3. ขอปรับเพิ่มใต้โปสเตอร์ ให้มีฐานสำหรับวางตะกร้าใส่สินค้ารวมของตลาดสุขใจ

4. ที่ซุ้มประตูทางเข้าตลาดสุขใจ ขอเพิ่มบ้านเลขที่พร้อมที่อยู่ของตลาด ใต้คำว่าตลาดสุขใจด้วย

5. ให้คุณสายสุดา ติดต่อคุณวิชัย ผู้ดูแลตลาดสุขใจเพื่อคัดเลือกร้านค้าที่จะเข้าร่วมแสดงสินค้าในครั้งนี้จำนวน 16 ร้าน เพื่อขอรายชื่อมาจัดเตรียมซุ้มประตูทางเข้า

รูปที่ 19: ซุ้มประตูหน้าทางเข้าตลาดสุขใจ

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.

การประชุมหารือการเตรียมการก่อตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์
ครั้งที่ 3/2555
วันอังคารที่ 20 มีนาคม 2555 เวลา 13.00–17.00 น.
ณ ห้องประชุม 601 ชั้น 6 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. อาจารย์วรเทพ	ไวทยาวิโรจน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
3. อาจารย์ไพโรจน์	ลิ้มศรีสกุลวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. คุณสุรจิตต์	แก้วชิงดวง	ผู้ทรงคุณวุฒิ
5. คุณกฤตธี	จันทร์สง่า	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด
6. พันโทกิตติชัย	ขวัญอยู่	สหกรณ์ออมทรัยพ์กองบัญชาการกองทัพไทย
7. คุณเฉลิม	นิลจันทร์	สหกรณ์ออมทรัพยครูปัตตานี จำกัด
8. คุณชัยยันต์	คำป้อ	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด
9. คุณชัยรัตน์	ปันนวน	ศูนย์ประกันสุขภาพโรงพยาบาลหัวเฉียว จำกัด
10. คุณบุณรอด	ชาติยานนท์	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำกัด
11. คุณบุษรากร	ฉ่ำวงศ์	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมวิทยาศาสตร์บริการ จำกัด
12. คุณพรชัย	มีมาก	สหกรณ์ออมทรัพย์บริษัท ทีโอที จำกัด
13. คุณพรพิมล	ศรีบุญเรือง	สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเชียงใหม่ จำกัด
14. คุณพรรณวิภา	เอื้อสุนทรวัฒนา	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด
15. คุณพรรัตน์	ลิ้นิยม	สหกรณ์ออมทรัพย์อมรินทร์ทวีสุข จำกัด
16. คุณพัทธ์ศรัณย์	สุพัฒน์กุล	สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานการประปานครหลวง จำกัด
17. คุณไพรัช	จันทสุวรรณโณ	สหกรณ์ออมทรัพย์ บมจ.ไออาร์พีซี จำกัด
18. คุณมานพ	ทองตัน	สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุข หนองแค สระบุรี
19. คุณเมธินียพร	แสงศิลา	สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ
20. พันเอกยุทธเดช	พุฒตาล	สหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการกองทัพไทย จำกัด
21. คุณเยาวรัตน์	ปัญญาพืช	สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักงานสาธารณสุข จ. ปราจีนบุรี จก.

22. พันตำรวจโทฤกษ์ชาย	ฤกษ์เสิศรบ	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน้ำ จำกัด
23. คุณนฤทธ์ติ	แปงศรี	สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิ จำกัด
24. คุณลัดดา	ไชยสิทธิ์	สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยอคริลิคไฟเบอร์ จก.
25. คุณศศิมาศ	พรรณรัตน์	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
26. ผศ.ดร.ศิริพร	พงศ์ศรีโรจน์	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำกัด
27. คุณสงบ	แสงสวัสดิ์	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด
28. คุณสามารถ	พจนพาณิชย์กุล	สหกรณ์ออมทรัพย์อมรินทร์ทวีสุข จำกัด
29. คุณสำราญ	กลิ่นหอม	สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขชลบุรี จำกัด
30. คุณองอาจ	หมั่นกลาง	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด
31. คุณอัญชลี	เสือแก้ว	กองการเงินและบัญชี กรมชลประทาน
32. คุณนิตยา	เทพสำราญ	สหกรณ์บริการผู้ปฏิบัติงาน ทศท.จำกัด
33. คุณทองเปลว	ศุภาคม	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมการขนส่งทางบก จำกัด
34. คุณผ่องศรี	จิตตนูนท์	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด
35. คุณเอี่ยม	ผังตลาด	.....
36. คุณภูมิพัฒน์	อังก์วราชญานิน	บรษัทบางกอกเทเลคอม จำกัด
37. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u>

1. นางสาวธราภรณ์	ศรีงาม	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
2. นายสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัย
3. นางสาววันวิสาข์	ยวงใย	เจ้าหน้าที่ประจำโครงการวิจัย

<u>เริ่มประชุม</u> เวลา 13.00 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมเวทีทุกท่านพร้อมเปิดเวทีการประชุมหารือสำหรับการเตรียมการก่อตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ โดยเกริ่นนำประเด็นเสวนา ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังนี้คือ

- ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และแผนการขับเคลื่อนสมาคมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ซึ่งมีการประชุมหารือการริเริ่มจัดตั้งสมาคมไปแล้ว 2 ครั้ง

- เรื่องเล่าจากเปาบุ้นจิ้น: ปัญหา อุปสรรคที่เผชิญ และความคาดหวังที่มีต่อสมาคม โดย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าประชุม
- เรื่องอื่นๆ เช่น เครื่องหมายสมาคม และสถานที่จัดตั้ง

โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เชิญผู้ร่วมเวทีกล่าวแนะนำตัวในที่ประชุม จากนั้นจึงเล่าที่มาของการริเริ่มจัดตั้งสมาคม จากการที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์กำลังจะครบรอบปีที่ 7 ในเดือนพฤษภาคมที่จะถึงนี้ โดยมีการขับเคลื่อนงานภายใต้ปณิธาน "*มุ่งสร้างคนให้สะท้อนคุณค่า เพื่อการพัฒนาสหกรณ์*" และมีวิสัยทัศน์ "*เป็นองค์กรที่มุ่งพัฒนานวัตกรรมความคิดเพื่อยกระดับการนำคุณค่าสหกรณ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*" ซึ่งคาดหวังว่าผู้เข้าร่วมเวทีทุกท่านจะเห็นชอบกับปณิธานร่วมและวิสัยทัศน์ของสถาบันฯ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทั้งนี้ภายใต้ปณิธานที่มุ่งสร้างคนให้สะท้อนคุณค่าในการพัฒนาสหกรณ์นั้น จากการเรียนรู้มาตลอด 7 ปี คิดว่ากลไกที่ดีที่สุดที่จะนำพาสหกรณ์ทำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชนนั้นคือกลุ่มผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ อย่างไรก็ตามจากภายใต้พันธกิจของสถาบันที่ดำเนินการทั้งหมด 4 เรื่องซึ่งเป็นเรื่องเดียวกับยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 ที่กำลังจะสิ้นสุดได้แก่

1. การสร้างกลไกการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้สนับสนุนการพัฒนาในทิศทางของระบบคุณค่า และการค้าที่เป็นธรรม
2. การสร้างกลไกการเรียนรู้เพื่อยกระดับการนำคุณค่าสหกรณ์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
3. การสร้างคลังความรู้เกื้อหนุนการพัฒนา
4. การพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นแกนนำในการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม

ซึ่งสถาบันฯ มีการทำวิจัยเพื่อได้องค์ความรู้ใหม่ๆ โดยมีคุณค่าที่คาดหวังใน 4 เรื่อง ทั้งนี้สมาคมเปาบุ้นจิ้นเองก็เป็นหนึ่งในนวัตกรรมที่เราได้สร้างสรรค์ขึ้น มีชุดความรู้การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า, 4 มิติการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และปัจจุบันมี Platform การพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม และตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมาสถาบันฯ ได้มีชุดความรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนากระบวนการสหกรณ์

สำหรับในส่วนของเครือข่ายเปาบุ้นจิ้น (ผู้ตรวจสอบฯ) ที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันในสื่ออินเตอร์เน็ต ด้วยเห็นว่าหากมีสมาคมที่พัฒนาขึ้นเป็นนิติบุคคลและมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน น่าจะเป็นส่วนช่วยสร้างสังคมฐานความรู้ที่จะขับเคลื่อนกลไกของผู้ตรวจสอบกิจการฯ และอาจช่วยกระตุ้นให้สหกรณ์ขั้นปฐมและสหกรณ์ระดับชาติให้พัฒนาขึ้นไปอีกระดับหนึ่งได้

จากการที่ได้มีโอกาสยกร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 จึงได้นำความรู้การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าไปพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ 5 ประการได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมให้คนในชาติศรัทธาและเชื่อมั่นในคุณค่าสหกรณ์ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสถาบันฯ และผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันฯ ได้มีภารกิจสร้างสรรค์องค์ความรู้

ต่างๆ ให้เป็นที่ประจักษ์ มีการรณรงค์ให้คนไทยเห็นคุณค่าสหกรณ์ โดยหยิบยกเอาคุณค่าสหกรณ์นำสังคม มีการสร้างแบรนด์เชิงคุณค่าให้ประชาชนยอมรับในอัตลักษณ์ของสหกรณ์ เช่น สร้างเครือข่ายข้าวเกิดบุญ ข้าวคุณธรรม เครือข่ายเปาบุ้นจิ้น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาทีมงานสร้างคุณค่าสหกรณ์เพื่อการขยายผลอีกหลายร้อยชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสหกรณ์ไปในทิศทางของการเป็นองค์กรพึ่งพาคนเอง ซึ่งสถาบันฯ ได้มีการจัดการประกาศเกียรติคุณนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปีในวันที่ 15 กันยายนของทุกปี เพื่อสร้างตัวแบบผู้นำเชิงคุณค่าให้เป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนี้สถาบันฯ ยังได้พัฒนาหลักสูตรผู้นำเชิงคุณค่าแต่ยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควรเนื่องจากยังมีข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรด้านต่างๆ ของสถาบันฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับขีดความสามารถของสหกรณ์ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีธรรมาภิบาล ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้นความเข้มแข็งจะหยุดอยู่ที่ตัวสหกรณ์ โดยสหกรณ์จำนวนมากยังไม่ได้นำคุณค่าสู่ตัวสมาชิกและชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นสถาบันฯ จึงได้ลงพื้นที่ร่วมมือกับสหกรณ์บางแห่งทำแผนกลยุทธ์ที่มีตัวชี้วัดว่าสามารถสร้างสรรค์อะไรให้สมาชิกและชุมชนบ้าง ทั้งนี้สถาบันฯ มีการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปีที่จะมีรายละเอียดที่แตกต่างจากสหกรณ์ดีเด่นของภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือในการเชื่อมร้อยห่วงโซ่อุปทาน เพื่อประโยชน์สู่สมาชิกและสังคมอย่างเที่ยงธรรม ซึ่งสถาบันฯ ได้มีการพัฒนาเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน การเชื่อมร้อยคุณค่าเครือข่ายต่างๆ และได้ก้าวสู่การพัฒนาการบ่มเพาะธุรกิจ การสร้างแบรนด์ Farmer Shop เพื่อขานรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นงานที่ค่อนข้างยากแต่หวังว่าจะเป็นเรื่องการนำคุณค่าสหกรณ์ไปสร้างธุรกิจแนวใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ระบบการเงินที่เกื้อหนุนการพึ่งพาและร่วมมือกัน ซึ่งสถาบันฯ ได้ทำสำเร็จในปีที่ผ่านมาโดยความร่วมมือกับชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เป็นผลงานวิจัยระบบการเงินที่เกื้อหนุนการพึ่งพาและร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์

เหล่านี้คือเรื่องราวของโจทย์ทั้งหมดที่ขอฝากไว้ให้แก่ผู้เข้าร่วมเวทีทุกท่าน ซึ่งปี ค.ศ. 2012 นี้เป็นปีสากลแห่งการสหกรณ์ ที่องค์การสหกรณ์ประชาชาติและองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ และหน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมมือกันจัดขึ้น โดยทุกภาคส่วนมองว่าในอนาคตนั้นหน่วยงานที่จะเติบโตได้คืองานสหกรณ์ ดังนั้นจึงมีข้อแนะนำ สำหรับเป็นแนวปฏิบัติเพื่อยกระดับการเจริญเติบโตและความยั่งยืนของสหกรณ์ในการเผชิญหน้ากับธุรกิจอื่น ได้แก่

1. สนับสนุนการเสนอปีสากลแห่งการสหกรณ์ เพื่อริเริ่มการส่งเสริมสหกรณ์ในแนวทางสากล และเพิ่มการตระหนักรู้ด้านการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจสังคมของสหกรณ์

2. กระตุ้นการจัดตั้งและพัฒนาสหกรณ์ทุกประเภท โดยการทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี กฎหมายที่เหมาะสม ตลอดจนแนวทางการกำกับดูแลที่ยอมรับลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ของสหกรณ์ จุดแข็ง จุดอ่อน และหลักการในการเป็นองค์การอิสระ

3. ส่งเสริมการเจริญเติบโตของสหกรณ์การเงินเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเงิน โดยเสริมสร้างการเข้าถึงบริการด้านการเงินสำหรับทุกคน

4. ส่งเสริมการเจริญเติบโตของสหกรณ์การเกษตรผ่านการเข้าถึงแหล่งทุน การนำเทคนิคการผลิตที่ยั่งยืนมาใช้ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานในชนบทและการชลประทาน การเพิ่มความเข้มแข็งของกลไกการตลาดและการมีส่วนร่วมของสตรีในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

5. ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมในโรงเรียน สมาชิกปัจจุบันและผู้นำสหกรณ์ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา และทักษะด้านเทคนิค

6. การพัฒนาระบบฐานข้อมูล และระบบสารสนเทศเกี่ยวกับสหกรณ์ทั่วโลก เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายที่เหมาะสม

ดังนั้นจากข้อมูลต่างๆ ที่กล่าวมานี้ส่งผลให้สถาบันฯ มีแนวคิดที่จะสนับสนุนการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบฯ (สมาคมเปาบุ้นจิ้น) โดยมีที่มาสืบเนื่องจากปี พ.ศ. 2555 เป็นปีสากลแห่งการสหกรณ์ สถาบันฯ ขานรับปีสากลแห่งการสหกรณ์ (International Year of Co-operatives: IYC) และเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 โดยมีเจตนารมย์เพื่อยกระดับเครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการอย่างชำนาญการ (เปาบุ้นจิ้น) เป็นสถาบันของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ที่เป็นสังคมฐานความรู้ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ในการขับเคลื่อนให้ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์มีการทำงานอย่างเป็นอิสระ มีส่วนช่วยพัฒนาความเข้มแข็ง และเป็นธรรมาภิบาลของสหกรณ์

และจากเวทีเตรียมการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบกิจการฯ ทั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมา ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ในเบื้องต้น 6 ข้อ ได้แก่

- เป็นศูนย์พัฒนาวิชาชีพการตรวจสอบกิจการ เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานสู่การเป็นมืออาชีพ
- เป็นศูนย์กลางด้านวิชาการ ศึกษาวิจัย และพัฒนาความรู้ด้านการตรวจสอบกิจการ
- ส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ผลงานที่ดีเด่นของสมาชิกและประชาสัมพันธ์คุณประโยชน์ของวิชาชีพสู่สังคมในวงกว้าง
- เป็นศูนย์กลางของผู้ตรวจสอบกิจการ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อจรรโลงไปสู่การเป็นสังคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้ตรวจสอบกิจการ
- เป็นสถาบันรองรับเกียรติภูมิแห่งวิชาชีพผู้ตรวจสอบกิจการ
- ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมือง

โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่

- องค์กรที่เป็นนิติบุคคล ที่มีคณะกรรมการดำเนินการ และแนวทาง ที่จะดำเนินการด้านการพัฒนาอย่างชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน โดยทั่วไป
- เครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์อย่างชำนาญการมีสัมพันธภาพกัน ช่วยเหลือกัน
- การตรวจสอบกิจการสหกรณ์มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมาภิบาล

ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้คือ

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการตรวจสอบกิจการสหกรณ์
- เครือข่ายสมาชิกผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์อย่างชำนาญการ (เปาบุ้นจิ้น)
- ผู้ที่ให้ความสนใจ

ทั้งหมดนี้คือร่างวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และกลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ของสมาคมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ซึ่งจะขอรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านในวันนี้ อนึ่งจากภาพโลโก้ปีสากลแห่งการสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2555 จะเห็นว่าเครือข่ายของพวกเราทุกคนที่กำลังจะจัดตั้งนั้นจะต้องมีศักดิ์ศรี มีจรรยาบรรณ เป็นผู้ชำนาญการและเป็นที่ยอมรับของสังคม มีการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดเวลา และกล้าคิดกล้าทำ กล้านำในสิ่งที่ถูกต้อง เหล่านี้คือสิ่งที่พวกเราต้องการในการจัดตั้งสมาคมใช่หรือไม่ คือสังคมฐานความรู้ของผู้ตรวจสอบกิจการฯ ที่มีปณิธานร่วมในการสร้างสรรค์คุณค่า เพื่อพัฒนาสหกรณ์ให้เป็น Self Help Organizations ที่แข็งแกร่งเป็นธรรมาภิบาล นำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชนอย่างยั่งยืน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้นำเสนอภาพเส้นทางการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบ (ดังรูปที่ 1) โดยเริ่มต้นจากที่ผู้ทรงคุณวุฒิและสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (CAI) จัดการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการฯ และเมื่อผู้ผ่านการอบรมได้มีปณิธานร่วมจึงมีความต้องการร่วมกันในการนำองค์ความรู้ นวัตกรรม และข้อมูลข่าวสาร ไปสู่การจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบ ซึ่งจะเป็นสังคมฐานความรู้ (วงกลมสีชมพู) โดยจะมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งต้องมีทุนสนับสนุนพอสมควร มีการสร้างสรรค์คุณค่าเป็นสังคมฐานความรู้ สร้างสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ทุกคนต้องร่วมกันคิดว่าจะทำอย่างไรให้มีสื่อเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงข่าวสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ ซึ่งปัจจุบันได้เครือข่ายผู้ตรวจสอบฯ ได้มีการสื่อสารกันผ่าน Facebook และวารสารฅนสหกรณ์เป็นสื่อ

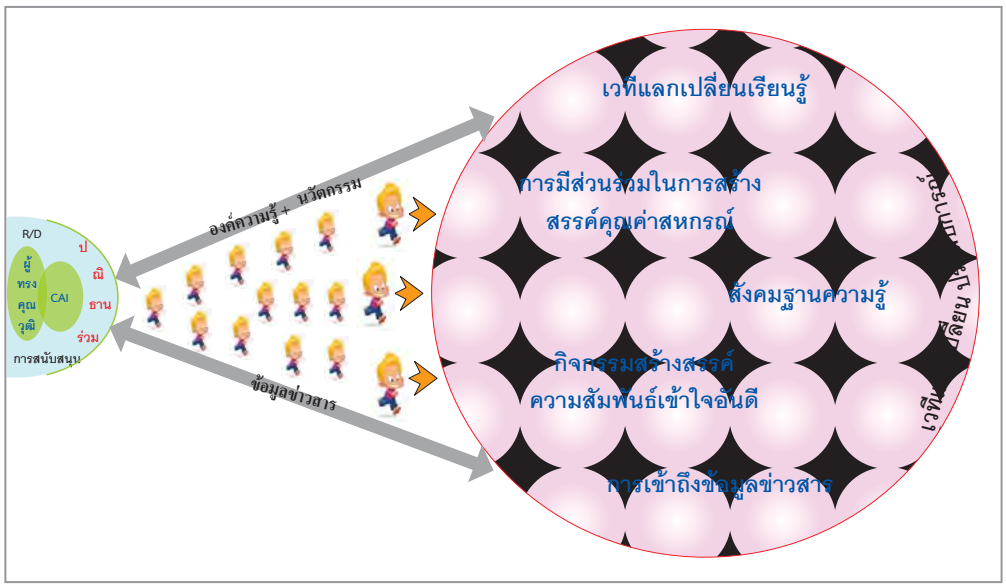

รูปที่ 1 เส้นทางการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบ

จากนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอเปิดเวทีเรื่องเล่าเปาบุ้นจิ้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเล่าเรื่องการทำงาน ปัญหาอุปสรรคที่เผชิญ และความคาดหวังที่มีต่อสมาคม ซึ่งผู้เข้าร่วมเวทีได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

➲ **คุณทองเปลว ศุภาคม** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมการขนส่งทางบก จำกัด*

จากการที่มีอาชีพผู้ตรวจสอบบัญชีได้รับอนุญาตมากว่า 40 ปี ขอให้ข้อคิดว่า ไม่ว่าจะจัดตั้งสมาคมหรือชมรมก็ตาม เมื่อตั้งแล้วผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ตรวจสอบกิจการฯ ตามกฎหมายซึ่งก็คือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์นั้นต้องยอมรับในสมาคมหรือชมรมที่จัดตั้ง และต้องยอมรับในหลักสูตรที่ได้จัดการอบรมขึ้น พร้อมกับยอมรับในความรู้ความสามารถที่ผู้ตรวจสอบได้รับความรู้/การอบรมไปจากสมาคมนี้ด้วย

ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรรับรองการผ่านหลักสูตรแล้วก็ไม่ควรละทิ้งการหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา ยกตัวอย่างจากผู้สอบบัญชีที่ได้รับอนุญาต ที่ในขณะนี้มีข้อกำหนดว่าต้องเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ทุกปี ปีละไม่ต่ำกว่า 12 ชั่วโมง เนื่องจากเห็นว่าผู้ตรวจสอบกิจการบางท่านยังใช้ความรู้เดิมๆ มาใช้ในการทำงานโดยไม่มีองค์ความรู้ใหม่มาแนะนำให้แก่สหกรณ์ได้ ในกรณีนี้จึงเห็นว่าควรต้องเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้แก่ตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะสามารถให้คำแนะนำแก่สหกรณ์ในยุคปัจจุบันที่ค่อนข้างทำงานเกินหลักเกณฑ์จนจะก้าวล่วงกลายเป็นองค์กรธนาคารไปแล้วหรือไม่ โดยคิดว่าสหกรณ์หลายแห่งทำงานไปไกลเกินกว่าคำว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์” ไปแล้วหรือไม่

นอกจากนี้ในงานวิจัยหรือวารสารตนสหกรณ์นั้น มักจะครอบคลุมส่วนของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสหกรณ์ประเภทอื่นๆ และการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ประเภทต่างๆ ก็มีความแตกต่างกันไปจึงคิดว่า การที่จะตั้งสมาคมที่ใช้ชื่อว่า “สมาคมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์” นั้นย่อมหมายถึงผู้ตรวจสอบสหกรณ์ทุกประเภท ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงว่าหลักเกณฑ์ส่วนกลาง หรือความรู้ส่วนกลางที่จะกำหนดไว้ให้ใช้ได้ทั่วไปควรเป็นอย่างไรด้วย

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่าสถาบันฯ และผู้ทรงคุณวุฒิเคยพิจารณาถึงเรื่องนี้ ซึ่งคำว่า “ผู้ตรวจสอบกิจการ” นั้นเมื่อพูดถึงจะรู้จักกันหมด ทั้งนี้ในอนาคตถ้ากล่าวถึงผู้ตรวจสอบต้องรวมทั้งหมด แต่ขณะนี้เราเริ่มต้นที่สหกรณ์ออมทรัพย์ก่อน เพราะมีข้อมูลว่าผู้ตรวจสอบในสหกรณ์การเกษตรค่อนข้างมีปัญหาแตกต่างจากผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์จึงต้องมีหลักสูตรเสริมอีกมาก ดังนั้นสมาคมจะต้องเป็นผู้แนะนำให้แก่สถาบันต่างๆ ให้เสริมหลักสูตรที่เหมาะสมแก่ผู้ตรวจสอบแต่ละประเภท

➲ **ผศ.ดร.ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์** *สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำกัด*

มีความคิดเห็นว่า คุณทองเปลว ศุภาคม เหมาะที่จะเป็นผู้นำประเด็น เนื่องจากข้อคิดและข้อเสนอแนะที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นแนวคิดที่ดีมาก ทั้งนี้ประเด็นคือถ้าเราตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบได้จะดีมาก ซึ่งประเด็นที่ยังตกลงกันไม่ได้คือจะตั้งอย่างไร และเมื่อตั้งแล้วจะต้องอยู่อย่างสง่างาม เป็นมืออาชีพ และต้องเป็นที่ยอมรับจากภาครัฐด้วย

➲ **คุณกฤตธี จันทร์สง่า** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด*

แสดงความเห็นว่าสหกรณ์ในประเทศไทยมีจำนวนมากและหลายประเภท ดังนั้นสหกรณ์แต่ละประเภทควรต้องมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ในประเภทของตัวเองเป็นอย่างดีด้วย จึงขอฝากว่าหากตั้งสมาคมแล้วควรส่งเสริมให้สหกรณ์แต่ละแห่งมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ของตัวเองด้วย

➲ **คุณชัยยันต์ คำป้อ** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด*

จากที่ได้ทราบแนวคิดของการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบนี้ มีความเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งและคิดว่ามีความเป็นไปได้สูงมาก ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้กล่าวถึงเรื่องของอาเซียนหลายครั้ง ซึ่งเรื่องประชาคมอาเซียนนี้ที่จริงแล้วจะประกอบด้วย 3 เสาหลักใหญ่คือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community) ซึ่งจะเกี่ยวข้องด้านการทหาร

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ที่จะเปิดอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2558 ที่จะถึงนี้ โดยเป็นเรื่องที่กล่าวถึงกันมากและเน้นกันแต่ด้านนี้

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community)

ซึ่งคิดว่าในส่วนของสหกรณ์เองนั้นคงไม่อาจหลีกเลี่ยงประชาคมอาเซียนได้ ดังนั้นสหกรณ์จึงน่าจะมีบทบาทสำคัญในด้านเศรษฐกิจที่กำลังจะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นความร่วมมือด้าน

การตรวจสอบก็ควรจะเกิดขึ้น และควรจะมีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยอาจจะมีการการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มสมาชิก ดังนั้นสมาคมจึงน่าจะมีบทบาทสำคัญในการชี้นำไปสู่กรอบความร่วมมืออย่างถูกต้องในอนาคต

➲ **พันเอกยุทธเดช พุฒตาล** *สหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการกองทัพไทย จำกัด*

จากที่คุณทองเปลว ศุภาคม ได้แนะนำมาข้างต้น เรื่องที่ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภทนั้น มีความคิดเห็นว่าการเป็นผู้ตรวจสอบในสหกรณ์ประเภทอื่นๆ เช่น การเป็นผู้ตรวจสอบของสหกรณ์การเกษตรนั้นค่อนข้างทำงานได้ลำบากมาก ทั้งนี้มีความเห็นว่าการตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบเป็นสิ่งที่ดี โดยตามหลักการแล้ว กรรมการขับเคลื่อนในชุดแรกควรเป็นชุดก่อตั้งเมื่อดำรงตำแหน่งชักระยะแล้วจึงค่อยปรับให้มีการเลือกตั้งกรรมการเพื่อเข้ามาดำเนินการต่อไป

➲ **คุณศศิมาศ พรรณรัตน์** *ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และ สอ.ขสมก.จำกัด*

ใน ขสมก. มีสหกรณ์ออมทรัพย์มากถึง 6 แห่ง ทั้งนี้สหกรณ์ที่ตนเองตรวจสอบอยู่นั้นมีสมาชิกมากที่สุดเกือบแปดพันราย ส่วนบางแห่งกำลังประสบปัญหาภาวะหนี้สินทำให้เกิดความไม่มั่นคง ซึ่งการทำงานเป็นผู้ตรวจสอบนั้นจะต้องมีการบันทึกข้อเสนอแนะไว้ทั้งหมดเพื่อเป็นหลักฐานในการทำงานป้องกันปัญหาในอนาคต แต่บางเรื่องที่สามารถแนะนำกันนอกรอบได้ก็จะทำ

สำหรับในชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นขอยืนยันว่ามีการตรวจสอบกันอย่างเข้มข้น ไม่มีการนอกลู่นอกทางอย่างแน่นอน และเห็นด้วยกับการก่อตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบเพราะคิดว่าการเป็นนิติบุคคลนั้นจะสามารถทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ได้อีกมากมายหลายอย่างในอนาคต

➲ **คุณนฤทร์ติ แปงศรี** *สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิ จำกัด*

ได้เข้าเป็นผู้ตรวจสอบของสหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิ จำกัด เป็นปีแรก โดยสถานประกอบการนี้มีคนงานประมาณ 5,000 คน ถ้ารวมในเครือทั้งหมดจะมีมากกว่าหมื่นคน สำหรับตำแหน่งผู้ตรวจสอบที่ได้รับมานี้มาจากการประชุมใหญ่และสมาชิกรับรอง ซึ่งในการทำงานนั้นจะใช้คำแนะนำที่ได้เรียนรู้ไปจากอาจารย์ทุกท่าน และเพื่อนสหกรณ์อื่นที่ยินดีให้คำแนะนำ ส่วนปัญหาที่พบมักจะมาจากการแสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ที่มักจะมีปัญหาเมื่อไปตรวจบ่อยๆ ดังนั้นตนเองจะมีเทคนิคการทำงานโดยใช้แรงงานสัมพันธ์ในการเข้าไปตรวจสอบซึ่งจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และเห็นด้วยที่จะมีการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบขึ้น

➲ **คุณพรรณวิภา เอื้อสุนทรวัฒนา** *สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด*

เป็นผู้ตรวจสอบของ สอ.มก. โดยได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบกับสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ 2 ครั้ง คือรุ่นที่ 1 และเนื่องจากเห็นว่ามีความรู้ใหม่ๆ ที่พัฒนาขึ้นหลังจากผ่านไปหลายปีจึงได้สมัครเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรในรุ่นที่ 8 อีกครั้ง ซึ่งในอดีตเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองคลังของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีผู้ได้รับใบอนุญาตภายหลังเกษียณจึงได้รับการชักชวนให้เข้าเป็นผู้ตรวจสอบใน สอ.มก. ทั้งนี้มีความเห็นว่าตำแหน่งผู้ตรวจสอบที่ได้จากการสรรหานั้น มีวาระการทำงานเพียงครั้งละ 1 ปีซึ่งน้อยเกินไป เนื่องจากบางคนได้เข้ามาเริ่มงานและกว่าจะเรียนรู้เป็นงานก็หมดวาระทำให้ต้องทำการสรรหาใหม่ จึงเห็นว่าผู้ตรวจสอบควรจะมีวาระการทำงาน 4 ปีเว้น 1 ปี เหมือนกรรมการด้วย เป็นต้น สำหรับตนเองนั้นได้ผ่านการสรรหามาติดต่อกัน 8 ปี มีความเห็นส่วนตัวว่าทุกสหกรณ์นั้นอำนาจสั่งการมักจะตกอยู่ที่กรรมการทั้งหมด ผู้ตรวจสอบจะไม่มีอำนาจอะไรเลย ดังนั้นจึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งสมาคมจะดีมาก เพื่อจะได้เป็นปากเสียงให้กับผู้ตรวจสอบกิจการฯ ได้ นอกจากนี้กรรมการบางคนที่ได้รับเลือกเข้ามายังไม่มีความรู้ในการทำงานด้านสหกรณ์ออมทรัพย์ทำให้บางครั้งการทำงานของผู้ตรวจสอบจะเต็มไปด้วยสภาวะกดดันอีกด้วย

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวเสริมว่าถ้าเรามั่นคงในการทำความดี สมาชิกจะเห็นและศรัทธา เกิดความเชื่อมั่นแล้วจะเลือกเราเอง ส่วนการเสริมพลังของสมาคมคิดว่าจะเป็นการให้ความรู้ ให้ข้อมูลข่าวสาร และเมื่อมีความเชื่อมั่นศรัทธาแล้วจะส่งผลให้สามารถดำเนินการได้ง่ายขึ้น

➲ **อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์** *ผู้ทรงคุณวุฒิ*

ชี้แจงเรื่องที่ผู้ตรวจสอบกำลังวิตกอยู่ด้วยกัน 2 ประเด็นคือ 1) เรื่องอายุการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำลังจะประกาศให้ผู้ตรวจสอบมีอายุ 3 ปี โดยให้คร่อมกับอายุการดำรงตำแหน่งของกรรมการที่มีวาระละ 2 ปี เพื่อจะช่วยให้คำแนะนำแก่กรรมการชุดใหม่ได้ และเรื่องที่ 2) กรมตรวจฯ เองอยากให้มีเครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการเช่นกัน โดยพยายามให้ทุกจังหวัดจัดให้มีชมรมผู้ตรวจสอบกิจการขึ้น ดังนั้นจึงเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับพวกเราในการที่จะจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบขึ้น แล้วสร้างความเชื่อมโยงกับกลุ่มต่างๆ เหล่านั้นได้ ซึ่งผู้ตรวจสอบของกรมตรวจฯ นั้นจะเน้นครอบคลุมผู้ตรวจสอบในสหกรณ์ทุกประเภท ในขณะที่สมาคมของเราจะเน้นที่ผู้ตรวจสอบของสหกรณ์ออมทรัพย์ก่อน

นอกจากนั้นพวกเราเหล่าผู้ตรวจสอบกิจการฯ มักจะพูดเสมอว่าผู้ตรวจสอบไม่ค่อยมีอำนาจ แต่ที่จริงแล้วนั้นเราไม่ได้อาศัยอำนาจในการทำงาน โดยผู้ตรวจสอบต้องสร้างสิ่งที่ดีกว่าอำนาจนั่นคือ “บารมี” คือการทำให้ได้รับการยอมรับ เมื่อให้คำแนะนำอะไรไปแล้วทุกคนยินดีรับฟัง ซึ่งหากผู้ตรวจสอบทำให้คนเหล่านั้นยอมรับเราได้แล้วก็จะมีคนฟังเราเอง โดยจะแนะนำเสมอว่าในการทำงานเราต้องใช้หลัก 3A คือ

1. Advice คือการเข้าไปแนะนำตัวเองและแนะนำงาน

2. Assist คือให้เข้าไปช่วยในการทำงาน ว่าจะทำอย่างไร พัฒนาอย่างไร ซึ่งก็คือการช่วยสอน

3. Audit คือการติดตามผลว่าที่ทำไม่เป็นหรือไม่ทำนั้นเพราะอะไร

นอกจากนี้เรื่องที่น่าเป็นห่วงจากที่คุณทองเปลว กล่าวถึงคือเรื่องกิจการของสหกรณ์ โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นไปไกลเกินกว่าที่ควร เพราะสหกรณ์หลายแห่งดำเนินการเหมือนหน่วยงานในต่างประเทศที่เรียกว่า IAFA (Investment Agency for Financial Allocation) คือเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่คล้ายกลุ่มรวบรวมเงินเพื่อไปลงทุน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงค่อนข้างมาก เพราะเราไม่มีหน้าที่ทำเช่นนั้นและไม่อยู่ในหน้าที่ของสหกรณ์ และเป็นเรื่องที่ควบคุมค่อนข้างยากเนื่องจากไม่ใช่เรื่องที่เราถนัด

อย่างไรก็ตามการในดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบนั้น โดยฐานะและศักดิ์ศรีของผู้ตรวจสอบจะเหนือกว่ากรรมการมาก เพราะเรามีความรู้มากกว่า มีประสบการณ์และเทคนิคที่ดีกว่า จึงควรคิดว่าเรามีหน้าที่เข้าไปร่วมเสนอแนะและรายงานประจำเดือน โดยผู้ตรวจสอบสามารถขอตรวจรายงานการประชุมได้ตลอดเวลา และให้คำเสนอแนะได้ เป็นที่พึ่งและเป็นหูเป็นตาให้แก่คณะกรรมการได้ แล้วจะช่วยให้คณะกรรมการเหล่านั้นรอดพ้นจากสภาวะความเสี่ยงต่างๆ ได้ ดังนั้นภารกิจและการทำงานของผู้ตรวจสอบจะช่วยให้กรรมการและสมาชิกเห็นความสำคัญของผู้ตรวจสอบเอง

ในสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภทจะมีอยู่ 3 จำพวกที่ตรวจสอบยาก นั่นคือ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์ร้านค้าซึ่งเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กแต่มีความยุ่งยากมาก ดังนั้นไม่ต้องวิตก ให้ทุกคนรักษาหน้าที่ภารกิจของผู้ตรวจสอบให้ดี แล้วในที่สุดจะมีคนเห็นความสำคัญและเชิญเราเข้าร่วมการทำงานหรือการประชุมเอง

สำหรับที่วิตกกันในเรื่องการจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทอะไร โดยเฉพาะสหกรณ์บริการที่เราวิตกกันนั้น จะต้องเป็นภารกิจของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้กำกับดูแลการจดทะเบียนสหกรณ์ว่าจะให้จดอย่างไรเนื่องจากเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมฯ โดยตรง

➲ **คุณศศิมาศ พรรณรัตน์** *ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และ สอ.ขสมก.จำกัด*

กล่าวเสริมจากประสบการณ์ของตนเองในการทำหน้าที่ผู้ตรวจสอบ และเข้าไปขอตรวจโดยแจ้งผ่านประธานฯ และขอสุ่มตรวจแต่ละฝ่ายในวันนั้นๆ แล้ว จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

➲ **ผศ.ดร.ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์** *สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำกัด*

เล่าว่าจากการเป็นประธานสหกรณ์ออมทรัพย์มา 9 ปี โดยเว้นระยะตามที่ระเบียบกำหนด และได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการ พบว่าบางคนรู้สึกไม่เห็นด้วยที่ประธานฯ จะเว้นวรรคแล้วมาเป็นผู้ตรวจสอบฯ จึงอยากอธิบายให้เข้าใจว่า ผู้ตรวจสอบฯ จะได้รับความ

เคารพมากกว่า ในกรณีของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เองนั้นจะให้เกียรติกับผู้ตรวจสอบมาก และมองว่าผู้ตรวจสอบจะเข้ามาช่วยให้คำแนะนำกับการทำงานของคณะกรรมการ

ในช่วงที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจนั้นเราจะคอยแนะนำ ตั้งข้อสังเกต ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความผิดพลาดหรือข้อบกพร้องเล็กน้อยซึ่งจะให้คำแนะนำไป แต่สำหรับบางส่วนหากเห็นว่ามีข้อผิดพลาดไม่ถูกต้องและแก้ไขไม่ได้ก็จะตั้งข้อสังเกตในที่ประชุมและให้บันทึกไว้ว่าผู้ตรวจได้ตั้งขอสังเกตแล้ว ซึ่งจะเป็นการเสริมบารมีไปในตัวเองแล้วจะได้รับความเกรงใจ และเมื่อตนเองเข้าดำรงตำแหน่งประธานฯ ก็จะให้เกียรติกับผู้ตรวจสอบฯ เสมอและยินดีรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ พร้อมเชิญผู้ตรวจสอบฯ เข้าร่วมการประชุมเมื่อมีวาระการประชุมประเด็นสำคัญๆ ที่ต้องมีการลงมติด้วยเสมอ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอนำเข้าประเด็นเรื่องกลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยขอหารือในที่ประชุมว่าสมาชิกสมาคมผู้ตรวจสอบที่จะตั้งขึ้นนี้ควรจะเป็นใครบ้าง ซึ่งคิดว่ากลุ่มแรกคือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ รวมถึงเครือข่ายสมาชิกผู้ตรวจสอบฯ อย่างชำนาญการ (เครือข่ายเปาบุ้นจิ้น) และผู้ที่ให้ความสนใจ ทั้งนี้ปัจจุบันกลุ่มเป้าหมายจะไม่ใช่เฉพาะผู้ตรวจสอบฯ เพียงอย่างเดียว โดยจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าในทางปฏิบัตินั้น เมื่อสหกรณ์ใดๆ ที่ผู้ตรวจฯ ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์หน้าที่นี้จะต้องตกเป็นของคณะกรรมการ ดังนั้นจึงมีประเด็นหารือว่าทุกท่านคิดเห็นอย่างไรในเรื่องของกลุ่มเป้าหมายที่จะมาเป็นสมาชิก จะเป็นเฉพาะผู้ตรวจสอบกิจการหรือจะให้ผู้ที่เป็นกรรมการที่มีความสนใจสามารถเข้าเป็นสมาชิกสมาคมผู้ตรวจสอบฯ ด้วย เนื่องจากเป้าหมายของการจัดตั้งสมาคมคือเพื่อเป็นกลไกในการยกระดับความแข็งแกร่งของสหกรณ์และการสร้างการเป็นธรรมาภิบาล และเป็นการนำประโยชน์สู่สมาชิกใช่หรือไม่ จึงขอเปิดประเด็นให้ที่ประชุมร่วมแสดงความคิดเห็น

➲ **คุณกฤตธี จันทร์สง่า** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด*

เสนอว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่จะออกระเบียบใหม่เพื่อกำหนดให้ผู้เป็นกรรมการควรจะเว้นวรรคกี่ปีจึงจะสมัครเข้าเป็นผู้ตรวจสอบฯ ได้

➲ **อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์** *ผู้ทรงคุณวุฒิ*

ขณะนี้ทางกรมตรวจฯ กำลังจะออกคำแนะนำ โดยจะไม่อนุญาตให้คณะกรรมการมาเป็นผู้ตรวจสอบได้ในทันที ต้องเว้นวรรคก่อน 1 ปี ทั้งนี้เพื่อเป็นการสกัดกั้นผู้ที่ไม่มีเจตนามาเป็นผู้ตรวจสอบอย่างแท้จริง แต่จะใช้ตำแหน่งผู้ตรวจสอบเพื่อคั่นเวลาไว้เท่านั้น

➲ **คุณสามารถ พจนพาณิชย์กุล** *สหกรณ์ออมทรัพย์อมรินทร์ทวีสุข จำกัด*

เห็นด้วยกับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มที่กำหนดไว้คือ นักวิชาการ ผู้ที่ประกอบอาชีพผู้ตรวจสอบฯ และผู้ที่สนใจ โดยเมื่อพิจารณาที่วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้นั้น แต่ละกลุ่มเป้าหมายก็จะใช้ประโยชน์ในแต่ละวัตถุประสงค์ และการจะพัฒนาสมาคม ข้อสำคัญคือ เป็นแหล่งศูนย์กลางการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งคนที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพผู้ตรวจสอบก็จะใช้วัตถุประสงค์ในข้อนี้ ส่วนผู้ที่เป็น

กรรมการที่ต้องการทราบว่าควรจะนำเงินไปดำเนินกิจกรรมสหกรณ์อย่างไรก็จะเลือกใช้ตามวัตถุประสงค์ในข้ออื่นๆ ไป

และจากประสบการณ์ผู้ตรวจสอบของตนเองนั้น ค่อนข้างโชคดีที่ทำงานในองค์กรภาคเอกชน เพราะเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กที่กรรมการและผู้ตรวจสอบทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี การออกข้อบังคับใดๆ จะต้องได้รับมติเอกฉันท์ และยึดหลักการดำเนินการเพื่อสมาชิก จึงจะไม่นำเงินไปลงทุนแบบใหม่ที่ผิดประเภท และจะไม่นำสหกรณ์เข้าไปทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาเพราะเรามุ่งหวังที่จะช่วยสมาชิก ทั้งนี้สหกรณ์จะต้องดำเนินการตามหลักการของสหกรณ์แล้วจะไม่มีความเสี่ยงใดๆ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ประเด็นที่น่าเป็นห่วงคือเมื่อมี AEC เข้ามานั้นจะมีต่างชาติ เช่นประเทศจีนเข้ามา ธนาคารต่างชาติเข้ามา หรือที่ดินจะกลายเป็นของต่างชาติ ดังนั้นสถาบันฯ เราต้องการช่วยเหลือรายเล็กรายน้อย โดยใช้สมาคมฯ เป็นเครื่องมือในการดึงดูดให้คนเข้ามาร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลง ให้สหกรณ์นำประโยชน์สู่สมาชิกอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นการทำประโยชน์เพื่อคณะกรรมการเพียงอย่างเดียว ซึ่งหากเรามีตัวแบบหรือสหกรณ์ที่มีความพร้อมที่จะเดินไปกับสถาบันฯ เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็น Life-long learning โดยใช้ผู้ตรวจสอบเข้ามาเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

➲ **คุณทองเปลว ศุภาคม** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมการขนส่งทางบก จำกัด*

กล่าวถึงเรื่องผู้จะเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมนั้นเราไม่ควรมองตัวตนที่เป็นปัจจุบัน (ตำแหน่งปัจจุบันที่ดำรงอยู่) แต่ควรเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรจากสมาคม มีความรู้ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบกิจการและได้รับประกาศนียบัตรไปแล้วจึงจะสามารถเข้าเป็นสมาชิกได้ และอีกประการหนึ่งคือผู้ที่เป็นกรรมการ แต่ได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรของสมาคมแล้วก็ควรจะเป็นสมาชิกของสมาคมได้เช่นกัน

ส่วนเรื่องการปรับวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจสอบ หรือการเว้นวรรคของคณะกรรมการที่ควรจะเว้นวรรคกี่ปีจึงจะเข้าเป็นผู้ตรวจสอบได้นั้น ต้องเป็นหน้าที่ของกรมตรวจฯ ที่จะต้องดูแลรับผิดชอบออกข้อกำหนดในเรื่องนี้ คงไม่ใช่ภารกิจของสมาคมที่จะเข้าดำเนินการในส่วนนี้

➲ **พันเอกยุทธเดช พุฒตาล** *สหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการกองทัพไทย จำกัด*

กล่าวเสริมว่าเคยมีคำสั่งของกรมตรวจฯ ว่าถ้ามีสมาชิก (ไม่ว่าจะเป็นกรรมการเดิมหรือไม่) สมัครเข้าเป็นผู้ตรวจสอบจะต้องเลือกเป็นอันดับแรก (รับพิจารณาก่อนบุคคลภายนอก) ดังนั้นกรรมการเมื่อหมดวาระแล้วจะมีสภาพเป็นสมาชิก จึงสามารถสมัครเป็นผู้ตรวจสอบได้ทันที ดังนั้นจึงกังวลว่าหากมีการกำหนดระเบียบเรื่องการเว้นระยะการสมัครเป็นผู้ตรวจสอบของกรรมการอาจจะมีผลต่อระเบียบข้อบังคับนี้หรือไม่

นอกจากนี้จากการเข้าเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ของสถานประกอบการนั้น ฝ่ายจัดการส่วนใหญ่จะรับคำสั่งแต่ประธานและคณะกรรมการ ทั้งๆ ที่บุคคลเหล่านั้นมีความรู้เรื่องระเบียบต่างๆ น้อยมาก จึงต้องทำความเข้าใจกับกรรมการให้ดี สำหรับตนเองต้องทำงานไม่น้อยกว่า 4–5 เดือนจึงจะเกิดความเข้าใจระหว่างกัน และเมื่อคณะกรรมการเกิดความเข้าใจในระเบียบต่างๆ แล้วจะสามารถดำเนินงานกันได้ด้วยดี ซึ่งกรณีของตนเองจะพยายามชี้แจงก่อนว่าเราไม่หวังสิ่งตอบแทน แต่ต้องการรักษาระบบสหกรณ์ให้อยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

อาจารย์วรเทพ ไวทยานนท์ กล่าวเชิญคุณเฉลิม นิลจันทร์ ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ตรวจสอบกิจการดีเด่นในปีล่าสุด (พ.ศ. 2554) จากกรมตรวจฯ เล่าประสบการณ์การทำงานให้แก่ที่ประชุม

➲ **คุณเฉลิม นิลจันทร์** *สหกรณ์ออมทรัพย์ครูปัตตานี จำกัด*

เล่าประสบการณ์การทำงานด้านผู้ตรวจสอบตั้งแต่ปี 2527 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งไม่เคยสมัครเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการ เป็นการทำงานด้วยใจรักเพื่อช่วยดูแลประโยชน์ของสมาชิก โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้หลายๆ เรื่องจะได้รับข้อมูลจากเพื่อนสหกรณ์ เคยทำแผนการดำเนินงานเป็นปีเพื่อให้ทราบว่าเราจะทำอะไรบ้าง มีแผนที่ชัดเจน มีการให้ข้อสังเกตทักท้วง ให้ข้อคิดเห็นแก่ที่ประชุม ที่สำคัญจะได้รับข้อมูลจากสมาชิกหรือจากสหกรณ์อื่น เช่นเรื่องการทุจริตของผู้จัดการสหกรณ์รายหนึ่ง ได้ทราบข้อมูลจากเพื่อนสหกรณ์อื่นช่วยให้จับทุจริตในครั้งนั้นได้ หรือบางเรื่องที่สมาชิกที่เป็นข้าราชการบำนาญไม่เคยติดตามสมุดคู่ฝากของตัวเองเลย แต่ได้มอบความไว้วางใจให้แก่ผู้ตรวจฯ ช่วยดูแลความเคลื่อนไหวของบัญชีให้ ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะได้เข้าตรวจสอบการทำงานด้านบัญชีของสหกรณ์ด้วย

นอกจากนี้กรณีที่บางครั้งไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมหรือเชิญให้ออกหลังจากรายงานประจำเดือนเสร็จแล้วนั้น เราสามารถติดตามตรวจสอบจากบันทึกการประชุมได้ว่าการประชุมครั้งก่อนได้เสนอข้อคิดเห็นและแนะนำแนวทางปฏิบัติไปอย่างไรบ้าง และมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติอย่างไรหรือไม่ ซึ่งทั้งหมดนี้เราสามารถขออ่านรายงานการประชุมได้ โดยจะต้องทำหน้าที่ของเราอย่างเต็มความสามารถ

ทั้งนี้การดำเนินการตรวจสอบนั้นได้ทดลองมาแล้วหลายรูปแบบ เช่น เข้าสหกรณ์ในวันนั้นๆ แล้วติดต่อผู้จัดการผ่านเจ้าหน้าที่ธุรการขอสุ่มตรวจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจากความเป็นพี่เป็นน้องก็จะได้รับความร่วมมือจัดเตรียมเอกสารให้ตรวจสอบได้ทันที ซึ่งอาจจะพบข้อผิดพลาดบ้างเล็กน้อยก็จะทักท้วงไป แต่บางกรณีข้อบกพร่องที่ไม่ได้รับการแก้ไขทั้งๆ ที่ทักท้วงไปหลายครั้ง ก็จะนำหลักฐานที่เป็นรูปธรรมไปนำเสนอในที่ประชุมจึงจะได้รับการแก้ไข

➲ **คุณพรรณวิภา เอื้อสุนทรวัฒนา** *สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด*

กล่าวเพิ่มเติมว่าเคยมีประสบการณ์เป็นผู้สอบบัญชีที่กระทรวงยุติธรรม พบว่าหลักการควบคุมภายในของกระทรวงยุติธรรมมีความเป็นระบบมากว่าใน สอ.มก. ทั้งๆ ที่กรรมการของ สอ.มก. ส่วนมากเป็นอาจารย์โดยเฉพาะจากภาควิชาสหกรณ์ ซึ่งบางท่านไม่รู้ซึ้งในเรื่องของสหกรณ์เลย จึงอยากจะขอแลกเปลี่ยนข้อมูลเหล่านี้ในที่ประชุม

➲ **คุณชัยรัตน์ ปันนวน** *ศูนย์ประกันสุขภาพโรงพยาบาลหัวเฉียว จำกัด*

กล่าวว่าเห็นด้วยกับการจัดตั้งสมาคมและเห็นด้วยในเรื่องกลุ่มเป้าหมายที่จะรับเข้ามาเป็นสมาชิกสมาคม ทั้งนี้ตั้งแต่จบหลักสูตรผู้ตรวจสอบฯ จากสถาบันฯ ไปนั้นยังไม่เคยเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ แต่ในโรงพยาบาลหัวเฉียวนั้นปกติผู้ตรวจสอบจะเป็นคนจากกรมตรวจฯ ซึ่งจะเป็นกรณีกลับกันกับ สอ.มก. เพราะกรรมการจะกลัวผู้ตรวจสอบมาก จึงทำให้ต้องเข้ามารับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบเพื่อจะได้มีความเข้าใจในหลักการทำงานของผู้ตรวจสอบมากขึ้นเพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงาน

นอกจากนี้ในเรื่องที่กรมตรวจฯ จะกำหนดให้กรรมการต้องเว้นวรรค 1 ปีจึงจะเข้าเป็นผู้ตรวจฯ ได้นั้น ถ้ามองในภาพรวมของสหกรณ์แล้ว สหกรณ์มีอยู่หลายประเภทซึ่งแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน เช่นเรื่องระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของกรรมการที่กำหนดให้กรรมการมีวาระ 2 ปี ติดต่อกันได้ 2 ครั้งไม่เกิน 4 ปีนั้นมีความเหมาะสมกับสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่แล้ว แต่สำหรับสหกรณ์บางประเภทเช่น สหกรณ์การเกษตรหรือสหกรณ์ประมง ซึ่งบุคลากรมีความพร้อมแตกต่างจากภาคสหกรณ์ออมทรัพย์ก็เป็นประเด็นหนึ่งอยากจะเสนอ เช่นเดียวกับกรณีของผู้ตรวจสอบฯ หากมีผู้ที่ตั้งใจจะเข้าเป็นผู้ตรวจสอบฯ จริงอยากทำงานเพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกจริง ก็ไม่ควรตีกรอบ แต่ทั้งนี้มีความเห็นว่าผู้ตรวจสอบฯ กับกรรมการไม่ควรเป็นพวกเดียวกัน และการหมุนวนตำแหน่งที่เป็นกรรมการแล้วเว้นวรรคมาเป็นผู้ตรวจฯ นั้นไม่เหมาะสมและไม่เห็นด้วย

➲ **คุณมานพ ทองตัน** *สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุข หนองแค สระบุรี*

ในครั้งแรกนั้นเข้าใจว่าผู้ตรวจฯ ไม่ต้องทำอะไรมาก โดยจะเป็นเหมือนจุดพักจากการเป็นกรรมการ แต่เมื่อตนเองหมดวาระการเป็นกรรมการแล้วเข้าทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจฯ เมื่อได้เข้ามาทำงานจริงแล้วจึงพบว่า การเป็นผู้ตรวจฯ นั้นเป็นความสามารถเฉพาะด้านเฉพาะตัว ซึ่งการดำเนินกิจการของสหกรณ์นั้นมีการเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหลายอย่าง ถ้าเราไม่มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในกฎระเบียบต่างๆ จะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์ได้ จึงเห็นว่าผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์นั้นมีความสำคัญที่สุด โดยผู้ตรวจสอบฯ ไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่ชี้ผิดชี้ถูก แต่ต้องมีการเรียนรู้ไปพร้อมกันด้วย เช่นบางครั้งผู้ตรวจฯ ไม่มีความรู้ด้านการตรวจสอบบัญชี ก็ต้องพยายามเรียนรู้ไปด้วย

สำหรับเรื่องการตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบนั้น รับทราบว่าวันนี้ได้เชิญประธานของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรในแต่ละรุ่นและกรรมการรุ่นบางท่านเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ จึงเห็นว่าน่าจะมีการยกร่างการจัดตั้งสมาคมได้บางส่วน และให้ประธานแต่ละรุ่นเป็นตัวแทนในการประสานงานกับ

รุ่นของตนเองโดยต้องมีโครงสร้างของส่วนกลางให้ชัดเจน สำหรับตนเองนั้นมีความเห็นด้วยกับการจัดตั้งสมาคมเพื่อกำหนดมาตรฐานวิชาชีพผู้ตรวจสอบของพวกเรา

➲ **คุณพรชัย มีมาก** *สหกรณ์ออมทรัพย์บริษัท ทีโอที จำกัด*

เห็นว่าการจัดตั้งสมาคมเป็นเรื่องดี แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาจึงมีคำถามว่าจะทำอย่างไรให้ผู้ตรวจสอบทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ โดยเมื่อตรวจสอบพบการทำความผิดก็มีหน้าที่ต้องทำรายงานให้นายทะเบียนได้รับทราบ และไม่มีสิทธิ์ไปกล่าวหา ซึ่งจากประสบการณ์การทำงานตนเองเคยพบสหกรณ์หนึ่งที่กรรมการร่วมกันตั้งเงินเดือนให้ตัวเองซึ่งเป็นสิ่งที่มีความผิดชัดเจน ทั้งนี้กรมส่งเสริมฯ ก็ชี้ว่ามีความผิดแต่ไม่มีการดำเนินการใดๆ ปล่อยให้กลับมาทะเลาะกันเอง ซึ่งตรงจุดนี้จึงทำให้มีความต้องการว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์คุณค่าของสหกรณ์ ตัวอย่างเช่น เรื่องการทำงานของนายทะเบียนที่มีวิธีการที่ใช้ไม่ได้ และไม่ดำเนินการเมื่อพบว่ามีการกระทำความผิด ดังนั้นจึงอยากเห็นโครงสร้างของสมาคมที่เมื่อรวมตัวขึ้นแล้วจะไปช่วยสร้างคุณค่าสหกรณ์ให้คงอยู่ เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองกับกรมฯ ว่าสิ่งใดที่ผู้ตรวจสอบกิจการได้ตรวจสอบพบนั้นควรมีการดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม เพราะสิ่งตรวจพบมานั้นเป็นสิ่งที่ทำลายคุณค่าของสหกรณ์เป็นอย่างมาก และจากการเข้าประชุมที่ผ่านมามีผู้กล่าวว่าหมดสมัยที่จะต้องเสียสละแล้วจึงรู้สึกไม่ดี

นอกจากนี้ผู้ที่เข้ามาเป็นกรรมการ หรือผู้ตรวจสอบนั้น ทุกคนเข้ามาด้วยความสมัครใจที่จะทำเพื่อประโยชน์ของสมาชิก ดังนั้นจึงควรต้องมีจิตวิญญาณของสหกรณ์ การทำงานต่างๆ ไม่ควรมีการเรียกร้องค่าตอบแทน เพราะจะได้ค่าตอบแทนตามความเป็นจริงอยู่แล้วตามข้อกำหนดที่มีอยู่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่ากลุ่มผู้ริเริ่มมีความกังวลตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสมาคม คือ เรื่องการมีอำนาจต่อรอง ซึ่งไม่มีการกำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์ เนื่องจากเห็นว่าหากพวกเราทำสิ่งดีๆ มีนวัตกรรมดีๆ แล้วจะมีคนเห็นคุณค่าและมีคนรับฟังพวกเราเอง

➲ **อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์** ขอทำความเข้าใจเพิ่มเติมกรณีที่คุณพรชัย มีมากเล่าว่ามีบางท่านกล่าวว่าหมดสมัยที่จะเสียสละแล้วนั้น หมายความว่าการให้ค่าตอบแทนระหว่างกรรมการกับผู้ตรวจสอบในปัจจุบันไม่มีความสมดุลกัน ทั้งๆ ที่ทั้งสองส่วนทำงานหนักเท่าๆ กัน แต่ผู้ตรวจสอบบางแห่งไม่รับค่าตอบแทน บางแห่งได้รับน้อยมาก ดังนั้นจึงต้องอย่าคิดว่าผู้ตรวจสอบต้องทุ่มเทและเสียสละเพียงอย่างฝ่ายเดียว และสหกรณ์ควรให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่ผู้ตรวจสอบด้วย เนื่องจากสหกรณณ์เป็นหน่วยงานที่มีรายได้ จึงหมดสมัยที่จะต้องทำงานฟรี แต่ไม่ได้หมายความว่าให้ผู้ตรวจสอบละทิ้งอุดมการณ์ของสหกรณ์ไป

➲ **คุณเยาวรัตน์ ปัญญาพืช** *สหกรณ์ออมทรัพย์สำนักงานสาธารณสุข จ.ปราจีนบุรี จก.*

เล่าว่าจากการทำงานใน สอ.สาธารณสุข จ.ปราจีนบุรี มาตั้งแต่ก่อตั้งสหกรณ์ ซึ่งมีขนาดเล็กสมาชิกไม่ถึงพันคน โดยทำหน้าที่เป็นกรรมการมาโดยตลอดซึ่งในช่วงก่อนที่จะเข้ารับการ

อบรมหลักสูตรผู้ตรวจฯ นั้นยังไม่ค่อยเข้าใจในตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตรวจสอบฯ แต่เมื่อได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบจากสถาบันฯ ไปแล้ว จึงพบว่าความเป็นผู้ตรวจสอบฯ นั้นเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และทำให้เข้าใจว่าผู้ตรวจฯ มีหน้าที่อะไร และควรทำอะไรอย่างไร ภายหลังจึงมีความมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้ตรวจสอบเพื่อรักษาประโยชน์ให้แก่สมาชิก โดยไม่เคยคาดหวังที่จะได้รับค่าตอบแทนใดๆ เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการมีความถูกต้องและเป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์

นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณคุณทองเปลว ศุภาคม ที่ได้ให้ข้อคิดไว้ว่าผู้ตรวจนั้นจะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา และเห็นว่าการสร้างคุณค่าของผู้ตรวจฯ นั้นเป็นสิ่งสำคัญ จึงมีความตั้งใจว่าจะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบให้ดี คอยให้ข้อเสนอแนะที่ถูกต้องเหมาะสมแก่กรรมการในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตลอดไป

➲ **คุณผ่องศรี จิตตนูนท์** *สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด*

เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการมากแล้ว 2 ครั้ง โดยจากประสบการณ์การทำงานเป็นผู้ตรวจฯ ที่ผ่านมาได้เรียนรู้ว่าบทบาทของผู้ตรวจสอบนี้มีความสำคัญมากต่องานสหกรณ์ และเป็นบทบาทที่ยากพอสมควรที่จะทำให้ได้รับความเชื่อถือ ซึ่งสิ่งสำคัญในการทำงานคือต้องมีความระมัดระวังและความรอบคอบ อยากให้กรรมการมองเห็นว่าการทำงานของผู้ตรวจสอบนั้นเป็นงานที่สร้างสรรค์ ต้องเปลี่ยนความคิดของกรรมการว่าผู้ตรวจสอบนั้นเป็นผู้ที่จะเข้าไปช่วยทำงานไม่ใช่การเข้าไปเพื่อจับผิด

และขอเสนอว่าในหลักสูตรการอบรมควรเพิ่มเรื่องประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เพราะเมื่อได้ทำงานแล้วพบว่ามีการทำงานยากมาก บางครั้งต้องพบปัญหากับการปฏิบัติของกรรมการ จึงต้องการให้บรรจุในหลักสูตรโดยเน้นเรื่องประสบการณ์จากผู้ตรวจในการปฏิบัติจริง เพื่อทำให้ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบจะสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ และคาดหวังว่าการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบจะช่วยหาทางทำให้สมาชิกเห็นคุณค่าการทำงานของผู้ตรวจในบทบาทการดำเนินงานของสหกรณ์ พร้อมกับหน่วยงาน และกรรมการยอมรับฟังการเสนอข้อคิดเห็นและข้อสังเกตต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์ด้วย

➲ **คุณลัดดา ไชยสิทธิ์** *สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยอคริลิคไฟเบอร์ จก.*

เล่าประสบการณ์การทำงานที่สหกรณ์ที่ตั้งมา 12 ปี ซึ่งตนเองทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบมาประมาณ 9 ปี โดยในช่วงแรกของการก่อตั้งสหกรณ์พบปัญหาการทุจริตภายใน ทำให้ตนเองต้องเข้ามาทำงานด้วยความไม่รู้หลักการในการทำงาน จนเมื่อปิดบัญชีในปีแรก แล้วจึงได้รับความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งช่วยให้คำแนะนำและการปฏิบัติต่างๆ เช่นในเรื่องการทำบัญชี จนพัฒนาการทำงานและได้รับรางวัลสหกรณ์ดีเด่นในปีที่ 8 ซึ่งระหว่างการทำงานในสหกรณ์นั้นได้เข้ารับการอบรมเรื่องต่างๆ มาโดยตลอดรวมถึงได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบกิจการ

สหกรณ์ของสถาบันฯ ซึ่งได้รับความรู้ที่ดีมาก ทั้งนี้สำหรับสหกรณ์ที่ทำงานอยู่นั้นผู้ตรวจสอบไม่เคยมีปัญหากับกรรมการ แต่จะมีพบปัญหาในการทำงานกับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ที่มีอยู่ 2 คน ซึ่งพบว่ามักทำงานตามอารมณ์ หากวันใดอารมณ์ดีจะให้ความร่วมมือในการตรวจสอบอย่างดี ทั้งนี้สำหรับตนเองนั้นเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการก่อตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบขึ้น

➲ **คุณเมธินียพร แสงศิลา** *สหกรณ์ออมทรัพย์ไทยยาซากิและในเครือ*

ขอบคุณที่เปิดโอกาสให้มีการอบรมหลักสูตรเปาบุ้นจิ้นขึ้น โดยเมื่อตนเองได้เข้าเป็นกรรมการสมัยแรกแล้วสหกรณ์ส่งให้เข้ามาเรียนรู้การอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบเพื่อนำความรู้กลับสู่สมาชิก ทำให้ได้เห็นว่าเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับผู้ตรวจสอบที่ดีมากๆ ได้รู้ว่ากรรมการควรทำตัวอย่างไรที่จะทำงานร่วมกับผู้ตรวจสอบได้

สำหรับการจัดตั้งสมาคมนั้นเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพื่อเป็นโรงเรียนแรกสำหรับผู้ตรวจสอบให้แก่สมาชิกได้รู้ว่าสหกรณ์ของเราไม่ด้อยคุณค่า

➲ **คุณพรพิมล ศรีบุญเรือง** *สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขเชียงใหม่ จำกัด*

ได้ทำงานเป็นทั้งกรรมการและผู้ตรวจสอบ โดย สอ.สาธารณสุขเชียงใหม่นั้นจะทำงานกับแบบเป็นพี่เป็นน้อง ไม่ค่อยมีปัญหาในการทำงาน แต่จะร่วมกันคิดช่วยกันแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

➲ **พันโทกิตติชัย ขวัญอยู่** *สหกรณ์ออมทรัยพ์กองบัญชาการกองทัพไทย*

มีความเห็นในเรื่องการจัดตั้งสมาคมว่าควรต้องมีอย่างแน่นอน เพราะจากประสบการณ์ในการทำงานจาก 2 องค์กร เห็นด้วยกับอาจารย์ทองเปลวที่กล่าวว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีวิวัฒนาการใกล้เป็นสถาบันการเงินมากขึ้นทุกที และในสหกรณ์ออมทรัพย์มียอดเงินฝากมูลค่าสูงก็จริงแต่มีจำนวนผู้ฝากเงินน้อยมาก แต่มีการกู้จากสมาชิกแทบทุกคนจึงเป็นปัญหาต่อการทำงานของคณะกรรมการอำนวยการเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อเราตั้งองค์กรขึ้นมาได้ แล้วจะต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ตรวจสอบต่อๆ ไป เช่นเดียวกับที่อาจารย์ทองเปลวกล่าวไว้ว่า ผู้ตรวจสอบต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถตลอดเวลา เนื่องจากในอนาคตอันใกล้นี้จากนโยบายประกันเงินฝากของรัฐบาลจะส่งผลให้มีเงินจำนวนหนึ่งไหลเข้าสู่สหกรณ์ออมทรัพย์ เพราะฉะนั้นสหกรณ์บางแห่งมีเงินเป็นพันๆ ล้านจึงควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องรับผิดชอบเหล่านี้

ดังนั้นตัวผู้ตรวจสอบต้องไม่เพียงให้คำแนะนำ แต่ต้องพัฒนาขีดความสามารถขึ้นไปอีกเรื่อยๆ เพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยผู้ตรวจสอบควรมีมาตรฐานของสมาคมเองเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้เพิ่มมากขึ้นด้วย

➲ **คุณพัทธ์ศรัณย์ สุพัฒน์กุล** *สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานการประปานครหลวง จำกัด*

จากการทำงานสหกรณ์ในฐานะผู้จัดการมาหลายปี และเมื่อเกษียณจึงได้รับการชักชวนให้มาทำงานด้านผู้ตรวจสอบฯ ซึ่งไม่เคยทำงานด้านนี้มาก่อนจึงต้องเริ่มหัดเรียนรู้วิธีการทำงานด้านตรวจสอบ

เมื่อได้รับการอบรมหลักสูตรผู้ตรวจสอบจากสถาบันฯ จึงได้ประโยชน์มาก ช่วยให้ไม่ต้องเริ่มต้นที่ศูนย์และสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องตรงหน้าที่ ซึ่งหน้าที่ของผู้ตรวจสอบนั้นจะต้องติเพื่อก่อ ไม่ใช่การจ้องจับผิด และเห็นด้วยกับการก่อตั้งสมาคม พร้อมกับต้องการให้กรรมการมีความรู้ความเข้าใจทางด้านการทำงานของผู้ตรวจสอบบ้าง

➲ **คุณนิตยา เทพสำราญ** *สหกรณ์บริการผู้ปฏิบัติงาน ทศท.จำกัด*

เล่าว่ามีสหกรณ์ออมทรัพย์ 2 สหกรณ์ และสหกรณ์บริการอีก 2 สหกรณ์ โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับประเมินระดับดีเลิศทั้งสองสหกรณ์ แต่สำหรับสหกรณ์บริการนั้นยังไม่ผ่านเกณฑ์ เพราะยังไม่มีการร่างระเบียบให้เรียบร้อย ทั้งนี้สหกรณ์บริการจะรับงานโดยประมูลงานจากบริษัทที่โอที เช่น Call Center 1133, 1100 เป็นต้น และงานธุรการตามหน่วยงานต่างๆ งานบริการห้องประชุม ซึ่งต้องมีกลุ่มที่ปรึกษาทำการวิเคราะห์ตัวเลขไปประมูล ซึ่งเวลาทำงานต้องมีค่าพาหนะ หรือค่าอาหารจัดเลี้ยงหน่วยงานที่ไปติดต่อด้วยจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ส่วนค่าตอบแทนกรรมการและผู้ตรวจสอบกิจการจะมีเพียงเบี้ยประชุมครั้งละ 500 บาท เดือนละ 1–2 ครั้ง

สำหรับสหกรณ์บริการตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2544 มีพนักงานเพียง 2 คน การควบคุมยังไม่มีความรัดกุมไม่สามารถปิดบัญชีได้ จนตนเองได้เข้ามาช่วยดำเนินงานทั้งที่ไม่มีความถนัดด้านบัญชีแต่ด้วยความขยันและมีผู้มีความรู้เข้ามาช่วยทำให้สามารถปิดบัญชีได้ และปัจจุบันเป็นผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งเห็นว่ากรรมการดำเนินงานได้ผลกำไรทุกปี จึงไม่เคร่งครัดอะไรมากนัก

➲ **คุณองอาจ หมั่นกลาง** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมชลประทาน จำกัด*

กล่าวว่าเห็นด้วยกับการจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบ โดยประเด็นเรื่องสมาชิกของสมาคมนั้นควรจะเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมมาแล้วจึงจะเข้าเป็นสมาชิกได้และควรมีใบอนุญาต ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายผู้ทำบัญชีที่ต้องมีใบอนุญาตด้วย

➲ **คุณบุษรากร ฉ่ำวงศ์** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมวิทยาศาสตร์บริการ จำกัด*

จากประสบการณ์ในการเป็นผู้ตรวจสอบภาคเอกชนด้วย เห็นข้อดีของสมาคมผู้ตรวจสอบที่ได้กำหนดไว้คือจะพัฒนาสหกรณ์ให้ดีขึ้น ทั้งนี้สหกรณ์โดยทั่วไปจะมีผู้เกี่ยวข้องคือ สมาชิก คณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการ และผู้สอบบัญชีภาคเอกชนซึ่งจะมีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์คอยควบคุมดูแลอยู่แล้ว แต่ในกรณีของผู้ตรวจสอบกิจการนั้น จากที่อาจารย์กล่าวว่ากรมตรวจฯ จะกำหนดระเบียบมาควบคุมการทำงานของผู้ตรวจสอบฯ ด้วย ทั้งนี้ขอกล่าวถึงเรื่ององค์ความรู้ที่จะให้ทั้ง 3 ส่วน อยากให้เน้นเรื่องสมาชิกและคณะกรรมการด้วย เพราะคณะกรรมการหลายคนจากหลายสหกรณ์ไม่รู้หลักการสหกรณ์ที่แท้จริง รู้เพียงแค่กฎระเบียบข้อบังคับในการ

บริหารงาน ซึ่งเมื่อได้รับเลือกเข้ามาแล้วต้องทำตามที่ได้หาเสียงไว้และบางอย่างจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสหกรณ์ จึงต้องการให้บุคคลเหล่านี้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสหกรณ์ด้วย

นอกจากนี้ยังมีประเด็นผู้ตตรวจสอบบางแห่ง เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของหัวหน้า โดยผู้บังคับบัญชาจะเลือกให้เข้าทำหน้าที่ และเมื่อคนเหล่านี้เข้ามาเป็นผู้ตรวจสอบแล้วจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือข้อสังเกตอะไรมากนัก จึงขอฝากเรื่องนี้ไว้ด้วย

➲ **คุณทองเปลว ศุภาคม** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมการขนส่งทางบก จำกัด*

กล่าวเสริมว่าสิ่งที่คาดหวังไว้คือ ถ้ามีการตั้งเป็นสมาคมหรือชมรมแล้ว เราต้องทำให้หน่วยราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยอมรับ และคาดหวังไปถึงว่าต้องการให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ต้องกำหนดไว้ว่าผู้ที่จะมาเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ต้องผ่านการอบรมจนจบหลักสูตร ได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันที่ให้การอบรม เช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่กรมตรวจฯ ได้กำหนดไว้ว่าต้องได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ เหล่านี้คือความคาดหวังที่ต้องการ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวเพิ่มเติมว่าจากประสบการณ์ของสถาบันฯ เรามองว่าหลักสูตรของหน่วยงานราชการนั้นไม่สามารถเอื้อให้มีเนื้อหาสาระที่ควรจะเป็นหรือควรจะมี และไม่เพียงพอที่จะช่วยยกระดับขีดความสามารถของผู้ที่จะทำหน้าที่ยกระดับสหกรณ์และนำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชนได้จริง ดังนั้นทำให้อยากมีสมาคมนี้ขึ้น เพราะต้องการให้มีแหล่งเรียนรู้อิสระที่จะมีส่วนเสริมสร้างคุณค่าเพิ่มจากหน่วยงานภาครัฐได้

➲ **คุณกฤตธี จันทร์สง่า** *สหกรณ์ออมทรัพย์กรมป่าไม้ จำกัด*

ถามว่ากรมตรวจบัญชีฯ มีความรู้สึกอย่างไรกับสมาคมผู้ตรวจสอบที่กำลังจะตั้งขึ้นนี้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ตามกฎหมายได้กำหนดไว้ว่า สมาคมคือ คนจำนวน 10 คนขึ้นไปที่มีความคิดเห็นตรงกัน ในเรื่องหนึ่งและมีสมาชิก ไปจดทะเบียนตามวัตถุประสงค์และทำงานได้ซึ่งจะมีหน่วยงานดูแลในส่วนนี้ จากแนวคิดนี้จึงขอเล่าความเป็นมาของเครือข่ายเปาบุ้นจิ้น ที่ต้องยกความดีให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยยกร่างหลักสูตร โดยได้เชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องคือกรมตรวจบัญชีฯ และผู้เชี่ยวชาญหลายท่านเข้าร่วมการยกร่างหลักสูตรนี้ด้วย และคิดถึงด้วยว่าหากจะพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ครอบคลุมทั่วประเทศนั้น ชุมนุมสหกรณ์ฯ ต้องมีบทบาทจึงได้เชิญตัวแทนจากชุมนุมฯ มาร่วมเรียนรู้

ทั้งนี้จากประสบการณ์เราได้พบว่าบางครั้งเราได้รับผลกระทบจากบางหน่วยงานบ้าง เช่นในการอบรมผู้ตรวจสอบรุ่นที่ 5 หน่วยงานสันนิบาตสหกรณ์ได้ตั้งข้อสังเกตว่าสถาบันฯ ทำหลักสูตรนี้เพื่ออะไร เพราะสันนิบาตฯ และชุมนุมฯ เองก็ได้มีการอบรมในเรื่องนี้อยู่แล้ว สถาบันฯ จึงเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมหารือให้คำชี้แจงในกรณีนี้ว่า เราคิดว่าหลักสูตรการอบรมผู้ตรวจสอบฯ ที่มีอยู่นั้นไม่สามารถตอบโจทย์ได้ และจากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในขณะนั้นมีความคิดเห็นว่า

ถ้าจะเปลี่ยนการยกระดับขีดความสามารถของสหกรณ์ได้ต้องขึ้นอยู่กับคนที่มีปัญญา มีจิตวิญญาณ มีหลักการ และประสบการณ์ที่ดี จึงได้หารือกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเลือกระหว่างกรรมการกับผู้ตรวจสอบฯ ซึ่งบทสรุปที่ได้คือ ควรเลือกพัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการเพราะเห็นว่ามีการทำงานที่เป็นอิสระมากกว่า และน่าจะสามารถเข้าไปช่วยในการพัฒนากลไกของสหกรณ์ได้ เพื่อเป็นอีกหนึ่งส่วนที่ช่วยเสริมการทำงานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ดำเนินการกันอย่างเต็มที่ แต่อาจเป็นเพราะการทำงานที่ต้องครอบคลุมสหกรณ์ไปทั่วประเทศ เราจึงคิดว่ายังไม่เพียงพอ

ดังนั้นสถาบันฯ จึงมองยุทธศาสตร์ในส่วนที่ยังขาดไป จึงเลือกพัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการพร้อมกับสร้างแบรนด์ โดยมองเชิงบูรณาการ สร้างแบรนด์ให้ผู้ตรวจสอบที่ผ่านการอบรมหลักสูตรจากสถาบันฯ ตลอดสัปดาห์ ให้สหกรณ์เห็นว่า คนเหล่านี้มีความเสียสละในการเข้ารับการอบรม และมีการสร้างเวทีเรียนรู้ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 แต่ในส่วนของการสร้างจรรยาบรรณ เรามองว่าน่าจะเป็นส่วนงานของกรมตรวจฯ มากกว่า เมื่อเราพอจะสร้างสังคมการเรียนรู้ได้ ซึ่งเป็นการตอบโจทย์ที่ถามมาว่าเราคงไม่ได้ไปขออนุญาตกรมตรวจฯ แต่ถ้ากรมฯ เห็นด้วยคงจะมีการเสริมพลังกันมากขึ้นโดยมีอาจารย์วรเทพ ไวยทยาวิโรจน์ เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างสถาบันฯ กับกรมตรวจฯ อยู่ด้วย

➲ **อาจารย์ไพโรจน์ ลิ้มศรีสกุลวงศ์** *อาจารย์ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มก.*

จากการได้รับฟังประสบการณ์การทำงานของผู้ตรวจสอบกับกรรมการ ได้เห็นว่ามีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละองค์กร บางองค์กรทำงานกันแบบพี่น้องทำให้การตรวจสอบไม่มีปัญหา ส่วนสหกรณ์ในหน่วยงานทหารหรือตำรวจก็จะเป็นอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ส่วนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เคยเป็นผู้ตรวจอยู่นั้น จะสามารถพูดคุยกันได้เพราะเป็นอาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย ซึ่งทั้งหมดที่ยกมาคือลักษณะวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน

จากเรื่องวัฒนธรรมองค์การที่แตกต่างกันนี้ ทำให้คิดว่าการตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบนั้นควรจะเริ่มที่การสร้างความรู้ก่อน สร้างความสัมพันธ์ให้รู้จักหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งเป็นอย่างไร ผู้ตรวจสอบต้องรู้ขอบเขตอำนาจการทำงาน ส่วนกรรมการน่าจะมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของผู้ตรวจและให้ความร่วมมือในการตรวจสอบ และเมื่อทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในหน้าที่ของกันแล้ว จากนั้นค่อยสร้างเสริมพลังให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยผู้ตรวจสอบต้องมีจรรยาบรรณและมีศักดิ์ศรีของตัวเอง แล้วสุดท้ายจึงค่อยๆพัฒนาเป็นสมาคมวิชาชีพอีกขั้นหนึ่ง

➲ **คุณสุรจิตต์ แก้วชิงดวง** *ผู้ทรงคุณวุฒิ*

กล่าวถึงร่างวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสมาคมที่ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้นำเสนอในที่ประชุมไว้ 6 ข้อ จะพบว่าสมาคมนี้เป็นองค์กรที่ให้ความรู้เป็นหลัก จึงมีความเห็นว่าสมาคมนี้จะประสบความสำเร็จในการให้ความรู้ได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้นำ ซึ่งหมายถึงกรรมการสมาคมชุดแรก จึง

อยากขอฝากทิ้งท้ายไว้ให้ทุกท่านคำนึงถึงผู้ที่เหมาะสมที่จะมาเป็นผู้นำ โดยสิ่งสำคัญคือต้องเป็นผู้รู้จริง ซึ่งคือผู้ที่ปฏิบัติจริง เนื่องจากวัตถุประสงค์ทั้ง 6 ข้อนี้ผู้ที่ปฏิบัติจริงจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้เป็นอย่างดี

สำหรับประเด็นที่มีผู้ถามเรื่องกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ทราบเรื่องนี้หรือไม่นั้น ขอเรียนว่าเคยได้คุยกับผู้บริหารระดับสูงของกรมตรวจฯ ท่านได้ให้ข้อสังเกตเช่นเดียวกับที่คุณทองเปลวกล่าวไว้ว่าควรจะต้องเดินไปด้วยกัน เพราะถ้าไม่เดินไปด้วยกันแล้วอาจเกิดความเข้าใจผิดต่อกันได้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้ชี้แจงกรณีที่ได้มีการจัดประชุมก่อนหน้านี้ 2 ครั้งแล้วมีบางท่านไม่ได้เข้าร่วมการประชุมนั้น เพราะจากประสบการณ์การทำงานของสถาบันฯ นั้นถ้าจะทำงานที่ยากจะต้องเริ่มจากการพูดคุยหารือกับผู้ที่เข้าใจกันก่อน จึงจัดการประชุมระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเปาบุ้นจิ้นรุ่นพี่ แล้วจึงค่อยขยายวงออกไปในครั้งที่ 2 และการประชุมครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 นอกจากนี้สถาบันฯ เชื่อว่าผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเปาบุ้นจิ้นนั้นทุกคนมีเจตนาดีกับสถาบันฯ มีการให้ข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างดี จึงคิดว่างานของเราจะสามารถก้าวไปได้ด้วยดีเพราะเจตนาอันดีของทุกท่าน ทั้งนี้หากผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อสงสัยหรือต้องการฝากประเด็นเพิ่มเติมสามารถฝากไว้กับเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ ได้ และขอเชิญอาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ กล่าวเพิ่มเติม

➲ **อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์** *ผู้ทรงคุณวุฒิ*

ขอตอบคำถามเรื่องที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีความคิดเห็นอย่างไรกับการจัดตั้งสมาคม ซึ่งกรณีนี้กรมตรวจฯ ไม่มีความเห็นเป็น Negative แต่มีความเห็นว่าสมาคมตั้งขึ้นแล้วนั้นควรจะ

1. สามารถเดินงานได้อย่างถาวร
2. อยากให้เป็นสถาบันที่สนับสนุนด้านวิชาการ
3. อยากให้ไม่เป็นสถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อผลประโยชน์อื่นใด ไม่อยากให้เป็นเครื่องมือของใคร–เพื่ออะไร

โดยกรมตรวจฯ ต้องการให้สมาคมที่จะตั้งขึ้นนี้มีความยั่งยืนต่อไป เพื่อเป็นศูนย์รวมของทุกฝ่ายในการทำความเข้าใจกัน ขณะเดียวกันตนเองมองว่าการตั้งสถาบันจะคล้ายกับเป็นแหล่งพักพิงหรือที่กำบังให้แก่ผู้ตรวจสอบของพวกเรา ที่ขณะนี้ยังไม่มีสถาบันหรือโรงเรียนที่จะมาช่วยหนุนเสริม เป็นที่พบปะสังสรรค์ หารือเรื่องราวต่างๆ ของผู้ตรวจสอบฯ ดังนั้นเราอาจจะเป็นจุดเริ่มที่จะจุดประกายความคิดเหล่านี้

อีกประการหนึ่งคือสมาคมที่เราจะตั้งนั้นเป็นสมาคมผู้ตรวจสอบกิจการ ที่กลุ่มริเริ่มจำนวนห้าร้อยกว่าชีวิตนั้นเน้นมาทางด้านผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งที่จริงแล้วอยากให้เป็นศูนย์รวมของผู้ตรวจสอบทุกวิชาชีพ ทั้งในด้านสหกรณ์บริการ สหกรณ์การเกษตร หรือสหกรณ์นิคม เป็นต้น และแม้กระทั่งเครดิตยูเนี่ยนที่ขณะนี้ค่อนข้างน่าเป็นห่วงเพราะค่อยๆ ห่างจากจิตตารมณ์ค่อนข้างมาก จากการพูดคุยกับผู้จัดการใหญ่ได้เล่าให้ฟังว่ามีความเป็นห่วงเรื่องคนรุ่น

ใหม่ของเครดิตยูเนี่ยนที่ไม่ค่อยเข้าใจในจิตวิญญาณของคนรุ่นเดิม โดยจะมองไปที่ผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่า และสะดวกรวดเร็วเท่านั้น โดยไม่มีการพูดถึงเรื่องคุณค่าเช่นในอดีต ดังนั้นตนเองจึงได้รับการชักชวนให้ไปร่วมกันกับเครดิตยูเนี่ยนรุ่นเก่าทำอะไรบางอย่างเพื่อที่จะช่วยฉุดรั้งให้คนรุ่นใหม่มีจิตสำนึกในเรื่องจิตตารมณ์ที่เข้มแข็งเช่นเดียวกับคนรุ่นก่อน

สำหรับสมาคมผู้ตรวจสอบของพวกเราเองนั้นควรจะให้มีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ในการที่นอกจากจะดูแลให้มีคุณภาพดีอยู่ในกรอบวินัยที่ดีแล้ว ยังอยากจะให้มีแนวคิดทางด้านจิตใจ จิตวิญญาณ ปรัชญา หลักการ และอุดมการณ์ของสหกรณ์ ซึ่งหากคนเรามีธรรมาภิบาล มีจิตวิญญาณที่ดีแล้วนั้น เล่าจื๊อบอกไว้ว่า

“แห่งใดก็ตามที่มีระบบ มีคนมีศีลธรรม แห่งนั้นไม่ต้องการผู้ตรวจการของรัฐ”

ดังนั้นถ้าเราดีจริงแล้วเราไม่ต้องมีคนตรวจสอบ เช่นที่เคยกล่าวไว้ว่า “ผู้ทำการโดยสุจริตไม่ต้องกลัวเสียงเคาะประตูยามราตรี” สุดท้ายจึงขอฝากไว้ว่าถ้าเราตั้งสมาคมขึ้นได้แล้ว ต้องพยายามให้เป็นที่เกาะเกี่ยวในเรื่องสัมพันธภาพ แนวความคิดที่เป็นประโยชน์ และยึกหลักสหกรณ์ให้แน่วแน่มั่นคงต่อไป

➲ **คุณเฉลิม นิลจันทร์** *สหกรณ์ออมทรัพย์ครูปัตตานี จำกัด*

ขอถามอาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ ว่าในวันครบรอบ 60 ปีที่ผ่านมา มีผู้ใหญ่หลายท่านได้เกริ่นไว้ว่าจะตั้งสมัชชาผู้ตรวจสอบกิจการ จึงอยากทราบว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะมาบูรณาการกับสมาคมของเรา

➲ **อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์** *ผู้ทรงคุณวุฒิ*

ที่จริงแล้วท่านอธิบดีฯ ได้พูดถึงชมรมผู้ตรวจสอบกิจการ โดยจะให้ทุกจังหวัดมีชมรมผู้ตรวจสอบ เนื่องจากกรมตรวจฯ เองมีหลักสูตรผู้ตรวจสอบมานานแล้วเช่นกัน แต่มีผู้เสนอแนวความคิดให้จัดตั้งเป็นสมัชชาใหญ่ระดับประเทศได้หรือไม่ จึงเป็นอีกแนวคิดหนึ่ง ซึ่งเหล่านี้จะเป็นเรื่องเฉพาะของการรวมตัวและประชุมกิจกรรมกลุ่มกันเอง ซึ่งไม่กระทบกับการจัดตั้งสมาคมของเรา โดยกรณีของเราจะเป็นการพัฒนาเรื่องอุดมการณ์ วิชาการ ทั้งนี้จากการพูดคุยกับท่านอธิบดีฯ ท่านเสนอว่าถ้ามีการตั้งสมาคมแล้วชมรมต่างๆ น่าจะเข้ามาเป็นสมาชิกสมาคมกับพวกเราด้วย

นอกจากนี้ขอแจ้งข่าวว่าขณะนี้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กับสถาบันแม่โจ้ ได้ร่วมมือกันจัดตั้งศูนย์ National Institute for Cooperative Accoperative Administrator Development (NICAAD) ขึ้นเพื่อจัดหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารงานด้านบัญชีสหกรณ์ รวมถึงพัฒนาผู้ที่ดูแลงานด้านสหกรณ์ด้วย โดยมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมไปแล้ว 3 รุ่นสำหรับภาคเกษตรโดยตรง และคาดว่าในเดือนมิถุนายนจะมีหลักสูตรสำหรับประธาน คณะกรรมการ ผู้จัดการ และผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นการเฉพาะด้วย โดยจัดที่สถาบันแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ จึงนำมาเรียนให้ผู้ร่วมประชุมทุกท่านทราบสำหรับผู้ที่สนใจ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวว่าสิ่งเหล่านี้เมื่อมีผู้ใหญ่รับฟังและเข้ามาเชื่อร้อยในวงสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเดียวกันจะช่วยให้ทำงานได้ดี และขอสรุปสั้นๆ อีกครั้งว่าทุนประเดิมของเราคือทุนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า 541 ชีวิต และกลุ่มผู้ริเริ่มหลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นโรงเรียน/เวที หรือสังคมฐานความรู้ โดยเป้าหมายท้ายสุดคือการนำคุณค่าสหกรณ์เพื่อยกระดับขีดความสามารถของสหกรณ์ แล้วในที่สุดสมาคมของเราจะมีคนเข้ามามีส่วนร่วมได้เอง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ริเริ่มทำไม่ดีแล้วสมาคมก็ต้องล้มเลิกไปเองในที่สุด และขอฝากทุกท่านโดยเราจะนำข้อมูลทั้งหมดมากรั่นกรองกันคนวงในอีกครั้ง

นอกจากนี้ขอฝากผู้มีความสามารถในการออกแบบโลโก้ของสมาคม โดยจะมีรางวัลตอบแทนให้มูลค่าประมาณ 3,000 บาท และขอกำหนดส่งประมาณสิ้นเดือน ทั้งนี้เราได้ประสานงานกับสำนักงานเขตในเรื่องการขอจดทะเบียนไว้แล้ว โดยจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและแกนนำมาร่วมหารือกันอีกครั้ง คาดว่าจะใช้เวลาประมาณ 2 เดือนในการจดทะเบียนที่เขต ซึ่งจะเป็นเขตใดนั้นต้องขอพิจารณากันอีกครั้งหนึ่ง

ทั้งนี้ทางสถาบันฯ น้อมรับฟังข้อคิดเห็นในทุกเรื่องและขอขอบคุณทุกท่าน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกับมาโดยตลอด และขอปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา 17.00 น.

รายงานการประชุมย่อยโครงการร้าน Farmer Shop

วันที่ 26 มีนาคม 2555 เวลา 08.30–09.00 น.

ณ ห้อง 204 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1.	รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2.	นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
3.	นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 8.30 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมและขอให้ที่ประชุมพิจารณาปรับปรุงเรื่องระบบการจ่ายชำระค่าสินค้าแก่ผู้ประกอบการร้าน Farmer Shop ดังต่อไปนี้

ระเบียบวาระที่ 1 ปัญหาความล่าช้าในการจ่ายชำระค่าสินค่าแก่ผู้ประกอบการ

เนื่องจากในรอบบัญชีที่ผ่านมา การเบิกขออนุมัติจ่ายชำระค่าสินค้าแก่ผู้ประกอบการมีความล่าช้า และระบบการปฏิบัติงานยังไม่สอดคล้องกับสภาวะเหตุการณ์จริง ดังนั้นที่ประชุมจึงได้สรุปปรับปรุงนโยบายด้านการจ่ายชำระค่าสินค้า ระบบขั้นตอนการปฏิบัติงาน และปรับปรุงชุด/รูปแบบเอกสารในการขออนุมัติใหม่ดังนี้

1.1 นโยบาย

(1) การชำระค่าสินค้ากรณีฝากขาย จะพิจารณาจ่ายชำระค่าสินค้าตามจำนวนที่ขายได้จริง ซึ่งเป็นยอดขายระหว่างวันที่ 1 – 19 ของทุกเดือน และแจ้งยอดจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการสินค้าฝากขาย เพื่อใช้ในการออกใบวางบิลต่อไป ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 20 ของทุกเดือน

(2) ผู้ประกอบการสินค้าฝากขายต้องจัดส่งใบแจ้งหนี้/ใบวางบิล ภายในวันที่ 24 ของทุกเดือน เพื่อประกอบชุดเอกสารขออนุมัติเบิกจ่าย

(3) จัดเตรียมเอกสารขออนุมัติหลักการเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 21 ของทุกเดือน และดำเนินการขออนุมัติเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 24 ของทุกเดือน

(4) การชำระค่าสินค้าทุกประเภทจะชำระเป็นเงินสดด้วยการโอนเข้าบัญชีผู้ประกอบการ ภายในวันที่ 25 ของทุกเดือน และเก็บสำเนาใบฝากเงินเพื่อเป็นหลักฐาน

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดกรณีฝากขาย

ฝ่ายบัญชี/การเงิน (ผู้รับผิดชอบ:นางสาววสินธรา)	ผู้ประกอบการ

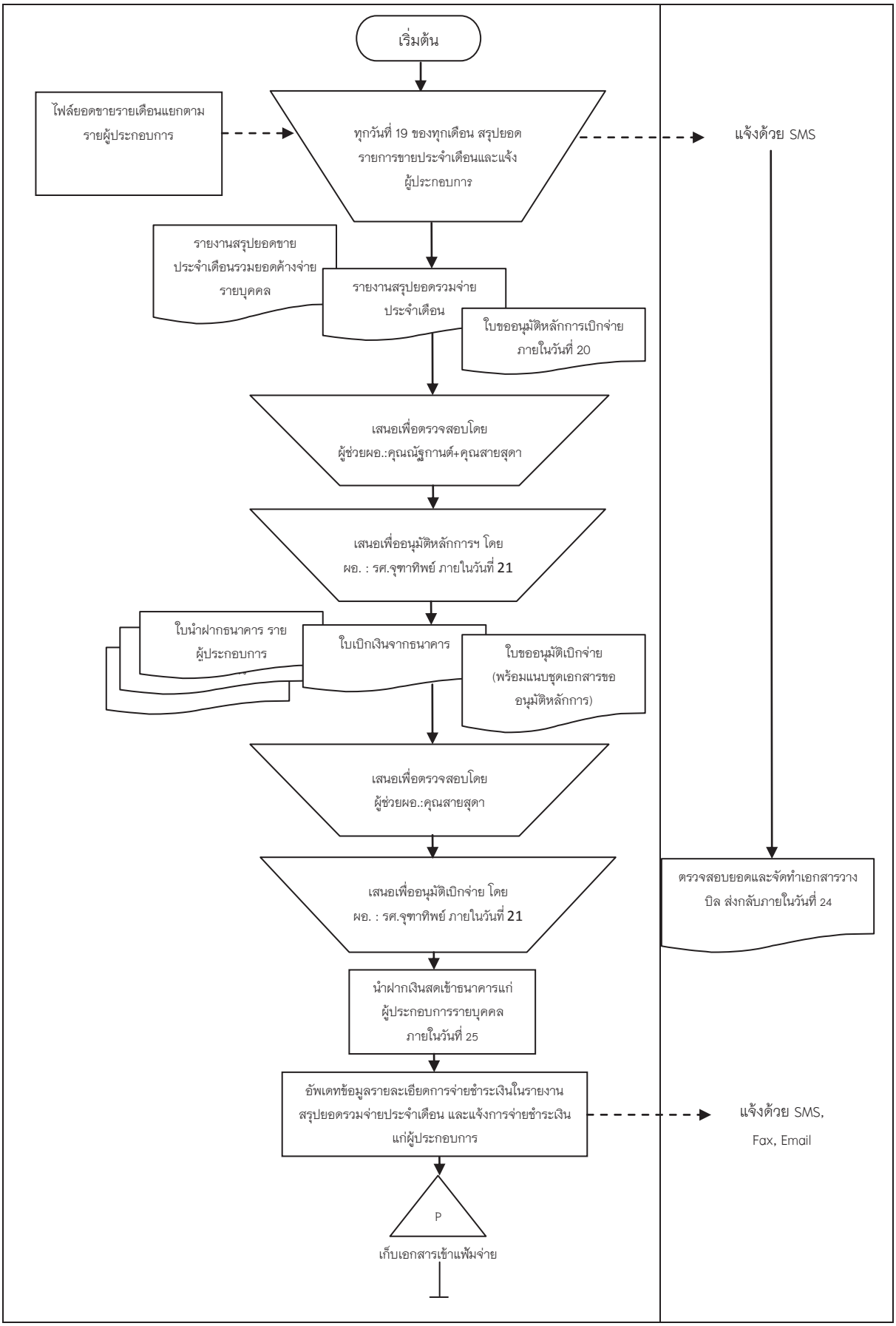
เริ่มต้น
ไฟล์ยอดขายรายเดือนแยกตาม
รายผู้ประกอบการ
ทุกวันที่ 19 ของทุกเดือน สรุปยอด
รายการขายประจำเดือนและแจ้ง
ผู้ประกอบการ
แจ้งด้วย SMS
รายงานสรุปยอดขาย
ประจำเดือนรวมยอดค้างจ่าย
รายบุคคล
รายงานสรุปยอดรวมจ่าย
ประจำเดือน
ใบขออนุมัติหลักการเบิกจ่าย
ภายในวันที่ 20
เสนอเพื่อตรวจสอบโดย
ผู้ช่วยผอ.:คุณณัฐกานต์+คุณสายสุดา
เสนอเพื่ออนุมัติหลักการฯ โดย
ผอ. : รศ.จุฑาทิพย์ ภายในวันที่ 21
ใบนำฝากธนาคาร ราย
ผู้ประกอบการ
ใบเบิกเงินจากธนาคาร
ใบขออนุมัติเบิกจ่าย
(พร้อมแนบชุดเอกสารขอ
อนุมัติหลักการ)
เสนอเพื่อตรวจสอบโดย
ผู้ช่วยผอ.:คุณสายสุดา
เสนอเพื่ออนุมัติเบิกจ่าย โดย
ผอ. : รศ.จุฑาทิพย์ ภายในวันที่ 21
ตรวจสอบยอดและจัดทำเอกสารวาง
บิล ส่งกลับภายในวันที่ 24
นำฝากเงินสดเข้าธนาคารแก่
ผู้ประกอบการรายบุคคล
ภายในวันที่ 25
อัพเดทข้อมูลรายละเอียดการจ่ายชำระเงินในรายงาน
สรุปยอดรวมจ่ายประจำเดือน และแจ้งการจ่ายชำระเงิน
แก่ผู้ประกอบการ
แจ้งด้วย SMS,
Fax, Email
P
เก็บเอกสารเข้าแฟ้มจ่าย

1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

(1) รายงานสรุปยอดขายประจำเดือนรวมยอดค้างจ่ายรายบุคคล

(2) รายงานสรุปยอดรวมจ่ายประจำเดือน

(3) ใบขออนุมัติหลักการเบิกจ่าย

(4) ใบขออนุมัติเบิกจ่าย

(5) ใบเบิกเงินจากธนาคาร

(6) ใบนำฝากธนาคาร รายผู้ประกอบการ

เลิกประชุมเวลา 9.00 น.

รายงานการประชุมย่อยโครงการร้าน Farmer Shop

วันที่ 30 มีนาคม 2555 เวลา 10.00–12.00 น.

ณ ห้อง 214 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

4.	รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
5.	นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	รองผอ.สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
6.	นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
7.	นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมเรื่องการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับระบบการทำงานในส่วนของ Back Office และการจ่ายชำระเงินแก่ผู้ประกอบการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วาระที่ 1 สรุปประเด็นปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน

เนื่องจากในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ระบบการทำงานในส่วนของ Back Office ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าใดนัก มีความล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ทั้งในส่วนของ Software และผู้ปฏิบัติงานยังไม่ได้เต็มศักยภาพมากนัก ดังสรุปประเด็นปัญหาได้ 3 ประเด็นหลักดังนี้

1.1 การบันทึกรายการในระบบ Ada มีการกำหนดรหัสสินค้าไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะข้อมูลสำหรับจัดทำรายงานการจ่ายชำระค่าสินค้าแก่ผู้ประกอบการ ทำให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และมีความล่าช้ากว่าที่กำหนด

1.2 การบันทึกข้อมูลเบื้องต้นในฐานข้อมูลของระบบ Ada ไม่ครบถ้วน เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานยังไม่ชำนาญ และไม่เข้าใจในการนำข้อมูลนั้นๆไปใช้งาน ส่งผลให้ไม่สามารถใช้งานในบาง Function ของโปรแกรมได้อย่างที่ควรจะเป็น

1.3 ไม่มีการทำสรุป อัพเดทใบส่งของจากผู้ประกอบการเพื่อเป็นฐานข้อมูลการรับสินค้า เพราะโปรแกรม Ada ไม่มีรายงานสรุปยอดขายสินค้าฝากขายของแต่ละผู้ประกอบการที่จะใช้สำหรับการสรุปยอดจ่ายชำระค่าสินค้า ดังนั้นในปัจจุบันการจ่ายชำระเงินผู้ประกอบการแต่ละครั้ง

ประกอบด้วยข้อมูลจากเอกสารหลายชุดที่ไม่มีการเชื่อมโยงกัน ซึ่งทำให้มีโอกาสทำให้รายงานสรุปผิดพลาดได้

ระเบียบวาระที่ 2 แนวทางแก้ไข

กล่าวโดยสรุป การทำยอดสรุปการจ่ายชำระเงินแก่ผู้ประกอบการทุกวันที่ 19 (ยอดขายตั้งแต่วันที่ 20 ถึง 19 ของเดือนถัดไป) จะเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ 2 ประเภท คือ ผู้ประกอบการในระบบฝากขาย (ผู้ประกอบการรับผิดชอบสินค้าที่เหลือจากการขาย/เป็นกรณีสินค้าใหม่ หรือสินค้าที่ยังไม่ติดตลาด) และผู้ประกอบการในระบบขายขาด (จ่ายเต็มทั้งจำนวนตามบิล แต่จะตัดรอบการจ่ายทุกวันที่ 19) โดยในรอบบัญชีถัดไป ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม เป็นต้นไป จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระบบการปฏิบัติงานของ Back Office ดังนี้

ปัญหา	**แนวทางแก้ไข**
1. การกำหนดรหัสสินค้าเดิมไม่เหมาะสม	จัดกลุ่มสินค้าของแต่ละผู้ประกอบการโดยให้ใช้รหัสใหม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังนี้ M 0 0 3 0 1 6 **รหัสตัวอักษรตัวแรก** หมายถึง ประเภทของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย M – ผู้ประกอบการในระบบฝากขาย N – ผู้ประกอบการในระบบซื้อขาด (กรณีคุณอ้อ) S – ผู้ประกอบการในระบบซื้อสด **รหัสตัวเลขลำดับที่ 2–4** หมายถึง รหัสเลขที่ของผู้ประกอบการ **รหัสตัวเลขลำดับที่ 5–7** หมายถึง รหัสเลขที่รายการสินค้าของผู้ประกอบการนั้นๆ วิธีนี้จะช่วยลดเวลาในการทำรายงานสรุป เพราะมีการจัดกลุ่ม หมวดหมู่ของผู้ประกอบการ และรหัสสินค้า ทำให้ข้อมูลมีการเรียงลำดับ ง่ายต่อการทำสรุปและนำข้อมูลไปใช้
2. การบันทึกข้อมูลเบื้องต้นในฐานข้อมูลโปรแกรม Ada ไม่ครบถ้วน	ให้ผู้ปฏิบัติงาน ยึดการปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติงานและคู่มืออย่างเคร่งครัด และให้มีการตรวจสอบตามลำดับการบังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้สามารถวัดผล ประเมินผลการปฏิบัติงานได้และสามารถระบุปัญหาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงระบบในขั้นต่อไป

3. ไม่มีการทำสรุปอัพเดทข้อมูลใบส่งของของผู้ประกอบการในฐานข้อมูล	เนื่องจากระบบรายงานของโปรแกรม Ada ไม่ซัพพอร์ตข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงในลักษณะนี้ ดังนั้นจึงให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำตาราง Excel เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อไป ขั้นตอนในการดำเนินงานมีดังนี้ 1. บันทึกรับในโปรแกรม Ada ตามบิล/ใบส่งของ 2. พริ้นท์ใบสรุปยอดการซื้อสินค้ารายผู้ประกอบการ จากโปรแกรม Ada แนบด้วยชุดเอกสารบิล/ใบส่งของตัวจริง 3. นำชุดเอกสารข้อ 2. มาบันทึกลงในตารางสรุปฐานข้อมูล Excel ทั้งนี้การจัดทำฐานข้อมูลในตาราง Excel จะช่วยให้สามารถ re-check ตรวจสอบการบันทึกรายการทุกรายการอย่างครบถ้วน มีข้อมูลอยู่บนฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับใช้ทำรายงานต่างๆได้ตามความต้องการ

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.

รายงานการประชุมพิจารณาปรับปรุงระบบการจ่ายชำระค่าสินค้า
แก่ผู้ประกอบการร้าน Farmer Shopครั้งที่ 001/เม.ย.55
วันที่ 3 เมษายน 2555
ณ ห้อง 204 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1.	รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2.	นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
3.	นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 8.30 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมและขอให้ที่ประชุมพิจารณาปรับปรุงเรื่องระบบการจ่ายชำระค่าสินค้าแก่ผู้ประกอบการร้าน Farmer Shop ดังต่อไปนี้

ระเบียบวาระที่ 1 ปัญหาความล่าช้าในการจ่ายชำระค่าสินค่าแก่ผู้ประกอบการ

เนื่องจากในรอบบัญชีที่ผ่านมา การเบิกขออนุมัติจ่ายชำระค่าสินค้าแก่ผู้ประกอบการมีความล่าช้า และระบบการปฏิบัติงานยังไม่สอดคล้องกับสภาวะเหตุการณ์จริง ดังนั้นที่ประชุมจึงได้สรุปปรับปรุงนโยบายด้านการจ่ายชำระค่าสินค้า ระบบขั้นตอนการปฏิบัติงาน และปรับปรุงชุด/รูปแบบเอกสารในการขออนุมัติใหม่ดังนี้

1.1 นโยบาย

(1) การชำระค่าสินค้ากรณีฝากขาย จะพิจารณาจ่ายชำระค่าสินค้าตามจำนวนที่ขายได้จริง ซึ่งเป็นยอดขายระหว่างวันที่ 1 – 19 ของทุกเดือน และแจ้งยอดจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการสินค้าฝากขาย เพื่อใช้ในการออกใบวางบิลต่อไป ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 20 ของทุกเดือน

(2) ผู้ประกอบการสินค้าฝากขายต้องจัดส่งใบแจ้งหนี้/ใบวางบิล ภายในวันที่ 24 ของทุกเดือน เพื่อประกอบชุดเอกสารขออนุมัติเบิกจ่าย

(3) จัดเตรียมเอกสารขออนุมัติหลักการเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 21 ของทุกเดือน และดำเนินการขออนุมัติเบิกจ่ายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 24 ของทุกเดือน

(4) การชำระค่าสินค้าทุกประเภทจะชำระเป็นเงินสดด้วยการโอนเข้าบัญชีผู้ประกอบการ ภายในวันที่ 25 ของทุกเดือน และเก็บสำเนาใบฝากเงินเพื่อเป็นหลักฐาน

1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดกรณีฝากขาย

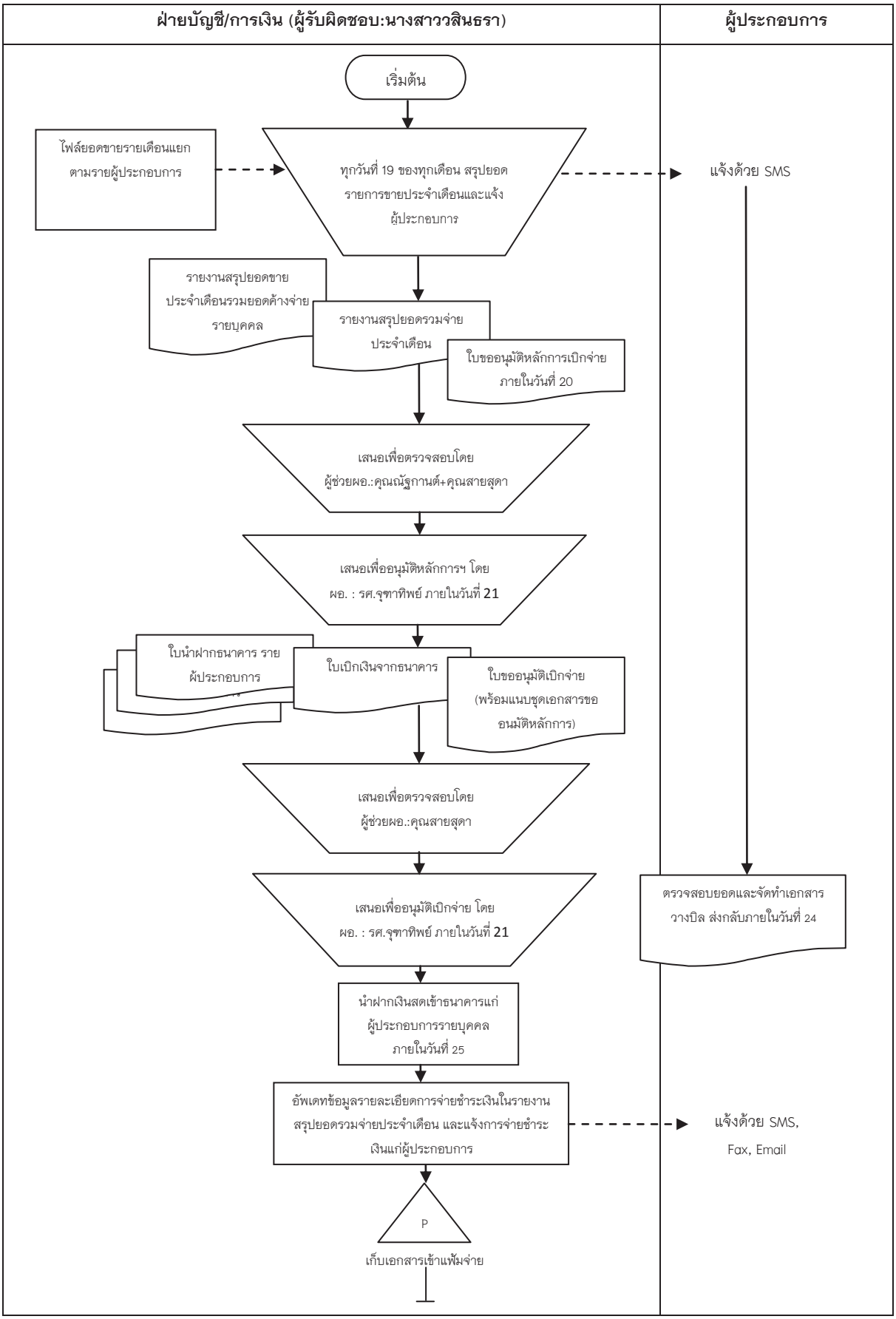
ฝ่ายบัญชี/การเงิน (ผู้รับผิดชอบ:นางสาววสินธรา)
ผู้ประกอบการ
เริ่มต้น
ไฟล์ยอดขายรายเดือนแยกตามรายผู้ประกอบการ
ทุกวันที่ 19 ของทุกเดือน สรุปยอดรายการขายประจำเดือนและแจ้งผู้ประกอบการ
แจ้งด้วย SMS
รายงานสรุปยอดขายประจำเดือนรวมยอดค้างจ่ายรายบุคคล
รายงานสรุปยอดรวมจ่ายประจำเดือน
ใบขออนุมัติหลักการเบิกจ่ายภายในวันที่ 20
เสนอเพื่อตรวจสอบโดย ผู้ช่วยผอ.:คุณณัฐกานต์+คุณสายสุดา
เสนอเพื่ออนุมัติหลักการฯ โดย ผอ. : รศ.จุฑาทิพย์ ภายในวันที่ 21
ใบนำฝากธนาคาร รายผู้ประกอบการ
ใบเบิกเงินจากธนาคาร
ใบขออนุมัติเบิกจ่าย (พร้อมแนบชุดเอกสารขออนมัติหลักการ)
เสนอเพื่อตรวจสอบโดย ผู้ช่วยผอ.:คุณสายสุดา
เสนอเพื่ออนุมัติเบิกจ่าย โดย ผอ. : รศ.จุฑาทิพย์ ภายในวันที่ 21
ตรวจสอบยอดและจัดทำเอกสารวางบิล ส่งกลับภายในวันที่ 24
นำฝากเงินสดเข้าธนาคารแก่ผู้ประกอบการรายบุคคล ภายในวันที่ 25
อัพเดทข้อมูลรายละเอียดการจ่ายชำระเงินในรายงานสรุปยอดรวมจ่ายประจำเดือน และแจ้งการจ่ายชำระเงินแก่ผู้ประกอบการ
แจ้งด้วย SMS, Fax, Email
P
เก็บเอกสารเข้าแฟ้มจ่าย

1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

(1) รายงานสรุปยอดขายประจำเดือนรวมยอดค้างจ่ายรายบุคคล

(2) รายงานสรุปยอดรวมจ่ายประจำเดือน

(3) ใบขออนุมัติหลักการเบิกจ่าย

(4) ใบขออนุมัติเบิกจ่าย

(5) ใบเบิกเงินจากธนาคาร

(6) ใบนำฝากธนาคาร รายผู้ประกอบการ

เลิกประชุมเวลา 9.00 น.

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
ครั้งที่ 20/2555 (ระยะที่ 2 ครั้งที่ 8/2555)

วันพุธที่ 11 เมษายน 2555 เวลา 8.30–12.00 น.
ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1.	รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
2.	คุณสายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัย
3.	คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
4.	คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	รองประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
5.	คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6.	คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop

เริ่มประชุม เวลา 8.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบให้ คุณสายสุดา ศรีอุไร แจ้งเรื่องเพื่อทราบดังนี้

1. ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop ในครั้งนี้ได้ เนื่องจากติดภารกิจคุมสอบนักศึกษา

2. ขอความอนุเคราะห์คณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop ทุกท่านกรอกแบบฟอร์มสำรวจการนำไปใช้ประโยชน์ฯ ของสถาบันฯ ที่เจ้าหน้าที่ได้เตรียมไว้ให้ด้วย

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 19/2555

รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร Farmer Shop ครั้งที่ 19/2555 เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 9 กุมภาพันธ์ 2555 ที่ประชุมพิจารณาแล้วรับรองรายงานการประชุม

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

3.1 ติดตามความก้าวหน้า Outlet กฟผ.

จากการหารือในที่ประชุมมีมติขอนัดพูดคุยกับตัวแทน กฟผ. ในวันศุกร์ที่ 20 เม.ย. 2555 เวลา 14.00 น. เพื่อประเมินอุปสรรคและปัญหาที่พบจากการนำสินค้า Farmer Shop ไปวางจำหน่าย ทั้งนี้จะทำการขอชั้นวางสินค้าของ Farmer Shop เป็นสัดส่วนแยกจากสินค้าอื่น โดยต้องสำรวจพื้นที่อีกครั้งภายหลังจากร้านสหกรณ์ กฟผ. ได้ปรับปรุงพื้นที่ใหม่เรียบร้อยแล้ว และจะขอหารือในทั้ง 2 พื้นที่คือ สำนักงานใหญ่ อ.บางกรวย และที่ อ.แม่เมาะ ด้วย

3.2 รายงานยอดจำหน่ายสินค้าโครงการ ณ อาคารปฏิบัติการคณะเศรษฐศาสตร์ มก.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบให้คุณสายสุดา ศรีอุไร รายงานยอดจำหน่ายสินค้าของร้าน Farmer Shop ณ อาคารปฏิบัติการคณะเศรษฐศาสตร์ ตั้งแต่เดือนมกราคม– มีนาคม 2555 โดยมียอดจำหน่ายรวมทั้งสิ้น 94,853 บาท มีกำไรสุทธิ 10,489.77 บาท ทั้งนี้ยังไม่รวมค่าเช่าสถานที่ ค่าไฟ และค่าพนักงานประจำร้านค้า 2 คน นอกจากนี้มีจำนวนสมาชิก M–card ณ วันที่ 31 มี.ค. 2555 จำนวน 486 ราย โดยจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นจากเดือนกุมภาพันธ์ 2555 มีจำนวน 127 ราย

ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่ายอดกำไรสุทธิยังไม่สามารถรองรับค่าเช่าสถานที่ ค่าไฟฟ้า และค่าจ้างพนักงานประจำร้านได้ ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จึงสอบถามความคิดเห็นเรื่องการตั้งร้าน Farmer Shop ในพื้นที่เจเจ มอลล์ ว่าจะดำเนินการในรูปแบบใดได้บ้าง เช่น ควรจะต้องมีใครเป็นเจ้าของ โดยใช้ระบบของ Farmer Shop ซึ่งได้ฝากให้คณะกรรมการร่วมกันคิดหาวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อไป โดยในระยะแรกโครงการน่าจะสามารถหาทุนเรื่องค่าเช่าและระบบการดำเนินงานให้ได้

ที่ประชุมได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ โดยคุณกาญจนา คูหากาญจน์ ได้ให้คำสำคัญไว้ว่า “*เป็นคนไทยแท้ๆ แต่หาจุดวางสินค้าไม่ได้*” ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการรายย่อยกำลังประสบปัญหานี้อยู่จำนวนมาก

3.3 ติดตามโครงการ Outlet ไร่สุวรรณ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่าจะขอนัดหารือกับผู้อำนวยการของร้านค้าไร่สุวรรณ โดยจะขอพนักงานดูแล Shelf ของโครงการ Farmer Shop โดยเฉพาะเป็นเวลา 6 เดือน ทั้งนี้ขอให้ผู้ประกอบการที่นำสินค้าไปส่งให้แก่ร้านค้าไร่สุวรรณรวบรวมใบส่งสินค้ามาให้แก่โครงการฯ เพื่อเป็นข้อมูลในการหารือกับผู้อำนวยการ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่ สินค้าในสต๊อคไม่มีผู้นำมาจัดวางบน Shelf ส่งผลให้ชั้นวางสินค้าของโครงการมีช่องว่างจำนวนมากดูไม่สวยงาม ระบบการโอนเงินไม่เป็นไปตามที่ได้ตกลงกันไว้ และไม่สามารถตรวจสอบยอดการโอนได้ เป็นต้น

3.4 การเตรียมงานเกษตรแฟร์ (วันที่ 30 พ.ค. – 7 มิ.ย. 2555)

ที่ประชุมเห็นพ้องให้จัดจำหน่ายสินค้าของโครงการร้าน Farmer Shop โดยขอพื้นที่เต๊นท์ 2 ล็อค (พื้นที่ล็อคละ 3x3 เมตร) และให้ผู้ประกอบการนำสินค้ามาจำหน่ายโดยไม่ต้องขายรวม ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญคือให้คัดเลือกผู้ประกอบการที่สามารถเข้าร่วมจำหน่ายสินค้าได้ทุกวัน โดยโครงการจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์และจัดทำแผ่นป้ายโครงการ Farmer Shop ในงานนี้

นอกจากนั้นเพื่อเป็นการเตรียมรับสถานการณ์สภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น ฝนตกหรือมีลมแรง จึงเสนอให้มีการจัดทำผ้าพลาสติกใสสำหรับคลุมสินค้า และให้คุณสายสุดาติดต่อคุณโอม เพื่อจัดทำโครงไม้สำหรับเย็บผ้าใบติดเพื่อช่วยกันฝนสาดด้วย

3.5 การเตรียมการงานมหกรรมวิชาการ สกว. (20–24 มิ.ย. 2555)

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท นำเสนอรูปแบบโครงสร้างการจัดพื้นที่ของโครงการ Farmer Shop ในงานมหกรรมฯ สกว. ซึ่งมีขนาดพื้นที่ 10x10 เมตร โดยที่ประชุมสรุปขอให้นัดประชุมผู้ประกอบการในวันที่ 10 พ.ค. 2555 เวลา 9.00 น. เพื่อเตรียมสินค้าแสดงในงานมหกรรมฯ สกว. และให้คณะกรรมการเตรียมข้อมูลเพื่อนำเสนอว่าจะจัดแสดงสินค้าอย่างไรบ้าง

วาระที่ 4 โครงการรับรองคุณภาพสินค้าเพื่อการยกระดับการรับรองโดย Farmer Shop

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งที่ประชุมว่าโครงการจะมีการเตรียมทีมงานเพื่อเข้าตรวจสอบและติดตามกระบวนการผลิตของผู้ประกอบการเพื่อยกระดับการรบรองโดย Farmer Shop ซึ่งในวันที่ 10 พ.ค. 2555 จะขอคำตอบรับจากผู้ประกอบการว่ารายใดยินดีเข้าร่วมโครงการนี้ด้วย และคาดว่าจะมีเจ้าหน้าที่ของโครงการลงพื้นที่เพื่อติดตามตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไป

วาระที่ 5 เรื่องอื่นๆ

1. รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงรายละเอียดของโครงการซื้อข้าวจากชาวนา ให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งคณะกรรมการในที่ประชุมให้ความสนใจสมัครเป็นสมาชิก แต่ขอพิจารณารายละเอียดของขนาดบรรจุภัณฑ์และราคาที่เหมาะสมอีกครั้ง

2. คุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธ์ สอบถามเรื่องชั้นวางสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์สมุนไพรของร้านค้าไร่สุวรรณ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของร้านค้าไร่สุวรรณว่ากำลังดำเนินการต่อเติมอยู่ จึงขอฝากคุณสายสุดา สายอุไร ติดตามสอบถามความคืบหน้าในการดำเนินการด้วย

เลิกประชุมเวลา 18.00 น.

รายงานการประชุมพิจารณาปรับปรุงระบบการทำงาน Back Office ร้าน Farmer Shop
ครั้งที่ 004/เม.ย.55
วันที่ 26 เมษายน 2555
ณ ห้อง 214 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

8. รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
9. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
10. นายสนธยา	สีแดง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสารสนเทศ
11. นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
12. นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย
13. นางสาววันวิสา	ยวงใย	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 16.00 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมเรื่องการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับระบบการทำงานในส่วนของ Back Office และการจ่ายชำระเงินแก่ผู้ประกอบการ

ระเบียบวาระที่ 1 สรุปประเด็นปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน

เนื่องจากในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ระบบการทำงานในส่วนของ Back Office ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าใดนัก มีความล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ทั้งในส่วนของ Software และผู้ปฏิบัติงานยังไม่ได้เต็มศักยภาพมากนัก ดังสรุปประเด็นปัญหาได้ 3 ประเด็นหลักดังนี้

1.1 การบันทึกรายการในระบบ Ada มีการกำหนดรหัสสินค้าไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะข้อมูลสำหรับจัดทำรายงานการจ่ายชำระค่าสินค้าแก่ผู้ประกอบการ ทำให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และมีความล่าช้ากว่าที่กำหนด

1.2 การบันทึกข้อมูลเบื้องต้นในฐานข้อมูลของระบบ Ada ไม่ครบถ้วน เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานยังไม่ชำนาญ และไม่เข้าใจในการนำข้อมูลนั้นๆไปใช้งาน ส่งผลให้ไม่สามารถใช้งานในบาง Function ของโปรแกรมได้อย่างที่ควรจะเป็น

1.3 ไม่มีการทำสรุป อัพเดทใบส่งของจากผู้ประกอบการเพื่อเป็นฐานข้อมูลการรับสินค้า เพราะโปรแกรม Ada ไม่มีรายงานสรุปยอดขายสินค้าฝากขายของแต่ละผู้ประกอบการที่จะใช้สำหรับการสรุปยอดจ่ายชำระค่าสินค้า ดังนั้นในปัจจุบันการจ่ายชำระเงินผู้ประกอบการแต่ละครั้ง

ประกอบด้วยข้อมูลจากเอกสารหลายชุดที่ไม่มีการเชื่อมโยงกัน ซึ่งทำให้มีโอกาสทำให้รายงานสรุปผิดพลาดได้

ระเบียบวาระที่ 2 แนวทางแก้ไข

กล่าวโดยสรุป การทำยอดสรุปการจ่ายชำระเงินแก่ผู้ประกอบการทุกวันที่ 19 (ยอดขายตั้งแต่วันที่ 20 ถึง 19 ของเดือนถัดไป) จะเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ 2 ประเภท คือ ผู้ประกอบการในระบบฝากขาย (ผู้ประกอบการรับผิดชอบสินค้าที่เหลือจากการขาย/เป็นกรณีสินค้าใหม่ หรือสินค้าที่ยังไม่ติดตลาด) และผู้ประกอบการในระบบขายขาด (จ่ายเต็มทั้งจำนวนตามบิล แต่จะตัดรอบการจ่ายทุกวันที่ 19) โดยในรอบบัญชีถัดไป ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม เป็นต้นไป จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระบบการปฏิบัติงานของ Back Office ดังนี้

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. การกำหนดรหัสสินค้าเดิมไม่เหมาะสม	จัดกลุ่มสินค้าของแต่ละผู้ประกอบการโดยให้ใช้รหัสใหม่เป็นมาตรฐานเดียวกันดังนี้ M 0 0 3 0 1 6 **รหัสตัวอักษรตัวแรก** หมายถึง ประเภทของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย M – ผู้ประกอบการในระบบฝากขาย N – ผู้ประกอบการในระบบซื้อขาด (กรณีคุณอ้อ) S – ผู้ประกอบการในระบบซื้อสด **รหัสตัวเลขลำดับที่ 2–4** หมายถึง รหัสเลขที่ของผู้ประกอบการ **รหัสตัวเลขลำดับที่ 5–7** หมายถึง รหัสเลขที่รายการสินค้าของผู้ประกอบการนั้นๆ วิธีนี้จะช่วยลดเวลาในการทำรายงานสรุป เพราะมีการจัดกลุ่ม หมวดหมู่ของผู้ประกอบการ และรหัสสินค้า ทำให้ข้อมูลมีการเรียงลำดับ ง่ายต่อการทำสรุป และนำข้อมูลไปใช้
2. การบันทึกข้อมูลเบื้องต้นในฐานข้อมูลโปรแกรม Ada ไม่ครบถ้วน	ให้ผู้ปฏิบัติงาน ยึดการปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติงานและคู่มืออย่างเคร่งครัด และให้มีการตรวจสอบตามลำดับการบังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้สามารถวัดผลประเมินผลการปฏิบัติงานได้และสามารถระบุปัญหาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงระบบในขั้นต่อไป

3. ไม่มีการทำสรุปอัพเดทข้อมูลใบส่งของของผู้ประกอบการในฐานข้อมูล	เนื่องจากระบบรายงานของโปรแกรม Ada ไม่ซัพพอร์ตข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงในลักษณะนี้ ดังนั้นจึงให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำตาราง Excel เพื่อ เป็นฐานข้อมูลต่อไป ขั้นตอนในการดำเนินงานมีดังนี้ 4. บันทึกรับในโปรแกรม Ada ตามบิล/ใบส่งของ 5. พริ้นท์ใบสรุปยอดการซื้อสินค้ารายผู้ประกอบการ จากโปรแกรม Ada แนบด้วยชุดเอกสารบิล/ใบส่งของตัวจริง 6. นำชุดเอกสารข้อ 2. มาบันทึกลงในตารางสรุปฐานข้อมูล Excel ทั้งนี้การจัดทำฐานข้อมูลในตาราง Excel จะช่วยให้สามารถ re-checkตรวจสอบการบันทึกรายการทุกรายการอย่างครบถ้วน มีข้อมูลอยู่บนฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับใช้ทำรายงานต่างๆได้ตามความต้องการ

เลิกประชุมเวลา 17.00 น.

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
ครั้งที่ 21/2555 (ระยะที่ 2 ครั้งที่ 9/2555)

วันพฤหัสบดีที่ 10 พฤษภาคม 2555 เวลา 8.45–12.30 น.
ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
2. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัย
3. คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
4. คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	รองประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
5. คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6. คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
7. อาจารย์ใจฟ้า	ทรัพย์สินทวีลาภ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
8. คุณมณิสรา	เจนวากรวงศ์	ผู้ประกอบการสำรับโบราณ

เริ่มประชุม เวลา 8.45 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

1.1 ผลการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำเดือนเมษายน 2555

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบให้คุณวสินธรา ขวยเขิน เจ้าหน้าที่โครงการร้าน Farmer Shop รายงานผลประกอบการประจำเดือนเมษายน 2555 ดังนี้

ผลการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop ระหว่างวันที่ 1–30 เมษายน 2555 ณ ร้านมินิมาร์ท คณะเศรษฐศาสตร์ มียอดขายสด 35,849 บาท รายได้อื่น ได้แก่ 1) รายได้จากโครงการซื้อข้าวจากชาวนา 17,346 บาท 2) รายได้จากการจำหน่ายสบู่สมุนไพรให้กองคลังช่วยของขวัญปีใหม่ 5,400 บาท รวมรายได้ทั้งสิ้น 58,595 บาท หักต้นทุนรวมทั้งหมด 51,112.66 บาท ดังนั้นจึงมีกำไรขั้นต้นรวม 7,482.34 บาท หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 120 บาท เหลือกำไรสุทธิ 7,362.34 บาท ทั้งนี้ไม่รวมค่าสถานที่ ค่าตอบแทนพนักงาน และค่าสาธารณูปโภค

จากนั้น *รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท* มอบให้คุณวสินธรา ขวยเขิน เล่าสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการทำงานกับโครงการร้าน Farmer Shop ที่ผ่านมา ซึ่งปัญหาที่พบคือ

1) เรื่องระบบฐานข้อมูลที่ซื้อจากบริษัทเอด้า ด้วยตัวเจ้าหน้าที่เองยังมีความไม่เข้าใจในระบบอย่างเพียงพอ จึงเกิดความผิดพลาดในการกรอกข้อมูลและกรอกข้อมูลไม่ครบถ้วน จนส่งผลให้ฐานข้อมูลไม่เรียบร้อยและเกิดปัญหาขึ้นเมื่อถึงกำหนดนัดชำระเงิน ทั้งนี้ *รศ.จุฑาทิพย์* กล่าวเพิ่มว่าจากการทำงานพบว่า ระบบฐานข้อมูลของบริษัทเอด้านั้นยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีการบอกของหาย ของเสีย หรือชำรุด ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงยังไม่ใช่ความจริง และหากต้องการขอข้อมูลเพิ่มเติมจะต้องเสียเงินให้แก่บริษัทเป็นครั้งคราวอีก ดังนั้นจึงได้ข้อเสนอแนะว่าหากจะทำร้านค้าปลีกในชุมชนอาจไม่ต้องซื้อซอฟแวร์ใช้ในร้านก็ได้ เพราะอาจจะไม่เหมาะกับชุมชนมากนัก

2) เรื่องระบบการสั่งซื้อสินค้า ในบางครั้งเจ้าหน้าที่จะเกิดความผิดพลาดในการสั่งสินค้า หรือลืมสั่งสินค้าที่จำเป็นเข้าร้าน จึงแก้ปัญหาด้วยการให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องปรึกษากับ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ทุกเย็นวันศุกร์เพื่อหารือการสั่งซื้อสินค้าในสัปดาห์ถัดไปทุกครั้ง ทั้งนี้การสั่งซื้อจะต้องมีการตรวจสต็อกสินค้าในร้านทุกวันเสาร์ และพิจารณาร่วมกับคณะดำเนินงานเพื่อเตรียมการสั่งและเตรียมแผนรองรับต่อไป ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท สรุปเพิ่มเติมว่า ความผิดพลาดในกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นจากตัวคน ซึ่งต้องแก้ไขและพัฒนากันต่อไป

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ ถามเพิ่มเติมว่าโครงการฯ มีวิธีตรวจสอบการหมดอายุของสินค้าอย่างไรบ้างหรือไม่

คุณวสินธรา ขวยเขิน ชี้แจงว่ามีการทำฐานข้อมูลวันหมดอายุของสินค้าทุกรายการ โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นของสดจะต้องมีข้อมูลวันหมดอายุในใบส่งสินค้าด้วย ซึ่งคุณกาญจนา ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าวิธีการเขียนวันหมดอายุของสินค้าไว้ในใบส่งสินค้าเป็นเรื่องที่ดี โดยกรณีการส่งสินค้าไปจำหน่ายที่ไร่สุวรรณ ทางร้านของคุณกาญจนาได้ทำเช่นกันแต่คาดว่าเจ้าหน้าที่ของไร่สุวรรณ อาจไม่มีการเก็บข้อมูลเหล่านี้ไว้ในฐานข้อมูล ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาสินค้าหมดอายุค้างสต็อกได้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท สรุปว่าให้คุณวสินธรา บันทึกไว้ในคู่มือการทำงานว่า “คน” มักจะทำให้เกิด Error เพราะไม่ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลลงฐานข้อมูลให้เรียบร้อยเมื่อได้รับสินค้า

คุณวสินธรา ขวยเขิน กล่าวเพิ่มเติมเรื่องปัญหาที่พบในการทำบัญชีของร้าน ที่จะต้องเรียนรู้เพิ่มเติมในทุกๆ เดือนเนื่องจากจะพบกรณีเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกันไปทุกเดือน

คุณสายสุดา ศรีอุไร กล่าวเพิ่มเติมว่า ทีมงานโครงการจะมีการประชุมหลักปฏิบัติการบันทึก การทำรายงาน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ทุกคนทำตามกรอบระยะเวลาก็คิดว่าไม่น่าเกิดปัญหา โดยเฉพาะมีการตรวจสอบยอดจำหน่ายทุกสัปดาห์ จึงเห็นว่าถ้าดำเนินการตามระบบที่วางไว้จะไม่เกิดปัญหามากนัก

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวสรุปว่าในระบบร้านค้าปลีกนั้น เรื่องสำคัญที่สุดคือระบบการจ่ายเงิน และระบบเช็คสต็อกสินค้า ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องทำเอง ไม่ใช่ใช้เพียงเครื่องมือหรือซอฟแวร์เท่านั้น ดังนั้นร้านค้าปลีกหรือ Hypermart จึงเกิดความเสียหายเมื่อเลือกใช้แต่ระบบซอฟแวร์เพียงอย่างเดียวในการควบคุมสิ่งเหล่านี้ ซึ่งแตกต่างจากร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ที่มีระบบจริงซึ่งสามารถทำให้ร้านคงอยู่ได้

คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ ถามเรื่องการแบ่งหมวดหมู่สินค้าว่ามีการจัดแบ่งอย่างไร และแนะนำให้แบ่งเป็น Shelf life เพื่อช่วยให้การดำเนินงานง่ายขึ้น และไม่หลงลืมในการตรวจสอบวันหมดอายุของสินค้าด้วย เช่น ระบบการทำงานของร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ที่จะมีการทำงานอย่างเป็นระบบ

คุณวสินธรา ขวยเขิน ชี้แจงว่าร้านค้าของโครงการฯ แบ่งหมวดสินค้าเป็น 3 หมวด คือ 1) สินค้าอาหารสด (Fresh food) 2) สินค้าซื้อขาด 3) สินค้าฝากขาย

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่ายังไม่สามารถทำเช่นที่คุณบรรหารแนะนำได้ เนื่องจากยังต้องใช้ระบบเดิมที่ซื้อมาก่อน ซึ่งขณะนี้มีการปรับระบบครั้งที่ 3 แล้ว มีบทเรียนแห่งการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ และจะมีคู่มือที่ได้จากการเรียนรู้ในที่สุด และพบว่าจะต้องมีมาตรการกับพนักงานอย่างมืออาชีพจึงจะดำเนินงานไปได้ดี

1.2 ทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของ Farmer Shop

สืบเนื่องจากที่ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รอง ผอ.สกว. ผู้ให้ทุนสนับสนุนโครงการ ได้มีคำถามเมื่อวันรายงานความก้าวหน้าโครงการที่ผ่านมา ว่าชุดโครงการการวิจัยเพื่อพัฒนาสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมที่ผ่านมา 13 ปี มีทิศทางเชิงยุทธศาสตร์อย่างไร ตามร่างแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการสหกรณ์ก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนนั้น สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้มองว่าการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนนั้นประเด็นที่ได้เรียนรู้คือนักวิชาการหลายท่านบอกว่ายังไม่ชัดนัก แต่สิ่งที่น่าจะไปได้คือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สถาบันฯ จึงคิดว่าสหกรณ์น่าจะมีบทบาทในแนวทางต่างๆ ดังแสดงในรูปที่ 1

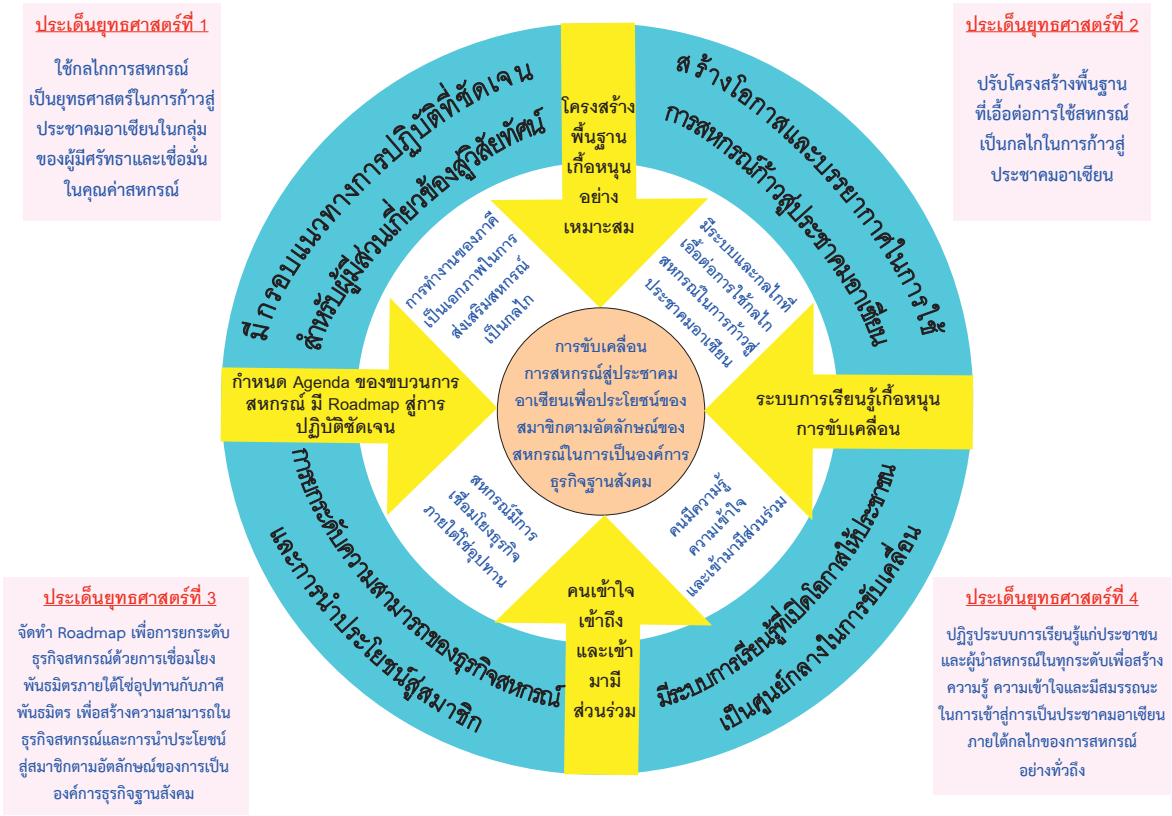

รูปที่ 1: แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการสหกรณ์ก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

โดยสถาบันฯ เห็นว่าการจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้คำพูดที่ว่า “เราจะก้าวไปด้วยกัน” นั้นหากไม่มีโครงสร้างพื้นฐานแล้วคงไม่สามารถไปต่อไป ทั้งนี้สถาบันฯ และเครือข่ายได้ทำโครงสร้างพื้นฐานไว้แล้ว เช่น การเตรียมคนที่พูดกันได้ เข้าใจในเรื่องต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย (วงกลมตรงกลางภาพ) คือ การขับเคลื่อนการสหกรณ์สู่ประชาคมอาเซียนเพื่อประโยชน์ของสมาชิกตามอัตลักษณ์ของสหกรณ์ในการเป็นองค์การธุรกิจฐานสังคม โดยสถาบันฯ มีเครือข่ายต่างๆ เป็นทุนทางสังคมที่ทำงานร่วมกันมาตลอดกว่า 10 ปี โดยใช้ยุทธศาสตร์ตามลูกศรทั้ง 4 ด้าน คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานเกื้อหนุนอย่างเหมาะสม 2) ระบบการเรียนรู้เกื้อหนุนการขับเคลื่อน 3) คนเข้าใจ เข้าถึง และเข้ามามีส่วนร่วม และ 4) กำหนดAgenda ของขบวนการสหกรณ์ มี Road map สู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งทั้งหมดนี้เราจะสร้างกรอบที่หวังว่าจะสร้างโอกาสในการใช้สหกรณ์ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยเครือข่ายต่างๆ จะค่อยๆ เคลื่อนไป มีระบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อน การยกระดับความสามารถของธุรกิจสหกรณ์และการนำประโยชน์สู่สมาชิก และมีกรอบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสู่วิสัยทัศน์ จากนั้นจึงของความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมว่ามีความคิดเห็นอย่างไร

ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ แสดงความคิดเห็นว่าส่วนตัวนั้นชอบระบบสหกรณ์มานาน แต่ยังคงมีคำถามว่าเหตุใดระบบสหกรณ์จึงไม่ประสบความสำเร็จเสียที ซึ่งอาจเป็นเพราะผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวจึงทำให้เป็นไปไม่ได้ และคิดว่าอาจจะต้องรอให้ถึงภาวะจนตรอกจึงจะคิดหันหน้าเข้ารวมกลุ่มกัน แต่ขณะนี้ถ้าทุกคนยังประคองตัวไปได้เองก็จะยังไม่มองเห็นถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่ม และเมื่อเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนแล้ว สิ่งที่จะเห็นได้ชัดคือการเคลื่อนของแรงงานที่จะผ่านเข้าออกประเทศได้เสรีมากขึ้น ซึ่งประชากรไทยมีการเตรียมตัวมากน้อยเพียงใด

ส่วนเรื่องการค้าขายคิดว่ายังไม่ค่อยน่าเป็นห่วงมากนักเพราะประเทศไทยยังอยู่ในระดับผู้นำในแถบอาเซียน แต่สิ่งที่ต้องมองในฐานะที่เป็นประเทศเกษตรกรรมคือ ต้องไม่ให้คนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากไปกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้วทิ้งภาคเกษตรกรรมไป เพราะหากอนาคตเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจขึ้นจะประคองตัวได้ยาก ดังนั้นหากเราจะนำขบวนการสหกรณ์เข้าไปช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น ทำให้เกษตรกรเห็นคุณค่าในอาชีพเกษตรกรรมและยังคงอยู่ในภาคการเกษตรต่อไป ต้องทำอย่างไรให้เกษตรกรเห็นว่าอาชีพการเกษตรนี้หากมีการจัดการด้วยระบบที่ดีแล้วน่าจะมีกำไรมากพอให้ดำรงอยู่ได้ แต่ยังมองไม่เห็นแนวทางว่าจะนำสหกรณ์เข้าไปช่วยเหลือหรือจัดการอย่างไรได้บ้าง นอกจากนี้อีกปัญหาหนึ่งคือตัวเกษตรกรผู้ผลิตกับพ่อค้าคนกลาง จะต้องแก้ไขอย่างไรให้เกษตรกรรายเล็กสามารถลืมตาอ้าปากได้ ดังนั้นจึงคิดว่าสหกรณ์ควรเข้าช่วยเกษตรกรรายย่อยให้เกิดการรวมกลุ่มด้วยระบบสหกรณ์ เพื่อช่วยให้มีอำนาจต่อรองเพิ่มมากขึ้นได้ และยังจะช่วยให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตเพื่อช่วยลดต้นทุน ซึ่งเหล่านี้น่าจะช่วยให้เกษตรกรกลุ่มรายย่อยอยู่รอดได้

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ กล่าวว่าจากการมองในฐานะของผู้ประกอบการรายเล็กเห็นว่าขณะนี้ภาครัฐเริ่มเข้ามาหาชาวบ้านมากขึ้น แต่ก็ยังนับว่าน้อยกว่าความต้องการจริงซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง เพราะคนที่มีทุนมากๆ จะเป็นเจ้าของที่ดิน เรือกสวนไร่นาหมด และสามารถนำเทคโนโลยีสูงๆ มาใช้ในพื้นที่ได้ แต่สำหรับเกษตรกรรายย่อยเองสุดท้ายก็ต้องกลายเป็นลูกจ้างนายทุนใหญ่ไปหมด *“ประเทศไทยจะเป็นเหมือนขนมหวานหม้อใหญ่”* ให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามารุมกินโต๊ะแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งนี่จะเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการรายย่อยต้องหันมารวมตัวกันในที่สุด ดังเช่นที่ ดร.อภิรดี กล่าวไว้ และขณะนี้ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีเองก็เริ่มมีการกว้านซื้อที่ดินเก็บกันแล้ว ดังนั้นผู้ประกอบการหรือเกษตรกรรายเล็กที่ไม่สามารถสู้ได้ก็จะต้องกลายเป็นลูกจ้างไปหมด นอกจากนี้หากไม่มีการควบคุมการใช้สารเคมีในพื้นที่ด้วยแล้ว สุดท้ายนักลงทุนก็จะทิ้งไว้เพียงที่ดินที่เสื่อมสภาพในอนาคต

อาจารย์ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ ถามว่าในกรณีที่เกษตรกรมีผลผลิตประเภทผักปลอดสารพิษออกมาจำหน่าย เราจะมีที่ช่วยระบายสินค้าให้แก่เกษตรกรเหล่านั้นหรือไม่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่าร้าน Farmer Shop จะเป็นทางเลือกหนึ่ง โดยมีกลุ่มกรีน (Green) ที่กำลังจะเข้ามาร่วมกันผลักดันและจะมีการร่วมหารือ เพื่อเกาะเกี่ยวจนอาจเป็น Farmer Shop Thailand ซึ่งจะเริ่มเป็นแกนโดยต้องทำระบบให้สมบูรณ์ จะมีการสร้างสังคมเรียนรู้ แต่ปัญหาคือคนยังไม่เข้าใจในระบบสหกรณ์เชิงธุรกิจ ดังนั้นสถาบันฯ จึงได้จัดทำโบรชัวร์สำหรับแจกในงานมหกรรมวิชาการ สกว. ที่ร้าน Farmer Shop จะร่วมจัดแสดงและจัดจำหน่ายสินค้าในงาน โดยโบรชัวร์นี้จะอธิบายถึงโครงการและแนกระบวนการดำเนินงานทั้ง 5 ขั้นตอน โครงสร้างธุรกิจที่ประกอบด้วยเครือข่ายผู้บริโภค (450 ราย) และเครือข่ายผู้ผลิต จึงเกิดเป็นร้าน Farmer Shop ขึ้น โดยมีร้านต้นแบบที่คณะเศรษฐศาสตร์ และมี Outlet ที่ไร่สุวรรณ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา และร้านสหกรณ์ กฟผ. จากนั้นจึงขอความคิดเห็นจากผู้ร่วมประชุมว่าควรปรับอะไรหรือไม่อย่างไร

คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ แสดงความเห็นว่าคนแต่ละระดับจะให้ความรู้และรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนั้นเห็นว่าโบรชัวร์ที่จะนำไปแจกนี้ คนฐานล่างน่าจะถามว่าถ้าเข้าร่วมแล้วจะได้อะไร ส่วนนักวิชาการ หรือนักวิจัยที่เยี่ยมชมจะมองว่าองค์ความรู้แบบนี้จะนำไปสู่อะไร จากนั้นจึงยกตัวอย่างกลุ่มสหกรณ์ในจังหวัดชุมพรที่เริ่มแตกแยกเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย โดยใช้เรื่องผลประโยชน์มาคุยกันมากขึ้น จึงมีคำถามว่าจะทำอย่างไรให้กลุ่มเหล่านั้นต้องเลือกระหว่างหัวใจของความยั่งยืนกับเรื่องผลประโยชน์

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แนะนำว่าในอนาคต เราคิดใหญ่แต่จะเริ่มทำเล็กๆ แต่ลึกและยั่งยืน ซึ่งชุมนุมที่คิดดีจะเข้ามาหาเราเอง โดยเราอยากใช้ยุทธศาสตร์ดาวกระจายแต่ยังไม่มีกำลังมากพอ และต้องเริ่มจากการฝึกอบรมดังเช่นที่อาจารย์ใจฟ้าแนะนำ ดังนั้นหากทุกท่านเห็นด้วยกับยุทธศาสตร์นี้ เราจะร่วมก้าวไปด้วยกัน

สรุปมติวาระที่ 1.2 ที่ประชุมเห็นด้วยในหลักการ และเห็นว่าควรจะมีการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญคณะกรรมการทุกท่านร่วมประชุมนอกรอบเพื่อต่อยอดต่อไป

1.3 เรียนเชิญ อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งแก่คณะกรรมการในที่ประชุมว่าได้ขอเรียนเชิญ อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop เนื่องจากได้เรียนรู้ว่าร้าน Farmer Shop ควรจะต้องมีสินค้าประเภทอาหารสดเข้าจำหน่ายในร้านด้วย จึงได้เชิญ อ.ใจฟ้า ซึ่งเป็นผู้ประกอบการอาหารมังสวิรัติ ด้วยผักปลอดสารพิษและไม่ใช้ผงปรุงรส มาร่วมเป็นคณะกรรมการเพิ่มอีก 1 ท่าน

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 20/2555

-

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

3.1 การเตรียมงานเกษตรแฟร์ (30 พ.ค. – 7 มิ.ย. 2555)

คุณสายสุดา ศรีอุไร รายงานว่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีนโยบายเปลี่ยนหน่วยงานผู้รับผิดชอบจากเดิมคือ สถาบันวิจัยและพัฒนา (สวพ.) เป็นสำนักงานบริการวิชาการ แต่บริเวณจัดงานยังอยู่คงเดิม

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวว่า ประเด็นคือมหาวิทยาลัยจะขายเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยสถาบันฯ จะใช้ “โครงการซื้อข้าวจากชาวนา” เป็นตัวโชว์ผลงานบนอาคารจักรพันธ์ฯ และใช้ Brand Ambassador เป็นผู้ดูแลให้ความรู้แก่ผู้เข้าชมผลงาน ส่วนร้านค้า Farmer Shop จะอยู่ด้านล่างบริเวณเดิมเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ในงานเกษตรแฟร์ครั้งนี้ สถาบันฯ จะมีงานที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วนคือ

- โซนวิชาการ (บนอาคารจักรพันธ์ฯ) เป็นเรื่องโครงการซื้อข้าวจากชาวนา
- Outlet Farmer Shop มอบให้กรรมการบริหารร้านฯ ช่วยรับผิดชอบดูแล
- บู๊ทข้าวคุณธรรม/ข้าวเกิดบุญ ให้ตัวแทนข้าวทั้ง 2 กลุ่มรับผิดชอบ

โดยสถาบันฯ จะจัดทำป้าย Outlet Farmer Shop ให้และประสานงานกับมหาวิทยาลัยให้ว่าเป็นโครงการงานวิจัยของสถาบันฯ แต่ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบดูแลการจำหน่ายสินค้ากันเอง ซึ่งเป็นการให้ผู้ประกอบการพบประชาชนโดยตรง

ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ เสนอความเห็นว่าควรจะให้ข้อมูลแก่ผู้ชมงาน และต้องมีการ Educate คนที่เข้ามาชมด้วยว่าโครงการนี้มีข้อดีอย่างไรด้วย การที่จะมีเครือข่ายเพิ่มขึ้นจะต้องมองเรื่องการ Educate ด้วย เพราะหากมุ่งขายเพียงอย่างเดียวจะไม่มีความแตกต่างกับการขายทั่วไป และการที่คนจะหันมาสนใจ Farmer Shop ได้นั้นจะต้องมี Status ให้คนหันมาสนใจ

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ แสดงความเห็นว่าจะต้องมีคนเข้าที่ร้านน่าจะมีคำถามในใจอยู่แล้วว่า “ทำไมต้อง Farmer Shop”

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เสนอว่าจะใช้เจ้าหน้าที่บนอาคารจักรพันธ์ผู้ดูแลบู๊ทแสดงผลงานวิจัย เป็นผู้ให้รายละเอียดของ Farmer Shop และอาจมีบัตรลดพิเศษส่งให้ลงไปซื้อที่ร้านด้านล่างจะดีหรือไม่

สรุปว่าจุดขายจะอยู่ด้านล่างมีป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ส่วนด้านบนจะช่วยให้วิชาการและมีสลิปส่งลงไปซื้อด้านล่าง ซึ่งอาจมีส่วนลดพิเศษให้ด้วย ทั้งนี้คณะกรรมการขอหารือนอกรอบว่าต้องใช้พื้นที่เท่าไหร่จึงจะเหมาะสม

อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ กล่าวว่าสินค้าที่จะนำมาลงในส่วนของตนเองคือ สินค้าประเภทน้ำตาล เช่น น้ำตาลอ้อย ตาลโตนด ทรายแดง ดอกเกลือ และอาหารมังสวิรัติปลอดสาร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวว่าสินค้าที่กล่าวมานั้นยังไม่ผ่านระบบการคัดสรรสินค้าของโครงการ ดังนั้นอาจต้องมาในนามร้านของ อ.ใจฟ้า เองเป็นแบบเฉพาะกิจ และต้องนำเข้ากระบวนการคัดสรรสินค้าต่อไป ส่วนเรื่องการจัดพื้นที่ภายในเต๊นท์ขอมอบให้คณะกรรมการเป็นผู้ดูแลจัดเตรียม ทั้งนี้ขอให้คณะกรรมการทุกท่านจัดเตรียมอย่างเต็มที่

3.2 การเตรียมการงานมหกรรมวิชาการ สกว. (20–24 มิ.ย. 2555)

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งแก่ที่ประชุมว่าได้หารือกับคุณอรุษ นวราช ในส่วนของตลาดสุขใจเรียบร้อยแล้ว ซึ่งคุณอรุษ รับดูแลในการนำสินค้ามาลงในโซนตลาดสุขใจทั้งหมด

ในส่วนของโครงการร้าน Farmer Shop ที่ประชุมหารือแล้วได้ข้อสรุปดังนี้

1. ต้องมีสินค้าที่หลากหลาย โดยสินค้าอื่นนอกจากสินค้าของคณะกรรมการนั้น สถาบันฯ จะเป็นผู้สั่งสินค้าในทำเนียบโครงการ มาวางจำหน่ายและจะทำการเคลียร์บิลภายหลังเลิกงาน ซึ่งต้องหารือกับผู้ประกอบการแต่ละรายต่อไป

2. อ.ใจฟ้า เสนอให้จัดพื้นที่ใน Shelf โดยแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจนว่าสินค้าใดอยู่จุดใด แล้วให้ผู้ประกอบการจัดวางสินค้าตามที่กำหนดกันเอง

3. วิธีการจ่ายเงินของโซนอาหารสดของอาจารย์ใจฟ้า ให้ช่วยคิดหาแนวทางระบบการเก็บเงินอีกครั้ง โดยจะใช้ระบบคูปองเสริมด้วยดีหรือไม่ หรือใช้วิธีการส่งเงินเป็นรอบๆ เช่นเดียวกับวิธีการออกบู๊ทที่ห้างเดอะมอลล์ดีหรือไม่

4. พื้นที่วงสี่เหลี่ยมตรงกลางจะจัดเป็นสินค้าประเภทสแนก (Snack) โดยจัดหมุนเวียนกันไปแต่ละด้านในแต่ละวัน ได้แก่

4.1 ขนมหวานของคุณมณิสรา (สำรับไทย)

– ถั่วเรียง (ถั่วใส่ถุง ผูกร้อยด้วยเชือก) ขอตรวจสอบราคาอีกครั้ง

– ผลไม้กวน (กล้วยกวน สับปะรดกวน มะม่วงกวน) ราคากล่องละ 40 บาท

– คุ๊กกี้มะขาม / ทาร์ตงาดำไส้สับปะรด ราคากล่องละ 40 บาท

– มินิชีส สับปะรด ราคากล่องละ 40 บาท

– ผลไม้หยี แบบกระปุก ราคากล่องละ 55 บาท

– ขนมผิง แบบกระปุกใหญ่ ราคากล่องละ 60 บาท (กรณีขนมผิงขอลดไซส์ และ

ตรวจสอบราคาอีกครั้ง)

4.2 ขนมเบเกอรี่ ของคุณใหญ่ (KU Fresh milk)

4.3 ข้าวตังหน้าต่างๆ 5 รายการ ของคุณสุขุม ไวทยธำรงค์ ราคาขาย 40 บาท

4.4 ถั่วอบกรอบ ถุงละ 25 บาท/ ขวดละ 40 บาท

4.5 กล้วยเล็บมือนาง ราคา 15 บาท/ คัพเค๊ก..กล้วยเล็บมือนาง แพ็ค 4 ถ้วย 20 บาท

4.6 ขนมไทย ของ อ.สุวรรณา (ติดต่อผ่าน อ.ใจฟ้า) เช่น ขนมชั้น ขายชุดละ 10 บาท

(***ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ขอนัดหารือกับ อ.สุวรรณา อีกครั้ง)

4.7 มะขาม 5 รส Farmer Shop ราคาขายกระปุกละ 50 บาท

5. ขนมสดใหม่ที่ทางเข้าร้าน 2 กระบะ แบ่งเป็นขนมไทยสด จาก อ.สุวรรณา 1 กระบะ และ เบเกอรี่สดใหม่จาก KU fresh milk 1 กระบะ

6. โซนโครงการซื้อข้าวจากชาวนา ให้นำข้าวขนาดเล็กบรรจุถุงละ 1 กิโลกรัม วางจำหน่าย แบบราคาพิเศษ

7. ชั้นวางสินค้าที่ 1 และ 2 (ต่อจากซุ้มโครงการซื้อข้าวจากชาวนา) มุมรูปตัวแอล (L) เป็นโซนสมุนไพร (สินค้าอุปโภค–ทั่วไป) ได้แก่ สมุนไพรของคุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธุ์ (ครึ่ง Shelf/ ขนาด 1 เมตร 4 ชั้น) และพื้นที่ที่เหลือเป็นสินค้าอื่นๆ ตามที่สถาบันฯ คัดเลือกและสั่งมาวางจำหน่าย รวมถึงเครื่องอุปโภคของ อ.ใจฟ้า เช่น น้ำยาบ้วนปาก เป็นต้น

*** ทั้งนี้จะขอประชุมกลุ่มย่อยโซนตัวแอลอีกครั้งในสัปดาห์หน้า

8. สินค้าชาใบหม่อนของคุณกาญจนา คูหากาญจน์ และกล้วยอบเล็บมือนางของคุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ รวม 1 Shelf (รับผิดชอบคนละครึ่ง Shelf)

9. สินค้าเครื่องแกงของคุณสุขุม ไวทยธำรงค์ และผลิตภัณฑ์จากร้านพรมีคุณ (คุณมณิสรา รับผิดชอบ) รวม 1 Shelf (รับผิดชอบคนละครึ่ง Shelf)

10. Shelf ที่เหลืออีก 2 Shelf สถาบันฯ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลประสานงาน คัดเลือกและสั่งสินค้ามาวางจำหน่าย

11. มุมตู้ไอศครีมของคุณสิงหา (ไอศครีม Farmer Shop) คุณสิงหารับผิดชอบจัดหา หากไม่มีให้นำตู้ไอศครีมของร้านที่คณะเศรษฐศาสตร์ไปวางจำหน่าย

12. มุมตู้แช่เครื่องดื่ม ให้คุณสายสุดาสอบถามบริษัทเซ็นทรัม ออร์แกไนเซอร์ เรื่องการติดต่อเช่าตู้แช่ โดยคัดเลือกเครื่องดื่มไว้ 7 ชนิด ได้แก่ น้ำข้าวโพด น้ำฟักข้าว น้ำผลไม้ปานฟ้าเพ็ญ (คุณวาย) น้ำข้าวกล้องงอก น้ำสำรอง น้ำมังคุด และน้ำดื่มเกษตร

13. จุดเคาน์เตอร์ขนาดเล็กสำหรับวางถังแช่น้ำเพื่อให้ชิมสินค้าประเภทเครื่องดื่ม จะขอเปลี่ยนเป็นมุมกาแฟชุมพร โดย รศ.จุฑาทิพย์ จะเป็นผู้ติดต่อประสานงาน

14. พนักงานจากร้าน Farmer Shop จำนวน 2 คนจะเข้าไปช่วยทำหน้าที่ในการเก็บเงิน ณ จุดชำระเงิน (จุด Cashier ที่ทางเข้าออกของร้าน) และมีเจ้าหน้าที่จากสถาบันฯ จำนวน 2 คน ไปช่วยจัดสินค้าของผู้ประกอบการรายอื่นที่สาถบันฯ สั่งสินค้ามาจำหน่ายในงาน

15. เครื่องแต่งกายพนักงาน และเจ้าหน้าที่ดูแลในงาน ให้ใช้เสื้อ Farmer Shop สีขาว กางเกงสแล็ค และผ้าสามเหลี่ยมสีเขียวพิมพ์คำว่า Farmer Shop สำหรับคาดเอว

*** ผ้าเขียวสกรีน Farmer Shop มอบให้ อ.ใจฟ้า รับผิดชอบจัดทำ โดยใช้เงินทุนของโครงการ Farmer Shop

16. ขอชื่อ-สกุล ของคณะกรรมการ พนักงานและเจ้าหน้าที่ เพื่อนำไปทำบัตรเข้างานและขอบัตรเข้าที่จอดรถ

17. นัดจัดบู๊ทวันที่ 19 มิ.ย. 2555 เวลา 9.00 น. สำหรับวันงาน 20-24 มิ.ย. นัดพบกันที่หน้าฮอลล์ 7-8 เวลา 9.00 น. และอยู่จนเลิกงานเวลา 20.00 น.

18. สถาบันฯ จะจัดทำป้ายชื่อผู้ประกอบการ ติดไว้ที่ Shelf เพื่อวางสินค้าของผู้ประกอบการแต่ละราย ทั้งนี้ขอรายละเอียดที่มาของสินค้าและผู้ประกอบการจากคุณมณิสรา และอาจารย์ใจฟ้า เพื่อทราบรายละเอียดของสินค้าแต่ละชนิด

19. จะขอนัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อร่วมเตรียมคำอธิบายรายละเอียดและการดำเนินงานของโครงการ ตามโบรชัวร์ที่สถาบันฯ จัดทำไว้เพื่อแจกในงานครั้งนี้

20. กิจกรรมในงานของโครงการร้าน Farmer Shop ได้แก่

20.1 เสวนา...ส่วนกลางที่เวทีใหญ่ของงาน 1 ครั้ง

20.2 รับเสด็จสมเด็จพระเทพฯ ประธานเปิดงาน ในวันที่ 20 มิ.ย. 55 เวลา 17.00 น.

20.3 กิจกรรมเวทีเสวนาประจำวัน ทุกวัน เวลา 14.00-15.30 น. โดย สถาบันฯ จะส่งหนังสือเชิญเครือข่ายมาร่วมเวทีพูดคุย ผู้รับผิดชอบหลักคือ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ คุณกาญจนา คูหากาญจน์ และคุณสุขุม ไวทยธำรงค์

20.4 เวทีคัดสินค้าภายในงาน (บริเวณหลังบู๊ท) ทุกวัน เวลา 11.00-12.00 น. โดยมอบให้คุณสายสุดา จัดทำหนังสือเชิญผู้ประกอบการที่สนใจนำสินค้าเข้าร่วมการคัดเลือกในเวลาดังกล่าว และผู้รับผิดชอบหลักคือ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ และคุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธุ์

21. การจัดทำกล่องที่ระลึกสำหรับใส่สินค้าประจำวัน เช่น ถั่ว (คุณมณิสรา) กล้วยอบเล็บมือนาง (คุณบรรหาร) หรืออื่นๆ เพื่อแจกในงานเมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าครบตามราคาที่กำหนด หรืออาจทำเพื่อจำหน่ายเป็นที่ระลึกในงาน มอบให้คุณกาญจนา คูหากาญจน์ และคุณมณิสรา เจนวากรวงศ์ ช่วยติดต่อสอบถามราคาจากผู้ผลิตเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสม โดยใช้กล่องต้นแบบจากที่ รศ.จุฑาทิพย์ นำมาและได้ร่วมกันออกแบบข้างกล่องและฝากล่องในเบื้องต้น เพื่อนำไปหารือกับโรงงานผู้ผลิตต่อไป

วาระที่ 5 เรื่องอื่นๆ

1. อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เสนอให้ขอตั้งร้าน Farmer Shop ที่ ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ เพิ่มอีก 1 แห่ง โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบหมายให้คุณสายสุดา ศรีอุไร ทำหนังสือติดต่อขอตั้งร้าน Farmer Shop ส่งไปถึงผู้จัดการ ธ.ก.ส. (นายลักษณ์ วจนานวัช) และหากได้พื้นที่จึงจะมอบให้ อ.ใจฟ้า เป็นผู้นำทีมไปจัดจำหน่ายสินค้า นอกจากนี้ อ.ใจฟ้า ยังได้เสนอให้ตั้งร้านในโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ รับไปติดต่อหาโรงพยาบาลที่เหมาะสมและยินดีให้พื้นที่แก่ร้าน

2. คุณมณิสรา เจนวากรวงศ์ รายงานความคืบหน้าเรื่องการจำหน่ายสินค้า Farmer Shop ที่ไร่สุวรรณ ซึ่งคุณมณิสรา ได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของร้านค้าที่ไร่สุวรรณว่าให้ผู้ประกอบการทุกรายต้องใช้บาร์โค้ดของร้านค้าไร่สุวรรณเท่านั้น โดยให้เริ่มติดบาร์โค้ดในการส่งสินค้าครั้งต่อไปทันที โดยคิดค่าบาร์โค้ดดวงละ 25 สตางค์ ทั้งนี้คุณสายสุดา แจ้งว่าได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้เช่นกัน จึงได้แจ้งแก่ผู้ประกอบการที่ต้องส่งสินค้าไปยังร้านค้าไร่สุวรรณทุกท่านเพื่อดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ยังพบปัญหาการจัดวางสินค้าในชั้นวางของโครงการไม่เต็มชั้นเช่นเดิม และพบว่าสินค้าบางชนิดถูกนำไปจัดเรียงไว้แยกจากชั้นของโครงการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อยอดจำหน่ายด้วย และในช่วงเทศกาลวันหยุด พนักงานของร้านจะหยุดด้วยเช่นกันทำให้ไม่มีการจัดเรียงสินค้าขึ้นชั้นวาง ซึ่งเป็นปัญหาเดิมๆ ที่พบมาโดยตลอด

เลิกประชุมเวลา 12.30 น.

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop

(นอกรอบเพื่อเตรียมการแสดงสินค้าในงานเกษตรแฟร์)

วันพฤหัสบดีที่ 10 พฤษภาคม 2555 เวลา 12.30–14.00 น.

ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1.	คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
2.	คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	รองประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
3.	คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
4.	คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
5.	อาจารย์ใจฟ้า	ทรัพย์สินทวีลาภ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop

เริ่มประชุม เวลา 12.30 น.

คณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop ร่วมหารือเพื่อเตรียมการแสดงสินค้าจำหน่ายในงานเกษตรแฟร์ 2555 ในวันที่ 30 พ.ค. – 7 มิ.ย. 2555 ซึ่งที่ประชุมร่วมกันพิจารณาแล้วสรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการเห็นพ้องให้ อาจารย์ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เป็นแม่งานทำหน้าที่ดูแลบู๊ทแสดงสินค้าในครั้งนี้

2. พื้นที่การจัดบู๊ทจะขอพื้นที่ 2 เต๊นท์ ขนาดหน้ากว้าง 6 เมตร x ลึก 3 เมตร จำนวน 2 เต๊นท์ โดยแบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วน คือส่วนอาหารสด (อ.ใจฟ้า) และส่วนอาหารแห้งและสมุนไพร ของคณะกรรมการทั้ง 4 ท่าน พร้อมกับจัดพื้นที่สำหรับนั่งรับประทานอาหารได้ภายในร้าน ดังภาพ

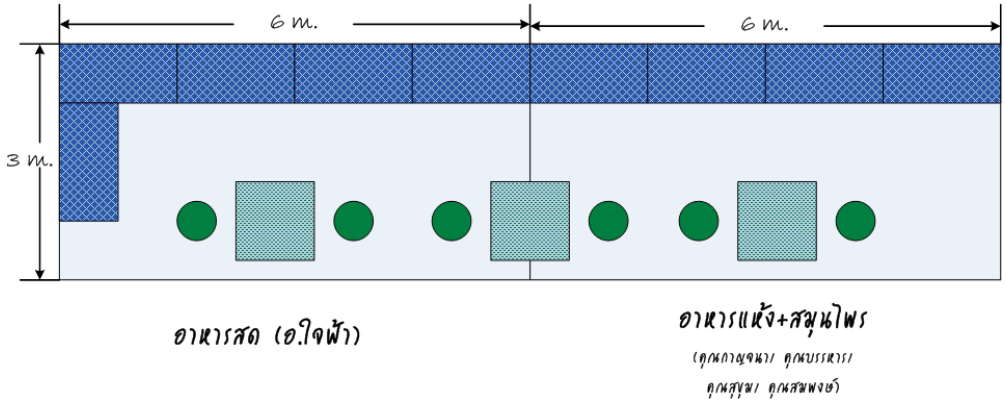

3. แจ้งคุณสายสุดา ศรีอุไร ประสานงานขอโต๊ะขนาด 1.5 เมตร จำนวน 9 ตัว (ฝั่งอาหารสด 5 ตัว และอาหารแห้ง+ สมุนไพร 4 ตัว) สำหรับโต๊ะนั่งรับประทานอาหาร อ.ใจฟ้า จะจัดเตรียมมาเอง

4. คุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธ์ รับผิดชอบจำหน่ายสินค้าในโซนอาหารแห้งและสมุนไพร

5. อาจารย์ใจฟ้า วางแผนการจำหน่ายอาหารสด ในช่วงเช้าตั้งแต่เวลาประมาณ 9.30–10.00 น. โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นผู้ประกอบการที่มาร่วมแสดงสินค้าบริเวณโดยรอบและผู้ที่เข้าชมงานในช่วงเช้า และวางแผนจำหน่ายอาหารกล่องในภาคบ่ายจนถึงประมาณ 19.00 น.

6. คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ จะนำกล้วยเล็บมือนางสด มาร่วมจำหน่ายโดยจัดวางในโซนอาหารสดของอาจารย์ใจฟ้า และอาจมีการจำหน่ายในราคาพิเศษ หรือจัดโปรโมชั่นตามความเหมาะสม

เลิกประชุมเวลา 14.00 น.

รายงานการประชุมระบบการบริหารจัดการและทำรายงานการเงิน ร้าน Farmer Shop

ครั้งที่ 002/พ.ค.55

วันที่ 11 พฤษภาคม 2555

ณ ห้อง 204 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

14.รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
15.นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
16.นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 9.30 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมเรื่องการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการปรับปรุงรหัสสินค้าในระบบ Ada อ้างถึงรายงานการประชุมครั้งที่ 001/พ.ค.55

ระเบียบวาระที่ 1 ความคืบหน้าในการปรับปรุงรหัสสินค้าในระบบ Ada

จากการดำเนินการปรับแก้รหัสสินค้าในระบบ Ada อ้างถึงรายงานการประชุมครั้งที่ 001/พ.ค.55 ผู้ปฏิบัติงานพบว่าการดำเนินงานหลังจากการปรับปรุงรหัสสินค้าในระบบ Ada มีผลดังนี้

1.1. การบันทึกรหัสเลขที่ผู้ประกอบการเรียงลำดับตามหมวดสินค้าที่กำหนด ทำให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำสรุปยอดการจ่ายชำระเงินแก่ผู้ประกอบการได้รวดเร็วมากขึ้น จากเดิมใช้ระยะเวลาในการทำ 10 วันเป็นอย่างน้อย ลดเหลือ 5 วัน ตามนโยบายการดำเนินงานที่กำหนดไว้ และมีความผิดพลาดน้อยลง

1.2. ลดระยะเวลาในการเช็คสต็อกสินค้าประจำสัปดาห์และประจำเดือน เพราะสามารถค้นหารายการสินค้าได้ง่าย เนื่องจากในรหัสสินค้า สามารถบอกหมวดหมู่ ประเภทสินค้าได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถทราบวันหมดอายุสินค้าได้ด้วย

1.3. ลดระยะเวลาในการคีย์รับ–ออกของสินค้า เนื่องจากไม่ต้องเสียเวลาในการหาสินค้ารายตัวของผู้ประกอบการ

เลิกประชุมเวลา 10.00 น.

รายงานการประชุมระบบการบริหารจัดการร้าน Farmer Shop

ครั้งที่ 001/มิ.ย.55

วันที่ 14 มิถุนายน 2555

ณ ห้อง 204 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

17.รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
18.นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
19.นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 9.30 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมเรื่องการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข้อสังเกตในการดำเนินงานที่ไม่ได้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติด้านการจัดซื้อที่ได้กำหนดไว้ พร้อมทั้งหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ระเบียบวาระที่ 1 ข้อสังเกตที่ค้นพบ

จากการดำเนินการเบิกจ่ายชำระค่าสินค้าด้วยเงินสดจากระบบเงินสดย่อย และกรณีเงินสำรองจ่าย (Advance) เพื่อซื้อสินค้ามาจำหน่ายในร้าน Farmer Shop ในช่วงเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ผู้อำนวยการมีข้อสังเกตดังนี้

1.1 ในการเบิกคืนเงินสำรองจ่าย สำหรับกรณีการสั่งซื้อสินค้าใหม่เพื่อนำมาทดลองจำหน่ายมีความล่าช้าในการดำเนินการ

1.2 การเบิกคืนเงินในระบบเงินสดย่อย มีการเบิกเงินผิดประเภท และดำเนินการสรุปการเบิกจ่ายล่าช้ากว่ารอบการเคลียร์บิลที่กำหนด

จากข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้นเป็นสาเหตุที่ทำให้วงเงินสดย่อยไม่เพียงพอต่อการจ่ายสินค้าตามระบบปกติ ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารจัดการ และขัดกับหลักการควบคุมภายในที่ดี

ระเบียบวาระที่ 2 แนวทางการแก้ปัญหา

ผู้ปฏิบัติงานได้ชี้แจงว่า เนื่องด้วยในระยะนี้มีการสั่งซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้นเป็นการเตรียมสินค้าเพื่อจำหน่ายในงานมหกรรมสกว. เช่น น้ำปลาตราจุฑาทิพย์ และมะขามหวานไร่รักษมน ซึ่งเป็นการซื้อสดกรณีพิเศษเฉพาะรอบแรกนี้เท่านั้น โดยในการสั่งซื้อครั้งต่อไปจะเข้าระบบฝากขายตามปกติ ทั้งนี้ที่ประชุมได้วิเคราะห์และสรุปแนวทางการปฏิบัติสำหรับเหตุการณ์ในลักษณะนี้ในอนาคต ดังนี้

2.1 ระบบเงินสดย่อย เป็นการเบิกจ่ายสำหรับสินค้าในหมวดอาหารสด (Fresh Food) เท่านั้น โดยจะต้องทำเรื่องเบิกจ่ายทุกวันศุกร์ และเบิกเงินคืนวงเงินสดย่อยทุกวันจันทร์ และให้คงเหลือยอดเงินสดย่อยจำนวน 5,000 บาท ตามวงเงินเดิม

2.2 สำหรับกรณีการเบิกเงินทดรองจ่ายกรณีพิเศษ ให้ดำเนินการสรุปยอดรายจ่ายเป็นรายสัปดาห์ทุกวันศุกร์เช่นกัน ไม่ให้นำเงินสดย่อยมาจ่ายคืนเพื่อป้องกันการสับสน/การจ่ายเงินผิดประเภท และให้ทำการเบิกจ่ายแยกกับชุดเอกสารเบิกเงินสดย่อย

เลิกประชุมเวลา 10.00 น.

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
ครั้งที่ 22/2555 (ระยะที่ 2 ครั้งที่ 10/2555)
วันศุกร์ที่ 15 มิถุนายน 2555 เวลา 8.30–11.30 น.
ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1.	รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
2.	คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
3.	คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	รองประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
4.	คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
5.	คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6.	อาจารย์ใจฟ้า	ทรัพย์สินทวีลาภ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
7.	คุณสายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 8.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งที่ประชุมเรื่องการจัดบู๊ทในงานเกษตรแฟร์ปี 2555 ที่ผ่านมา ในช่วงวันที่ 30 พ.ค. –7 มิ.ย. 2555 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ได้พิจารณาความเหมาะสมแล้วจึงเลือกสินค้าประเภทอาหาร ได้แก่ ข้าวคุณธรรม ข้าวเกิดบุญ และอาหารเพื่อสุขภาพของ อ.ใจฟ้า ร่วมจัดบู๊ท ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายข้าวคุณธรรม 59,185 บาท ข้าวเกิดบุญ 178,600 บาท และ อาหารสุขภาพ 52,553 บาท

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 21/2555

รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร Farmer Shop ครั้งที่ 21/2555 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2555 ที่ประชุมพิจารณาแล้วให้แก้ไขดังนี้

หน้าที่ 5 วาระที่ 1.3 เรียนเชิญ อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop ให้เพิ่ม “มติที่ประชุม เห็นชอบ”
แล้วรับรองรายงานการประชุมตามที่แก้ไข

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

3.1 ความก้าวหน้าการดำเนินงาน Outlet Farmer Shop กฟผ.

คุณสายสุดา ศรีอุไร แจ้งที่ประชุมว่าได้รับการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ของ กฟผ. ซึ่งได้สอบถามมาว่าร้าน Farmer Shop จะเข้าจัดร้านทันทีหรือจะรอร้านใหม่ที่กำลังดำเนินการปรับปรุงและคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายนนี้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงเพิ่มเติมว่าได้แจ้งไปทาง กฟผ. แล้วว่าจะเข้าจัดร้านทันที ซึ่งร้านสหกรณ์ กฟผ. จึงให้พื้นที่ 1 เชลฟ์ (Shelf) แก่โครงการ Farmer Shop โดยจะจัดทำป้าย Farmer Shop แขวนไว้เหนือเชลฟ์ดังกล่าว และนำสินค้าของคณะกรรมการเข้าวางจำหน่ายในเบื้องต้นก่อน เพื่อรอร้านใหม่แล้วเสร็จ ซึ่งในส่วนของร้านใหม่นั้น กฟผ. จะให้ซุ้มพื้นที่แยกเป็นสัดส่วน

ทั้งนี้ที่ประชุมมอบให้คุณสุขุม ไวทยธำรงค์ เป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับร้านสหกรณ์ กฟผ. โดยคุณสุขุม และคุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ คาดว่าจะดำเนินการประสานงานกับคุณพงษ์ศักดิ์ ในวันจันทร์ที่ 18 มิ.ย. 2555 นี้

3.2 ความก้าวหน้าการดำเนินงาน Outlet Farmer Shop ณ ไร่สุวรรณ

สำหรับการดำเนินงานของ Outlet Farmer Shop ณ ไร่สุวรรณนั้น พบข้อจำกัดและอุปสรรค คือ สินค้าหลายรายการไม่มีวางจำหน่ายในเชลฟ์โดยคาดว่าสินค้าน่าจะยังมีอยู่ในสต็อกแต่ไม่ได้นำจัดขึ้นเชลฟ์ และสินค้าบางรายการถูกจัดวางนอกเชลฟ์ของ Farmer Shop
มติที่ประชุม จากการหารือคณะกรรมการขอทราบเหตุผลจากร้านค้าไร่สุวรรณ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการไม่นำสินค้าขึ้นเชลฟ์เพื่อจำหน่าย จนทำให้สินค้าประเภทอาหารสดที่มีอายุการจัดเก็บสั้นได้รับความเสียหายและต้องเก็บคืนจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องขอหารือเรื่องปัญหาและอุปสรรคกับผู้รับผิดชอบดูแลร้านค้าไร่สุวรรณต่อไป
3.3 การเตรียมการโครงการร้าน Farmer Shop ในงานมหกรรมวิชาการ สกว. (20–24 มิ.ย. 2555)
รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แนะนำ คุณถนัด เบิกนา เจ้าของธุรกิจกาแฟเมืองกระบี่ ซึ่งจะเข้าร่วมโครงการร้าน Farmer Shop และร่วมออกบู๊ทกาแฟสดเมืองกระบี่ในงานมหกรรมวิชาการ สกว. ในครั้งนี้

คุณสายสุดา ศรีอุไร แจ้งรายละเอียดแก่ที่ประชุม ดังนี้

– นัดหมายผู้ประกอบการส่งของในวันที่ 19 มิ.ย. 2555 ที่ฮออล์ 8 เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป และจัดร้านถึงเวลา 20.00 น. ทั้งนี้สินค้าของคณะกรรมการจะไม่มีสต็อกที่ทีมงาน จึงขอความร่วมมือให้คณะกรรมการจัดเตรียมสต็อกสินค้าให้เพียงพอ

– ทีมงานได้จัดเตรียมสินค้าประมาณ 200 SKU มากกว่า 9,000 ชิ้น (ไม่นับรวมอาหารเพื่อสุขภาพของ อ.ใจฟ้า และมุมกาแฟสด ของคุณถนัด)

– ขอรายชื่อผู้ที่จะเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระเทพฯ ในวันเปิดงาน วันที่ 20 มิ.ย. 2555 เพื่อแจ้งแก่ สกว. และจัดทำป้ายชื่อของ Farmer Shop ทั้งนี้ในวันเปิดงาน สกว. ยังไม่เปิดให้ประชาชนเข้าชมงาน จึงอาจยังไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้มากนัก

– โต๊ะกลางจะมีถุง Farmer Shop และถุงลดโลกร้อนซึ่งจัดเป็นชุดคู่ครัว โดยจัดไว้ประมาณ 100 ชุด

– ขนมสดของ อ.สุวรรณา ขอให้จัดเตรียมโดยจัดใส่ถุงแยกชิ้นให้เรียบร้อย เนื่องจากจะไม่มีเจ้าหน้าที่ยืนประจำจุดวางสินค้า ส่วนภาชนะสำหรับจัดวางขนมของ อ.สุวรรณา ทางทีมงาน Farmer Shop จะจัดเตรียมถาดวางให้

– ตู้เย็นจะยกจากร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากได้รับแจ้งจากฝ่ายออร์แกไนเซอร์ว่าไม่สามารถจัดหาให้ได้

– เจ้าหน้าที่โครงการร้าน Farmer Shop ต้องใส่เสื้อของโครงการเท่านั้น พร้อมแขวนป้ายที่โครงการจัดเตรียมไว้ให้

คุณถนัด เบิกนา เสนอว่าในวันเปิดงาน (วันที่ 20 มิ.ย. 2555) ซุ้มกาแฟสดเมืองกระบี่จะแจกฟรีทุกรายการ โดยไม่จำกัดจำนวน

3.4 ผลการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มก. เดือนพฤษภาคม 2555

คุณวสินธรา ขวนเขิน เจ้าหน้าที่ประจำร้าน Farmer Shop รายงานผลประกอบการเดือนพฤษภาคม 2555 ซึ่งมีรายได้รวมทั้งสิ้น 53,627.33 บาท มีกำไร (ขาดทุน) สุทธิ 15,868.06 บาท ทั้งนี้ไม่รวมค่าสถานที่ ค่าตอบแทนพนักงาน และค่าสาธารณูปโภค

สินค้าขายดีตามจำนวนการขาย ได้แก่ 1) น้ำข้าวโพด 2) เครื่องดื่มสมุนไพร และ 3) ขนมไดฟูกุ

สินค้าขายดีตามจำนวนเงิน ได้แก่ 1) น้ำข้าวโพด 2) แก้วที่ระลึก KU และ 3) เครื่องดื่มสมุนไพร ทั้งนี้สินค้าขายดีทั้งหมดไม่รวมโครงการซื้อข้าวจากชาวนา

สำหรับสมาชิกโครงการร้าน Farmer Shop ณ วันที่ 31 พ.ค. 2555 มีจำนวน 519 ราย เพิ่มจากเดือนเมษายน 2555 จำนวน 7 ราย

ยอดจำหน่ายสินค้าของคุณมณิสรา เจนวากรวงศ์ ณ Outlet ร้านค้าไร่สุวรรณ เดือนเมษายน 2555 (ไม่รวมยอดจำหน่ายสินค้าของผู้ประกอบการรายอื่น) วันที่ 1–15 เม.ย. ยอดจำหน่าย 49,765 บาท วันที่ 16–30 เม.ย. ยอดจำหน่าย 39,090 บาท รวมเดือนเมษายน 88,855 บาท

คุณสายสุดา ศรีอุไร รายงานเรื่องระบบการดำเนินงานของร้านค้า ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มก. ซึ่งเรื่องระบบการตรวจสอบสต็อกสินค้าเริ่มเข้าที่ แต่ยังพบปัญหาสินค้าเหลือจำนวนมากในช่วงที่มหาวิทยาลัยปิดเทอม

วาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ

1. รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอหารือเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนโครงการร้าน Farmer Shop ที่คาดว่าในปีต่อไปควรจะเริ่มขยายผล ซึ่งขณะนี้ได้ค้นพบอุปสรรคแล้วว่า แม้ว่าเราจะสามารถแก้ไขต้นน้ำ และกลางน้ำได้แล้ว แต่ก็ต้องพบอุปสรรคในการนำสินค้าไปจำหน่ายใน Outlet ต่างๆ ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นพ้องกันว่าร้าน Farmer Shop ควรจะหาทางออกโดยมีร้านค้าเป็นของตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้เข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น

โดยที่ประชุมร่วมเสนอสถานที่เพื่อจัดตั้งร้าน Farmer Shop เช่น จตุจักร คิงส์พาวเวอร์ หรือ อตก. ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ชี้แจงว่าต้องเป็นหุ้นส่วนจากผู้ประกอบการตัวจริง และสถาบันฯ จะเป็นผู้สนับสนุนเรื่องระบบและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นโครงการระยะ 1 ปี เพื่อให้คนในสังคมรู้จัก Farmer Shop มากขึ้น และผู้ประกอบการจะมีส่วนร่วมลงทุนโดยการนำสินค้ามาวางจำหน่ายแบบการฝากขายและเข้าดูแลการจัดชั้นวางสินค้าด้วยตัวเอง

2. คุณสุขุม ไวทยธำรงค์ ตั้งคำถามว่าในงานมหกรรมวิชาการ สกว. นั้น คณะกรรมการและทีมงานควรจะต้องเริ่มให้ข้อมูลของโครงการ Farmer Shop แก่ผู้เข้าชมงานอย่างไร

ที่ประชุมหารือแล้วเห็นพ้องให้ใช้งานระยะต่อไปอีก 1 ปีข้างหน้าเป็นข้อมูลในการเชิญผู้สนใจ โดยใช้โบรชัวร์ที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการแนะนำโครงการ และให้พูดอย่างเป็นธรรมชาติ

3. คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ สอบถามเรื่องการนำกล้วยเล็บมือนางมาวางจำหน่ายในงาน ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เสนอให้นำไปวางจำหน่ายในโซนตลาดสุขใจ

4. อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ สอบถามเรื่องถังขยะในบู๊ทจัดงาน ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบให้คุณสายสุดา ติดต่อขอถังขยะกับออร์แกไนเซอร์ผู้จัดงาน 2 ถังใหญ่ สำหรับบู๊ท Farmer Shop และตลาดสุขใจ

5. อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ สอบถามเรื่องสินค้าบางชนิดที่มีคุณภาพดี จะผลักดันอย่างไรให้สามารถเข้าโครงการได้ ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงกรณีสินค้าบางรายการที่ไม่มีการรับรองมาตรฐานสินค้า เช่น ชุดน้ำยาบ้วนปากนั้นต้องร่วมผลักดันให้เข้ารับการตรวจรับรองมาตรฐานก่อนจึงจะสามารถรับเข้าโครงการได้

ซึ่งที่ประชุมเห็นพ้องเสนอให้ สินค้าไอศครีมของคุณสิงหา ไปแจ้งจดทะเบียบรับรองมาตรฐานสินค้า เช่น อย. ด้วย

เลิกประชุมเวลา 11.30 น.

รายงานการประชุมหารือ
โครงการร้าน Farmer Shop ร่วมกับ ร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด
วันพุธที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 13.30 – 15.00 น.
ณ ห้องประชุมร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ชั้น 2

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. นายนพคุณ	ยังเอี่ยม	รองประธานกรรมการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด
3. นายวิสุทธิ์	นิรัติกุลชัย	กรรมการผู้จัดการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด
4. นายพงศ์ศักดิ์	ผลพฤกษ์	ผู้จัดการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด
5. นายบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	คณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop
6. นายสุขุม	ไวทยธำรงค์	คณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop
7. นายสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	คณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop
8. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
9. นางสาววิภาดา	ช่วยด้วง	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

เริ่มประชุมเวลา 13.40 น.

รศ. จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และคณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop ได้ประชุมหารือร่วมกับคณะกรรมการและฝ่ายจัดการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด ในประเด็นปัญหา outlet Farmer Shop ที่ไปจัดในร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2554 โดย รศ. จุฑาทิพย์ ได้เกริ่นให้ที่ประชุมทราบถึงที่มาที่ไปของโครงการร้าน Farmer Shop ให้แก่คณะกรรมการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด ที่เพิ่งเข้ามารับตำแหน่งใหม่ ว่าเป็นการออกแบบการดำเนินงานของธุรกิจร้านค้าปลีกทางเลือกที่จะมีการขยายผลไปใช้ประโยชน์ในชุมชน สหกรณ์และผู้ประกอบการ เพื่อแก้ปัญหาและข้อจำกัดที่มาจากนโยบายเปิดเสรีทางการค้าและภาวะการแข่งขันจากตลาดไฮเปอร์มาร์ทที่เป็นอยู่ และเพื่อให้ประชาคมของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

แห่งประเทศไทย จำกัด ได้อุดหนุนสินค้าไทยในระบบการค้าที่เป็นธรรม และเชื่อมั่นว่าได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพปลอดภัย โดย รศ. จุฑาทิพย์ ได้หารือถึงประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากอะไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นร่วมกัน

นายพงศ์ศักดิ์ ผลพฤกษ์ ผู้จัดการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยกล่าวว่ามีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. พื้นที่ภายในร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งในอนาคตจะมีการปรับปรุงร้านเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการจัดวางสินค้าของร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด โดยกำลังดำเนินการทำเป็นห้องกระจก เพื่อให้ลูกค้าที่มารับประทานอาหารที่โรงอาหารได้มองเห็นสินค้าภายในร้านด้วย

2. ปัญหาเรื่องมุมในการจัดชั้นสินค้า ซึ่งทำให้จุดจำหน่ายสินค้าของ Farmer Shop ไม่สามารถจัดให้เป็นสัดส่วน อยู่ในพื้นที่เดียวกันได้

3. ปัญหาในเรื่องของระบบสต๊อกสินค้าและการนำสินค้าจัดวางบนชั้นวางสินค้าของทางร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เนื่องจากพนักงานประจำร้านไม่นำสินค้าที่มีในสต๊อกมาจัดวางบนชั้น

4. รศ. จุฑาทิพย์ กล่าวว่าในเรื่องของพื้นที่ในการวางชั้นสินค้า ต้องการเพียงแค่ชั้นวางเล็ก ๆ ไม่ใช้พื้นที่เยอะ โดยจะทำเป็นชั้นไม้มาให้ พร้อมกับป้ายร้าน Farmer Shop มาแขวน แต่อยากให้มีการปรับปรุงระบบสต๊อกสินค้า ให้นำสินค้ามาจัดวางให้เต็มทุกชั้นตลอดเวลา โดยจะทำเป็น pilot project ดูก่อนเพื่อประเมินผล 6 เดือน หลังจากนั้นจะมีการประเมินเดือนเว้นเดือน เพื่อให้ร้านสหกรณ์อื่น ๆ ได้มาศึกษาดูงานตัวแบบร้านสหกรณ์ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และ รศ. จุฑาทิพย์ได้เสนอในที่ประชุมว่าเมื่อปรับปรุงร้านใหม่เรียบร้อยแล้ว จะมีการจัดให้ชิมสินค้าด้วย ซึ่งทางคณะกรรมการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด รับปากว่าจะดำเนินการหาพื้นที่ในการจัดวางสินค้าให้และจะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว โดยนายนพคุณ ยังเอี่ยม รองประธานกรรมการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด ได้มอบหมายให้นายวิสุทธิ์ นิรัติกุลชัย กรรมการผู้จัดการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด และนายพงศ์ศักดิ์ ผลพฤกษ์ ผู้จัดการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นผู้ประสานงานแจ้งรายละเอียดผลการดำเนินการให้ทราบภายใน 1 สัปดาห์

รศ. จุฑาทิพย์ กล่าวขอบคุณคณะกรรมการร้านสหกรณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด และจะนำเรื่องนี้เข้าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop ในวันที่ 10 พฤษภาคม 2555

เลิกประชุมเวลา 15.00 น.

รายงานการประชุมระบบการบริหารจัดการและทำรายงานการเงิน ร้าน Farmer Shop

ครั้งที่ 005/เม.ย.55

วันที่ 27 เมษายน 2555

ณ ห้อง 204 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
3. นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
4. นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 9.00 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมเรื่องการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแผนการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop อ้างถึงรายงานการประชุมครั้งที่ 004/เม.ย.55

ระเบียบวาระที่ 1 แผนการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop

สืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่ 004/เม.ย.55 เรื่องการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop ซึ่งได้มีการวิเคราะห์ปัญหา และวางแนวทางปรับปรุงแล้ว ดังนั้นการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมสืบเนื่องเพื่อกำหนดแผนการดำเนินการแก้ไขตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดพิมพ์รายงานสิ้นงวดเดือน เมษายน เพื่อเตรียมจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือน และ Back-up ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 จัดพิมพ์รายการสต็อกสินค้าคงเหลือ เพื่อตรวจทานเลขรหัสสินค้าทุกรายการ ปรับแก้ตามระเบียบปฏิบัติเรื่องการกำหนดรหัสสินค้า รวมทั้งลิสต์รายการสินค้าที่ต้องการตัดออกจากระบบ และเสนอแก่ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อพิจารณาอนุมัติปรับแก้ (ภายในวันที่ 27 เมษายน)

ขั้นตอนที่ 3 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ Ada ร้าน Farmer Shop ดำเนินการคีย์รหัสสินค้าใหม่ (ภายในวันที่ 30 เมษายน)

ขั้นตอนที่ 4 ให้ฝ่ายเทคนิคจาก Ada remote เข้ามาในระบบเพื่อลบรายการสินค้าที่ไม่ใช้แล้วออกจากระบบ

ทั้งนี้การปรับแก้มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสในการจัดระบบในการจ่ายชำระเงินค่าสินค้าแก่ผู้ประกอบการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีระบบการรายงานผลที่มาจากข้อมูลที่ถูกต้อง ด้วย

การใช้วิธีตั้งรหัสสินค้าตามกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบายเรื่องการตรงต่อเวลาในการจ่ายชำระเงิน

ผู้อำนวยการสถาบันได้มอบหมายให้คุณวสินธราเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการปรับปรุงระบบดังกล่าวข้างต้น และมอบหมายให้คุณวสินธราซึ่งเป็นผู้ดูแลระบบ Ada จัดทำบันทึกสรุปเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรม Ada ว่าสามารถทำอะไร หรือไม่สามารถทำอะไรได้บ้าง เพื่อเป็นการสะท้อนผลที่พบจากการปฏิบัติงานจริง

ระเบียบวาระที่ 2 การจัดทำระบบฐานข้อมูลการเงิน Farmer Shop

เนื่องจากระบบบัญชี Winning Feat ที่ร้าน Farmer Shop ได้นำมาทดลองใช้ในการบันทึกบัญชี ยังมีข้อจำกัดในการใช้บางประการ ดังนั้นผู้อำนวยการสถาบันได้มอบหมายให้คุณณัฐกานต์ออกแบบฐานข้อมูล Excel โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นฐานข้อมูลที่ใช้บันทึกรายการทางการเงิน โดยสามารถนำข้อมูล ที่ได้จากการประมวลผลมาสะท้อนเพื่อจัดทำรายงานทางการเงิน ได้แก่ กำไร/ขาดทุน รายการสินค้าคงเหลือ และต้นทุน ที่ให้ข้อมูลที่ครบถ้วน แต่สามารถใช้และบันทึกได้โดยง่าย เพื่อพัฒนาสู่การจัดทำต้นแบบ “สมุดบัญชีชุมชน” ต่อไป

ทั้งนี้ในระยะแรกให้ดำเนินการออกแบบเสนอรูปแบบตารางฐานข้อมูลแก่ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อพิจารณาอนุมัติก่อน หลังจากนั้นจะเริ่มทดลองใช้ระบบฐานข้อมูลนี้สำหรับรายการที่เกิดขึ้นในช่วงสัปดาห์แรกของเดือน พฤษภาคม และทดลองปิดยอดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อทดสอบระบบ หลังจากนั้นหากระบบนี้มีความเหมาะสม จึงจะส่งต่อให้ผู้ดูแลระบบการเงินร้าน Farmer Shop ดำเนินการต่อไป

ระเบียบวาระที่ 3 ระบบการสั่งซื้อ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบปัญหาในการสั่งซื้อสินค้าล่าช้า ทำให้ชั้นวางสินค้าว่าง กระทบต่อระดับการให้บริการแก่ลูกค้า ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากพนักงานลืมสั่งสินค้าหรือสั่งสินค้าล่าช้า และผู้ประกอบการไม่ส่งสินค้าตามกำหนดเวลาที่ได้แจ้งไว้ ที่ประชุมได้วิเคราะห์ปัญหาและสรุปประเด็นปัญหาได้ ดังนี้

3.1 ระบบการสั่งซื้อยังขาดเครื่องมือ “เตือนภัย” โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการสินค้าฝากขายที่มียอดการสั่งซื้อไม่บ่อยนัก นั่นคือในระบบยังไม่มีรายงานหรือระบบฐานข้อมูลที่จะบ่งชี้ว่าสินค้าชนิดใดใกล้หมดอายุหรือเสื่อมสภาพ ซึ่งผู้สั่งซื้อสินค้าหรือผู้ดูแลระบบสั่งซื้อจะไม่ทราบจนกว่าพนักงานหน้าร้านจะรายงานว่าสินค้าชนิดนั้นๆใกล้หมดอายุแล้ว ต่างกับวิธีปฏิบัติในการสั่งซื้อสินค้าหมวด Fresh Food ที่มีระบบ “เตือนภัย” ด้วยการตรวจสอบสภาพ/สถานะสินค้าทุกวันศุกร์ โดยพนักงานขายหน้าร้าน เพื่อดำเนินการสั่งซื้อสินค้าใหม่ในรอบสัปดาห์ถัดไป

3.2 ระบบยังขาดการกำหนดจุดสั่งซื้อขั้นต่ำ และขาดการรายงานสถานการณ์อย่างทันต่อเหตุการณ์ ทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาสินค้าใกล้หมดอายุ หรือเสื่อมสภาพได้อย่างทันท่วงที

ที่ประชุมได้สรุปแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการมอบหมายให้คุณวสินธราจัดทำ “รายงานสินค้าต้องสั่งซื้อประจำสัปดาห์” เพื่อเป็นเครื่องเตือนภัย และเป็นแนวทางในการกำหนดจุดสั่งซื้อต่อไป โดยมีรูปแบบดังตัวอย่างต่อไปนี้

รหัสสินค้า	ชื่อสินค้า	จำนวนสินค้าคงเหลือ	หมดอายุวันที่	เสื่อมสภาพ	หมายเหตุ/เสนอพิจารณา	ผลการอนุมัติ
S001003	น้ำนมข้าวโพด	5 ขวด	30 เม.ย. 55		เสนอจัดโปรโมชั่น	
		1 ขวด		ฝาแตก	ตัดเป็นรายการสินค้าเสื่อมสภาพ	
N001002	xxxxx	5 กล่อง	xxxxx		สั่งซื้อเพิ่มจำนวน xx กล่อง	

ในทุกสัปดาห์คุณวสินธราจะเป็นผู้จัดทำตารางดังกล่าว และเสนอให้ผู้อำนวยการสถาบันพิจารณาการสั่งซื้อรายสินค้าสำหรับรอบสัปดาห์นั้นๆ โดยจะขอทดลองระบบเป็นระยะเวลา 1 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พ.ค. 55 เป็นต้นไป

ระเบียบวาระที่ 4 การจัดทำระเบียบปฏิบัติการบริหารจัดการร้าน Farmer Shop

ผู้อำนวยการสถาบันเสนอให้มีการจัดทำ “ระเบียบปฏิบัติการบริหารจัดการร้าน Farmer Shop” เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติจะต้องยึดถือปฏิบัติ ทั้งนี้ระเบียบปฏิบัติดังกล่าวจะสะท้อนมาจากผลการปฏิบัติงานจริง นำเสนอต่อระดับบริหารเพื่อกลั่นกรอง หลังจากนั้นจะเสนอต่อกรรมการบริหารเพื่ออนุมัติและกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป ดังแสดงในรูป ต่อไปนี้

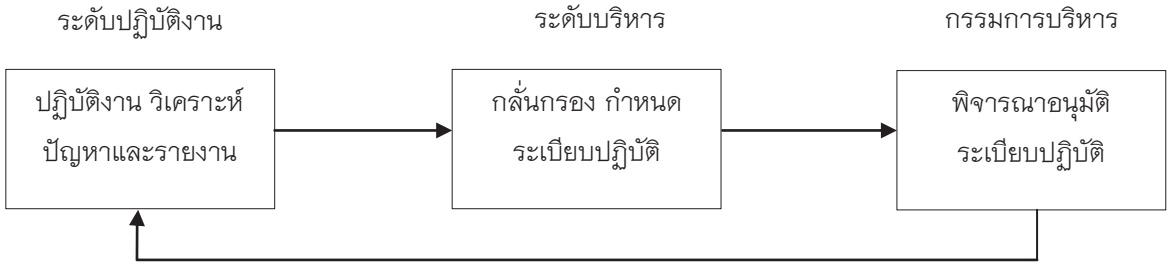

ทั้งนี้ผู้อำนวยการสถาบันได้มอบหมายให้คุณณัฐกานต์เป็นผู้รวบรวมจัดทำร่างระเบียบปฏิบัติการบริหารจัดการร้าน Farmer Shop โดยรวบรวมสิ่งที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติของระบบสั่งซื้อ ระบบจัดทำรายงาน ระบบขาย และระบบการจ่ายชำระเงินแก่ผู้ประกอบการ โดยยึดหลักการ PDCA (Plan–Do–Check–Act) ในทุกระบบการปฏิบัติงาน มานำเสนอเพื่อพิจารณาในวาระต่อไป

เลิกประชุมเวลา 17.00 น.

รายงานการประชุมโครงการวิจัยกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ปีที่ 3 ครั้งที่ 1

วันอังคารที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 เวลา 10.00–12.00 น.

ณ ห้อง 214 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. คุณอรุษ	นวราช	หัวหน้าโครงการวิจัย
3. คุณสุทิศ	จิราวุฒิพงษ์	นักวิจัย
4. คุณวิชัย	มีสวัสดิ์	นักวิจัย
5. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
5. คุณสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัย สว.สก.

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้ประสานงานกลางชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ได้กล่าวเปิดการประชุมโครงการวิจัยกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ปีที่ 3 ร่วมกับนักวิจัยโครงการโดยมีประเด็นการหารือหลักคือการชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานวิจัยกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ปีที่ 3 โดยยึดตามข้อเสนอโครงการวิจัยที่พึ่งได้ลงนามกับ สกว. ไปและการเตรียมการเครือข่ายผู้ค้าตลาดสุขใจเข้าร่วมงานมหกรรม สกว. ระหว่างวันที่ 20–24 มิถุนายน 2555 ณ ฮอลล์ 7–8 เมืองทองธานี

โดย รศ.จุฑาทิพย์ ได้ร่วมหารือพิจารณาประเด็นต่างๆตามข้อเสนอโครงการวิจัย คือ คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ขั้นตอน กรอบคิดการวิจัย ขั้นตอน/วิธีการวิจัย และสิ่งที่จะต้องส่ง สกว. ในการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน ซึ่งมีข้อสรุปคือ

ในประเด็นคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ผ่านกลไกตลาดสู่การยกระดับการผลิตเกษตรปลอดภัยสู่การผลิตเกษตรอินทรีย์

จะใช้ตลาดสุขใจ, เครือข่ายผู้ผลิต/ ผู้บริโภค และศูนย์เรียนรู้เป็นกลไกในการพัฒนาระบบการผลิตเกษตรปลอดภัยสู่การผลิตเกษตรอินทรีย์เช่นเดิม โดย รศ.จุฑาทิพย์ได้แนะนำนักวิจัยในการสร้างเครือข่าย จำเป็นจะต้องทำให้ภาคีเครือข่ายมีชีวิต มีการเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง และต้องเชื่อมต่อกับเครือข่ายใหม่ๆเพิ่ม เบื้องต้นคุณอรุษ จะประสานคุณวาสนา ซึ่งเป็น อบต.ในพื้นที่ช่วยประสานรวมเครือข่ายอีกทางหนึ่งซึ่งคาดว่าจะมีคุณค่าต่อการเชื่อมโยงเครือข่าย และมอบหมายให้คุณวิชัย ทำการทบทวนรายชื่อเครือข่ายใหม่ว่าปัจจุบันมีเครือข่ายจำนวนเท่าไร เครือข่ายอะไรบ้างมาเข้าร่วมให้เป็นปัจจุบัน

ในประเด็นคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่สินค้าเกษตรอินทรีย์ (มาตรฐานQ) โดยคุณอรุษ และ

นักวิจัยได้รายงานการดำเนินงานในขณะนี้ได้จ้างบริษัทที่ดูแลการสร้างมาตรฐาน Q ซึ่งได้ทำการอบรมไป 3 ครั้งในอนาคตคาดว่าไม่เกิน 2-3 ปีน่าจะได้รับใบ Certifile ซึ่งในขณะนี้ได้เลือกคุณสุชินเป็นตัวแบบของเกษตรกรในการยกระดับคุณภาพสินค้า

ที่ประชุมมอบหมายให้คุณวิชัยทำการ pre-test และ post-test คุณสุชิน ว่าก่อนการทำวิจัยและหลังทำวิจัยคุณสุชินเปลี่ยนแปลงอย่างไร และทำการถอดบทเรียนคุณสุชินทำเป็นพ็อคเก็ตบุ๊คของเครือข่าย อีกทั้งจัดทำแผนนัดหมายคุณสุพจน์เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเก็บข้อมูลการทำรายงานวิจัย โดยคุณอรุษอาจจะร่วมประชุมด้วย

ในช่วงของการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือนแก่ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒินักวิจัยจะต้องรายงานข้อมูลการดำเนินงาน คือ

1) การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้เพื่อการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่สินค้าเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรภายใต้กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่า การขับเคลื่อนแปลงเกษตรอินทรีย์นำร่อง

(2) ผลการขับเคลื่อนกลไกการตลาดในการจัดระเบียบการเรียนรู้ที่จะยกระดับเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์

(3) การขับเคลื่อนพัฒนาการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร (Q) ภายใต้การสนับสนุนของผู้เชี่ยวชาญ

(4) ผลการดำเนินงานแปลงสาธิต การทำเกษตรอินทรีย์ภายใต้การกำกับแนะนำ

นอกจากนี้ผู้อำนวยการสถาบันฯได้แจ้งให้คุณอรุษ และนักวิจัยทราบเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างเครือข่ายของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์มีแผนการจัดฝึกอบรมสัมมนาโดยจะจัดที่โรงแรมโรสการ์เด้นฯ 2 ครั้ง คือ อบรมเครือข่ายท่องเที่ยว และเครือข่ายจากประเทศลาวเพื่อขอความร่วมมือทางนักวิจัยโรงแรมโรสการ์เด้นจัดวิทยากรอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยว ซึ่งรายละเอียดจะแจ้งให้ทราบในภายหลัง

สำหรับการเตรียมการเข้าร่วมแสดงนิทรรศการในงานมหกรรมของ สกว. ที่ประชุมได้ขอความร่วมมือจากคุณอรุษและนักวิจัยเป็นผู้ดูแลพื้นที่การจัดกิจกรรมของตลาดสุขใจ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ในงาน ซึ่งทาง สกว. ได้จัดพื้นที่ให้เครือข่ายผู้ค้าตลาดสุขใจจำนวน 150 ตารางเมตร มีแคร่ไม่ไผ่และอุปกรณ์จำนวน 16 ร้าน

ทั้งนี้นักวิจัยจะได้ประสานกับผู้ค้าที่มีศักยภาพและสมัครใจเข้าร่วมงานในครั้งนี้ให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อมีสินค้าจำหน่ายตลอดระยะเวลาของการจัดการ อาจจะให้ผู้ค้าสลับหมุนเวียนกันมาในกรณีที่สินค้าแต่ละเจ้ามีจำหน่ายไม่ตลอดทั้งงาน โดยคำนึงถึงความหลากหลาย ครบถ้วนของตลาดสุขใจ

ตารางแสดงกลุ่มภาคีเครือข่ายตลาดสุขใจที่จะเข้าร่วมงาน มหกรรม สกว.

ที่	กลุ่มภาคีเครือข่าย	ผลิตภัณฑ์
1	กลุ่มอาชีพตำบลท่าตลาด	ผลิตภัณฑ์แปรรูป
2	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ (คุณวันชัย)	ข้าวตังธัญพืช–ไข่เค็มเสริมไอโอดีน
3	สวนไทยทวี (คุณทิม)	ส้มโอนครชัยศรี
4	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเรืองศิริ (คุณศิริโสภา)	น้ำนมข้าวโพด–น้ำลูกสำรอง
5	กลุ่ม Green Bangkok (ตลาดนัดสีเขียว)	อาหารมังสวิรัติเพื่อสุขภาพ
6	ใบลานสานศิลป์	ข้าวเกรียบว่าว–ผลิตภัณฑ์จากใบลาน
7	ข้าวสหกรณ์สุรินทร์	ข้าวหอมมะลิอินทรีย์
8	ข้าวกล้องงอกทุ่งกุลา	ข้าวกล้องงอกอินทรีย์ จ.ศรีสะเกษ
9	ข้าวฮางงอก	ข้าวฮางงอกอินทรีย์
10	ตุ๊กตาเด็กทำมือ	ตุ๊กตาเด็กอ่อน
11	ป้าแหวนปลาตะเพียนไร้ก้าง (คุณพจนา)	ปลาตะเพียน–ปลาทู ต้มเค็ม
12	ผลิตภัณฑ์ถ่านไม้ไผ่	ผลิตภัณฑ์ถ่านไม้ไผ่
13	ชาวังพุดตาล	ผลิตภัณฑ์จากชา–อุปกรณ์ชงชา
14	ผลิตภัณฑ์บริงเวิล	ผลิตภัณฑ์จากเกสรผึ้ง
15	สมุนไพรยายบุญเรือน	ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร
16	ผลิตภัณฑ์ สวนสามพราน	ผลิตภัณฑ์สมุนไพรชนิดต่างๆ

เลิกประชุมเวลา 16.15 น.

รายงานการประชุมระบบการบริหารจัดการและทำรายงานการเงิน ร้าน Farmer Shop

ครั้งที่ 001/พ.ค.55

วันที่ 2 พฤษภาคม 2555

ณ ห้อง 204 สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

20.รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
21.นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำโครงการ
22.นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุมเวลา 9.00 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมเรื่องการปรับปรุงระบบร้าน Farmer Shop โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการปรับปรุงรหัสสินค้าในระบบ Ada อ้างถึงรายงานการประชุมครั้งที่ 005/เม.ย.55

ระเบียบวาระที่ 1 ความคืบหน้าในการปรับปรุงรหัสสินค้าในระบบ Ada

จากการดำเนินการปรับแก้รหัสสินค้าในระบบ Ada อ้างถึงรายงานการประชุมครั้งที่ 005/เม.ย.55 ผู้ปฏิบัติงานพบปัญหา/ประเด็นหลังจากปฏิบัติแล้ว ดังนี้

1.4. รหัสเลขที่ของผู้ประกอบการไม่ได้เรียงลำดับ มีลำดับเลขกระโดด ทำให้ขาดความเป็นระเบียบ และทำให้การบันทึกรหัสเลขที่ผู้ประกอบการไม่เป็นไปตามลำดับก่อนหลัง

1.5. รหัสสินค้ายังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันตามที่ได้กำหนดตามรายงานการประชุมครั้งที่ 005/เม.ย.55 โดยบางรายการมีตัวอักษรปนด้วยในเลขที่สินค้าเพื่อบ่งบอกถึงหมวดหมู่สินค้า ซึ่งมีข้อดีคือสามารถรหัสเลขที่สินค้าสามารถบ่งบอกถึงหมวดประเภทสินค้าได้ และทำให้ง่าย สะดวก ในการจัดทำรายงานแยกตามหมวดหมู่สินค้า

1.6. การคีย์รหัสสินค้าใหม่ ไม่สามารถแก้จากเลขที่เดิมที่มีอยู่ได้ โดยจะต้องทำการคีย์สินค้าใหม่ทุกรายการ บันทึกรายการสต็อกสินค้า และราคาต้นทุนสินค้าใหม่ ส่งผลให้การเปิดใช้ระบบ Ada ในการขายของล่าช้ากว่ากำหนด

ระเบียบวาระที่ 2 แนวทางแก้ไข

ที่ประชุมได้สรุปแนวทางในการปฏิบัติต่อประเด็นตางๆ ดังนี้

2.1 ให้บันทึกลำดับเลขที่ผู้ประกอบการเรียงตามลำดับ และไม่มีการกระโดดข้ามเลข

2.2 ให้ปรับแก้รูปแบบรหัสสินค้าใหม่ โดยสรุปได้ดังนี้

2.2.1 คงประเภทผู้ประกอบการที่แบ่งไว้ 3 หมวด คือ หมวด M ฝากขาย หมวด N ซื้อขาด (ในขณะนี้มีเพียง 3 รายได้แก่ สำรับโบราณ สหกรณ์ผู้ปลูกกาแฟจังหวัดชุมพร จำกัด สหกรณ์การเกษตรลำพระเพลิง จำกัด) และหมวด S ซื้อสด (ได้แก่สินค้าประเภทจร คือ นำมาจำหน่ายไม่ประจำ และสินค้าของ อ.ใจฟ้า)

2.2.2 ปรับแก้รูปแบบรหัสสินค้า โดยให้เพิ่มรหัสหมวดหมู่สินค้าในลำดับที่ 4 ดังนี้

M 0 0 3 A 1 6

รหัสตัวอักษรตัวแรก หมายถึง ประเภทของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย

M – ผู้ประกอบการในระบบฝากขาย

N – ผู้ประกอบการในระบบซื้อขาด (กรณีคุณอ้อ)

S – ผู้ประกอบการในระบบซื้อสด

รหัสลำดับที่ 2–4 หมายถึง เลขที่ผู้ประกอบการ

รหัสลำดับที่ 5 หมายถึง หมวดประเภทของสินค้า ประกอบด้วย

A – สินค้าหมวดอาหาร

B – สินค้าหมวดของใช้

C – สินค้าหมวดของที่ระลึก

รหัสตัวเลขลำดับที่ 6–7 หมายถึง รหัสเลขที่รายการสินค้าของผู้ประกอบการนั้นๆ

ทั้งนี้ในการปฏิบัติให้ลิสต์รายการลำดับเลขรหัสสินค้าทั้งหมดในตาราง Excel ก่อน เพื่อตรวจทาน และตรวจสอบความถูกต้องตามลำดับสายการบังคับบัญชาเพื่อพิจารณาอนุมัติ หลังจากนั้นจึงปรับแก้ในระบบ Ada ได้ เมื่อปรับแก้เสร็จแล้วให้พริ้นท์รายงานสต็อกสินค้าจากโปรแกรม Ada เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

เลิกประชุมเวลา 10.00 น.

รายงานการประชุมคณะทำงานศูนย์สารสนเทศสหกรณ์

ครั้งที่ 3/2555 (ปีที่ 4 ครั้งที่ 4/2554)

วันศุกร์ที่ 4 พฤษภาคม 2555 เวลา 9.00 – 10.15 น.

ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. น.ส.สายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
3. น.ส.ผุสดี	กลิ่นเกษร	เจ้าหน้าที่ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์
4. นายสนธยา	สีแดง	เจ้าหน้าที่ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์
5. นายสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัย

<u>เริ่มประชุม</u> เวลา 9.00 น.

ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (รศ. จุฑาทิพย์ ภัทราวาท) เป็นประธานในที่ประชุม กล่าวเปิดการประชุมและให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องต่างๆ ตามระเบียบวาระ ดังนี้

<u>วาระที่ 1</u> เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

-

<u>วาระที่ 2</u> รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ 2/2555

2.1 รับรองรายงานการประชุมคณะทำงานศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ครั้งที่ 2/2555 เมื่อ**วันพุธที่ 4 เมษายน 2555** ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาแล้วรับรองรายงานการประชุม

<u>วาระที่ 3</u> เรื่องเพื่อพิจารณา

3.1 ติดตามความก้าวหน้าการจัดทำเว็บไซต์สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

คุณสนธยา รายงานความคืบหน้าการพัฒนาเว็บไซต์ โดยได้ปรับปรุงข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- หน้าหลักของเว็บไซต์สถาบันฯ ได้ปรับข้อความใน Pop up เป็น “*คุณเป็นสมาชิกโครงการซื้อข้าวจากชาวนาแล้วหรือยัง*” เรียบร้อยตามข้อเสนอในที่ประชุมครั้งที่ผ่านมา ทั้งนี้ที่

ประชุมขอให้ปรับเพิ่มการประชาสัมพันธ์โครงการผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ให้เป็น Pop up สลับกับโครงการซื้อข้าวจากชาวนาด้วย

- ในหน้าหลัก หัวข้อ “รายงานวิจัยล่าสุด” ได้ปรับเป็นรูปชั้นไม้สำหรับวางหนังสือและแสดงหน้าปกรายงานวิจัยล่าสุดของสถาบันฯ จำนวน 5 เรื่อง และสามารถคลิกเข้าไปดูรายละเอียดได้ ทั้งนี้ที่ประชุมหารือแล้วขอให้แก้ไขภาพหน้าปก โดยให้ใช้ภาพหน้าปกจากรายงานวิจัยฉบับจริง พร้อมกับเมื่อนำเมาส์ไปชี้ที่รูปหน้าปกฉบับใดแล้วให้ภาพขยายขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อให้เห็นชื่อเรื่องที่ชัดเจน

- ที่ประชุมหารือเรื่อง Concept ภาพหน้าแรกของเว็บไซต์ ซึ่งจะเป็นการประชาสัมพันธ์ Hot issue หรือแคมเปญที่เป็นไฮไลท์ของสถาบันฯ ในช่วงเวลานั้นๆ จึงเห็นพ้องให้ใช้ภาพหน้าโบรชัวร์ของโครงการซื้อข้าวจากชาวนา (ปกสีเขียว) แทนภาพเดิมโดยปรับขนาดให้เหมาะสมกับหน้าเว็บไซต์

- ได้จัดทำรายละเอียดในส่วนของโครงการซื้อข้าวจากชาวนา โดยมี 5 หัวข้อหลัก คือ 1) ผลิตภัณฑ์ในโครงการ 2) เกี่ยวกับโครงการ 3) Brochure 4) Download ใบสมัคร และ 5) ติดต่อสถาบัน ซึ่งที่ประชุมร่วมกันพิจารณาแล้วมีข้อแก้ไขดังนี้คือ

  - ให้ปรับการจัดเรียงและแก้ไขชื่อหัวข้อหลักเป็น 1) เกี่ยวกับโครงการ 2) แนวคิด 3) Download ใบสมัคร 4) ผลิตภัณฑ์ในโครงการ 5) สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
  - ให้นำภาพโซ่อุปทาน ร้าน Farmer Shop ที่อยู่ในหน้าหัวข้อ “เกี่ยวกับโครงการ” ย้ายไปไว้ในหัวข้อ “แนวคิดโครงการ” พร้อมกับนำภาพโบรชัวร์มาไว้ในหัวข้อแนวคิดโครงการ
  - ให้นำภาพโลโก้ของปีสากลแห่งการสหกรณ์ (IYC) มาไว้ในโครงการซื้อข้าวจากชาวนา เพื่อเป็นการขานรับปีสากลแห่งการสหกรณ์ด้วย

- ในหน้าหลัก หัวข้อ “*ข่าวสถาบัน*” ให้ปรับเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถาบันฯ ในอนาคตที่กำลังจะจัด 2 ข่าว และข่าวกิจกรรมของสถาบันฯ ที่จัดไปแล้วล่าสุด 2 ข่าว ทั้งนี้ข่าวงานมหกรรมวิชาการของ สกว. ที่ได้ลงประชาสัมพันธ์ไว้แล้วนั้นให้เพิ่มรายละเอียดเป็นตัวอักษรสีแดง เรื่องโครงการร้าน Farmer Shop และตลาดสุขใจ จะร่วมนำเสนอผลงานของโครงการในการจัดมหกรรมวิชาการดังกลาวด้วย ส่วนข่าวกิจกรรมที่ผ่านมาอาจเป็นข่าวเรื่องการประชุมจัดตั้งสมาคมผู้ตรวจสอบกิจการครั้งล่าสุด และข่าวการรับสมัคร YOUNG AMBASSADOR ของโครงการ Farmer Shop ทั้งนี้ที่ประชุมได้มอบหมายให้คุณสุพจน์ สุขสมงาม เป็นผู้จัด Priority ของข่าวทั้ง 4 พื้นที่ร่วมกับคุณสนธยาด้วย โดยหากไม่สามารถหาข้อสรุปได้ให้หารือกับคุณสายสุดาในทุกวันศุกร์ เพื่อเป็นการเตรียมข่าวสำหรับอัพเดทในวันจันทร์ของทุกสัปดาห์

– ในหน้าหลัก หัวข้อ “บทความที่น่าสนใจ” ที่มีการอัพเดทข้อมูลใหม่ไว้ในหน้าหลักนี้ด้วยกัน 5 เรื่อง ที่ประชุมขอให้เพิ่มคำว่า “ดูบทความทั้งหมด” เพื่อให้ผู้เข้าชมเว็บไซต์สามารถคลิกเข้าดูบทความทั้งหมดได้

– สำหรับการประชาสัมพันธ์ผ่านจอ LED ของมหาวิทยาลัยนั้นได้ส่งเรื่องรับสมัครผู้มีความสามารถวาดภาพโครงการโรงเรียนลูกชาวนาเพื่อใช้เป็นสื่อ ทั้งนี้ขอให้คุณสุพจน์ สุขสมงาม เป็นผู้ติดตามผลการประชาสัมพันธผ่านช่องทางดังกล่าวและรายงานผลการประเมินการประชาสัมพันธ์ของรูปแบบดังกล่าวด้วยว่าควรมีข้อควรปรับปรุงอย่างไรบ้างหรือไม่

– ตัววิ่งด้านบนของหน้าหลัก ให้เปลี่ยนคำว่า “เอกลักษณ์” เป็น “ค่านิยมร่วม” และประชาสัมพันธ์ “เตรียมพบกับวารสารฅนสหกรณ์ฉบับที่ 16 เร็วๆ นี้” ด้านล่างของตัววิ่ง

– คุณสนธยา ได้จัดทำข้อมูลอธิบายภาพหน้าปกวารสารทั้งหมด เพื่อส่งให้ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ตรวจความถูกต้อง และจะได้นำข้อมูลลงไว้ในเว็บไซต์ต่อไป

3.2 ติดตามการจัดทำวารสารฅนสหกรณ์ ฉบับที่ 16

3.2.1 บทความในวารสาร

– คุณสายสุดา ศรีอุไร รายงานความคืบหน้าการจัดทำวารสารซึ่งขณะนี้ได้รับบทความแล้ว 5 รายการ และที่เหลืออยู่ระหว่างการรอบทความจากผู้เขียน โดยบทความของ รศ.สมพร อิศวิลานนท์ เรื่องข้าว นัดส่งวันที่ 7 พ.ค. 2555 บทความของ ดร.นภัทร (กระทรวงพาณิชย์) และคุณณัฐพร นัดส่งวันที่ 10 พ.ค. 2555 ทั้งนี้คาดว่าจะได้รับบทความทั้งหมดภายในวันที่ 10 พ.ค. 2555 แล้วจะดำเนินการหาภาพประกอบบทความในวันที่ 11–12 พ.ค. 2555

– ธรรมะประจำฉบับ คุณผุสดี แจ้งที่ประชุมว่าอยู่ระหว่างการคัดเลือก

– ร้อยคน ร้อยคุณค่า คุณศกลวรรณ ได้ทำการคัดเลือกถ้อยคำจากผู้เข้าร่วมเวทีการประชุมโครงการโรงเรียนลูกชาวนาฯ จำนวน 13 ราย ส่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ตรวจสอบและคัดเลือกเรียบร้อยแล้ว

– บทความเรื่อง “ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตที่ชาวนาต้องรู้” ขอเปลี่ยนชื่อเรื่องเป็น “*ทักษะอาชีพและชีวิตที่ชาวนาต้องรู้สู่ชีวิตที่ดีมีสุข*”

– ควันหลงแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 3 มอบให้คุณสุพจน์ ถอดเทปและเรียบเรียงในลักษณะการเขียนข่าว

– บทความของ อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ ที่ส่งมาแล้ว มอบให้คุณศกลวรรณนำไปปรับรูปแบบให้อยู่ในลักษณะการเขียนเล่าเรื่อง

– บทความเรื่อง “ตามไปดู Farmer Shop” ให้เปลี่ยนชื่อเป็น “วิถี Farmer Shop” พร้อมกับให้คัดเลือกภาพให้ตรงกับคำบรรยาย

– บทความเรื่อง “มอนดรากอนที่มาเลเซีย” เปลี่ยนชื่อเป็น “*ตามไปดูการขานรับปีสากลแห่งการสหกรณ์ ที่มาเลเซีย*”

– ภาพหน้ากลาง มอบให้คุณสุพจน์และคุณสายสุดา คัดเลือกภาพจากงานสัปดาห์อาหารสุขภาพ ที่จัดจำหน่ายอาหารสุขภาพอยู่หน้าร้าน Farmer Shop คณะเศรษฐศาสตร์

– คุณสายสุดา คาดว่าจะสามารถส่งดราฟท์แรก (1st draft) ให้แก่โรงพิมพ์ได้ภายในวันที่ 15 พ.ค. 2555

3.2.2 การจัดหาผู้สนับสนุนการพิมพ์วารสาร (Sponsor)

คุณผุสดี กลิ่นเกษร รายงานผู้สนับสนุนการพิมพ์วารสาร ณ ปัจจุบัน มี 4 ราย ได้แก่

- สหประกัน สิ้นสุดการสนับสนุนในฉบับที่ 16 ทั้งนี้ได้ทำการส่งหนังสือขอการสนับสนุนต่อเนื่องไปยังสหประกันแล้ว
- ชสอ. สิ้นสุดการสนับสนุนในฉบับที่ 17
- ชสท. สิ้นสุดการสนับสนุนในฉบับที่ 18
- กฟผ. เป็นผู้สนับสนุนรายใหม่กำลังจะเริ่มในฉบับที่ 16 นี้แทน ชสค. ที่สิ้นสุดไปเมื่อฉบับที่ 15 ซึ่งได้ทำการติดต่อขอการสนับสนุนต่อเนื่องแล้วตั้งแต่เดือนมีนาคม ทั้งนี้ยังไม่ได้รับการตอบรับกลับจาก ชสอ. ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ขอให้คุณสายสุดา ช่วยดำเนินการติดตามด้วย

3.3 ติดตามความคืบหน้าการรณรงค์สมาชิกวารสาร

คุณผุสดี กลิ่นเกษร รายงานจำนวนสมาชิกวารสาร “ฅนสหกรณ์” ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 356 ราย และกำลังดำเนินการปรับปรุงรายชื่อสมาชิกที่ต่ออายุเข้ามาเพิ่มเติม ซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนประมาณ 380 รายในสัปดาห์นี้ โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบหมายให้คุณผุสดี ทำการคัดรายชื่อกลุ่มผู้ตรวจสอบกิจการ นักวิจัย และกลุ่มสมาชิกเก่าที่ยังไม่ได้ต่ออายุสมาชิก ส่งให้ รศ. จุฑาทิพย์ พิจารณาคัดเลือกเพื่อดำเนินการส่งจดหมายเชิญชวนต่อไป

เลิกประชุม เวลา 10.15 น.

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
ครั้งที่ 21/2555 (ระยะที่ 2 ครั้งที่ 9/2555)

วันพฤหัสบดีที่ 10 พฤษภาคม 2555 เวลา 8.45–12.30 น.
ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
2. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัย
3. คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
4. คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	รองประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
5. คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6. คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
7. อาจารย์ใจฟ้า	ทรัพย์สินทวีลาภ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
8. คุณมณิสรา	เจนวากรวงศ์	ผู้ประกอบการสำรับโบราณ

เริ่มประชุม เวลา 8.45 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

1.1 ผลการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ ประจำเดือนเมษายน 2555

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบให้คุณวสินธรา ขวยเขิน เจ้าหน้าที่โครงการร้าน Farmer Shop รายงานผลประกอบการประจำเดือนเมษายน 2555 ดังนี้

ผลการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop ระหว่างวันที่ 1–30 เมษายน 2555 ณ ร้านมินิมาร์ท คณะเศรษฐศาสตร์ มียอดขายสด 35,849 บาท รายได้อื่น ได้แก่ 1) รายได้จากโครงการซื้อข้าวจากชาวนา 17,346 บาท 2) รายได้จากการจำหน่ายสบู่สมุนไพรให้กองคลังช่วยของขวัญปีใหม่ 5,400 บาท รวมรายได้ทั้งสิ้น 58,595 บาท หักต้นทุนรวมทั้งหมด 51,112.66 บาท ดังนั้นจึงมีกำไรขั้นต้นรวม 7,482.34 บาท หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 120 บาท เหลือกำไรสุทธิ 7,362.34 บาท ทั้งนี้ไม่รวมค่าสถานที่ ค่าตอบแทนพนักงาน และค่าสาธารณูปโภค

จากนั้น *รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท* มอบให้คุณวสินธรา ขวยเขิน เล่าสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการทำงานกับโครงการร้าน Farmer Shop ที่ผ่านมา ซึ่งปัญหาที่พบคือ

1) เรื่องระบบฐานข้อมูลที่ซื้อจากบริษัทเอด้า ด้วยตัวเจ้าหน้าที่เองยังมีความไม่เข้าใจในระบบอย่างเพียงพอ จึงเกิดความผิดพลาดในการกรอกข้อมูลและกรอกข้อมูลไม่ครบถ้วน จนส่งผลให้ฐานข้อมูลไม่เรียบร้อยและเกิดปัญหาขึ้นเมื่อถึงกำหนดนัดชำระเงิน ทั้งนี้ *รศ.จุฑาทิพย์* กล่าวเพิ่มว่าจากการทำงานพบว่า ระบบฐานข้อมูลของบริษัทเอด้านั้นยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีการบอกของหาย ของเสีย หรือชำรุด ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงยังไม่ใช่ความจริง และหากต้องการขอข้อมูลเพิ่มเติมจะต้องเสียเงินให้แก่บริษัทเป็นครั้งคราวอีก ดังนั้นจึงได้ข้อเสนอแนะว่าหากจะทำร้านค้าปลีกในชุมชนอาจไม่ต้องซื้อซอฟแวร์ใช้ในร้านก็ได้ เพราะอาจจะไม่เหมาะกับชุมชนมากนัก

2) เรื่องระบบการสั่งซื้อสินค้า ในบางครั้งเจ้าหน้าที่จะเกิดความผิดพลาดในการสั่งสินค้า หรือลืมสั่งสินค้าที่จำเป็นเข้าร้าน จึงแก้ปัญหาด้วยการให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องปรึกษากับ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ทุกเย็นวันศุกร์เพื่อหารือการสั่งซื้อสินค้าในสัปดาห์ถัดไปทุกครั้ง ทั้งนี้การสั่งซื้อจะต้องมีการตรวจสต็อกสินค้าในร้านทุกวันเสาร์ และพิจารณาร่วมกับคณะดำเนินงานเพื่อเตรียมการสั่งและเตรียมแผนรองรับต่อไป ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท สรุปเพิ่มเติมว่า ความผิดพลาดในกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นจากตัวคน ซึ่งต้องแก้ไขและพัฒนากันต่อไป

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ ถามเพิ่มเติมว่าโครงการฯ มีวิธีตรวจสอบการหมดอายุของสินค้าอย่างไรบ้างหรือไม่

คุณวสินธรา ขวยเขิน ชี้แจงว่ามีการทำฐานข้อมูลวันหมดอายุของสินค้าทุกรายการ โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นของสดจะต้องมีข้อมูลวันหมดอายุในใบส่งสินค้าด้วย ซึ่งคุณกาญจนา ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าวิธีการเขียนวันหมดอายุของสินค้าไว้ในใบส่งสินค้าเป็นเรื่องที่ดี โดยกรณีการส่งสินค้าไปจำหน่ายที่ไร่สุวรรณ ทางร้านของคุณกาญจนาได้ทำเช่นกันแต่คาดว่าเจ้าหน้าที่ของไร่สุวรรณ อาจไม่มีการเก็บข้อมูลเหล่านี้ไว้ในฐานข้อมูล ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาสินค้าหมดอายุค้างสต็อกได้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท สรุปว่าให้คุณวสินธรา บันทึกไว้ในคู่มือการทำงานว่า “คน” มักจะทำให้เกิด Error เพราะไม่ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลลงฐานข้อมูลให้เรียบร้อยเมื่อได้รับสินค้า

คุณวสินธรา ขวยเขิน กล่าวเพิ่มเติมเรื่องปัญหาที่พบในการทำบัญชีของร้าน ที่จะต้องเรียนรู้เพิ่มเติมในทุกๆ เดือนเนื่องจากจะพบกรณีเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างกันไปทุกเดือน

คุณสายสุดา ศรีอุไร กล่าวเพิ่มเติมว่า ทีมงานโครงการจะมีการประชุมหลักปฏิบัติการบันทึก การทำรายงาน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ทุกคนทำตามกรอบระยะเวลาก็คิดว่าไม่น่าเกิดปัญหา โดยเฉพาะมีการตรวจสอบยอดจำหน่ายทุกสัปดาห์ จึงเห็นว่าถ้าดำเนินการตามระบบที่วางไว้จะไม่เกิดปัญหามากนัก

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวสรุปว่าในระบบร้านค้าปลีกนั้น เรื่องสำคัญที่สุดคือระบบการจ่ายเงิน และระบบเช็คสต็อกสินค้า ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องทำเอง ไม่ใช่ใช้เพียงเครื่องมือหรือซอฟแวร์เท่านั้น ดังนั้นร้านค้าปลีกหรือ Hypermart จึงเกิดความเสียหายเมื่อเลือกใช้แต่ระบบซอฟแวร์เพียงอย่างเดียวในการควบคุมสิ่งเหล่านี้ ซึ่งแตกต่างจากร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ที่มีระบบจริงซึ่งสามารถทำให้ร้านคงอยู่ได้

คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ ถามเรื่องการแบ่งหมวดหมู่สินค้าว่ามีการจัดแบ่งอย่างไร และแนะนำให้แบ่งเป็น Shelf life เพื่อช่วยให้การดำเนินงานง่ายขึ้น และไม่หลงลืมในการตรวจสอบวันหมดอายุของสินค้าด้วย เช่น ระบบการทำงานของร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ที่จะมีการทำงานอย่างเป็นระบบ

คุณวสินธรา ขวยเขิน ชี้แจงว่าร้านค้าของโครงการฯ แบ่งหมวดสินค้าเป็น 3 หมวด คือ 1) สินค้าอาหารสด (Fresh food) 2) สินค้าซื้อขาด 3) สินค้าฝากขาย

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่ายังไม่สามารถทำเช่นที่คุณบรรหารแนะนำได้ เนื่องจากยังต้องใช้ระบบเดิมที่ซื้อมาก่อน ซึ่งขณะนี้มีการปรับระบบครั้งที่ 3 แล้ว มีบทเรียนแห่งการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ และจะมีคู่มือที่ได้จากการเรียนรู้ในที่สุด และพบว่าจะต้องมีมาตรการกับพนักงานอย่างมืออาชีพจึงจะดำเนินงานไปได้ดี

1.2 ทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของ Farmer Shop

สืบเนื่องจากที่ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รอง ผอ.สกว. ผู้ให้ทุนสนับสนุนโครงการ ได้มีคำถามเมื่อวันรายงานความก้าวหน้าโครงการที่ผ่านมา ว่าชุดโครงการการวิจัยเพื่อพัฒนาสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมที่ผ่านมา 13 ปี มีทิศทางเชิงยุทธศาสตร์อย่างไร ตามร่างแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการสหกรณ์ก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนนั้น สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้มองว่าการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนนั้นประเด็นที่ได้เรียนรู้คือนักวิชาการหลายท่านบอกว่ายังไม่ชัดนัก แต่สิ่งที่น่าจะไปได้คือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สถาบันฯ จึงคิดว่าสหกรณ์น่าจะมีบทบาทในแนวทางต่างๆ ดังแสดงในรูปที่ 1

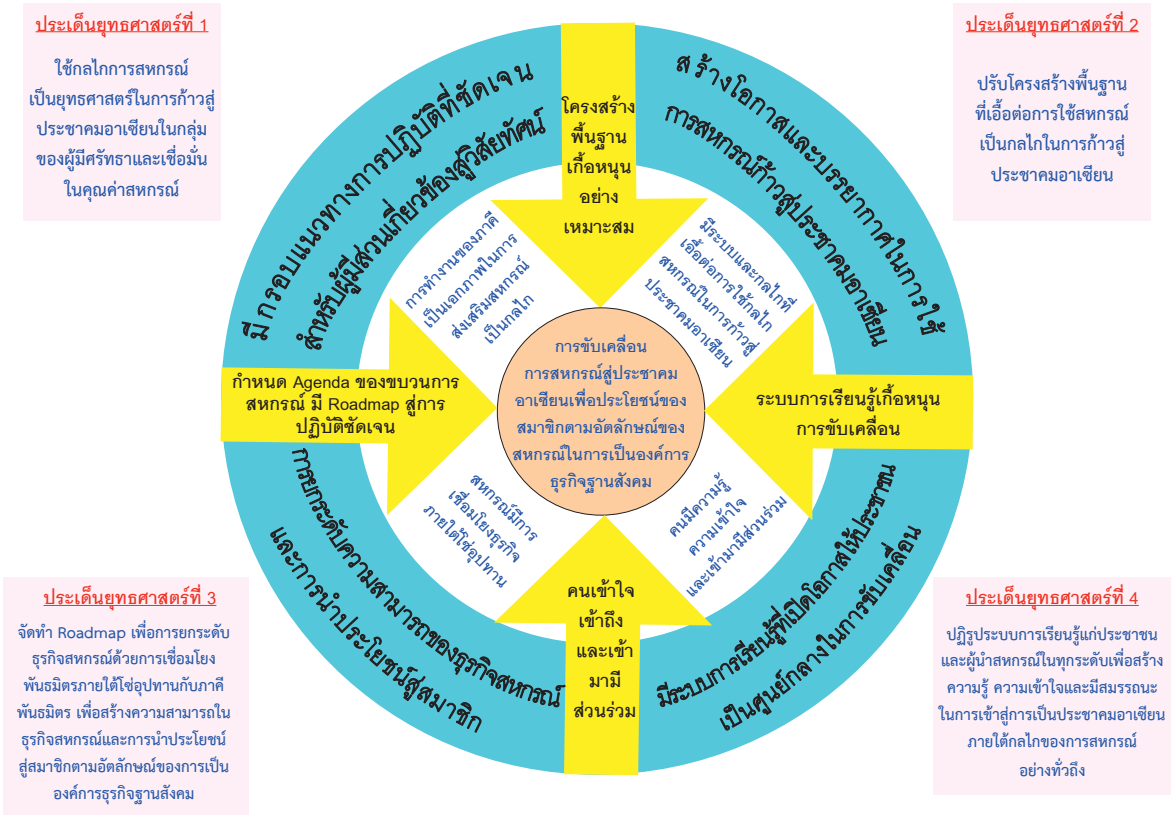

รูปที่ 1: แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการสหกรณ์ก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

โดยสถาบันฯ เห็นว่าการจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้คำพูดที่ว่า “เราจะก้าวไปด้วยกัน” นั้นหากไม่มีโครงสร้างพื้นฐานแล้วคงไม่สามารถไปต่อไป ทั้งนี้สถาบันฯ และเครือข่ายได้ทำโครงสร้างพื้นฐานไว้แล้ว เช่น การเตรียมคนที่พูดกันได้ เข้าใจในเรื่องต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมาย (วงกลมตรงกลางภาพ) คือ การขับเคลื่อนการสหกรณ์สู่ประชาคมอาเซียนเพื่อประโยชน์ของสมาชิกตามอัตลักษณ์ของสหกรณ์ในการเป็นองค์การธุรกิจฐานสังคม โดยสถาบันฯ มีเครือข่ายต่างๆ เป็นทุนทางสังคมที่ทำงานร่วมกันมาตลอดกว่า 10 ปี โดยใช้ยุทธศาสตร์ตามลูกศรทั้ง 4 ด้าน คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานเกื้อหนุนอย่างเหมาะสม 2) ระบบการเรียนรู้เกื้อหนุนการขับเคลื่อน 3) คนเข้าใจ เข้าถึง และเข้ามามีส่วนร่วม และ 4) กำหนดAgenda ของขบวนการสหกรณ์ มี Road map สู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งทั้งหมดนี้เราจะสร้างกรอบที่หวังว่าจะสร้างโอกาสในการใช้สหกรณ์ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยเครือข่ายต่างๆ จะค่อยๆ เคลื่อนไป มีระบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อน การยกระดับความสามารถของธุรกิจสหกรณ์และการนำประโยชน์สู่สมาชิก และมีกรอบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสู่วิสัยทัศน์ จากนั้นจึงของความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมว่ามีความคิดเห็นอย่างไร

ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ แสดงความคิดเห็นว่าส่วนตัวนั้นชอบระบบสหกรณ์มานาน แต่ยังคงมีคำถามว่าเหตุใดระบบสหกรณ์จึงไม่ประสบความสำเร็จเสียที ซึ่งอาจเป็นเพราะผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวจึงทำให้เป็นไปไม่ได้ และคิดว่าอาจจะต้องรอให้ถึงภาวะจนตรอกจึงจะคิดหันหน้าเข้ารวมกลุ่มกัน แต่ขณะนี้ถ้าทุกคนยังประคองตัวไปได้เองก็จะยังไม่มองเห็นถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่ม และเมื่อเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนแล้ว สิ่งที่จะเห็นได้ชัดคือการเคลื่อนของแรงงานที่จะผ่านเข้าออกประเทศได้เสรีมากขึ้น ซึ่งประชากรไทยมีการเตรียมตัวมากน้อยเพียงใด

ส่วนเรื่องการค้าขายคิดว่ายังไม่ค่อยน่าเป็นห่วงมากนักเพราะประเทศไทยยังอยู่ในระดับผู้นำในแถบอาเซียน แต่สิ่งที่ต้องมองในฐานะที่เป็นประเทศเกษตรกรรมคือ ต้องไม่ให้คนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากไปกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแล้วทิ้งภาคเกษตรกรรมไป เพราะหากอนาคตเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจขึ้นจะประคองตัวได้ยาก ดังนั้นหากเราจะนำขบวนการสหกรณ์เข้าไปช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น ทำให้เกษตรกรเห็นคุณค่าในอาชีพเกษตรกรรมและยังคงอยู่ในภาคการเกษตรต่อไป ต้องทำอย่างไรให้เกษตรกรเห็นว่าอาชีพการเกษตรนี้หากมีการจัดการด้วยระบบที่ดีแล้วน่าจะมีกำไรมากพอให้ดำรงอยู่ได้ แต่ยังมองไม่เห็นแนวทางว่าจะนำสหกรณ์เข้าไปช่วยเหลือหรือจัดการอย่างไรได้บ้าง นอกจากนี้อีกปัญหาหนึ่งคือตัวเกษตรกรผู้ผลิตกับพ่อค้าคนกลาง จะต้องแก้ไขอย่างไรให้เกษตรกรรายเล็กสามารถลืมตาอ้าปากได้ ดังนั้นจึงคิดว่าสหกรณ์ควรเข้าช่วยเกษตรกรรายย่อยให้เกิดการรวมกลุ่มด้วยระบบสหกรณ์ เพื่อช่วยให้มีอำนาจต่อรองเพิ่มมากขึ้นได้ และยังจะช่วยให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตเพื่อช่วยลดต้นทุน ซึ่งเหล่านี้น่าจะช่วยให้เกษตรกรกลุ่มรายย่อยอยู่รอดได้

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ กล่าวว่าจากการมองในฐานะของผู้ประกอบการรายเล็กเห็นว่าขณะนี้ภาครัฐเริ่มเข้ามาหาชาวบ้านมากขึ้น แต่ก็ยังนับว่าน้อยกว่าความต้องการจริงซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง เพราะคนที่มีทุนมากๆ จะเป็นเจ้าของที่ดิน เรือกสวนไร่นาหมด และสามารถนำเทคโนโลยีสูงๆ มาใช้ในพื้นที่ได้ แต่สำหรับเกษตรกรรายย่อยเองสุดท้ายก็ต้องกลายเป็นลูกจ้างนายทุนใหญ่ไปหมด *“ประเทศไทยจะเป็นเหมือนขนมหวานหม้อใหญ่”* ให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามารุมกินโต๊ะแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งนี่จะเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการรายย่อยต้องหันมารวมตัวกันในที่สุด ดังเช่นที่ ดร.อภิรดี กล่าวไว้ และขณะนี้ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีเองก็เริ่มมีการกว้านซื้อที่ดินเก็บกันแล้ว ดังนั้นผู้ประกอบการหรือเกษตรกรรายเล็กที่ไม่สามารถสู้ได้ก็จะต้องกลายเป็นลูกจ้างไปหมด นอกจากนี้หากไม่มีการควบคุมการใช้สารเคมีในพื้นที่ด้วยแล้ว สุดท้ายนักลงทุนก็จะทิ้งไว้เพียงที่ดินที่เสื่อมสภาพในอนาคต

อาจารย์ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ ถามว่าในกรณีที่เกษตรกรมีผลผลิตประเภทผักปลอดสารพิษออกมาจำหน่าย เราจะมีที่ช่วยระบายสินค้าให้แก่เกษตรกรเหล่านั้นหรือไม่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่าร้าน Farmer Shop จะเป็นทางเลือกหนึ่ง โดยมีกลุ่มกรีน (Green) ที่กำลังจะเข้ามาร่วมกันผลักดันและจะมีการร่วมหารือ เพื่อเกาะเกี่ยวจนอาจเป็น Farmer Shop Thailand ซึ่งจะเริ่มเป็นแกนโดยต้องทำระบบให้สมบูรณ์ จะมีการสร้างสังคมเรียนรู้ แต่ปัญหาคือคนยังไม่เข้าใจในระบบสหกรณ์เชิงธุรกิจ ดังนั้นสถาบันฯ จึงได้จัดทำโบรชัวร์สำหรับแจกในงานมหกรรมวิชาการ สกว. ที่ร้าน Farmer Shop จะร่วมจัดแสดงและจัดจำหน่ายสินค้าในงาน โดยโบรชัวร์นี้จะอธิบายถึงโครงการและแนกระบวนการดำเนินงานทั้ง 5 ขั้นตอน โครงสร้างธุรกิจที่ประกอบด้วยเครือข่ายผู้บริโภค (450 ราย) และเครือข่ายผู้ผลิต จึงเกิดเป็นร้าน Farmer Shop ขึ้น โดยมีร้านต้นแบบที่คณะเศรษฐศาสตร์ และมี Outlet ที่ไร่สุวรรณ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา และร้านสหกรณ์ กฟผ. จากนั้นจึงขอความคิดเห็นจากผู้ร่วมประชุมว่าควรปรับอะไรหรือไม่อย่างไร

คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ แสดงความเห็นว่าคนแต่ละระดับจะให้ความรู้และรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนั้นเห็นว่าโบรชัวร์ที่จะนำไปแจกนี้ คนฐานล่างน่าจะถามว่าถ้าเข้าร่วมแล้วจะได้อะไร ส่วนนักวิชาการ หรือนักวิจัยที่เยี่ยมชมจะมองว่าองค์ความรู้แบบนี้จะนำไปสู่อะไร จากนั้นจึงยกตัวอย่างกลุ่มสหกรณ์ในจังหวัดชุมพรที่เริ่มแตกแยกเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย โดยใช้เรื่องผลประโยชน์มาคุยกันมากขึ้น จึงมีคำถามว่าจะทำอย่างไรให้กลุ่มเหล่านั้นต้องเลือกระหว่างหัวใจของความยั่งยืนกับเรื่องผลประโยชน์

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แนะนำว่าในอนาคต เราคิดใหญ่แต่จะเริ่มทำเล็กๆ แต่ลึกและยั่งยืน ซึ่งชุมนุมที่คิดดีจะเข้ามาหาเราเอง โดยเราอยากใช้ยุทธศาสตร์ดาวกระจายแต่ยังไม่มีกำลังมากพอ และต้องเริ่มจากการฝึกอบรมดังเช่นที่อาจารย์ใจฟ้าแนะนำ ดังนั้นหากทุกท่านเห็นด้วยกับยุทธศาสตร์นี้ เราจะร่วมก้าวไปด้วยกัน

สรุปมติวาระที่ 1.2 ที่ประชุมเห็นด้วยในหลักการ และเห็นว่าควรจะมีการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญคณะกรรมการทุกท่านร่วมประชุมนอกรอบเพื่อต่อยอดต่อไป

1.3 เรียนเชิญ อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งแก่คณะกรรมการในที่ประชุมว่าได้ขอเรียนเชิญ อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop เนื่องจากได้เรียนรู้ว่าร้าน Farmer Shop ควรจะต้องมีสินค้าประเภทอาหารสดเข้าจำหน่ายในร้านด้วย จึงได้เชิญ อ.ใจฟ้า ซึ่งเป็นผู้ประกอบการอาหารมังสวิรัติ ด้วยผักปลอดสารพิษและไม่ใช้ผงปรุงรส มาร่วมเป็นคณะกรรมการเพิ่มอีก 1 ท่าน

<u>วาระที่ 2</u> **รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 20/2555**

-

<u>วาระที่ 3</u> **เรื่องเพื่อพิจารณา**

3.1 การเตรียมงานเกษตรแฟร์ (30 พ.ค. – 7 มิ.ย. 2555)

คุณสายสุดา ศรีอุไร รายงานว่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีนโยบายเปลี่ยนหน่วยงานผู้รับผิดชอบจากเดิมคือ สถาบันวิจัยและพัฒนา (สวพ.) เป็นสำนักงานบริการวิชาการ แต่บริเวณจัดงานยังอยู่คงเดิม

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวว่า ประเด็นคือมหาวิทยาลัยจะขายเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยสถาบันฯ จะใช้ “โครงการซื้อข้าวจากชาวนา” เป็นตัวโชว์ผลงานบนอาคารจักรพันธ์ฯ และใช้ Brand Ambassador เป็นผู้ดูแลให้ความรู้แก่ผู้เข้าชมผลงาน ส่วนร้านค้า Farmer Shop จะอยู่ด้านล่างบริเวณเดิมเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ในงานเกษตรแฟร์ครั้งนี้ สถาบันฯ จะมีงานที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วนคือ

- โซนวิชาการ (บนอาคารจักรพันธ์ฯ) เป็นเรื่องโครงการซื้อข้าวจากชาวนา
- Outlet Farmer Shop มอบให้กรรมการบริหารร้านฯ ช่วยรับผิดชอบดูแล
- บู๊ทข้าวคุณธรรม/ข้าวเกิดบุญ ให้ตัวแทนข้าวทั้ง 2 กลุ่มรับผิดชอบ

โดยสถาบันฯ จะจัดทำป้าย Outlet Farmer Shop ให้และประสานงานกับมหาวิทยาลัยให้ว่าเป็นโครงการงานวิจัยของสถาบันฯ แต่ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบดูแลการจำหน่ายสินค้ากันเอง ซึ่งเป็นการให้ผู้ประกอบการพบประชาชนโดยตรง

ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ เสนอความเห็นว่าควรจะให้ข้อมูลแก่ผู้ชมงาน และต้องมีการ Educate คนที่เข้ามาชมด้วยว่าโครงการนี้มีข้อดีอย่างไรด้วย การที่จะมีเครือข่ายเพิ่มขึ้นจะต้องมองเรื่องการ Educate ด้วย เพราะหากมุ่งขายเพียงอย่างเดียวจะไม่มีความแตกต่างกับการขายทั่วไป และการที่คนจะหันมาสนใจ Farmer Shop ได้นั้นจะต้องมี Status ให้คนหันมาสนใจ

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ แสดงความเห็นว่าจะต้องมีคนเข้าที่ร้านน่าจะมีคำถามในใจอยู่แล้วว่า “ทำไมต้อง Farmer Shop”

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เสนอว่าจะใช้เจ้าหน้าที่บนอาคารจักรพันธ์ผู้ดูแลบู๊ทแสดงผลงานวิจัย เป็นผู้ให้รายละเอียดของ Farmer Shop และอาจมีบัตรลดพิเศษส่งให้ลงไปซื้อที่ร้านด้านล่างจะดีหรือไม่

สรุปว่าจุดขายจะอยู่ด้านล่างมีป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ส่วนด้านบนจะช่วยให้วิชาการและมีสลิปส่งลงไปซื้อด้านล่าง ซึ่งอาจมีส่วนลดพิเศษให้ด้วย ทั้งนี้คณะกรรมการขอหารือนอกรอบว่าต้องใช้พื้นที่เท่าไหร่จึงจะเหมาะสม

อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ กล่าวว่าสินค้าที่จะนำมาลงในส่วนของตนเองคือ สินค้าประเภทน้ำตาล เช่น น้ำตาลอ้อย ตาลโตนด ทรายแดง ดอกเกลือ และอาหารมังสวิรัติปลอดสาร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวว่าสินค้าที่กล่าวมานั้นยังไม่ผ่านระบบการคัดสรรสินค้าของโครงการ ดังนั้นอาจต้องมาในนามร้านของ อ.ใจฟ้า เองเป็นแบบเฉพาะกิจ และต้องนำเข้ากระบวนการคัดสรรสินค้าต่อไป ส่วนเรื่องการจัดพื้นที่ภายในเต๊นท์ขอมอบให้คณะกรรมการเป็นผู้ดูแลจัดเตรียม ทั้งนี้ขอให้คณะกรรมการทุกท่านจัดเตรียมอย่างเต็มที่

3.2 การเตรียมการงานมหกรรมวิชาการ สกว. (20–24 มิ.ย. 2555)

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งแก่ที่ประชุมว่าได้หารือกับคุณอรุษ นวราช ในส่วนของตลาดสุขใจเรียบร้อยแล้ว ซึ่งคุณอรุษ รับดูแลในการนำสินค้ามาลงในโซนตลาดสุขใจทั้งหมด

ในส่วนของโครงการร้าน Farmer Shop ที่ประชุมหารือแล้วได้ข้อสรุปดังนี้

1. ต้องมีสินค้าที่หลากหลาย โดยสินค้าอื่นนอกจากสินค้าของคณะกรรมการนั้น สถาบันฯ จะเป็นผู้สั่งสินค้าในทำเนียบโครงการ มาวางจำหน่ายและจะทำการเคลียร์บิลภายหลังเลิกงาน ซึ่งต้องหารือกับผู้ประกอบการแต่ละรายต่อไป

2. อ.ใจฟ้า เสนอให้จัดพื้นที่ใน Shelf โดยแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจนว่าสินค้าใดอยู่จุดใด แล้วให้ผู้ประกอบการจัดวางสินค้าตามที่กำหนดกันเอง

3. วิธีการจ่ายเงินของโซนอาหารสดของอาจารย์ใจฟ้า ให้ช่วยคิดหาแนวทางระบบการเก็บเงินอีกครั้ง โดยจะใช้ระบบคูปองเสริมด้วยดีหรือไม่ หรือใช้วิธีการส่งเงินเป็นรอบๆ เช่นเดียวกับวิธีการออกบู๊ทที่ห้างเดอะมอลล์ดีหรือไม่

4. พื้นที่วงสี่เหลี่ยมตรงกลางจะจัดเป็นสินค้าประเภทสแนก (Snack) โดยจัดหมุนเวียนกันไปแต่ละด้านในแต่ละวัน ได้แก่

4.1 ขนมหวานของคุณมณิสรา (สำรับไทย)

– ถั่วเรียง (ถั่วใส่ถุง ผูกร้อยด้วยเชือก) ขอตรวจสอบราคาอีกครั้ง

– ผลไม้กวน (กล้วยกวน สับปะรดกวน มะม่วงกวน) ราคากล่องละ 40 บาท

– คุ๊กกี้มะขาม / ทาร์ตงาดำไส้สับปะรด ราคากล่องละ 40 บาท

– มินิชีส สับปะรด ราคากล่องละ 40 บาท

– ผลไม้หยี แบบกระปุก ราคากล่องละ 55 บาท

– ขนมผิง แบบกระปุกใหญ่ ราคากล่องละ 60 บาท (กรณีขนมผิงขอลดไซส์ และ

ตรวจสอบราคาอีกครั้ง)

4.2 ขนมเบเกอรี่ ของคุณใหญ่ (KU Fresh milk)

4.3 ข้าวตังหน้าต่างๆ 5 รายการ ของคุณสุขุม ไวทยธำรงค์ ราคาขาย 40 บาท

4.4 ถั่วอบกรอบ ถุงละ 25 บาท/ ขวดละ 40 บาท

4.5 กล้วยเล็บมือนาง ราคา 15 บาท/ คัพเค๊ก..กล้วยเล็บมือนาง แพ็ค 4 ถ้วย 20 บาท

4.6 ขนมไทย ของ อ.สุวรรณา (ติดต่อผ่าน อ.ใจฟ้า) เช่น ขนมชั้น ขายชุดละ 10 บาท

(***ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ขอนัดหารือกับ อ.สุวรรณา อีกครั้ง)

4.7 มะขาม 5 รส Farmer Shop ราคาขายกระปุกละ 50 บาท

5. ขนมสดใหม่ที่ทางเข้าร้าน 2 กระบะ แบ่งเป็นขนมไทยสด จาก อ.สุวรรณา 1 กระบะ และ เบเกอรี่สดใหม่จาก KU fresh milk 1 กระบะ

6. โซนโครงการซื้อข้าวจากชาวนา ให้นำข้าวขนาดเล็กบรรจุถุงละ 1 กิโลกรัม วางจำหน่าย แบบราคาพิเศษ

7. ชั้นวางสินค้าที่ 1 และ 2 (ต่อจากซุ้มโครงการซื้อข้าวจากชาวนา) มุมรูปตัวแอล (L) เป็นโซนสมุนไพร (สินค้าอุปโภค–ทั่วไป) ได้แก่ สมุนไพรของคุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธุ์ (ครึ่ง Shelf/ ขนาด 1 เมตร 4 ชั้น) และพื้นที่ที่เหลือเป็นสินค้าอื่นๆ ตามที่สถาบันฯ คัดเลือกและสั่งมาวางจำหน่าย รวมถึงเครื่องอุปโภคของ อ.ใจฟ้า เช่น น้ำยาบ้วนปาก เป็นต้น

*** ทั้งนี้จะขอประชุมกลุ่มย่อยโซนตัวแอลอีกครั้งในสัปดาห์หน้า

8. สินค้าชาใบหม่อนของคุณกาญจนา คูหากาญจน์ และกล้วยอบเล็บมือนางของคุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ รวม 1 Shelf (รับผิดชอบคนละครึ่ง Shelf)

9. สินค้าเครื่องแกงของคุณสุขุม ไวทยธำรงค์ และผลิตภัณฑ์จากร้านพรมีคุณ (คุณมณิสรา รับผิดชอบ) รวม 1 Shelf (รับผิดชอบคนละครึ่ง Shelf)

10. Shelf ที่เหลืออีก 2 Shelf สถาบันฯ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลประสานงาน คัดเลือกและสั่งสินค้ามาวางจำหน่าย

11. มุมตู้ไอศครีมของคุณสิงหา (ไอศครีม Farmer Shop) คุณสิงหารับผิดชอบจัดหา หากไม่มีให้นำตู้ไอศครีมของร้านที่คณะเศรษฐศาสตร์ไปวางจำหน่าย

12. มุมตู้แช่เครื่องดื่ม ให้คุณสายสุดาสอบถามบริษัทเซ็นทรัม ออร์แกไนเซอร์ เรื่องการติดต่อเช่าตู้แช่ โดยคัดเลือกเครื่องดื่มไว้ 7 ชนิด ได้แก่ น้ำข้าวโพด น้ำฟักข้าว น้ำผลไม้ปานฟ้าเพ็ญ (คุณวาย) น้ำข้าวกล้องงอก น้ำสำรอง น้ำมังคุด และน้ำดื่มเกษตร

13. จุดเคาน์เตอร์ขนาดเล็กสำหรับวางถังแช่น้ำเพื่อให้ชิมสินค้าประเภทเครื่องดื่ม จะขอเปลี่ยนเป็นมุมกาแฟชุมพร โดย รศ.จุฑาทิพย์ จะเป็นผู้ติดต่อประสานงาน

14. พนักงานจากร้าน Farmer Shop จำนวน 2 คนจะเข้าไปช่วยทำหน้าที่ในการเก็บเงิน ณ จุดชำระเงิน (จุด Cashier ที่ทางเข้าออกของร้าน) และมีเจ้าหน้าที่จากสถาบันฯ จำนวน 2 คน ไปช่วยจัดสินค้าของผู้ประกอบการรายอื่นที่สาถบันฯ สั่งสินค้ามาจำหน่ายในงาน

15. เครื่องแต่งกายพนักงาน และเจ้าหน้าที่ดูแลในงาน ให้ใช้เสื้อ Farmer Shop สีขาว กางเกงสแล็ค และผ้าสามเหลี่ยมสีเขียวพิมพ์คำว่า Farmer Shop สำหรับคาดเอว

*** ผ้าเขียวสกรีน Farmer Shop มอบให้ อ.ใจฟ้า รับผิดชอบจัดทำ โดยใช้เงินทุนของโครงการ Farmer Shop

16. ขอชื่อ-สกุล ของคณะกรรมการ พนักงานและเจ้าหน้าที่ เพื่อนำไปทำบัตรเข้างานและขอบัตรเข้าที่จอดรถ

17. นัดจัดบู๊ทวันที่ 19 มิ.ย. 2555 เวลา 9.00 น. สำหรับวันงาน 20-24 มิ.ย. นัดพบกันที่หน้าฮอลล์ 7-8 เวลา 9.00 น. และอยู่จนเลิกงานเวลา 20.00 น.

18. สถาบันฯ จะจัดทำป้ายชื่อผู้ประกอบการ ติดไว้ที่ Shelf เพื่อวางสินค้าของผู้ประกอบการแต่ละราย ทั้งนี้ขอรายละเอียดที่มาของสินค้าและผู้ประกอบการจากคุณมณิสรา และอาจารย์ใจฟ้า เพื่อทราบรายละเอียดของสินค้าแต่ละชนิด

19. จะขอนัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อร่วมเตรียมคำอธิบายรายละเอียดและการดำเนินงานของโครงการ ตามโบรชัวร์ที่สถาบันฯ จัดทำไว้เพื่อแจกในงานครั้งนี้

20. กิจกรรมในงานของโครงการร้าน Farmer Shop ได้แก่

20.1 เสวนา...ส่วนกลางที่เวทีใหญ่ของงาน 1 ครั้ง

20.2 รับเสด็จสมเด็จพระเทพฯ ประธานเปิดงาน ในวันที่ 20 มิ.ย. 55 เวลา 17.00 น.

20.3 กิจกรรมเวทีเสวนาประจำวัน ทุกวัน เวลา 14.00-15.30 น. โดย สถาบันฯ จะส่งหนังสือเชิญเครือข่ายมาร่วมเวทีพูดคุย ผู้รับผิดชอบหลักคือ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ คุณกาญจนา คูหากาญจน์ และคุณสุขุม ไวทยธำรงค์

20.4 เวทีคัดสินค้าภายในงาน (บริเวณหลังบู๊ท) ทุกวัน เวลา 11.00-12.00 น. โดยมอบให้คุณสายสุดา จัดทำหนังสือเชิญผู้ประกอบการที่สนใจนำสินค้าเข้าร่วมการคัดเลือกในเวลาดังกล่าว และผู้รับผิดชอบหลักคือ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ และคุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธุ์

21. การจัดทำกล่องที่ระลึกสำหรับใส่สินค้าประจำวัน เช่น ถั่ว (คุณมณิสรา) กล้วยอบเล็บมือนาง (คุณบรรหาร) หรืออื่นๆ เพื่อแจกในงานเมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าครบตามราคาที่กำหนด หรืออาจทำเพื่อจำหน่ายเป็นที่ระลึกในงาน มอบให้คุณกาญจนา คูหากาญจน์ และ

คุณมณิสรา เจนวากรวงศ์ ช่วยติดต่อสอบถามราคาจากผู้ผลิตเพื่อให้ได้ราคาที่เหมาะสม โดยใช้กล่องต้นแบบจากที่ รศ.จุฑาทิพย์ นำมาและได้ร่วมกันออกแบบข้างกล่องและฝากล่องในเบื้องต้น เพื่อนำไปหารือกับโรงงานผู้ผลิตต่อไป

<u>วาระที่ 5</u> เรื่องอื่นๆ

1. อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เสนอให้ขอตั้งร้าน Farmer Shop ที่ ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ เพิ่มอีก 1 แห่ง โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบหมายให้คุณสายสุดา ศรีอุไร ทำหนังสือติดต่อขอตั้งร้าน Farmer Shop ส่งไปถึงผู้จัดการ ธ.ก.ส. (นายลักษณ์ วจนานวัช) และหากได้พื้นที่จึงจะมอบให้ อ.ใจฟ้า เป็นผู้นำทีมไปจัดจำหน่ายสินค้า นอกจากนี้ อ.ใจฟ้า ยังได้เสนอให้ตั้งร้านในโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ รับไปติดต่อหาโรงพยาบาลที่เหมาะสมและยินดีให้พื้นที่แก่ร้าน

2. คุณมณิสรา เจนวากรวงศ์ รายงานความคืบหน้าเรื่องการจำหน่ายสินค้า Farmer Shop ที่ไร่สุวรรณ ซึ่งคุณมณิสรา ได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ของร้านค้าที่ไร่สุวรรณว่าให้ผู้ประกอบการทุกรายต้องใช้บาร์โค้ดของร้านค้าไร่สุวรรณเท่านั้น โดยให้เริ่มติดบาร์โค้ดในการส่งสินค้าครั้งต่อไปทันที โดยคิดค่าบาร์โค้ดดวงละ 25 สตางค์ ทั้งนี้คุณสายสุดา แจ้งว่าได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้เช่นกัน จึงได้แจ้งแก่ผู้ประกอบการที่ต้องส่งสินค้าไปยังร้านค้าไร่สุวรรณทุกท่านเพื่อดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ยังพบปัญหาการจัดวางสินค้าในชั้นวางของโครงการไม่เต็มชั้นเช่นเดิม และพบว่าสินค้าบางชนิดถูกนำไปจัดเรียงไว้แยกจากชั้นของโครงการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อยอดจำหน่ายด้วย และในช่วงเทศกาลวันหยุด พนักงานของร้านจะหยุดด้วยเช่นกันทำให้ไม่มีการจัดเรียงสินค้าขึ้นชั้นวาง ซึ่งเป็นปัญหาเดิมๆ ที่พบมาโดยตลอด

เลิกประชุมเวลา 12.30 น.

รายงานการประชุมถอดบทเรียน

วันที่ 15 พฤษภาคม 2555 เวลา 16.30 น.

ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.	รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2.	อ.ดร. ธวิช	สุดสาคร	ผู้อำนวยการหลักสูตร M.B.A. (ภาคค่ำ) ม.ศรีปทุม
3.	ผศ.สุนิสา	ประวิชัย	ที่ปรึกษาศูนย์วิจัยกรุงเทพโพลล์
4.	อ.ดร.กมลทิพย์	อาร์ธอส	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
5.	พล.รต.ดร.วิโรจน์	พิมานมาศสุริยา	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคม
6.	ผศ. สุภาวดี	โพธิยะสงฆ์	ผู้ประสานงาน สกว.
7.	ดร.จักรพันธ์	กิตตินรรัตน์	ประธานหลักสูตรเศรษฐศาสตร์
8.	อ.ฉัตรฉวี	คงดี	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
9.	นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
10.	นายสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

เริ่มประชุมเวลา 16.30 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ได้ประชุมร่วมกับเครือข่ายอาจารย์/นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ซึ่งในช่วงแรกผู้เข้าร่วมประชุมได้แนะนำตนเองถึงภาระงานที่รับผิดชอบอยู่ และสิ่งที่อยากทำในอนาคต

ผศ.สุนิสา ประวิชัย : เป็นที่ปรึกษากรุงเทพโพลล์ ทำงานทางด้านโพลล์ ซึ่งถ้าเป็นโพลล์ด้านการเมือง จะเป็นที่สนใจ แต่ส่วนตัวชอบโพลล์ด้านสังคมมากกว่า เพราะสามารถนำไปต่อยอดและใช้ได้จริง และอยากทำงานด้านสังคม เน้นไปในเชิงเยาวชน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่สอนในมหาวิทยาลัย และทำวิจัยเชิงวิชาการ

อ.ดร.กมลทิพย์ อาร์ธอส : ทำงานเกี่ยวกับโพลล์เช่นเดียวกัน แต่ที่หลัก ๆ คือ ทำประเมิน ได้แก่ประเมินผู้ว่า กทม. ตั้งแต่ก่อนคุณอภิรักษ์ คุณสมัคร ประเมินเกี่ยวกับสนามบินสุวรรณภูมิ แบงค์ชาติ และมีการทำงานลงพื้นที่

อ.ดร. ธวิช สุดสาคร : เป็นนักวิจัยชุมชน ชอบทำงานวิจัยเกี่ยวกับปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เน้นเรื่องท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

ดร. จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ : เคยทำงานวิจัยเกี่ยวกับสหกรณ์ สนใจในเรื่องของเศรษฐศาสตร์และการบริหาร ได้ทำงานวิจัยการเรียนฟรีของ กทม. / งานวิจัยของ สมส. / ทำวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนเน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

อ.ฉัตรณวี คงดี : ได้ทุนวิจัยของ สสส. ทำวิจัยเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว รวมถึงเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ ตั้งแต่ปี 2548 – ปัจจุบัน

ผศ. สุภาวดี โพธิยะสงฆ์ : รับงานวิจัยของ Policy Research แต่ 2 ปีหลังมาเป็นผู้ประสานงาน สกว. ก็ได้ออกสำรวจพื้นที่ ได้พบประเด็นปัญหาต่าง ๆ ก็ได้ปรึกษาหารือกับ ดร.ธวิช เช่น งานวิจัยเรื่องของการพัฒนาศักยภาพธุรกิจโคเนื้อโคนม ก็พบปัญหาเรื่องของสหกรณ์ ซึ่งเมื่อได้เข้าไปแล้วอยากจะต่อยอด โดยคิดว่าจะเอาสหกรณ์เป็นแกนนำได้อย่างไร และงานวิจัยที่เพิ่งได้รับการอนุมัติ เป็นการศึกษาปัญหาความต้องการของชาวนา การใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าว ซึ่งจะเป็นบริบทหนึ่งที่จะเชื่อมโยงงานกับสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท : ให้นางสาวสายสุดา ศรีอุไร รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ พูดถึงงานวิจัยของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ว่าโจทย์วิจัยคืออะไร และมีไฮไลท์ตรงไหนที่จะขอความร่วมมือกับคณะผู้เข้าร่วมประชุม

นางสาวสายสุดา ศรีอุไร : ได้ทำชุดโครงการ “การขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ซึ่งในช่วงหลังจะมีการลงชุมชนมากขึ้น มีการทำกับผู้ประกอบการที่เป็นเอกชนมากขึ้น เช่น ที่โรสการ์เด้น สวนสามพราน ตลาดสุขใจ มีการทำแบรนด์ข้าวคุณธรรม ข้าวเกิดบุญ และล่าสุดได้ทำโครงการร้าน Farmer Shop ซึ่งเปลี่ยนแนวคิดว่าจะมีร้านที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นเจ้าของร่วมกัน , มีโครงการซื้อข้าวจากชาวนา และได้มีการจัดทำหลักสูตรเรียนรู้ลูกชาวนา

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท : งานวิจัยของสถาบันฯเยอะมาก จึงอยากหาเครือข่ายมาช่วยกัน เพราะแต่ละท่านจะมีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน และอยากได้ความรู้เพิ่มเติมด้วย

นางสาวสายสุดา ศรีอุไร : อยากให้อาจารย์แต่ละท่านมาช่วยในเรื่องของสื่อ เนื่องจากเรามีงานวิจัย แต่ไม่รู้ว่าจะเผยแพร่ไปสู่คนที่สนใจให้ทั่วถึงได้อย่างไร

พล.รต.ดร.วิโรจน์ พิมานมาศสุริยา ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคม : ได้มาอยู่ในตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์วิจัย ซึ่งก็ได้มีงานวิจัยที่ต้องการพัฒนาคนในคณะ และได้ทำเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนักการเมืองไทยในมุมมองของนักวิชาการ โดยเก็บข้อมูลจากนักวิชาการทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและส่งเสริมในกลุ่มนักการเมือง และในเรื่องของงานด้านวิชาการ ตอนนี้กำลังจะสร้างงานวิจัย เรื่องเศรษฐกิจนอกระบบหรือนอกกฎหมาย ในส่วนของศูนย์ฯก็กำลังจะตั้งทีมคณะส่งเสริมวิจัย เน้นในด้านสังคม ซึ่งถ้าทางสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ จะร่วมมือกันก็มีความยินดี

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท : ตอนนี้ต่างคนต่างมา จึงอยากให้คิดว่าอะไรที่เราจะมาทำร่วมกันก่อนในช่วง 3 เดือนแรก แล้วใครมีจุดเด่นอะไร ก็ค่อยไปต่อยอด แต่งานของสถาบันฯ ที่คิดว่าไปได้ คือ โครงการร้าน Farmer Shop ซึ่งตอนนี้ได้จดเครื่องหมายบริการในนามของมหาวิทยาลัย และได้เชื่อมโยงเครือข่ายกับผู้ประกอบการโอท๊อป มีสินค้า 400 – 500 รายการ และได้มีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ มีการวางระบบของร้านค้าปลีก โดยทำตั้งแต่ระบบบาร์โค้ต เปิด – ปิดบัญชี และตอนนี้มี outlet ที่ กฟผ. กับที่ไร่สุวรรณ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมสินค้าเกษตรแปรรูปไทย โจทย์ก็คือ ถ้าสำเร็จภายในสองปีจะลงไปตั้งในชุมชน และเมื่อเปิดเสรีอาเซียน สินค้าเกษตรแปรรูปไทย จะอยู่ในร้าน Farmer Shop ไทย จึงอยากเชิญอาจารย์/นักวิชาการแต่ละท่านมาช่วยประเมิน มาช่วยเสริมพลังซึ่งกันและกัน ในเรื่องของร้าน Farmer Shop ให้เป็น Farmer Shop Thailand

จากการหารือทำให้ได้ข้อสรุปว่า ที่ประชุมสนใจที่จะร่วมขับเคลื่อนโครงการร้าน Farmer Shop ซึ่งมีแนวทางในการขับเคลื่อนเบื้องต้น คือ จะใช้ความรู้ ความชำนาญและศักยภาพของผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละท่าน โดยจะสมมติองค์ประชุมเป็น University of Farmer Shop และจะมีการประชุมกันเดือนละครั้งเพื่อขับเคลื่อนงาน ซึ่งสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์จะเป็นเจ้าภาพ และให้ อ. ดร. ธวิช สุดสาคร เป็นผู้ประสานงานนัดหมายการประชุมในครั้งต่อไป

เลิกประชุมเวลา 19.00 น.

รายงานการประชุมเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3
ครั้งที่ 1/55
วันที่ 25 พฤษภาคม 2555 เวลา 13.00–16.00 น.
ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ที่ปรึกษาเครือข่ายฯ
2. คุณบุญเกิด	ภานนท์	ประธานกรรมการดำเนินการบริหารเครือข่ายฯ
3. คุณบุญล้วน	อุดมพันธ์	สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด
4. คุณวิทูล	ธรรมเดชากุล	สหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด
5. คุณพรสุดา	ภาคภูมิรัตน์	สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด
6. คุณอุรา	มะระ	สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด
7. น.ส.สายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัยประจำสถาบัน
8. น.ส.ณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัยประจำสถาบัน

เริ่มประชุมเวลา 13.00 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ประธานที่ประชุมกล่าวเปิดประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบ วาระการประชุมดังนี้

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

1.1 บู๊ท Farmer Shop : ข้าวเกิดบุญในงานเกษตรแฟร์ (30 พ.ค. – มิ.ย. 55) ณ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ บางเขน

ตามที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำหนดจัดงานเกษตรแฟร์ ประจำปี พ.ศ. 2555 ระหว่างวันที่ 30 พฤษภาคม – 7 มิถุนายน 2555 รวม 9 วัน โดยกำหนดพื้นที่ส่วนงานผลิตภัณฑ์ มก. (KU Outlet) โซน 0 บริเวณหน้าอาคารจักรพันธ์ เพื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของหน่วยงานใน มก. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์จึงได้เสนอผลิตภัณฑ์ข้าวเกิดบุญเพื่อร่วมจำหน่ายในงาน และเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัย รวมทั้งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ดี มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรมให้กับผู้บริโภคในงาน ขนาดพื้นที่ล็อค 3 x 3 เมตร ราคาล็อคละ 5,000 บาท

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ และมอบหมายให้สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดจำหน่ายข้าวเกิดบุญในงานเกษตรแฟร์ ประจำปี พ.ศ 2555 โดยจะเข้าจัดบู๊ทในวันที่ 29 พฤษภาคม 2555

1.2 งานมหกรรม สกว. (20–24 มิถุนายน 2555) ณ Hall 7–8 เมืองทองธานี

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้กำหนดจัดงาน “มหกรรมวิชาการ สกว. วิจัยตามรอยพระยุคลบาท : สร้างสรรค์ปัญญาเพื่อพัฒนาประเทศ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2555” เพื่อเผยแพร่งานวิจัยต่าง ๆ ที่เป็นความสำเร็จของการใช้ความรู้เพื่อพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดการรับรู้และเรียนรู้ในระดับสาธารณะ ระหว่างวันที่ 20–24 มิถุนายน 2555 ณ ฮอลล์ 7–8 เมืองทองธานี โดยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ร่วมจัดบู๊ท Farmer Shop ตลาดสุขใจ และบู๊ทข้าวเกิดบุญ–ข้าวคุณธรรมในโซนวิชาการ ทั้งนี้ผู้อำนวยการได้เชิญเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยเข้าร่วมงาน ในช่วงเวลาดังกล่าว พร้อมทั้งสั่งสินค้าข้าวเกิดบุญ vacuum ขนาดบรรจุ 1 กก. ร่วมจัดบู๊ทและจำหน่ายในงาน จำนวน 200 กก. และขอให้จัดส่งในวันที่ 19 มิถุนายน 2555 ณ ฮอลล์ 7–8 ก่อนเที่ยง

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

วาระที่ 2 เรื่องเพื่อพิจารณา

2.1 การดำเนินการโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3 ได้รับอนุมัติสัญญาโครงการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ในการดำเนินการวิจัย 1 ปี (1 เมษายน 2555–31 มีนาคม 2556) โดยการดำเนินการวิจัยในปีที่ 3 จะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนแบรนด์ข้าวเกิดบุญร่วมกับภาคีพันธมิตรให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภค เพื่อพัฒนากลไกการขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยภายใต้โซ่อุปทานสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายร่วม “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยสู่สากล” และเพื่อประเมินผลการสร้างสรรค์คุณค่า และมูลค่าเพิ่มที่เป็นผลมาจากการดำเนินการเครือข่ายฯ โดยที่ประชุมได้ร่วมกันวางแผนแนวทางการขับเคลื่อนเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ดังนี้

2.1.1 กิจกรรมระดับต้นน้ำ

1) ส่งเสริมการผลิต GAP แก่เกษตรกร

เป้าหมาย : เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเข้าใจ เข้าถึง GAP และสามารถปฏิบัติในมาตรฐาน GAP ได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อก้าวสู่มาตรฐานสากล โดยมี

กระบวนการดำเนินการ :

ขั้นที่ 1 : คัดเลือกสมาชิกที่เคยผ่านการอบรม และเข้าใจใน GAP จำนวน... ราย

ขั้นที่ 2 : จัดเวทีถอดบทเรียนเพื่อหาจุดอ่อน

ขั้นที่ 3 : เติมเต็ม

ขั้นที่ 4 : Implement

เจ้าภาพ : คุณฐาปกร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้ฝากที่ประชุมให้นำชุดความรู้ GAP จากคุณธนณฐ์ วรรธ์ แสงหวัง ที่ไปเรียนรู้จากพ่อวิจัย ประกอบทรัพย์ เครือข่ายคุณค่าผลไม้ มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดทำเป็นคู่มือส่งเสริมการผลิตให้เครือข่ายนำไปใช้ประโยชน์

2) การจัดหาปัจจัยการผลิต

(1) เมล็ดพันธุ์ : ได้จากกรมการข้าว และจากสหกรณ์ในเครือข่าย ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรพิมาย จำกัด สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด สหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรโพนทราย จำกัด

(2) ปุ๋ย : สหกรณ์แต่ละสหกรณ์มีการจัดหาเอง

(3) ยาปราบศัตรูพืช : สหกรณ์แต่ละสหกรณ์มีการจัดหาเอง

ข้อสังเกต :

- ภาคีเครือข่ายมีพื้นที่กระจาย ระบบโลจิสติกส์จึงไม่เกิดผลดีต่อการรวมซื้อ รวมขาย
- สหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่จะมีเครือข่ายสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในกลุ่มที่เป็นผู้ผลิต โดยสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่จะช่วยเหลือในด้านการจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น การซื้อตั๋วปุ๋ยให้ก่อน และด้านเงินทุน
- สหกรณ์การเกษตรควรจัดหาปัจจัยการผลิตเองที่มีต้นทุนต่ำ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบหมายให้คุณบุญล้วน อุดมพันธ์ จัดทำ Mapping โครงสร้างพื้นฐาน และวัสดุอุปกรณ์ที่มีในเครือข่าย เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนในการจัดการเครื่องมือ อุปกรณ์ในระยะยาว

3) การเรียนรู้

(1) หลักสูตรเรียนรู้ลูกชาวนาซึ่งอยู่ในระหว่างกระบวนการ พัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกษตรกรอยู่ได้อย่างยั่งยืน

(2) หลักสูตรการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ จำนวน 3 วัน

(3) หลักสูตรกระบวนการบริหารจัดการ และระบบมาตรฐาน จำนวน 3 วัน

(4) เวทีเรียนรู้ 3 ครั้ง ๆ ละ 2 วัน เรื่อง “นวัตกรรม” ในกลุ่มเป้าหมายผู้จัดการ

2.1.2 กิจกรรมระดับกลางน้ำ

1) การรวบรวมข้าวเปลือก

ใช้เครือข่ายในการวางแผนการรวบรวมข้าวเปลือกในแต่ละฤดูกาล โดยให้สหกรณ์การเกษตรที่มีโครงสร้างพื้นฐานมอบให้สหกรณ์การเกษตรที่มีเงินทุนไปรวบรวมส่งสหกรณ์ที่มีโรงสี

ข้อจำกัด : – ภาวะการแข่งขันจากนโยบายรับจำนำ และพ่อค้าคนกลาง ทำให้ข้าวเปลือกมีราคาสูง ส่งผลให้ต้นทุนสูง ทำให้แข่งขันในตลาดข้าวสารยากขึ้น

– สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กที่มีลานตาก พ่อค้าเอกชนจะไปเช่าและรับซื้อข้าว

– สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีโรงอบ จึงต้องรับซื้อข้าวแห้ง

2) กองทุนพัฒนาผลิตภัณฑ์

เครือข่ายข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย มีกองทุนเดิมที่มีการรวบรวมจากภาคีเครือข่ายเพื่อจัดทำบรรจุภัณฑ์แบรนด์เกิดบุญ สหกรณ์ละ 100,000 บาท จาก 8 สหกรณ์ รวมเป็นเงิน 800,000 บาท แต่มีข้อจำกัดจากการดำเนินการจัดทำบรรจุภัณฑ์ดังกล่าว ดังนี้

– ข้อคิดพลาดในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพราะไปใส่ address ของสหกรณ์การเกษตร

– บรรจุภัณฑ์เหลือ เพราะบางสหกรณ์ไม่นำไปใช้

ทั้งนี้ สหกรณ์ต้องนำการขับเคลื่อนแบรนด์เกิดบุญไปบรรจุไว้ในแผนของสหกรณ์

3) ระบบโลจิสติกส์

ปัจจุบันระบบโลจิสติกส์ ประสบปัญหาเรื่องมอด บรรจุภัณฑ์ และการขนส่ง ซึ่งคุณณัฐกานต์ สหวัชรินทร์ ผู้รับผิดชอบโครงการซื้อข้าวจากชาวนาได้สรุปประเด็นปัญหาสำคัญที่พบ ดังนี้

(1) **ข้าวเป็นมอด** จากการดำเนินการโครงการซื้อข้าวจากชาวนาเป็นระยะเวลา 3 เดือน (มี.ค.–พ.ค. 55) มีประชาคม มก.สนใจสมัครเป็นสมาชิก จำนวน 55 ราย และมีจำนวน 36 รายเป็นลูกค้าข้าวเกิดบุญ เพราะชื่นชอบในคุณภาพของข้าว แต่ปรากฏว่าข้าวเกิดบุญที่ทางโครงการสั่งมานั้นเป็นมอดในเวลาที่เร็ว มีจำนวนมาก และแพร่กระจายเร็ว ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของแบรนด์เกิดบุญ เพราะลูกค้ามองว่าเป็นสินค้าเก่า ค้างสต๊อก ซึ่งทางทีมงานได้ชี้แจงในเบื้องต้นว่าเป็นข้าวที่ไม่ได้ผ่านการรมยาด้วยสารเคมี ทำให้ปลอดภัยต่อสุขภาพในระยะยาว แต่ถึงกระนั้นก็อาจส่งผลกระทบต่อลูกค้ารายใหม่ในอนาคตได้

(2) **บรรจุภัณฑ์** ในส่วนของตะเข็บถุงข้าวหลุด และถุงเป็นรอยขาดตรงปากถุง

(3) **การขนส่ง** อยากให้มีการแจ้งกำหนดวันและเวลาส่งสินค้าล่วงหน้าที่แน่นอน เพื่อความรวดเร็วในการเตรียมการรับสินค้า และขอให้มีพนักงานส่งสินค้าที่สามารถส่งได้ภายในร้าน (ยกขึ้น–ยกลง) เพราะที่ผ่านมาพนักงานและเจ้าหน้าที่สถาบันมายกกันเอง

จากปัญหาระบบโลจิสติกส์ดังกล่าว คุณบุญล้วน อุดมพันธ์ ผู้จัดการโรงสีสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด ได้รับทราบถึงปัญหา และตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่ข้าวเป็นมอดเร็ว อาจมีสาเหตุมาจากอากาศร้อน เพราะทางสหกรณ์มีกระบวนการสีและบรรจุถุงใหม่ ไม่เกิน 1 วัน ก่อนการขนส่ง และแนะนำให้สั่งครั้งละไม่เกิน 200 ถุง (1 ตัน) ต่อเดือน เพื่อป้องกันการเกิดมอดเร็ว ทั้งนี้ที่ประชุมเสนอให้มีการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขเรื่องมอด โดยให้ประสานงานกับฝ่ายกีฏ ส่วนปัญหาเรื่องบรรจุภัณฑ์ซีลหลุดนั้น สาเหตุมาจากเครื่องซีลมีปัญหาในการซีล เพราะเครื่องซีลดังกล่าวได้มาจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งคุณบุญเกิด ภานนท์ ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด ได้มอบหมายให้คุณบุญล้วนไปดำเนินการจัดซื้อเครื่องซีลใหม่ที่มีคุณภาพ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ส่วนปัญหาเรื่องการขนส่งนั้น ทางสหกรณ์จะกลับไปวางระบบใหม่อีกครั้ง ซึ่งที่ประชุมเสนอให้มีการวิเคราะห์หาสาเหตุจากต้นทุนจากต้นทาง (สหกรณ์การเกษตรเกษรวิสัย จำกัด) – ปลายทาง (ร้าน Farmer Shop)

4) ระบบสารสนเทศการตลาด

การพัฒนาฐานข้อมูลการผลิต การตลาด เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน และถอดบทเรียนช่องทางการตลาดต่าง ๆ ที่เราเผชิญหน้า ตลอดจนราคาส่วนเหลื่อม ต้นทุน ผลตอบแทน ที่จะวางแผนการตัดสินใจในอนาคต

2.1.3 กิจกรรมระดับปลายน้ำ

1) ร้าน Farmer Shop

2) Outlet Farmer Shop ณ กฟผ.

(3) Outlet Farmer Shop ณ ThaiPBS

(4) Outlet Farmer Shop ณ ไร่สุวรรณ

(5) อาคาร SM Tower

(6) เปิดท้ายขายข้าวเกิดบุญ ณ หน้าสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร เป้าหมาย 500 ถุง/เดือน

วาระที่ 3 เรื่องอื่น ๆ

3.1 การศึกษาดูงาน

ที่ประชุมเสนอให้มีการศึกษาดูงานที่บริษัท เจียเม้ง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กรณีข้าวสารบรรจุถุง เนื่องจากมีการควบคุมที่ดีตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

3.2 การถือหุ้นเครือข่ายฯ

คุณบุญเกิด ภานนท์ ประธานเครือข่ายฯ ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบถึงเรื่องการถือหุ้นเครือข่ายฯ อ้างถึงการประชุมคณะกรรมการบริหารเครือข่ายฯ เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2555 ที่ประชุมมีมติให้สหกรณ์สมาชิกเครือข่ายถือหุ้น 1,000 บาท มีค่าบำรุง ปีละ 100 บาท หากสหกรณ์ใดไม่ชำระค่าหุ้น/ค่าบำรุงภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2555 ถือว่าขาดจากการเป็นสมาชิกเครือข่ายฯ

เลิกประชุมเวลา 16.00 น.

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
ครั้งที่ 22/2555 (ระยะที่ 2 ครั้งที่ 10/2555)

วันศุกร์ที่ 15 มิถุนายน 2555 เวลา 8.30–11.30 น.
ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
2. คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการ ร้าน Farmer Shop
3. คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	รองประธานกรรมการบริหารโครงการ ร้าน Farmer Shop
4. คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
5. คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6. อาจารย์ใจฟ้า	ทรัพย์สินทวีลาภ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
7. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 8.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งที่ประชุมเรื่องการจัดบู๊ทในงานเกษตรแฟร์ปี 2555 ที่ผ่านมา ในช่วงวันที่ 30 พ.ค. –7 มิ.ย. 2555 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ได้พิจารณาความเหมาะสมแล้วจึงเลือกสินค้าประเภทอาหาร ได้แก่ ข้าวคุณธรรม ข้าวเกิดบุญ และอาหารเพื่อสุขภาพของ อ.ใจฟ้า ร่วมจัดบู๊ท ซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายข้าวคุณธรรม 59,185 บาท ข้าวเกิดบุญ 178,600 บาท และ อาหารสุขภาพ 52,553 บาท

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 21/2555

รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร Farmer Shop ครั้งที่ 21/2555 เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2555 ที่ประชุมพิจารณาแล้วให้แก้ไขดังนี้

หน้าที่ 5 วาระที่ 1.3 เรียนเชิญ อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop ให้เพิ่ม “มติที่ประชุม เห็นชอบ”

แล้วรับรองรายงานการประชุมตามที่แก้ไข

<u>วาระที่ 3</u> **เรื่องเพื่อพิจารณา**

3.1 ความก้าวหน้าการดำเนินงาน Outlet Farmer Shop กฟผ.

คุณสายสุดา ศรีอุไร แจ้งที่ประชุมว่าได้รับการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ของ กฟผ. ซึ่งได้สอบถามมาว่าร้าน Farmer Shop จะเข้าจัดร้านทันทีหรือจะรอร้านใหม่ที่กำลังดำเนินการปรับปรุงและคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายนนี้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงเพิ่มเติมว่าได้แจ้งไปทาง กฟผ. แล้วว่าจะเข้าจัดร้านทันที ซึ่งร้านสหกรณ์ กฟผ. จึงให้พื้นที่ 1 เชลฟ์ (Shelf) แก่โครงการ Farmer Shop โดยจะจัดทำป้าย Farmer Shop แขวนไว้เหนือเชลฟ์ดังกล่าว และนำสินค้าของคณะกรรมการเข้าวางจำหน่ายในเบื้องต้นก่อน เพื่อรอร้านใหม่แล้วเสร็จ ซึ่งในส่วนของร้านใหม่นั้น กฟผ. จะให้ซุ้มพื้นที่แยกเป็นสัดส่วน

ทั้งนี้ที่ประชุมมอบให้คุณสุขุม ไวทยธำรงค์ เป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับร้านสหกรณ์ กฟผ. โดยคุณสุขุม และคุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ คาดว่าจะดำเนินการประสานงานกับคุณพงษ์ศักดิ์ ในวันจันทร์ที่ 18 มิ.ย. 2555 นี้

3.2 ความก้าวหน้าการดำเนินงาน Outlet Farmer Shop ณ ไร่สุวรรณ

สำหรับการดำเนินงานของ Outlet Farmer Shop ณ ไร่สุวรรณนั้น พบข้อจำกัดและอุปสรรค คือ สินค้าหลายรายการไม่มีวางจำหน่ายในเชลฟ์โดยคาดว่าสินค้าน่าจะยังมีอยู่ในสต็อกแต่ไม่ได้นำจัดขึ้นเชลฟ์ และสินค้าบางรายการถูกจัดวางนอกเชลฟ์ของ Farmer Shop

มติที่ประชุม จากการหารือคณะกรรมการขอทราบเหตุผลจากร้านค้าไร่สุวรรณเพื่อปรับปรุงและแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการไม่นำสินค้าขึ้นเชลฟ์เพื่อจำหน่าย จนทำให้สินค้าประเภทอาหารสดที่มีอายุการจัดเก็บสั้นได้รับความเสียหายและต้องเก็บคืนจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องขอหารือเรื่องปัญหาและอุปสรรคกับผู้รับผิดชอบดูแลร้านค้าไร่สุวรรณต่อไป

3.3 การเตรียมการโครงการร้าน Farmer Shop ในงานมหกรรมวิชาการ สกว. (20–24 มิ.ย. 2555)

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แนะนำ คุณถนัด เบิกนา เจ้าของธุรกิจกาแฟเมืองกระบี่ ซึ่งจะเข้าร่วมโครงการร้าน Farmer Shop และร่วมออกบู๊ทกาแฟสดเมืองกระบี่ในงานมหกรรมวิชาการ สกว. ในครั้งนี้

คุณสายสุดา ศรีอุไร แจ้งรายละเอียดแก่ที่ประชุม ดังนี้

- นัดหมายผู้ประกอบการส่งของในวันที่ 19 มิ.ย. 2555 ที่ฮออล์ 8 เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป และจัดร้านถึงเวลา 20.00 น. ทั้งนี้สินค้าของคณะกรรมการจะไม่มีสต็อกที่ทีมงาน จึงขอความร่วมมือให้คณะกรรมการจัดเตรียมสต็อกสินค้าให้เพียงพอ
- ทีมงานได้จัดเตรียมสินค้าประมาณ 200 SKU มากกว่า 9,000 ชิ้น (ไม่นับรวมอาหารเพื่อสุขภาพของ อ.ใจฟ้า และมุมกาแฟสด ของคุณถนัด)
- ขอรายชื่อผู้ที่จะเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระเทพฯ ในวันเปิดงาน วันที่ 20 มิ.ย. 2555 เพื่อแจ้งแก่ สกว. และจัดทำป้ายชื่อของ Farmer Shop ทั้งนี้ในวันเปิดงาน สกว. ยังไม่เปิดให้ประชาชนเข้าชมงาน จึงอาจยังไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้มากนัก
- โต๊ะกลางจะมีถุง Farmer Shop และถุงลดโลกร้อนซึ่งจัดเป็นชุดคู่ครัว โดยจัดไว้ประมาณ 100 ชุด
- ขนมสดของ อ.สุวรรณา ขอให้จัดเตรียมโดยจัดใส่ถุงแยกชิ้นให้เรียบร้อย เนื่องจากจะไม่มีเจ้าหน้าที่ยืนประจำจุดวางสินค้า ส่วนภาชนะสำหรับจัดวางขนมของ อ.สุวรรณา ทางทีมงาน Farmer Shop จะจัดเตรียมถาดวางให้
- ตู้เย็นจะยกจากร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากได้รับแจ้งจากฝ่ายออร์แกไนเซอร์ว่าไม่สามารถจัดหาให้ได้
- เจ้าหน้าที่โครงการร้าน Farmer Shop ต้องใส่เสื้อของโครงการเท่านั้น พร้อมแขวนป้ายที่โครงการจัดเตรียมไว้ให้

คุณถนัด เบิกนา เสนอว่าในวันเปิดงาน (วันที่ 20 มิ.ย. 2555) ชุ้มกาแฟสดเมืองกระบี่จะแจกฟรีทุกรายการ โดยไม่จำกัดจำนวน

3.4 ผลการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มก. เดือนพฤษภาคม 2555

คุณวสินธรา ขวนเขิน เจ้าหน้าที่ประจำร้าน Farmer Shop รายงานผลประกอบการเดือนพฤษภาคม 2555 ซึ่งมีรายได้รวมทั้งสิ้น 53,627.33 บาท มีกำไร (ขาดทุน) สุทธิ 15,868.06 บาท ทั้งนี้ไม่รวมค่าสถานที่ ค่าตอบแทนพนักงาน และค่าสาธารณูปโภค

สินค้าขายดีตามจำนวนการขาย ได้แก่ 1) น้ำข้าวโพด 2) เครื่องดื่มสมุนไพร และ 3) ขนมไดฟูกุ

สินค้าขายดีตามจำนวนเงิน ได้แก่ 1) น้ำข้าวโพด 2) แก้วที่ระลึก KU และ 3) เครื่องดื่มสมุนไพร ทั้งนี้สินค้าขายดีทั้งหมดไม่รวมโครงการซื้อข้าวจากชาวนา

สำหรับสมาชิกโครงการร้าน Farmer Shop ณ วันที่ 31 พ.ค. 2555 มีจำนวน 519 ราย เพิ่มจากเดือนเมษายน 2555 จำนวน 7 ราย

ยอดจำหน่ายสินค้าของคุณมณิสรา เจนวากรวงศ์ ณ Outlet ร้านค้าไร่สุวรรณ เดือนเมษายน 2555 (ไม่รวมยอดจำหน่ายสินค้าของผู้ประกอบการรายอื่น) วันที่ 1-15 เม.ย. ยอดจำหน่าย 49,765 บาท วันที่ 16-30 เม.ย. ยอดจำหน่าย 39,090 บาท รวมเดือนเมษายน 88,855 บาท

คุณสายสุดา ศรีอุไร รายงานเรื่องระบบการดำเนินงานของร้านค้า ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มก. ซึ่งเรื่องระบบการตรวจสอบสต๊อกสินค้าเริ่มเข้าที่ แต่ยังพบปัญหาสินค้าเหลือจำนวนมากในช่วงที่มหาวิทยาลัยปิดเทอม

<u>วาระที่ 4</u> **เรื่องอื่นๆ**

1. รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอหารือเรื่องแนวทางการขับเคลื่อนโครงการร้าน Farmer Shop ที่คาดว่าในปีต่อไปควรจะเริ่มขยายผล ซึ่งขณะนี้ได้ค้นพบอุปสรรคแล้วว่า แม้ว่าเราจะสามารถแก้ไขต้นน้ำ และกลางน้ำได้แล้ว แต่ก็ต้องพบอุปสรรคในการนำสินค้าไปจำหน่ายใน Outlet ต่างๆ ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นพ้องกันว่าร้าน Farmer Shop ควรจะหาทางออกโดยมีร้านค้าเป็นของตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้เข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น

โดยที่ประชุมร่วมเสนอสถานที่เพื่อจัดตั้งร้าน Farmer Shop เช่น จตุจักร คิงส์พาวเวอร์ หรือ อตก. ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ชี้แจงว่าต้องเป็นหุ้นส่วนจากผู้ประกอบการตัวจริง และสถาบันฯ จะเป็นผู้สนับสนุนเรื่องระบบและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นโครงการระยะ 1 ปี เพื่อให้คนในสังคมรู้จัก Farmer Shop มากขึ้น และผู้ประกอบการจะมีส่วนร่วมลงทุนโดยการนำสินค้ามาวางจำหน่ายแบบการฝากขายและเข้าดูแลการจัดชั้นวางสินค้าด้วยตัวเอง

2. คุณสุขุม ไวทยธำรงค์ ตั้งคำถามว่าในงานมหกรรมวิชาการ สกว. นั้น คณะกรรมการและทีมงานควรจะต้องเริ่มให้ข้อมูลของโครงการ Farmer Shop แก่ผู้เข้าชมงานอย่างไร

ที่ประชุมหารือแล้วเห็นพ้องให้ใช้งานระยะต่อไปอีก 1 ปีข้างหน้าเป็นข้อมูลในการเชิญผู้สนใจ โดยใช้โบรชัวร์ที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการแนะนำโครงการ และให้พูดอย่างเป็นธรรมชาติ

3. คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ สอบถามเรื่องการนำกล้วยเล็บมือนางมาวางจำหน่ายในงาน ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เสนอให้นำไปวางจำหน่ายในโซนตลาดสุขใจ

4. อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ สอบถามเรื่องถังขยะในบู๊ทจัดงาน ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท มอบให้คุณสายสุดา ติดต่อขอถังขยะกับออร์แกไนเซอร์ผู้จัดงาน 2 ถังใหญ่ สำหรับบู๊ท Farmer Shop และตลาดสุขใจ

5. อ.ใจฟ้า ทรัพย์สินทวีลาภ สอบถามเรื่องสินค้าบางชนิดที่มีคุณภาพดี จะผลักดันอย่างไรให้สามารถเข้าโครงการได้ ซึ่ง รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงกรณีสินค้าบางรายการที่ไม่มีการรับรองมาตรฐานสินค้า เช่น ชุดน้ำยาบ้วนปากนั้นต้องร่วมผลักดันให้เข้ารับการตรวจรับรองมาตรฐานก่อนจึงจะสามารถรับเข้าโครงการได้

ซึ่งที่ประชุมเห็นพ้องเสนอให้ สินค้าไอศครีมของคุณสิงหา ไปแจ้งจดทะเบียบรับรองมาตรฐานสินค้า เช่น อย. ด้วย

เลิกประชุมเวลา 11.30 น.

การประชุมกลุ่มย่อยผู้ประกอบการในโครงการร้าน Farmer Shop
วันจันทร์ที่ 18 มิถุนายน 2555 เวลา 14.00–15.30 น.
ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
2. คุณพวงเพ็ญ	ชุณห์วิจิตรา	บริษัทโปรแพลน อุตสาหกรรม
3. คุณภรกานต์	ภู่ธนวรุตม์	หจก.บ้านต้นไม้ (ไร่ดำรงค์)
4. คุณกัลยาณี	หยู่เอี่ยม	โรงงานไชโป๊วหวาน ตราชฎา
5. คุณณัฐพล	เผ่าปรีชา	โจสี่ แฟมิสี่
6. คุณวรรณวิมล	เฟื่องฟูสิน	ห้างตาวัน
7. คุณทิพวัลย์	วิเศษพุทธศาสน์	โนริโกะและทัยทิพย์
8. คุณวันเพ็ญ	กาญจน์วัฒกุล	ฟาร์มผึ้งเทพภักดี
9. คุณวริวรรณ์	บุญประโชติชัยสิริ	บริษัทบางกอกพัฒนาไวน์เนอรี่ จำกัด
10. คุณรัชฎา	แก้วดวงดี	บริษัทบางกอกพัฒนาไวน์เนอรี่ จำกัด

เริ่มประชุม เวลา 14.00 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวต้อนรับคณะผู้ประกอบการที่เข้าร่วมประชุม จากนั้นมอบให้ผู้ประกอบการแต่ละรายแนะนำตัวและผลิตภัณฑ์ที่นำมาเสนอ เพื่อเข้าร่วมโครงการร้าน Farmer Shop ดังนี้

1. คุณวันเพ็ญ กาญจน์วัฒกุล ผู้ประกอบการจากฟาร์มผึ้งเทพภักดี เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2536 มีผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิด (ตามโบรชัวร์ที่นำเสนอสินค้า) เช่น น้ำผึ้งแท้ 100% เกสรผึ้ง นมผึ้งสด 100% นมผึ้งแคปซูล และไขผึ้ง เป็นต้น

2. คุณทิพวัลย์ วิเศษพุทธศาสน์ ผู้ประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปวัตถุดิบจากทะเล ตราโนริโกะและทัยทิพย์ เช่น น้ำพริกกุ้งกรอบ น้ำพริกปลาข้าวสาร และปลาข้าวสารอบกรอบ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์วางจำหน่ายในทอปส์ซุปเปอร์มาร์เก็ต โกลเด้นเพลส และเลมอนฟาร์ม สำหรับเรื่องวัตถุดิบพบปัญหาคือวัตถุดิบมีราคาสูง

3. คุณวริวรรณ์ บุญประโชติชัยสิริ จากบริษัทบางกอกพัฒนาไวน์เนอรี่ จำกัด นำเสนอผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำผลไม้ ดังนี้

- น้ำผลไม้ ตรา Fizzy เป็นน้ำผลไม้ที่อัดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ มีสรรพคุณช่วยระบบย่อยอาหารในร่างกาย และให้ความซ่า สดชื่น ผ่านกระบวนการผลิตแบบบรรจุเย็น โดยการผ่านความร้อนต่ำจะทำให้สารอาหารต่างๆ ในผลไม้ยังคงอยู่ สำหรับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายต่างประเทศและได้รับความนิยม คือ น้ำมะขาม น้ำมะม่วง และน้ำทับทิม มีสโลแกนคือ “ซ่าแบบมีสาระ” ปกติจำหน่ายขวดละ 25-30 บาท

- ไวน์คูลเลอร์ ตรา Zpark เป็นเครื่องดื่มที่ผลิตจากผลไม้ไทย ผ่านกระบวนการหมักและบ่มที่มีคุณภาพ ไม่มีแอลกอฮอล์ สามารถดื่มได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่

4. คุณพวงเพ็ญ ชุณห์วิจิตรา จากบริษัทโปรแพลน อุตสาหกรรม ผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารกลุ่มเครื่องปรุงรส เช่น น้ำผัดไทย ซอส น้ำจิ้ม และแป้งทำขนมสำเร็จสรูป ซึ่งขณะนี้ยังไม่ได้เริ่มสร้าง แบรนด์ในประเทศไทย แต่เน OEM ส่งออก ทั้งนี้บริษัทจะมี R&D ทำวิจัยเพื่อหาแนวทางผลิตสินค้าที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าในต่างประเทศ จึงมีสูตรที่หลากหลาย เช่นสูตรแบบจีน หรืออินโดนีเซีย เป็นต้น (ไม่มีตัวอย่างผลิตภัณฑ์มานำเสนอในที่ประชุม)

5. คุณภรกานต์ ภู่ธนวรุตม์ จาก หจก.บ้านต้นไม้ (ไร่ดำรงค์) ผู้ผลิตลำไยอบแห้ง แจ้งที่ประชุมว่าเคยเข้าร่วมเวทีคัดสินค้าแล้ว จึงไม่ได้นำตัวอย่างผลิตภัณฑ์มานำเสนอในวันนี้

6. คุณกัลยาณี หยู่เอี่ยม จากผู้ประกอบการไชโป๊วหวาน ตราชฎา วางจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้า และร้านขายของฝากทั่วไป โดยเฉพาะในจังหวัดเพชรบุรีและกาญจนบุรี มีผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิด เช่น ไชโป๊วหวานชนิดฝอย ชนิดสับ ชนิดลูกเต๋า ซึ่งแต่ละชนิดจะเหมาะสำหรับการนำไปปรุงอาหารในรูปแบบต่างๆ

7. คุณณัฐพล เผ่าปรีชา จากบริษัท โจลี่ แฟมิลี่ ผู้ผลิตผลไม้กรอบตรา Wel-B และ Veggiez ซึ่งเป็นการทอดสุญญากาศ ไม่มีไขมัน มีบรรจุภัณฑ์แบบกล่องและซอง วางจำหน่ายในร้านเซเว่น อีเลฟเว่น พารากอน และคิงส์พาวเวอร์ พร้อมส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ เรื่องวัตถุดิบไม่มีปัญหาเนื่องจากมีการเก็บสต็อกวัตถุดิบไว้ตลอดปี โดยมีพันธมิตรกลุ่มชาวสวนผู้ปลูกผลไม้ชนิดต่างๆ แล้วแต่ยังต้องการหาเครือข่ายเพิ่มด้วยเช่นกัน

เมื่อผู้ประกอบการทุกท่านได้แนะนำตัวและนำเสนอผลิตภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว รศ. จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จึงนำเสนอแนวทางการดำเนินงานของโครงการร้าน Farmer Shop โดยได้นำเสนองาน “The Farmer Shop as a Business Model for Sustainability” ที่จัดเตรียมไว้เพื่อนำไปเสนอในการประชุม ณ ประเทศแคนาดา ซึ่งมีกระบวนการทำงานอยู่ 5 ขั้น ที่เริ่มจากการคัดเลือกสินค้าจากผู้ประกอบการ เพื่อเข้าร่วมโครงการ โดยเวทีในวันนี้จัดอยู่ในขั้นตอนนี้เช่นกัน ซึ่งโครงการนี้หวังจะให้เกิดผล “การขับเคลื่อนงานสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม”

ปัจจุบันจากการดำเนินงานมาระยะหนึ่งแล้วนั้น โครงการร้าน Farmer Shop ได้มีร้านค้าปลีกแห่งแรก ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มก. พร้อมมี Outlet อีก 2 แห่งคือ Outlet ณ ไร่สุวรรณ และ ร้านสหกรณ์ กฟผ. นอกจากนี้ยังมีโครงการซื้อข้าวจากชาวนา โดยใช้แบรนด์ข้าวเกิดบุญ และข้าวคุณธรรมเป็นตัวนำร่องของโครงการ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการพยายามสร้าง House brand ที่คาดหวังที่จะเป็นทางเลือกใหม่ให้แก่ประชาชนและผู้บริโภค ทั้งนี้ในวันที่ 20-24 มิ.ย. 2555 นี้โครงการ Farmer Shop จะได้เข้าร่วมจัดบู๊ทแสดงผลงานของโครงการในงานมหกรรมวิชาการ สกว. "๙ บันดาล สู่งานวิจัย" ที่เมืองทองธานีด้วย

จากนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จึงเปิดเวทีให้ผู้ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นที่มีต่อโครงการร้าน Farmer Shop พร้อมคำแนะนำในแนวทางการดำเนินงาน

คุณวรรณวิมล เฟื่องฟูสิน แสดงความเห็นว่าโครงการนี้เป็นแนวทางที่ดี แต่จากประสบ การณ์ที่ผ่านมาเห็นว่าเคยมีงานในลักษณะเช่นนี้มาก่อนแล้ว แต่เมื่อนักวิชาการเกษียณและจบโครงการก็เลิกดำเนินการไปทันทีโดยไม่มีการดำเนินการต่อแต่อย่างใด

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่าโครงการตัวแบบร้านค้าปลีก Farmer Shop นี้ไม่ได้ใช้เงินงบประมาณจากทางราชการจึงอยากให้ผู้ประกอบการมั่นใจ นอกจากนี้การดำเนินงานของโครงการนั้นจะมีการจัดเวทีทุก 3 เดือน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมเวทีแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นหรือให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น ส่วนผู้ประกอบการนั้นตาม Concept ของร้าน Farmer Shop คือต้องการให้ผู้ประกอบการนำสินค้ามาวางจำหน่ายให้เต็มเชลฟ์และเข้ามาช่วยดูแลร้าน ซึ่งการดำเนินงานลักษณะนี้เกิดขึ้นให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วที่ประเทศเกาหลีใต้ ชื่อว่า I-Coop ซึ่งมี Dream store กว่า 100 สาขาทั่วประเทศ

คุณวรรณวิมล เฟื่องฟูสิน สอบถามเรื่องแนวทางการนำสินค้าจากผู้ประกอบการเข้าร่วมคัดสินค้า ว่าต้องทำอย่างไรบ้าง

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งว่าจะมีการคัดสรรสินค้าทุกๆ 3 เดือน ซึ่งครั้งต่อไปจะเป็นการคัดสินค้าครั้งที่ 7 โดยถ้ามีผู้ประกอบการรายใดสนใจให้นำมาร่วมคัดสินค้าได้ และจะแจ้งให้ทราบต่อไป

คุณวริวรรณ์ บุญประโชติชัยสิริ สอบถามว่าจะขอนำสินค้ามาวางจำหน่ายในงานมหกรรมวิชาการ สกว. ที่จะมีขึ้นได้เลยหรือไม่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่ายังไม่สามารถนำสินค้าของผู้ประกอบการในวันนี้เข้าร่วมวางจำหน่ายได้ เนื่องจากรูปแบบงานและสินค้าที่ผ่านการคัดเลือกได้เตรียมไว้เป็นระบบทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้โครงการมีเวลาอีก 1 ปี ที่จะพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป นอกจากนั้นจากการถอดบทเรียนของทีมนักวิจัยและคณะกรรมการบริหารร้านได้สรุป

ตรงกันว่าต่อไปจะต้องมีร้าน Farmer Shop เป็นของตัวเองแทนการเป็น Outlet ด้วยซึ่งอยู่ระหว่างการหารือเพื่อหาข้อสรุปที่เหมาะสมต่อไป

คุณพวงเพ็ญ ชุณห์วิจิตรา กล่าวว่าเมื่อได้ฟังงานของโครงการนี้แล้วรู้สึกมีความท้าทาย และเห็นว่ามีคอนเซ็ปท์ที่ตรงกับกลุ่ม SMEs

คุณณัฐพล เผ่าปรีชา สำหรับการมีร้านเองนั้น เรื่องความคุ้มค่าเป็นเรื่องสำคัญ สถานที่ที่คิดว่าน่าจะเป็นไปได้คือ จตุจักร หรือสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน แต่อาจต้องขอค่าเช่าที่พิเศษกว่าปกติ ไม่เช่นนั้นอาจจะทำไม่สำเร็จ นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกเรื่องคือสินค้าในร้านต้องมีความ Flexible

คุณทิพวัลย์ วิเศษพุทธศาสน์ ถามเพิ่มเติมว่าหากผู้ประกอบการหาสถานที่จำหน่ายและตั้งคณะกรรมการขึ้นได้แล้ว ทางโครงการจะเป็นผู้สนับสนุนค่าเช่าได้หรือไม่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่าจะต้องทำการสำรวจความต้องการของแต่ละพื้นที่ ไม่ใช่ว่ามีสินค้าอะไรก็นำไปวางจำหน่ายได้ทั้งหมด เพราะร้าน Farmer Shop ต้องสร้างความแตกต่าง และเห็นด้วยกับคุณณัฐพลที่กล่าวว่าสินค้าต้อง flexible ตามพื้นที่ตั้งของร้านแต่ละแห่ง ทั้งนี้จะเห็นว่ายอดขายของร้านที่คณะเศรษฐศาสตร์นั้นไม่ค่อยดีนัก แต่เรามีจุดมุ่งหวังคือต้องการเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของประชาคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณณัฐพล เผ่าปรีชา ถามว่าร้าน Farmer Shop แตกต่างจากร้าน Golden place หรือ Lemon Farm อย่างไร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท โครงการ Farmer Shop จะมองในระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อรณรงค์ให้คนไทยหันมาอุดหนุนสินค้าไทย ซึ่งร้านจะมีโครงสร้างธุรกิจที่ประกอบด้วยเครือข่ายผู้บริโภคและเครือข่ายผู้ผลิต นี่คือ Farmer Shop ทั้งนี้ได้ถามคุณณัฐพล เพิ่มเติมว่าถ้าร้าน Farmer Shop สามารถเปิดจำหน่ายในตลาดนัดจตุจักรได้จริง คุณณัฐพลคิดว่าจะมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง และจะฝากขายหรือขายในลักษณะอย่างไร

คุณณัฐพล เผ่าปรีชา จะนำสินค้าไปวางจำหน่าย และจัดพนักงานไปจัดชิมฟรีเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าให้ ส่วนเรื่องการจำหน่ายน่าจะเป็น บิลต่อบิล และหากยอดจำหน่ายสินค้าชนิดใดไม่ดีภายใน 3 เดือนต้องคัดสินค้านั้นออกไปจากชั้นวาง เปลี่ยนเป็นสินค้าอื่นแทน

คุณพวงเพ็ญ ชุณห์วิจิตรา ถามเพิ่มเติมว่าถ้าสร้างร้านค้า Farmer Shop หลายๆ ร้านแล้วจะมีแผนการโปรโมทอย่างไร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงว่าเราจะมีสื่อช่วยโปรโมทให้ เช่นเดียวกับตลาดสุขใจ (สวนสามพราน) โดยเราต้องปรับความคิดและพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่นเรื่องข้าวคุณธรรม ที่มี

การตั้งสภาผู้บริโภคขึ้นเองแล้ว นี่คือตัวอย่างของความสำเร็จ โดยผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการได้ผลิตและจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม ส่วนผู้บริโภคก็ได้สินค้าที่มีคุณภาพดี ซึ่งทั้งหมดนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการทดลอง และต้องการคำแนะนำจากผู้ประกอบการด้วยเช่นกัน

คุณวริวรรณ์ บุญประโชติชัยสิริ ถามว่าอาจารย์จุฑาทิพย์ คิดว่าจะดำเนินงานไปในแนวทางใด

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท การดำเนินงานของโครงการจนถึงปัจจุบันนั้นพบว่าผู้บริโภคตอบรับดี แต่สินค้าบางอย่างนั้นประชาคมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยเฉพาะนิสิตจะไม่ซื้อ แต่ก็ได้พยายามปลุกจิตสำนึกให้แก่ผู้บริโภคมาโดยตลอด ทั้งนี้คิดว่าการรวมพลังเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าทำให้เกิดการรวมพลังได้จะสามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ (Trust) สำหรับหน้าที่ของเราคือชักชวนให้ผู้ประกอบการตอบโจทย์ผู้บริโภค โดยต้องมีสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการได้ เช่น ร้านอาหารเพื่อสุขภาพของ อ.ใจฟ้า ที่ได้เข้าร่วมกับโครงการแล้วก็เป็นอีกหนึ่งของการตอบโจทย์ผู้บริโภคด้วยเช่นกัน

คุณวรรณวิมล เฟื่องฟูสิน กล่าวแสดงความเห็นว่าเราต้องสร้างแบรนด์ Farmer Shop ให้ติดตลาด แล้วน่าจะไปได้ดี

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวว่าการจะสร้างแบรนด์ให้ติดตลาดได้ต้องมีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์บ่อยๆ จึงมีคำถามว่าถ้าต้องจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์บ่อยๆ แล้วใครจะเป็นผู้ดำเนินการในส่วนนี้ ซึ่งสิ่งนี้เราต้องให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภครู้สึกถึงการเป็นเจ้าของร่วมกัน

คุณวรรณวิมล เฟื่องฟูสิน สรุปว่าผู้ประกอบการจะต้องเข้ามาดูแลเองใช่หรือไม่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เล่าว่าภาพฝันนี้ได้เกิดขึ้นจริงแล้วในประเทศออสเตรเลีย ร้านอัลฟัลฟ่า ซึ่งมีหุ้นส่วนเป็นผู้ประกอบการเข้าดูแลกันเอง โดยหมุนเวียนเข้าดูแลร้าน และจ้างเจ้าหน้าที่เช็คสต็อกเพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งผู้ประกอบการจะได้ค่าตอบแทนเป็นการได้สิทธิ์ซื้อสินค้าในราคาถูก เป็นต้น ซึ่งโครงการร้าน Farmer Shop ต้องการร้านในลักษณะนี้

คุณวรรณวิมล เฟื่องฟูสิน ถามต่อว่าโครงการมุ่งหวังที่จะเปิด Outlet ใช่หรือไม่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ตอบว่าทางทีมงานและคณะกรรมการกำลังริเริ่มและหารือในเรื่องนี้ แต่ต้องมีแผนที่ดี ทั้งนี้เราไม่มีนโยบายที่จะเปิดบู๊ทเป็นครั้งคราว

สุดท้าย**คุณวรรณวิมล เฟื่องฟูสิน** ถามเรื่องงานมหกรรม สกว. ที่จะมีขึ้นในวันที่ 20 มิ.ย. 2555 นี้ว่าจะสามารถนำสินค้าไปร่วมแสดงด้วยได้หรือไม่ เพราะต้องการขอพื้นที่สำหรับแสดงสินค้าบ้าง

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จึงให้นำสินค้าไปวางแสดงเป็นตัวอย่างสินค้าใหม่ของโครงการ แต่ไม่ยังสามารถจำหน่ายได้ โดยขอให้นำไปจัดได้รายละครึ่งโหล ทั้งนี้ให้ผู้ประกอบการไปร่วมชมและจัดวางสินค้าของตัวเองได้ในวันที่ 19 มิ.ย. 2555 ในช่วงเย็น และขอป้ายประชาสัมพันธ์ขนาด A5 เพื่ออธิบายสินค้าด้วย ทั้งนี้ยินดีต้อนรับเป็นพันธมิตรกับโครงการ Farmer Shop

กรณีคุณณัฐพล เผ่าปรีชา จากบริษัท โจลี่ แฟมิลี่ ขอให้ติดต่อคุณสายสุดา ศรีอุไร เพื่อนัดหารือเรื่องการนำสินค้าวางจำหน่ายในร้านในวันที่ 10 ก.ค. 2555

กรณีคุณวริวรรณ์ บุญประโชติชัยสิริ จากบริษัทบางกอกพัฒนาไวน์เนอรี่ จำกัด ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำผลไม้อัดก๊าซ ให้นำสินค้ามาร่วมทดลองจำหน่ายในร้านที่คณะเศรษฐศาสตร์จำนวน 10 โหลก่อนในเบื้องต้น โดยขอให้ประสานงานเรื่องการส่งสินค้าอีกครั้ง

เลิกประชุมเวลา 15.30 น.

รายงานการประชุมโครงการวิจัยกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ปีที่ 3 ครั้งที่ 2

วันอังคารที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 เวลา 10.00–12.00 น.

ณ ห้อง 214 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ. จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. คุณอรุษ	นวราช	หัวหน้าโครงการวิจัย
3. คุณดิษยา	ยศพล	นักวิจัย
4. คุณวิชัย	มีสวัสดิ์	นักวิจัย
5. คุณสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัย สว.สก.

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้ประสานงานกลางชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ได้กล่าวเปิดการประชุมโครงการวิจัยกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ปีที่ 3 ร่วมกับนักวิจัยโครงการโดยมีประเด็นวาระการประชุมคือ

คุณวิชัยรายงานการจำหน่ายสินค้าในงานมหกรรม สกว. เมื่อวันที่ 20–24 มิถุนายน 2555 ณ ฮอลล์ 7–8 เมืองทองธานี ซึ่งมีผู้ค้าเข้าร่วม 16 ร้าน ยอดขายตลอดงานเป็นเงินทั้งสิ้น 397,675 บาท โดย รศ.จุฑาทิพย์ ได้กล่าวขอบคุณนักวิจัยและผู้ค้าตลาดสุขใจที่ได้สละเวลาเข้าร่วมจัดนิทรรศการและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ต่อจากนั้นคุณวิชัยได้รายงานความก้าวหน้าการดำเนินโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินการขับเคลื่อนไปแล้ว คือ

1. การใช้กลไกตลาดเพื่อจัดระบบการเรียนรู้ที่จะยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์ ที่ผ่านมาได้ดำเนินการตรวจสารตกค้างในสินค้าประเภทผัก ผลไม้ อย่างไม่ละเอียดสัปดาห์เว้นสัปดาห์ และตรวจอย่างละเอียดเดือนละ 1 ครั้ง และได้เชิญผู้ผลิต/ผู้ค้าตลาดสุขใจเข้ารับการอบรมให้ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง โดยให้เกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัยตามสี

ในสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่มที่นักวิจัยเห็นว่าจะประสาน และสาธารณะสุขจังหวัดเข้ามาตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นอาหารอีกทางหนึ่งนอกจากการสุ่มตรวจจากสวนสามพราน โดยผู้อำนวยการได้เสนอให้นักวิจัยประสานหน่วยงานในกระทรวงพาณิชย์ที่ดูแลด้านนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรองมาตรฐานอีกหน่วยงานหนึ่ง

ในส่วนของสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ผลิตสมุนไพร ภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ประชุมมีมติคือจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับ อาทิ โอทอป อย. เป็นต้น เกษตรอำเภอ เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานวิจัย

2. การขับเคลื่อนความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริโภคอาหารปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ต่อผู้บริโภค โดยใช้กลไกตลาดสุขใจโดยนักวิจัยได้ทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยมีแผนที่จะอบรมให้ความรู้ การทำอาหารปลอดภัย โดยผู้เชี่ยวชาญ อาทิ อ.ใจฟ้า

3. การอบรมหลักสูตรการปลูกพืชผักอินทรีย์ ไอซีเอ็ม มีแผนที่จะจัดอบรมขึ้นจำนวน 6 ครั้ง และการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์(Q) โดยทางสวนสามพรานจะเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานให้ได้มาตรฐานด้วยการฝึกอบรมและปฏิบัติจริง

4. การปรับปรุงพื้นที่ภายในสวนเพื่อทำพื้นที่เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยได้ปรับพื้นที่ขุดลอกคลอก คันกันน้ำวางระบบใหม่ โดยคุณอรุษได้แจ้งว่าอีก 2-3 สัปดาห์คาดว่าจะได้รับใบCertified organic จากการตรวจประเมิน

ในส่วนของเกษตรนำร่องนั้น ทางนักวิจัยได้วางตัวไว้คือ ป้าบัติ(ลุงกิจ) และสมาชิกในกลุ่มพี่น้องสองตำบล

สำหรับตลาดสุขใจ จากการเก็บข้อมูลสถิติรายรับมียอดขายตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2553-กันยายน 2555 เป็นจำนวน เงิน 13,542,260 บาท และจำนวนผู้เข้ามาซื้อสินค้าในตลาดจำนวน 81,157 ซึ่งในเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมามียอดขายถึง 1,108,814 บาท

ตารางแสดงข้อมูลรายรับรวมหมุนเวียนภายในตลาดสุขใจ

ที่	เดือน	รายรับรวม (บาท)	จำนวน (คน)
1	ธันวาคม 53	360,473	2,280
2	มกราคม 54	171,497	1,870
3	กุมภาพันธ์ 54	262,025	2,630
4	มีนาคม 54	265,633	2,280
5	เมษายน 54	555,545	5,270
6	พฤษภาคม 54	714,311	5,630
7	มิถุนายน 54	747,114	4,890
8	กรกฎาคม 54	951,715	5,527
9	สิงหาคม 54	718,584	4,989
10	กันยายน 54	1,861,123	9,192
11	ตุลาคม 54	1,412,753	6,323
12	มกราคม 55	558,330	3,894
13	กุมภาพันธ์ 55	629,371	3,820
14	มีนาคม 55	698,395	3,177
15	เมษายน 55	820,653	4,238

16	พฤษภาคม 55	741,361	3,816
17	มิถุนายน 55	964,563	5,779
18	กรกฎาคม 55	1,108,814	5,552
รวม		**13,542,260**	**81,157**

จากการประชุมระหว่างผู้ค้า คณะกรรมการตลาด นักวิจัย มีข้อสรุปที่จะมีการปรับกฎระเบียบของตลาดใหม่ ทำใบสมัครใหม่ แนบกฎระเบียบใหม่ให้ผู้ค้าทุกคนเซ็นรับทราบ มอบหมายให้คณะกรรมการตลาดเป็นผู้ตรวจชนิดสินค้าที่ได้แจ้งไว้ว่าตรงกับที่วางจำหน่ายหรือไม่ หากไม่ตรงจะมีมาตรการลงโทษ และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบคณะกรรมการตลาดแต่ละคนให้ชัดเจน

ที่ประชุมมีข้อสรุปนัดหมายประชุมขับเคลื่อนงานวิจัยทุกวันศุกร์ที่ 2 ของทุกเดือน

เลิกประชุมเวลา 16.15 น.

การประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ และพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย
ชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

วันอังคารที่ 10 กรกฎาคม 2555 เวลา 9.00–16.00 น.

ณ ห้องประชุม 601 ชั้น 6 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. ดร.สีลาภรณ์	บัวสาย	รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
3. รศ.สมพร	อิศวิลานนท์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
4. คุณเอ็นนู	ซื่อสุวรรณ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
5. รศ.ดร.ธงชัย	สุวรรณสิชณน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
6. อาจารย์วรเทพ	ไวทยาวิโรจน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
7. คุณนิคม	เพ็ชรผา	นักวิจัย
8. คุณอดุลย์	โคลนพันธ์	นักวิจัย
9. คุณธนภัท	แสงอรุณ	นักวิจัย
10. คุณณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	นักวิจัย
11. ดร.โชคชัย	สุทธาเวศ	นักวิจัย
12. ดร.ธวิช	สุดสาคร	นักวิจัย
13. คุณนพเวช	บุญมี	นักวิจัย
14. คุณผาณิต	บูรณ์โภคา	นักวิจัย
15. Mr. Alex	Kaufman	Moral Rice
16. คุณอริย์ดา	ศรีสุวะ	นักส่งเสริม เครือข่ายข้าวคุณธรรม
17. คุณประจักษ์	บุณทศ	นักส่งเสริม เครือข่ายข้าวคุณธรรม
18. คุณพรทิพย์	ภาพรรแก้ว	นักส่งเสริม เครือข่ายข้าวคุณธรรม
19. คุณปัทมาวดี	โพประสิทธิ์	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี
20. คุณวิลาสินี	อับดุลลวง	สังเกตการณ์
21. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
22. คุณจุฑารัตน์	ทนันไชย	สกว.

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. นางสาวธราภรณ์	ศรีงาม	เจ้าหน้าที่วิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
3. นางสาวพรติมา	คงศรี	เจ้าหน้าที่วิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

เริ่มประชุม เวลา 9.00 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ กล่าวต้อนรับนักวิจัยและผู้ร่วมการประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์และพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม พร้อมเชิญ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย กล่าวเปิดเวทีฯ

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ให้แนวทางการทำงานของโครงการวิจัย เนื่องด้วยปัจจุบันสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ผู้ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยต่างๆ ได้มีกระบวนการตรวจสอบที่เข้มข้นขึ้น โดยในระยะต่อไปตั้งแต่เดือนตุลาคม 2555 เป็นต้นไป ทุกชุดโครงการต้องทำกระบวนการวิเคราะห์ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตั้งเป้าหมายของโครงการในระยะ 3 ปี ว่าต้องการเห็นอะไร มีอะไรเป็นปัจจัยที่จะเป็นแรงขับหรือแรงต้านที่จะทำให้เกิดหรือไม่เกิดผลขึ้น เพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ในการวิจัยต่อไปว่าต้องทำตรงส่วนใดจึงจะช่วยแก้ปัญหาในการขับเคลื่อนขบวนการสหกรณ์ ดังนั้นต้องการให้มีเป้าที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป้าอาจไม่ต้องมากแต่ต้องมีทิศทางที่ชัดเจน และโครงการวิจัยย่อยในแต่ละชุดโครงการจะต้องรวมกลุ่มกันได้ไม่กระจัดกระจายเช่นที่เป็นอยู่

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงกำหนดการประชุมนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ และพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ดังนี้

8.30 น. ลงทะเบียน

9.00–9.15 น. กล่าวเปิดการประชุม *โดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการ สกว.*

9.15–9.30 น. ชี้แจงรายละเอียดโครงการ *โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการ สว.สก.*

9.30–10.30 น. การนำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

: โครงการวิจัย “แนวทางการพัฒนาไปสู่ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม” กรณีศึกษาเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม *โดย คุณนิคม เพ็ชรผา และทีมวิจัย*

10.30–11.20 น.การนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

: โครงการวิจัยการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศสำหรับสินค้าสถาบันเกษตรกร

โดยคุณธนภัท แสงอรุณ

11.20–12.00 น. การนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

: โครงการวิจัยการศึกษาการจัดการโซ่อุปทานในรูปแบบเครือข่ายของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรไทยเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขัน: กรณีศึกษาเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย *โดย คุณณัฐกานต์ สหวัชรินทร์*

12.00–13.00 น.รับประทานอาหารกลางวัน

13.00–13.40 น.การนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

: การประเมินผลแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง (พ.ศ.2550–2554)

โดย ดร.โชคชัย สุทธาเวช

13.40–14.20 น.การนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

: โครงการวิจัยการยกระดับมาตรฐานการตรวจสอบสหกรณ์โดยกลไกผู้ตรวจสอบกิจการ

โดย คุณผาณิต บูรณ์โภคา

14.20–15.00 น. การนำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

: โครงการวิจัยการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนมในกลุ่มประเทศอินโดจีน

โดย ดร.ธวิช สุดสาคร

15.00–15.30 น. สรุปและกล่าวปิดการประชุม *โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการ สว.สก.*

จากนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท นำเสนอแผนภาพ “การขับเคลื่อนสหกรณ์ในเชิงอัตลักษณ์สู่ระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม” (รูปที่ 1) ซึ่งเป็นการทำงานของสถาบันฯ ที่จะสามารถใช้ตอบโจทย์ของ สกว. และตอบคำถามของ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ได้ โดยงานวิจัยในช่วงแรกตั้งแต่ปี 2543–2545 จากการทำงานวิจัยได้ข้อค้นพบที่นำไปวางโครงสร้างพื้นฐานในระดับชาติ วางแผนแม่บท สามารถนำชุดความรู้การเชื่อมโยงเครือข่ายไปให้หน่วยงานรัฐ กรมตรวจ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมพัฒนาชุมชนนำไปขับเคลื่อนได้ เป็นต้น ได้ชุดความรู้/นวัตกรรม Platform การขับเคลื่อนการเชื่อมโยงเครือข่าย การนำเอาการจัดการโซ่อุปทานมาใช้ในธุรกิจสหกรณ์ ซึ่งได้รับการ

ยอมรับว่าเป็นหัวหอกในการนำเอาเรื่องของอัตลักษณ์สหกรณ์แท้เข้าไปขับเคลื่อนในขบวนการสหกรณ์ ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดที่สวนทางกับนโยบายรัฐพอสมควรแต่ก็ได้รับการยอมรับ

นอกจากนี้ยังมีนักสหกรณ์ที่เข้าอยู่ในเครือข่ายจำนวนมาก ทั้งเครือข่ายผู้จัดการสหกรณ์ เครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เครือข่ายนักวิจัยที่ผ่านกระบวนการ Action research ร่วมกับ สกว. และท้ายที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553 –2555 ชุดโครงการนี้เป็นเรื่องของการนำคุณค่าสร้างทางเลือก โดยการนำเอาระบบคุณค่าสหกรณ์ไปสร้างทางเลือก จนมีตัวแบบที่เป็น Highlight เช่น กระบวนการของข้าวคุณธรรม ข้าวเกิดบุญ กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน และโครงการร้าน Farmer Shop ซึ่งเป็นผลลัพธ์งานวิจัยที่ทำให้สหกรณ์สร้างทางเลือกให้แก่คนในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม เหล่านี้เป็นต้น

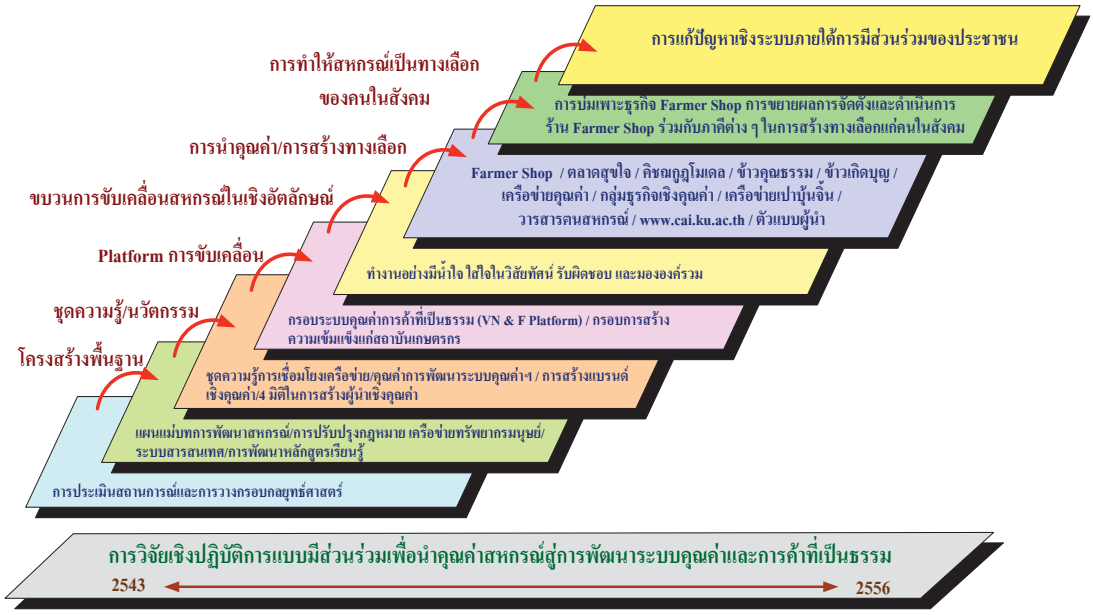

รูปที่ 1: การขับเคลื่อนสหกรณ์ในเชิงอัตลักษณ์สู่ระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม

ล่าสุดโครงการ Farmer Shop ในระยะที่ 2 เริ่มมี Movement เช่น จะมีมหาวิทยาลัย Farmer Shop ในลักษณะของการเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นแบบ Virtual คือไม่ใช่เป็นตัวมหาวิทยาลัยที่มีโครงสร้างจริงๆ แต่จะมีตัวบุคคลจากหลายๆ มหาวิทยาลัยมาช่วย Farmer Shop โดยจะสอนคนทำงานในร้านด้านต่างๆ เช่น สอนทำบัญชี จัดเชลฟ์ (Shelf) สอนคนขับเคลื่อนการจัดการ หรือสอนทำมาตรฐาน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งขณะนี้เริ่มเป็นการฟอร์มทีมในระยะที่ 2 ส่วนในระยะที่ 3 จะเป็นเรื่องของการแก้ปัญหาเชิงระบบให้แก่สังคมภายใต้แผนฯ 11 โดยใช้กลไก Farmer Shop สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางและใช้สถาบัน Farmer Shop แก้ปัญหา

เชิงระบบ ทั้งภาคการผลิต ผู้ประกอบการ โครงสร้างการตลาดที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นการทำงานของชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม โดยป็นการทำงานเชิงระบบที่จะช่วยแก้ปัญหาให้ครอบคลุมในทุกเรื่อง และสามารถตอบโจทย์ของ สกว. ผู้ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยได้

จากนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวเชิญ คุณนิคม เพ็ชรผา หัวหน้าทีมวิจัย นำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัย “แนวทางการพัฒนาไปสู่ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม” กรณีศึกษาเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม

❶ **คุณนิคม เพชรผา** หัวหน้าโครงการวิจัย“***แนวทางการพัฒนาไปสู่ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม” กรณีศึกษาเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม*** นำเสนอ (ร่าง) รายงานฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

จากอดีตที่ผ่านการต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจาก IFOAM จึงได้เกิดแนวคิดต้องการรับรองมาตรฐานด้วยตนเอง โดยต้องการให้เป็นมาตรฐานที่เหนือมาตรฐานจึงเกิดเป็นโครงการวิจัยนี้ขึ้น โดยกำหนดแนวทางและกระบวนการดำเนินงานที่มองเชิงระบบ ทั้งนี้ได้เคยนำเสนอไปในเวทีการรายงานความก้าวหน้า 6 เดือนแรกของโครงการวิจัยแล้ว อันประกอบด้วย สิ่งนำเข้า (Input) การดำเนินการ (Process) และ ผลลัพธ์ (Output) โดยผลลัพธ์ที่ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ 1) คู่มือการประกันคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม 2) ผลปฏิบัติการทดสอบใช้คู่มือ มีชาวนาเข้าร่วม 119 คน สภาผู้บริโภค 33 คน ลงพื้นที่ตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม 3) บทเรียน และชุดความรู้ที่ได้ 4) ข้อคิดเห็นของเกษตรกร ผู้บริโภค นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และ 5) แนวทางการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม ให้เป็นที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (รูปที่ 2)

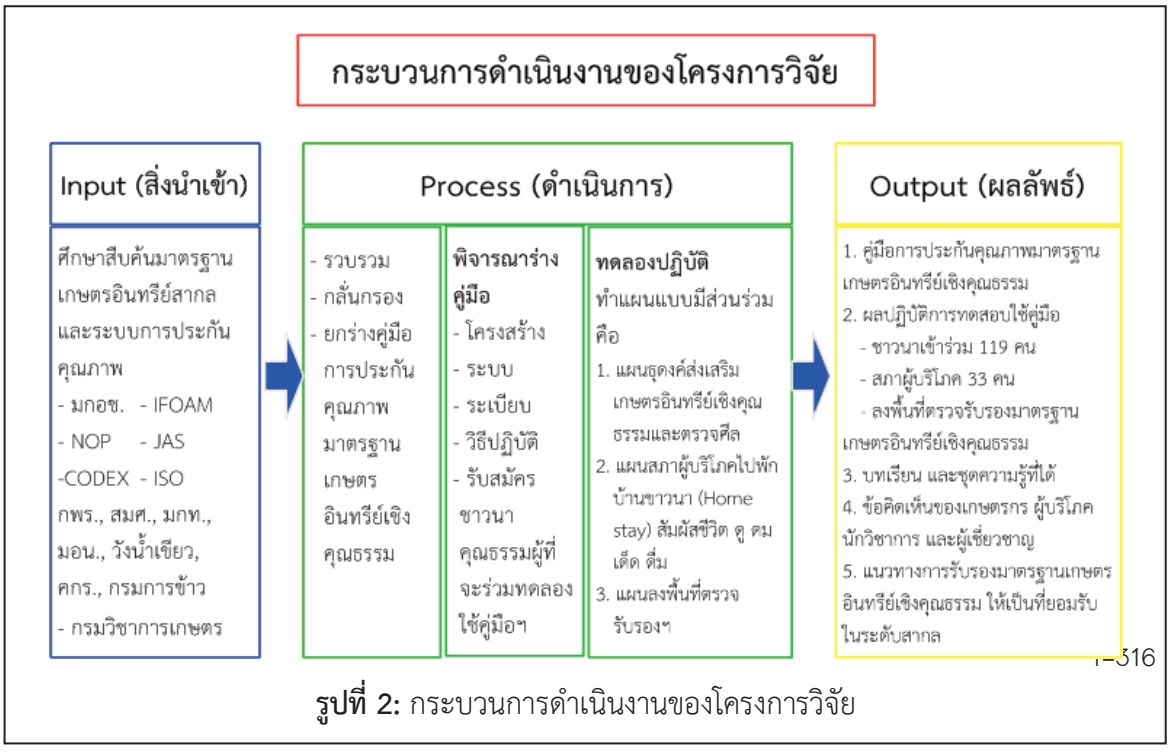

รูปที่ 2: กระบวนการดำเนินงานของโครงการวิจัย

ทั้งนี้จากผลการวิจัย (Output) ข้อ3 บทเรียนและชุดความรู้ที่ได้ จะได้ชุดความรู้ทั้งหมด 4 ชุด คือ

1) ทำอย่างไรชาวนาจึงจะเข้าสู่มาตรฐานและผ่านการรับรองได้ (สื่อ–อบรม งานส่งเสริม (ธุดงค์, โรงเรียนชาวนา พักบ้าน))
2) ชุดความรู้เกษตรอินทรีย์ (ดิน น้ำ พันธุ์ข้าว)
3) ชุดความรู้โรงสีดาวกระจาย และการตลาดข้าวหลากสี
4) การกินอย่างรู้แจ้ง กินอาหารเป็นยา (Rice–testing)

สำหรับข้อคิดเห็นของเกษตรกร ผู้บริโภค นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ดังนี้คือ

1) ชาวนาได้ทำดี ภาคภูมิใจ พึ่งตนเองได้ ผลผลิตข้าวสีมีราคา
2) สภาผู้บริโภคลงพื้นที่ เข้าใจ มั่นใจ ให้ความร่วมมือ และบอกต่อ
3) นักวิชาการ เห็นว่าเป็นมาตรฐานที่ทำได้ยาก แต่ชาวบ้านทำได้จริง

สรุปประมาณการผลผลิตข้าวคุณธรรมและพื้นที่เกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรมของสมาชิกเครือข่าย 119 รายที่สมัครเข้าร่วมปฏิบัติการทดลองใช้คู่มือระบบการประกันคุณภาพ พบว่ามีผู้ผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ฯ จำนวน 99 ราย รวมพื้นที่การผลิตประมาณ 1,566 ไร่ และชาวนาผู้อยู่ในระยะปรับเปลี่ยนสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ฯ จำนวน 20 ราย พื้นที่ประมาณ 403.99 ไร่

สำหรับรูปแบบของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม มีระบบการรับรองดังรูปที่ 3

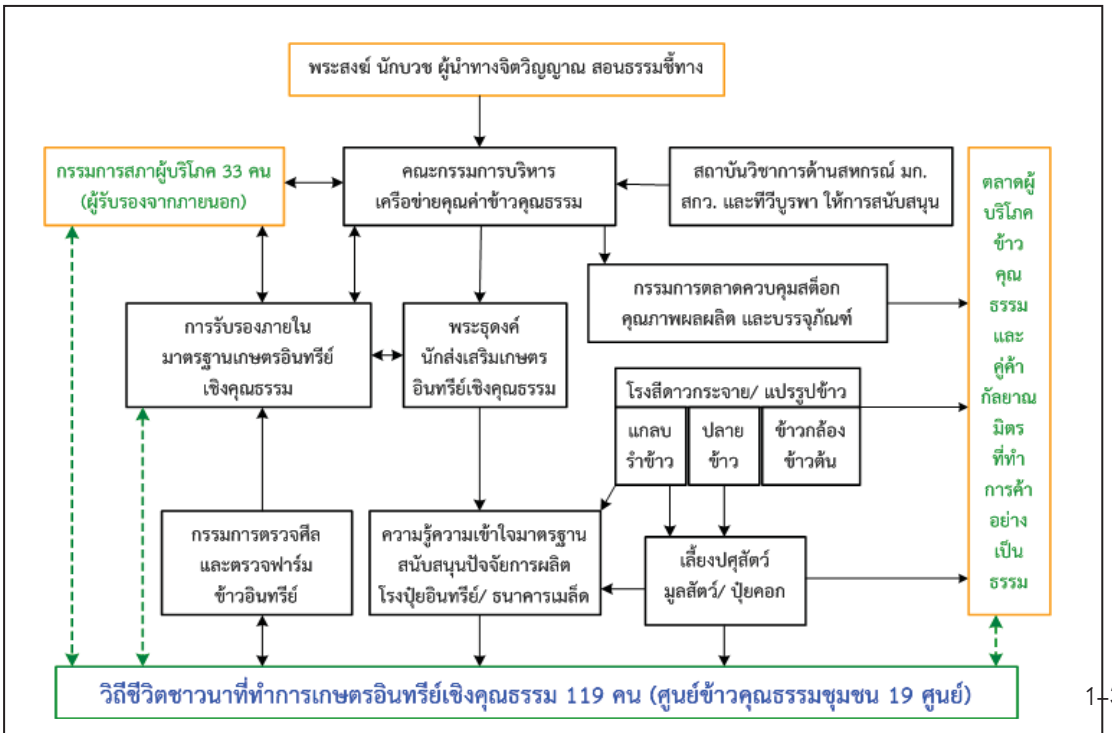

รูปที่ 3: ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิง

สุดท้ายได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับแนวทางการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรมให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล 5 ข้อ ได้แก่

1. สนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างจิตสำนึกการพึ่งตนเอง สร้างคุณค่าให้ชีวิตและผลผลิต (สร้างตัวอย่างความสำเร็จ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เป็นให้พิสูจน์ และทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือมหาวิทยาลัยไทบ้าน)

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรชาวนาเกษตรอินทรีย์ได้พบกับผู้บริโภคที่เข้าใจ และเป็นคนรักสุขภาพ เพื่อทำการค้าที่เกื้อกูลและเป็นธรรม (CSA)

3. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ (เช่นกรณีข้าวคุณธรรมได้ให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม)

4. สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาให้มีการผลิตข้าวอินทรีย์เพิ่มขึ้น

   4.1 สร้างเครือข่ายและการขยายพื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์

   4.2 จัดการด้านปัจจัยการผลิตให้เพียงพอกับการผลิตพืชอินทรีย์

   4.3 การสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาข้าวอินทรีย์โดยการใช้งานวิจัยแบบมีส่วนร่วม

   4.4 การพัฒนาเทคโนโลยีการแปรรูป และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากข้าวอินทรีย์

5. สนับสนุนส่งเสริมให้มีการตรวจการรับรองมาตรฐานที่ครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ (การผลิต) กลางน้ำ (การแปรรูปและบรรจุภัณฑ์) และปลายน้ำ (การตลาดและผู้บริโภค) ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณค่าของงานระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรมให้ได้รับความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ซึ่งจากโครงการวิจัยในครั้งนี้ ทีมวิจัยได้ทดลองปฏิบัติและดำเนินการตามได้ โดยเฉพาะข้อที่ 1 เรื่องการสร้างจิตสำนึกพึ่งตนเองฯ ทั้ง 99 รายเป็นตัวอย่างของความสำเร็จ และสรุปว่าทั้ง 5 ข้อนี้เราต้องทำร่วมกัน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงเพิ่มเติมว่าโครงการวิจัยฯ นี้ มีคำถามวิจัยคือ แนวทางการพัฒนาระบบการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรมที่ชาวนาสามารถทำได้ด้วยตัวเองและได้รับความเชื่อถือในระดับสากลควรเป็นอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) สืบค้นและศึกษาและเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการตรวจรับรอง ซึ่งในข้อนี้ได้นำเสนอไปในรายงานความก้าวหน้าแล้ว

ส่วนข้อ 2 และ 3 คือที่ต้องนำเสนอในครั้งนี้ นั่นคือ ข้อ 2) เพื่อสร้างระบบการรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งคำตอบน่าจะเป็นแผนภาพในรูปที่ 3: ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วยการตรวจสอบภายใน โดยคณะกรรมการบริหารเครือข่ายฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการตรวจสอบภายนอกนั่นคือ สภาผู้บริโภค 33 ราย จึงขอให้คุณนิคม ขยายความนำเสนอความเป็นมาของสภาผู้บริโภค (ผู้รับรองจากภายนอก) ว่ามีความเป็นมาอย่างไร และสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 เรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายฯ ยังไม่มีการนำเสนอซึ่งคาดว่าจะอยู่ในเล่มรายงานแล้ว

คุณนิคม เพ็ชรผา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “สภาผู้บริโภค” จะลงพื้นที่ไปดูการทำงานปีละ 2–3 ครั้ง เพื่อดูการทำงานของชาวนา และช่วยสนับสนุนและบอกต่อ ช่วยให้ชาวนามีการจัดการเรื่องการตลาดได้ง่ายขึ้น ทำให้เห็นตลาดล่วงหน้า สามารถวางแผนการผลิตได้ สำหรับสภาผู้บริโภคนั้นอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “เครือข่ายคนกินข้าว” ซึ่งทั้ง 33 ราย ประกอบด้วย คนกินข้าว 20 ราย (ผู้ที่บอกรับข้าวเป็นรายเดือน/รายปี ส่งจากนาถึงหน้าบ้าน ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล และกระจายทั่วประเทศ) มี 3 รายเป็นคู่ค้ากัลยาณมิตร เช่น ร้านขายยากรุงเทพ (ทำโครงการข้าวเป็นยา) จากสื่อ 5 ราย เช่น ไทยพีบีเอส ทีวีบูรพา สื่ออิสระในท้องถิ่น ป่าใหญ่ครีเอชั่น เป็นต้น และนักวิชาการอีก 5 ราย ทั้งนักวิชาการในพื้นที่ นักวิชาการจาก สกว. หรือนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น

ซึ่งสภาผู้บริโภคเหล่านี้จะเข้าไปดูกระบวนการรับรองภายใน และเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับชาวนาคุณธรรม ครั้งละ 3 วัน ปีละ 3 ครั้ง โดยจะมีการประเมินพร้อมให้ข้อคิดเห็น เพราะฉะนั้นจึงเห็นว่าควรจัดตั้งสภาผู้บริโภคที่มีความเข้าใจ เป็นกัลยาณมิตรที่ดี ส่วนเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายนั้นได้สรุปไว้ในเอกสารแล้ว

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

➲ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

ในรายงาน (เล่มสีเหลือง) ที่ส่งมาเหมือนเป็นการส่งเสริมมากกว่าการตรวจรับรอง น่าจะเป็นเอกสารแนบมากกว่ารายงาน ส่วนเอกสารที่ส่งแยกส่วนมานั้นเป็นการสรุปงานได้ดีกว่า โครงการนี้ทำเรื่องระบบประกันคุณภาพภายใน ในขณะเดียวกันได้วางแนวทางให้เกิดความน่าเชื่อถือจากภายนอกด้วย นั่นคือ สภาผู้บริโภคเป็นตัวเชื่อมซึ่งเป็นเรื่องดี แต่ควรแยกระบบประกันคุณภาพภายใน (*รูประบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม: ภาพกลุ่มตัวอักษรสีดำ*) และมีการเชื่อมต่อกับการประกันภายนอก (*รูประบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม: ภาพกลุ่มตัวอักษรสีเขียว*) และควรวิเคราะห์ให้เห็นว่า

1. ความสำคัญของระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ที่ระดับไหน

2. ที่ผ่านมา ในส่วนของคนในขบวนการรับรองคุณภาพนี้มองเห็นว่าระบบประกันภายในเป็นตัวช่วยให้เกิดการประกันคุณภาพภายนอกใช่หรือไม่/อย่างไร เช่น สมาชิก 119 ราย ผ่านมาตรฐานจำนวน 99 ราย และไม่ผ่าน 20 ราย ดังนั้นสภาผู้บริโภคได้ไปดูกลุ่มที่ไม่ผ่านด้วยหรือไม่ หรือคนภายในช่วยกันดูและคัดกรองกันเองก่อนแล้วจึงให้คนจากระบบภายนอกเข้าไปดูเฉพาะกลุ่มที่ผ่านใช่หรือไม่/อย่างไร ซึ่งจะทำให้สภาผู้บริโภคได้เห็นและเชื่อถือว่าระบบการประกันคุณภาพภายในของเราดี ดังนั้นควรคลี่ให้เห็นความเชื่อมโยงของทั้ง 2 ส่วนทั้งภายในและภายนอก ซึ่งการทำให้เห็นความเชื่อมโยงของทั้ง 2 ส่วนนี้จะเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

3. ตัวระบบที่ได้พัฒนาขึ้นคือ “สภาผู้บริโภค” นี้จะสามารถแทนระบบการรับรองของ IFOAM ได้ ด้วยกระบวนการองค์ประกอบ วิธีการ รวมถึงการสื่อสารออกสู่สังคมที่จะสร้างความน่าเชื่อถือ แต่เราไม่ได้ต้องการระบบที่ผูกติดกับคนใช่หรือไม่ เราอยากได้ระบบที่เป็นตัวเลือก กระบวนการเชื่อมต่อของระบบประกันภายในและประกันจากภายนอกเพื่อผูกสายสัมพันธ์กันในวงกว้าง โดยสภาผู้บริโภคจะเป็นเหมือนตัวแทนของผู้บริโภคจากภายนอกเข้ามาเป็นตัวช่วยเสริมให้เกิดการกระเพื่อมต่อไป กลไกแบบนี้จะสร้างขึ้นได้หรือไม่จากกระบวนการที่เชื่อมต่อ และถามว่ามีระบบใดระบบหนึ่งเพียงอย่างเดียวได้หรือไม่ (ระบบภายในเพียงอย่างเดียว หรือระบบภายนอกอย่างเดียว)

4. เรื่องสภาผู้บริโภคนี้ active มากกว่าที่คาด ความน่าเชื่อถือของกลไกนี้เกิดขึ้นเพราะอะไรบ้าง ควรวิเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการ วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล ที่คิดว่าทำให้สภาฯ มีความน่าเชื่อถือ เช่น คนที่ไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5. ในส่วนของระบบประกันภายในมีกระบวนการอะไรที่ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และกลุ่มชาวนาเองนั้นเข้าใจความแตกต่างระหว่าง 2 ส่วนนี้เพียงใด คนในเห็นคุณค่าของระบบประกันภายในมากน้อยแค่ไหน และควรระวังเรื่องระบบประกันภายในจะไม่เกิด ไม่สวมต่อกับภายนอก ที่สำคัญในภาพ “***ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม***” นั้น ควรอธิบายในส่วนของชาวนาว่าให้ความสำคัญกับการับรองภายในมากน้อยแค่ไหน (วงดำ) มากกว่าให้น้ำหนักความสำคัญไปที่วงเขียว (รับรองจากภายนอก) ควรอธิบายขยายความว่าจากสมาชิก 119 ราย ผ่านมาตรฐาน 99 ราย หมายความว่าอะไร เช่น เรายังต้องมีการปรับปรุงคุณภาพ ต้องมีการจัดเกรด เหล่านี้เป็นต้น

6. การนำเสนองานวิจัยแนะนำว่าควรเขียนรายงานใหม่ โดยแยกเรื่องระบบรับรองมาตรฐานภายในโดยเครือข่ายชาวนาคุณธรรม ออกจากระบบการรับรองมาตรฐานจากภายนอกที่ทำร่วมกับสภาผู้บริโภค และเพิ่มอีกหนึ่งบทเพื่อแสดง complementary role ของทั้ง 2 ระบบว่าช่วยเสริมแรงกันอย่างไร

➲ **รศ.สมพร อิศวิลานนท์**

เห็นด้วยกับ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ว่าในเล่มรายงานยังไม่ตอบโจทย์คำถามวิจัย แต่ใน Sheet จะมีบางแผ่นที่เกี่ยวข้องกับการตอบโจทย์ได้ และมีความเห็นว่าข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เขียนมานั้นไม่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้คิดว่างานนี้เป็นโอกาสดีที่ชุมชนชาวนาจะยกระดับตัวเอง เกิดมิติความเฉพาะของตัวเองขึ้นเป็น “ข้าวหอมมะลิอินทรีย์คุณธรรม” นอกจากนี้มีความเห็นว่า

1. การรับรองมาตรฐานให้เป็นระบบ ต้องมี check list ที่บอกได้ว่าอะไรที่สำคัญต้องมีเป็นองค์ประกอบอยู่ การจัดการในไร่นาต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้างยังไม่ชัดเจน เช่น การบริหารจัดการดิน ศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว ฯลฯ จะต้องทำอย่างไร ซึ่งจะเห็นว่ายังขาด dimension เหล่านี้อยู่

2. ส่วนเรื่องมิติของการดูแลเอาใจใส่น่าจะเป็นเรื่องของการจัดการไร่นา หรือมิติด้านความเป็นธรรมนั้นมีอะไรที่เป็น key หลักหรือ check list หลักที่เราต้องนำไปใช้คืออะไร ซึ่งเหล่านี้จะทำให้ตรวจสอบย้อนกลับได้

3. สำหรับด้านการแปรรูปเห็นว่าในบริบทนี้ยังหายไป คือระบบของการแปรรูปทำอย่างไรให้เป็น GAP โดยจะทำอย่างไรให้เหนือกว่าหรือเท่ากับ GAP ที่มีอยู่ แต่ไม่ควรต่ำกว่า เพราะข้าวต้องผ่านระบบการแปรรูปก่อนนำไปบริโภคได้จึงต้องมีส่วนนี้ด้วย

4. เรื่องของผู้บริโภคที่จะสร้างความเชื่อมต่อระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคนั้น เห็นว่าระบบนี้น่าจะใช้คำว่า “สภาเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม” แทนคำว่า “สภาผู้บริโภค” เพื่อให้สื่อมากขึ้น

5. สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายที่เสนอมานั้นยังไม่ใช่ เห็นว่าเป็นเพียงนโยบายในการส่งเสริมเท่านั้น และคิดว่า policy คือเป็น 1) รูปแบบหนึ่งในการสร้างการยกระดับ 2) ทำให้คุณภาพชีวิตของชาวนาในหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี และผลผลิตที่ได้จะเอื้อต่อสุขภาพผู้บริโภค 3) สร้างชุมชนเข้มแข็งและเป็นต้นแบบ เป็นชุมชนชาวนาอย่างยั่งยืน 4) เป็นช่องทางให้ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารปลอดภัย สร้างมาตรฐานให้สินค้าชุมชน และ 5) เป็นการประเมินเพื่อสร้างความจำเพาะให้เกิดขึ้นที่เหนือกว่าชุมชนอื่น จึงจะสามารถขายสินค้าได้ราคาสูงกว่าผู้อื่น เหล่านี้จะเป็นการพัฒนาสู่ SME อีกรูปแบบหนึ่ง และจะมีช่องทางขายตรง สร้างตลาดทั้งในและต่างประเทศได้

6. ตาราง “เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ของมาตรฐานต่างๆ” ที่ทำมานั้นดี แต่รูป “ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม” ยังไม่ชัดเจน

➲ รศ.ดร.ธงชัย สุวรรณสิชณน์

ถามเรื่องวิธีการได้มาซึ่งผู้ประเมิน และการตรวจสอบผู้ประเมินทำกันอย่างไร ทั้งนี้อาจต้องมีการรับรองผู้ที่เข้าไปประเมินด้วย และยังไม่เห็นชุดความรู้ที่จะเป็นคู่มือใช้ในการตรวจประเมิน

สำหรับใบประกาศนียบัตรที่อยู่ในรายงานนั้น เห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างเกินจริงหรือไม่ ที่ว่าเป็น “มาตรฐานระดับสากล” และถามว่าเราได้ทำการเปรียบเทียบกับระดับมาตรฐานสากลแล้วหรือยัง และการใส่คำนี้ลงไปอาจทำให้ไม่มีคุณธรรมด้วยเช่นกัน จึงควรระมัดระวังในการใช้คำเหล่านี้ด้วย

Mr. Alex Kaufman (เครือข่าย Moral rice) ได้ชี้แจงเพิ่มเติมจากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิว่า ในกรณีของข้าวคุณธรรมนั้น ผู้ที่เข้าร่วมงานโครงการวิจัยนี้มีความเชี่ยวชาญในการทำเกษตรอินทรีย์และได้ผ่านการรับรองมาตรฐานระดับสากลอยู่แล้ว เช่น มาตรฐาน IFOAM หรือมาตรฐานของกรีนเนท แต่ในส่วนของโครงการนี้จะเป็นการเน้นทางด้านจิตใจ และพิสูจน์ว่าผู้ที่ผ่านมาตรฐานของโครงการนี้จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีสุขภาพดี และจะเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคได้เชื่อมโยงกับเครือข่ายชาวนาข้าวคุณธรรม โดยให้ไปดูวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยการไป Home stay ซึ่งจะเกิด Relationship หรือกัลยาณมิตรที่ดีด้วย

➲ **รศ.สมพร อิศวิลานนท์**

เสนอว่าอาจใช้เป็น “มาตรฐานอินทรีย์เชิงคุณธรรม” แทนก็ได้ เพราะจะอยู่เหนือเกษตรอินทรีย์ทั่วไป ซึ่งในภาษาอังกฤษจะใช้ว่า “Moral Organic Jasmine Rice” เป็นคำที่กินใจมาก ทั้งนี้เมื่อได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรที่ใดก็มักจะยกตัวอย่างเรื่องนี้ให้ผู้ร่วมเวทีรับฟัง โดยชูประเด็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนาได้ โดยดูจากรายได้ ที่ไม่ต้องพึ่งพาโครงการจำนำข้าวของรัฐบาลเลยเพราะชาวนากลุ่มนี้สามารถขายข้าวได้ราคาสูงกว่าท้องตลาดทั่วไป ดังนั้นงานนี้เป็นตัวอย่างที่ดีที่สร้างความยั่งยืน ดังนั้นรัฐบาลควรจะให้ความสำคัญและให้การช่วยเหลือสนับสนุนไปสู่ Niche Market ให้มากขึ้น และสนับสนุนเรื่องการนำข้าวไปเป็นยา (Rice is a medicine) โดยต้องมีการวิจัยเพื่อสนับสนุนเรื่องนี้ด้วย

คุณนิคม เพ็ชรผา กล่าวขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านสำหรับข้อเสนอแนะ ซึ่งทีมวิจัยจะได้นำไปปรับแก้ไขการเขียนรายงานใหม่อีกครั้ง ทั้งนี้ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าชาวนาเครือข่ายข้าวคุณธรรมที่ร่วมโครงการรับรองมาตรฐานนี้ยังคงผ่านการรับรองจาก IFOAM หรือ NOP แบบคู่ขนานต่อไปอยู่ด้วย โดยจะมีระบบควบคุมภายในอยู่แล้วที่ผู้ตรวจสอบจะเข้ามาตรวจปีละครั้ง ซึ่งชาวนาจะปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจึงรับรองได้ว่าชาวนาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานนั้นมีระบบการควบคุมที่เชื่อถือได้ และชาวนาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานของโครงการนี้จะเหนือกว่าการรับรองจากมาตรฐานระดับสากลตรงที่เพิ่มเรื่องคุณธรรมเข้าไปด้วย

➲ **ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย**

แนะนำการปรับแก้การเขียนรายงาน ให้ใช้ Chart ***"กระบวนการดำเนินงานของโครงการวิจัย"*** เป็นหลักในการเขียนรายงาน โดยอธิบายตามภาพแต่ละประเด็น ในส่วน Input คือ literature review ส่วน Process คือการออกแบบการทำงานมีอะไรบ้าง และ Output ที่ออกมาคือได้อะไรบ้างตามลำดับ เช่น 1) คู่มือการประกันคุณภาพมาตรฐาน 2) ผลปฏิบัติการทดสอบใช้คู่มือเป็นอย่างไร อาจเขียนเป็นตารางออกมา เป็นต้น

นอกจากนี้ในส่วนเรื่องข้าวเป็นยาที่ รศ.สมพร อิศวิลานนท์กล่าวถึงนั้น อาจสรุปได้ว่าการใส่การรับรองมาตรฐานทำให้สินค้าของเราเกิดความจำเพาะที่สร้างมูลค่า การรับรองมาตรฐานลักษณะนี้เหนือกว่าการรับรอง GAP ทั่วไป นั่นคือเรื่องจิตสำนึกของคน เช่นจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมหรือต่อสุขภาพ และวิถีความสมดุล นี่คือความจำเพาะที่สร้างมูลค่า แต่กรณีของ "สภาผู้บริโภค" ที่ส่งแนวคิดเรื่องข้าวเป็นยานั้น เป็นความจำเพาะอีกอันหนึ่งซึ่งทำให้เกิดคุณค่าด้วยเช่นกัน ซึ่งเหล่านี้ต้องวิเคราะห์ออกมาให้เห็นด้วย

❷ **ดร.ธนภัท แสงอรุณ** นำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย ***"การสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศสำหรับสินค้าสถาบันเกษตรกร"*** ดังนี้

การสร้างโซ่อุปทานคือการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างคู่ค้า ทั้งคู่ค้าภายในประเทศ ได้แก่ กลุ่มเพาะปลูก–เพาะเลี้ยง แปรรูป และอื่นๆ รวมถึงผู้ประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกต่างประเทศ ซึ่งโอกาสและความท้าทายของสถาบันเกษตรกรในปัจจุบัน มีดังนี้คือ 1) การพัฒนาด้านเกษตรกรรมของประเทศเพื่อนบ้าน มีภาวะการแข่งขันด้านราคาที่รุนแรงขึ้น 2) กลยุทธ์ของธุรกิจการเกษตรจากจีน ที่รวบรวมและควบคุมราคาและช่องทางการจำหน่าย 3) การเปิดเสรีเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้มีตลาดสินค้าเกษตรและอาหารที่ขยายตัว มีการนำเข้าสินค้าจากเพื่อนบ้านมาแปรรูป และ 4) การกำหนดมาตรฐานสินค้าด้านสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (CSR) มีการเชื่อมโยงผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อย

ซึ่งแนวคิดหนึ่งคือการเชื่อมต่อโซ่อุปทานของประเทศไทยกับต่างประเทศ ทั้งกลุ่ม ASEAN APEC และ EU เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดรับกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 11 ได้แก่ 1) การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน 2) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 3) การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม 4) ความเข้มแข็งของภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและ

พลังงาน 5) การสร้างความเป็นธรรมในสังคม 6) การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

เป้าหมายหลักด้านเศรษฐกิจ คือเพื่อให้ผู้ประกอบการมีความสามารถในการแข่งขันสูงและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ให้ประเทศก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลางเข้าสู่ประเทศที่มีศักยภาพสูง (high performance country) ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข (well being) และเศรษฐกิจการค้ามีความก้าวหน้าบนพื้นฐานของความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม (business for development: B4D/ inclusive growth) สำหรับการปรับตัวและนวัตกรรมที่คาดหวังคือ จะช่วยเพิ่มคุณภาพและราคา มีการขยายช่องทางการตลาด การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานและการจัดการวงจรชีวิต ความร่วมมือกับคู่ค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม และการเปลี่ยนแปลงระบบที่มีต่อศักยภาพในการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำหรับโครงการวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้คำถามวิจัย 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนำแนวคิดการจัดการโซ่อุปทานไปใช้โดยสถาบันเกษตรกร 2) ปัจจัยใดที่เป็นอุปสรรคกั้นขวางไม่ให้สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพสามารถสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศ และ 3) ปัจจัยที่ลดอุปสรรคและเอื้อให้สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพสามารถสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้ และมีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย 5 ข้อ ได้แก่ 1) บ่งชี้ลักษณะของสถาบันเกษตรกรที่มีความพร้อมในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ 2) ระบุสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้อให้สถาบันเกษตรกรเข้าสู่ธุรกิจระหว่างประเทศ 3) มีต้นแบบในการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศสำหรับสถาบันเกษตรกร และ 4) เป็นข้อมูลให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการทำกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจระหว่างประเทศให้แก่สถาบันเกษตรกร

วิธีวิจัยสำหรับคำถามวิจัยข้อที่ 1 (เชิงปริมาณ) คือ การสำรวจด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์โครงสร้างจากสถาบันเกษตรกรทั่วประเทศ และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS ข้อที่ 2 (เชิงคุณภาพ) คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากสถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพสามารถสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้ และข้อที่ 3 (เชิงคุณภาพ) คัดเลือกสถาบันเกษตรกร 10 แห่ง สัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันเกษตรกรเกี่ยวกับโครงสร้างการดำเนินงาน 2 ครั้ง ในระยะเวลา 1 ปี โดยเว้นระยะเวลา 6 เดือน วัดระดับความโน้มเอียงที่จะสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กร โดยใช้แบบสอบถามชุดเดิม ทั้งนี้ในท้ายที่สุดผู้วิจัยคาดหวังว่าจะได้ข้อมูลไปแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไปได้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

➲ **รศ.สมพร อิศวิลานนท์**

1. ควรปรับชื่อเรื่องโครงการเพราะคำว่า “สินค้าสถาบันเกษตรกร” ไม่สื่อ

2. ควร rewrite วัตถุประสงค์ใหม่ เพราะเขียนเหมือนเป็น Output โดยอาจปรับเปลี่ยนใหม่ เช่น อธิบายโครงสร้างของ Farmer Enterprise เป็นต้น ส่วนคำถามวิจัยหากปรับอีกเล็กน้อยจะดีมาก แต่ที่เขียนมานั้นใช้ได้ดีแล้ว สิ่งที่ควร mix up คือคำว่า “ประโยชน์” ที่เขียนมานั้นเหมือนเป็น Output มากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ ดังนั้นให้ลองปรับเปลี่ยน

3. กระบวนการเลือกตัวอย่างเป็นอย่างไร รูปแบบของ Farmer enterprise ที่จะเลือกมานั้น ยังไม่ชัดเจน และจำนวนที่จะเลือกมา 10 ตัวอย่าง นั้นต้องเขียนให้ชัดเจนว่ามีกระบวนการได้ตัวอย่างมานั้นเป็นอย่างไร ทำไมต้องเลือก 10 ตัวอย่าง จำนวนตัวเลขนี้ได้มาอย่างไร

➲ รศ.ดร.ธงชัย สุวรรณสิชณน์

1. จากชื่อโครงการคาดว่าจะเห็นโมเดล แต่ยังไม่เห็นในตัวเนื้อหา จึงคาดว่าจะเกิดจากปัญหาของการใช้คำในการสื่อสาร และคำว่า “ระหว่างประเทศ” นั้นถามว่าตลาดอยู่ที่ตรงไหน นอกจากนี้จากการนำเสนอเรื่องของการเปิดประชาคมอาเซียน และมีการค้าเสรีที่เกิดขึ้น ดังนั้นเรื่องนี้จะเข้ามามีบทบาทต่อโซ่อุปทานหรือไม่

2. กลุ่มเป้าหมายมีมากน้อยแค่ไหน ซึ่งจะเป็นที่มาในการสรรหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น

3. ลักษณะของเกษตรกรที่มีความพร้อมนั้น อะไรเป็นปัจจัยในการวัดความพร้อมเหล่านั้น ซึ่งกระบวนการได้มาซึ่งแบบสอบถามนั้นไม่มีสิ่งเหล่านี้ว่ามีที่มาอย่างไร หลักการได้มาซึ่งคำถามมาได้อย่างไร

4. การกล่าวถึงความท้าทายในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นส่วนที่นำเข้าสู่ประเด็นของการวิจัย ทั้งการควบคุมช่องทางการจำหน่าย การกำหนดราคาของพ่อค้าคนกลาง การกำหนดมาตรฐานต่างๆ แต่ทำไมจึงเฉพาะเจาะจงกับการสร้างคำถามในโซ่อุปทานระหว่างประเทศ จึงควรดึงคำถามเหล่านี้มาด้วย และโซ่อุปทานคงไม่ได้เกี่ยวข้องกับเกษตรกรเพียงอย่างเดียว แต่เมื่อออกแบบสอบถามเฉพาะกลุ่มเกษตรกร จึงไม่แน่ใจว่าจะได้คำตอบครบหรือไม่

5. การวิเคราะห์สถิติยังขาดประเด็นว่าจะวิเคราะห์หาอะไรในความสัมพันธ์ที่จะเป็นประเด็นไปสู่การสร้างโซ่อุปทาน

6. การจัดกลุ่มจะจัดกลุ่มอย่างไร ยังไม่เห็นภาพว่าแบบสอบถามจะออกมาในประเด็นไหน และการเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมสูงสุด 10 แห่ง ได้มาอย่างไร และจะมีการเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่พร้อมหรือไม่

➲ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

โจทย์วิจัยนี้น่าสนใจ มีการพยายามเชื่อมโยงกับ Farmer enterprise แต่วิธีการทำงานไม่ควรใช้ Quantitative เห็นว่าควรต้องทำต้นแบบก่อน ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะมีตัวแบบอยู่บ้างแล้วหรือไม่ ถ้ามีอยู่

ควรศึกษาก่อน แต่ถ้าไม่มีงานนี้ต้องสร้างเป็น Action research ทำให้สำเร็จก่อนแล้วเรียนรู้กระบวนการที่ทำให้สำเร็จว่าต้องทำอย่างไร ควรต้องตัดข้อ 1–8 ออกไปก่อนแล้วเริ่มทำที่ข้อ 9 ก่อน ต้องเลือกว่าจะทำกับใครบ้าง และเลือกให้เป็น อาจไม่ได้เลือกด้วยตัวสินค้า แต่เลือกที่ศักยภาพขององค์กร หรือฐานสมาชิก หรือความแข็งแกร่งภายใน เป็นต้น ซึ่งต้องมีเกณฑ์ในการเลือก อาจเลือก 2–3 ตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบก็ได้

นัยยะของการพูดถึงสถาบันเกษตรกรนี้ไม่ได้เน้นที่เรื่องของตลาด โดยปกติ supply chain จะเน้นเรื่องตลาด แต่การจะเน้นเรื่องสถาบันเกษตรกรว่าทำอย่างไรให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการ connect supply chain นี้ได้จะกลับสู่มวลสมาชิกในวงกว้างให้มากที่สุด เพราะฉะนั้นฐานของสถาบันหรือตัวสหกรณ์นั้นเป็นตัวสำคัญ

งานนี้เป็นงานพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์ขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง คือชั้นที่จะสามารถไปต่อ supply chain กับคู่ค้าในต่างประเทศได้ จะเลือกทำกับสินค้าเกษตรตัวไหน จะเลือกตัวที่มี connection กันอยู่เดิมหรือไม่ โจทย์นี้ดีมากๆ แต่วิธีทำงานอาจต้องเลือกวัตถุประสงค์เพื่อสร้างตัวแบบ แล้วทำงานหนุนเสริม ซึ่งคำถามอีกหนึ่งอย่างคือจะเอาอะไรไปหนุนเสริม เช่นอาจมีพื้นฐานความรู้จากการตรวจเอกสาร ที่จะให้คำแนะนำให้ได้ว่ามีเกณฑ์ในการเลือกอย่างไร และจากนั้นต้องลงไปทำ action เพื่อเชื่อมโซ่อุปทาน ซึ่งเราต้อง review และควรมีชุดความรู้ให้มากพอที่จะช่วยหนุนเสริมให้สถาบันเกษตรกรเหล่านั้นได้พอที่จะไม่หลงทาง

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิว่า งานโครงการนี้มองเรื่องการจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ที่จะเชื่อมต่อธุรกิจกับต่างชาติ จึงขอปรึกษาว่าถ้า ดร.ธนภัท แสงอรุณ จะสามารถเลือกประชากรที่จะศึกษาจากประชากรที่เตรียมความพร้อมแล้วระดับหนึ่ง เช่น อาจเลือกกลุ่ม SMEs หรือ OTOPs 5 ดาว มา 10 แห่งเพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษาว่าตัวอย่างที่เลือกมาศึกษานั้นมีความพร้อมจริงหรือไม่ เพราะกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรมนั้นเมื่อจะทำงานวิจัยมักจะทำกับกลุ่มเกษตรกร แต่เมื่อถึงเวลาเลือกกลุ่มธุรกิจไปจัดโปรโมชั่นต่างประเทศก็มักจะเลือกพ่อค้าคนกลางไปเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่เลือกชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย ดังนั้นงานนี้จึงเห็นว่าเมื่อได้ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ไปแล้ว กระทรวงพาณิชย์จะเลือกกลุ่มได้ถูกต้องมากขึ้น ดังนั้นจึงขอปรึกษาว่างานนี้น่าจะไม่ได้เป็นการทำต้นแบบแต่จะเป็นการทำ Situation analysis โดยยกเอาประชากรที่เหมือนมีความพร้อมจะส่งต่อแล้วมาศึกษาว่ายังขาดเหลืออะไรบ้าง จึงเห็นว่าน่าจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์บ้าง

➲ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

เห็นว่าข้อเสนอที่จะทำเป็นการประเมินคุณลักษณะของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรหรือสถาบันเกษตรกร โดยไม่ base บน action เป็นแค่การวิเคราะห์ ไม่ใช่การสังเคราะห์ (Synthesis) ซึ่งการ

วิเคราะห์นี้น่าจะมีจุดอ่อนมากเพราะไม่ได้ทำบนสถานการณ์ที่สหกรณ์เหล่านั้นได้ปฏิบัติจริง เพราะฉะนั้นจะทำได้ยาก ไม่ได้เห็นภาคปฏิบัติการ สุดท้ายก็ต้องเลือกมาทำ action ในที่สุด

❸ **คุณณัฐกานต์ สหวัชรินทร์** นำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย **"การศึกษาการจัดการโซ่อุปทานในรูปแบบเครือข่ายของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรไทยเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขัน: กรณีศึกษาเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย"** ดังนี้

ความสำคัญของปัญหาการวิจัยโครงการนี้ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาภาคเกษตรกรต้องประสบปัญหาทั้งในด้านการขาดอำนาจต่อรอง ถูกกดราคาจากนายทุน ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับปัญหาความยากจน จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มในรูปของกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และยังเป็นการสร้างกลไกในการปกป้อง พัฒนาชุมชน แต่จากสถานการณ์ในปัจจุบันและในระยะต่อไปที่การค้าระหว่างกันจะเสรีมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการแข่งขันก็จะสูงขึ้นด้วย ยิ่งทำให้อำนาจต่อรองของเกษตรกรเล็กลง ตลาดมีความผันผวนสูง มีการออกมาตรการกีดกันทางการค้าต่างๆ และในส่วนของผู้บริโภค ก็มีเงื่อนไขต่างๆมากขึ้น

สำหรับสินค้าเกษตร ที่มีลักษณะเฉพาะทั้งการเสื่อมสภาพได้ง่าย เป็นสินค้าตามฤดูกาล ปริมาณผลผลิตขึ้นกับสภาพแวดล้อม เป็นต้น ปัจจัยต่างๆเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อราคาและคุณภาพของผลผลิต หากมีการจัดการที่ไม่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้สินค้าเกษตรจึงเป็นสินค้าที่ภาครัฐต้องให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอดทั้งเรื่องของการประกันราคา รับจำนำสินค้า แต่ก็เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ทำให้ภาคเกษตรกรยังคงอ่อนแอ สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นการเพิ่มแรงกดดันให้แก่ภาคเกษตรกร ดังนั้นการเพิ่มศักยภาพให้แก่กลุ่มเกษตรกรในสถานะที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งในโซ่อุปทานอาจไม่เพียงพอ แต่ต้องพัฒนาสู่การเชื่อมโยงเป็นครือข่ายโดยเฉพาะเครือข่ายที่เป็นการเชื่อมโยงเพิ่มมูลค่าแก่โซ่อุปทานด้วย ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550–2554 มาจนถึงร่างแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 3 ซึ่งต่างก็ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ควบคู่ไปกับการพัฒนา สร้าง/เชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกันในห่วงโซ่อุปทาน

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของประเทศไทยนั้นพบว่า 9% ของประชากรในประเทศเป็นสมาชิสหกรณ์การเกษตร อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า สหกรณ์การเกษตรที่เป็นภาคส่วนที่ใหญ่ที่สุดกลับมีอัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้สูงที่สุดจากภาคสหกรณ์ทั้งหมดคือมากกว่าร้อยละ 97 อันมีสาเหตุมาจาก 1) การขาดศักยภาพในการแข่งขัน 2) มีความร่วมมือในลักษณะการสร้างเครือข่ายเชิงพันธมิตรอย่างเบาบาง 3) การถูกแทรกแซงเชิงนโยบายจากภาครัฐมาโดยตลอดทำให้สหกรณ์ขาดอิสระในการบริหารจัดการและพึ่งพาตนเอง ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ และขัดกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550–2554 มาจนถึงร่างแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 3 ซึ่งต่างก็ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ควบคู่ไปกับการพัฒนา สร้าง/เชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกันในห่วงโซ่อุปทาน

ยกตัวอย่างเช่น เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ในอดีตที่ผ่านมาสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้เล็งเห็นความสำคัญของการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายของสหกรณ์และการรวมกลุ่มผู้ผลิต จากงานวิจัยการพัฒนาเครือข่ายคุณค่าใน 36 จังหวัดตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา ซึ่งผลที่ได้ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายคุณค่า 117 เครือข่าย ทั้งนี้เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยเป็นเครือข่ายหนึ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งพัฒนาความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายของสหกรณ์การเกษตรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิตข้าวหอมมะลิ 15 แห่งในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ที่มีรูปแบบความร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ในแนวดิ่ง (Vertical Integration) ในลักษณะเครือข่ายสหกรณ์ที่มีการเชื่อมร้อยกิจกรรมในโซ่อุปทานในพื้นที่ใกล้เคียง มีจุดเด่นของยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่แหล่งผลิตและศูนย์รวมเครือข่าย คณะกรรมการเครือข่ายมีความเชื่อมั่นไว้วางใจในการร่วมมือในลักษณะเครือข่ายที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแม่ข่ายแกนนำ ภายใต้กลยุทธ์การดำเนินงานของเครือข่ายในการใช้นวัตกรรมเครือข่ายคุณค่าเพื่อสร้างระบบสหกรณ์ที่เข้มแข็ง ใช้การบริหารจัดการแบบรวมศูนย์ในระบบกงสีเพื่อเสริมศักยภาพด้านการผลิตด้วยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ของเครือข่ายมาใช้อย่างคุ้มค่ามากขึ้น ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนโลจิสติกส์ของเครือข่าย การสร้างแบรนด์เพื่อการขยายตลาดอย่างยั่งยืน เพิ่มช่องทางการจำหน่าย และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่มีเป้าหมายร่วมกันในการเชื่อมโยงกิจกรรมการรวบรวมผลผลิต การแปรรูปเพื่อจำหน่ายและการกระจายสินค้า สร้างอำนาจต่อรอง อันนำไปสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรมที่เข้มแข็งและช่วยยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้แก่สมาชิกสหกรณ์ทั้งในด้านของผลตอบแทนที่ดีขึ้นและโอกาสในการพัฒนาตนเองด้วยสังคมการเรียนรู้

จากแนวคิดดังกล่าวจึงเป็นที่มาของความสนใจในการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ และความร่วมมือในโซ่อุปทานของธุรกิจข้าวหอมมะลิภายใต้การดำเนินงานโดยสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งประโยชน์-อุปสรรคจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในเครือข่าย คุณค่าที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้จะดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุน- ผลตอบแทนที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโซ่อุปทานแต่ละช่องทางได้รับเพื่อคำนวณหาต้นทุน-ผลกำไรรวมของแต่ละโซ่อุปทาน ผลที่ได้รับจากการศึกษาจะถูกรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอในเชิงนโยบายในการส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันให้แก่สถาบันสหกรณ์การเกษตร อันจะส่งผลดีแก่สมาชิกสหกรณ์นั้นๆอย่างยั่งยืนต่อไป โดยการดำเนินงานเป็นไปภายใต้โจทย์วิจัย 2 ข้อ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการโซ่อุปทาน และความร่วมมือของโซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรมีรูปแบบเป็นอย่างไร และมีความแตกต่างในด้านต้นทุน-ผลตอบแทนของแต่ละช่องทางอย่างไร และ 2) มีเครื่องมือ/กลไกอื่นๆที่เหมาะสมอีกหรือไม่ที่สามารถนำมาช่วยยกระดับศักยภาพในการแข่งขันแก่โซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตร และยกระดับรายได้แก่เกษตรกรสมาชิกอย่างยั่งยืน

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยกัน 3 ข้อ คือ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ และความร่วมมือในโซ่อุปทานธุรกิจข้าวหอมมะลิของสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งศึกษา ประโยชน์ คุณ

ค่าที่เพิ่มขึ้น และอุปสรรคของความร่วมมือในโซ่อุปทานแต่ละช่องทาง 2) ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของต้นทุน–ผลตอบแทน ในโซ่อุปทานธุรกิจข้าวหอมมะลิของสหกรณ์แต่ละช่องทางที่แตกต่างกัน และ 3) นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทานสหกรณ์การเกษตรไทยและยกระดับความกินดีอยู่ดีให้แก่สมาชิก

และเพื่อหาคำตอบของโจทย์การวิจัยดังกล่าวข้างต้น กรณีศึกษาของสหกรณ์การเกษตรที่อยู่ในธุรกิจการผลิตข้าวหอมมะลิในพื้นที่เขตทุ่งกุลาร้องไห้ จำนวน 4 แห่ง จะถูกสุ่มเลือกเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อสำรวจหาข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโซ่อุปทาน กิจกรรมหลักในการดำเนินงานของแต่ละภาคส่วน และความร่วมมือที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของแต่ละลำดับขั้นของโซ่อุปทาน อันประกอบด้วย ระดับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของแต่ละสหกรณ์ ระดับระหว่างสหกรณ์ และระดับสหกรณ์และผู้ซื้อ/กลุ่มผู้บริโภค ซึ่งข้อมูลที่ได้จะถูกนำมารวบรวมและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ การคำนวณเปรียบเทียบต้นทุนรวม–ผลกำไรรวมของแต่ละโซ่อุปทาน เพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางในการยกระดับศักยภาพในการแข่งขันให้แก่โซ่อุปทานอย่างบูรณาการต่อไป

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

➲ รศ.สมพร อิศวิลานนท์

จากประเด็นปัญหาแนะนำให้ตั้งคำถามว่า 1) ถ้าจะสร้างความน่าเชื่อถือในคุณภาพของข้าวหอมมะลิในตลาดการค้าจะทำอย่างไรที่ให้กลไกสหกรณ์เข้ามาช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น

สิ่งที่จะทำยัง identify ไม่ clear และสิ่งที่จะ survey นั้นจะไป survey ที่ปลายน้ำคือผู้บริโภคใช่หรือไม่ และหากจะ survey ทั้งโซ่อุปทานคือ สมาชิก ตัวสหกรณ์ และผู้บริโภค แล้วนั้นการจะสุ่มเลือกสมาชิกจะทำอย่างไร ยังไม่มีวิธีการสุ่มเลือกสมาชิกให้เห็น และ population ของสหกรณ์ที่จะเลือกมา 4 แห่งนั้นมีอยู่เท่าไหร่ และมีเกณฑ์อะไรยังไม่ชัดเจน

สำหรับในระบบของสหกรณ์นั้นมีมิติเรื่องของคุณธรรม ที่มองเรื่องความเป็นอยู่ของสมาชิกและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้แก่สมาชิก คิดว่าโครงการนี้หากทำให้ดีอาจตอบโจทย์ในเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยกระบวนการของสหกรณ์ที่มีอยู่ได้ โดย Policy คือ อาจเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนการสร้างระบบการค้าที่เป็นธรรม แต่อาจ rewrite ใหม่โดยบอกว่ากระบวนการนี้อาจจะช่วยลดความไม่เป็นธรรมที่มีอยู่ได้ ส่วนประเด็นวิจัยข้อที่ 2 คือให้ตัดคำว่า “เหมาะสม” ออก เพราะไม่น่าจะบอกได้ว่าเหมาะสมหรือไม่

➲ **ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย**

งานนี้เป็นการถอดบทเรียนจากงานวิจัย “ข้าวเกิดบุญ” โดยใช้แนวคิดการบริหารจัดการโซ่อุปทานเข้าไปจับ เพราะกรณีข้าวเกิดบุญนี้ได้มีการทำ action ไปแล้ว และงานนี้เป็นส่วนของการถอดบทเรียนว่าเมื่อทำแล้วมีอะไรดีขึ้นบ้างหรือไม่ ซึ่งเรียกว่า Synthesis เพราะมีการ action ไปแล้ว

สำหรับกรอบงานใช้ได้แล้ว แต่ขอให้ตั้งคำถามเพิ่มเติมว่า การจัดการโซ่อุปทานโดยวิถีสหกรณ์ที่เกิดขึ้นแล้วภายใต้ 15 สหกรณ์ มีความพิเศษตรงไหน มีจุดเด่น จุดแข็ง-จุดอ่อนตรงไหน และแนวทางการส่งเสริมสหกรณ์ในอนาคตต้องจัดการอย่างไร ผลตอบแทนเกิดตรงจุดไหนบ้าง มากน้อยอย่างไร ส่วนเรื่องการสอบถามให้สอบถามแบบ outbreed บ้าง อย่าสอบถามแต่ภายในเครือข่าย Farmer Shop ให้ออกไปด้านนอกบ้าง เช่นลูกค้าก็เป็นส่วนสำคัญควรไปสอบถามบ้าง

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าเครือข่ายข้าวหอมมะลิที่ทำแบรนด์ข้าวเกิดบุญนั้นยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ดังนั้นโครงการนี้จะมาคลี่โซ่อุปทานที่มีอยู่หลายๆ ช่องทาง เช่น โซ่อุปทานไปคิงส์พาวเวอร์ เจียเม้ง ไฮเปอร์มาร์ท หรือ Farmer Shop ซึ่งงานนี้จะช่วยชี้ให้เห็นว่าถ้าทำงานอย่างเต็มที่น่าจะเกิดประโยชน์มากกว่าที่เป็นอยู่อย่างไร ทั้งเรื่องต้นทุนผลตอบแทน หรือความเข้มแข็งของการสร้างเครือข่าย ดังนั้นโจทย์นี้ขณะนี้จะเป็นการสังเคราะห์ว่า ณ ปัจจุบันทิศทางเครือข่ายที่เหมาะสมอยู่แล้วนี้จะไปอย่างไร ทั้งต้นทุนผลตอบแทน และอื่นๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนทิศทางที่จะช่วยให้การทำงานของเครือข่ายฯ ไปได้เร็วขึ้นด้วย

➲ **ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย**

ถ้าจะทำแบบที่ รศ.จุฑาทิพย์ อธิบายมานั้น สิ่งสำคัญคือต้องตั้งคำถามให้ชัดเจน โดยใช้เรื่องต้นทุนผลตอบแทนมาคลี่ว่าจะไปช่องไหนดี และเน้นว่าการตั้งคำถามเป็นสิ่งสำคัญ ว่าจะเป็นการถอดบทเรียนหรือเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ

➲ **รศ.ดร.ธงชัย สุวรรณสิชณน์**

1. ชื่อเรื่องโครงการไม่ได้ระบุประเด็นที่จะศึกษาว่าเป็นประเด็น “ข้าวหอมมะลิ” จึงน่าจะเป็น “การจัดการโซ่อุปทานข้าวหอมมะลิฯ” และคำว่า “การยกระดับศักยภาพในการแข่งขัน” นั้นดูกว้างเกินไป ไม่รู้ว่าจะยกระดับในเรื่องอะไร เช่น จะเป็นการชูประเด็นเรื่องการแข่งขันด้านการค้าที่เป็นธรรมและเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์โดยไม่ได้มุ่งที่กำไรเพียงอย่างเดียว จะมีบริบทของสภาพแวดล้อมและชีวิตมนุษย์ที่มีคุณค่า ซึ่งต้องชี้ให้เห็นสิ่งเหล่านี้

2. การจัดการโซ่อุปทานมีข้อดีคือ เกิดการสร้างเครือข่ายพันธมิตร การมีเครือข่ายส่งผลอย่างไร เช่น ส่งผลไปสู่การค้าที่เป็นธรรม

3. ถ้าศึกษาออกมาแล้วจะช่วยลดบทบาทของรัฐที่จะเข้ามาแทรกแซง และผลที่ได้ออกมาคือ สังคมได้กินดีอยู่ดี สังคมมีความสุข จึงเห็นว่าน่าจะมีเชิงเปรียบเทียบในส่วนที่ขาดเครือข่าย มีอุปสรรคปัญหาอย่างไรบ้าง น่าจะดีขึ้น มากกว่าชี้ให้เห็นเพียง 4 แห่ง ถ้าเห็นภาพสะท้อนกลับมาน่าจะดี

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวขอบคุณข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และกล่าวว่านักวิจัยจะได้ทำการปรับความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน และเพิ่มการศึกษาเปรียบเทียบนอกเครือข่าย ตามคำแนะนำต่อไป และตามที่ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย แจ้งไว้ว่าน่าจะส่งข้อเสนอโครงการฉบับแก้ไขได้ภายใน 2 สัปดาห์

❹ **ดร.โชคชัย สุทธาเวช** นำเสนอข้อเสนอโครงการ **“การประเมินผลแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง (พ.ศ.2550–2554)** ดังนี้

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติตาม พ.ร.บ. สหกรณ์แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขบวนการสหกรณ์ไทยดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติแล้วสองฉบับ โดยแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 ของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาตินั้น ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นลงแล้วเมื่อ พ.ศ. 2554 ความสำเร็จของแผนจะมีผลมากน้อยเพียงใดสมควรมีการประเมินผลเพื่อนำข้อมูลไปเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ การปรับปรุงแนวคิดและการดำเนินงานแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สาม พ.ศ. 2555 – 2559 ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา มีอยู่ด้วยกัน 4 ข้อ คือ 1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและระดับความสำเร็จของการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง 2) เพื่อระบุถึงปัจจัยต่างๆ และการทำหน้าที่หรือการดำเนินการของปัจจัยเหล่านั้น ภายใต้ระบบและกระบวนการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง 3) เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สองขององค์การต่างๆ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง และ 4) เพื่อเสนอความเห็นถึงแนวคิดการพัฒนาและปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ในอนาคต และแนวทางในการพัฒนาการบริหารแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต ภายใต้คำถามวิจัย 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ปัจจัยด้านองค์การเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการตามแผนอย่างไร และมากน้อยเพียงใด และข้อ 2 บริบทของการดำเนินการตามแผนเกื้อหนุนการปฏิบัติตามแผนหรือไม่และอย่างไร

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้จะทำการวิเคราะห์และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 โดยการรองรับของรัฐธรรมนูญและรัฐบาล ผ่านการกำกับของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นการจัดการเชิงสถาบันที่เกิดขึ้นใหม่ในรูปองค์คณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับประชาชน เราจึงอาจกล่าวได้ว่าการกำหนดนโยบายเช่นนี้เป็นตัวแบบการกำหนดนโยบายแบบสถาบันอย่างหนึ่ง (Institutional model) อันเป็นสถาบันย่อยภายใต้ระบบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

โดยมีวิธีการวิจัยที่ประกอบด้วย 1) การวิจัยเอกสารครอบคลุมถึงเอกสารของหน่วยงานราชการ ขบวนการสหกรณ์ และ ภาคประชาชน และธุรกิจเอกชน อาทิ แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่ง สอง และสาม รายงานการประชุม/ การสัมมนา รายงานวิจัยด้านสหกรณ์ เอกสารการประเมินคุณภาพและมาตรฐานสหกรณ์ บทความวิชาการ และอื่นๆ 2) การสำรวจความคิดเห็นผู้นำสหกรณ์ ผู้บริหารส่วนราชการ และนักวิชาการด้านสหกรณ์ ถึงความคิดเห็นต่อระดับความมีอิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแผน (รูปธรรมของนโยบาย) ไปปฏิบัติ ประมาณ 500 คน 3) การจัดสนทนากลุ่มตัวแทนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมนุมสหกรณ์แห่งชาติ สมาคมนักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สถาบันวิชาการต่าง ๆ และองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยหนึ่งครั้ง ประมาณ 30 คน และ 4) การสัมภาษณ์ผู้นำสหกรณ์ ผู้บริหารกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สมาคมเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ และนักวิชาการในวงการสหกรณ์ ประมาณ 10 คน

ทั้งนี้ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ 1) ได้ข้อมูลที่แสดงถึงการประเมินผลความสำเร็จของแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง 2) ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความไม่สำเร็จของการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง 3) ทราบถึงปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สองขององค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 4) ได้แนวคิดการพัฒนาและปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ในอนาคต และแนวทางในการพัฒนาการบริหารแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดในอนาคต

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ให้ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับแนวคิดของชุดโครงการคือ ระยะเวลา 10 ปีที่ผานมาได้มีโอกาสทำงานวิจัยด้วยทุนสนับสนุนจาก สกว. อย่างต่อเนื่องจึงทำให้มีโอกาสนำเอาชุดความรู้ และ Innovation ที่ได้จากงานวิจัยไปเขียนแผนฯ ได้ 2 แผน ประเด็นคือขณะนี้จะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ที่จะให้นักวิจัยผู้มีความเชี่ยวชาญเข้ามาทำการติดตามประเมินผลทั้งเชิงโครงสร้างและเชิงระบบว่ามีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

➲ **คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ**

เห็นด้วยหากจะมีผู้มาประเมินผลแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฯ โดยมองว่ายังมีปัจจัยภายนอกที่นอกเหนือจากการมีความรู้ความเข้าใจหรือความสามารถของหน่วยงาน นั่นคือ นโยบายของภาครัฐ ซึ่งในแต่ละรัฐบาลจะให้ความสนใจกับสหกรณ์น้อยมาก จึงคิดว่าน่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อแผนพัฒนาดังกล่าวฯ จึงขอให้ช่วยดูและวิเคราะห์ในปัจจัยเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ผลของแผนที่ยังไม่ได้กล่าวถึงได้แก่ ผู้ที่ใช้จริงคือ สมาชิกสหกรณ์ แต่ยังไม่ได้รับการให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนางานสหกรณ์อย่างแท้จริง ดังนั้นเห็นว่าเรื่องการเมืองและตัวสมาชิกจะเป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าของสหกรณ์ ซึ่งควรต้องให้ความสำคัญด้วย

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวเสริมว่าจากข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ คิดว่ากลไกที่สำคัญที่ต้องใส่ไว้ด้วยคือ แผนของกรม 2 กรม ซึ่งจะเห็นความเชื่อมโยงได้อย่างดี รวมทั้งแผนของชุมนุมต่างๆ ด้วย

➲ **รศ.สมพร อิศวิลานนท์**

เข้าใจว่างานนี้จะดูความสำเร็จ และปัจจัยอะไรสะท้อนความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้น จึงมีคำถามว่างานที่จะทำการประเมินนี้จะสะท้อนให้เห็น Innovation จากแผนฯ ที่ผ่านมาได้หรือไม่ และ Innovation จะ
ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากน้อยขนาดไหน

➲ **ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย**

โจทย์เรื่องการประเมินผลแผนฯ นั้นอาจจะไม่ใช้หน้าที่ของ สกว. ที่จะให้ทุนสนับสนุน ดังนั้นอาจจะปรับโจทย์ เช่น “เกิดการสร้างนวัตกรรมด้านสหกรณ์ใหม่ๆ อะไรบ้าง และแผนฯ นี้เอื้อให้เกิดนวัตกรรมด้านสหกรณ์ใหม่ๆ อะไรบ้างหรือไม่” ให้เจาะไปที่บางประเด็นที่คิดว่าน่าสนใจ เช่น นวัตกรรมที่เกิดขึ้นเกิดด้วยเงื่อนไขแบบใด

หรืออาจเป็นโจทย์การวิเคราะห์ที่มีความลึก ซึ่งอาจมีมิติเวลาเข้าไปจับดูว่าถ้าเอาสหกรณ์เป็นหน่วยวิเคราะห์ ถามจากสหกรณ์ว่าในรอบปีที่ผ่านมามีอะไรที่ make a different และเห็นว่านโยบายอะไรหรือมาตรการอะไรที่กำหนดมาแล้ว make a different กับขบวนการสหกรณ์ได้ดี เป็นบวกหรือลบก็ตาม จุดเปลี่ยนคืออะไร ดังนั้นควรตั้งโจทย์ใหม่เพื่อจะให้งบประมาณได้

➲ รศ.ดร.ธงชัย สุวรรณสิชณน์

เห็นว่างานวิจัยควรเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญก้าวหน้าของขบวนการสหกรณ์ในระยะที่ผ่านมา ซึ่งอาจวัดจาก Innovation ที่เกิดขึ้น และเห็นว่างานนี้น่าจะสามารถปรับชื่อและกรอบของโจทย์วิจัยได้ โดยเป็นการประเมินว่ามีอะไรที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทำให้สหกรณ์ขับเคลื่อนไปได้ดีกว่าเดิม หรือมีอะไรมากระทบทำให้เกิดการหยุดชะงัก เกิดความล่าช้าและเป็นผลลบต่องานสหกรณ์ ซึ่งก็ยังคงอยู่ในรูปของการประเมินและวิพากษ์วิจารณ์

➲ อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์

ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

1. อยากเห็นว่าในการติดตามผล จะใช้เครื่องมืออะไรที่ชัดเจนในการติดตาม

2. การ approach กับผลของแผนไม่อยากให้ใช้คำว่า “ผลสำเร็จ” เพราะที่จริงแล้วในแผนฯ 2 ที่ต้องการดูคือ แผนฯ 2 ที่เดินไปนั้นมีอะไรที่สำเร็จหรือไม่สำเร็จ และทำหรือไม่ทำเพราะอะไร และการที่จะไปสัมภาษณ์บุคคลนั้น น่าจะเสริมว่ามีผลงานหรืองานตามยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ให้เห็นได้ชัดเจนด้วย

3. หลังจาก 6 เดือนที่จะไปศึกษาผลออกมาแล้ว อยากให้มีผลว่ามีจุดเด่นอย่างไร และไม่ได้ทำเพราะอะไร มีจุดด้อยอะไร และควรแก้ไขอย่างไร เพราะเห็นว่ายุทธศาสตร์ทั้ง 5 ของแผนฯ 2 นั้นถ้าสหกรณ์ได้นำไปทำจริงน่าจะเป็นประโยชน์ แต่เนื่องจากเราได้นำแผนฯ 2 ลงไปถึงตัวสมาชิกหรือไม่ และข้อสำคัญคือแผน 2 นั้นขาดผู้รับผิดชอบอย่างแท้จริงในการ monitoring

❺ **คุณผาณิต บูรณ์โภคา** นำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย **“การยกระดับมาตรฐานการตรวจสอบสหกรณ์โดยกลไกผู้ตรวจสอบกิจการ”** ดังนี้

ในปัจจุบันสถานการณ์ทางธุรกิจต่างๆ ที่ประสบปัญหาการดำเนินงานที่ล้มเหลวมักเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ได้ดำเนินการตามกลยุทธ์ทางธุรกิจที่เหมาะสม ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี รวมถึงไม่มีระบบการตรวจสอบกิจการและการบริหารความเสี่ยงที่ดี สถาบันเกษตรกรนับเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เพราะระบบสหกรณ์มุ่งหวังให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดตั้งและดำเนินกิจการของสหกรณ์ ในฐานะเป็นองค์กรของสมาชิกเพื่อช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งปัจจุบันประชาชนมีการรวมกลุ่มและพัฒนาธุรกิจของตนในรูปของสหกรณ์ 7,739 สหกรณ์ มีสมาชิกมากกว่า 10.72 ล้านคน ระบบสหกรณ์ทุกประเภทในประเทศไทยเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินธุรกิจแต่ละประเภท ยังคงประสบกับปัญหาการดำเนินงานเช่นเดียวกับธุรกิจโดยทั่วไป

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในฐานะศูนย์ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ได้ตระหนักถึงภารกิจในการพัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ ซึ่งเป็นนโยบายของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เพื่อเสริมสร้างให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการที่มีคุณภาพสูง มีมาตรฐานการตรวจสอบที่ดี ซึ่งเป็นกลไกสำคัญเสริมสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลต่อผู้บริหารสหกรณ์ในการช่วยลดความเสี่ยงทางธุรกิจ ลดปัญหาและข้อบกพร่องในสหกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วยให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบต่างๆ ที่ถูกต้อง ตลอดจนช่วยพิทักษ์ผลประโยชน์ให้ตรงตามเจตนารมณ์ของสมาชิกของสหกรณ์ ดังนั้น ในปี 2555 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาโครงการวิจัยการยกระดับมาตรฐานการตรวจสอบสหกรณ์โดยกลไกผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการตรวจสอบกิจการให้มีประสิทธิภาพโดยผู้ตรวจสอบกิจการ และส่งเสริมสนับสนุนให้สหกรณ์มีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมการให้บริการที่หลากหลายแปลกใหม่ อันเป็นการตอบสนองกับความต้องการของสมาชิก อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการทำงานของสหกรณ์ของผู้ตรวจสอบกิจการ และให้ผู้ตรวจสอบกิจการมีเครื่องมือในการตรวจสอบที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นในหมู่มวลสมาชิก ทำให้การดำเนินกิจการของสหกรณ์บรรลุวัตถุประสงค์เกิดประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 5 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อสร้างมาตรฐานการตรวจสอบสหกรณ์โดยกลไกผู้ตรวจสอบกิจการที่สอดคล้องกับนโยบายซึ่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้วางเกณฑ์ไว้ 2) เพื่อกำหนดวิธีการดำเนินงานตรวจสอบกิจการสหกรณ์ให้มีมาตรฐานที่ดี 3) เพื่อกำหนดเกณฑ์ขีดความสามารถของผู้ตรวจสอบกิจการที่มีคุณภาพในการให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ที่ดีแก่คณะกรรมการดำเนินการ 4) เพื่อกำหนดแนวทางการคัดสรรผู้ตรวจสอบกิจการที่สามารถวางแนวทางสร้างสรรค์นวัตกรรมการให้บริการรูปแบบ

ใหม่ ๆ แก่สมาชิก และ5) ศึกษาเพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพผู้ตรวจสอบกิจการให้ทำหน้าที่ได้ผลดีตามข้อ 1–4

ภายใต้โจทย์วิจัยคือ สหกรณ์สามารถใช้กลไกผู้ตรวจสอบกิจการในการยกระดับมาตรฐานการตรวจสอบได้อย่างไร? ได้แก่ 1) ปัจจัยกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบโดยกลไกผู้ตรวจสอบกิจการ 2) แนวทางในการกำหนดวิธีการดำเนินงานตรวจสอบกิจการสหกรณ์ 3) เกณฑ์ผู้ตรวจสอบกิจการที่มีคุณภาพในขีดความสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการดำเนินการอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ที่ดี และ 4) การคัดสรรผู้ตรวจสอบกิจการที่สามารถวางแนวทางการสร้างสรรค์นวัตกรรมการให้บริการรูปแบบใหม่ๆแก่สมาชิก

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการรวมถึงสถานที่ในการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้คือ การสำรวจจากเอกสาร ศึกษา ดูงาน และสำรวจปัญหา พร้อมสำรวจข้อมูลจากฝ่ายบริหาร ฝ่ายจัดการ สมาชิก ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้สอบบัญชีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ และนำความรู้ที่ได้ มาใช้ในการพัฒนามาตรฐานการตรวจสอบสหกรณ์โดยกลไกผู้ตรวจสอบกิจการ กำหนดแนวทางวิธีการดำเนินงานตรวจสอบกิจการสหกรณ์ กำหนดเกณฑ์ผู้ตรวจสอบกิจการที่มีคุณภาพในขีดความสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการดำเนินการอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ที่ดี กำหนดแนวทางการคัดสรรผู้ตรวจสอบกิจการที่สามารถวางแนวทางการสร้างสรรค์นวัตกรรมการให้บริการรูปแบบใหม่ๆ แก่สมาชิก

ทั้งนี้ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ 1) สหกรณ์มีมาตรฐานการตรวจสอบโดยกลไกผู้ตรวจสอบกิจการที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และกรมส่งเสริมสหกรณ์ 2) สหกรณ์มีวิธีการดำเนินงานและการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ที่มีมาตรฐาน 3) สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการที่มีคุณภาพมีขีดความสามารถที่จะให้คำแนะนำการปฏิบัติงานที่ดีแก่คณะกรรมการของสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง นำไปสู่แนวทางการบริหารจัดการที่ดี 4) สมาชิกสหกรณ์ได้รับการบริการที่หลากหลายมากขึ้น ตรงตามความต้องการ และ 5) ผู้ตรวจสอบกิจการมีเครื่องมือสำหรับใช้ตรวจสอบกิจการอย่างมีคุณภาพ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

➲ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

ถามว่าผู้ตรวจสอบกิจการใช้อะไรเป็นเครื่องมือตรวจสอบ และตรวจอะไรบ้าง อะไรคือสิ่งที่เรียกว่า “มาตรฐานผู้ตรวจสอบที่ดี” กรมตรวจฯ มีมาตรฐานนี้อยู่หรือไม่

ทั้งนี้ยังจับปัญหาไม่พบว่าปัญหาของผู้ตรวจสอบอยู่ตรงไหน เช่น เรื่องการไม่มีมาตรฐานใช่หรือไม่ หรือการปรับตัวไม่ทันตามสถานการณ์โลก หรืออื่นๆ อย่างไร ทำให้ไม่ทราบว่างานนี้จะไปช่วยแก้ปัญหาอะไร

คุณผาณิต บูรณ์โภคา ชี้แจงว่าผู้ตรวจสอบจะมีหน้าที่ตรวจสอบทั้งด้านการเงิน การบริหารงาน ข้อกฎหมายและการทำธุรกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ โดยจะเป็นทั้งผู้ตรวจสอบกิจการและให้คำแนะนำในเรื่องการบริหารงานให้กับคณะกรรมการสหกรณ์ และต้องทำรายงานต่อคณะกรรมการเป็นรายเดือน สำหรับเรื่องมาตรฐานผู้ตรวจสอบฯ นั้นขณะนี้กรมตรวจฯ ได้ออกมาตรฐานการตรวจสอบกิจการ ซึ่งเป็นระเบียบว่าด้วยการตรวจสอบกิจการปี พ.ศ. 2555 มีการกำหนดคุณสมบัติผู้ตรวจสอบกิจการ การเลือกตั้งผู้ตรวจฯ วาระการทำงาน อำนาจหน้าที่ และจริยธรรมของผู้ตรวจสอบกิจการไว้ ทั้งนี้กรมตรวจฯ เองยังพบว่าการทำงานของผู้ตรวจสอบฯ ยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร จึงต้องการศึกษาว่าผู้ตรวจสอบฯ มีมาตรฐานเพียงใดในทุกๆ ด้าน เนื่องจากการที่กรมฯ ได้กำหนดคุณสมบัติไว้แล้วนั้นจะสามารถปฏิบัติได้จริงมากน้อยแค่ไหน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวเสริมว่าประเด็นของโครงการนี้ที่น่าสนใจคือ ถ้าเห็นว่าสหกรณ์มีคุณค่าต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยมีประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังนั้นผู้ตรวจสอบกิจการที่จะต้องได้รับการเลือกจากภาคประชาชนนั้น โจทย์คือวิธีการได้มาซึ่งผู้ตรวจสอบฯ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้นั้นยังมีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องอย่างไร และวิธีการได้มาที่เหมาะสมน่าจะเป็นอย่างไรที่จะช่วยเสริมหนุนการสร้าง Good governance ในงานสหกรณ์ที่จะไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อนได้ และอีกข้อหนึ่งคือจะทำอย่างไรให้คนกลุ่มนี้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะทำหน้าที่ซึ่งจะเป็นตัวแทนของสมาชิกช่วยสร้างเสริม Good governance ในสถาบันสหกรณ์ได้

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย กล่าวว่าถ้าจะเป็นประเด็นเรื่องที่มาของผู้ตรวจสอบฯ ก็ไม่น่าจะเป็นมาตรฐานการตรวจสอบ แต่น่าจะเป็นมาตรฐานการสรรหามากกว่า

➲ คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ

มีความคิดเห็นว่าสหกรณ์มีหลายขนาด ทั้งเล็ก-กลาง-ใหญ่ และมีกิจการซับซ้อนมากน้อยแตกต่างกัน ในขณะที่มาตรฐานของกรมฯ จะครอบคลุมสหกรณ์ขนาดใหญ่ทั้งหมด ซึ่งถ้าให้สหกรณ์ขนาดเล็กนำไปทำจะรู้สึกว่าซับซ้อนและยากจนไม่รู้จะทำไปเพื่ออะไร ดังนั้นถ้าจะทำเรื่องนี้แนะนำให้ลงลึก และเปรียบเทียบสหกรณ์ขนาดต่างๆ อาจเปรียบเทียบสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จมีการบริหารจัดการที่ดี ว่าใช้กลไกผู้ตรวจสอบหรือไม่และใช้อย่างไร กับสหกรณ์ที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จว่ามีกระบวนการนี้หรือไม่ เป็นต้น

โดยสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท มีทั้งขนาดใหญ่-กลาง-เล็ก นั้นใช้กลไกอะไรบ้าง และใช้วิธีการใดซึ่งอาจได้ชุดความรู้ที่มาจากของจริง ทำการเปรียบเทียบที่ดี-ไม่ดี และขนาดต่างๆ ทำให้ได้งานวิจัยที่มาจากของจริง

➲ อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์

สหกรณ์มี 7 ประเภท และแต่ละประเภทมีความหลากหลาย ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นจะถามว่าถ้าจะยกระดับมาตรฐานจะต้องทำอย่างไร นั่นคือ

1. ยกระดับผู้ตรวจสอบให้มีมาตรฐาน โดยใช้เครื่องมือทางการเงิน

2. ยกระดับมาตรฐานคุณภาพมนุษย์ คือให้มีทุนมนุษย์ของผู้ตรวจสอบกิจการ มีความรู้มีความสามารถ

3. ยกระดับคุณภาพของวิธีการตรวจสอบ โดยขอบเขตการตรวจสอบ 5 อย่างนั้น ต้องยอมรับว่าสหกรณ์ไม่สามารถทำได้ครบทั้งหมด จึงหวังว่าการยกระดับมาตรฐาน น่าจะมีวิธีการยกระดับการตรวจสอบมาตรฐานให้ครบวงจร และหวังว่าสหกรณ์จะได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของผู้ตรวจสอบกิจการด้วย

➲ **ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย**

มีความเห็นว่าถ้าตั้งประเด็นว่าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบดูสหกรณ์ประเภทต่างๆ และขนาดต่างๆ เทียบว่าเครื่องมือ หรือวิธีการอะไรที่ทำได้ดี โดยหาจาก best practice ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ของส่วนราชการว่าวิธีที่คิดให้นั้นอาจจะไม่เหมาะกับบางกลุ่ม และมาตรฐานนี้จะเป็นเครื่องมือพัฒนาสำหรับสหกรณ์แต่ละระดับที่แตกต่างกัน

❻ **ดร.ธวิช สุดสาคร และคุณนพเวช บุญมี** นำเสนอข้อเสนอโครงการวิจัย **“การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนในกลุ่มประเทศอินโดจีน** ดังนี้

การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของคนทั่วโลก ดังนั้นหากภูมิปัญญาท้องถิ่นหายไปก็จะนำไปสู่การขาดการเชื่อมโยงรุ่นต่อรุ่น และเนื่องด้วยปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวสู่ประชาคมอาเซียนแต่คนในประเทศกลับยังมีความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในเขตภูมิภาคอาเซียนน้อยมาก ดังนั้นจึงเกิดความคิดจะเชื่อมโยงเรื่องการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตประชาคมอาเซียนขึ้น

จากข้อมูลขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) มีรายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. 2543–2549) ว่ามีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็วและค่อนข้างสูง กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 846 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2543 คิดเป็นร้อยละ 3.6 ต่อปี และมีการคาดการณ์ว่าภูมิภาคที่จะมีอัตราการเติบโตทางการท่องเที่ยวสูงในอนาคต ได้แก่ เอเชียและแปซิฟิก จีน อินเดีย ตะวันออกกลาง และยุโรปตอนกลาง รวมถึงรัสเซียและลาตินอเมริกา นอกจากนี้องค์การการท่องเที่ยวโลก ยังกล่าวว่าการเดินทางท่องเที่ยวของประชากรโลกจะเน้นคุณภาพมากขึ้น กล่าวคือ เป็นการเดินทางที่

เน้นการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ ศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้เปิดตัวเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2547 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของเมืองต่างๆ ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา โดยมีเมืองสร้างสรรค์ในสาขาต่างๆ ได้แก่ City of Literature, City of Film, City of Music, City of Design, City of Crafts & Arts, City of Gastronomy, City of Media Arts

ทั้งนี้โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอินโดจีน และ 2) เพื่อสร้างแนวทางในการเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มประเทศอินโดจีนเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวประชาคมอาเซียน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพภายใต้พื้นฐานแนวคิดแบบการศึกษากรณีศึกษา (Case Studies) ซึ่งเป็นการวิจัยที่เน้นการสืบสวน/ค้นหา (investigation) ข้อมูลจากหน่วยศึกษาหน่วยใดหน่วยหนึ่งเท่านั้น (a single unit) ซึ่งในที่นี้หมายถึงการศึกษาแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานของชุมชนหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้านอื่น ทั้ง 6 ประเทศในกลุ่มอินโดจีน ได้แก่ ไทย ลาว เวียตนาม กัมพูชา พม่า และมาเลเซีย

การวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษา (Analyzing case study data) ใช้การเปรียบเทียบรูปแบบ (Pattern matching) รูปแบบที่เกิดขึ้นจากข้อมูลว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่มีอยู่แล้วหรือทฤษฎีทางเลือก (existing theories or alternative theories) หรือไม่ เปรียบเทียบกับกรณีศึกษาอื่น ๆ และการสร้างคำอธิบาย(Explanation building) เกี่ยวกับกรณีที่ศึกษา ด้วยการเชื่อมโยงปัจจัยต่าง ๆ และยืนยันคำอธิบายด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ 1) เป็นต้นแบบในการศึกษาแนวทางการจัดการความรู้เรื่องการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน และ 2) เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มประเทศอินโดจีน เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ท้องถิ่นร่วมกัน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวเสริมว่าชุดโครงการได้มองไว้ว่าควรเตรียมอะไรไว้ให้คนสหกรณ์ได้มีโอกาสทำ เนื่องจากในกรณีเรื่องการท่องเที่ยวนั้นคนในท้องถิ่นมักไม่ได้รับประโยชน์ แต่มักมีการนำเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นจุดขาย และอีกประเด็นหนึ่งคือการเปิดประชาคมอาเซียนมักพูดถึงแต่เรื่องเศรษฐกิจ แต่สำหรับเรื่องสังคมและวัฒนธรรมยังไม่ค่อยคิดถึง ดังนั้นจึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยนี้ที่จะใช้จุดแข็งของนักวิจัยทั้ง 2 ท่านที่เดินทางบ่อย และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆ จึงเป็นที่มาของวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 คือเรื่องของการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มประเทศในภูมิภาคอินโดจีน ซึ่งในปีแรกอาจใช้ Secondary data ก่อนว่า ททท. ของแต่ละประเทศทำอะไรบ้าง ซึ่งทำการ mapping ไว้ก่อน และเมื่อ

mapping เสร็จแล้ว วัตถุประสงค์ข้อ 2 คือการมองหาโอกาส ทางเลือก โดยใช้วิธีการสหกรณ์เข้าไปจับเพื่อผูกมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านต่อไป

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

➲ **รศ.สมพร อิศวิลานนท์**

ชื่อกับเรื่องจะไม่สื่อถึงสิ่งที่จะยกระดับขึ้นมา จึงเสนอคำว่า “Local wisdom management” และลิงค์กับ “Creative tourism” หรือ “Creative economy”

คำถามคือเมื่อจะ Integrate Local wisdom management นั้นจะ integrate ด้วยวิธีอะไร ถ้าดูจากโครงร่างข้อเสนอจะเห็นว่ามีความพยายามที่จะ integrate ในหลายภาคส่วนทั้งองค์ความรู้เชิงอาหาร ระบบนิเวศ หรือ Agriculture แต่ทั้งนี้ลูปของการท่องเที่ยวนั้นมีหลายลูป ไม่แน่ใจว่าจะทำให้เกิด tourism จะอย่างไร ทั้งนี้การเป็นฐานข้อมูลให้คนได้เรียนรู้ก็เป็นการสร้างนวัตกรรมให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยว แต่ต้องคิดว่านวัตกรรมที่จะ design นั้นคืออะไร

➲ **ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย**

มีคำถามว่างานนี้เกี่ยวกับสหกรณ์ในส่วนใดบ้าง เนื่องจากเป็นโครงการที่อยู่ในชุดโครงการการพัฒนาการสหกรณ์

ที่ผ่านมา สกว. เคยมีงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากพอสมควร ขอให้ตรวจสอบข้อมูลว่ามีอยู่ที่ไหนบ้าง และสิ่งที่กล่าวถึงมานั้นมีข้อมูลที่ทำไว้บ้างหรือไม่ แนะนำให้ดูข้อมูลสหกรณ์ที่ทำเรื่องท่องเที่ยวในระหว่างประเทศติดต่อเชื่อมกันได้ ซึ่งโดยมากอยู่ในงานวิจัยท้องถิ่นของ สกว. ดังนั้นควรทำ Review problem statement ใหม่อีกครั้ง

➲ **คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ**

แนะนำว่าต้องหาข้อมูลว่ามีอะไรที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศบ้าง เช่นนักท่องเที่ยวที่สนใจปราสาทหิน เราอาจต้องหาข้อมูลว่าประเทศเพื่อนบ้านมีอะไรที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันได้หรือไม่ และหากต้องโยงถึงเรื่องสหกรณ์ ก็ต้องไปหาข้อมูลว่าประเทศนั้นๆ มีสหกรณ์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือไม่ และมีการท่องเที่ยงเชิงภูมิปัญญาหรือไม่จะต้องไปหาข้อมูลเพิ่มเติม เพราะขณะนี้โจทย์ยังดูกว้างมากเกินไป ดังนั้นต้องหาประเด็นให้เจอก่อน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอหารือผู้ทรงคุณวุฒิว่าในระยะเวลา 8 เดือน ถ้าจะให้ทีมวิจัยนี้ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดให้มีสหกรณ์ท่องเที่ยวเชิงภูมิปัญญา โดยวัตถุประสงค์ของโจทย์วิจัย

ในข้อ 1 ยังเหมือนเดิมคือการทำ mapping ข้อมูล มองความเป็นไปได้ว่าจะเชื่อมโยงกันอย่างไร เพื่อ make a difference จะเป็นไปได้หรือไม่

➲ อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์

ให้ข้อมูลว่าประเทศไทยเรามีสหกรณ์ท่องเที่ยว ซึ่งเห็นว่าควรดึงสหกรณ์เหล่านั้นเข้าสู่ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงภูมิปัญญา แต่ทั้งนี้โครงการที่นำเสนอมานั้น ยังไม่เข้าใจว่า 1) เรื่องภูมิปัญญาทางด้านใด และภูมิปัญญาอะไรที่จะใช้เกื้อกูลการท่องเที่ยว น่าจะระบุให้ชัดเจน 2) ภูมิปัญญาที่ว่ามานั้นจะพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านใด ขอบเขตใด และที่เน้นว่าจะให้เป็น Back to the basis นั้นเป็นเรื่องที่ดี แต่ต้องชี้ว่าจะ basis ในด้านไหน/ประเด็นใด และข้อสำคัญคือจะพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นได้อย่างไร อีกทั้งจะช่วยยกประโยชน์ นวัตกรรมให้ดีขึ้นได้อย่างไร

สำหรับเรื่องการเชื่อมโยงภูมิปัญญาที่ใกล้เคียงกันนั้น อยากให้มองไปในประเด็นภูมิปัญญาที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนั้นหากชักนำสหกรณ์ท่องเที่ยวให้เข้าสู่เรื่องนี้ได้น่าจะดี

➲ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

โจทย์วิจัยยังหา Problem statement ไม่เจอทำให้มีข้อคำถามมาก แนะนำว่าต้อง review องค์ความรู้ที่ว่าด้วยการท่องเที่ยวในอาเซียนโดยเฉพาะที่ทำกับกลุ่มองค์กรภาคประชาชนหรือกลุ่มว่า มี/ไม่มี งานวิจัยอะไรบ้าง จึงจะ scope เข้ากับงานสหกรณ์ได้ เป็นโจทย์ 2 ชั้นคือเรื่องการท่องเที่ยวและต้องเชื่อมกับสหกรณ์ด้วยจึงอาจจะต้องรอปีต่อไป

เห็นว่ากลุ่มที่ใกล้เคียงกับงานนี้มากที่สุดในประเทศไทยคือ กลุ่มท่องเที่ยวพังงา ดังนั้นเราต้องทราบว่ามีงานวิจัยในลักษณะนี้ในต่างประเทศบ้างหรือไม่ และยังไม่รู้ว่าจะต่อกันได้อย่างไร การจะ mapping ภูมิปัญญาที่จะนำมาทำเรื่องการท่องเที่ยวนั้นเกี่ยวอะไรกับสหกรณ์ เพราะโครงการนี้ต้องอยู่ในกรณีของสหกรณ์ และเกี่ยวอะไรกับขีดความสามารถของสหกรณ์ ต้องตีประเด็นให้ชัดเจน

สิ่งที่น่าจะเป็นไปได้คือ การสร้างเครือข่ายสหกรณ์ท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาไทย โดยทำเว็บไซต์แล้วเชื่อมโยงร่วมกันทั้งประเทศ ทั้งนี้อาจต้องตัดประเด็นเรื่องต่างประเทศออกไป และทำ Problem statement ให้ได้ก่อน แนะนำให้เลือกภูมิปัญญาทางด้านวัฒนธรรม หรือ Health หรือการท่องเที่ยวเรื่องความเชื่อ เป็นต้น และแนะนำให้ค้นหาคำว่า “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงชุมชน” เพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

สำหรับโครงการนี้ให้ทำ Concept paper มานำเสนอภายใน 2 สัปดาห์ และหากผ่านการตรวจสอบแล้วจึงดำเนินการทำข้อเสนอโครงการฉบับเต็มต่อไปอีก 2 สัปดาห์

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับข้อเสนอแนะ และผู้เข้าร่วมเวทีทุกท่าน แล้วจึงปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา 16.00 น.

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
ครั้งที่ 23/2555 (ระยะที่ 2 ครั้งที่ 11/2555)

วันพฤหัสบดีที่ 12 กรกฎาคม 2555 เวลา 8.30–12.00 น.
ณ ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์ ห้อง 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มก.

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
2. คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการ ร้าน Farmer Shop
3. คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	รองประธานกรรมการบริหารโครงการ ร้าน Farmer Shop
4. คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
5. คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6. อาจารย์ใจฟ้า	ทรัพย์สินทวีลาภ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
7. คุณมณิสรา	เจนวากรวงศ์	ผู้ประกอบการสำรับโบราณ
8. คุณณัด	เบิกนา	ผู้ประกอบการธุรกิจกาแฟเมืองกระบี่
7. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 8.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวขอบคุณคณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ร่วมมือจัดแสดงผลงานวิจัย โครงการร้าน Farmer Shop ในงานมหกรรมวิชาการ ของ สกว. เมื่อวันที่ 20–24 มิ.ย. 2555 ที่ผ่านมา ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมีผลการประเมินจาก สกว. แจ้งว่าบู๊ทของโครงการร้าน Farmer Shop มีจำนวนผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมมากที่สุดในการจัดงานทั้ง 5 วัน และรองลงมาคือบู๊ทตลาดสุขใจ จากนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท นำเสนอภาพจากการเดินทางไปนำเสนอผลงานวิจัยและการศึกษาดูงาน ณ ประเทศแคนาดา และประเทศอังกฤษ ตามลำดับ

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 22/2555

–

<u>วาระที่ 3</u> **เรื่องเพื่อพิจารณา**

3.1 ผลการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มก. ประจำเดือนมิถุนายน 2555

คุณวสินธรา ขวยเขิน เจ้าหน้าที่ประจำร้าน Farmer Shop รายงานผลประกอบการเดือนมิถุนายน 2555 ซึ่งมีรายได้ตั้งแต่วันที่ 1–30 มิถุนายน 2555 รวมทั้งหมด 80,536.76 บาท และมีกำไร (ขาดทุน) สุทธิ 33,580.80 บาท ทั้งนี้ยังไม่รวมค่าสถานที่ ค่าตอบแทนพนักงาน และค่าสาธารณูปโภค

โดยสินค้าขายดี 10 อันดับแรก เรียงตามจำนวนชิ้น ได้แก่ น้ำข้าวโพด เครื่องดื่มสมุนไพร (ปานฟ้าเพ็ญ) น้ำดื่มเกษตร ข้าวกล้องคุณธรรมหอมมะลิแดง ไอศครีมสไตล์ดิตาเลี่ยน ลูกอมมะขาม บล็อกโคลี่อบกรอบ ถุงผ้า Farmer Shop ไดฟูกุ และเยลลี่ผลไม้คละรส ตามลำดับ

สินค้าขายดี 10 อันดับแรก เรียงตามจำนวนเงิน ได้แก่ น้ำข้าวโพด ข้าวกล้องคุณธรรมหอมมะลิแดง ข้าวเกิดบุญ 5 กก. ไม่ vacuum ถุงผ้า Farmer Shop กาแฟชุมพร 3in1 ลูกอมมะขาม ไอศครีมสไตล์อิตาเลี่ยน เครื่องดื่มสมุนไพร (ปานฟ้าเพ็ญ) ข้าวกล้องคุณธรรมหอมมะลิ 105 และข้าวกล้องคุณธรรมหอมนิล ตามลำดับ และยอดสมาชิกโครงการร้าน Farmer Shop ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2555 มีทั้งสิ้น 534 ราย เพิ่มขึ้นจากเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมาจำนวน 15 ราย

สำหรับยอดจำหน่ายสินค้าของโครงการร้าน Farmer Shop ในงานมหกรรมวิชาการ สกว. ระหว่างวันที่ 20–24 มิถุนายน 2555 มียอดขายสุทธิ 134,531 บาท และยอดกำไร (ขาดทุน) สุทธิ 26,297.76 บาท ทั้งนี้ยังไม่รวมค่ายานพาหนะ ค่าตอบแทนพนักงาน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และในการนี้ยังไม่รวมยอดจำหน่ายอาหารสุขภาพ (อ.ใจฟ้า) จำนวน 34,825 บาท และยอดจำหน่ายกาแฟเมืองกระบี่ จำนวน 30,000 บาท ซึ่งการจัดบู๊ท Farmer Shop ในครั้งนี้มีสินค้าทั้งสิ้น 155 รายการ จำนวน 11,578 ชิ้น และมีผู้เข้าเยี่ยมชมบู๊ทประมาณวันละ 600–800 ราย

3.2 ระเบียบปฏิบัติในการส่งของ Outlet Farmer Shop ณ ไร่สุวรรณ

คุณสายสุดา ศรีอุไร ชี้แจงระเบียบการส่งสินค้าของร้านค้าไร่สุวรรณที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของไร่สุวรรณ คือ มีกำหนดส่งของ 2 รอบ ส่วนสินค้าใหม่ของโครงการร้าน Farmer Shop จะต้องให้โครงการฯ จัดทำหนังสือแจ้งไปยังร้านไร่สุวรรณอย่างเป็นทางการก่อนจึงจะได้รับอนุญาตให้ส่งสินค้าใหม่ไปวางจำหน่ายได้ และเรื่องบาร์โค้ดที่ตัวสินค้านั้นให้ผู้ประกอบการทุกรายติดบาร์โค้ดสินค้าไปเอง

สำหรับปัญหาที่ยังพบอยู่คือชั้นวางสินค้าของ Farmer Shop มีสินค้าอื่นที่ไม่ได้อยู่ในโครงการวางปะปน ส่วนสินค้าของโครงการบางอย่างถูกนำไปจัดวางอยู่นอกชั้นของโครงการ

3.3 ความก้าวหน้าการดำเนินงาน Outlet Farmer Shop ณ กฟผ.

คุณสุขุม ไวทยวิโรจน์ แจ้งเรื่องการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ร้าน กฟผ. ซึ่งพบปัญหาเรื่องพื้นที่การจัดวางสินค้าของโครงการร้าน Farmer Shop เนื่องจากร้านค้าจะต้องย้ายเพื่อทำการปรับปรุงพื้นที่เดิมทั้งหมดในเดือนสิงหาคม ดังนั้นจึงขอหารือในที่ประชุมว่าควรจะนำสินค้าไปวางจำหน่ายในช่วงนี้หรือไม่

ที่ประชุมเห็นพ้องว่าควรรอให้ผ่านเดือนสิงหาคมไปก่อนและรอให้พื้นที่ร้านใหม่เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะประสานงานเพื่อนำสินค้าไปวางจำหน่ายในโซนของโครงการร้าน ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จะขอประสานงานกับทางร้าน กฟผ. อีกครั้งว่าจะวางแผนให้พื้นที่โครงการฯ อยู่ในส่วนใด

<u>วาระที่ 4</u> **แผนการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop**

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอหารือแผนการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop โดยแผนงานในระยะต่อไปประกอบด้วย

1) การจัดเวทีเสวนาวิชาการ ประจำปี 2555 ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ซึ่งจะจัดขึ้นทุกปีในวันที่ 15 กันยายน (วันสถาปนาสถาบันฯ) โดยปีนี้กำหนดจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 14 ก.ย. 2555 และขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการเข้าร่วมจัดบู๊ทโครงการร้าน Farmer Shop เช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา

2) โครงการของขวัญปีใหม่ ในช่วงวันที่ 1–15 ธ.ค. 2555 ขอความร่วมมือจากคุณถนัด เบิกนา นำกาแฟเมืองกระบี่มาเปิดบู๊ทหน้าร้าน Farmer Shop ที่คณะเศรษฐศาสตร์

3) มีแผนการดำเนินงานเปิดร้าน Farmer Shop ณ สถานที่ต่างๆ เช่น ไทยพีบีเอส หรือ จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น

4) การจัดเวทีเครือข่ายผู้ประกอบการ (Suppliers) ในทุกไตรมาส (ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) โดยต้องกำหนดหัวข้อเสวนาและมีกิจกรรมให้ผู้ประกอบการได้รับประโยชน์ และรับทราบถึงแผนการดำเนินงานของโครงการฯ ทั้งนี้หากผู้ประกอบการไม่สามารถเข้าร่วมได้จะต้องมีแผ่นพับประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโครงการฯ พร้อมให้ข้อมูลข่าวสารแก่เครือข่ายผู้ประกอบการ โดยต้องให้ผู้ประกอบการเข้าใจและเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการด้วย

5) การหาพื้นที่จัด Outlet ณ ตลาด อตก. จะต้องเลือกสินค้าให้เหมาะสมกับพื้นที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้ และวางแผนระบบในเบื้องต้นมอบให้กรรมการผลัดเวรเข้าร้านทุกวัน โดยสินค้าที่เข้าวางจำหน่ายในร้านจะเป็นการฝากขายทั้งหมดและเคลียร์บิลทุกเดือน ซึ่ง

จะมีการพัฒนาระบบไปพร้อมกันด้วย ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จะเป็นผู้จัดหางบประมาณในการตกแต่งร้านค้า

<u>วาระที่ 5</u> **เรื่องอื่นๆ**

1. ที่ประชุมหารือกรณีที่คุณกาญจนา คูหากาญจน์ ได้รับการติดต่อจากคุณพิมพ์จันทร์ เจ้าหน้าที่ไทยพีบีเอส ให้นำสินค้าของโครงการร้าน Farmer Shop ไปวางจำหน่ายที่ไทยพีบีเอสอย่างเร่งด่วน โดยไม่ได้ประสานงานผ่าน รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ก่อน และเนื่องด้วยขณะนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ได้เดินทางไปนำเสนอผลงานวิจัยในต่างประเทศ ทำให้คุณกาญจนา ไม่สามารถติดต่อสอบถามได้ โดยเข้าใจว่า รศ.จุฑาทิพย์ ทราบเรื่องแล้วจึงได้ประสานงานให้ผู้ประกอบการบางส่วนนำสินค้าไปวางจำหน่ายที่ไทยพีบีเอส

ซึ่งที่ประชุมรับทราบ และ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท สรุปว่ากรณีนี้ให้เป็นบทเรียนแก่ผู้เกี่ยวข้อง ให้ระมัดระวังการนำสินค้าไปส่งในนามโครงการร้าน เนื่องจากกรณีนี้หากเกิดความเสียหายต่อสินค้าของผู้ประกอบการ ทางโครงการจะไม่รับผิดชอบเนื่องจากไม่ทราบเรื่องมาก่อน และแนะนำให้คุณกาญจนา พร้อมผู้ประกอบการที่นำสินค้าไปส่งให้แก่ไทยพีบีเอส เข้าพบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของไทยพีบีเอสให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรับทราบข้อกำหนดของโครงการฯ ด้วย

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.

รายงานการประชุม
โครงการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555
ครั้งที่ 1/ 2555
วันอังคารที่ 17 กรกฎาคม 2555 เวลา 9.30–12.00 น.
ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. อาจารย์เชิญ	บำรุงวงศ์	ประธานกรรมการ
2. คุณสุรจิตต์	แก้วชิงดวง	กรรมการ
3. อาจารย์วรเทพ	ไวทยาวิโรจน์	กรรมการ
4. อาจารย์ไพโรจน์	ลิ้มศรีสกุลวงศ์	กรรมการ
5. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	กรรมการและเลขานุการ
6. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	ผู้ช่วยเลขานุการ

เริ่มประชุม เวลา 9.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งในที่ประชุมเรื่องวันจัดงานเวทีเสวนาวิชาการและการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555 สำหรับปีนี้จะจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ 14 กันยายน 2555 จากเดิมที่จะจัดในวันที่ 15 กันยายนของทุกปี เนื่องจากปีนี้ตรงกับวันเสาร์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ โดยสถาบันฯ จะเรียนเชิญ ฯพณฯ องคมนตรี อำพล เสนาณรงค์ เป็นประธานมอบรางวัล ซึ่งที่ประชุมได้มอบหมายให้คุณสายสุดา ศรีอุไร ดำเนินการจัดทำหนังสือเชิญหลังจากเสร็จสิ้นการประชุมฯ ครั้งที่ 1

และเนื่องด้วยปีนี้เป็นปีสากลแห่งการสหกรณ์ สถาบันฯ จึงจะได้ทำการประชาสัมพันธ์การจัดงานนี้เพื่อร่วมเฉลิมฉลองปีสากลแห่งการสหกรณ์ด้วย สำหรับธีมเรื่อง (Theme) ในปีนี้คือการทำให้สหกรณ์เป็นทางเลือกของคนในชาติ

อาจารย์เชิญ บำรุงวงศ์ ประธานกรรมการโครงการประกาศเกียรติคุณฯ แจ้งแก่ที่ประชุมว่า การประกาศเกียรติคุณในปีนี้ จัดขึ้นเป็นปีที่ 4 (เริ่มมอบรางวัลครั้งแรกในปี 2552) ซึ่งคณะกรรมการทุกท่านยังคงต้องสรรหาบุคคลและหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับเช่นเดียวกับปีที่ผ่านๆ

มา จึงขอเปิดการประชุมการพิจารณาสรรหาสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555 ครั้งที่ 1 ในวันนี้

<u>วาระที่ 2</u> **เรื่องเพื่อพิจารณา**

2.1 แนวทางการดำเนินการประกาศเกียรติคุณฯ ประจำปี 2555

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท แจ้งแก่ที่ประชุมว่าจะเริ่มส่งเรื่องประชาสัมพันธ์โครงการประกาศเกียรติคุณฯ ในวันพรุ่งนี้เป็นต้นไป เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้สนใจร่วมเสนอชื่อและรายละเอียดของสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่ามายังสถาบันฯ ซึ่งจะกำหนดรับการเสนอชื่อถึงวันที่ 14 สิงหาคม 2555

ที่ประชุมร่วมเสนอหน่วยงานที่จะส่งเรื่องประชาสัมพันธ์การนำเสนอชื่อผู้เหมาะสม โดยสรุปหน่วยงานที่จะจัดส่ง ได้แก่

1) สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
2) สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด
3) ชุมนุมเครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด
4) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
5) สมาชิกวารสารคนสหกรณ์
6) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด
7) เครือข่ายเปาบุ้นจิ้น
8) เครือข่ายสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าของสถาบันฯ

2.2 เกณฑ์คุณสมบัติของสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555

เกณฑ์คุณสมบัติของสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า ยังคงใช้เกณฑ์เดิมเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา อันประกอบด้วยคุณสมบัติทั้ง 4 มิติ ได้แก่

1) มิติด้านคุณค่า
2) มิติด้านกระบวนทัศน์
3) มิติด้านหลักการ
4) มิติด้านแนวปฏิบัติ

ทั้งนี้ที่ประชุมเห็นพ้องว่าจะต้องเน้นในเรื่องของการสร้างสรรนวัตกรรมใหม่ และการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำประโยชน์ให้แก่สถาบันและตัวสมาชิกได้อย่างแท้จริง

2.3 รูปแบบแผ่นประชาสัมพันธ์ โครงการประกาศเกียรติคุณฯ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท นำเสนอแผ่นพับประชาสัมพันธ์โครงการประกาศเกียรติคุณฯ ซึ่งจะใช้แบบเดิมของปีที่ผ่านมา แต่จะมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขเนื้อหาสาระในบางส่วน เช่น เพิ่มเติมคำว่า “เกณฑ์การให้คะแนน” และปรับเปลี่ยนรูปด้านหลังโบรชัวร์ให้เหมาะสม พร้อมเพิ่มรูปโลโก้ปีสากลแห่งการสหกรณ์ไว้ที่มุมขวาบนในหน้าแรกของแผ่นพับด้วย

เมื่อที่ประชุมร่วมกันพิจารณแล้ว คุณสุรจิตต์ แก้วชิงดวง เสนอว่าในหัวข้อหลักการและเหตุผล ควรเพิ่มข้อมูลปี “*(พ.ศ. 2550-2554)*” ไว้หลังแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 ด้วย

ทั้งนี้อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ รับประสานงานกับผู้จัดทำ เพื่อสอบถามราคาการจัดพิมพ์แผ่นพับประชาสัมพันธ์

2.4 แผนการดำเนินงาน

รายละเอียดการดำเนินงาน	กรกฎาคม			สิงหาคม				กันยายน	
	3	4	5	1	2	3	4	1	2
1. การประชุมเพื่อพิจารณาเงื่อนไขแนวทางการดำเนินโครงการ ประกาศเกียรติคุณฯ	17								
2. การประสานงานผู้เกี่ยวข้อง	→	→	→	→	→	→	→	→	→
3. การประชุมเตรียมงาน ครั้งที่ 2			31						
4. การประชุมเตรียมงาน ครั้งที่ 3					14				
5. การประชุมเตรียมงาน ครั้งที่ 4						21			
6. การประชุมเตรียมงาน ครั้งที่ 5							28		
7. การประชุมเตรียมงาน ครั้งที่ 6								4	
8. เวทีเสวนาวิชาการ ประจำปี 2555									14

2.5 กลุ่มเป้าหมายการประชาสัมพันธ์

ที่ประชุมพิจารณากลุ่มเป้าหมายการประชาสัมพันธ์ เช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มอบให้ อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ เป็นผู้ประสานงาน เป็นต้น พร้อมกันนี้ให้ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ด้วย เช่น เว็บไซต์ facebook เครือข่ายผู้ตรวจสอบกิจการ

สำหรับการประชาสัมพันธ์การจัดงานให้ส่งข้อมูลรายละเอียดไปประชาสัมพันธ์ผ่านวารสารโคออปนิวส์ และเกลียวเชือก พร้อมส่งจดหมายถึงนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า ที่ได้รับรางวัลตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมาด้วย

<u>วาระที่ 3</u> **เรื่องอื่นๆ**

1. รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท สอบถามในที่ประชุมเรื่องการใช้แมวมอง เพื่อเสนอชื่อสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าเข้าร่วมพิจารณา ทั้งนี้ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้เสนอชื่อสหกรณ์ กฟผ. ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาในเบื้องต้น โดยให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการเพื่อพิจารณาดังนี้

สหกรณ์ กฟผ. เป็นสหกรณ์ที่มีความโดดเด่นในเรื่อง 1) การประชุม ที่จะมีการเปิดกว้างให้กรรมการและสมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิก ซึ่งนับว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ที่แตกต่างจากสหกรณ์ทั่วไป 2) การลงทุน ที่ไม่ใช้เรื่องราคาถูกเป็นตัวตั้ง 3) กรรมการช่วยแก้ปัญหาให้แก่สมาชิกได้ถูกต้องตรงความต้องการ และ 4) มีการเลือกกรรมการในเวทีการประชุมใหญ่ โดยให้สมาชิกมาลงคะแนนในวันประชุม เหล่านี้เป็นต้น

ซึ่งที่ประชุมรับไว้พิจารณา โดยคณะกรรมการทุกท่านจะร่วมเป็นแมวมองเพื่อเสนอชื่อสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าเข้าร่วมการคัดสรรต่อไป

2. รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอหารือเรื่องการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์สำหรับผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของสถาบันฯ

ซึ่ง อ.วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ ชี้แจงว่าปัจจุบันกรมตรวจฯ มีข้อกำหนดว่าต้องเป็นการอบรมที่กรมตรวจฯ หรือสถาบันที่กรมตรวจฯ รับรองหลักสูตร

ดังนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จึงขอความกรุณาให้ อ.วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ ช่วยให้กรมตรวจฯ มีบันทึกเป็นหลักฐานรับรองหลักสูตรโครงการอบรมผู้ตรวจสอบฯ ของสถาบันฯ โดยจะใช้บันทึกนั้นเป็นหลักฐานรับรองหลักสูตรให้แก่ผู้ผ่านการอบรม

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.

รายงานการประชุมหารือโครงการร้าน Farmer Shop

วันที่ 17 กรกฎาคม 2555 เวลา 13.00 น.

ณ ห้องประชุม ชั้น 2 องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.)

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. คุณนิรุธ	บัวกล้า	ผู้จัดการองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เขต 4 (ภาคใต้)
3. คุณสิริพล	พละทรัพย์	พนักงานส่งเสริมการตลาด สำนักพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ลูกค้า
4. คุณไตรรัตน์		องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

เริ่มประชุมเวลา 14.00 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ร่วมประชุมหารือกับผู้บริหารองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร สำหรับการจัดหาพื้นที่ตั้งของร้าน Farmer Shop ณ อ.ต.ก. ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วยกับการดำเนินการโครงการร้าน Farmer Shop และยินดีให้ความร่วมมือ โดยมีข้อสรุปให้สถาบันจัดทำโครงการระบุความเป็นมา และความต้องการเพื่อเสนอผู้บริหาร อ.ต.ก. โดยให้ระบุรายละเอียดของเป้าหมายโดยรวมว่าจะสามารถต่อยอดให้เกษตรกรอย่างไร และส่ง email ให้คุณไตรรัตน์ที่ TRAIRAT_MOF@hotmail.com

คุณสิริพล พละทรัพย์ ได้พารศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ไปดูพื้นที่ว่างที่น่าสนใจในการเปิดร้าน Farmer Shop ดังรูป

เลิกประชุมเวลา 15.30 น.

ข้อมูลแนบท้ายการประชุมเพื่อการประสานงาน :

คุณนิรุธ บัวกล้า
ผู้จัดการอ.ต.ก.เขต 4 (ภาคใต้) 084-7294371
081-8071737

คุณสิริพล พละทรัพย์
พนักงานส่งเสริมการตลาด สำนักพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ลูกค้า
087-9025559

รายงานการประชุมเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3 ครั้งที่ 2/55
วันที่ 24 กรกฎาคม 2555 เวลา 09.20–14.00 น.
ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ที่ปรึกษาเครือข่ายฯ
2. คุณบุญเกิด	ภานนท์	ประธานกรรมการดำเนินการบริหารเครือข่ายฯ
3. คุณธนณฐ์วรรธ์	แสงหวัง	สหกรณ์การเกษตรปราสาท จำกัด
4. คุณรุ่งอรุณ	เชาวกรกุล	ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์ จำกัด
5. คุณประยุทธ์	หงษ์ทอง	สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด
6. คุณวิทูล	ธรรมเดชากุล	สหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด
7. คุณพรสุดา	ภาคภูมิรัตน์	สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด
8. คุณศิริไพบูลย์	นุศิริหาญ	สหกรณ์การเกษตรนางรอง จำกัด
9. คุณอุรา	มะระ	สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด
10. น.ส.สายสุดา	ศรีอุไร	นักวิจัยประจำสถาบัน

เริ่มประชุมเวลา 09.20 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ประธานที่ประชุมกล่าวเปิดประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบ วาระการประชุมดังนี้

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าการประชุมในครั้งนี้ เป็นการประชุมโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3 ซึ่งเป็นการประชุมครั้งที่ 2 หลังจากที่ได้ดำเนินการเซ็นสัญญา ซึ่งจะมีการประชุมทุกวันศุกร์ที่สองของเดือน โดยได้เปิดเวทีให้ทีมวิจัยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นว่า “งานวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยเป็นประโยชน์ต่อการทำงานสหกรณ์จริงหรือไม่ และความรู้ที่ได้จากสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์แตกต่างจากที่อื่นหรือไม่อย่างไร”

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ และร่วมแสดงความคิดเห็นว่า “งานวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น และก่อให้เกิดคุณค่ามากมายสำหรับการเตรียมการสู่การเปิดเสรีอาเซียน ซึ่งความรู้ที่ได้จากสถาบันนั้นมีความแตกต่าง เนื่องจากสถาบันมุ่งเน้นในการพัฒนาคน ให้วิธีคิด ให้สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ตนเองและปัจจัยภายนอกได้

โดยเฉพาะให้แนวปฏิบัติ และมุมมองที่แตกต่างที่ทำให้มีการพัฒนากระบวนทัศน์และสามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น”

วาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ 1/55

วาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่อง

3.1 การติดตามความก้าวหน้าโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3

โดยรศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้มอบหมายให้หัวหน้าโครงการวิจัยจัดทำสรุปประเด็นต่าง ๆ ในวาระการประชุมที่ 3.1 ได้แก่ สรุปบทเรียน GAP กรมการข้าว จำนวน 2,000 ราย ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธ์ของเครือข่าย ปัญหาการรวบรวมข้าวเปลือกที่มีความชื้นสูง และแผนการกระจายสินค้าของสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด และเครือข่าย

มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

วาระที่ 4 เรื่องเพื่อพิจารณา

4.1 ตัวแทนจำหน่ายข้าวสารแบรนด์เกิดบุญเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 “เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนแบรนด์ข้าวเกิดบุญร่วมกับภาคีพันธมิตรให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภค”

ที่ประชุมได้ขอมติเพื่อหาตัวแทนจำหน่ายข้าวสารแบรนด์เกิดบุญเพื่อทำให้ผู้บริโภคไว้วางใจ โดยมีตัวแทนสหกรณ์นำร่อง 3 สหกรณ์ ประกอบด้วย สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด สหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์ จำกัด

มติที่ประชุม ที่ประชุมได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและมีมติให้สหกรณ์สมาชิกเครือข่ายที่มีโรงสีจำนวน 8 สหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์ จำกัด สหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด สหกรณ์การเกษตรนางรอง จำกัด สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด สหกรณ์การเกษตรปราสาท จำกัด และสหกรณ์การเกษตรพิมาย จำกัด เป็นตัวแทนสหกรณ์ในการจำหน่ายข้าวสารแบรนด์เกิดบุญในการเปิดท้ายขายข้าวเกิดบุญ ณ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ เดือนละ 2 ครั้ง รวมทั้งส่งข้าวเกิดบุญเข้าร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ Outlet Farmer Shop ณ ไร่สุวรรณ ซึ่งจะมีการประเมินผลการดำเนินการทุกเดือน มีปฏิทินการดำเนินการ ดังนี้

ลำดับที่	สหกรณ์/ชุมนุม	เดือน/ปี	ผู้ประสานงาน	เบอร์โทรศัพท์
1	สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด	สิงหาคม 2555	คุณบุญเกิด ภานนท์	089-9448779
2	ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์ จำกัด	กันยายน 2555	คุณรุ่งอรุณ เชาวกรกุล	081-6606020
3	สหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด	ตุลาคม 2555	คุณวิฑูรย์ ธรรมเดชากุล	081-4709966
4	สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด	พฤศจิกายน 2555	คุณประยุทธ หงษ์ทอง	081-9545238
5	สหกรณ์การเกษตรนางรอง จำกัด	ธันวาคม 2555	คุณสิน	086-2554899
6	สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด	มกราคม 2556	คุณพรสุดา ภาคภูมิรัตน์	084-4044688
7	สหกรณ์การเกษตรปราสาท จำกัด	กุมภาพันธ์ 2556	คุณศกุลตลา	089-5856512
8	สหกรณ์การเกษตรพิมาย จำกัด	มีนาคม 2556	คุณปาณชญา บวชสันเทียะ	089-4281653

ภายใต้การควบคุมคุณภาพข้าวเกิดบุญให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

(1) ข้าวนาปี (7 เดือน) ข้าวใหม่ ซึ่งเป็นข้าวที่เก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม ข้าวนาปี 100%

(2) ข้าวหอมมะลิ 105

(3) ทำความสะอาดโรงสีก่อนผ่านกระบวนการแปรรูป ขัดขาว ขัดมัน

4.2 การเตรียมการจัดเวทีสรุปบทเรียนโครงการ GAP

จากบทเรียนในเครือข่ายทำให้เราเรียนรู้ว่าโครงการ GAP เป็นโครงการที่ดี แต่ยังไม่ได้นำประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมสู่สมาชิก จึงมอบหมายให้ผู้จัดการติดตามร่วมกับกรมวิชาการในพื้นที่เพื่อจัด Focus Group ครั้งละครึ่งวัน โดยมาสรุปเป็นขั้นตอนเพื่อเก็บไว้สำหรับการติดตาม

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติให้บรรจุ GAP ในแผนงานและวาระการประชุมของสหกรณ์ทุกครั้ง เพื่อให้เกิด GAP ในจิตสำนึก และสามารถนำประโยชน์สู่สมาชิกได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งให้มีการสรุป GAP ของสหกรณ์สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการทุกครั้งในที่ประชุมประจำเดือนของทีมวิจัย

รูปที่ 1 ข้อมูลการดำเนินการโครงการ GAP ของสหกรณ์สมาชิกเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย

4.3 แผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกและข้าวสาร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้แจ้งที่ประชุมเกี่ยวกับแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการตรวจสอบคุณภาพข้าวเปลือกและข้าวสาร ณ บริษัท บางซื่อโรงสีไฟเจียเม้ง จำกัด เลขที่ 182/1 หมู่ 6 ถ.นนทบุรี 1 ต.บางกระสอ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 ในวันที่ 9 สิงหาคม 2555 เวลา 09.00-12.00 น. โดยมอบหมายให้คุณบุญเกิด ภานนท์ ประสานงานสหกรณ์สมาชิกเครือข่ายที่ต้องการส่งรายชื่อเข้าร่วมอบรม สหกรณ์ละ 2 คน

มติที่ประชุม ที่ประชุมเห็นชอบ

4.4 แผนงานวิจัย และการประชุมประจำเดือน

ที่ประชุมได้ร่วมกำหนดแผนงานวิจัยสำหรับการขับเคลื่อนโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3 รายละเอียดดังตาราง

ลำดับที่	แผนงาน	เดือนที่							
		ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1	เวทีสรุปบทเรียน GAP	✓							
2	เวทีอบรมแผนธุรกิจสหกรณ์ในภาคีเครือข่าย (15-16 ก.ย.)		✓						
3	การเปิดท้ายขายข้าวเกิดบุญเริ่ม 15 ส.ค. 55	✓							
4	เวทีอบรม QC ข้าวเปลือกและข้าวสาร (50 คน)	✓							

ลำดับที่	แผนงาน	เดือนที่							
		ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
5	การประชุมโครงการวิจัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	Progress report		✓						
7	เวทีเสวนาวิชาการและประกาศเกียรติคุณ (14 ก.ย. 55)		✓						
8	Final report								✓

วาระที่ 5 เรื่องอื่น ๆ

5.1 เวทีอบรมแผนธุรกิจสหกรณ์ภาคีเครือข่าย

ที่ประชุมเสนอให้สถาบันจัดอบรมแผนธุรกิจสหกรณ์ให้กับสหกรณ์สมาชิกเครือข่าย ซึ่งกำหนดให้จัดอบรมในวันที่ 15-16 กันยายน 2555 ณ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยมีกลุ่มเป้าหมายสหกรณ์ละ 3 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ และฝ่ายการตลาด

มติที่ประชุม ที่ประชุมเห็นชอบ

5.2 แผนการตลาดใหม่

ที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนดแผนการตลาดใหม่ของข้าวแบรนด์เกิดบุญ สำหรับงานวิจัยในปีที่ 3 ได้แก่ Lotus, Macro, The Mall, Big C

มติที่ประชุม รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้เสนอที่ประชุมว่า น่าจะเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้ดำเนินการจัดทำถุงใหม่สำหรับการทำการตลาดใหม่ในปีที่ 3 และให้เริ่มนำมาใช้ในคราวเปิดท้ายขายข้าวเกิดบุญของสหกรณ์สมาชิกเครือข่าย รวมทั้งเสนอให้จัดทำข้าวเกิดบุญพรีเมี่ยม โดยมีสหกรณ์นำร่อง ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด สหกรณ์การเกษตรปราสาท จำกัด สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรบุรีรัมย์ จำกัด โดยที่ประชุมมีมติเห็นชอบ

เลิกประชุมเวลา 14.00 น.

รายงานการประชุม

โครงการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555 ครั้งที่ 2/2555

วันอังคารที่ 7 สิงหาคม 2555 เวลา 13.30–16.30 น.

ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. อาจารย์เชิญ	บำรุงวงศ์	ประธานกรรมการ
2. คุณสุรจิตต์	แก้วชิงดวง	กรรมการ
3. อาจารย์วรเทพ	ไวทยาวิโรจน์	กรรมการ
4. อาจารย์ไพโรจน์	ลิ้มศรีสกุลวงศ์	กรรมการ
5. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	กรรมการและเลขานุการ
6. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	ผู้ช่วยเลขานุการ
7. นางสาววันวิสาข์	ยวงใย	เจ้าหน้าที่ประจำโครงการวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 13.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เลขานุการในที่ประชุม แจ้งเรื่องรายงานความคืบหน้าการส่งหนังสือเสนอรายชื่อผู้เหมาะสมโครงการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555 โดยได้ส่งหนังสือไปยังหน่วยงานต่างๆ คือ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด ชุมนุมเครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด สมาชิกวารสารฅนสหกรณ์ เครือข่ายเปาบุ้นจิ้น และเครือข่ายสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าของสถาบันฯ ส่วนสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด ยังมิได้จัดส่ง เนื่องจากอาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ จะเป็นผู้ประสานงานให้ โดยให้ทางสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ส่งอีเมล์ไปยังเลขาของอาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ โดยเขียนคำขึ้นต้นหนังสือเรียนหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีจังหวัด และลงชื่อท้ายหนังสือว่า อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์ ซึ่งการส่งหนังสือเสนอรายชื่อนั้นยังมิได้มีผู้ส่งจดหมายตอบรับมา แต่มีการโทรศัพท์จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด มุกดาหาร สอบถามรายละเอียด

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 1/2555

รับรองการประชุมโครงการประกาศเกียรติคุณฯ ครั้งที่ 1/2555 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2555 ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีข้อแก้ไข ดังนี้ หน้า 4 วาระที่ 3 ข้อ 2 ข้อหารือเรื่องการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ สำหรับผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของสถาบันฯ ให้ตัดออก เนื่องจากเป็นเรื่องไม่เกี่ยวข้อง แล้วรับรองรายงานการประชุมตามที่แก้ไข

<u>วาระที่ 3</u> **เรื่องสืบเนื่อง**

3.1 ความก้าวหน้าในการประชาสัมพันธ์โครงการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า

ได้มีการจัดส่งหนังสือเสนอรายชื่อผู้เหมาะสมไปแล้วตามที่ได้กล่าวแล้วในวาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ และได้มีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมโดยมีการลงในเว็บไซต์ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และจะมีการประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และทางโทรทัศน์

<u>วาระที่ 4</u> **เพื่อพิจารณา**

4.1 การเสนอชื่อเพื่อพิจารณานักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า

เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีการเสนอชื่อนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า ในที่ประชุมจึงได้มีการพิจารณารายชื่อนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ประธานกรรมการดำเนินการร้านสหกรณ์จังหวัดตราด จำกัด : คุณจรินทร์ ภูษณะภิบาลคุปต์ (ประสานงานกับผจก.วิสุทธิ์) ร้านสหกรณ์ที่เป็นประธาน มียอดขายวันละ 2 แสนบาท มีสมาชิกตอบรับเป็นอย่างดี แต่มีจุดอ่อนของร้านสหกรณ์ คือ ไม่สามารถขยายร้านได้ เนื่องจาก พื้นที่น้อย ที่ดินราคาแพง และไม่มีการขายเชื่อให้กับสมาชิก เป็นผู้แก้ปัญหาทุจริต มีความรู้เรื่องสหกรณ์ ยืนหยัดการขายโดยเงินสด สอนให้มีวินัยทางการเงิน (มีเท่าไหร่ใช้เท่านั้น) มีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงธุรกิจ เป็นผู้นำความคิดที่ดี มีกระบวนทัศน์ เป็นตัวอย่างของร้านสหกรณ์ต้นแบบ

2. ผจก.สกก.ศรีประจันต์ จำกัด จ.สุพรรณบุรี (คุณชูชาติ อินสว่าง) เป็นผู้นำสหกรณ์ใน จ.สุพรรณบุรี เป็นผู้ริเริ่มโครงการใหม่ เช่น เทคโนโลยี ทำสหกรณ์เป็นตลาดกลางให้สมาชิกใช้ประโยชน์ และหารายได้ให้สหกรณ์ มีกิจการ (โรงสี ยุ้งฉาง ปั๊มน้ำมัน)

3. ผจก.สอ.มศว.ประสานมิตร จำกัด (คุณสัญชัย เตชะมนูญ) เป็นคนมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่ม แก้ไขสภาวะการของ มศว.ด้านการเงินได้เป็นอย่างดี

4. ประธานกรรมการดำเนินการสอ.กฟผ. จำกัด – ผู้นำความคิด รับผิดชอบต่อสมาชิก มีระบบมาตรฐานสากลมาใช้ในองค์กร ไม่รับโบนัส

4.2 รูปแบบและรายละเอียดงานประกาศเกียรติคุณ ประจำปี 2555

รายละเอียดงาน

ผู้กล่าวตอนรับ : นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้กล่าวรายงาน : คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้กล่าวประกาศเกียรติคุณฯ : ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

ผู้กล่าวเปิด : ฯพณฯองคมนตรี นายอำพล เสนาณรงค์

ผู้ร่วมเสวนา – ภาคเช้า

หัวข้อ : *ทำสหกรณ์ให้เป็นทางเลือกของประชาชน*

ดร.สุปรีดิ์ วงศ์ดีพร้อม	: สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
คุณลดาวัลย์ คำภา	: รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
คุณสมชาย ชาญณรงค์กุล	: อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
รศ.สมพร อิศวิลานนท์	: นักวิชาการอาวุโส สถาบันคลังสมองของชาติและ

คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ

คุณมานะ สุดสงวน	: ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด
คุณอรุษ นวราช	: กรรมการผู้จัดการโรงแรมโรสการ์เด้นริเวอร์ไซด์ จำกัด

ผู้ร่วมเสวนา – ภาคบ่าย

หัวข้อ *Farmer Shop ทางเลือกของประชาชน*

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท	: ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
คุณกาญจนา คูหากาญจน์	: ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
คุณบุญเกิด ภานนท์	: ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรวิสัย จำกัด
คุณศศิธร วิเศษ	: ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์
คุณดาบชัย ใจสู้ศึก	: ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด
คุณสุวรรณา จิวัฒนไพบูลย์	: บริษัท ซองเดอร์ไทยออร์แกนิค ฟู้ด จำกัด
คุณวริศรา เมฆานนท์ชัย	: ประธานสภาผู้บริโภคข้าวคุณธรรม

โดยเลขานุการ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้มีการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงการถ่ายรูปจากคราวที่แล้ว ซึ่งปีนี้จะจัดบรรยากาศการถ่ายรูปให้มีความอบอุ่น และจะมีการจัดห้องประชุมไว้หนึ่งห้องเพื่อให้ท่านประธานผู้ทรงคุณวุฒินั่งเพื่อที่ผู้ร่วมงานจะได้ถ่ายรูปร่วม

และได้มีการเสนอโมเดลโล่ประกาศเกียรติคุณ โดยที่ประชุมมีมติให้เปลี่ยนแปลง เรื่องของชื่อสหกรณ์ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และคำกลอนต้องมีการพิสูจน์ตัวอักษรให้ถูกต้อง

4.3 ทบทวนคุณสมบัตินักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า

เลขานุการ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้มีการเสนอให้ทบทวนว่าจะมีการพิจารณาให้สหกรณ์และนักสหกรณ์แห่งชาติ และสหกรณ์และนักสหกรณ์แห่งชาติดีเด่นแห่งชาติให้ได้รับพิจารณาได้หรือไม่ ทางที่ประชุมได้สรุปว่า

บุคคลที่ได้รางวัลนักสหกรณ์แห่งชาติ ไม่นำมาพิจารณารางวัลนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า ส่วนสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาตินั้น จะมีการพิจารณาให้รับรางวัลสหกรณ์ที่มีคุณค่าได้ แต่ต้องมาจากการเสนอชื่อหรือการสมัครเท่านั้น

<u>วาระที่ 5</u> **อื่นๆ**

ประชุมนัดหมายครั้งต่อไป คือ เป็นวันที่ 21 สิงหาคม 2555 โดยมีการรับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

เลิกประชุมเวลา 16.30 น.

รายงานการประชุม

ประชุมหารือการจัดงานประกาศเกียรติคุณและงานเสวนาวิชาการ ประจำปี 2555 ร่วมกับชสค.

วันที่ 10 สิงหาคม 2555 เวลา 15.00 น.

ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา

ผู้เข้าประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. คุณดาบชัย	ใจสู้ศึก	ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด
3. คุณจันทร์จิรา	เนาวประสิทธิ์	ผู้จัดการฝ่ายบริหารทั่วไป ชสค.
4. คุณพิชญธิดา	บุญมา	งานเลขานุการ สำนักอำนวยการ ชสค.
5. น.ส.สายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

เริ่มประชุมเวลา 15.00 น.

ผู้จัดการใหญ่ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน จำกัด และทีมงาน ร่วมประชุมหารือกับผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ เพื่อหารือการเป็นเจ้าภาพร่วมจัดงานประกาศเกียรติคุณนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่าและงานเสวนาวิชาการ ประจำปี 2555 มีข้อสรุปดังนี้

คุณดาบชัย ใจสู้ศึก ได้แจ้งที่ประชุมว่าทางชสค.ได้ประสานงานไปยังชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สาขาต่าง ๆ เพื่อเสนอนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งอยู่ระหว่างรวบรวมข้อมูลของนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่าเพื่อเสนอชื่อเข้ารับรางวัล ประจำปี 2555 แบ่งเป็นประเภทนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าจำนวน 1 ราย และประเภทสหกรณ์ที่มีคุณค่าจำนวน 2 สหกรณ์ และปีนี้ทางชสค. จะขอเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดงานดังกล่าวด้วย โดยจะสนับสนุนในส่วนของงบประมาณ จำนวน 30,000 บาท และสนับสนุนบุคลากรมาช่วยงานในส่วนของปฏิคม การรับรองแขกผู้ใหญ่ รับรองนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่าที่ได้รับรางวัลในปีนี้ รวมทั้งจะขอเชิญแขกในส่วนของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนร่วมงาน จำนวน 100 คน และจะแจ้งรายชื่อมายังสถาบันก่อนวันงาน 1 สัปดาห์

ที่ประชุมได้ขอนัดหมายประชุมเตรียมงานระหว่างทีมงานชสค.ร่วมกับสถาบันอีกครั้งก่อนวันงาน และจะได้มีการนัดหมายอีกครั้ง

เลิกประชุมเวลา 17.00 น.

การประชุมคัดเลือกสินค้า Farmer Shop ครั้งที่ 7 (ภาคเช้า)

วันที่ 14 สิงหาคม 2555 เวลา 9.30–12.30 น.

ณ ห้องประชุม 601 ชั้น 6 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
3. ผศ.ดร.อภิรดี	อุทัยรัตนกิจ	นักวิจัยโครงการวิจัย Farmer Shop
4. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร สว.สก.
5. คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6. คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
7. คุณสุขุม	ไวทยธำรงค์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
8. คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธุ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
9. คุณรัตนพงษ์	จันทะวงษ์	กลุ่ม ฟักข้าวไทยพัฒนา
10. คุณศุภชัย	ศิริกุลพิบูลย์	กลุ่ม ร้านไลเฮงเภสัช
11. คุณกัลยาณี	หยู่เอี่ยม	กลุ่ม ไชโป้วหวานตราชฎา
12. คุณณิชชารีย์	เชาว์ธำรงวรรธน์	กลุ่ม บริษัทเชาว์ธำรงวรรธน์เฮลท์ตี้ฟู้ดส์ จำกัด
13. คุณอาลิษา	อาร์กุล	กลุ่ม บริษัทโปรแพลนอุตสาหกรรม จำกัด
14. คุณนัสยาลักษณ์	เนตรจรัสแสง	กลุ่ม หจก.จรัสแสง
15. คุณณฐมน	รัตนผล	กลุ่มไร่รักษมน
16. คุณณัฐวุฒิ	เผ่าปรีชา	กลุ่ม บริษัทโจ-สี่แฟมิลี่ จำกัด
17. คุณวรรณวิมล	เฟื่องฟูสิน	กลุ่ม ห้างตาวัน
18. นางสาวรัชฎา	แก้วดวงดีบริษัท	กลุ่ม บางกอกพัฒนา ไวน์เนอรี่ จำกัด
19. นางสาวนุดี	เอ็มลูน่า	กลุ่ม หจก.ฟลาวเวอร์ฟู้ด
20. คุณสิงหา	มีชัยประเสริฐสุข	กลุ่ม บริษัทศกลพรรณจำกัด
21. คุณวันเพ็ญ	กาณจน์วัฒกุล	กลุ่ม ฟาร์มผึ้งเทพภักดี
22. คุณเวชกร	กอบกุลไชย	กลุ่ม บริษัทอินทัชธนกร จำกัด
23. คุณวีรวรรณ	นทกุล	กลุ่ม บริษัทโนวัส อินเตอร์เทรด จำกัด
24. นางทิพวัลย์	วิเศษพุทธศาสน์	กลุ่ม บริษัท T&P MARKETING

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. นายสนธยา	สีแดง	เจ้าหน้าที่ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์

3. นางสาววสินธรา ขวยเขิน เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย
4. นางสาวณัฐกานต์ สหวัชรินทร์ เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย
5. นางสาววิภาดา ช่วยด้วง เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย
4. นายงสาววันวิสาข์ ยวงใย เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

<u>เริ่มประชุม</u> 9.30 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ กล่าวเปิดการประชุมโครงการคัดเลือกสินค้า Farmer Shop ครั้งที่ 7 และชี้แจ้งรายละเอียดของงาน โดยช่วงเช้าจะเป็นการคัดเลือกสินค้าร้าน Farmer Shop ช่วงบ่าย จะเป็นเวทีระดมความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหัวข้อ “แนวทางการขับเคลื่อนธุรกิจ Farmer Shop”

ช่วงเช้า

08.30 – 09.00 น. : ลงทะเบียน / กรอกแบบฟอร์มรายละเอียดสินค้า / ถ่ายรูปสินค้า

09.00 – 09.10 น. : กล่าวเปิดการประชุม ***โดย ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์***

09.10 – 10.00 น. : ชี้แจงรายละเอียดโครงการ Farmer Shop และเงื่อนไขการส่งสินค้าเข้า ร้าน Farmer Shop ***โดย รองศาสตราจารย์จุฑาทิพย์ ภัทราวาท,และ คณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop***

10.00 – 12.00 น. : นำเสนอสินค้าเพื่อให้คณะกรรมการคัดเลือก และสรุปผลการตัดสิน***โดย คณะกรรมการคัดเลือกสินค้า***

12.00 – 13.00 น. : รับประทานอาหารกลางวัน

ช่วงบ่าย

12.30 – 13.00: น. : ลงทะเบียน

13.00 – 13.30 น. : กล่าวเปิดและชี้แจงรายละเอียดการประชุม ***โดย ผู้อำนวยการสถาบัน วิชาการด้านสหกรณ์***

13.30 – 14.30 น. : เวทีระดมความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ “แนวทางการขับเคลื่อนธุรกิจ Farmer Shop *ประเด็น:*

(1) *ข้อเสนอสำหรับผู้ประกอบการในการมีส่วนร่วมกับ Farmer Shop*

(2) *องค์ความรู้ที่ต้องการ ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการขับเคลื่อน*

กลุ่ม 1 : วิทยากรประจำกลุ่ม : คุณกาญจนา คูหากาญจน์

กลุ่ม 2 : วิทยากรประจำกลุ่ม :

คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ

กลุ่ม 3 : วิทยากรประจำกลุ่ม : คุณสุขุม ไวทยธำรงค์

กลุ่ม 4 : ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ

และคุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธุ์

14.30 – 15.20 น. : นำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย (กลุ่มละ 10 นาที) ***โดยตัวแทนกลุ่มทั้ง 4 กลุ่ม***

15.20 – 16.00 น. : สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย และกล่าวปิดการประชุม ***โดย ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์***

16.00 น. : ถ่ายรูปหมู่เป็นที่ระลึกร่วมกัน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ชี้แจงรายละเอียดโครงการร้าน Farmer Shop ซึ่งมีสโลแกนว่า “ไม่ได้หวังที่กำไร แค่อยากให้เป็นลูกค้าประจำ” วิสัยทัศน์ “ร้านค้าปลีกที่มีผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นเจ้าของร่วมกัน” ความหมายของแบรนด์ และคุณบุญซื่อ

แนวคิดธุรกิจ

ตัวแบบร้านค้าปลีกทางเลือกภายใต้แบรนด์ “Farmer Shop” จะครอบคลุม ระบบบริหารจัดการตั้งแต่กิจกรรมระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของโซ่อุปทานสินค้าเกษตรแปรรูป ได้แก่ ระบบจัดหาวัตถุดิบสินค้าเกษตร กิจกรรมการผลิตของผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกการพึ่งพาและร่วมมือกัน (ที่สำคัญ ได้แก่ สหกรณ์ สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ประกอบ OTOP และ SMEs) การพัฒนาคุณภาพ การบรรจุหีบห่อ ระบบการขนส่งและกระจายสินค้า ระบบการบริหารจัดการร้านค้าปลีก (การจัดหา การกำหนดราคาสินค้า การรับรองคุณภาพ และการจำหน่ายสินค้า)

ซึ่งเป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้การสนับสนุนและให้ความสำคัญว่าจะทำอย่างไรเพื่อที่จะดูแลผู้ประกอบการอย่างไรให้มีธุรกิจที่ยั่งยืน

องค์กรที่รับผิดชอบ

Farmer Shop จะดำเนินการภายใต้ความรับผิดชอบของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ โดยตัวแบบร้าน Farmer Shop จะจัดตั้งและดำเนินการ ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พันธกิจ

มุ่งพัฒนาระบบการจัดการโซ่อุปทาน ผ่านเครือข่ายผู้ประกอบการ ที่มีจิตสำนึกการพึ่งพาและร่วมมือกันในการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภค และหันมาเป็นลูกค้าประจำ

กระบวนการทั้งหมดเป็นการจัดการโซ่อุปทานอาหาร ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้ผลิต วัตถุดิบ กระบวนการผลิต ของผู้ประกอบการขนส่ง กระบวนการโลจิสติก กระบวนการตรวจสอบคุณภาพ กระบวนการบริหารจัดการ ค้าส่ง ค้าปลีก ไปจนถึงผู้บริโภค ตรงนี้จะใช้เทคนิคการบริหารจัดการมาใช้กับเครือข่ายผู้ประกอบการ สิ่งที่สถาบันฯมีนั้นคืออาวุธประจำมือ คือคุณค่าสหกรณ์ทำอย่างไรให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วม มีจิตสำนึกที่จะร่วมมือ รวมพลังกัน ที่จะขับเคลื่อนโครงการร้าน Farmer Shop ให้บรรลุเป้าหมายให้เป็นที่เชื่อถือ ไว้วางใจแก้ผู้บริโภคและหันมาเป็นลูกค้าประจำ

องค์ความรู้ที่นำมาบริหารจัดการครอบคลุมทั้งกิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ซึ่งการคัดเลือกสินค้าในวันนี้อยู่ใยกระบวนการชั้นล่างสุด

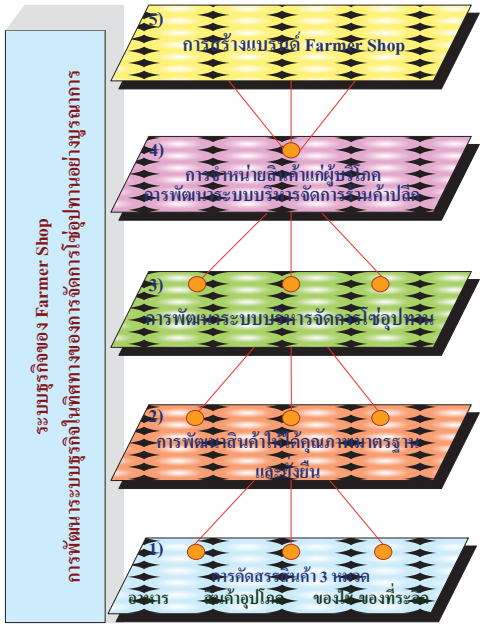

การสร้างแบรนด์Farmer Shop
ภายใต้แนวคิด “ร้านค้าปลีกทางเลือก
ที่มีสินค้ามีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม
และเป็นสินค้าของคนไทย”

การพัฒนาระบบบริหารจัดการ
ร้านค้าปลีกเพื่อจำหน่ายสินค้า
ในราคาเป็นธรรม

การพัฒนาระบบบริหารจัดการโซ่อุปทาน
(ระบบผลิต-จัดหา-ส่งมอบ-
ตรวจสอบย้อนกลับ)

การพัฒนาสินค้าให้ได้คุณภาพมาตรฐาน
และการ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ภายใต้ภาคี
หน่วยงานพันธมิตร ได้แก่ สถาบันอาหาร
สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

การสร้างเครือข่ายอุปทานในสินค้า 3 หมวด
(อาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค
และของใช้-ของที่ระลึก)

กรอบคิดการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการของร้านค้าปลีกภายใต้แบรนด์ Farmer Shop

ขั้นที่ 1 การสร้างเครือข่ายอุปทานในสินค้า 3 หมวด ได้แก่ อาหาร อุปโภค และของใช้ของที่ระลึก

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสินค้าให้ได้คุณภาพมาตรฐานและยั่งยืน

ขั้นที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการโซ่อุปทาน

ขั้นที่ 4 การจำหน่ายสินค้าแก่ผู้บริโภค และการพัฒนาระบบบริหารจัดการร้านค้าปลีก

ขั้นที่ 5 การสร้างแบรนด์ Farmer Shop

โครงสร้างธุรกิจ

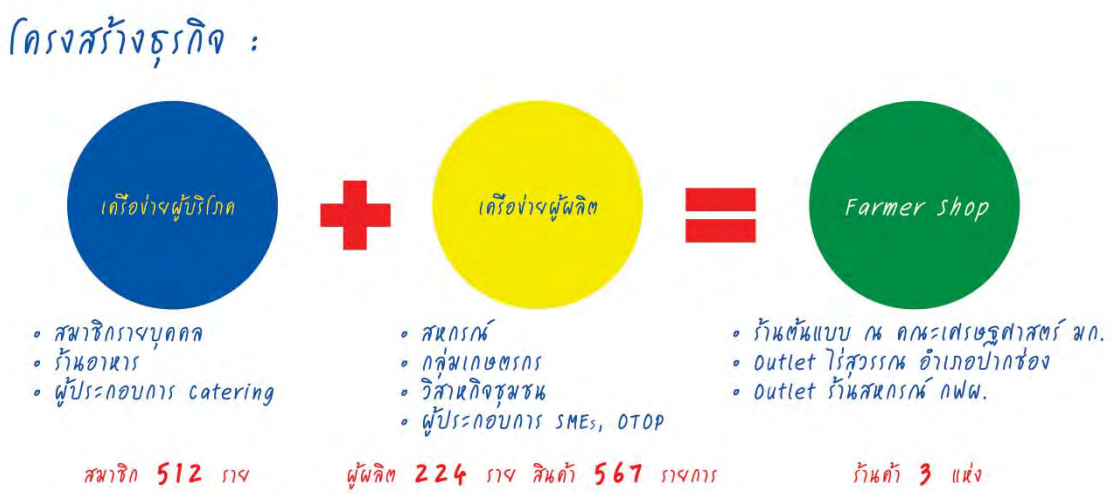

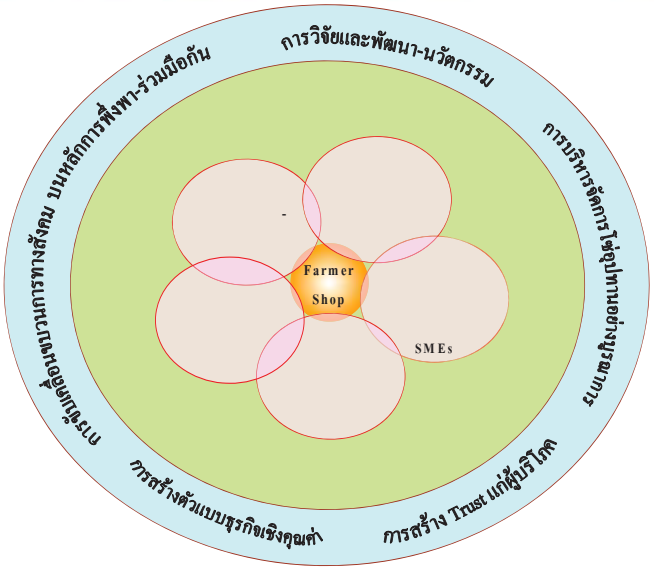

การสร้างสรรค์คุณค่าของระบบธุรกิจ Farmer Shop

โดยขณะนี้เจ้าหน้าที่โครงการได้จัดทำเว็บไซต์ของร้าน Farmer Shop ไว้ในเว็บไซต์ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ที่ http://cai.ku.ac.th/farmershop/html/index.html โดยมีรายละเอียดความเป็นมา กระบวนการดำเนินงาน และรายละเอียดของสินค้าที่ผ่านการคัดเลือกพร้อมมี Story ของสินค้าแต่ละชนิด โดยยกตัวอย่าง Story ของผลิตภัณฑ์สบู่สามอนงค์ (Trio Soap) นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่ออินเตอร์เน็ต เช่น Facebook ด้วย

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ได้เสนอภาพการจัดกิจกรรม เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการร้าน Farmer Shop งานมหกรรม สกว. Outlet ณ ตลาดสุขใจ Outlet กฟผ.

จากนั้นกล่าวถึงระเบียบการเป็นสมาชิก พร้อมยกตัวอย่างผลิตภัณฑ์ในโครงการ เช่น ผลิตภัณฑ์ข้าวคุณธรรม ข้าวเกิดบุญ โดยจะใช้ข้าวทั้งสองแบรนด์นี้เป็นโครงการสั่งซื้อข้าวจากชาวนา

ผลิตภัณฑ์น้ำนมข้าวโพดจากไร่สุวรรณ น้ำฟักข้าว หรือไอศครีมสไตล์อิตาเลียน ชาใบหม่อนออร์แกนิคกาญจนา พริกแกงแม่เกตุ กล้วยเล็บมือนางศรีภา กระเจี๊ยบและบล็อกโคลีอบกรอบไพรทิพ กาแฟชุมพร และผลิตภัณฑ์สมุนไพรชมพูพันทิพย์

เมื่อ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวชี้แจงรายละเอียดของโครงการเรียบร้อยแล้วจึงขอเปิดเวทีเชิญคณะกรรมการให้มุมมองการเข้าร่วมโครงการ Farmer Shop

ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม และเล่ามุมมอง ตอนแรกนั้นที่เข้ามาช่วยในโครงการ คิดว่าเป็นเรื่องที่สำคัญของอนาคต ถ้าเกิดเราไม่ช่วยกันพัฒนาตรงนี้ สินค้าไทย คนไทยไม่ใช้ มีข้อจำกัดแค่วงแคบ เราจะขยายตลาดให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร การจะประสบความสำเร็จนั้น เริ่มด้วยพื้นฐานของตัวสินค้าต้องได้คุณภาพ เราจะได้ของที่ดี เราต้องมองไปที่เกษตรกรที่จะส่งวัตถุดิบให้เราด้วย เพราะฉะนั้น เราจะได้ของดี ผู้ผลิตหรือเกษตรกรก็ต้องดีด้วย คือ เราจะต้องมองไปที่ตัวของเกษตรกรด้วย เมื่อไรที่เกษตรกรสามารถลืมตาอ้าปาก ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจนต้องทิ้งอาชีพไป มันคงส่งผลระทบถึงความมั่นคงทางอาหารด้วย ก็เลยมองว่ากระบวนการที่จะประสบความสำเร็จก็จะเป็นทางเลือกหนึ่งให้คนกลุ่มหนึ่งสามารถยืนอยู่ได้ในระบบนี้ ก็เลยอยากจะช่วยผู้ประกอบการว่าเราจะต้องทำอย่างไรถึงจะพัฒนาไปด้วยกัน เราจะดูเรื่องวัตถุดิบ ผู้แปรรูป SME ผู้บริโภคได้ของมีคุณภาพ สุขภาพดี อยากจะชวนผู้ประกอบการมาช่วยพัฒนาตรงนี้ แล้วเราจะก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง มีความมั่นคงทางอาหารร่วมกัน ทั้งเกษตรกรและผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขายของไทย เกษตรกรอยู่ในอาชีพของเขาได้ เราจะประสบความสำเร็จนั้นให้มองต้นน้ำด้วยให้เขาสามารถอยู่ได้ ให้ดู contace farm รู้ว่าวัตถุดิบมาจากไหน ในอนาคตเรื่อง food safty นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญการรู้ว่าวัตถุดิบมาจากไหน จะเป็นช่องทางหนึ่งให้สินค้าเราโดดเด่นกว่าคนอื่น

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวต่อว่าสิ่งที่ ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ เป็นเรื่องการเชื่อมโยงนโยบายของรัฐ ซึ่งมีหลายหน่วยงานได้ทำ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ ทางภาครัฐมีนโยบายมากมายและคล้ายกับสิ่งที่สถาบันฯกำลังทำอยู่ แต่ดำเนินการแตกต่างกัน เช่น รัฐมีแนวคิดที่จะเชื่อมโยงผู้ประกอบการโดยเฉพาะ SME ทำอย่างไรที่จะผลักดันให้เขาสู่โลกและอาเซียน แต่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มองเห็นช่องว่าง คือ หน่วยงานแต่ละหน่วยงานส่งเสริมงานกันไปคนละด้าน แต่ทางผู้ประกอบการยังมองเห็นช่องว่าง ทางร้าน Farmer Shop เองจะเขามาทำหน้าที่ในการประสานงานช่วยทั้งตัวผู้ประกอบการเองและตัวผู้บริโภค ทางสถาบันฯมองเห็นว่าจุดหนึ่งที่น่าจะทำได้อย่างรวดเร็ว คือ เราต้องมีการประสานงานกับผู้ประกอบการ ซึ่งสถาบันฯจะเข้ามาอยู่ตรงกลางระหว่างเกษตรกรที่เป็นเจ้าของวัตถุดิบ รัฐบาลพยายามที่จะช่วยเหลือแต่คิดว่าเป็นไปได้อยาก เพราะ รัฐไม่เป็นผู้ซื้อวัตถุดิบ เกษตรกรต้องประสานงานกับผู้ประกอบการโดยตรง จะเป็นการเชื่อมโยงที่เข้าถึงได้จริง

Farmer Shop จะเป็นสถานที่ เป็น outlet จำหน่าย ที่เป็นทางเลือกของผู้ประกอบการบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งคงจะตรงกับนโยบายของประเทศในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นการสร้างคุณค่า ก็คือ แบรนด์ Farmer Shop เป็นเรื่องของการรณรงค์ให้ผู้บริโภคที่เห็นคุณค่าของการเกษตรไทย ผู้ประกอบการรายย่อย

คุณศรุดา โลหะนะ พูดในแง่ผู้ผลิตอาหารจำหน่ายในประเทศ การผลิตในประเทศต้องขออนุญาตผลิตอาหารก่อน ขั้นแรก ขออนุญาตสถานที่ผลิต เช่น ความสะอาด GMP ถ้าเป็นอาหารพร้อมบริโภคทันที กระทรวงสาธารณสุขมีข้อกำหนดว่า ถ้ามีต้นทุนค่าใช่จ่ายไม่มากพอ ให้ใช้มาตรฐานที่ต่ำกว่า GMP คือ primary GMP ถ้าผ่านตามเกณฑ์แล้ว ต่อมา คือ การขออนุญาตของตัวผลิตภัณฑ์ ขอเลข อย.

อนาคตจะมีการเปิดประเทศเข้าสู่อาเซียน ก็จะมีการเน้นเรื่องคุณภาพการผลิต เพราะจะมีผลิตภัณฑ์จากประเทศใกล้เคียงและจากประเทศของเรามาแข่งขันกัน ผู้ผลิตต้องเน้นเรื่องคุณภาพผลิตภัณฑ์เป็นหลักและความสะอาดด้วย การผลิตอาหารเพื่อส่งออกต่างประเทศ ต้องดูว่าคู่ค้ามีขอกำหนดเรื่องคุณภาพอย่างไร เช่น GMP HACCP ซึ่งผู้ผลิตต้องปฏิบัติตาม

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop บอกเล่าประสบการณ์ เคยส่งสินค้าในห้างสรรพสินค้ามาก่อน แต่ประสบปัญหาถูกค้า GP ต้องออกจากห้าง เพราะไม่สามารถสู่ราคาได้ อาจารย์ จุฑาทิพย์ ชวนมาร่วมโครงการ จึงเห็นว่ามีช่องทางที่จะสามารถอยู่รอด สินค้าที่ผลิตโดยคนไทย บริโภคโดยคนไทย มีบรรจุภัณฑ์ที่ดี แต่โดนค่า GP ก็ไม่ไหว เพราะทำไปก็ไม่ได้อะไรเลย มีช่องทางไหนที่จะอยู่รอดก็ต้องทำ ซึ่งช่องทางนี้เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ไม่ได้เอาเปรียบผู้บริโภคแล้วเราก็ยังสามารถที่จะอยู่ได้ ไม่ได้หวังกำไร แค่พออยู่ได้ มีกำไรอย่างสมเหตุสมผล และตามมาด้วยสุขภาพที่ดีของผู้บริโภค

คุณสุขุม ไวทยธำรง กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop งานของอาจารย์เป็นการวิจัยเชิปฏิบัติการ หาข้อมูลแล้วหาข้อที่ดีที่สุดมาให้เราปฏิบัติ ล่าสุดได้มีการไปออกบู๊ท สกว. เราไปยืนมีลูกค้าเดินเข้าร้าน ลูกค้ารู้ว่าเราทำอะไร ถ้าเราได้แนะนำได้ประชาสัมพันธ์สินค้า ผู้คนก็จะเข้าใจและซื้อสินค้าเรา การที่เรามาร่วมกับ Farmer Shop นั้นเป็นช่องทางที่ดีแล้ว

คุณบรรหาร แสงฟ้าสุวรรณ กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop ทำผลิตภัณฑ์กล้วยเล็บมือนาง ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรโดยตรง ถ้าไม่มีอาจารย์ให้คำปรึกษาคงจะเลิกทำไปแล้ว เลยเกิดความคิดใหม่ที่จะร่วมใจกับอาจารย์ ให้เกษตรกรรักในสิ่งที่ตัวเองปลูก ผู้ปลูกกล้วยร่วมกันนำมาผลิตและส่งออก สิ่งที่คิดว่าผลิตได้ ขายได้ดี แต่เมื่อวัตถุดิบขาด ก็ต้องกลับมาสู่จุดเดิม ถ้าสินค้าเราดีจริง เราพัฒนาได้คุณภาพจริง เราจะไปได้ไกล แต่ที่เราขาดนั้น คือ องค์ความรู้

คุณสมพงษ์ ชุ่มเพ็งพันธุ์ กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop ได้รับการคัดเลือกสินค้ามาเหมือนท่านอื่นๆ เป็นสินค้าที่เกี่ยวกับสมุนไพร ถ้าเกี่ยวกับอาหาร เครื่องใช้ ไม่ค่อยจะมีปัญหาเท่าไร สินค้าพวกสมุนไพร เช่น เครื่องสำอางค์ สบู่ เป็นสินค้าเกี่ยวกับความเชื่อถือ ถ้าไม่มีการโปรโมทก็จะเข้าถึงอยาก คนขายต้องมีความรู้ ปัญหาของผู้ประกอบการ คือ ต้องมีองค์กรมาช่วยสนับสนุน ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุน จะใหญ่เร็วไม่ได้ ถ้าสร้างฐานลูกค้าไม่พอ แล้วเมื่อเปิดตัวเราจะถูกเบียด ระบบการค้าของสถาบันฯ เป็นช่องทางหนึ่ง ถ้ามีอาเซียน ทุกอย่างจะไร่ขอบเขต เพราะฉะนั้นก็ต้องมีองค์กร สถาบันมาช่วยขับเคลื่อน อยากให้ทุกท่านมาสัมผัสแล้วจะรู้

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop การทำร้าน Farmer Shop ไม่ได้มองที่การจะมียอดขายเพิ่มหรือไม่ แต่จะมองที่แผนระยะยาวเพื่อเป็นทางเลือก ซึ่งเมื่อท่านใดเป็นสมาชิกแล้ว ก็ไม่ได้ปิดกั้นการทำธุรกิจในช่องทางอื่นๆของสมาชิก ความตั้งใจของ Farmer Shop

1. สินค้าเป็นสินค้าคุณภาพ

2. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมต้นน้ำ นั้นก็คือ วัตถุดิบ ถึงแม้ว่าเราจะขายสินค้าได้ดี แต่ถ้าขาดวัตถุดิบเราก็ดำเนินการต่อไม่ได้ สถาบันฯจะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรมากกว่า แต่ที่มารวมกับท่านผู้ประกอบการ เพราะท่านมีพลังที่จะแก้ปัญหาเกษตรกรไทยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และพอนำชุดความรู้ของการนำโซ่อุปทานมาจัดคนที่มีบทบาทสำคัญขึ้นมาใน foodchain ทันที ร้านค้าปลีกภายใต้แบรนด์ Farmer Shop ที่ผู้ผลิตรวมทั้งเกษตรกรเป็นเจ้าของร่วมกัน

จากนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท เปิดเวทีให้ผู้ประกอบการนำเสนอสินค้าที่นำมาร่วมคัดเลือกในวันนี้ ดังต่อไปนี้

1***. คุณรัตนพงษ์ จันทะวงษ์*** กลุ่ม เกษตรฟักข้าวไทยพัฒนา ผลิตน้ำฟักข้าวพร้อมดื่ม มีนโยบายเพื่อต้องการให้คนมีสุขภาพดี กินอาหารที่มีประโยชน์ ได้รับมาตรฐาน อย. มีสมาชิก 50 ราย มีสมาชิกอยู่ในจังหวัด นครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร มีเนื้อที่ 50 ไร่ มีการศึกษาเรื่องของผลผลิต วิจัยพัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์ เพื่อพัฒนาให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ช่วยดูเรื่องการปลูกและ การพัฒนาเมล็ด ดูช่วงของการเก็บเกี่ยวว่าช่วงใดมีคุณค่าทางอาหารสูง สินค้าที่นำมาเสนอ

1. น้ำฟักข้าว (ไม่มีน้ำตาล) บรรจุขวดแก้ว ขนาด 180 cc.

2. น้ำฟักข้าว (มีน้ำตาล) บรรจุขวดแก้ว ขนาด180 cc.

2. คุณศุภชัย ศิริกุลพิบูลย์ ร้านไลเฮงเภสัช ผลิตยาฮาเตอร์เจล เป็นยาทาแก้อาการปวดข้อ กระดูก ซึมซาบสู่ผิวได้อย่างรวดเร็ว ไม่ละคายผิว ไม่ผสมสารเคมี เป็นสมุนไพรสกัดเข้มข้น

ปัญหาที่พบในการขาย คือ ต้องใช้ความน่าเชื่อถือ โดยการให้เซลล์ไปเสนอตามร้านขายยาก่อน และให้ทดลองก่อน ร้านจะให้ฝากขาย ถ้าผลิตภัณฑ์ดีจริงถึงจะซื้อ สินค้าที่นำมาเสนอ

1. ยาฮาเตอร์เจล ขนาด 40 กรัม

2. ยาฮาเตอร์เจล ครีมคูล ขนาด 40 กรัม

3. นางกัลยาณี หยู่เอี่ยม ไชโป้วหวานตราชฎา เป็นผู้ผลิตไชโปวหวาน ซึ่งเป็นผู้ผลิตต้นน้ำกลางน้ำ และปลายน้ำ และผลิตขิงดอง เป็นผู้ผลิตกลางน้ำและปลายน้ำ วัตถุดิบไชโปว จะใช้การให้เมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกรไปปลูก ปลูกในแถบ โพธาราม ราชบุรี ปลูกในฤดูหนาวของทุกปี เมื่อครบ 45 วันเกษตรกรจะมาส่งที่โรงงาน ปัญหาที่พบ วัตถุดิบไม่พอในการผลิต จึงทำการปรึกษากับเกษตรกรผู้ปลูก ได้ข้อสรุปว่าปลูกฤดูฝนด้วยแต่ต้นทุนจะสูง ได้ผลผลิตน้อย ได้รับมาตรฐาน GMP Codex HACCP การตลาดในประเทศ 75 % (moderntrade, Big C ,Foodland ของ the mall) ต่างประเทศ 25 % เป็น OEM เขาเอาไปบรรจุเอง และ เอาไปประกอบอาหาร 10% สินค้าที่มาเสนอ

1. ไชโป้วตราชฎา ชนิดหัว บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 200 กรัม

2. ไชโป้วตราชฎา ชนิดฝอย บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 200 กรัม

3. ไชโป้วตราชฎา ชนิดลูกเต๋า บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 200 กรัม

4. ไชโป้วตราชฎา ชนิดสับ บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 200 กรัม

5. ไชโป้วตราชฎา ชนิดแว่น บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 200 กรัม

6. ไชโป้วตราชฎา ชนิดเค็ม บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 200 กรัม

7. ไชโป้วลูกเต๋า 3 รส บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 150 กรัม

8. เกี๊ยมฉ่าย 3 รส บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 300 กรัม

9. ผักดองเปรี้ยว บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 400 กรัม

10. ขิงดองเต้าเจี้ยว บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 150 กรัม

4. น.ส.ณิชชารีย์ เชาว์ธำรงวรรธน์ บริษัทเชาว์ธำรงวรรธน์เฮลท์ตี้ฟู้ดส์ จำกัด ผลิตแคบหมูอบลมร้อนสำเร็จรูป ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ 2 แบบ คือ แคบหมูอบลมร้อนสำเร็จรูป และแคบหมูอบลมร้อนกึ่งสำเร็จรูป แต่ไม่ได้เอาแคบหมูอบลมร้อนกึ่งสำเร็จรูปมา เนื่องจากขั้นตอนบรรจุภัณฑ์ยังไม่ลงตัว ผลิตภัณฑ์มาจากผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโลโลยีราชมงคลล้านนา ได้ทุนจาก สกว. จดอนุสิทธิบัตรเรียบร้อยแล้ว ข้อดีของผลิตภัณฑ์ เน้นเรื่องสุขภาพ ไม่ผ่านกระบวนการทอดน้ำมัน ใช้การอบรมร้อน ปริมาณไขมันจึงลดลง ได้มาตรฐาน อย.

การตลาด กำลังดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมการกินของทอด ให้มาคำนึงถึงสุขภาพ สินค้าที่นำมาเสนอ

1. แคบหมูอบลมร้อนสำเร็จรูป บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 35 กรัม

2. แคบหมูอบลมร้อนสำเร็จรูป บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 65 กรัม

3. แคบหมูอบลมร้อนสำเร็จรูป บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 130 กรัม

5. คุณอาลิษา อาร์กุล บริษัทโปรแพลนอุตสาหกรรม จำกัด ผลิตภัณฑ์ส่งออก 90% ขายในประเทศ 10% สินค้าที่นำมาเสนอ

1. Sweet Chili Sauce บรรจุในขวดแก้ว ขนาด 370 กรัม

2. Suki Yaki Sauce บรรจุในขวดแก้ว ขนาด830 กรัม

3. Red Curry Paste บรรจุในขวดแก้ว ขนาด240 กรัม

4. Green Curry Paste บรรจุในขวดแก้ว ขนาด 240 กรัม

5. แป้งสำเร็จรูปขนมคุกกี้เนย บรรจุถุงฟอยด์ ขนาด 400 กรัม

6. แป้งสำเร็จรูปฮะเก๋า บรรจุถุงฟอยด์ ขนาด400 กรัม

7. แป้งสำเร็จรูปขนมบัวหิมะ บรรจุถุงฟอยด์ ขนาด 460 กรัม

8. แป้งสำเร็จรูปขนมปุยฝ้าย บรรจุถุงฟอยด์ ขนาด 400 กรัม

9. Chili Sauce บรรจุในขวดแก้ว ขนาด 320 กรัม

6. คุณนัสยาลักษณ์ เนตรจรัสแสง หจก.จรัสแสง ผลิตสินค้าหลัก คือ มะม่วงกวน วัตถุดิบ ปลูกเอง มีเนื้อที่ 200 กว่าไร่ มะม่วงปลอดสารพิษ ปลูกแบบธรรมชาติ ไม่เน้นสารเคมี มะม่วงจะมีกลิ่นหอม มี 3 รส ไม่ปรุงแต่งรส ใช้ความหวานของมะม่วงเป็นหลัก ไม่เติมน้ำตาล แต่ละรสชาติได้รับความหอมของมะม่วงแบบธรรมชาติ

ปัญหา มะม่วงจำหน่ายในประเทศยังไม่มีการส่งออก เพราะวัตถุดิบไม่เพียงพอ สินค้าที่นำมาเสนอ

1. มะม่วงกวนอนามัย บรรจุกล่องพลาสติก ขนาด 140 กรัม

2. มะม่วงกวนอนามัย บรรจุกล่องพลาสติก ขนาด 280 กรัม

3. หน่อไม้อนามัย บรรจุถุงพลาสติกอัดสุญญากาศ ขนาด 300 กรัม

4. ขิงดองเต้าเจี้ยว บรรจุขวดแก้ว ขนาด 250 กรัม

5. ขิงดองสามรส บรรจุขวดแก้ว ขนาด 340 กรัม

7. คุณณฐมน รัตนผล ไร่รักษมน ผลิตภัณฑ์ขายดี มะขามแกะเม็ด ส่งประเทศฝรั่งเศส เนื้อนุ่มบาง ปลูกแบบปลอดสารเคมี ใช้มูลวัวเป็นปุ๋ยในไร่ มะขามอบน้ำตาลทรายแดง ใช้น้ำตาลไม่ฟอกสี น้ำตาลอ้อย สินค้าที่นำมาเสนอ

1. มะขามหวานแกะเม็ด 550 กรัม

2. น้ำมะขามหวานเข้มข้น 550 ml., 350 ml.

3. น้ำมะขามหวานสกัดพร้อมดื่ม(Sugar Free) 125 ml.

4. แยมมะขามหวาน 350 ml.

5. กล้วยน้ำว้าอบธรรมชาติ 350 กรัม

6. กล้วยน้ำว้าอบน้ำผึ้ง 400 กรัม

7. กล้วยหักมุกไส้มะขาม 120 กรัม

8. มะขามหยี 100 กรัม

9. สบู่มะขาม 80 กรัม,125 กรัม

10. แชมพูมะกรูด&ใบหมี่ 250 ml., 350 ml., 550 ml.

11. สบู่เหลวมะขาม&น้ำผึ้ง 350 ml.

8. นายณัฐวุฒิ เผ่าปรีชา บริษัทโจ-สี่แฟมิลี่ จำกัด ผลิตภัณฑ์ผลไม้กรอบ 100% เวลบี และเวจจี้ ได้มาตราฐาน GMP HACCP ฮาลาล โดยผลิตภัณฑ์ เวลบี ทำให้กรอบโดยใช้ ความเย็นแบบ Freez dry คุณค่าทางอาหารยังคงเหมือนผลไม้สด เวจจี้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ค่อนข้างเหมาะกับวัยรุ่น มีขายใน 7-11 ใช้กระบวนการทอดสุญญากาศ ใช้น้ำมันลำข้าวในการทอด ที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส ดังนั้นตัววิตามินยังคงอยู่ แต่คุณค่าทางสารอาหารจะน้อยกว่าของเวลบี และราคาถูกกว่า สินค้าที่นำมาเสนอ

1. สตรอเบอร์รี่กรอบ บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 30 กรัม

2. กล้วยกรอบ บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 30 กรัม

3. ขนุนกรอบ บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 25 กรัม

4. กระเจี๊ยบกรอบ บรรจุถุงพลาสติก ขนาด15 กรัม

5. สับปะรดกรอบ บรรจุถุงพลาสติก ขนาด25 กรัม

6. มะม่วงกรอบ บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 25 กรัม

9. คุณวรรณวิมล เฟื่องฟูกลิ่น ห้างตาวัน ผลิตภัณฑ์กะปิ ได้รับรางวัลในงานเกษตรแห่งชาติ แล้วพัฒนาต่อยอดเป็นกะปิในน้ำมันถั่วเหลือง และสินค้าที่บริโภคได้ทันที สะดวก เช่น น้ำพริกกะปิสำเร็จรูป น้ำพริกลงเรือ กะปิหวานจิ้มผลไม้ สินค้าที่นำมาเสนอ

1. กะปิในน้ำมันถั่วเหลือง บรรจุในขวดแก้ว ขนาด 170 กรัคุณวรรณวิมล เฟื่องฟูสินม
2. กะปิในน้ำมันถั่วเหลือง บรรจุซองพลาสติก
3. กะปิวัน สูตร 1 บรรจุในขวดแก้ว ขนาด 550 กรัม
4. กะปิวัน สูตร 1 บรรจุในขวดแก้ว ขนาด 250 กรัม

10. นางสาวรัชฎา แก้วดวงดี บริษัท บางกอกพัฒนาไวน์เนอรี่ จำกัด ผลิตน้ำผลไม้อัดก๊าซ เด็กๆสามารถท่านได้ บรรจุแบบ คูลซิลล์ รักษาสารอาหารได้ ได้มาตรฐาน อย. GMP ฮาราล สินค้าที่นำมาเสนอ

1. องุ่นอัดก๊าซ บรรจุขวดแก้ว ขนาด 275 ml.
2. แอปเปิ้ลอัดก๊าซ บรรจุขวดแก้ว ขนาด 275 ml.
3. มิกซ์เบอรี่อัดก๊าซ บรรจุขวดแก้ว ขนาด 275 ml.
4. เลม่อนอัดก๊าซ บรรจุขวดแก้ว ขนาด 275 ml.

11. นางสาวนุดี เอ็มลูน่า หจก.ฟลาวเวอร์ฟู้ด ผลิตเมล็ดทานตะวันแปรรูปและเมล็ดธัญพืชแปรรูปต่างๆ เจ้าของกิจการเป็นผู้ส่งเสริมการเกษตร ปลูกทานตะวัน เป็นสินค้าไม่ใส่สารกันบูด บรรจุสุญญากาศ เก็บได้นาน สินค้าที่นำมาเสนอ

1. ทานตะวันแผ่นบรรจุซองพลาสติก ขนาด 40 กรัม
2. งาแผ่นผสมน้ำผึ้งบรรจุซองพลาสติก ขนาด 40 กรัม
3. เมล็ดแตงโมแผ่นบรรจุซองพลาสติก ขนาด 40 กรัม
4. เมล็ดฟักทองแผ่นบรรจุซองพลาสติก ขนาด 40 กรัม
5. อัลมอนด์อบ(ลอกเยื่อ)บรรจุซองพลาสติก ขนาด 30 กรัม
6. เมล็ดทานตะวันกะเทาะเปลือก บรรจุซองพลาสติก ขนาด 80 กรัม
7. เมล็ดทานตะวันกะเทาะเปลือก บรรจุซองพลาสติก ขนาด 30 กรัม
8. เมล็ดฟักทองอบน้ำผึ้งบรรจุซองพลาสติก ขนาด 25 กรัม
9. เมล็ดแตงโมอบน้ำผึ้ง บรรจุซองพลาสติก ขนาด25 กรัม
10. ถั่วลิสงอบ บรรจุซองพลาสติก ขนาด 50 กรัม

11. เมล็ดแตงโมอบ บรรจุซองพลาสติก ขนาด25 กรัม

12. เมล็ดทานตะวันอบน้ำผึ้ง บรรจุซองพลาสติก ขนาด 35 กรัม

13. ถั่วลิสงอบ รสน้ำผึ้ง บรรจุซองพลาสติก ขนาด 50 กรัม

14. ข้าวโภชนา บรรจุถุงพลาสติก ขนาด300 กรัม

15. เมล็ดแตงโมอบ รสดั้งเดิม บรรจุซองพลาสติก ขนาด 15 กรัม

16. เมล็ดแตงโมอบ รสต้มยำแซ่บ บรรจุซองพลาสติก ขนาด 15 กรัม

17. เมล็ดทานตะวันอบกระเทียม บรรจุซองพลาสติก ขนาด 40 กรัม

18. เมล็ดฟักทองอบ บรรจุซองพลาสติก ขนาด 25 กรัม

19. อัลมอนด์อบน้ำผึ้ง บรรจุซองพลาสติก ขนาด 30 กรัม

20. เมล็ดทานตะวันเคลือบมอคค่า บรรจุซองพลาสติก ขนาด 30 กรัม

21. เมล็ดทานตะวันเคลือบช็อคโกแลต บรรจุซองพลาสติก ขนาด 30 กรัม

22. เมล็ดฟักทองเคลือบช็อคโกแลต รสชาเขียว บรรจุซองพลาสติก ขนาด 25 กรัม

23. กล้วยตาก บรรจุซองพลาสติก ขนาด 40 กรัม

24. น้ำมันทานตะวันธรรมชาติ บรรจุในขวดพลาสติก ขนาด 1 ลิตร

12. คุณสิงหา มีชัยประเสริฐสุข บริษัทศกลพรรณ จำกัด ปลาหมึกอบกรอบปรุงรสบรรจุถุงฟอยด์ การบรรจุฟอยด์ทำให้สินค้าเก็บได้นาน ปกติส่งออกประเทศญี่ปุ่น. บรรจุภัณฑ์ไม่มีสารดูดความชื่น เป็นการอบกรอบโดยไม่ใช้สาร ไม่มีสารปนเปื่อน มีมาตรฐาน อย สินค้าที่นำมาเสนอ

1. ปลาหมึกอบกรอบปรุงรสบรรจุถุงฟอยด์ ขนาด 70 กรัม

13. คุณวันเพ็ญ กาณจน์วัฒกุล ฟาร์มผึ้งเทพภักดี สินค้าที่นำมาเสนอ

1. น้ำผึ้งดอกไม้ป่า บรรจุขวดแก้ว ขนาด 600 กรัม
2. น้ำผึ้งดอกไม้ป่า บรรจุขวดแก้ว ขนาด 280 กรัม
3. น้ำผึ้งเดือน 5 บรรจุขวดแก้ว ขนาด 1,050 กรัม
4. น้ำผึ้งดอกลิ้นจี่ บรรจุขวดแก้ว ขนาด 250 กรัม
5. เกสรผึ้งบรรจุขวดแก้ว ขนาด 350 กรัม
6. ขมิ้นน้ำผึ้ง สมุนไพรขัดผิว ห่อพลาสติก ขนาด 100 กรัม
7. ขมิ้นน้ำผึ้ง สมุนไพรขัดผิวผสมผงแร่+น้ำแร่ห่อพลาสติก ขนาด 120 กรัม
8. สบู่น้ำผึ้งห่อพลาสติก ขนาด 100 กรัม
9. สบู่น้ำผึ้งห่อพลาสติก ขนาด 50 กรัม

14. คุณเวชกร กอบกุลไชย บริษัทอินทัชธนกร จำกัด ผลิตน้ำผลไม้ shape c สินค้าที่นำมาเสนอ

1. น้ำมังคุดบรรจุขวดแก้ว ขนาด 300 ml.

2. น้ำทับทิมบรรจุขวดแก้ว ขนาด 300 ml.

3. น้ำมังคุดผสมน้ำเสาวรส บรรจุขวดแก้ว ขนาด 250 ml.

4. น้ำสับปะรดผสมใบโหระพา บรรจุขวดแก้ว ขนาด 250 ml.

5. น้ำสมอผสมมะขาม บรรจุขวดแก้ว ขนาด 250 ml.

15. คุณวีรวรรณ นทกุล บริษัทโนวัส อินเตอร์เทรด จำกัด ผลิตยาสีฟันสมุนไพร เป็นสูตรสมุนไพรเข้มข้น ใช้เท่าเมล็ดถั่วเขียว สรรพคุณ บำรุงเหงือก ลดกลิ่นปาก อาการปวดฟัน ได้รับมาตรฐาน GMP HACCP ฮาราล อย. สินค้าที่นำมาเสนอ

1. ยาสีฟันเดนตาเมท บรรจุหลอดพลาสติก ขนาด 100 กรัม

2. ยาสีฟันเดนตาเมท บรรจุหลอดพลาสติก ขนาด 40 กรัม

3. ยาสีฟันเดนตาเมท บรรจุหลอดพลาสติก ขนาด 18 กรัม

16. นางทิพวัลย์ วิเศษพุทธศาสน์ บริษัท T&P MARKETING สินค้าที่นำมาเสนอ

1. ผงโรยข้าวรสปลาและสาหร่ายบรรจุกล่องกระดาษ ขนาด 30 กรัม

2. ผงปรุงข้าวรสเจ บรรจุกล่องกระดาษ ขนาด30 กรัม

3. ปลาข้าวสารทอดกรอบ บรรจุถุงฟอยด์ ขนาด 50 กรัม

4 .ผงโรยข้าวรสปลาและสาหร่าย (เผ็ด) บรรจุกล่องกระดาษ ขนาด 30 กรัม

5. ผัดไทพร้อมปรุง บรรจุถุงพลาสติก ขนาด 185 กรัม

เมื่อจบการนำเสนอผลิตภัณฑ์จากตัวแทน 16 รายแล้ว รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ขอนัดการประชุมในภาคบ่ายที่จะมีการระดมความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อ “แนวทางการขับเคลื่อนธุรกิจ Farmer Shop” จากนั้นจึงเชิญผู้เขาร่วมประชุมทุกท่านรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

<u>เลิกประชุม</u> 12.30 น.

การประชุมคัดเลือกสินค้า Farmer Shop ครั้งที่ 7 (ภาคบ่าย)

วันที่ 14 สิงหาคม 2555 เวลา 13.30–16.30 น.

ณ ห้องประชุม 601 ชั้น 6 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย Farmer Shop
3. ผศ.ดร.อภิรดี	อุทัยรัตนกิจ	นักวิจัยโครงการวิจัย Farmer Shop
4. คุณสายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
5. คุณกาญจนา	คูหากาญจน์	ประธานกรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
6. คุณบรรหาร	แสงฟ้าสุวรรณ	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
7. คุณสุขุม	ไวทยธำรง	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
8. คุณสมพงษ์	ชุ่มเพ็งพันธุ์	กรรมการบริหารโครงการร้าน Farmer Shop
9. รศ.ดร.วิน	เชยชมศรี	กลุ่ม ห้างหุ้นส่วนจำกัด วานิไทย
10. คุณสุวรรณา	จิวัฒนาโชยา	กลุ่ม หจก.ซองเดอร์
11. คุณสะอาด	จึงสมานญาติ	กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์
12. คุณอดุลย์	โคลนพันธ์	กลุ่ม ข้าวคุณธรรม
13. คุณถนอม	กลั่นระรื่น	กลุ่ม น้ำลูกยอ
14. คุณสุจิตร	แย้มทรัพย์	กลุ่ม น้ำลูกยอ
15. คุณอ้อยทิพย์	จำจด	กลุ่ม สตรีสหกรณ์เครื่องหอมเมืองสระแก้ว
16. คุณปุณณภา	เปรมปรี	กลุ่มพฤกษาสมุนไพร
17. คุณศักดิ์ชาย	เพียรกิจธรรม	กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนภาคใต้ บ้านสมุนไพรคีรีวง
18. คุณมณิสรา	เจนวากรวงศ์	กลุ่ม สำรับโบราณ
19. คุณบุญพิน	คำภิระแปง	กลุ่ม ข้าวแต๋นน้ำแตงโมแม่บุญพิน
20. คุณนุดี	เอ็มลูน่า	กลุ่ม หจก.ฟลาวเวอร์ฟู้ดส์
21. คุณพรติมล	นิ่มสมบุญ	กลุ่ม บริษัท เวอร์จิ้น เอฟ แอนด์ บี
22. คุณจิรายุส	เฮงแสงรุ้ง	กลุ่ม การค้าตลาดบ้านแพ
23. คุณอาลิษา	อาร์กุล	กลุ่ม บริษัทโปสแพลนอุตสาหกรรม จำกัด
24. คุณวีรวรรณ	นทกุล	กลุ่ม บริษัทโนวัส อินเตอร์เทรด จำกัด
25. คุณกรพรรณ	กิ่วไธสง	กลุ่ม บริษัทอดัมส์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด
26. คุณปุณิกา	วุฒิเทียน	กลุ่ม วิสาหกิจชุมชน กลุ่มรักสุขภาพ
27. คุณภาสวรรธน์	รักดำรงศักดิ์	กลุ่ม บริษัทเชาว์ธำรงวรรธน์ แคบหมูอบรมร้อน
28. คุณสิริพล	พละทรัพย์	กลุ่ม OTOPLANNA GROUP

29. คุณชัฏชนิณ	มาเจริญ	กลุ่ม บริษัทเอสพี ควอลิตี้ โปรดักส์ จำกัด
30. คุณสารภี	บัวเกษ	กลุ่ม อาชีพ หมู่ 5 บ้านกระทุ่มราย
31. คุณคมชาญ	เอกเตชะวุฒิ	กลุ่ม บริษัทปกธนะพัฒน์ จำกัด
32. คุณกุลภัครศรณ์	เหล่าสินชัย	กลุ่ม สมุนไพรทองไพโรจน์
33. คุณณัฐชนัน	บูลคร	กลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรและ สภต.ปลายบาง
34. คุณประยงค์	วงศ์สกุล	กลุ่ม วิสาหกิจชุมชน ตำบลดอนตูม
35. คุณรัชฎา	แก้วดวงดี	กลุ่ม บริษัท บางกอกพัฒนาไวน์เนอรี่ จำกัด
36. คุณพรติมล	นิ่มสมบุญ	กลุ่ม บริษัท เวอร์จิ้น เอฟ แอนด์ บี จำกัด
37. คุณสรินทร์ญา	ภมรปฐมกุล	กลุ่ม บริษัท เอสพี ควอลิตี้โปรดักส์ จำกัด
38. คุณวันเพ็ญ	กาญจน์วัฒกุล	กลุ่ม ฟาร์มผึ้งภักดี
39. คุณศุภชัย	ศิริกุลพิบูลย์	กลุ่ม ร้านไลเฮงเภสัช
40. คุณณฐมน	รัตนผล	กลุ่ม ไร่รักษมน
41. คุณนพดล	แก้วช่วงศรี	กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนปลาเค็มอบโอโซน
42. คุณปฏิมา	อู๋สูงเนิน	กลุ่ม ศูนย์ค้นคว้าและพัฒนาวิชาการอาหารสัตว์
43. คุณเลอศักดิ์	สุรเพชร	กลุ่ม สหกรณ์ผู้ปลูกกาแฟจังหวัดชุมพร
44. คุณวรรณวิมล	เฟื่องฟูกลิ่น	กลุ่ม อาหารแปรรูป
45. คุณนัสยาลักษณ์	เนตรจรัสแสง	
46. คุณสมบัติ	พรเจริญ	กลุ่ม ถนอมอาหารจากปลา บ้านตราปู

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสุพจน์	สุขสมงาม	เจ้าหน้าที่วิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. นายสนธยา	สีแดง	เจ้าหน้าที่ศูนย์สารสนเทศสหกรณ์
5. นางสาววสินธรา	ขวยเขิน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย
6. นางสาวณัฐกานต์	สหวัชรินทร์	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย
7. นางสาววิภาดา	ช่วยด้วง	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย
4. นายวันวิสาข์	ยวงใย	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 13.30 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวต้อนรับผู้ประกอบการที่เข้าร่วมประชุมในภาคบ่ายเพิ่มเติมจากภาคเช้าและให้คนที่มาใหม่แนะนำตัวพร้อมกับบอกเล่าประสบการณ์ โจทย์ในวันนี้ คือ

1. ข้อเสนอของผู้ประกอบการ

2. องค์ความรู้ที่ต้องการ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการขับเคลื่อน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวแก่ผู้ประกอบการที่มาเข้าร่วมประชุมว่า ให้ผู้ประกอบการแต่ละท่านแนะนำตัว และบอกเล่าประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการระดมความคิดและเป็นแนวทางในการเรียนรู้ต่อไป

จากนั้นผู้ประกอบการแต่ละท่านแนะนำตัว เล่าประสบการณ์ และบอกข้อเสนอแนะ

รศ.ดร. วิน เชยชมศรี ห้างหุ้นส่วนจำกัด วานิไทย ทำผลิตภัณฑ์เลือดจระเข้แคปซูล เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ บำรุงเลือด ช่วยเรื่องภูมิคุ้มกัน เป็นงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นการค้นคว้าวิจัยและมีการจดอนุสิทธิบัตร เป็นกิจการที่สร้างรายได้และออกไปจัดตั้งเอง

คุณสุวรรณา จิวัฒนาโชยา หจก.ซองเดอร์ farmer shop คือ สหกรณ์ผู้ผลิตสินค้าที่ส่งถึงมือผู้บริโภคทางตรง เพราะตอนนี้ที่พวกเราผลิตสินค้าเรากลัว modern trade ทุกครั้งที่เราเห็นร้านเราก็จะคิดว่าทำอย่างไรที่จะกระจายสินค้า คุณอำนวยนั้นก็ คือ farmer shop กำลังหาทางออกที่จะมีการแพร่กระจายสินค้าไปแต่ละจุด เราเป็นผู้ประกอบการที่กำลังหาหน้าร้าน การออกบู๊ทที่เราจะออกจำหน่ายสินค้า ซึ่งเราจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมตัวมาบ้าง บางคนอาจพร้อมแล้ว บางคนอาจกำลังพัฒนา ซึ่งทั้งหมดทั้งสิ้นนี้เราได้มีช่องทางของภาครัฐที่เราเข้าถึงข้อมูลบ้างไม่ถึงบ้าง บางคนได้ค้นคว้าและพัฒนาตนเองไประดับหนึ่งแล้ว แต่ตอนนี้ที่เราขาด คือ การรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ผู้ประกอบการขาดข้อมูล และคิดว่าการรวมกลุ่มนั้นเป็นการเสียเวลาและการเอาข้อมูลไปเผยแพร่เป็นการเสียรู้ แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ทุกๆจุดที่เราไปเราไปเพื่อแบ่งปัน ร่วมกันแชร์ ออกร้านทำได้มาได้น้อยก็ถือว่าเราได้ร่วมแล้ว คิดว่าพอเราเข้าไปแบ่งปันแล้วก็คือการพัฒนาแล้ว สุดท้ายบางอันเดินต่อไปได้บางอันเดินต่อไม่ได้ ที่สุดเราก็จะรู้ว่าเราขาดผู้นำในแง่ความคิดที่จะเสียสละในแง่ของการนำความรู้ทั้งหมดที่ตัวเองได้เอามาใส่รวมกันแล้วขับเคลื่อน อันนี้เราต้องทำเป็นการบ้านเพราะว่าทุกคนมีเวลาเท่ากัน งานส่วนตัวก็มี เมื่อตัวเองขาดความถนัด แต่เมื่อเรามาตรงนี้ เรามีการระดมสมองก็ถือว่าดีแล้ว วันนี้เรามีคุณอำนวยคือ farmer shop แล้วสิ่งที่เราอยากทำคือนำสินค้าเข้า modern trade แต่ทำไม่ได้เพราะต้องเสียค้าใช้จ่ายมาก ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นต้นทุนเราไม่สามารถจัดการตรงนี้ได้ ต้นทุนเราสูงอยู่แล้ว ถ้าเราไปบวกตรงนี้อีกเราจะขายไม่ได้ พอมี ร้าน farmer shop จะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยเราสิ่งที่ร้านทำดีทั้งหมด แต่ขาดคน วันนี้เราจะมากระตุ้นพวกเราวันนี้แต่ละท่านที่เข้ามาพร้อมหรือยังที่จะเป็นผู้ให้ วันหนึ่งเราจะรู้ว่าร้านค้าสหกรณ์ของเรานั้น ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ตรัสไว้ว่าสหกรณ์เป็นทางรอดของเกษตรกรและยังเป็นทางรอดของผู้ประกอบการด้วย สหกรณ์ คือ การนำกำไรทั้งหมดแบ่งบันกัน ไม่ใช้พนักงาน ไม่ใช้เจ้านาย แต่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน เหมือนกันหมด วันนี้เราถือว่าเราเป็นเจ้าของ farmer shop ร่วมกันขับเคลื่อนร่วมกัน

คุณสะอาด จึงสมานญาติ วิสาหกิจชุมชนสนามจันทร์ เสนอแนวความคิดว่าเราควรทำแบบโครงการหลวง คือ เวลาเขาขายหรือเปิดร้าน เขาจะซื้อขายด้วยเงินสด เหมือนเฟรนชายด์ แต่ติดป้าย farmer shop สินค้าทั้งหมด farmer shop จะเป็นผู้รวบรวมมา ส่งตาม order เราก็จะมีช่องทางในลักษณะเป็นเฟรนชายด์ มันจะขายได้เร็ว และดีขึ้น เราต้องมีการบริหารจัดการเรื่องการขนส่งที่ดี

สินค้าไทยเป็นสินค้าที่ประเทศเพื่อนบ้านให้ความสนใจและต้องการมาก เขามีความเชื่อใจมากว่าสินค้าไทยเชื่อถือได้ เราต้องคิดว่าเราจะต้องทำอย่างไรถึงจะนำสินค้าให้กระจายทั่วถึงได้

อดุลย์ โคลนพันธ์ ข้าวคุณธรรม เริ่มแรกมาอย่างกระท่อนกระแท่น เพราะหวังการจัดการตลาดจากผู้อื่น ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นผู้ผลิต แปรรูปและจำหน่ายเอง โดยเน้นเรื่องความเข้าใจของผู้บริโภค ให้เข้าใจว่าข้าวเราเป็นข้าวที่ดี ไม่มีสารเคมี ผู้ผลิต ลด ละ เลิกอบายมุข จากตอนแรกทำข้าวขาว แต่แพ้โรงสีใหญ่ ต่อมาได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ เลยเปลี่ยนมาทำข้าวพื้นเมือง โรงสีใหญ่สู้ไม่ได้ ต่อไปที่จะทำ คือ การให้สภาผู้บริโภครับรองมาตราฐานคุณภาพข้าว เพราะมีแนวคิดว่าการที่ให้ต่างชาติมารับรองข้าวอินทรีย์ทำให้เสียค้าใช่จ่ายมาก แล้วเราไม่ได้ขายต่างประเทศ เราจะเสียเงินเยอะทำไม จึงได้คิดแนวคิดนี้ขึ้นมา โดยเราจะให้ผู้บริโภคเข้ามาดูเองว่าเราปลูกข้าวอย่างไร เหมือนอย่างที่เข้าใจกันหรือไม่ และมีการทำการตลาดแบบใหม่ คือ การที่ให้ผู้บริโภคจ่ายเงินก่อนที่จะรับข้าว

คุณถนอม กลั่นระรื่น กลุ่มน้ำลูกยอ ตอนแรกเริ่มจากการทำน้ำพริกไข่เค็ม ซึ่งมีคนทำกันเยอะกิจการเลยไปไม่รอด หันมาน้ำลูกย่อ สามารถเก็บได้นาน ซึ่งช่องทางการตลาดนั้นขายทั้งในและต่างประเทศ ตลาดส่งออกมีทั้งเกาหลีและญี่ปุ่น ขายทางอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันมีการผลิตให้กับโรงงานอื่นโดยเขาจะเอาไปติดฉลากของเขาเอง อย.ของเขาเอง และขายในราคาที่ต่างกัน ของเราขาย 250 บาท เขาขาย 1,000 บาท

คุณอ้อยทิพย์ จำจด กลุ่มสตรีสหกรณ์เครื่องหอมเมืองสระแก้ว จำหน่ายเครื่องหอมสมุนไพรและน้ำมันนวดแก้ปวดเมื่อยต่างๆ

คุณสุจิตร แย้มทรัพย์ นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ เคยมาร่วมงานครั้งที่ 2 ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้รับรองมาตรฐาน ให้ผลิตภัณฑ์ที่รับรองเป็นมาตราฐานสากล ยื่นยันและมั่นคงที่จะไม่หยุดการพัฒนา ก้าวต่อไปเรื่อยๆ

คุณปุณณภา เปรมปรี กลุ่มพฤกษาสมุนไพร ผลิตน้ำมันเหลืองพฤกษาเวช น้ำมันใช้ดมทา นวด มีคำถามที่สงสัยอยากถาม รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท น้ำมันเหลืองได้รับคัดเลือกเข้ามาเป็นสมาชิกด้วยเหตุผลอะไร เพราะส่วนใหญ่เห็นเป็นข้าว พืชผัก ผลไม้เกษตรอินทีย์ อยากให้อาจารย์ช่วยแนะนำเพราะอยากได้คำตอบไปขยายความ และทำไมสินค้าไม่ได้ขายอยู่ในร้าน สินค้าอยู่ในกลุ่มไหน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ให้คำตอบว่า สินค้าที่เข้ามาเป็นสมาชิกและขายในร้าน Farmer Shop เป็นสินค้าที่มีความจำเป็น แบ่งออกเป็น 3 หมวด

1. อาหาร

2. อุปโภค เช่น แชมพู สบู่ น้ำมันเหลือง สินค้าภูมิปัญญาไทย ซึ่งสินค้าของคุณปุณณภา อยู่ในหมวดหมู่นี้

3. ของที่ระลึก

ซึ่งโจทย์ของร้าน Farmer Shop ตอนนี้ คือ อยากให้มาช่วยกันสร้างร้าน Farmer Shop ให้ประคม มหาวิทยาเกษตรศาสตร์ เข้าใจและติดใจแบรนด์ หลังจากปีที่ 2 จะมีการขยายสู่ชุมชน ซึ่งหลังจากที่เคยออกบู๊ท ที่งานมหกรรม สกว. มีผู้มาติดต่อขอขยายผล เราฝันว่าเราจะเป็นทีมพี่เลี้ยงที่จะไปช่วยติดอาวุธทางปัญญาให้ผู้ประการตามชุมชน สิ่งที่ต้องทำก่อน คือ ต้องหาคนที่คิดจะเป็นเจ้าของตามแนวคิดของสหกรณ์และแนวคิดของเราให้ได้ก่อน แล้วเมื่อเปิดร้านแล้วจะไม่ปิดใน 1 ถึง 2 ปี เมื่อขาดทุน เพราะเราจะเอาระบบความรู้ต่างๆที่เรามีเรื่องการบริหารจัดการมาใช้

อีกหนึ่งคำถาม คือ หลายท่านเมื่อผ่านการคัดสินค้าแล้วทำไมถึงหายไป สาเหตุเพราะสินค้านั้นอาจจะยังไม่ตอบโจทย์ผู้บริโภค

คุณศักดิ์ชาย เพียรกิจธรรม วิสาหกิจชุมชนภาคใต้ กลุ่มบ้านสมุนไพรคีรีวง มาเป็นครั้งแรก มีความปะทับใจ เพราะได้เห็นการรวมตัวกันของผู้ประกอบการ อยากแนะนำให้ดูตัวอย่างของร้านพลังบุญ ตอนนี้เราอยู่ในลักษณะของการแข่งขัน ถ้าเรานำสินค้าเราไปว่างในร้านใหญ่เราจะเสียเปรียบมาก เพราะเราจะต้องเสียค้าใช้จ่ายต่างๆมากมายให้เขา เราจะทำอย่างไรถึงจะสู้ทุนผูกขาดพวกนี้ได้ เราจะเห็นว่าร้านพลังธรรมจะมีส่วนต่างๆที่ขายสินค้าต่างๆ อยากให้ farmer shop ลองดูเรื่องหนังสือร้านขายผักของชายโสด เน้นเรื่องผักผลไม้เป็นหลัก เป็นร้านที่ประสบความสำเร็จมากในเกาหลี มียอดขายสูงมาก เพราะเป็นร้านที่ขายของคุณภาพดี มีการบริหารจัดการที่ดี ไทยยังขาดเรื่องของการนำวัตถุดิบการเกษตรมาแปรรูปแล้วได้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมีน้อย เช่น ของซองเดอดีมาก อยากให้ farmer shop มองตรงนี้ และอย่าง cp เขาคุมวัตถุดิบในการผลิตทั้งหมดตั้งแต่เบื้องต้น ซึ่งตรงนี้จะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ลูกค้าได้เป็นอย่างดี

รศ.จุฑาทิพย์ บอกว่าเป็นคำแนะนำที่ดีเป็นการมองแบบภาพรวม แต่ที่เราทำอย่างร้านพลังบุญไม่ได้เนื่องจากเขามีทุนเยอะ และเป็นร้านที่มีความต้องการเฉพาะ แต่ในมหาวิทยาลัยเกษตร จะมีคนแค่บางส่วนเท่านั้นที่รับประทานมังสวิรัส ร้าน Farmer Shop จะสร้างระบบใหญ่ สร้างระบบการนำคุณค่าไปสู่การค้าที่เป็รธรรม เราจะทำให้เห็นอีกตัวอย่างว่าทางเลือกมีอยู่ที่ร้าน Farmer Shop สิ่งที่พวกเราจะทำ คือ เราพยายามพาพวกเราไปอุดหนุนเกษตกรรายย่อย ช่วยกันพัฒนาเศรษฐกิจสมดุล ยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการ เกษตรกร SME รวมพลังกัน แข่งขันอาเซียนโลก เวทีที่เราจัดอยู่นี้จะเป็นการช่วยเสริมพลัง เราจะบอกประชาชนว่าท่านได้ช่วยเกษตรกร เพราะกลุ่มพวกนี้เข้าถึงเกษตรกร Farmer Shop จะขายสินค้าคุณค่าใหม่ ไม่ใช้แค่ตัวสินค้าอย่างเดียว แต่เป็นคุณค่าที่หาไม่ได้

คุณมณิสรา เจนวากรวงศ์ ทำธุรกิจอาหารแห้ง ผลไม้แปรรูป เป็นตัวแทนจัดจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ เหตุที่เข้ามารู้จักกับร้าน Farmer Shop เกิดจากงาน OTOP หลังจากนั้นก็มาร่วมศึกษารับความรู้ เรียนรู้อะไรหลายๆอย่าง ที่ไม่เคยรู้มาก่อน ซึ่ง Farmer Shop เป็นโครงการที่รวพลังกันตั้งแต่ต้นน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ อย่างมั่นคงยั่งยืน เหตุที่เขามา เมื่อประมาณ 2 ปีที่แล้ว เคยไปโครงการของไร่สุวรรณเป็นโครงการของรัฐบาล ซึ่งรับสินค้ามาประมูลและจัดจำหน่ายปีละครั้ง แต่ปีนั้นได้ยกเลิกไปแล้วได้มาเจอกับอาจารย์ แล้วเกิดความสนใจ เป็นการเปิดช่องทางการจัดจำหน่าย การอำนวยความสะดวก แต่ปัญหาที่พบในระยะแรก คือ สิ่งที่เราคิดไว้มันไม่เป็นอย่างที่เราคิด เช่น ช่วงเทศกาลจะมีการตั้งยอดขายไว้และคิดว่ายอดขายน่าจะดี แต่กลับไม่เป็นอย่างที่คิด เพราะคนกลับบ้านกัน ไม่ได้ทำงาน แล้วสินคที่นำไปวางขายก็ถูกดองทำให้เกิดความเสียหาย เพราะผู้ประกอบการกับร้านไม่มีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของร่วมกัน จึงไม่ดูแลสินค้า เมื่อคุยกันแล้วก็กลับมาดูเรื่องระบบใหม่จึงเกิดความเข้าใจกัน

รศ.จุฑาทิพย์ เสริมเรื่องการจัดการโซ่อุปทาน ถ้าจัดการโซ่อุปทานไม่ถึงปลายน้ำ พอไปถึงกลางน้ำเจอผู้ค้าที่เคิดไม่เหมือนกัน ธุรกิจเชิงรุกแบบเรา เมื่อไปอยู่กับเขา ถ้าเขาหยุดมันก็ไม่สามารถนำประโยชน์ไปถึงปลายทาง ประเด็นต้องหากลุ่มคนที่คิดเหมือนกัน ทำงานร่วมกันพลังถึงจะเกิด หน้าที่ของสถาบันฯ คือ ทำให้ประชาชนผู้ซื้อเกิดความเข้าใจ เมื่อเข้าใจ ก็ซื้อมากขึ้น มันก็จะสำเร็จมากขึ้น

นางบุณพิน คำภิระแปง กลุ่มข้าวแต๋นน้ำแตงโมแม่บุญพิน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเกาะหัวช้าง ผลิตข้างแต๋นน้ำแตงโม เป็นสินค้าหลักประจำของชุมชนทั้งหมด ทางกลุ่มมีความดีใจมากที่ได้รับเชิญเข้ามาตอน ปัจจุบันเราอยากจะพัฒนาตลาดของเราไปสู่ผู้บริโภค แต่เราสู่ไม่ได้อย่างการเข้า 7–11 แต่สู้ราคาค่าต่างๆไม่ไหว พยายามเอาของไปขายในงานต่างๆ แต่ผู้ประกอบการเยอะ มีการแข่งขันกันเองสูง และผู้ผลิตบางท่านทำแบบฉาบฉวย พอขายดีก็ทำกันเยอะหลายจังหวัดแต่ไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่มเราเน้นที่จะทำจริงๆ แม้จะต้องลงทุนสูงเพื่อใช้วัตถุดิบที่คุณภาพดีก็ตาม และสินค้ามีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้เป็นแบบที่หลากหลายอยู่เสมอ พอได้มาเจอโครงการนี้คิดว่าดีและเป็นการเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง และหวังว่าสินค้าของตนเองจะได้มาตั้งอยู่ในร้าน Farmer Shop

คุณนุดี เอ็มลูน่า หจก.ฟลาวเวอร์ฟู้ดส์ สินค้าที่จะขายได้ต้องอาศัยการให้ความรู้และตัวสินค้าต้องเป็นสินค้าที่ดี มีประโยชน์ ถ้าสินค้าไปด้วยคุณภาพก็จะอยู่มั่นคง เราต้องให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น การออกกร้าน เพราะผู้ที่ซื้อสินค้าจริงๆ บางส่วนก็ไม่ได้ติดใจที่รสชาติ แต่สนในเรื่องสุขภาพ และเสนอว่า farmer shop ควรจะมีสินค้าที่เป็นตัวไฮไลท์ของร้าน

คุณจิรายุส เฮงแสงรุ้ง กลุ่มการค้าตลาดบ้านแพ คราวที่แล้วมาเสนอเรื่องทุเรียนทอด แต่จริงๆแล้วที่จังหวัดมีสินค้าที่เป็นอาหารทะเลแปรรูปจำนวนมาก ตลาดที่ทำกันอยู่จะเป็นตลาดแบบตั้งรับ เพราะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หน้าเทศกาลจะขายของได้ดี หมดหน้าเทศกาลจะขายของได้น้อยเลยอยากลองทำการตลาดเชิงรุกบ้าง

คุณอาลิษา อาร์กุล บริษัทโปสแพลนอุตสาหกรรม จำกัด ทำเกี่ยวกับซอส น้ำจิ้ม เป็นสินค้าส่งออก 90 % ขายในประเทศ 10 % ตอนนี้คิดจะสร้างแบรนด์ใหม่ขายในประเทศและคิดว่า farmer shop จะเป็นช่องทางให้ตนสร้างแบรนด์ได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป

คุณวีรวรรณ บริษัทโนวัส อินเตอร์เทรด จำกัด จำหน่าย ยาสีฟันเดตาเมต farmer shop เป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย ไม่สามารถเข้า modern trade ได้เพราะมีค้าใช้จ่ายต่างๆมาก ทำให้ผู้ประกอบการเข้าไปขายไม่ได้ เพราะไม่มีกำไรขนาดนั้น ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพมีความสามารถ แต่เมื่อขาดช่องทางจัดจำหน่ายก็จะตายในที่สุด farmer shop เป็นตัวกลางช่องทางระหว่างผู้ผลิตที่มีศักยภาพคุณภาพมาจับมือผู้บริโภค ทำเช่นนี้ผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพที่ไปถึงมือผู้บริโภคได้ราคาเป็นธรรมผู้บริโภคสามารถจำต้องได้

คุณกรพรรณ กิ่วไธสง บริษัทอดัมส์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด จำหน่ายผักออร์แกนิค ตอนแรกผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่รู้จักอาศัยการออก event มากๆ สิ่งที่อยากให้ farmer shop ทำ คืออย่างให้เพิ่ม outlet มากๆ

คุณปุณิกา วุฒิเทียน กลุ่ม วิสาหกิจชุมชน กลุ่มรักสุขภาพ สินค้าจะขายได้ต้องอาศัยการพูดอธิบายและแนะนำลูกค้า

คุณภาสวรรธน์ รักดำรงศักดิ์ บริษัทเชาว์ธำรงวรรธน์ แคบหมูอบรมร้อน คิดว่า farmer shop เป็นโครงการที่ดีมาก เป็นช่องทางที่จะส่งเสริมการขายให้ผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคที่มีทุนนิยมเข้ามา วิถีชีวิตต่างๆของคนเปลี่ยนไปแม้แต่ชนบทก็เปลี่ยนไป พึ่งแต่ร้านสะดวกซื้อ ดังนั้นจึงเห็นด้วยว่าเป็นการช่วยเหลือกันของภาคประชาชนประชาชนเป็นตัวตั้ง ปัญหาที่อยากถาม 1. ช่วงเริ่มต้นของโครงการอยากทราบการแก้ปัญหาสินค้าที่อยู่ใกลๆ farmer shop จะแก้ปัญหาอย่างไร ระบบโลจิสติกจะจัดการอย่างไร 2.การขยายโครงการหลังจาก 2 ปี ที่จะขยายไปสู่ร้านค้าชุมชนเห็นด้วยแต่จะมองอย่างไรดีให้เขามีส่วนร่วมซึ่งเห็นด้วยกับอาจารย์ว่าการใช้ระบบสหกรณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีแต่ภาครัฐไม่เต็มที่ จึงทำให้สหกรณ์ต่างๆไม่ประสบผลสำเร็จเท่าไร ทำอย่างไรให้คนในชุมชนนั้นคิดว่าตัวเองเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในสังคมนั้นๆ 3.เมื่อผ่านอันนี้ไปแล้วเราจะมีโมเดลอะไรเป็นต้นแบบ การที่จะทำให้โครงการนี้เกิดขึ้นจริงต้องมีชุมชนที่เข้มแข็ง เขาก็จะไปได้เราไปช่วยเสริมบางอย่างที่เขาขาด

สิริพล พละทรัพย์ กลุ่ม OTOPLANNA GROUP ปัจจุบันทำงานที่ ธกส. สำนักพัฒนาตลาด พูดถึงบันได 5 ขั้น ที่จะพูดตอนนี้ คือ จะทำอย่างไรให้สินค้าที่เรามีอยู่ในมือมาจากเกษตรกรตัวจริงกับผู้จำหน่ายสินค้าที่นำวัตถุดิบของเกษตรกรมาแปรรูป ถ้าดูตามขั้นบันได 5 ขั้น ขั้นที่ 1 เริ่มตั้งแต่การคัดสินค้า แต่อยากจะย้อนกลับไปว่าก่อนที่จะคัดสินค้าเราทำอะไรบ้าง สิ่งนั้นก็คือต้นน้ำที่เรายังไม่ได้ดูเลย ต้นน้ำนั้นสำคัญมาก ถ้าตรงส่วนนี้ผลิตไม่ได้คุณภาพหรือผลิตไม่ได้ตามความต้องการของตลาดก็จะไปไม่รอด เพราะฉะนั้นลำดับที่ 1–5 ถือว่าเป็นปลายน้ำซึ่ง farmer shop เป็น

ส่วนสำคัญอย่างดีที่จะมาช่วยให้เกษตรกรมีตลาดรองรับสินค้าที่ผลิตขึ้นมา farmer shop เกิดขึ้นมานั้นดีมากจากประสบการณ์เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ธกส. จะมองแต่ภาพรวมใหญ่ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย แต่ลืมนึกถึงเกษตรกรรายย่อยๆ ซึ่งตอนนี้จะหมดตัวแล้ว ขอชมตัวอย่างของรัฐบาลชุดนี้ เริ่มหันมาดูแลกิจการย่อยๆ เช่น OTOP

คราวนี้มาดูว่า farmer shop เกิดตรงไหนได้บ้าง เกิดในชุมชนท้องถิ่น มีชาวบ้านแวะเวียนเอาสินค้ามาจำหน่ายได้ และจะต้องมีการสร้างเครือข่ายซึ่งควรมีอยู่ทุกหนทุกแห่งในไทย อีกหนึ่งประเด็น farmer shop ไม่ควรเป็นสินค้าเฉพาะ ควรจะมีสินค้าที่มาจากเกษตรกรไทยทุกคนที่ผลิตออกมา

farmer shop ไม่ควรใหญ่เกินไป หวือหวาเกินไป เพราะเรามาใหญ่เท่า 7–11 ไม่ได้ สินค้าเราต้องเป็นที่ต้องการของคนทุกระดับ เห็นด้วยกับการติดต่อกับคนในพื้นที่ ผู้นำท้องถิ่น อบต. มหาวิทยาลันต่างๆ เอาผลผลิตซึ่งเกษตรหาได้ในภูมิสังคมที่ตนอยู่ เพราะภูมิสังคมแต่ละที่ไม่เหมือนกัน

คุณชัฏชนิณ มาเจริญ บริษัทเอสพี ควอลิตี้ โปรดักส์ จำกัด (ฟักข้าวไทยพัฒนา) น้ำฟักข้าว เริ่มจากการที่ไม่มีความคิดที่จะเป็นผู้ผลิต ต้องการแค่จำหน่ายสมุนไพรไทยเท่านั้น เกษตรกรไม่มีความรู้เดิมเป็นชาวบ้านธรรมดา ปัจจุบันจำหน่ายน้ำฟักข้าว การจำหน่ายสินค้านี้มีข้อจำกัดในตัวผู้บริโภค อยากบอกว่าการสร้าง farmer shop ต้องมีระบบถ้าเรารู้ว่าเราอยู่จุดไหนเราก็จะไม่พลาด ที่ทำตอนนี้คือคนต้องการรายได้ในการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ให้ลูกค้าที่อยู่ในห้างทุกๆห้างได้เปิดเฟรนชายด์ แต่ปรากฏว่าจากการจำหน่ายผู้บริโภคที่มีเท่ากันเราต้องเราต้องทำสินค้าเราให้ถูกกับผู้บิโภค เราก็จะประสบความสำเร็จ ตัวเราไม่ได้เป็นโรงงานแต่เป็นคนจัดจำหน่าย farmer shop มีหน้าที่คอยผลักดันให้สินค้าที่มีคุณภาพพัฒนาไปได้

สารภี บัวเกษ เป็นประธานกลุ่มอาชีพ หมู่ 5 บ้านกระทุ่มราย สหกรณ์พื้นที่เขต **2** สินค้าผ่านการคัดเลือกแล้ว แต่ยังไม่มีจำหน่ายในร้านไม่ได้ติดใจอะไร เพราะสินค้ามีจำนวนมากและ farmer shop เพิ่งเริ่มต้น เสนอแนะว่า outlet ชุมชนที่จะทำนั้นเห็นว่ายาก เพราะไม่ใช้ทุกชุมชนจะมีความเข้มแข็ง ต้องมีจุดศูนย์รวมซักหนึ่งจุดใกล้ย่านชุมชน คนเยอะมีการสัญจรไปมาตลอด ถ้าจะทำที่ต่างจังหวัดเห็นดีด้วย ทำเป็นร้านของฝากได้

คุณคมชาญ เอกเตชะวุฒิ บริษัทปกธนะพัฒน์ จำกัด จำหน่ายสินค้าให้กลุ่มผู้บริโภคเจอปัญหา คือ สินค้าต้องมีการอธิบาย ถ้าไม่มีการอธิบายเขาจะซื้อแบรนด์อื่นที่เป็นที่นิยมอยู่แล้ว

สหกรณ์ช่วยอะไรได้บ้าง farmer shop ที่นี้เน้นขายนิสิต ซึ่งทำให้ยอดขายที่ได้นั้นไม่มาก แต่ยังคงสนับสนุนโครงการนี้อยู่ เพราะอย่างน้อยเป็นทางเลือกสำหรับคนที่สนใจมองหาสิ่งที่ดีให้ชีวิต เรื่องของขบวนการสหกรณ์ ได้คุยกับท่านอาจารย์จุฑาทิพย์ระดับหนึ่ง ขอวิจารย์ทฤษฎี 2 สูง สูงนั้นดีหมดแต่อยู่ที่ว่าสูงอยู่ในช่วงไหนเท่ากันมั้ย สูงของผู้ประกอบการผู้ผลิตมีรายได้ดีขึ้น ขายวัตถุดิบที่มีราคาสูงขึ้น 3–5% รู้สึกดี สูงที่2 สูงในเรื่องจำหน่ายให้ผู้บริโภคสูงถึง 30–50% ตัวนี้มันคุ้มหรือเปล่าที่จะให้มีทฤษฎี 2 สูง ทฤษฎี 3 หาร farmer shop ทำอยู่ องค์รวมของธุรกิจ ธุรกิจของธุรกิจ องค์รวม

ของธุรกิจทั้งหมด คือ ธุรกิจของผู้จำหน่ายหรือช่องทางจัดจำหน่าย อีกส่วนหนึ่งเป็นของผู้บริโภคเอง farmer shop ตอบโจทย์ตรงนี้ สองปีแล้วเราได้ร้านค้าต้นแบบแล้ว ทดสอบตลาดที่เมืองทองธานีแล้ว ที่เราขายดี คือ สินค้าที่เรากินได้เลย ส่วนสินค้าที่ต้องเอาไปประกอบยังต้องมีหรือไม่ เป้าหมายในส่วน farmer shop เราไม่ใช้เฟรชฟู้ดส์เป็นหลัก แต่เป็นสินค้าที่เราช่วยเกษตรกรที่ทำการแปรรูปมาแล้วที่จะต้องยั่งยืนต่อไป เมื่อเรามีต้นแบบแนวคิดแล้ว ทุกคนรู้จักเราแล้วในงานที่ผ่านมาที่เมืองทองแล้ว ลองคิดดูว่าเรื่องยุทธศาสตร์ลึกๆไม่ใช้แค่กรุงเทพอย่ากให้ไป 4 ภาค ให้เป็นแม่เหล็กและต้นแบบในการส่งกำลังบำรุง โลจิสติก supply chain เราจะค่อยเป็นค่อยไปมันจะเป็นแม่ข่ายช่วยกระจายสินค้าตามร้าน อย่าไปมองว่าโครงการต้อง 2 ปี ตอนนี้เหล็กกำลังร้อนๆต้องทำเลย

คุณกุลภัครศรณ์ เหล่าสินชัย สมุนไพรทองไพโรจน์ เคยเข้าโครงการแบบนี้ที่มหาวิทยาลัยอื่นแล้ว พบปัญหา คือ คณะกรรมการที่สนิทจะได้ไปต่างประเทศ ใครไม่มีกำลังไปไม่สามารถไปได้ แนะนำว่าควรมีแบรนด์ส่วนกลางที่มหาวิทยาลัย มีการรับรองทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมควรได้ไปเสนอสินค้าด้วย จะทำอย่างไรให้คนที่ไม่มีเงินนั้นได้ไปเสนอสินค้าด้วย พอเห็นโครงการ farmer shop ก็คิดว่ามีคนที่ทำโครงการดีๆแล้ว

คุณณัฐชนัน บูลคร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และสภต.ปลายบาง ถั่วลิสงทอดสมุนไพร จำหน่ายที่ modern trade jiffy 7–11 เป็น OEM ผลิตให้โรงแรมห้าดาว เราจะร่วมกับชุมชนไม่เน้นที่ผลกำไร แต่อยากให้ชุมชนอยู่ได้อย่างยั่งยืน ยอมเสียค่า GP ค่าแรกเข้า ค่าชั้น เรามีประธานกลุ่มที่ดีมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยอมเสียเงินนี้เพื่อให้มั่นใจในระบบการเงิน การจัดการสินค้า ตอนที่ขายที่ห้างนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเขาไม่ใส่ใจดูแล หายไป ชำระเงินไม่ตรงยอดส่ง แล้วถามว่าทำไมถึงไม่ขายเป็นของฝาก เพราะไม่มีเซลล์ ที่จะทำหน้าที่การตลาด ส่วนใหญ่ที่ผลิตให้โรงแรมได้ เพราะมีออแกไนซ์จัดงานแต่งให้ชาวอินเดีย แล้วเขาชอบจึงนำไปเสนอโรงแรมให้ เราก็จะให้ % เขาไม่ได้ให้ค่าจ้าง และมีคำถามอยากฝากไว้ ตอนนี้อาเซียนกำลังจะเข้ามาเราจะมีการช่วยเหลือและรับมืออย่างไร

ประยงค์ วงศ์สกุล วิสาหกิจชุมชนตำบลดอนตูม มะเขือเทศราชินีอบแห้ง คิดว่าการที่เราไม่มีความรู้มันยากที่เราจะเข้าถึงตลาดได้ farmer shop เป็นอีกช่องทางที่จะช่วยให้เราเขาถึงตลาดได้

ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ สรุปคำถามและโจทย์ ตามประเด็นหลักๆ

1. การบริหารจัดการ ถ้าเรามี order ที่น้อยจะจัดการอย่างไร

2. การตั้งร้าน Farmern Shop เรื่องการคัดเลือกชุมชน ควรเป็นชุมชนที่เข็มแข็ง ต้องไปหาก่อนว่าชุมชนไหนเป็นชุมชนที่เข็มแข็งเขาใจหลักการของ Farmern Shop ในเบื้องต้นนั้นต้องมีการพูดคุยกันก่อนและปรับความคิดให้ตรงกัน

3. การสร้างแบรนด์นั้นเป็นเรืองที่สำคัญ ไม่ได้สร้างขึ้นมาได้ใน 1 หรือ 2 ปี ถ้า Farmern Shop เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค การที่เรามาเข้าร่วมเราก็จะได้รับความไว้ใจในระดับหนึ่ง

ดังนั้นการสร้างแบรนด์ Farmer Shop ให้ประสบความสำเร็จ ทางมหาวิทยาลัยคงไม่ใช้ตัวขับเคลื่อน สินค้าทุกตัวจะต้องได้มาตรฐาน เราต้องมีคุณค่าในตัวของเราเองและเราต้องรักษาไว้ถึงจะสำเร็จตราบใดที่เราสร้างแบรนด์ แล้วไม่รักษาคุณค่าตัวเองมันก็เป็นการทำลายแบรนด์ การสร้างแบรนด์นั้นต้องอาศัยเวลา ผู้ประกอบการต้องรอ แล้วเราจะก้าวไปด้วยกันอย่างมั่นคง

คุณกาญจนา คูหากาญจน์ หลายคนอาจสงสัยว่า ทำไมถึงชวนออกร้านแค่บางงาน ทำไมไม่ขายสินค้าทุกที่ เหตุผลเพราะสินค้าบางอย่างเหมาะกับงานและสถานที่ที่แตกต่างกัน แต่ต่อไปนี้เราจะช่วยกันพัฒนาให้เป็นไปตามระบบ Farmern Shop

การจัดตั้งร้านนั้น อาจจะเกิดปัญหา เช่น เรื่องโลจิสติกที่เป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในการที่หลายๆท่านส่งสินค้าไม่ค่อยได้ บางท่านนั้นไม่อยากลงทุนแต่อยากเห็นผลมากและเร็ว แต่อย่างคุณฟ้าเห็นตั้งแต่ครั้งแรก จนตอนนี้ธุรกิจเติบโตไปได้ไกล เป็นตัวอย่างของความอดทน ตรงกับเป้าหมาย Farmer Shop อาจารย์อยากให้เรารวมพลังกันแบบนี้ ถ้าเรารวมพลังกันไม่ได้ตั้งแต่ต้นไปเปิดร้านที่ไหนมันก็คงลำบาก เพราะไปเปิดร้านแล้วไม่มีสินค้าเข้าร้าน ช่วงแรกเราต้องอดทนในการส่งสินค้าร้านเล็กเราต้องบริหารจัดการกันเอง ตอนนี้เราก็กำลังแก้ไขปัญหากันอยู่ว่าจะทำอย่างไรให้เปิดสาขาได้จำนวนมาก คำถามที่ท่านแนะนำมามีความคิดเห็นเหมือนกันแต่ทำได้ยากด้วยข้อจำกัด สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ พลังของผู้ประกอบการ บางที่เราขอความร่วมมือได้น้อย มันเลยไม่ประสบความสำเร็จ เราต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท โจทย์ที่คุณสิริพล บอกว่าเราคัดสินค้าเป็นการคัดเลือกปลายน้ำนั้นไม่ใช้อย่างที่คิด 1. เราไปคัดเลือกสินค้านั้นเราไปดูเป้าหมาย เราไม่จับที่ตัวเกษตรกร เราจะจับตัวผู้ประกอบการ 2. ดูแลผู้ประกอบการ ถามว่าเราเปิดเสรีอาเซียนเราจะรอดหรือไม่ รอดหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับตัวท่านผู้ประกอบการเอง สถาบันฯทำหน้าที่ให้ข้อมูล ถ้าเกิดท่านทำด้วยตัวเองไม่ได้เราจะประสานงานให้ตัวท่านเอง แต่ต้องดูท่านด้วยว่าท่านจะไปต่างประเทศหรือชุมชน 3. ดูเรื่องของบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งเรื่องคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้วย ช่วยดูแลคือ ช่วยให้ข้อมูลข่าวสาร ผู้ประกอบการต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ใหม่อยู่เสมอ แต่ละคนที่มาเราจะไปช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ของผลิตภัณฑ์ ที่เราทำได้เพราะมีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยอื่นๆ มาช่วยด้วย

<u>เพิ่มเติม</u>

สิริพล พละทรัพย์ จากประสบการที่ผ่านมาเห็นว่าสินค้าที่จะไปจำหน่ายที่ร้าน farmer shop อย่างสินค้าน้ำลูกย่อของป้าถนอม คิดว่าขายได้ สินค้าบางอย่างว่างได้เฉพาะบางที่ แต่ทางอาจารย์จุฑาทิพย์ บอกว่าจะหาพาสเนอร์ให้ ก็เป็นการยินดีและจะขอดูก่อนว่าเป็นตลาดตรงไหน ต้องดูด้วยว่าตลาดอยู่ในระดับไหน เท่าที่ฟังมาโมเดล farmer shop จะเกิดขึ้นตรงไหนก็ได้ไม่ต้องกลัว และคิดว่าจะไปได้สวยด้วย ยกตัวอย่าง เช่น เราเห็นธุรกิจบริการอิเล็คทรอนิก คล้ายไปรษณีย์ แต่ว่า

ก็มีคู่แข่งออนไลน์ คือ 7–11 lotus expass มันรวดเร็วไปได้ เรื่อง farmer shop ก็เหมือนกัน 1. การบริการ 2. ตัวสินค้าสามารถขายตัวมันเองได้ อีกอย่างหนึ่งถ้า farmer shop เกิดขึ้นใน ตำบล อำเภอ จังหวัด จนถึงชุมชน สามารถอยู่ได้ ถ้า farmer shop จะมีแรงจูงใจอื่นนอกจากสินค้าที่มีอยู่ในร้าน เช่น ชุมชนไหนมีอะไรก็มาเกื้อหนุนกันได้ farmer shop ควบรวมสินค้าตัวอื่นที่จะเกื้อหนุนกันได้ ถ้าทำได้ farmer shop ก็จะเติบโต

คุณคมชาญ เอกเตชะวุฒิ ต้องมีข้อตกลงร่วมกันว่าสินค้าต้องไม่ผ่านขึ้นชั้นง่ายๆ ถ้าไม่ผ่านจะมีผลกระทบอะไรกับเขาบ้าง กรุงเทพฯเป็นแหล่งชุมชนที่สะดวก และการจะดูยุทธศาสตร์ต้องคำนึงถึงโลจิสติก เพราะชุมชนเกษตรที่อยู่แต่ละภาคสามารถเข้าไปส่งร้านค้าตรงนั้นได้สะดวก แล้วถ้าเรามีรถของเราวิ่งส่งของมีระบบโลจิสติก ต้นทุนก็จะน้อยลง เป็นต้นแบบที่ดีที่เราควบคุมต้นทุนถูก ผู้บริโภคก็จะได้ซื้อสินค้าในราคาเป็นธรรม

***คุณปุณณภา เปรมปรี* กลุ่มพฤกษาสมุนไพร น้ำมันเหลือง** สินค้าที่มาเปิดตัวครั้งแรก คิดว่าผู้ประกอบการยินดีที่จะมา present สินค้า มีคนมาโปรโมรสินค้าในวันแรก จะได้เป็นการรู้จักลูกค้าด้วยว่าลูกค้าต้องการสินค้าประเภทไหน อีกอย่างถ้าเราพูดถึงสินค้า สรรพคุณ คุณภาพ แนะนำ จนผู้ซื้อเกิดความสนใจในตัวสินค้าคิดว่าศักยภาพของผู้ซื้อถ้าผู้ซื้อสนใจ ไม่ว่ายังไงก็จะซื่อสินค้า คิดว่าผู้ซื้อจะต้องพยายามทอลองเป็นครั้งแรก แล้วถ้าดีจริงก็จะซื้อต่อเนื่องไปเอง

คุณอดุลย์ โคลนพันธ์ ทำไมเราไม่นำสินค้าที่เป็นของสมาชิกที่มีจำหน่ายอยู่ในร้าน 500 ราย ไปจำหน่ายที่เราด้วย แค่มุมมุนหนึ่งก็ยังดี ทำแค่นี้ก็จะมี farmer shop ถึง 500 จุดแล้ว

คุณศักดิ์ชาย เพียรกิจธรรม บางครั้งสินค้าที่ไม่ถูกว่างในร้านนั้น แนวทางที่จะเสนอจะเป็นไปได้มั้ยว่าการรวมผู้ผลิต ผู้บริโภค ต้องเข็มแข็งทั้งคู่ เช่น น้ำสมุรไพร แบรนด์หนึ่งได้ว่างในร้าน อีกแบรนด์ไม้ได้วาง จะเป็นไปได้หรือไม่ที่เราจะร่วมมือกัน เช่น การเป็นแหล่งวัตถุดิบให้ หรือช่วยผลิตให้กัน

สรุป รศ.จุฑาทิพย์ ภัราวาท ที่ชวนตั้งร้านไม่ได้ทำขั้นในขั้นที่ 1,2,3,4 เป็นหลัก แต่จริงๆเราจะชวนไปสร้างแบรนด์ ถ้าเราสร้างได้ ถือว่าเราสร้างทุกขั้นตอนเราสามารถทำได้หมด งานของเราไม่ได้เอาตัวชี้วัดของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันเป็นคำตอบ แต่เรากำลังจะสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เราจะไปด้วยกัน การที่เรามาร่วมระดมความคิดในวันนี้ คือ การรับฟังความคิดเห็นของทุกคน เราไม่ได้เอาเงินมาเป็นตัวตั้ง เราเอาเป้าหมายความสำเร็จมาเป็นตัวตั้ง คำว่าหุ้นส่วนก็คือเจ้าของร่วมกัน เป็นการตั้ง outlet ใหม่ ปัญหาของการตั้ง outlet คือ การสร้างแบรนด์ให้คนในสังคมรู้จัก จะไปตั้งที่ไหนคนก็บอกใช้เลย Farmern Shop

ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ เชิญทุกท่านให้มาเป็นส่วนหนึ่งขอร้าน Farmer Shop การสร้าง

แบรนด์เราต้องช่วยกันโฆษณา อย่างน้อยคนต้องรู้จัก Farmer Shop จะรู้เฉพาะเราไม่ได้ กลุ่มก็ต้องรู้ว่า Farmer Shop คืออะไร มีเป้าหมายอย่างไร การสร้างแบรนด์เราต้องเริ่มจากคนรอบข้าง แล้วเป้าหมายก็จะนำไปสู่สิ่งที่เราอยากให้เป็น

จากนั้น รศ.จุฑาทิพย์ ภัราวาท ขอปิดเวทีการประชุมในวันนี้ และกล่าวขอบคุณทุกท่านที่มาร่วมประชุมกัน

<u>เลิกประชุม</u> 16.30 น.

รายงานการประชุม

โครงการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555

ครั้งที่ 3/2555

วันอังคารที่ 21 สิงหาคม 2555 เวลา 13.30–16.30 น.

ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. คุณสุรจิตต์	แก้วชิงดวง	กรรมการ
2. อาจารย์วรเทพ	ไวทยาวิโรจน์	กรรมการ
3. อาจารย์ไพโรจน์	ลิ้มศรีสกุลวงศ์	กรรมการ
4. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	กรรมการและเลขานุการ
5. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. นางสาววันวิสาข์	ยวงใย	เจ้าหน้าที่ประจำโครงการวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 13.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กรรมการและเลขานุการการประชุม ได้แจ้งต่อที่ประชุมถึงจำนวนผู้ถูกเสนอชื่อเพื่อพิจารณานักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า โดยมีนักสหกรณ์ที่ถูกเสนอชื่อ 25 ราย และสหกรณ์ 20 ราย

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 2/2555

รับรองการประชุมโครงการประกาศเกียรติคุณฯ ครั้งที่ 2/2555 เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2555 ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีข้อแก้ไข ดังนี้

– หน้า 2 วาระที่ 4 ข้อ 4.1 การเสนอชื่อเพื่อพิจารณานักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า บรรทัดที่ 1 ข้อความว่า ยังไม่มีการเสนอชื่อผู้เหมาะสมเข้ามาด้วยตนเอง แต่ในการใช้แมวมองเพื่อเสนอชื่อสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า ให้เปลี่ยนเป็น ในที่ประชุมได้มีการพิจารณารายชื่อนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า ในที่ประชุมได้มีการพิจารณารายชื่อนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่น่าสนใจ

– ชื่อสหกรณ์แต่ละแห่งให้เพิ่มคำว่าจำกัดเข้าไป

– ตัดชื่อผู้รับรองนักสหกรณ์ที่ได้เสนอชื่อออก

แล้วรับรองรายงานการประชุมตามที่แก้ไข

<u>วาระที่ 3</u> **เรื่องสืบเนื่อง**

จากการจัดส่งหนังสือเสนอรายชื่อผู้เหมาะสมโครงการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555 ไปยังหน่วยงานต่างๆ ได้มีการรวบรวมรายชื่อนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่ถูกเสนอชื่อ โดยมีนักสหกรณ์ที่ถูกเสนอชื่อ 26 ราย และสหกรณ์ 20 ราย ดังเอกสารแนบ

<u>วาระที่ 4</u> **เรื่องเพื่อพิจารณา**

คณะกรรมการในที่ประชุมร่วมกันพิจารณานักสหกรณ์ที่มีคุณค่า ได้ข้อสรุปว่าให้ขึ้นบัญชีนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่าไว้เพื่อพิจารณาในครั้งต่อไป ดังนี้

- **นักสหกรณ์ที่มีคุณค่า**

ประเภทสหกรณ์การเกษตร

1. คุณสุมาลี ทองธีระ	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรลำพระเพลิง จำกัด
2. คุณนวรัตน์ แย้มดี	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด
3. คุณวิม ยะสง่า	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองลำพูน จำกัด
4. คุณชูชาติ อินสว่าง	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ จำกัด
5. คุณแสงชัย ปราชญานุกร	ประธานกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งตราดยั่งยืน จำกัด

ประเภทร้านสหกรณ์

1. คุณจรินทร์ ภูษณะภิบาลคุปต์	ประธานกรรมการดำเนินการร้านสหกรณ์จังหวัดตราด จำกัด

ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์

1. คุณรังสิมา จันทรทิพย์	รองประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลสระบุรี จำกัด
2. นายสุทัศน์ ปัทมสิริวัฒน์	ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิต จำกัด
3. นายสัญชัย เตชะมนูญ	ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ มศว.ประสานมิตร จำกัด

สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

1. คุณสุกิจ จัดภัย ประธานกรรมการดำเนินการ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน พัฒนาชุมชนบ้านพุตะแบก จำกัด

➢ **สหกรณ์ที่มีคุณค่า**

ประเภทสหกรณ์การเกษตร

1. สหกรณ์การเกษตรลำพระเพลิง จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
2. สหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน จำกัด จังหวัดอุตรดิตถ์
3. สหกรณ์การเกษตรราศีไศล จำกัด จังหวัดศรีษะเกษ
4. สหกรณ์การเกษตรพรหมคีรี จำกัด จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. สหกรณ์การเกษตรเมืองลำพูน จำกัด จังหวัดลำพูน

ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

1. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนหนองห้าง จำกัด จังหวัดกาฬสินธุ์
2. สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนหนองแก จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ประเภทร้านสหกรณ์

1. ร้านสหกรณ์จังหวัดตราด จำกัด จังหวัดตราด

<u>วาระที่ 5</u> **เรื่องอื่นๆ**

ประชุมนัดหมายครั้งต่อไป คือ วันที่ 28 สิงหาคม 2555

<u>เลิกประชุม</u> 16.30 น.

รายงานการประชุม

โครงการประกาศเกียรติคุณสหกรณ์ที่มีคุณค่าและนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า แห่งปี 2555

ครั้งที่ 4/2555

วันอังคารที่ 28 สิงหาคม 2555 เวลา 13.30–16.30 น.

ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้มาประชุม

1. คุณสุรจิตต์	แก้วชิงดวง	กรรมการ
2. อาจารย์ไพโรจน์	ลิ้มศรีสกุลวงศ์	กรรมการ
3. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	กรรมการและเลขานุการ
4. นางสาวสายสุดา	ศรีอุไร	ผู้ช่วยเลขานุการ
5. นางสาววันวิสาข์	ยวงใย	เจ้าหน้าที่ประจำโครงการวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 13.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กรรมการและเลขานุการ ได้แจ้งแก่ที่ประชุมว่าวันนี้ อาจารย์เชิญ บำรุงวงศ์ ประธานกรรมการ ป่วย และอาจารย์วรเทพ ไวทยวิโรจน์ กรรมการ ติดภารกิจไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมได้

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 3/2555

รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 3/2555 เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2555 ที่ประชุมพิจารณาแล้วรับรองรายงานการประชุม

วาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่อง

หลังจากการประชุมครั้งที่ 3/2555 เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2555 ได้มีนักสหกรณ์และสหกรณ์เสนอชื่อเพิ่มเติม เพื่อคัดเลือกเป็นนักสหกรณ์และสหกรณ์ที่มีคุณค่า โดยเป็นเป็นนักสหกรณ์ 4 ราย รวมทั้งหมดที่เสนอชื่อเป็น 29 ราย สหกรณ์ 5 ราย รวมทั้งหมดที่เสนอชื่อเป็น 24 ราย

วาระที่ 4 เรื่องเพื่อพิจารณา

จากการเสนอชื่อเพื่อคัดเลือกเป็นสหกรณ์และนักสหกรณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งมีนักสหกรณ์เสนอชื่อทั้งหมด 29 ราย สหกรณ์เสนอชื่อทั้งหมด 24 ราย ซึ่งคณะกรรมการในที่ประชุมร่วมกันพิจารณาแล้ว สรุปได้ดังนี้

นักสหกรณ์ที่มีคุณค่า มีผู้ที่เหมาะได้รับการประกาศเกียรติคุณ จำนวน 3 ท่าน จากสหกรณ์ 3 ประเภท

ประเภทสหกรณ์การเกษตร

คุณชูชาติ อินสว่าง ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ จำกัด

ประวัติ :

- เกิดวันที่ 9 กันยายน 2495 อายุ 60 ปี
- การศึกษา : ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (ปัจจุบัน)

ประวัติการทำงานด้านสหกรณ์

เป็นผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรศรีประจันต์ จำกัด ตั้งแต่ ปี 2527-ปัจจุบัน

คุณสมบัติที่ควรได้รับการประกาศเกียรติคุณ : เป็นผู้จัดการมืออาชีพ นำความคิดกล้าหาญ เชี่ยวชาญการประสานเครือข่ายเพื่อประโยชน์ของสหกรณ์

มิติด้านคุณค่าอุดมการณ์ : ยึดมั่นบนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการพึ่งพาและร่วมมือกัน และให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนสหกรณ์ในมิติที่เอื้อต่อการเป็นองค์กรพึ่งพาตนเอง

มิติด้านกระบวนทัศน์ : จัดตั้งปั๊มชุมชนสหกรณ์บางจากแห่งแรกของประเทศไทย ปี 2533 พร้อมโครงการ “น้ำมันแลกข่าวสารเพื่อเด็กยากไร้ ” พัฒนาระบบงานสหกรณ์ด้วยคอมพิวเตอร์เป็นแห่งแรกในจังหวัดสุพรรณบุรี

มิติด้านหลักการ : พัฒนารูปแบบการดำเนินงานและบริการแก่สมาชิกอย่างหลากหลาย มีเข็มมุ่งในการพัฒนาสหกรณ์เพื่อสร้างชีวิตที่ดีแก่สมาชิก

มิติด้านแผนปฏิบัติที่ดี : สร้างอาคารอเนกประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สู่ชุมชน จัดตลาดนัดการแลกเปลี่ยนสินค้าของชุมชน สร้างแหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์ เป็นแกนนำกลุ่มสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เกษตรกร

ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์

นายสุทัศน์ ปัทมสิริวัฒน์ ประธานกรรมการดำเนินการร้านสหกรณ์ออมทรัพย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิต จำกัด

ประวัติส่วนตัว :

- เกิดวันที่ 31 กรกฎาคม 2496 อายุ 59 ปี
- การศึกษา : ปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงานด้านสหกรณ์ :

- เป็นสมาชิกสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2529
- ดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2552–2553
- ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ปี พ.ศ. 2554–ปัจจุบัน

คุณสมบัติที่ควรได้รับการประกาศเกียรติคุณ : เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรับผิดชอบสูง นำองค์กรไปในทิศทางของการเป็นองค์กรอิสระ พึ่งพาตนเอง มีการบริหารจัดการที่ดี และนำประโยชน์สู่สมาชิกและชุมชน

มิติด้านคุณค่า–อุดมการณ์ : ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมแก่สมาชิก ฝ่ายจัดการ และคณะกรรมการ ด้วยความเสมอภาค ให้ความสำคัญด้านการขับเคลื่อนสหกรณ์ในมิติของการเป็นอิสระพึ่งพาตนเอง

มิติด้านกระบวนทัศน์ : ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างพลังความร่วมมือ กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง และมององค์รวม มีความรับผิดชอบสูง และกล้าทัดทานในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่รู้สึกหวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ จึงสามารถนำองค์กรไปในทิศทางที่มีการนำนวัตกรรม และรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิกอย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม

มิติด้านหลักการ : ยึดมั่นและอำนวยการให้สหกรณ์มีระบบบริหารจัดการที่ดี ภายใต้การมีส่วนร่วมของสมาชิก คณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ สู่การบรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จร่วมกัน

มิติด้านแผนปฏิบัติที่ดี : มีผลงานเป็นตัวอย่างทั้งด้านการบริหารคน บริหารเงิน บริหารทรัพยากร มีระบบสารสนเทศ และกลไกสนับสนุนการตัดสนใจ ที่เป็นแบบอย่างที่ดี ยึดมั่นและอำนวยการในระเบียบ ข้อบังคับ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของทุกส่วนฝ่ายในทิศทางของการบริหารจัดการที่ดี ภายใต้ความรับผิดอบของคณะกรรมการดำเนินการที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี

ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

คุณสุกิจ จัดภัย ประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนพัฒนาชุมชนบ้านพุตะแบก จำกัด

ประวัติ :

- เกิดวันที่ 14 มีนาคม 2490 อายุ 65 ปี
- การศึกษา : มัธยมศึกษาปีที่ 3

ประวัติการทำงานด้านสหกรณ์ :

- เป็นสมาชิกสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2524
- เป็นเลขานุการของผู้ตรวจสอบกิจการ ปี 2526-2532
- เป็นประธานกรรมการสหกรณ์ ตั้งแต่ปี 2533

คุณสมบัติที่ควรได้รับการประกาศเกียรติคุณ : เป็นต้นแบบของคนสหกรณ์ที่มีความเอื้ออาทร เป็นผู้ก่อตั้งชมรมเครดิตยูเนี่ยนประจวบ-ชุมพร-ระนอง

มิติด้านคุณค่าอุดมการณ์ : เป็นผู้ที่ยึดมั่นในอัตตารมย์อุดมการณ์เครดิตยูเนี่ยน และให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนสหกรณ์ในมิติที่เอื้อต่อการเป็นองค์กรพึ่งพาตนเอง

มิติด้านกระบวนทัศน์ : ให้ความสำคัญกับแผนกลยุทธ์ที่คำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ใช้แผน 5 ปี เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานสหกรณ์ ริเริ่มนำระบบคอมพิวเตอร์มาให้บริการสมาชิก

มิติด้านหลักการ : มีความคิดและสนับสนุนให้สหกรณ์มีการบริหารจัดการที่ดี

มิติด้านแผนปฏิบัติที่ดี : จัดสวัสดิการให้ครอบคลุมการดำรงชีวิตของสมาชิกให้มีการกินดีอยู่ดี ให้ความช่วยเหลือชาวประมงที่ได้รับความเดือดร้อนด้านอาชีพ

สหกรณ์ที่มีคุณค่า มีสหกรณ์ที่เหมาะได้รับการประกาศเกียรติคุณ จำนวน 3 แห่ง จากสหกรณ์ 3 ประเภท

ประเภทสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรลำพะเพลิง จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์ :

สหกรณ์การเกษตรลำพระเพลิง จำกัด จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2520 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานลำพระเพลิง มีพื้นที่ดำเนินงานใน 3 เขตอำเภอ คือ อำเภอปักธงชัย อำเภอโชคชัย และอำเภอเมืองนครราชสีมา มีสมาชิกแรกตั้ง 194 คน จนถึงปัจจุบันได้ดำเนินการมากกว่า 35 ปี มีสมาชิก 1,960 คน มีทุนเรือนหุ้น 62 ล้านบาท

ผลงานที่โดดเด่นของสหกรณ์ :

เป็นสหกรณ์ทันสมัย ใช้นวัตกรรมนำธุรกิจสหกรณ์ สร้างงาน สร้างอาชีพ มีผลงานก้าวกระโดด มีการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้สู่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง

มิติด้านคุณค่า/อุดมการณ์สหกรณ์

ให้ความสำคัญกับสมาชิกเป็นสำคัญ ยึดมั่นในหลักและวิธีการสหกรณ์อย่างแน่วแน่

มิติด้านกระบวนทัศน์

มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อการเรียนรู้ของสหกรณ์ตามแผนการพัฒนาบุคลากรของสหกรณ์ประเทศญี่ปุ่น มาประยุกต์ในงาน จัดตั้งและดำเนินงานร้าน “Farmers Co-op Shop” มีการวิจัยระบบข้าวอินทรีย์ และจัดตลาด Farmers market

มิติด้านหลักการและแนวปฏิบัติที่ดี

มีการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ มีแนวปฏิบัติของการขับเคลื่อนธุรกิจอเนกประสงค์ที่มีประสิทธิภาพ และการเป็นสถาบันเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความรู้สู่การพัฒนาธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนหนองแก จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์ :

สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนโรงเรียนวัดหนองแก จำกัด เดิมชื่อ “กลุ่มเครดิตยูเนี่ยนหนองแก” จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2524 มีสมาชิกแรกตั้ง 28 คน ต่อมาได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2536 โดยมีทุนดำเนินงานเริ่มต้น 5.39 ล้านบาท จนถึงปัจจุบัน มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 13,622 คน มีทุนเรือนหุ้นกว่า 116 ล้านบาท นับเป็นสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่ติดอันดับ 1 ใน 5 สหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานสูงสุด

ผลงานที่โดดเด่นของสหกรณ์ :

สหกรณ์ฯมีการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการนำหลักสูตรเครดิต

ยูเนี่ยนเข้าสู่สถานศึกษาใน 13 โรงเรียน มีการให้บริการแบบอเนกประสงค์แก่สมาชิกอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านคุณค่า/อุดมการณ์

มีการดำเนินงานโดยยึดหลักคุณธรรมทั้ง 5 ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้วยการใช้แนวทางการบริหารจัดการที่พึ่งพาตนเอง และยึดถือประโยชน์ของสมาชิกเป็นหลัก มุ่งเน้นการให้บริการที่เข้าถึงสมาชิกและยกระดับฐานความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น

ด้านกระบวนทัศน์

วิสัยทัศน์ของสหกรณ์ฯ คือ “เป็นสถาบันการเงินระดับแนวหน้า บริหารจัดการโปร่งใส เชื่อมโยงเครือข่าย ใส่ใจสมาชิก พัฒนาอาชีพ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” จัดตลาดนัดให้สมาชิกนำผลผลิตมาจำหน่าย

ด้านหลักการ

มีการจัดทำแผนกลยุทธ์การปฏิบัติงานสหกรณ์ อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อรองรับการดำเนินงานของสหกรณ์เป็นแนวทางปฏิบัติให้กับคณะกรรมการดำเนินงานและฝ่ายจัดการทุกท่านสามารถเดินทางไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านแนวปฏิบัติที่ดี

สหกรณ์ฯดำเนินการภายใต้หลักธรรมาภิบาล ยึดมั่นในจิตตารมณ์เดียวกัน ดำเนินการตามหลักการเครดิตยูเนี่ยนทุกประการ มีการส่งบุคลากร คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีการตั้งคณะกรรมการกลุ่มย่อยดูแลสมาชิกในกลุ่มพื้นที่ของตนเองเพื่อรับทราบความต้องการของสมาชิกอย่างทั่วถึงและจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อรับทราบปัญหาในทุกๆเดือน เพื่อกระจายงานลงสู่พื้นที่ต่อไป

ประเภทร้านสหกรณ์

ร้านสหกรณ์จังหวัดตราด จังหวัดตราด

ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์ :

ร้านสหกรณ์จังหวัดตราด ก่อตั้งเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2496 มีสมาชิกแรกตั้งกว่าร้อยคน ในระยะแรกร้านสหกรณ์ฯต้องประสบปัญหาภาวะขาดทุนอย่างหนัก แต่ในปัจจุบันสามารถชำระหนี้คืนได้เสร็จสิ้น มียอดขาย 982 ล้านบาท กำไรสุทธิ 33.41 ล้านบาท สมาชิกจำนวน 12,115 คน

ผลงานที่โดดเด่นของสหกรณ์ :

ร้านสหกรณ์ฯมีผลงานโดดเด่นในธุรกิจค้าปลีกเทียบเคียงกับไฮเปอร์มาร์ทในจังหวัด เป็นตัวแบบและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่เข้าถึงสมาชิกและปลูกฝังความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความ

ภาคภูมิใจในร้านของตน เป็นร้านสหกรณ์ที่มียอดขายสูงสุดอันดับ 1 ประจำปี 2554 จำนวน 838.99 ล้านบาท จากกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากกระทรวงพาณิชย์ ในการให้ข้อมูลเศรษฐกิจการค้าด้วยดี เป็นศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์ในเครือข่ายสหกรณ์ทั่วประเทศ เป็นศูนย์เรียนรู้ทัศนศึกษาดูงานของสหกรณ์ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นผู้นำในการเชิญชวนและร่วมบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติต่าง ๆ ร่วมบริจาคสิ่งของและเงินแก่สภากาชาดและมูลนิธิต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

มิติด้านคุณค่า/อุดมการณ์สหกรณ์

ร้านสหกรณ์ฯมุ่งเน้นการบริหารจัดการที่พึ่งพาตนเอง และยึดถือประโยชน์ของสมาชิกเป็นหลัก มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของร้านฯ ให้สมาชิกมีส่วนร่วมโดยจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ปลูกฝังความเป็นเจ้าของร้านสหกรณ์ให้สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจในร้าน

มิติด้านกระบวนทัศน์

มีการเชื่อมโยงแผนกลยุทธ์ไปสู่แบบปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม ปฏิบัติตามแผนและโครงสร้างต่างๆ เช่น ปรับปรุงพัฒนาร้านค้าให้กว้างขวางขึ้น การจัดอบรมบุคลากร ปรับปรุงระบบสารสนเทศให้ทันสมัย การให้บริการเชิงรุกในลักษณะการขายส่งสินค้า บริการส่งสินค้าทุกวัน การจัดมหกรรมลดราคาสินค้า ใช้ระบบสารสนเทศเข้ามาดูแลสินค้าคงคลัง เพื่อลดการสูญเสียและเป็นการเพิ่มประสิทธภาพในการให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

มิติด้านหลักการ

มีระบบบริการจัดการที่ดี มีการแบ่งส่วนงานแต่ละด้านอย่างชัดเจน สามารถควบคุมและตรวจสอบได้ มีการประชุมรับทราบปัญหาและแก้ไขปัญหาในการทำงานทุกวันศุกร์และประชุมคณะกรรมการทุกวันที่ 28 ของเดือน นำเครื่องมือการเงินมาวิเคราะห์และวางแผนในการทำงานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำ

มิติด้านแนวปฏิบัติที่ดี

ร้านสหกรณ์ฯสามารถเข้าถึงสมาชิกและมีส่วนช่วยในการยกระดับฐานความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นด้วยการจัดหาสินค้าที่หลากหลาย มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสมาชิกในราคายุติธรรม ทำให้สามารถแข่งขันกับร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ในบริเวณใกล้เคียง ได้ลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาซื้อสินค้า โดยมีบริการส่งถึงบ้าน มีส่วนในการช่วยสร้างตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ของชุมชนโดยรอบ เช่น นำผักผลไม้ปลอดสารพิษของเรือนจำจังหวัดตราดและของสมาชิกมาจำหน่าย คณะกรรมการทุกท่านเป็นผู้มีจิตอาสา เสียสละเข้ามาทำงานโดยไม่มีค่าตอบแทน มีการลงพื้นที่เยี่ยมสมาชิกตามร้านค้าชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา

วาระที่ 5 เรื่องอื่นๆ

ประชุมนัดหมายครั้งต่อไป คือ วันที่ 4 กันยายน 2555

เลิกประชุม 16.30 น.

รายงานการประชุม

ประชุมเตรียมงานประกาศเกียรติคุณและงานเสวนาวิชาการ ประจำปี 2555 ร่วมกับชสค.

วันที่ 29 สิงหาคม 2555 เวลา 13.30–16.00 น.

ณ ห้องประชุม 214 ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา

ผู้เข้าประชุม

1. รศ.จุฑาทิพย์	ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
2. คุณอภิชาติ	พรหมจินดา	รองผู้จัดการใหญ่ชสค.
3. คุณจันทร์จิรา	เนาวประสิทธิ์	ผู้จัดการฝ่ายบริหารทั่วไป ชสค.
4. คุณพิชญธิดา	บุญมา	งานเลขานุการ สำนักอำนวยการ ชสค.
5. คุณอ้อมใจ	ภัทรภิญญา	หัวหน้างานเอกสารแบบพิมพ์และของที่ระลึก
6. คุณสุนิษา	เสื่อนลอย	หัวหน้างานการเงินและบัญชี
7. คุณณัฐวัฒน์	ทรัพย์มีมา	หัวหน้างานประชาสัมพันธ์
8. คุณสุวรรณี	อิ่มไพบูลย์	เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์
9. น.ส.สายสุดา	ศรีอุไร	รองผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

คุณจันทร์จิรา เนาวประสิทธิ์ แจ้งที่ประชุมว่า ทางชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน จำกัด ได้แต่งตั้งคณะทำงาน จำนวน 10 คน โดยมีรองผู้จัดการใหญ่ (คุณอภิชาติ พรหมจินดา) เป็นประธานคณะทำงาน เพื่อร่วมรับผิดชอบในส่วนงานต่าง ๆ ของงานประกาศเกียรติคุณให้เป็นไปตามเป้าหมาย จำแนกตามประเภทงานดังต่อไปนี้

1. งานเชิญกลุ่มเป้าหมายสหกรณ์ทั่วประเทศ จำนวน 100 คน ซึ่งทางชสค.ได้ประสานงานไปยังสหกรณ์ในพื้นที่ และจะส่งรายชื่อภายในวันที่ 10 กันยายน 2555
2. งานนิทรรศการ ทางชสค.จะร่วมจัดบู๊ทนิทรรศการ โดยนำปุ๋ยที่ทางชสค.เป็นผู้ผลิตมาจัดแสดง
3. งานปฏิคม ทางชสค.จะช่วยต้อนรับแขกผู้ใหญ่ และแขกของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน
4. งานลงทะเบียน ชสค.ได้จัดเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน เพื่อช่วยงานในจุดลงทะเบียน ซึ่งทางสถาบันได้แบ่งประเภทของผู้ลงทะเบียน เป็น 4 จุด ประจำจุดละ 2 คน
5. งานต้อนรับผู้มีเกียรติ ชสค.จัดเจ้าหน้าที่ตอนรับ ติดเข็มกลัดดอกไม้ และเชิญแขกผู้มีเกียรติไปยังห้องรับรอง จำนวน 2 คน และได้จัดเจ้าหน้าที่เพื่อถ่ายรูปผู้ได้รับรางวัลในซุ้มประกาศเกียรติคุณ รวมทั้งจะช่วยถ่ายรูปและวีดีโอภายในงาน

หลังจากเลิกประชุมทางทีมงานชสค.ได้ไปดูสถานที่จัดงานที่ห้องสุธรรม อารีกุล และบริเวณโถงนิทรรศการ อาคารสารนิเทศ 50 ปี

เลิกประชุมเวลา 16.00 น.

ภาคผนวกที่ 2

ข้อเสนอโครงการ

ชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

(1 กรกฎาคม 2554–15 กันยายน 2555)

โครงการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม”

: กรณี กลุ่มชาวนาผู้ปลูกข้าวคุณธรรม ภายใต้เครือข่ายมูลนิธิธรรมะร่วมใจ จ.ยโสธร

1. ความเป็นมา

เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เป็นเครือข่ายที่เกิดจากการทำงานต่อยอดจากการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบรับรองมาตรฐานสากล ของกลุ่มโรงเรียนชาวนาเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดยโสธร การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีการรับรองมาตรฐานสากลนั้นทำกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 แล้ว ชาวนาสามารถปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ให้เป็นข้าวที่ปลอดภัยไร้สารพิษ ผลผลิตข้าวอินทรีย์ถูกส่งไปขายทั้งในและต่างประเทศ ชาวนาเกษตรอินทรีย์มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรชาวนาได้ในระดับหนึ่ง แต่คุณภาพชีวิตของชาวนาเหล่านั้นกลับยังไม่ดีเท่าที่ควรเพราะเขายังไม่สามารถทำให้ชีวิตร่างกายของตัวเองปลอดภัยจากพิษภัยของอบายมุข เช่น เหล้า บุหรี่ สุรา ยาชูกำลัง การพนัน เล่นหวย ทวยบั้งไฟ ไก่ชน พฤติกรรมในชีวิตประจำวันส่อไปในทางละเมิดต่อศีลธรรม การดำเนินชีวิตที่ผิดทางดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ชาวนาเป็นหนี้สินเพิ่มขึ้น ราคาผลผลิตก็ตกต่ำซ้ำเติม มันจึงเป็นปัญหาใหญ่และทำให้ปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย กลายเป็นภาระหนักของชาวนา ในยุคของสังคมโลกาภิวัฒน์

ในปี 2548 เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม เริ่มต้นโครงการข้าวคุณธรรมด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มชาวนาเกษตรอินทรีย์จังหวัดยโสธรกับผู้บริหารสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้อสรุปของเวทีทำให้ได้ **ปฏิญญาชาวนา** ว่า ชาวนาผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการของเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม (ข้าวคุณธรรม) นั้น **ต้องรวมกลุ่มออมสวัสดิการกองบุญหนุนเกื้อ ปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ดื่มสุรา ของมึนเมา เหล้าเบียร์ ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน และทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ที่มีการรับรองมาตรฐานสากล** ถ้าชาวนาปฏิบัติตนตามมาตรฐานข้าวคุณธรรมที่กำหนดร่วมกันแล้วนี้ น่าจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาต่างๆได้

เป้าหมายของข้าวคุณธรรม

1. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้ผลิตและครอบครัว สู่การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
2. เพื่อพัฒนาระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์อย่างมีคุณธรรม
3. เพื่อพัฒนาระบบการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนภายในฟาร์มและให้มีความหลากหลายทางชีวภาพ

4. เพื่อฟื้นฟู รักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยการใช้ทรัพยากรในฟาร์มมาหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศในฟาร์ม และความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม

6. ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

7. สนับสนุนระบบการผลิตและกระบวนการจัดการทุกขั้นตอน ที่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปที่เป็นวิธีการธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ปีการ 2549 – 2550 มีชาวนาที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 108 คน เมื่อเวลาผ่านไป 1 ปีผลการตรวจประเมินมีชาวนาผู้ผ่านเงื่อนไขตามมาตรฐาน “ข้าวคุณธรรม” เพียง 38 คน รวบรวมผลผลิตข้าวเปลือกคุณธรรมในปีแรกได้จำนวน 168 ตัน (ข้าวหอมมะลิ 105) ขายได้ในราคา 10.50 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าราคาที่ซื้อขายในตลาดทั่วไป (8.00 บาทต่อกิโลกรัม)ในขณะนั้น กิโลกรัมละ 2.50 บาท ทั้งนี้เพราะโครงการได้ร่วมมือกับภาคีพันธมิตรชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด (ชสท.) ภาคีพันธมิตร KU Outlet Center มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มธุรกิจเดอะมอลล์กรุ๊ป สยามพารากอน และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)ให้การสนับสนุนส่งเสริมการขายเพื่อสร้าง “ตราสินค้าข้าวคุณธรรม” จนเกิดเป็นเครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรมขึ้นภายใต้ ภาคีพันธมิตรที่มีเป้าหมายร่วม ในการสนับสนุนกลุ่มชาวนาคุณธรรม โดยกลุ่มชาวนาดังกล่าวได้กำหนดปฏิญญาร่วมกันที่จะมุ่งพัฒนาตนเองที่จะบุกเบิก การพัฒนาระบบการผลิตและการค้าข้าวที่จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

ปีการ 2550 – 2551 มีชาวนาที่สนใจจะสมัครเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก แต่ในกลุ่มแกนนำเห็นตรงกันว่า ควรจะได้นำบทเรียนในปีแรกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนากลุ่มเดิมก่อนให้เกิดความมั่นคงในแนวทางของข้าวคุณธรรม เพื่อจะพัฒนาให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ก่อนจะขยายผลไปสู่ชาวนาที่สนใจ โดยในเบื้องต้นแนะนำให้ไปเข้าสมัครขอรับรองแบบ “เกษตรอินทรีย์ธรรมดา” ก่อน เมื่อพร้อมจึงจะเข้ามาร่วมในกลุ่ม “ข้าวคุณค่าชาวนาคุณธรรม” ต่อไป ดังนั้นในปีที่ 2 จึงมีชาวนาเข้าร่วมโครงการจำนวน 82 คน และมีชาวนาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานข้าวคุณธรรม จำนวน 71 คน ได้ผลผลิต (รวมข้าวทุกพันธุ์) 464 ตัน มีการจัดจำหน่ายทั้งสิ้น 203 ตัน โดยจัดสรรให้กลุ่มเดอะมอลล์กรุ๊ป และสยามพารากอน 100 ตัน บริษัทแคลร์อินเตอร์เนชั่นแนล โปรดักส์ 50 ตัน กลุ่มพี่น้องญาติธรรมดินหนองแดนเหนือ จังหวัดอุดรธานี 30 ตัน และเครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ 23 ตัน และเครือข่ายได้ดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ข้าวคุณธรรม ที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยโสธร นอกจากนั้นกลุ่มข้าวคุณธรรมยังได้รวบตัวกันออมเงินสวัสดิการกองบุญหนุนเกื้อเพื่อชาวนาคุณธรรม บนหลักการพึ่งพาตนเอง และดำเนินการจัดตั้งกลุ่มโรงสีข้าวขนาดเล็ก(โรงสีดาวกระจาย) ซึ่งก่อให้เกิดกิจกรรมเสริมรายได้แก่ตัวเองและคนครอบครัวที่มาช่วยเหลือกันคัดคุณภาพ บรรจุหีบห่อ และรับจ้างรายวันในศูนย์ข้าวคุณธรรม ช่วงสิ้นสุดโครงการปีที่2 กลุ่มชาวนาคุณธรรมรวมตัวกันพัฒนา

ให้ศาลาการเปรียญวัดป่าสวนธรรมร่วมใจ ซึ่งเป็นศูนย์กลางที่ตั้งของเครือข่าย ให้เป็น “โรงเรียนชาวนาคุณธรรม” หรือเป็น “มหาวิทยาลัยไทบ้าน” แต่คนทั่วๆไป มักจะเรียกเราว่า “ศูนย์ฝึกอบรมคุณธรรมกสิกรรมธรรมชาติจังหวัดยโสธร” เพื่อเผยแพร่และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาวิถีชีวิตของชาวนาแบบ บูรณาการให้เข้ากับระบบการตลาดยุคใหม่ คือ ระบบการผลิตและการค้าที่เป็นธรรม (Fair trade)

ปีการ 2552 – 2553 มีชาวนาที่สนใจจะสมัครเข้าร่วมโครงการข้าวคุณธรรมเพิ่มขึ้นจำนวน 200 คน เนื่องจากผู้ที่ผ่านการอบรมแล้วมีความต้องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนสู่การผลิตที่ปลอดภัยทั้งต่อตัวเอง ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เกษตรอินทรีย์ธรรมชาติหนองยอ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ มีมติอนุญาตให้สมาชิกสหกรณ์สมัครเข้าร่วมโครงการข้าวคุณธรรม โดยให้สมัครเข้าสู่การรับรองมาตรฐานแบบเกษตรอินทรีย์ธรรมชาติ หรือแบบเกษตรอินทรีย์คุณธรรม ให้เหมาะสมตามระดับจิตวิญญาณของตน เป็นการขยายผลโครงการข้าวคุณธรรมสู่ภาคีพันธมิตรและชาวนากลุ่มอื่นผ่านศูนย์การเรียนรู้ข้าวคุณธรรม เพื่อสร้างระบบการผลิตและการค้าที่เป็นธรรม ให้ต่อเนื่องไป ขณะที่กองบุญหนุนเกื้อเพื่อสวัสดิการชาวนา ซึ่งเป็นการออมเพื่อให้ มีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมกลุ่ม จำนวน 1,650 คน มีเงินออมที่เป็นจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อนชาวนา 1,500,000 บาท สามารถรวบข้าวเปลือกของชาวนาคุณธรรมไว้แปรรูปได้กว่า 150,000 กิโลกรัม

ปัจจุบัน**เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม** (กลุ่มข้าวคุณธรรม) มีสมาชิกที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์คุณธรรม 103 คน พื้นที่ทำนาข้าวอินทรีย์ 5,110 ไร่ กระจายกันอยู่ใน 5 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณข้าวเปลือกอินทรีย์คุณธรรม ประมาณ 1,000,000 กิโลกรัม ขณะที่ผู้บริโภคข้าวอินทรีย์คุณธรรมที่เป็นขาประจำในเมืองใหญ่ก็ได้รวมตัวกันเป็น**เครือข่ายคนกินเกื้อกูลชาวนา** โดยผู้บริโภคและผู้ผลิตได้มีจัดเวทีพบปะแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจในเรื่องของคุณค่าและตกลงกันว่าจะเอื้อเฟื้อเกื้อกูล เป็นกัลยาณมิตร ที่ไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน ผู้บริโภคก็มีความมั่นใจว่าได้รับอาหารที่ปลอดภัยไร้สารพิษจริงๆตลอดทั้งปี ผู้ผลิตก็สามารถที่จะวางแผนการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดที่มีความชัดเจน ขายได้ราคาที่ผ่านการเจรจากันอย่างเป็นธรรม

2. หลักการและเหตุผล

ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมานั้น ผลผลิตข้าวอินทรีย์คุณธรรม ได้รับการประทับตราและประกาศรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (IFOAM ACCREDITED) เพื่อให้ผู้บริโภคและตลาดทั่วไป เขามั่นใจว่าเป็นผลิตผลที่ปลอดภัยไร้สารพิษ ในการนี้ เครือข่ายข้าวคุณค่าชาวนาคุณธรรม (ข้าวคุณธรรม) มีค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการสมัครขอรับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานผู้ตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คือ สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ดำเนินการภายใต้มูลนิธิมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ : มกท.) ไปแล้วจำนวน กว่า 350,000 บาท ถ้าเป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ชาวนาคง

ต้องมีค่าใช้จ่ายที่เรียกว่า ค่าธรรมเนียมการตรวจรับรอง ที่มากขึ้นไปเรื่อยๆ ซึ่งการรับรองนั้นที่สุดแล้วก็ เพียง เพื่อให้ได้กระดาษ (ใบประกาศ) 1 แผ่น เอาไว้อ้างใครต่อใครว่าตัวเองได้ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยใช้เงินเป็นสื่อหรือตัวเชื่อมโยงไปสู่การรับรอง

มันไม่ได้มีหลักประกันใดๆ ว่า กระดาษ (ใบประกาศ) 1 แผ่น นั้นมันจะทำให้ผู้บริโภคและผู้ผลิตได้พบปะพูดคุยทำความเข้าใจในเรื่องของเชิงคุณค่า ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ความเป็นกัลยาณมิตร ความไว้เนื้อเชื่อใจกันและกัน

แต่ในส่วนของเครือข่ายข้าวคุณค่าชาวนาคุณธรรม(ข้าวคุณธรรม) นั้น มีการสร้างการยอมรับนับถือต่อกันในโดยยึดถือเอา คุณธรรม คือการประพฤติปฏิบัติตามหลัก ศีลธรรมจริงๆ มีการพิสูจน์ตรวจสอบรับรองตัวเองจนเข้ากระแสเป็นเรื่องของวิถีชีวิต (ในทุกสถานที่ ทุกกาลเวลา ก็เป็นเช่นนี้)

มาตรฐานการผลิตข้าวคุณค่าของชาวนาคุณธรรม (ข้าวคุณธรรม) นั้นมีการประกาศตนเองว่าจะพิสูจน์ตนด้วยการตรวจศีล คือตรวจตัวเอง (ตอ.) พวกเราชาวนาคุณธรรมจึงมีความสนใจใฝ่รู้ว่า ถ้าหากเราจะดำเนินการรับรองมาตรฐานผลผลิตข้าวคุณธรรมในเชิงการให้ผู้บริโภคและผู้ผลิตได้พูดคุยทำความเข้าใจในเรื่องของคุณค่า ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ความเป็นกัลยาณมิตร ความไว้เนื้อเชื่อใจกัน การสร้างเครือข่ายขยายออกไปสู่ระดับสากล จะต้องทำอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์กับตนเอง ชุมชน สังคมและมวลมนุษยชาติ

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องหาคำตอบด้วยการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการและพัฒนาระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์คุณธรรม เพื่อหา**รูปแบบที่เหมาะสม ของระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรม ที่ชาวนาสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองและได้รับความน่าเชื่อถือในระดับสากล** ขึ้นมา โดยในปีแรกจะเริ่มต้นด้วยการดำเนินการโครงการประกันคุณภาพตนเอง ควบคู่ไปกับการเรียนรู้สำหรับรูปแบบที่เหมาะสมของระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรมต่อไป

3. คำถามการวิจัย

แนวทางการพัฒนาระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม” เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในระดับสากลควรเป็นอย่างไร

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม”
2. เพื่อสร้างระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เชิงคุณธรรมของตนเอง

3. เพื่อดำเนินการและปรับปรุงระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม” เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในระดับสากล

5. กระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัย จะดำเนินการใน 5 ขั้นตอน ดังนี้ (รูปที่ 1)

5.1 การศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม” / การประกันคุณภาพภายใน ซึ่งจะเป็นขั้นตอนของการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งใน-ต่างประเทศ โดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ชุดความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในและการรับรองมาตรฐานตามหลักสากล

5.2 การจัดทำคู่มือและแผนการประกันคุณภาพ ซึ่งจะเป็นไปภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะได้ผลงานวิจัยเป็นคู่มือการประเมินคุณภาพ เพื่อนำไปทดสอบกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปีแรก ภายใต้แผนการประเมินคุณภาพที่มีมูลนิธิธรรมะร่วมใจเป็นองค์กรเจ้าภาพ

5.3 การจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพตามคู่มือประกันคุณภาพ

5.4 การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ (workshop) แบบมีส่วนร่วมของชาวนาผู้ผลิตข้าวที่เข้าร่วมโครงการ เครือข่ายคนกินข้าวเกื้อกูลชาวนาจาก USA, UK, ไต้หวัน ฮ่องกง ญี่ปุ่น จีน กรุงเทพฯ เครือข่ายผู้บริโภคข้าวของมูลนิธิธรรมะร่วมใจ และทีมนักวิจัย การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนี้จะเน้นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สานสัมพันธ์เอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อกัน และมุ่งหมายให้เป็นแผนปฏิบัติการที่นำมาใช้ทดสอบระบบของกระบวนการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม”

5.5 การจัดทำรายงานความก้าวหน้าเพื่อนำเสนอ สกว. และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อแนะนำ

5.6 การติดตามงานในพื้นที่ เพื่อกำกับแนะนำ การปฏิบัติตามขั้นตอน/กระบวนการ

5.7 การจัดเวทีเรียนรู้เพื่อพัฒนากรอบคิดและหลักการทำงานประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานที่เป็นสากลในการนำมาประยุกต์ให้เหมาะสม โดยขอทำข้อตกลงความร่วมมือกับองค์กรรับรองมาตรฐานอื่นเช่น มกท. มกอช. กพร. ฮาลาน สมอ. ISO เฉพาะอย่างยิ่งกับ มกท. ควรทำให้เป็นต้นแบบ

5.8 การศึกษาดูงานในองค์กร/หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐาน

5.9 การประเมินผล/การสังเคราะห์

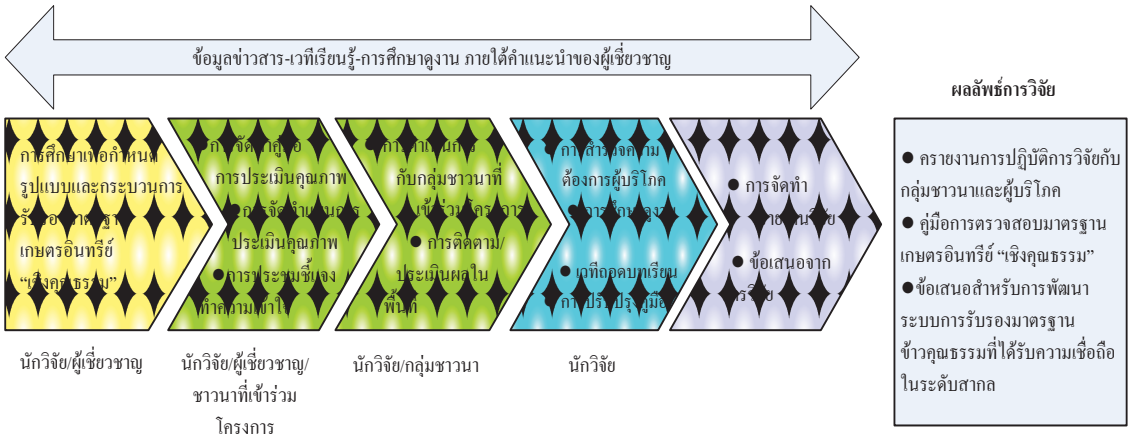

รูปที่ 1 กระบวนการวิจัย

6. แผนการวิจัยปีที่ 1

กิจกรรม	ปี 2554–2555											
	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
1. การสืบค้น– การประสานงานผู้เกี่ยวข้อง –การจัดทำรายงานเบื้องต้น	→	→	→									
2. การจัดทำคู่มือและแผนการประกันคุณภาพภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ	→	→										
3. การจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ			→									
4.ปฏิบัติการ (workshop)ในพื้นที่			→	→	→	→	→	→	→	→		
5. การจัดทำรายงานความก้าวหน้า							→	→				
6. การติดตามงานในพื้นที่	→			→			→	→	→		→	
7. การจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง								→	→	→		
8. การศึกษาดูงาน										→		
9. การประเมินผล/เวทีถอดบทเรียน											→	
10. การปรับปรุงคู่มือการประกันคุณภาพ											→	
11. จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์/ข้อเสนอสำหรับการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม” ที่ได้รับความเชื่อถือในระดับสากล												→

7. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

7.1 รายงานการศึกษาเบื้องต้น หลังเซ็นสัญญา 1 เดือน

7.2 ผลลัพธ์การวิจัยในรายงานความก้าวหน้า

7.2.1 คู่มือการประกันคุณภาพ

7.2.3 แผนการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายใต้การมีส่วนร่วมของนักวิจัยและชาวนาภายใต้เครือข่ายมูลนิธิธรรมะร่วมใจที่เข้าร่วมโครงการ

7.2.3 กรอบคิดและหลักการในการประกันคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์และการรับรองมาตรฐานตามหลักสากล

7.3 ผลลัพธ์การวิจัยในรายงานฉบับสมบูรณ์

7.3.1 คู่มือการประกันคุณภาพที่ปรับปรุงแล้ว

7.3.2 รายงานสรุปการปฏิบัติการกับกลุ่มชาวนาและผู้บริโภคที่เข้าร่วมโครงการ

7.3.3 รายงานสรุปสำหรับชุดความรู้ที่ได้รับจากการขับเคลื่อนตามแผนการประกันคุณภาพจากการวิจัย

7.3.4 รายงานการประเมินความคิดเห็นของเกษตรกร ผู้บริโภค และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพตามคู่มือ

7.3.4 ข้อเสนอสำหรับแนวทางการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ “เชิงคุณธรรม” ที่เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล

9. ประวัตินักวิจัย

นายนิคม เพชรผา เกิดที่จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2508 เป็นบุตรคนที่ 1 ในจำนวน 6 คน ของ คุณพ่อคำเป – คุณแม่ผอง เพชรผา ทั้ง 2 ท่าน ประกอบอาชีพ**ทำนา**

การศึกษา:

– จบชั้นประถมศึกษา ที่บ้านเกิด ปี 2521

– จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2527

– จบนักเรียนนายสิบแผนที่ จากโรงเรียนแผนที่ กรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กรุงเทพฯ ปี 2528

– จบปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ ปี 2532

– จบปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาการคอมพิวเตอร์) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ

เจ้าพระยา กรุงเทพฯ ปี 2534

– จบปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ ปี 2541

– Certificate **The youth Invitation Programe** JICA TOKYO JAPAN 1999

– Certificate **The Sceond CANAAN Farmmer School** KOREA 2001

ประสบการณ์:

ปี 2528 บรรจุเข้ารับราชการทหารชั้นประทวนยศสิบตรี ตำแหน่งเจ้าหน้าที่แผนที่ แผนกรังวัด กองทำแผนที่ กรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กรุงเทพฯ ทำงานมีความดีความชอบเรื่อยมา จนได้เลื่อนขั้นเป็นนายทหารสัญญาบัตร ชั้นยศ **ร้อยตรี** เมื่อปี 2534 ตำแหน่งประจำแผนกสื่อสารข้อมูล กองวิทยาการคอมพิวเตอร์ ศูนย์กรรมวิธีข้อมูล กองบัญชาการทหารสูงสุด กรุงเทพฯ

ปี 2536 ลาออกจากการรับราชการทหาร เพื่อเข้าเป็นพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) **เหตุผลที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจ คือ มาอยู่กับครอบครัวที่ต่างจังหวัด** เพราะมีความเชื่อว่า **ครอบครัว คือ หน่วยของสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุด**

ปี 2548 เกษียณก่อนกำหนดจาก ธ.ก.ส. ขณะที่เหลือเวลาทำงานอีก 20 ปีและตำแหน่งหน้าที่การงานที่ทำก็ได้รับการยอมรับอย่างสูงในองค์กร ออกมาเป็น **ชาวนา** และ **อาสาสมัครนักพัฒนาเพื่อสังคม** รับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการวิจัยและทำหน้าที่เป็นเลขานุการมูลนิธิธรรมะร่วมใจ

ประสบการณ์งานวิจัย :

1. หัวหน้าโครงการวิจัย **เรื่อง การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดนครนายก** ปี 2548 – 2549
2. หัวหน้าโครงการวิจัย **เรื่อง เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม** ปี 2549 – 2551
3. หัวหน้าโครงการวิจัย **เรื่อง รูปแบบการจัดการวิทยุชุมชนของชาวนาเพื่อการพึ่งตนเองตามวิถีธรรมชาติ อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร** ปี 2552 –2553

ข้อเสนอโครงการ

การพัฒนาตัวแบบ Farmer Shop ระยะที่ 2

1. หลักการและเหตุผล

โครงการพัฒนาตัวแบบ Farmer Shop ดำเนินการในลักษณะของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ในที่นี้ได้นำกระบวนการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการมาใช้เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโซ่อุปทานสินค้าเกษตรแปรรูปได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ระบบธุรกิจค้าปลีกทางเลือก ที่จะช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องช่องทางการกระจายสินค้าที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคที่สถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยกำลังเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบัน โดยคาดหวังที่จะพัฒนาระบบธุรกิจค้าปลีก ที่จำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม ภายใต้แบรนด์ “Farmer Shop”

ผลการดำเนินการในปีแรก ซึ่งเป็นระยะเตรียมการนั้น ได้ก่อเกิดเป็นภาคีสมาชิก Farmer Shop ในด้านเครือข่ายอุปทาน ซึ่งประกอบด้วย สถาบันเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP ที่ผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในหมวดอาหาร สินค้าอุปโภคและของใช้–ของที่ระลึก จำนวน 127 ราย มีสินค้าของผู้ประกอบการที่เป็นภาคีสมาชิกผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการคัดสรรสินค้า จำนวน 215 รายการ

การขับเคลื่อนการดำเนินการของโครงการตามแผนการวิจัยภายใต้ความร่วมมือของนักวิจัยและคณะกรรมการบริหารโครงการ ได้นำมาสู่การกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงานโครงการ Farmer Shop เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ร่วม “ร้านค้าที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นเจ้าของร่วมกัน” โดยใช้สโลแกน “ไม่ได้หวังที่กำไร แค่อยากให้เป็นลูกค้าประจำ” ซึ่งจะช่วยให้เห็นเอกลักษณ์ของร้าน Farmer Shop ที่เป็นทางเลือกแก่คนในสังคม โดยการจำหน่ายสินค้าคุณภาพ ราคาเป็นธรรม ปัจจุบันได้จดทะเบียนเครื่องหมายบริการ “Farmer Shop” กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาในนามของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แล้ว

กระบวนการวิจัยในระยะเตรียมการได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นข้อจำกัดและอุปสรรคของภาคีที่เป็นสถาบันเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการSMEs และ OTOP ว่ายังคงเผชิญหน้ากับปัญหาด้านการตลาดที่มีค่าใช้จ่ายด้านการตลาดสูง สำหรับช่องทางการจำหน่ายในไฮเปอร์มาร์ท ตัวเลขค่าการตลาดในระดับ 35 เปอร์เซ็นต์นั้นทำให้ผู้ประกอบการอยู่ในภาวะ “ขาดทุน” และยังคงต้องมีความเสี่ยงในกรณีที่ ยอดจำหน่ายสินค้าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดก็จะถูกออกจากชั้นวางสินค้าตามข้อตกลง นอกจากนั้นยังพบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ปัญหาคุณภาพของวัตถุดิบ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการรับรองมาตรฐาน (HACCP, GMP) สูง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle) และการเข้าออกจากธุรกิจของผู้ประกอบการดังข้อมูลของ

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปี 2550 มีผู้ประกอบการ SMEs เลิกกิจการและอยู่ในภาวะขาดทุน จำนวน 37,048 ราย

ผลการจัด Road Show ของภาคีสมาชิกผู้ประกอบการ เพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการและหาแนวทางการจำหน่ายสินค้า ภายใต้แบรนด์ Farmer Shop ร่วมกัน ซึ่งได้ดำเนินการไปจำนวน 8 ครั้ง มียอดจำหน่าย รวมทั้งสิ้น 582,607 บาท โดยพบว่า การจำหน่ายสินค้าของผู้ประกอบการ ภายใต้แบรนด์ Farmer Shop สามารถเจรจาต่อรองและลดค่าการตลาดจากปกติได้ 15–20% และผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อโครงการอยู่ในระดับดี–ดีมาก โดยมีข้อคิดเห็นว่าต้องการสนับสนุนสินค้าของสถาบันเกษตรกร การรับรองคุณภาพสินค้าจากมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ และนโยบายในการจำหน่ายสินค้าในราคาเป็นธรรม จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ปัจจุบันโครงการ Farmer Shop โดยความร่วมมือของคณะกรรมการบริหารร้าน Farmer Shop ได้เปิดจำหน่ายสินค้าภายใต้แบรนด์ Farmer Shop ณ ร้านสหกรณ์พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จำกัด และร้านจำหน่ายสถาบันไร่สุวรรณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การดำเนินการโครงการในระยะที่สองนี้ จะมุ่งเน้นไปที่การดำเนินการโครงการทดลอง “ตัวแบบร้าน Farmer Shop” ณ อาคารปฏิบัติการ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ในพื้นที่ 80 ตารางเมตร ภายใต้แผนธุรกิจ ระหว่างตุลาคม 2554 – กันยายน 2556 ที่ประมาณการไว้ว่าจะใช้งบลงทุนประมาณ 3 ล้านบาท มีรายได้รวม ค่าใช้จ่ายรวม และกำไรสุทธิ เป็นเงิน 4.2 ล้านบาท, 4 ล้านบาท และ 2 แสนบาท ตามลำดับ โดยการดำเนินการจะเป็นไปในลักษณะของการบ่มเพาะธุรกิจเพื่อให้ได้ชุดความรู้ และแนวทางการนำไปใช้ขยายผลในระยะต่อไป

2. วัตถุประสงค์ (ระยะที่ 2 : การบ่มเพาะธุรกิจโครงการ Farmer Shop)

2.1 การจัดตั้งและดำเนินการร้าน Farmer Shop ในรูปแบบโครงการนำร่อง เพื่อทดสอบระบบและพัฒนาไปสู่การนำไปใช้ประโยชน์ในฐานะการเป็นทางเลือกแก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบในการเข้าถึงตลาด ที่มีแนวทางของการค้าที่เป็นธรรม และการเป็นทางเลือกแก่ผู้บริโภคในการเข้าถึงแหล่งจำหน่าย สินค้าคุณภาพ ราคาเป็นธรรม

2.2 การสร้างแบรนด์ Farmer Shop เพื่อเข้าถึงผู้ผลิต และผู้บริโภค

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ได้ตัวแบบธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ในทิศทางของการบูรณาการโซ่อุปทาน เพื่อนำสินค้าเกษตรแปรรูปของสถาบันเกษตรกร/สหกรณ์ ที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขและสนใจเข้าร่วมโครงการ

3.2 เป็นการต่อยอดการนำทุนความรู้ ทุนสังคม และทุนทรัพยากรภายใต้ชุดโครงการวิจัยและขยายผลไปในทิศทางของการพัฒนาระบบธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ตามกรอบทิศทางเชิงนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจ–สังคมของประเทศ

3.3 ได้ช่องทางการตลาดใหม่สำหรับสินค้าเกษตรของสถาบันเกษตรกรและเกษตรกรรายย่อย ซึ่งจะช่วยลดปัญหา/ข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาด

3.4 ผลลัพธ์ในรูปของ “ระบบธุรกิจร้านค้าปลีก” สามารถขยายผลไปใช้ประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชน สหกรณ์ และผู้สนใจ เพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพของประชาชนในการแก้ปัญหาความยากจนในอนาคต

3.5 ภายใต้กระบวนการทำงานในทิศทางของการจัดการโซ่อุปทานไปสู่โซ่คุณค่านั้น เป็นการเปิดเวทีให้นักธุรกิจ/ผู้ประกอบการ/สถาบันเกษตรกรที่ให้ความสำคัญกับเรื่องระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม มาร่วมพลังสร้างสรรค์ธุรกิจใหม่ในสังคม

3.6 การสร้างดุลยภาพแก่ระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยลดการพึ่งพาการส่งออก และการนำเข้า

3.7 การสานต่อนโยบายการสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคการเกษตรไทยภายใต้ยุคการค้าเสรี

4. กรอบคิดการวิจัย

การดำเนินการโครงการนำร่องการจัดตั้งและดำเนินการ Farmer Shop ในระยะที่ 2 จะเป็นไปตามแผนการดำเนินงานร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีเนื้อที่ 80 ตารางเมตร ภายใต้วิสัยทัศน์ “ร้านค้าปลีกที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นเจ้าของร่วมกัน” โดยคาดหวังว่า จะช่วยเปิดโอกาสให้ประชาคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผู้สนใจที่มีจิตสำนึกการพึ่งพาและร่วมมือกัน เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตัวแบบ Farmer Shop ให้เป็นทางเลือกของคนในสังคม ให้ได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม ในขณะเดียวกันก็จะช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องช่องทางการกระจายสินค้าของผู้ประกอบการรายย่อยที่กำลังเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังจะช่วยยกระดับความสามารถของระบบธุรกิจค้าปลีกในทิศทางของระบบการค้าที่เป็นธรรมที่จะช่วยแก้ปัญหาในภาคการเกษตร และอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.1 ภาพรวมของกิจการและแนวคิดธุรกิจ

4.1.1 **ตัวแบบระบบธุรกิจ**ร้านค้าปลีกทางเลือกภายใต้แบรนด์ “Farmer Shop” จะครอบคลุมระบบบริหารจัดการตั้งแต่กิจกรรมระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของโซ่อุปทานสินค้าเกษตรแปรรูป ตั้งแต่ระบบจัดหาสินค้าเกษตรจากเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจด้านอุปทาน การพัฒนาคุณภาพสินค้าให้เป็นไปภายใต้เงื่อนไขมาตรฐาน “Farmer Shop” การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ระบบการบริหารจัดการเครือข่ายด้านอุปทาน ระบบการบริหารจัดการร้านค้าปลีก (การจัดหา การจัดวางสินค้า การกำหนดราคาสินค้า การจำหน่ายสินค้า การจัดการสินค้าคงคลัง การบัญชีและควบคุม การรายงานผลการดำเนินงาน) และการสร้างแบรนด์ Farmer Shop

4.1.2 **องค์กรที่รับผิดชอบ**

โครงการ Farmer Shop จะดำเนินการภายใต้ความรับผิดชอบของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.1.3 **วิสัยทัศน์** : “ร้านค้าปลีกที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นเจ้าของร่วมกัน”

4.1.4 **พันธกิจ**

มุ่งพัฒนาระบบจัดการโซ่อุปทานผ่านภาคีเครือข่ายผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกการพึ่งพาและร่วมมือกัน ในการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภคและหันมาเป็นลูกค้าประจำ

4.1.5 **วัตถุประสงค์**

1) สร้างตัวแบบร้านค้าปลีกที่ทันสมัย เพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพภายใต้แบรนด์ Farmer Shop ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภค และหันมาเป็นลูกค้าประจำ

2) พัฒนาระบบบริหารจัดการร้านค้าปลีกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อขยายผลไปสู่การจัดตั้งและดำเนินงานร้านค้าปลีกแก่ชุมชนที่สนใจ

3) การสร้างระบบเครือข่ายพันธมิตรที่เชื่อมโยงโซ่อุปทานในการจัดการพัฒนาและกระจายสินค้า เกษตรแปรรูป เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจแก่ผู้ประกอบการแปรรูปสินค้าเกษตรของไทยในทิศทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน

4) การพัฒนาระบบการรับรองคุณภาพมาตรฐาน Farmer Shop Thailand เพื่อเตรียมการสำหรับรองรับภาวะการแข่งขันภายใต้นโยบายเปิดเสรี

5) การรณรงค์ให้คนไทยอุดหนุนสินค้าแบรนด์ Farmer Shop เพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

4.1.6 **กลยุทธ์ธุรกิจ**

การเปิดเวทีให้เกิดการมีส่วนร่วมและการรวมพลังสร้างสรรค์ธุรกิจโดยเครือข่าย สถาบันเกษตรก/สหกรณ์ ผู้ประกอบการรายย่อยและ SMEs และผู้บริโภคในสังคมที่เห็นคุณค่าในกรอบแนวคิด “การค้าที่เป็นธรรม” ภายใต้การนำของ “สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์”ซึ่งได้นำกรอบแนวทางการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการมาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตัวแบบร้าน Farmer Shop เพื่อขยายผลไปสู่การจัดตั้งและดำเนินงาน Farmer Shop ในชุมชนสหกรณ์และหน่วยงานต่างๆ ที่สนใจในอนาคต

4.1.7 **เป้าหมาย**การพัฒนาตัวแบบ Farmer Shop ในระยะที่ 2

1) ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีจิตสำนึก “การพึ่งพาและร่วมมือกัน” และเห็นชอบในแนวคิด “การค้าที่เป็นธรรม” เข้ามาเป็นสมาชิกในส่วนของเครือข่ายด้านอุปทานปีแรก 100 ราย ปีที่สอง 100 ราย

2) ผู้บริโภคที่เป็นประชาคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และภาคีพันธมิตรสมัครเป็นสมาชิกในกลุ่มของผู้บริโภคปีแรก จำนวน 200 ราย ปีที่สอง จำนวน 200 ราย

3) ยอดจำหน่ายสินค้าในร้าน ปีแรก เดือนละ 50,000 บาท ปีที่สองเดือนละ 100,000 บาท

4) สินค้าของสถาบันเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เข้ามาเป็นสมาชิก Farmer Shop ได้รับการพัฒนาด้านกิจกรรมการผลิต การพัฒนาคุณภาพ หรือการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ปีละ 5 รายการสินค้า

5) ผู้ประกอบการและตัวแทนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้เข้าร่วมในเวทีเรียนรู้การพัฒนาธุรกิจ ปีละ 60 ราย

6) ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ Farmer Shop อยู่ในระดับ “ดี”

7) ได้ชุดความรู้และทีมพี่เลี้ยง สำหรับการขยายผลการจัดตั้งและดำเนินงานร้าน Farmer Shop ในชุมชนและหน่วยงานที่สนใจ ภายใต้ทีมงานสถาบัน Farmer Shop เมื่อสิ้นสุดการพัฒนาตัวแบบเดือนกันยายน 2556

4.1.8 **โอกาสของธุรกิจ**

สถาบันเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพต่างๆ และผู้ประกอบการOTOP และ SMEs ในปัจจุบันประสบปัญหาและข้อจำกัดในการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูป และการเข้าถึงผู้บริโภค อีกทั้งช่องทางการตลาดในส่วนของไฮเปอร์มาร์ท และร้านสะดวกซื้อมีค่าใช้จ่ายการตลาดสูงจนไม่สามารถพึ่งพาช่องทางการตลาดดังกล่าวได้ กอปรกับช่องทางการตลาดที่รัฐให้การสนับสนุนก็ไม่ใช่ช่องทางการตลาดที่ต่อเนื่อง อีกทั้งนโยบายการเปิดเสรีที่เปิดโอกาสให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาวางจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อดุลการค้าของประเทศและเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกรไทย เนื่องจากต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรของไทยสูงกว่า ดังนั้นการพัฒนาตัวแบบร้าน Farmer Shop ในที่นี้นอกจากจะเป็นการพัฒนาระบบธุรกิจค้าปลีกที่เป็นธรรม ซึ่งจะเป็นทางเลือกใหม่แก่ผู้ผลิต และผู้บริโภคแล้วยังเป็นการเปิดพื้นที่เรียนรู้ ให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค ในแนวทางของการพัฒนาระบบธุรกิจสร้างสรรค์ ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ อีกทั้งเป็นการปลูกฝังค่านิยมของคนไทยอุดหนุนสินค้าไทย กำไรเป็นของคนในชาติด้วย

4.1.9 **การวิเคราะห์ธุรกิจ**

1) **กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย**

1.1) ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีจิตสำนึกการพึ่งพาและร่วมมือกันและเห็นชอบในแนวคิด “การค้าที่เป็นธรรม”

1.2) ประชาคมคณะเศรษฐศาสตร์และผู้ยริโภคที่สนใจอุดหนุนสินค้าภายใต้แบรนด์ “Farmer Shop” สินค้าที่มีคุณภาพ ผลิตโดนสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการรายย่อย และ SMEs ที่สั่งซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรโดยตรง คาดว่าในปีแรกจะมียอดจำหน่ายเดือนละ 50,000 บาท และเดือนละ 100,000 ภายในปีที่ 2

1.3) ผู้บริโภคในสังคม โดยจำหน่ายผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายร่วมกับภาคี คาดว่าจะมีรายได้จากการจำหน่ายเดือนละ 50,000 บาท และ 1000,000 บาทในปีแรกและปีที่ 2

1.4) เครือข่ายคนรุ่นใหม่ ผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ ทางเครือข่ายทางสังคมอินเตอร์เน็ท Facebook ที่จะสั่งซื้อสินค้าผ่านระบบขายตรง (Direct Marketing)

2) **กลยุทธ์การตลาด**

2.1) ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ

สินค้าที่ผ่านการคัดสรรมาจำหน่ายในร้าน จะเป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน “ผ่านการรับรองโดยคณะกรรมการรับรองคุณภาพของ Farmer Shop” และเป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่ผลิตโดยสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการรายย่อย SMEs ที่สั่งซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรไทยโดยตรง

2.2) กลยุทธ์ด้านราคา

การกำหนดราคาสินค้า จะเป็นไปภายใต้กรอบคิดการค้าที่เป็นธรรม และใช้หลักการ “Value pricing” กล่าวคือตั้งราคาตามคุณค่าของสินค้า ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม

2.3) กลยุทธ์ด้านช่องทางจัดจำหน่าย

ระยะแรก จะจำหน่าย้าน ณ ร้านต้นแบบ ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควบคู่กับการจัดกิจกรรมเปิดตัวร่วมกับหน่วยงานภาคี เพื่อให้รู้จักแพร่หลาย และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมรู้จัก

ระยะที่สอง จะขยายผลจัดตั้งและดำเนินงาน Farmer Shop ในร้านสหกรณ์ ร้านค้าชุมชน สหกรณ์ และหน่วยงานที่สนใจ

ระยะที่สาม หลังจากพัฒนาระบบ การบริหารจัดการได้ครบวงจรมีสินค้าหลากหลายจนกระทั่งร้าน Farmer Shop มีองค์กรรองรับอย่างชัดเขนจึงจะได้พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าภายใต้ แบรนด์ Farmer Shop ไปยังตลาดต่างประเทศโดยจะเริ่มที่ช่องทางของร้านสหกรณ์ (Consumer Cooperative) ที่มีข้อตกลงความร่วมมือกัน

2.4) กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด

- จัดโครงการส่งเสริมการขายในกิจกรรมวันสำคัญ ได้แก่ เทศกาลปีใหม่ วันแม่ วันพ่อ เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และสื่อสารให้ผู้บริโภคได้รับรู้
- การจัดกิจกรรมเปิดตัวร่วมกับห้างสรรพสินค้าและหน่วยงานภาคี ทั้งกิจกรรมวิชาการและการส่งเสริมการขาย
- พัฒนาเครือข่าย (Facebook) ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา เยาวชน
- การจัดกิจกรรมประกวดแชมป์ธุรกิจในกลุ่มนิสิต นักศึกษาสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการธุรกิจค้าปลีก

3) **แผนการบริหารจัดการ**

การบริหารจัดการ Farmer Shop อาจจำแนกเป็น 2 ส่วน

3.1) การพัฒนาระบบธุรกิจโครงการบริหารจัดการโซ่อุปทาน เพื่อพัฒนาระบบการจัดการ การผลิต การขนส่งกระจายสินค้า การพัฒนาคุณภาพ และบรรจุภัณฑ์ แก่ผู้ประกอบการภายใต้โซ่อุปทาน เพื่อพัฒนาคุณภาพสินค้า ลดต้นทุนต่อหน่วยของสินค้า และการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน (รูปที่ 1)

ส่วนที่ 1 เป็นการสร้างเครือข่ายด้านอุปทานในกลุ่มของผู้ประกอบการที่เห็นชอบในวัตถุประสงค์ของ Farmer Shop และมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขและผลิตสินค้าใน 3 หมวด ได้แก่ อาหาร สินค้าอุปโภค และของใช้–ของที่ระลึก

ส่วนที่ 2 การพัฒนาสินค้าให้ได้คุณภาพมาตรฐาน โดยจะใช้กลไกของคณะกรรมการรับรองคุณภาพ “Farmer Shop” ในการรับรองสินค้า

ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการโซ่อุปทาน ภายใต้กลไกของทีมวิจัยโครงการ Farmer Shop สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเครือข่ายนักวิจัยที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบธุรกิจ Farmer Shop ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพสินค้า และแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 4 เป็นการจำหน่ายสินค้าอยู่ในกลไกร้านค้าปลีก Farmer Shop ซึ่งในระยะแรกจะพัฒนาตัวแบบและเมื่อมีระบบที่สมบูรณ์แบบก็จะขยายผลนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดตั้งร้านค้าปลีกทางเลือกที่จำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพราคาเป็นธรรมแก่ชุมชน สหกรณ์ หรือหน่วยงานที่สนใจ โดยการประสานงานกับสถาบันรหัสสากลเพื่อการจัดให้มีบาร์โค้ดสำหรับสินค้าโครงการ Farmer Shop

ส่วนที่ 5 เป็นการรณรงค์ให้คนในสังคมให้ความสนใจและอุดหนุนสินค้าในร้าน “Farmer Shop” บนคุณค่าที่กำหนดไว้ “สินค้ามีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม

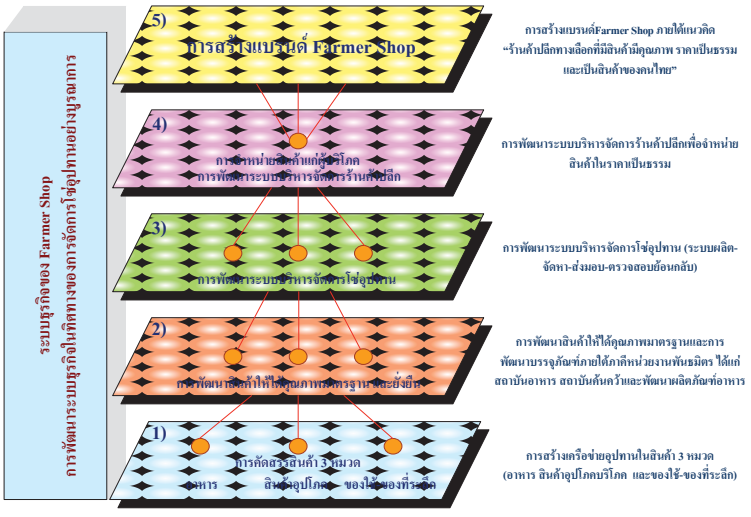

รูปที่ 1 กรอบคิดการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการของร้านค้าปลีกภายใต้แบรนด์ Farmer Shop

3.2) โครงสร้างการบริหาร

การบริหารจัดการโครงการร้าน Farmer Shop จะเป็นไปภายใต้การกำกับดูของคณะกรรมการโครงการร้าน Farmer Shop ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และทีมวิจัยโครงการพัฒนาและดำเนินการตัวแบบ Farmer Shop โดยคณะกรรมการโครงการฯ จะทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการร้าน Farmer Shop ให้เป็นไปตามแผนธุรกิจและระเบียบปฏิบัติที่ได้รับความเห็นชอบจากสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีบุคลากรประจำ 3 คน ได้แก่ พนักงานขาย พนักงานบัญชี–การเงิน และพนักงานคลังสินค้า (รูปที่ 2)

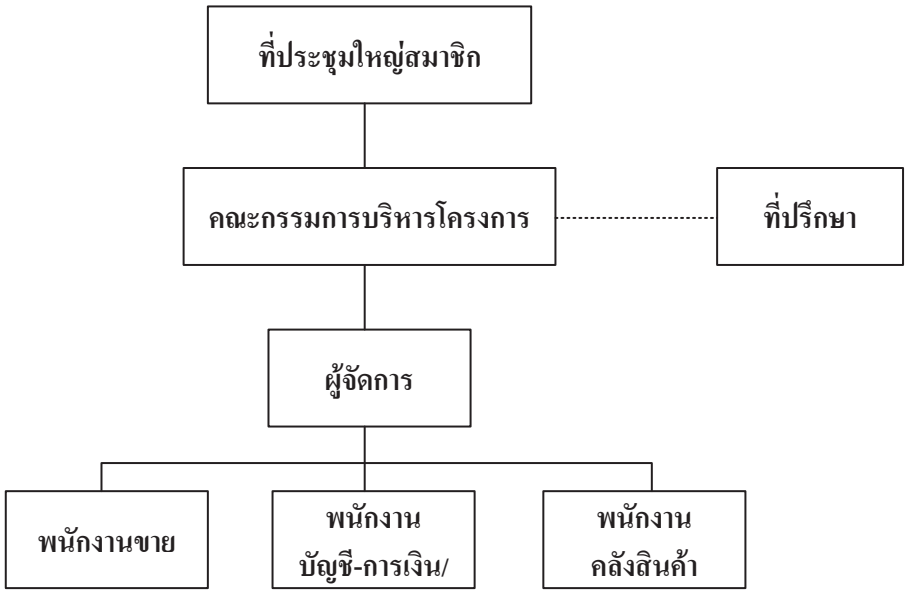

รูปที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานตัวแบบร้าน Farmer Shop

4) **ประมาณการเงินลงทุน และเงินทุนหมุนเวียน**

งบประมาณเงินลงทุน ประกอบด้วย ค่าเช่าสถานที่ (เดือนละ 12,000 บาท) ค่าตกแต่งสถานที่ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเงินทุนหมุนเวียน รวมทั้งสิ้น 3 ล้านบาท

5) **ประมาณการรายได้ – รายจ่ายดำเนินงาน**

ในช่วงเวลาของการพัฒนาตัวแบบร้าน Farmer Shop ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีแผนการเปิดดำเนินการในเดือนสิงหาคม 2554 ใช้เวลาทดสอบระบบ 2 เดือน และเริ่มดำเนินการ เดือนตุลาคม 2554 เป็นต้นไป และใช้เวลาในการบ่มเพาะธุรกิจ 2 ปี ภายใต้กระบวนการบริหารจัดการโซ่อุปทานผ่านกลไกเครือข่ายผู้ประกอบการ และผู้บริโภคที่น่าสนใจเข้าเป็นสมาชิกระหว่างเดือนตุลาคม 2554 – เดือนกันยายน 2556 ซึ่งคาดการประมาณรายรับ – รายจ่ายไว้ดังนี้

โครงการพัฒนาตัวแบบร้าน Farmer Shop

ประมาณการรายได้ – รายจ่าย

ระหว่างเดือนตุลาคม 2554 – เดือนกันยายน 2556

	รายการ	ต.ค.54 – ก.ย.55	ต.ค.55 – ก.ย.56
1.	**รายได้รวม :**	**1,220,000**	**3,062,000**
	1.1 รายได้จากการจำหน่ายสินค้า	600,000	2,400,000
	1.2 เงินอุดหนุนค่าจ้างพนักงาน	420,000	462,000
	1.3 เงินอุดหนุนอื่นๆ	200,000	200,000
2.	**รายจ่ายรวม :**	**1,200,000**	**2,842,000**
	2.1 ต้นทุนสินค้าขาย	480,000	1,920,000
	2.2 ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน		
	2.2.1 ค่าใช้จ่ายพนักงาน	420,000	462,000
	2.2.2 ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (ค่าสาธารณูปโภค , ค่าใช้จ่ายอื่นๆ)	240,000	360,000
	2.2.3 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด (10% ยอดขาย)	60,000	100,000
3.	**รายได้สุทธิส่วนเกิน (ส่วนขาด)**	**20,000**	**220,000**

หมายเหตุ : ประมาณการรายได้จากการจำหน่ายสินค้าปีแรก เดือนละ 50,000 บาท และปีที่สอง เดือนละ 100,000 บาท

5. กระบวนการวิจัย

การจัดตั้งและดำเนินการโครงการ Farmer Shop ในระยะที่ 2 จะมุ่งไปที่การบ่มเพาะธุรกิจร้านค้าปลีกควบคู่กับการบริหารจัดการโซ่อุปทาน เพื่อการพัฒนาระบบธุรกิจ Farmer Shop ตามกรอบแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น โดยกระบวนการวิจัย จะประกอบด้วย การดำเนินการที่สำคัญ 4 ขั้นตอน (รูปที่ 3)

5.1 การเตรียมการร้านค้า ประกอบด้วย กำหนดสถานที่ตั้ง การตกแต่งร้าน การจัดชั้นวางสินค้า การวางระบบเทคโนโลยีและอุปกรณ์ การจัดจ้าง เพื่อดำเนินการตามแผน

5.2 การทดสอบระบบเป็นเวลา 2 เดือน เพื่ออบรมบุคลากรและปรับระบบบริหารจัดการกับผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การอบรมบุคลากร การปรับระบบบริหารจัดการ การเปิดดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ และการประชุมวางแผนกับผู้เกี่ยวข้อง

5.3 การดำเนินการโครงการ Farmer Shop ควบคู่กับการพัฒนาเครือข่ายพันธมิตร ภายใต้โซ่อุปทาน ประกอบด้วย การบริหารจัดการร้านค้าปลีก การประชุมคณะกรรมการฯ การพัฒนา

เครือข่ายพันธมิตรภายใต้โซ่อุปทานตามกรอบแนวคิด / วิสัยทัศน์ การติดตามประเมินผล และการติดตามย้อนกลับ / มาตรฐานสินค้า

5.4 การสร้างแบรนด์ Farmer Shop ประกอบด้วย การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายสมาชิก และการติดตามแบรนด์ โดยจะมุ่งเน้นไปที่ประชาคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผู้สนใจ

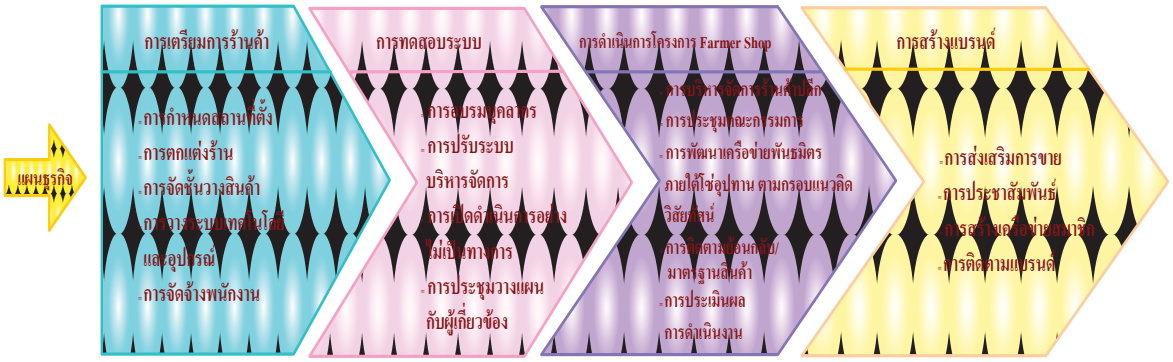

รูปที่ 3 กระบวนการโครงการ Farmer shop ระยะที่ 2 : การบ่มเพาะธุรกิจ

6. แผนการดำเนินงาน ระยะเวลา 2 ปี (15 ส.ค. 54 – 14 ส.ค. 56)

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินการโครงการการดำเนินการและพัฒนาตัวแบบ Farmer Shop ระยะที่ 2

กิจกรรม	ปีที่ 1												ปีที่ 2											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ระยะเตรียมการและทดสอบระบบ																								
การตกแต่งร้าน																								
การวางระบบเทคโนโลยี-อุปกรณ์	→																							
การจัดจ้าง-อบรมบุคลากร	→																							
การปรับปรุงระบบบริหารจัดการ																								
การประชุมวางระบบกับผู้เกี่ยวข้อง	→																							
การเปิดอย่างไม่เป็นทางการ		✓																						
2. การดำเนินการโครงการ	→																							
การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการ เดือนละครั้ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การคัดสรรสินค้าโดยคณะกรรมการคัดสรร เดือนละ 1 ครั้ง		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓
การประชุมติดตามงานกับฝ่ายจัดการ	→																							→
การจัดเวที จัด Event เครือข่ายสมาชิก เดือนละ 1 ครั้ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การ Road Show 3 เดือนครั้ง			✓			✓			✓				✓			✓								
การพัฒนาเครือข่ายอุปทานตามแนวระบบคุณค่า การค้าที่เป็นธรรม โดยทีมงานเครือข่ายอุปทาน																								

กิจกรรม	ปีที่ 1												ปีที่ 2											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
การพัฒนาคุณภาพสินค้าตามเงื่อนไข Farmer Shop โดยคณะทำงาน	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
การสร้างเครือข่ายกระจายสินค้าตามเงื่อนไข Farmer Shop ร่วมกับพันธมิตร	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
การติดตามมาตรฐานสินค้าด้วยกลไกคณะทำงานตรวจสอบย้อนกลับ จำนวน 5 ครั้ง (ใช้วิธีการสุ่มตรวจ)				✓			✓			✓			✓			✓								
การเจรจาธุรกิจ																								
3. การสร้างแบรนด์	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
การส่งเสริมการขาย โดยการจัดกิจกรรมในกลุ่มประชาคมคณะเศรษฐศาสตร์ และหน่วยงานที่สนใจทุกไตรมาส			✓			✓			✓			✓			✓			✓			✓			✓
การจัดโครงการของขวัญปีใหม่ วันแม่ วันพ่อ เทศกาลเปิดภาคเรียน	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
4. การรายงานวิจัย (รายงานความก้าวหน้า–รายงานสิ้นปี)						✓						✓						✓						✓
5. ส่งรายงานวิจัย						✓						✓						✓						✓

7. ผลงานที่ต้องส่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

7.1 รายงานวิจัย 6 เดือนแรก ประกอบด้วย

1. รายงานสรุปผลการขับเคลื่อน
2. ทำเนียบรายการสินค้า และผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ
3. รายงานผลการรณรงค์ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิก
4. รายงานผลการดำเนินงานร้าน Farmer Shop

7.2 รายงานวิจัยปีแรก ประกอบด้วย

1. รายงานผลการดำเนินงานร้าน Farmer Shop
2. ผลการประเมินความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อร้าน Farmer Shop
3. สรุปคุณค่าและมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการขับเคลื่อนโครงการฯ

7.3 รายงานวิจัย 6 เดือน ระยะที่ 2 ประกอบด้วย

1. ผลการพัฒนาคุณภาพสินค้าภายใต้โครงการ
2. ข้อสรุปเงื่อนไขมาตรฐานคุณภาพ Farmer Shop
3. รายงานผลการขับเคลื่อนกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ–สังคม
4. รายงานผลการดำเนินการโครงการ

7.4 รายงานวิจัย ปีที่ 2 ประกอบด้วย

1. รายงานสรุปการขับเคลื่อนโครงการในระยะบ่มเพาะธุรกิจ
2. คู่มือการจัดตั้งและดำเนินการร้าน Farmer Shop เพื่อการขยายผลในชุมชน
3. ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการขยายผลในชุมชน สหกรณ์ และผู้ประกอบการ

8. หน่วยงานรับผิดชอบ

สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8.1 คณะที่ปรึกษา

8.1.1 ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

8.1.2 รศ.ดร.จันทร์จรัส เรี่ยวเดชะ

8.1.3 คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ

8.1.4 รศ.ดร.สาโรช อังสุมาลิน

8.1.5 คุณมนตรี คงตระกูลเทียน

8.2 ทีมงานผู้เชี่ยวชาญ

8.2.1 ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มก.

8.2.2 ผู้เชี่ยวชาญจากบริษัทรีเทลลิ้ง (ไทยแลนด์) จำกัด

8.2.3 ผู้เชี่ยวชาญจากบรษัท ซีพี ออลล์ (มหาชน) จำกัด

8.2.4 ผู้เชี่ยวชาญจากบริษัท อดัมส์ เอ็นเตอร์ไพรเซส จำกัด

8.3 นักวิจัย

8.3.1 รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท	หัวหน้าโครงการวิจัย
8.3.2 ผศ.ดร.อภิรดี อุทัยรัตนกิจ	นักวิจัย
8.3.3 คุณดวงทิพย์ ระเบียบ	นักวิจัย
8.3.4 นางสาววสินธรา ขวยเขิน	นักวิจัย
8.3.5 นายธนวัฒน์ ธนะปลื้ม	นักวิจัย
8.3.6 พนักงานร้าน 4 คน	

ข้อเสนอโครงการ

โครงการ “เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์” ปีที่ 4

(15 สิงหาคม 2554 – 14 พฤศจิกายน 2555)

1. หลักการและเหตุผล

การดำเนินโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ถือเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนการพัฒนาการสหกรณ์ในเชิงวิชาการ โดยใช้กลไกของวารสารคนสหกรณ์และเว็บไซต์สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (www.cai.ku.ac.th) เป็นตัวขับเคลื่อนการนำข้อมูลข่าวสารและชุดความรู้จากการวิจัยเพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

การพัฒนาเว็บไซต์ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างเว็บไซต์และรูปแบบการนำเสนอใหม่ให้น่าสนใจมากขึ้น ประกอบด้วย การออกแบบเว็บไซต์ใหม่ การจัดทำระบบลงทะเบียนรับข่าวสารสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ การจัดทำภาพเคลื่อนไหวภายในเว็บไซต์ Pop up บทความประจำสัปดาห์ เว็บไซต์โครงการ Farmer Shop, คลังความรู้, เว็บไซต์ Facebook, บล็อคคลังความรู้ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ข้อมูลข่าวสารผ่านบล็อก, ระบบฐานข้อมูลการตลาดข้าวหอมมะลิ ต่าง ๆ เหล่านี้ได้เกิดเป็นเครือข่ายออนไลน์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจ โดยปัจจุบันมีการเชื่อมต่อเครือข่ายออนไลน์ 4 เครือข่าย เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจให้มากขึ้น

ในส่วนของการจัดทำวารสารคนสหกรณ์ จนถึงปีที่ 3 นั้น เป็นไปภายใต้กลไกการทำงานของคณะทำงานวารสารที่มีการประชุมเพื่อขับเคลื่อนภารกิจทุกสัปดาห์ โดยมุ่งเน้นไปที่การขยายเครือข่าย คอลัมน์นิสต์ในกลุ่มนักวิชาการเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการถอดความสำหรับบทความที่น่าสนใจจากแหล่งความรู้ในต่างประเทศ ดังนั้น โครงสร้างของเนื้อหาสาระที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละเล่ม ได้แก่ เติมความรู้ เล่าสู่กันฟังจากการวิจัย ติดตามความเคลื่อนไหวในแผนพัฒนาการสหกรณ์ และนานาสาระนั้น จะเชื่อมโยงกับภาพหน้าปกและมีความเชื่อมโยงกับสถานการณ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมของชุดโครงการฯ โดยคาดหวังจะเกิดเป็นคลังความรู้ วารสารคนสหกรณ์จะเป็นกลไกที่สำคัญส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนสหกรณ์ในเชิงอัตลักษณ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาบนหลักการพึ่งพาตนเองและร่วมมือกัน โดยปัจจุบันมีสมาชิกวารสารคนสหกรณ์ จำนวน 400 ราย จำแนกเป็นสหกรณ์ หน่วยราชการ สถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52, 28 และ 20 ตามลำดับ

การขยายผลการเผยแพร่วารสารคนสหกรณ์ไปในกลุ่มผู้นำสหกรณ์ขนาดเล็กและผู้สนใจภายใต้โครงการร่วมแบ่งปันสานฝันคนสหกรณ์ การฝากจำหน่ายที่ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และอื่นๆ ตลอดจนการทำ telesale ทำให้ทราบว่า ผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์ อยู่ในระดับต่ำ

ผลการประเมินความคิดเห็นจากสมาชิกสหกรณ์และผู้สนใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวารสาร ศนสหกรณ์ ได้ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ “ดี” และผลการจัดเวทีถอดบทเรียนในคณะทำงานได้มีข้อเสนอสำหรับการจัดทำวารสารในระยะต่อไป ที่สำคัญคือ การขยายกลุ่มเป้าหมายสมาชิกในระดับปัจเจกบุคคลให้มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP โดยการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เผยแพร่วารสารร่วมกับห้องสมุดสถาบันการศึกษา และหน่วยงานพันธมิตรให้มากขึ้น

อาจกล่าวได้ว่า โครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์เป็นกลไกหนึ่งที่สานต่อนโยบายการพัฒนาประเทศภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ การสร้างสถาปัตยกรรมทางสังคมด้วยการสนับสนุนการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีค่านิยมที่ดี มีการเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่สังคมมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งและเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศร่วมกัน โดยการดำเนินการโครงการในระยะ ที่ 4 นั้นจะเป็นการยกระดับการพัฒนากลไกการเชื่อมโยงความรู้จากการวิจัย และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม ในรูปของการพัฒนาคลังความรู้ **ระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม** และการสร้างเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างกว้างขวางขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างระบบการถ่ายโอนความรู้จากการวิจัย และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเป็นคลังความรู้สู่ระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรมเพื่อการเผยแพร่
2. เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ต www.cai.ku.ac.th ในการเป็นกลไกการถ่ายโอนความรู้ที่เกี่ยวข้อง และการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาคมวิจัย นักสหกรณ์ และผู้สนใจ
3. เพื่อจัดทำและเผยแพร่วารสารศนสหกรณ์ และการสร้างกลไกการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารในประชาคมสมาชิกวารสารศนสหกรณ์
4. เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีค่านิยมที่ดี มีการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

3. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

1. มีคลังความรู้สนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเชิงค่านิยม กระบวนทัศน์ หลักการ และแนวปฏิบัติที่ดี ภายใต้กรอบการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม
2. มีเครือข่ายสมาชิกวารสารศนสหกรณ์ในรูปแบบของสังคมฐานความรู้ที่จะเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศที่ก่อให้เกิดสมดุล ทั้งด้านทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3. มีเครือข่ายอินเตอร์เน็ตผ่านกลไก Social Network เข้ามาช่วยสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในมิติของการสร้างค่านิยม และการปรับกระบวนทัศน์การบริหารจัดการตามกรอบการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม

4. ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1. การยกระดับความสามารถของผู้นำ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาสหกรณ์ ด้วยการเข้าถึงความรู้ และข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

2. เกิดเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารตามกรอบระบบการพัฒนาคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรมผ่านกลไกวารสารคนสหกรณ์ เว็บไซต์สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และ Social Network

5. กรอบคิดการดำเนินการโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์

การดำเนินการโครงการเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ในระยะที่ 4 จะมุ่งเน้นที่การพัฒนาคลังข้อมูล (Data Warehouse) ที่รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ งานวิจัย แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการคัดสรร แล้วนำมาแปลงให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการใช้งานและการเผยแพร่ผ่านกลไกของเว็บไซต์ และวารสารคนสหกรณ์ ดังรายละเอียดในรูปที่ 5.1

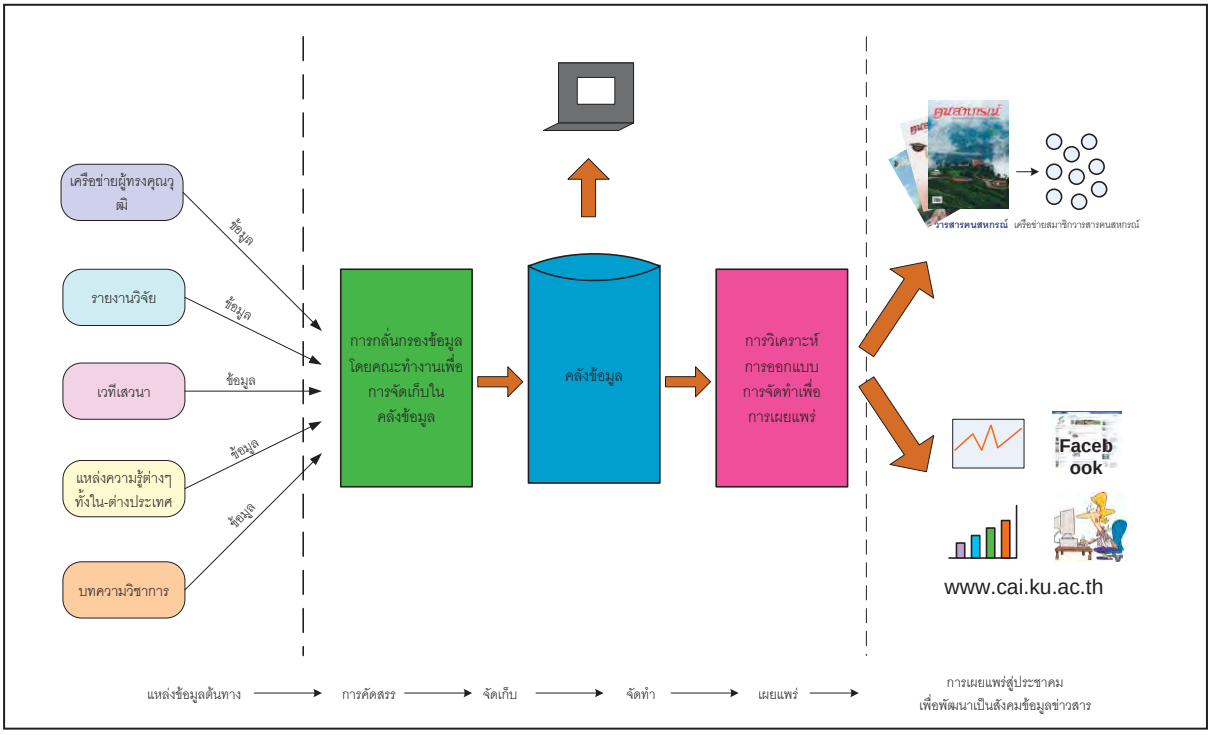

รูปที่ 1 กรอบคิดการดำเนินการโครงการเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ระยะที่ 4

6. กระบวนการดำเนินการ

กระบวนการทำงานภายใต้โครงการเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ ระยะที่ 4 ที่มุ่งเน้นในเรื่องการ

พัฒนาคลังข้อมูล และการขยายผลการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวางขึ้นในกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP จะเป็นไปตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (รูปที่ 5.2)

ขั้นตอนที่ 1 : การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สอดคล้องกับการดำเนินการของชุดโครงการ ในช่วงเวลาระยะที่ 4 และจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการโดยจำแนกเป็นส่วนงานการจัดทำคลังข้อมูล การจัดทำวารสาร และเว็บไซต์ ตลอดจนการจัดทำสื่อ–สิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยทีมงานผู้ประสานงานกลางและทีมวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 : การสืบค้นข้อมูล การรวบรวมรายงานที่เกี่ยวข้องและรายงานวิจัย การประสานงานเพื่อขอข้อมูลและบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัยจากแหล่งต่างๆ โดยทีมวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 : การกลั่นกรองข้อมูล การถอดความ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล การอัพโหลด การพัฒนาโครงสร้างระบบคลังข้อมูล การพัฒนาระบบการจัดทำวารสารฯนสหกรณ์ การประสานงานเพื่อจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ โดยคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนที่ 4 : การดำเนินการคลังข้อมูล การจัดทำวารสาร การจัดทำเว็บต์ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมวิจัย และผู้ประสานงาน

ขั้นตอนที่ 5 : การรณรงค์สมาชิกวารสาร การจัดบู๊ทประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการจัดกิจกรรมเผยแพร่ การสร้างเครือข่ายสมาชิกวารสารฯนสหกรณ์ และเครือข่ายอินเตอร์เน็ตในรูปของ Social Network ต่างๆ และการสนทนากลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการประเมินผลและการพัฒนา ภายใต้การสนับสนุนของผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคีพันธมิตร

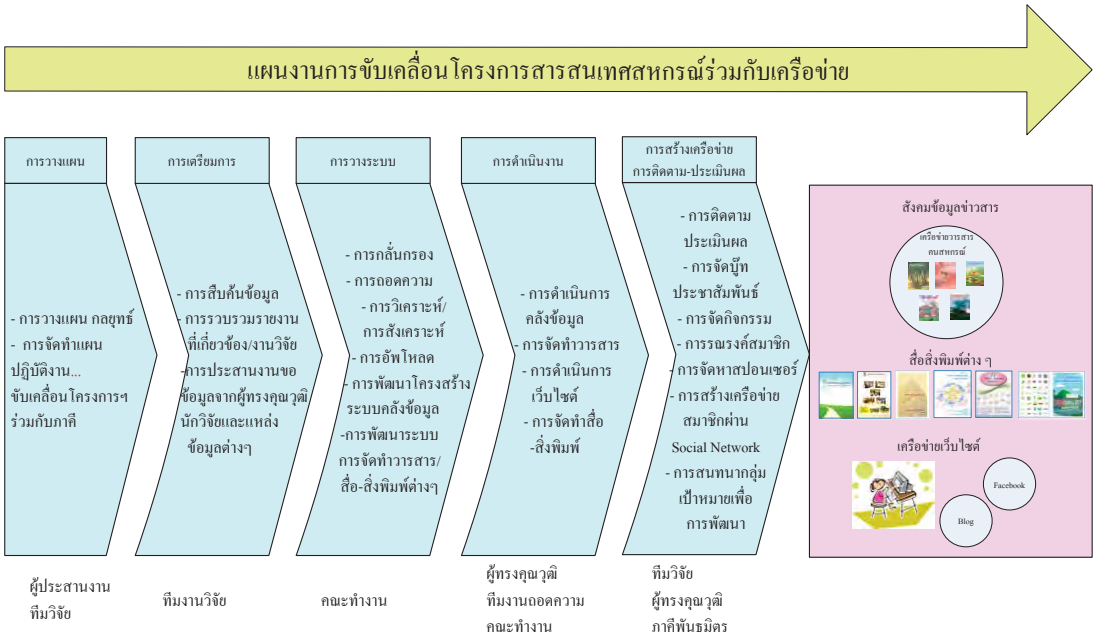

รูปที่ 2 กระบวนการขับเคลื่อนโครงการสารสนเทศสหกรณ์ ระยะที่ 4

6. แผนการดำเนินงาน (15 ส.ค. 54 – 15 พ.ย. 55)

ลำดับ	กิจกรรม	เดือน														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	การประชุมจัดทำแผนกลยุทธ์–แผนปฏิบัติการ	→														
2.	การเตรียมการ–การสืบค้นข้อมูล–การประสานงาน	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
3.	การวางระบบ–การกลั่นกรอง–การถอดความ–การอัพโหลดในฐานข้อมูล การพัฒนาโครงสร้างระบบคลังข้อมูล–วารสาร–เว็บไซต์		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
4.	การจัดทำรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน และ 12 เดือน						✓						✓			
5.	การดำเนินการคลังข้อมูล วารสาร เว็บไซต์ การจัดทำเอกสาร–สื่อ–สิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
6.	การสร้างเครือข่าย การจัดบู๊ท ประชาสัมพันธ์ การรณรงค์สมาชิก การสนทนากลุ่มเป้าหมาย การติดตามประเมินผล		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
7.	การสังเคราะห์และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์															✓

7. ผลงานที่ต้องส่ง สกว.

7.1 รายงานความก้าวหน้า 6 เดือน

1. แผนปฏิบัติการศูนย์สารสนเทศ
2. โครงสร้างการทำงานคลังข้อมูล
3. โครงสร้างเนื้อหาสาระของวารสารฯนสหกรณ์และเว็บไซต์
4. เอกสารเผยแพร่และสิ่งพิมพ์ 2 รายการและวารสารฯนสหกรณ์ 2 เล่ม

7.2 รายงานฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอสำหรับการพัฒนาศูนย์สารสนเทศด้านสหกรณ์ เพื่อการสานต่อนโยบายการยกระดับความสามารถของผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์และระบบคุณค่าการค้าที่เป็นธรรม

2. การประเมินผลการใช้ประโยชน์ของวารสารฅนสหกรณ์และเว็บไซต์ ผ่านกลไกเครือข่ายสมาชิกวารสารฅนสหกรณ์ และ Social Network

3. เอกสารเผยแพร่ สื่อพิมพ์และเมนูรายการในเว็บไซต์และบทความในวารสารฅนสหกรณ์

8. ทีมวิจัย

1) ที่ปรึกษา

1. ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย
2. ศ.ดร.กำพล อดุลวิทย์
3. รศ.วุฒิชัย กปิลกาญจน์
4. คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ
5. ศ.ดร.โสภิณ ทองปาน
6. รศ.ดร.สาโรช อังสุมาสิน
7. รศ.สมพร อิศวิลานนท์
8. อาจารย์เชิญ บำรุงวงศ์
9. อาจารย์ไพโรจน์ สุจินดา
10. นายแพทย์สมเกียรติ ธาตรีธร
11. อาจารย์วรเทพ ไวทยาวิโรจน์
12. คุณสุรจิตต์ แก้วชิงดวง
13. คุณดวงทิพย์ ระเบียบ
14. ผศ.ดร.ประพิณวดี ศิริศุภลักษณ์
15. คุณลดาวัลย์ คำภา
16. คุณสุเมธ ศรีจรรยา

2) หัวหน้าโครงการ นางสาวสายสุดา ศรีอุไร

3) เจ้าหน้าที่ศูนย์สารสนเทศ

1. นายสนธยา สีแดง
2. นางสาวผุสดี กลิ่นเกสร
3. นางสาววสินธรา ขวยเขิน

ข้อเสนอโครงการวิจัย

ชุดโครงการวิจัย การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ชื่อโครงการ : เครือข่ายกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ปีที่ 3

1. หลักการและเหตุผล

โครงการวิจัยเครือข่ายธุรกิจเชิงคุณค่าสวนสามพรานใน 2 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งมุ่งเน้นไปที่กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่าย กลุ่ม องค์กร ชุมชน ภายใต้แกนนำ คือ สวนสามพราน เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมแนวทางการเชื่อมโยงโซ่อุปทานในกลุ่มสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีสวนสามพรานในฐานะองค์การธุรกิจที่เห็นคุณค่าของการทำธุรกิจเพื่อสังคมและความสำคัญของการขับเคลื่อนธุรกิจสำหรับสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ในรูปแบบของการพัฒนาระบบธุรกิจเชิงคุณค่า โดยตั้งเป้าให้เกษตรกรใน อ.สามพราน และภาคีเครือข่าย ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีคืนความเป็นธรรมชาติสู่ชุมชนรอบสวนสามพราน และเป็นการส่งเสริมให้เกิดระบบสหกรณ์เพื่อสร้างการค้าที่มีคุณธรรมควบคู่กันไป โดยทางสวนสามพรานได้จัดสรรพื้นที่ส่วนหนึ่งให้ชุมชนนำสินค้าเกษตรมาจำหน่าย ซึ่งขณะนี้ได้ขับเคลื่อนออกมาในรูปแบบตลาดนัดวันเสาร์-อาทิตย์ ใช้ชื่อว่า “ตลาดสุขใจ” รูปแบบของตลาดสุขใจจะให้เกษตรกรรวมกลุ่มนำสินค้าในพื้นที่มาวางจำหน่ายมี ทั้งผัก ผลไม้ สินค้าหัตถกรรม อาหารสำเร็จรูป ส่วนหนึ่งเป็นสินค้าในแปลงเกษตรอินทรีย์ของสวนสามพรานเอง พร้อมทั้งมีบริการสุ่มตรวจหาสารตกค้างในผักผลไม้ที่ตลาด รูปแบบตลาดสุขใจเป็นอีกตัวอย่างของการต่อยอดเกษตรปลอดภัย ที่ในอนาคตจะยกระดับเป็นเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร เกษตรกรที่จะผ่านการคัดเลือกมาจำหน่ายสินค้าในตลาดสุขใจจะต้องได้มาตรฐานตามที่วางไว้ โดยมีคณะกรรมการบริหารดูแลให้ตลาดได้มาตรฐาน เป็นกระบวนการกลั่นกรอง ซึ่งเกษตรกรที่จะเข้ามาจำหน่ายจะต้องผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการบริหารตลาด นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร จากกระทรวงสาธารณะสุข เพื่อใช้ตรวจผักผลไม้โดยจะสุ่มตรวจเป็นประจำ ซึ่งผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าผัก-ผลไม้ ปลอดสารพิษอย่างแน่นอน

กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าฯ ยังได้ดำเนินการศูนย์เรียนรู้ เพื่อยกระดับความรู้แก่ การบริหารจัดการโซ่อุปทานสินค้าเกษตรปลอดภัย แก่ภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการและคนในชุมชน โดยจัดทำแผนการฝึกปฏิบัติและปฏิทินการอบรมเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์สุดท้ายของแต่ละเดือน ทั้งนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ในการประสานงานด้านวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย และปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ภาคีเครือข่าย เกษตรกร ผู้บริโภค ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป

สำหรับในผลการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมาได้รับผลสำเร็จตามความคาดหมาย กล่าวคือ มีเกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพัฒนายั่งยืนคลองจินดา กลุ่ม

ชาวสวนส้มโอนครชัยศรี ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติ ท่ามะขาม จ.กาญจนบุรี กลุ่มเกษตรกรพี่น้อง 2 ตำบล กลุ่มเกษตรกรตำบลคลองใหม่ กลุ่มเกษตรกรตำบลยายชาโดยได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งการเรียนรู้ผ่านกลไกศูนย์เรียนรู้ ตลาดสุขใจ และที่สำคัญเกษตรกร และสถาบันเกษตรต่างมีความมุ่งมั่น ที่จะขับเคลื่อนกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าฯ สู่เป้าหมายปณิธานร่วม คือ **ภาคีทุกคนต้องเข้าใจถึงเกษตรอินทรีย์ โดยมีสวนสามพรานเป็นเสาหลัก ในการให้ความรู้และปัญญาไปสู่ความกินดีอยู่ดี มีความสุขถ้วนหน้า**

ทางด้านผู้บริโภคที่เข้ามาอุดหนุนสินค้าจากตลาดสุขใจ ให้การตอบรับอยู่ในระดับดี โดยผลการสำรวจความคิดเห็น และพบว่า ลูกค้าประจำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยให้เหตุผลว่า “มีความพึงพอใจที่ได้มาอุดหนุนสินค้าเกษตรปลอดภัยจากเกษตรกรโดยตรง” อีกทั้งยังมีการรับรองมาตรฐาน สินค้าเกษตรปลอดภัยโดยตลาดสุขใจ นอกจากนั้น การขับเคลื่อนด้านการประชาสัมพันธ์ คือ สวนสามพรานประชาสัมพันธ์ผ่านกลไก รายการทีวี อาทิ รายการเจี๊ยบอ้อมพาเที่ยว ทางช่อง3 รายการครอบจักรวาล ทางช่อง5 รายการตลาดสดสนามเป้า ทางช่อง5 ทำให้มีผู้สนใจอย่างกว้างขวางขึ้น และส่งผลต่อยอดการจำหน่ายสินค้า ซึ่งหลังจากรายการออกอากาศ ยอดการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละเดือน

การดำเนินการงานวิจัยในระยะต่อไปจะเป็นการต่อยอดและขยายผลจากงานวิจัยระยะที่ 2 โดยมุ่งเน้นการสัมมนาทั้งด้านอุปทาน (Supply Side) และด้านอุปสงค์ (Demand Side) สำหรับผู้เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ทั้งในส่วนของการส่งเสริมการผลิต การตลาด การรับรองคุณภาพ การจัดการความรู้ การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ โดยยังคงยึดมั่นในกรอบทิศทางการดำเนินงานเดิมเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกันที่จะใช้เวทีเรียนรู้ปลุกจิตสำนึกเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ โดยมีสวนสามพราน เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการโซ่อุปทานเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

รูปที่ 1 ปณิธานร่วมของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน

การวิจัยจะมุ่งให้ความสำคัญ การจัดทำโครงการนำร่องในแปลงทดลองสำหรับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ภายใต้ทีมพี่เลี้ยงผู้เชี่ยวชาญ ทั้งด้านกิจกรรมต้นน้ำ กิจกรรมกลางน้ำ กิจกรรมปลายน้ำ มีตลาดสุขใจ และศูนย์เรียนรู้ที่จะเชื่อมระหว่างผู้ผลิต – ผู้บริโภค เพื่อการยกระดับวิถีการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ภายใต้ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายของสวนสามพราน โดยคาดหวังว่าการผนึกกำลังการทำงานร่วมกันในลักษณะดังกล่าวจะนำไปสู่การทำธุรกิจอย่างเป็นระบบมีแบบแผน มีสมรรถนะที่สามารถเผชิญอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ที่แข่งขันอย่างรุนแรงร่วมกัน เกิดเป็นสังคมเรียนรู้และมีแนวทางปฏิบัติที่ดีของการดำเนินธุรกิจร่วมกันของชุมชนอำเภอสามพราน ภายใต้หลักการพึ่งพาและร่วมมือกันมาแก้ปัญหาการประกอบอาชีพการเกษตร และการทำธุรกิจร่วมกัน

2. คำถามวิจัย

1. ทำอย่างไรจึงจะใช้กลไกตลาดเพื่อจัดระบบการเรียนรู้ที่จะยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกร

2. การยกระดับการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ (มาตรฐานQ) เกษตรกรควรดำเนินการอย่างไร

3. บริบทของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ส่งผลต่อภาคีเครือข่ายด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ผ่านกลไกตลาดสู่การยกระดับการผลิตเกษตรปลอดภัยสู่การผลิตเกษตรอินทรีย์

2. เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่สินค้าเกษตรอินทรีย์ (มาตรฐานQ)

3. เพื่อประเมินผลการดำเนินธุรกิจของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพรานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมของภาคีพันธมิตรและชุมชน

4. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

1. การยกระดับคุณภาพสินค้าสู่สินค้าเกษตรปลอดภัยและสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่า

2. เกิดตัวแบบการบริหารจัดการธุรกิจรูปแบบใหม่ของชุมชนที่เป็นกลไกในการขับทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม บนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน

5. ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1. การเกิดสังคมเรียนรู้ผ่านกลไกตลาดสู่การยกระดับการผลิตสู่เกษตรปลอดภัยและการผลิตเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรและชุมชน โดยมีโรงแรมสวนสามพรานเป็นแกนนำ

2. เกษตรกรและคนในชุมชนที่เข้าร่วมเป็นภาคีพันธมิตรกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าฯ สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ ตลอดจนเข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

6. กรอบคิดการดำเนินการวิจัย

กรอบคิดการวิจัยในปีที่ 3 ของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพรานนั้น การวิจัยจะมุ่งให้ความสำคัญ การจัดทำโครงการนำร่องในแปลงทดลองสำหรับเครือข่ายต่างๆ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ภายใต้ทีมพี่เลี้ยงผู้เชี่ยวชาญ ทั้งด้านกิจกรรมต้นน้ำ กิจกรรมกลางน้ำ กิจกรรมปลายน้ำ โดยมีตลาดสุขใจ และศูนย์เรียนรู้ ที่จะเชื่อมระหว่างผู้ผลิต – ผู้บริโภค เพื่อการยกระดับวิถีการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะมีกิจกรรมสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาเครือข่ายในระดับต้นน้ำ การพัฒนาเครือข่ายต้นน้ำจะใช้กลไกของศูนย์เรียนรู้ในการยกระดับความรู้และทักษะในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรผู้ผลิตที่เป็นสมาชิกของภาคีเครือข่าย จากการผลิตสินค้าเกษตรพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์ โดยจะพิจารณาตามศักยภาพและความพร้อมของตัวเกษตรกรผู้ผลิตเป็นสำคัญ ตลอดจนการทำแปลงเกษตรนำร่อง เพื่อเป็นศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

2. การพัฒนาเครือข่ายกลางน้ำ เกิดสังคมเรียนรู้ผ่านกลไกตลาดสู่การยกระดับการผลิตเกษตรปลอดภัยสู่การผลิตเกษตรอินทรีย์ จะเป็นเรื่องของการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าภายใต้ปณิธานที่กำหนดเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่า

3. การพัฒนาเครือข่ายระดับปลายน้ำ เกิดตัวแบบการบริหารจัดการธุรกิจรูปแบบใหม่เป็นกลไกในการขับทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม กลไกการบริหารจัดการตลาดสุขใจ พัฒนารูปลักษณ์ตลาดให้จูงใจผู้บริโภค เพื่อเป็นแนวทางหลักปฏิบัติให้แก่ภาคีเครือข่ายในการยกระดับสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่สินค้าเกษตรอินทรีย์

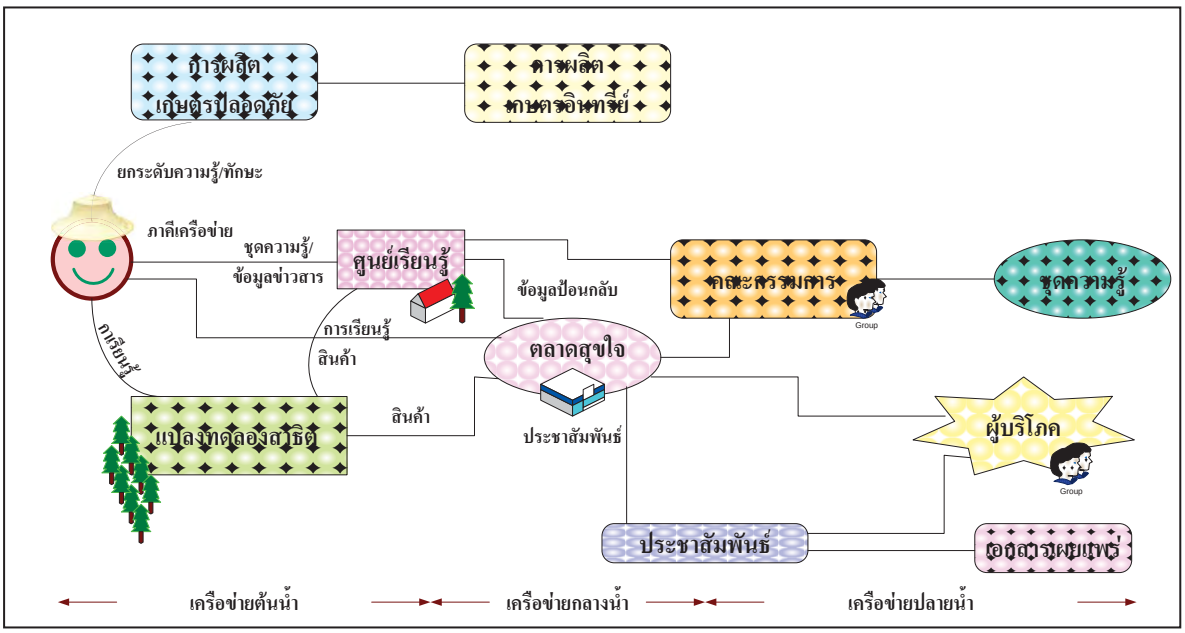

รูปที่ 2 กรอบคิดการวิจัยกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ปีที่3

7. ขั้นตอนและวิธีการวิจัย

การดำเนินการวิธีวิจัยเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้ (รูปที่ 4)

1. การประชุมทำความเข้าใจทบทวนเป้าหมายร่วม และมีการวางแผนการทำงานร่วมกันมีการมอบหมายภารกิจ ตามตัวชี้วัดระหว่างภาคีเครือข่าย

2. การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ผ่านกลไกตลาดสู่การจัดระเบียบภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์ การทำแปลงสาธิต และการติดตามผลการปฏิบัติงาน

3. การประสานงาน กับหน่วยงาน/องค์กร/ผู้ประกอบการ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ภาคีกลุ่มธุรกิจ การปฏิบัติอย่างมีแบบแผนในการยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์ของภาคี การศึกษาดูงานเพื่อการบูรณาการความร่วมมือผู้เกี่ยวข้อง

4. การติดตามและประเมินผล การสังเคราะห์/ถอดบทเรียนร่วมกัน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

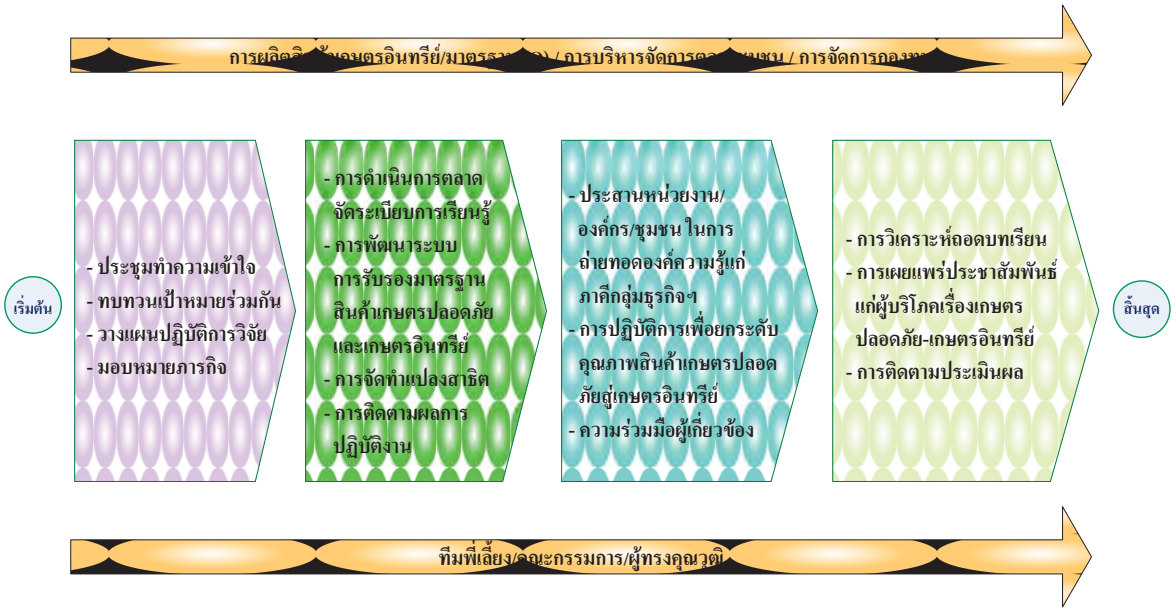

รูปที่ 3 ขั้นตอนและวิธีการวิจัย ปีที่3

8. แผนการวิจัย ปีที่ 3

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. การประชุมทำความเข้าใจ/ทบทวนเป้าหมายร่วมกัน	✓											
2. การวางแผนปฏิบัติการวิจัย/มอบหมายภารกิจภาคี	✓											
3. การดำเนินการตลาดสุขใจเพื่อจัดระเบียบการเรียนรู้	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
4. การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรปลอดภัยมาตรฐาน Q		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
5. การพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์		✓	✓	✓								
6. การถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกลไกศูนย์เรียนรู้/การศึกษาดูงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7. การติดตามประเมินผล					✓					✓		
8. การสังเคราะห์/ถอดบทเรียน			✓			✓			✓			✓
9. การจัดทำรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์						✓						✓

9. ผลงานที่ต้องส่ง สกว.

9.1 รายงานความก้าวหน้า (6 เดือน) ประกอบไปด้วย

(1) การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้เพื่อการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่สินค้าเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรภายใต้กลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่า การขับเคลื่อนแปลงเกษตรอินทรีย์นำร่อง

(2) ผลการขับเคลื่อนกลไกการตลาดในการจัดระเบียบการเรียนรู้ที่จะยกระดับเกษตรปลอดภัยสู่เกษตรอินทรีย์

(3) การขับเคลื่อนพัฒนาการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร (Q) ภายใต้การสนับสนุนของผู้เชี่ยวชาญ

(4) ผลการดำเนินงานแปลงสาธิต การทำเกษตรอินทรีย์ภายใต้การกำกับแนะนำ

9.2 รายงานฉบับสมบูรณ์ มีเนื้อหาประกอบด้วย

(1) ข้อเสนอสำหรับแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อการยกระดับทำการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

(2) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบมาตรฐานการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรปลอดภัยมาตรฐาน (Q)

(3) ผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม ของภาคีกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่า

(4) ความคิดเห็นของผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อกลไกการจัดระบบตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

(5) ข้อเสนอแนะสำหรับเชิงนโยบายในการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์

10. ทีมวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย :	คุณอรุษ	นวราช	โรงแรมสวนสามพราน
หัวหน้าโครงการวิจัยร่วม	คุณสุพจน์	สุขสมงาม	สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
นักวิจัย	1. คุณสุทิศ	จิราวุฒิพงศ์	โรงแรมสวนสามพราน
	2. คุณวิชัย	มีสวัสดิ์	โรงแรมสวนสามพราน
	3. คุณชมพูนุท	บุราชแขวง	โรงแรมสวนสามพราน

ข้อเสนอโครงการวิจัย

ชุดโครงการ การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ชื่อโครงการ: เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ปีที่ 3

1. หลักการและเหตุผล

ด้วยตระหนักดีว่าข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ โดยประเทศไทยครองตำแหน่งการเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อันดับหนึ่งของโลกมาช้านาน กอรปกับความเชื่อมั่นว่า ระบบธุรกิจของสหกรณ์ที่ยึดมั่นในหลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน โดยการขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ (multi purpose) นั้น จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการประกอบอาชีพของสมาชิกชาวนา ด้วยการส่งเสริมการผลิต การให้บริการการตลาด อีกทั้งแนวทางการดำเนินธุรกิจบนหลักการรวมซื้อ รวมขาย จะช่วยให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) และการสร้างอำนาจการต่อรอง (bargaining power) ของระบบธุรกิจสหกรณ์ เพื่อการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกชาวนาและการสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจการค้าข้าวของประเทศภายใต้ยุคแข่งขันเสรี ข้อมูลในปี 2550 ระบุว่า มูลค่าธุรกิจแปรรูปข้าวของสหกรณ์มีปริมาณหนึ่งแสนตันข้าวเปลือก ได้ปริมาณข้าวสารรวม 65,880 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,226 ล้านบาท โดยสัดส่วนการจำหน่ายข้าวสารของสหกรณ์ให้กับพ่อค้าคิดเป็นร้อยละ 42 ผู้บริโภคโดยตรง ร้อยละ 31 สหกรณ์ ร้อยละ 15 ห้างสรรพสินค้าร้อยละ 6 และผู้ส่งออก ร้อยละ 6 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2553)

เครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย มีพัฒนาการมาจากเครือข่ายความร่วมมือที่รู้จักกันในนาม “แคนดู โมเดล” ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้ชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด” โดยมีสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด เป็นแกนนำเครือข่าย โดยมุ่งหวังที่จะสร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจโดยการแบ่งภารกิจตามความถนัด ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด เน้นในเรื่องธุรกิจการรวบรวมผลผลิตข้าวเปลือก สหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด มุ่งเน้นธุรกิจการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ สหกรณ์การเกษตรโพนทอง จำกัด มุ่งเน้นเรื่องการจำหน่ายปุ๋ยแก่ภาคี

ด้วยทุนเดิมจากการก่อตัวเป็นเครือข่ายภายใต้ฐานคิด “เครือข่ายคุณค่า” ซึ่งให้ความสำคัญกับปณิธานการพึ่งพาและร่วมมือกัน และการดำเนินธุรกิจเครือข่ายภายใต้เป้าหมายร่วมนั้น ได้ขยายผลไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยที่มีภาคีเป็นสหกรณ์การเกษตร จำนวน 15 แห่ง กระจายตัวในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม มีสมาชิก 55,501 ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกข้าว 1.2 ล้านไร่ (บุญเกิด ภานนท์, 2552) โดยการขับเคลื่อนการดำเนินการเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ใน 2 ระยะที่ผ่านมานั้น ภาคีเครือข่ายได้ร่วมกันขับเคลื่อนแผนธุรกิจข้าวหอมมะลิภายใต้โซ่อุปทาน เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย สู่สากล” โดยมี

คณะกรรมการบริหารเครือข่ายอำนวยการในการมุ่งจัดทำแผนธุรกิจและแผนปฏิบัติการเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของภาคีเครือข่ายในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุนการผลิตแก่สมาชิก ภายใต้โครงการนำร่องของโครงการ และการพัฒนาช่องทางการตลาดภายใต้แบรนด์ข้าวเกิดบุญ

ตัวแบบธุรกิจเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยที่พัฒนาภายใต้การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ชี้ให้เห็นการปรับเปลี่ยน (Transformation) ของระบบธุรกิจสหกรณ์การเกษตรที่มีการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ โดยมีเจตนารมณ์ในการผนึกกำลังความร่วมมือสู่การบรรลุเป้าหมาย “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย สู่สากล” โดย**ในระดับต้นน้ำ** จะมีการเชื่อมโยงความร่วมมือในรูปภาคีในการส่งเสริมการปลูกข้าว GAP ด้วยการถ่ายโอนความรู้จากภาคีเครือข่ายคุณค่าผลไม้ จังหวัดจันทบุรี มีภาคีจัดหาปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย/เมล็ดพันธุ์) เพื่อลดต้นทุนการผลิต ภาคีด้านการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ในการปรับกระบวนทัศน์และฝึกทักษะด้านการบริหารจัดการธุรกิจ **ในระดับกลางน้ำ** มีการเชื่อมโยงภาคีการรวบรวมข้าวเปลือก และภาคีพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ภายใต้แผนการใช้เครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันในการลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ภาคีกองทุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ร่วมกัน ภาคีพัฒนาฐานข้อมูลการตลาดเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในแผนธุรกิจ **ในระดับปลายน้ำ** มีการเชื่อมโยงภาคีความร่วมมือในการกระจายสินค้าในช่องทางการตลาดใหม่ ภาคีการสร้างแบรนด์เชิงคุณค่า “แบรนด์ข้าวเกิดบุญ” ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภค (รูปที่ 1)

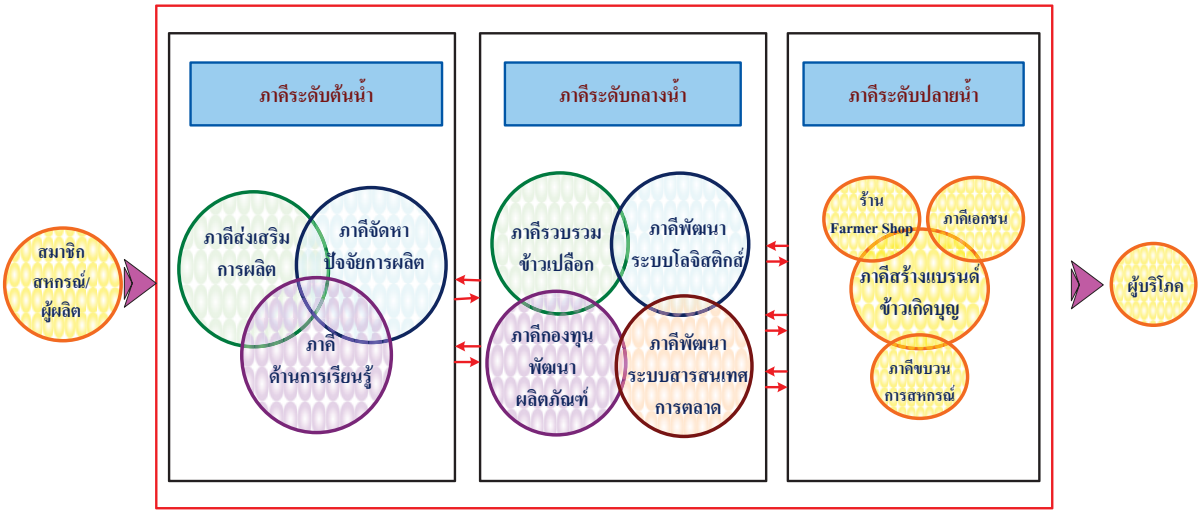

รูปที่ 1 ตัวแบบธุรกิจเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยที่มีการเชื่อมโยงภาคีพันธมิตรในการขับเคลื่อนธุรกิจภายใต้โซ่อุปทาน

ผลการดำเนินงานเครือข่ายฯ ในปีที่ 2 ก่อให้เกิดคุณค่าหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพ GAP (Good Agricultural Product) แม้จะอยู่ในระยะเริ่มต้น แต่ทำให้เกษตรกรที่ผ่านการเรียนรู้ในระบบการผลิตที่ดี ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการปฏิบัติที่จะช่วยให้เกิดความปลอดภัยจากการใช้สารเคมี และจะนำไปสู่การสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค

การเรียนรู้ร่วมกันของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และสร้างความเข้าใจในเรื่องตราสัญลักษณ์และข้อความที่ปรากฏอยู่ในบรรจุภัณฑ์ เท่ากับเป็นการยกระดับความเข้าใจเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์แก่ฝ่ายจัดการสหกรณ์

การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการตลาดข้าวหอมมะลิสหกรณ์ ภายใต้โครงการนำร่องใน 5 สหกรณ์ ได้ชี้ให้เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์ถึงคุณค่าและมูลค่าเพิ่มที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับจากสหกรณ์การเกษตร โดยพบว่า ราคาจำหน่ายข้าวเปลือกที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับสูงกว่าราคาจำหน่ายข้าวเปลือกที่สามารถจำหน่ายแก่โรงสีเอกชน ในขณะเดียวกันก็พบว่า ราคาจำหน่ายข้าวสาร 100% ชั้น 2 ที่สหกรณ์จำหน่ายได้สูงกว่าราคาข้าวสารที่โรงสีเอกชนขายได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณภาพข้าวสารของสหกรณ์ดีกว่าเพราะไม่ได้ปลอมปน ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริโภค ที่ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในรสชาติของข้าวเกิดบุญในระดับ “ดี” และเห็นด้วยกับสโลแกน “อิ่มทั้งท้อง อิ่มทั้งบุญ” อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยยังมีข้อจำกัดบางประการ ที่จำเป็นต้องให้การส่งเสริม สนับสนุนแก่ฝ่ายจัดการของสหกรณ์การเกษตรที่เป็นภาคี ได้แก่ ทักษะประสบการณ์ในการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ เพื่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และการนำประโยชน์ไปสู่สมาชิก

การวิจัยในปีที่ 3 จึงจะดำเนินการเพื่อต่อยอดการพัฒนาระบบธุรกิจเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยในเรื่องการส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพการผลิตทางการเกษตรที่ดี (GAP) แก่สมาชิก การขับเคลื่อนแบรนด์ข้าวเกิดบุญให้เป็นที่ประจักษ์ในสายตาผู้บริโภค ในภาพลักษณ์ของข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยที่มีคุณภาพ ผลิตโดยชาวนารายย่อย ซึ่งจะช่วยปกป้องภาพลักษณ์ข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยในช่วงเวลาของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อีกทั้งการพัฒนาเครือข่ายให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการสร้างพลังในการขับเคลื่อนธุรกิจสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมของเครือข่ายฯ ตามที่คาดหวัง

2. คำถามวิจัย

2.1 แนวทางการขับเคลื่อน “แบรนด์ข้าวเกิดบุญ” ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภคควรเป็นอย่างไร

2.2 กลไกการขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายฯ สู่ความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมควรเป็นอย่างไร

2.3 การขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายส่งผลดีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรและสมาชิกสหกรณ์อย่างไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนแบรนด์ข้าวเกิดบุญร่วมกับภาคีพันธมิตรให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้บริโภค

3.2 เพื่อพัฒนากลไกการขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิภายใต้โซ่อุปทาน สู่ความสำเร็จตามเป้าหมายร่วม “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยสู่สากล”

3.3 เพื่อประเมินผลการสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation) และมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่เป็นผลจากการดำเนินการเครือข่ายฯ

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 การยกระดับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์แก่ผู้นำและฝ่ายจัดการสหกรณ์การเกษตรที่เข้าร่วมโครงการวิจัย

4.2 ได้ชุดความรู้ สำหรับแนวทางการพัฒนาระบบธุรกิจสหกรณ์ภายใต้โซ่อุปทาน

4.3 ได้ตัวแบบธุรกิจในรูปแบบเครือข่ายสหกรณ์การเกษตรที่ใช้ “เป้าหมายร่วม” ในการขับเคลื่อนธุรกิจแนวทางใหม่ เพื่อนำไปสู่การยกระดับความสามารถในเชิงแข่งขัน และการรักษาภาพลักษณ์ข้าวหอมมะลิไทย

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

การขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยและการขับเคลื่อนแบรนด์ข้าวเกิดบุญในครั้งนี้ จะเป็นไปตามแนวคิดการตลาดยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 (ฟิลิป คอตเลอร์, 2550) ซึ่งให้ความสำคัญกับการตลาดแบบองค์รวม ซึ่งมิได้ให้ความสำคัญเพียงแค่หน่วยที่ทำหน้าที่การตลาดเท่านั้น แต่ต้องมีการวางแผนธุรกิจร่วมกันตั้งแต่การจัดหาปัจจัยการผลิต การผลิต การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา การส่งมอบผลิตภัณฑ์แก่ลูกค้า โดยการจัดสรรทรัพยากรร่วมกันอย่างมีคุณค่าที่เป็นเป้าหมายร่วม เพื่อให้ผู้บริโภคหรือลูกค้าได้รับรู้ถึงคุณค่าของแบรนด์ว่าดีอย่างไร มีความแตกต่างจากแบรนด์อื่นอย่างไร นอกจากนั้น จะได้นำเอาประสบการณ์การสร้างแบรนด์ข้าวคุณธรรม ที่เครือข่ายมูลนิธิธรรมะร่วมใจใช้เป็นกลยุทธ์การตลาดในการแก้ปัญหาราคาข้าวหอมมะลิอินทรีย์ตกต่ำด้วยการสร้างเอกลักษณ์ของแบรนด์ข้าวคุณธรรมให้มีความแตกต่างและเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในสายตาของผู้บริโภคได้สำเร็จ ซึ่งจุฑาทิพย์ ภัทราวาท (2553) ได้กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างแบรนด์ข้าวคุณธรรมว่ามิใช่ชื่อของผลิตภัณฑ์ แต่เป็นกล

ยุทธ์การตลาดที่เชื่อมโยงกระบวนการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการที่สามารถจัดการในตัวผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และการสื่อสารสร้างความเข้าใจแก่ผู้บริโภคให้ได้รับรู้ในเรื่องราวของคุณภาพสินค้า และการรับรู้ในเรื่องคุณค่าและความตั้งใจของเกษตรกรในการผลิตภายใต้เงื่อนไขคุณธรรม

กรอบคิดการขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายฯ และการขับเคลื่อนแบรนด์ข้าวเกิดบุญจะเป็นไปตามกรอบแนวคิดการตลาดแบบองค์รวม ซึ่งมีการบูรณาการขับเคลื่อนแผนธุรกิจเครือข่ายและการสร้างแบรนด์สู่การบรรลุเป้าหมายร่วม ดังรูปที่ 2 ซึ่งแผนธุรกิจจะประกอบด้วย แผนส่งเสริมการผลิตตามระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี (GAP) แผนการพัฒนาฐานข้อมูลสมาชิกเพื่อการตัดสินใจเชิงธุรกิจ แผนการรวบรวมและแปรรูป และแผนการตลาดสำหรับกระบวนการสร้างแบรนด์จะมุ่งไปที่การสร้าง Trust และการสร้าง Brand Equity ร่วมกับภาคีพันธมิตร Farmer Shop ศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ (ไร่สุวรรณ) ร้านสหกรณ์ผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อการบรรลุเป้าหมาย “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยสู่สากล”

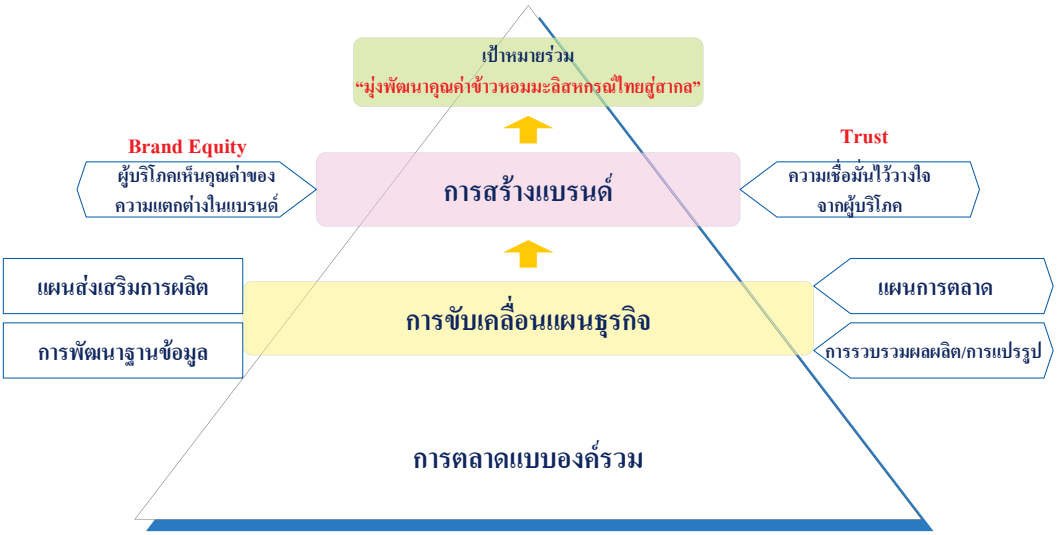

รูปที่ 2 การขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายฯและการขับเคลื่อนแบรนด์ข้าวเกิดบุญ

6. ขั้นตอนและกระบวนการวิจัย

6.1 การประชุมวางแผนปฏิบัติการวิจัยทั้งในระดับกิจกรรมต้นน้ำ (การส่งเสริม GAP) กิจกรรมกลางน้ำ (การบริหารจัดการธุรกิจเครือข่าย และกิจกรรมปลายน้ำ (การสร้าง Trust แก่ผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย) โดยใช้กลไกคณะกรรมการบริหารเครือข่ายและทีมวิจัย เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วม “มุ่งพัฒนาคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยสู่สากล”

6.2 การวางแผนธุรกิจเครือข่ายฯ ภายใต้โซ่อุปทาน และกรอบแนวทางการใช้ทรัพยากรร่วมของภาคีพันธมิตรเครือข่าย เพื่อเสริมพลังในการขับเคลื่อนธุรกิจเครือข่าย

6.3 การขับเคลื่อน “แบรนด์ข้าวเกิดบุญ” ร่วมกับภาคีร้าน Farmer Shop ศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ (ไร่สุวรรณ) ร้านสหกรณ์ผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด และเครือข่ายสหกรณ์ ให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของผู้บริโภคและการเป็นข้อมูลป้อนกลับในการยกระดับการสร้างแบรนด์ข้าวหอมมะลิของภาคีเครือข่าย

6.4 การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเครือข่ายฯ สำหรับผลงานสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าเพิ่มแก่ภาคีพันธมิตร และผู้บริโภค

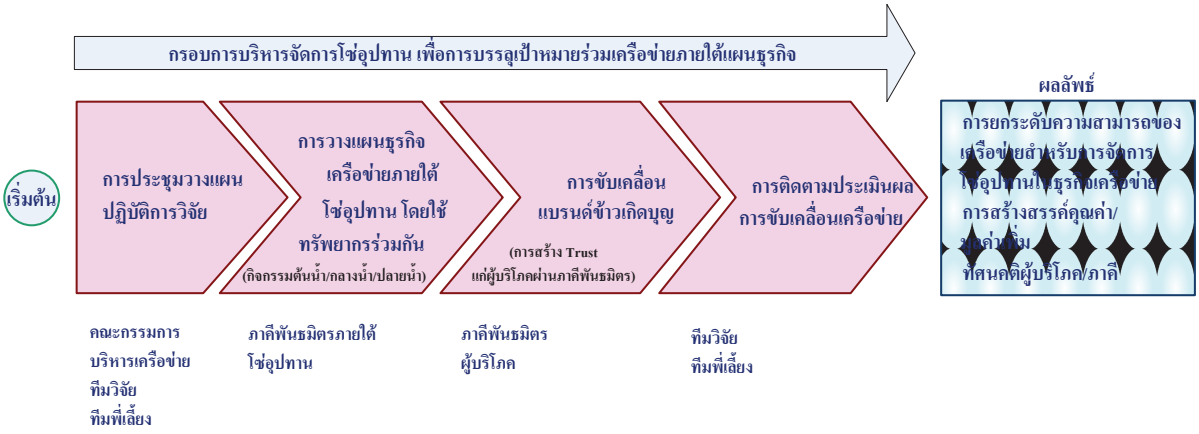

รูปที่ 3 ขั้นตอนและกระบวนการวิจัย

7. แผนการวิจัย

ตารางที่ 1 แผนการวิจัยโครงการเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ระยะที่ 3

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. การประชุมวางแผนปฏิบัติการวิจัย	→											
2. การวางแผนธุรกิจเครือข่ายฯ		→										
3. การขับเคลื่อนแผนธุรกิจ – ด้านการส่งเสริมการผลิตแก่สมาชิก (GAP) – ด้านการพัฒนาฐานข้อมูล (การผลิต–การตลาด) – ด้านการรวบรวมผลผลิต – ด้านการตลาด		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
– ด้านการขับเคลื่อนแบรนด์ “ข้าวเกิดบุญ”												
4. การประชุมคณะกรรมการบริหารเครือข่ายเพื่อติดตาม–ขับเคลื่อนแผนธุรกิจสู่เป้าหมายร่วม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. การจัดเวทีเรียนรู้–ศึกษาดูงาน			→			→			→			
6. การรวบรวม–วิเคราะห์–จัดทำรายงาน			→			→				→		→
7. การร่วมกิจกรรมการวิจัย–การจัดทำรายงานความก้าวหน้า และการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์	→					→						→

8. ผลงานที่ต้องส่ง สกว.

8.1 รายงานความก้าวหน้า (6 เดือน) ประกอบด้วย

1) แผนการขับเคลื่อนธุรกิจเครือข่ายที่มีการกำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณค่า / มูลค่า

2) แผนการขับเคลื่อนแบรนด์ “ข้าวเกิดบุญ”

8.2 รายงานฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย

1) ผลการดำเนินงานเครือข่ายฯในการสร้างสรรค์คุณค่า และมูลค่าเพิ่มแก่ภาคีพันธมิตรและผู้เกี่ยวข้อง

2) ชุดความรู้สำหรับแนวทางการพัฒนาระบบธุรกิจเครือข่ายสู่เป้าหมายร่วม

3) ตัวแบบธุรกิจเครือข่ายในแนวทางของการบริหารจัดการโซ่อุปทาน

4) ชุดความรู้แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจแก่ผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์สินค้าสหกรณ์

9. ทีมวิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย : คุณบุญเกิด ภานนท์
ประธานกรรมการบริหารเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิ
สหกรณ์ไทย
สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด

206 หมู่2 ถ. ปัทมานนท์ ต.เกษตรวิสัย อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด 45150

โทร.043-589190- 043-530251 มือถือ (081)9544513

2. หัวหน้าโครงการวิจัยร่วม: นางสาวธราภรณ์ ศรีงาม

นักวิจัยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

ชั้น 2 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

50 พหลโยธิน ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร./โทรสาร (02) 9406300

3. นักวิจัย : 1. คุณบุญล้วน อุดมพันธ์

ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายโรงสีสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด

สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด

206 หมู่2 ถ. ปัทมานนท์ ต.เกษตรวิสัย อ.เกษตรวิสัย จ. ร้อยเอ็ด 45150

โทร.043-589190- 043-530251 มือถือ (081)9544513

2. คุณธนณฐ์วรรธ์ แสงหวัง

ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรปราสาท จำกัด

สหกรณ์การเกษตรปราสาท จำกัด

2 ม.7 ถนนสุรินทร์-ช่องจอม ต.กังแอน อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ 32140

โทร. 044-551227

3. คุณรุ่งอรุณ เมชาวกรกุล

ผู้จัดการชุมนุมสหกรณ์บุรีรัมย์ จำกัด

60/1 อำเภอเมือง บุรีรัมย์ 31000 โทร.044-611 601

4. คุณขนิษฐา บวชสันเทียะ

ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรพิมาย จำกัด

สหกรณ์การเกษตรพิมาย จำกัด

67 หมู่ 6 ถนนพิมาย-ตลาดแค ต.ในเมือง อ.พิมาย จ.นครราชสีมา 30110

โทร.044-471128 มือถือ (089) 4281653

5. คุณวิทูล ธรรมเดชากุล

ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด

สหกรณ์การเกษตรกระสัง จำกัด

107 ม.21 ถ.กระสัง-พลับพลาชัย ต.กระสัง อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์ 31160

โทร.044-691287,691405

6. คุณประยุทธ หงษ์ทอง

ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสุวรรณภูมิ จำกัด

120 ต.สระคู อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด 45130

โทร. 043-580223 โทรสาร 043-580224 มือถือ (081) 9545238

7. คุณจำรัส จันทร์ศรี

ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด

สหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด

1232-1235 ถ.สุขาภิบาล 7 ม.11 ต.บรบือ อ.บรบือ

จ.มหาสารคาม 44130

โทร.043-771421 โทรสาร 043-770370 มือถือ (081) 7687539

8. นางสาวอภิญญา พลอาสา

เจ้าหน้าที่สารสนเทศ

สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด

206 หมู่2 ถ. ปัทมานนท์ ต.เกษตรวิสัย อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด

45150

โทร.043-589190- 043-530251

ข้อเสนอโครงการวิจัย

ชุดโครงการวิจัย การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ชื่อโครงการวิจัย : เครือข่ายคุณค่าผลไม้ ระยะที่ 3

1. หลักการและเหตุผล

การขับเคลื่อนสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) ทำให้เกิดการเชื่อมโยงธุรกิจที่ซับซ้อนมากขึ้น กอรปกับเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่มีสมรรถนะสูง ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีส่วนทำให้การแข่งขันด้านการตลาดยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น

ในส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจผลไม้ ก็ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็ก เช่น สหกรณ์การเกษตร ซึ่งรวบรวมผลไม้จากเกษตรกรรายย่อย ก็จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบธุรกิจให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่ทัดเทียมกับคู่แข่งขัน เพื่อการนำประโยชน์สู่สมาชิก

ผลสืบเนื่องจากราคายางที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรชาวสวนผลไม้หันไปปลูกยางพาราแทนการปลูกผลไม้ เนื่องจากแรงจูงใจของราคาและนโยบายส่งเสริมการปลูกยางของรัฐ จนเรียกได้ว่าเกิดเป็นกระแส “ตื่นยาง” ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการเกษตรมีข้อห่วงใยที่อาจส่งผลกระทบทั้งที่มีต่อตัวเกษตรกร เศรษฐกิจการเกษตร และสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางอาหารของประเทศ

2. ความเป็นมาของการวิจัย

โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเพิ่งสิ้นสุดโครงการระยะที่สองเมื่อปีที่ผ่านมาได้นำมาซึ่งตัวแบบการดำเนินธุรกิจเครือข่ายคุณค่าผลไม้ภายใต้โซ่อุปทานร่วมกันระหว่างกลุ่มสมาชิกชาวสวนผลไม้คุณภาพ สหกรณ์การเกษตร ผู้รวบรวมในท้องถิ่น ผู้ประกอบการทั้งในระดับส่งออกและห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ โดยมีสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรมะขามจำกัด ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนแผนธุรกิจที่มีทีมพี่เลี้ยงที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์คอยให้คำแนะนำ (รูปที่ 1)

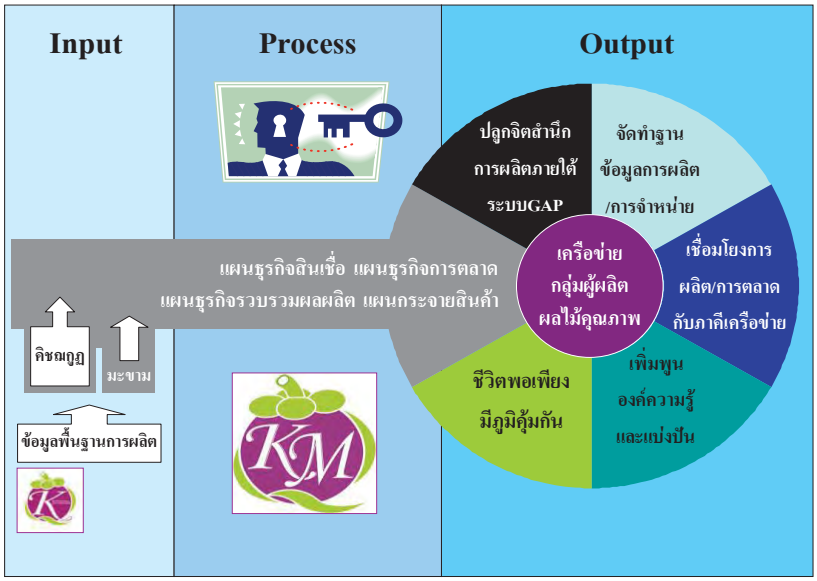

รูปที่ 1 กรอบการขับเคลื่อนเครือข่ายคุณค่าผลไม้ภายใต้โซ่อุปทาน

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้นำไปสู่การถ่ายโอนความรู้ ในหลายระดับ อาทิเช่น การถ่ายโอนความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านไปสู่เกษตรกรในชุมชนโดยใช้กลไกกลุ่มสมาชิกชาวสวนผลไม้คุณภาพ การถ่ายโอนความรู้จากสหกรณ์พี่ไปสู่สหกรณ์น้อง (สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด ไปสู่สหกรณ์การเกษตรมะขาม จำกัด) การถ่ายโอนความรู้เรื่องการบรรจุหีบห่อจากผู้ส่งออกไปสู่ฝ่ายจัดการสหกรณ์และการถ่ายโอนความรู้จากเกษตรกรไปสู่การสร้างทายาทชาวสวนผลไม้

สถานการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นกระบวนการสร้างสรรค์คุณค่าที่ย่อมส่งให้เกิดผลดีต่อนโยบายด้านการสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพชาวสวนผลไม้ และการสร้างความสามารถในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในภาวะการแข่งขันเสรี นอกจากนั้นยังพบว่าผลกระทบการวิจัยในโครงการดังกล่าวได้นำไปสู่การปรับความคิดของเจ้าหน้าที่รัฐที่กำกับดูแลและส่งเสริมสหกรณ์ให้ได้เปิดโอกาสในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ ในประเด็นของการสร้างภาคีพันธมิตรกับผู้ประกอบการภาคีโซ่อุปทาน ซึ่งส่งผลดีต่อการเปิดช่องทางทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดในต่างประเทศ โดยเครือข่ายผู้ผลิตผลไม้คุณภาพของสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด สามารถจำหน่ายผลไม้คุณภาพ (มังคุดและเงาะ) ในตลาดภายในประเทศ 192 ตัน และจำหน่ายในตลาดต่างประเทศได้ 188 ตัน ในขณะที่เครือข่ายผู้ผลิตผลไม้คุณภาพของสหกรณ์การเกษตรมะขาม จำกัด จำหน่ายผลไม้ในตลาดในประเทศได้ 290 ตัน และตลาดต่างประเทศ 2,850 ตัน (ศศิธร วิเศษ และคณะ, 2554)

ช่องทางการตลาดในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดค้าส่ง ค้าปลีก ห้างสรรพสินค้า และเครือข่ายสหกรณ์ในต่างจังหวัด โดยในปี 2554 สหกรณ์การเกษตรมะขาม จำกัด มีแผนการรวบรวมและจำหน่ายผลไม้ (เงาะ มังคุด ลองกอง และสละ) ร่วมกับห้างแม็คโคร 640 ตัน ส่วนช่องทางการตลาดต่างประเทศนั้น มีแผนส่งมอบผลผลิตแก่บริษัท ริชฟิวส์ จำกัด ไปตลาดต่างประเทศ 650 ตัน

การก่อเกิดเป็น “กลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ” ที่มีพ่อวิชัย ประกอบทรัพย์เป็นแกนนำนั้น ได้ก่อเกิดเป็นสังคมเรียนรู้ที่มีแผนงานในการพัฒนาทายาทเกษตรกรจากรุ่นพ่อไปสู่รุ่นลูก และขยายผลไปในหมู่เกษตรกรที่สนใจอย่างกว้างขวาง โดยเกษตรกรเหล่านี้มีปณิธานร่วมกันที่จะร่วมมือกันในการเผยแพร่ความรู้ตามกรอบสร้างจิตสำนึกการผลิตผลไม้คุณภาพ เพื่อยกระดับการผลิตผลไม้แก่เกษตรกร โดยใช้กลไกเครือข่ายผู้ผลิตผลไม้คุณภาพและสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 กรอบการสร้างจิตสำนึกการผลิตผลไม้คุณภาพของเครือข่ายฯ

อย่างไรก็ตาม พบว่านโยบายรัฐในการส่งเสริมพืชยุทธศาสตร์ยางพารา และปาล์มน้ำมันในรอบปีที่ผ่านมา เป็นเหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวสวนผลไม้ตัดสินใจหันไปปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันแทนผลไม้ โดยคาดหวังที่จะลดความเสี่ยงและได้ผลตอบแทนที่ดีขึ้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลทั้งระดับปัจเจกบุคคลและนโยบายด้านความมั่นคงทางอาหารของประเทศในระยะยาว ดังนั้น โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้ในระยะที่ 3 จึงจะดำเนินการโดยมุ่งเน้นที่จะนำทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางสังคมของเครือข่ายคุณค่าผลไม้ที่มีอยู่ ต่อยอดไปในแนวทางของการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างพันธมิตรธุรกิจภายใต้โซ่อุปทานผลไม้คุณภาพ เพื่อการยกระดับความสามารถในการผลิตผลไม้คุณภาพของสมาชิกสหกรณ์ และการจัดการธุรกิจผลไม้ภายใต้การดำเนินงานของสหกรณ์ตั้งแต่การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนการผลิต การตลาด การกระจายสินค้า เพื่อให้ได้มาซึ่งการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพในการกระจายผลผลิตในช่องทางการตลาดต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนการสืบทอดทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่ให้สามารถทำการเกษตรเชิงธุรกิจให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพต่อไป

3. คำถามวิจัย

3.1 ตัวแบบธุรกิจเครือข่ายผลไม้ภายใต้โซ่อุปทาน ที่ส่งผลดีต่อการประกอบอาชีพที่มั่นคงของชาวสวนผลไม้ และดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ควรเป็นอย่างไร

3.2 นโยบายรัฐในการสนับสนุนเกษตรกรชาวสวนผลไม้เพื่อให้เกิดความมั่นคงในอาชีพควรเป็นอย่างไร

4. วัตถุประสงค์การวิจัย

4.1 เพื่อศึกษาแนวทางการขยายผลการให้การเรียนรู้ตามกรอบการปลูกจิตสำนึกการผลิตผลไม้คุณภาพภายใต้ระบบ GAP และการปรับความคิดการผลิตผลไม้อย่างยั่งยืน

4.2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาธุรกิจผลไม้ภายใต้โซ่อุปทานของสหกรณ์การเกษตรในการสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่สมาชิก

5. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

5.1 ได้ขยายผลนำทุนความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่ดีของกลุ่มชาวสวนผลไม้คุณภาพไปสู่เกษตรกรชาวสวนผลไม้อื่น เพื่อปรับทัศนคติและความคิดสำหรับการผลิตผลไม้คุณภาพเพื่อความยั่งยืนและรักษาฐานทรัพยากรการเกษตรของประเทศให้มั่นคง

5.2 ได้ตัวแบบธุรกิจผลไม้ของสหกรณ์การเกษตรที่มีการบริหารจัดการธุรกิจภายใต้โซ่อุปทาน อันนำมาซึ่งความมั่นคงในการประกอบอาชีพของเกษตรกรชาวสวนผลไม้

5.3 ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ที่จะสร้างความมั่นคงในอาชีพ และการพัฒนาธุรกิจผลไม้คุณภาพของสหกรณ์การเกษตร

6. ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

6.1 เกิดสังคมเรียนรู้ผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ ซึ่งจะเป็นกลไกในการสร้างทายาทเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้คุณภาพในอนาคต

6.2 ยกระดับขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจผลไม้ของสหกรณ์การเกษตรภายใต้โซ่อุปทาน

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้ในระยะที่ 3 จะเป็นการนำทุนความรู้ “การปลูกจิตสำนึกการผลิตผลไม้คุณภาพ” ซึ่งมีแกนนำ คือ พ่อวิชัย ประกอบทรัพย์ และทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่ ตลอดจนเครือข่ายธุรกิจผลไม้ภายใต้แกนนำ คือ สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรมะขาม จำกัด มาใช้ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะลดอุปสรรคที่มาจากนโยบายรัฐที่

ก่อให้เกิดกระแสการปรับเปลี่ยนอาชีพของชาวสวนผลไม้หันไปปลูกยางพาราที่กำลังเผชิญหน้าในปัจจุบัน

โครงสร้างการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีกลไกที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ได้แก่ **ชุดความรู้** "การปลูกจิตสำนึกผลไม้คุณภาพ" **กลุ่มแกนนำปราชญ์ชาวสวนผลไม้** ที่มีจิตวิญญาณความรู้ ทักษะประสบการณ์การผลิตผลไม้คุณภาพ พร้อมถ่ายโอนความรู้แก่ผู้สนใจ และมี**ศูนย์เรียนรู้**สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด และศูนย์เรียนรู้สหกรณ์การเกษตรมะขาม จำกัด ที่มีเอกลักษณ์เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในการถ่ายโอนความรู้ ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนของ**นักวิชาการสำนักงานสหกรณ์จังหวัดที่มีความเชี่ยวชาญ**

การขับเคลื่อนการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งไปที่การพัฒนาตัวแบบธุรกิจเครือข่ายผลไม้ภายใต้โซ่อุปทานที่จะสามารถยกระดับความเข้มแข็งในการดำเนินธุรกิจผลไม้สหกรณ์ภายใต้โซ่อุปทานควบคู่กับการสร้างความมั่นคงในอาชีพของชาวสวนผลไม้ โดยใช้กลไกทั้ง 4 ประการ ในการขับเคลื่อนร่วมกับภาคีหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาความมั่นคงในอาชีพของชาวสวนผลไม้

เป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานนั้น มุ่งไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลงใน 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : สมาชิกสหกรณ์ชาวสวนผลไม้ และเกษตรกรชาวสวนผลไม้ที่สนใจ ภายใต้กระบวนการวิจัยจะใช้กลไกศูนย์เรียนรู้ นำชุดความรู้และปราชญ์ชาวสวนผลไม้ถ่ายโอนความรู้สู่เกษตรกรเพื่อการปลูกจิตวิญญาณการทำสวนผลไม้คุณภาพ และปรับความคิดเรื่องการทำการเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งจะก่อให้เกิดสำนึกและกระบวนทัศน์ในการประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม และลดกระแสความตื่นตัวในการเปลี่ยนอาชีพดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

กลุ่มที่ 2 : ภาคีพันธมิตรภายใต้โซ่อุปทาน ภายใต้กระบวนการวิจัยนั้นจะใช้กลไกของแผนธุรกิจที่คำนึงถึงการตลาดแบบองค์รวมที่จะร่วมมือกันพัฒนาระบบธุรกิจผลไม้ของเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานสู่การบรรลุเป้าหมายร่วม ในการกระจายผลไม้ผ่านช่องทางการตลาดต่าง ๆ สู่ผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ 3 : ผู้บริโภค การวิจัยในครั้งนี้จะขยายผลไปสู่การสร้าง Trust ในผลไม้คุณภาพของเครือข่ายในกลุ่มผู้บริโภคภายใต้ช่องทางการตลาด Farmer Shop สหกรณ์ และช่องทางการตลาดต่าง ๆ

ซึ่งแนวทางการดำเนินการดังกล่าว จะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจของเครือข่ายผลไม้ การสร้างความมั่นคงในอาชีพของชาวสวนผลไม้ และการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจในผลไม้คุณภาพแก่ผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

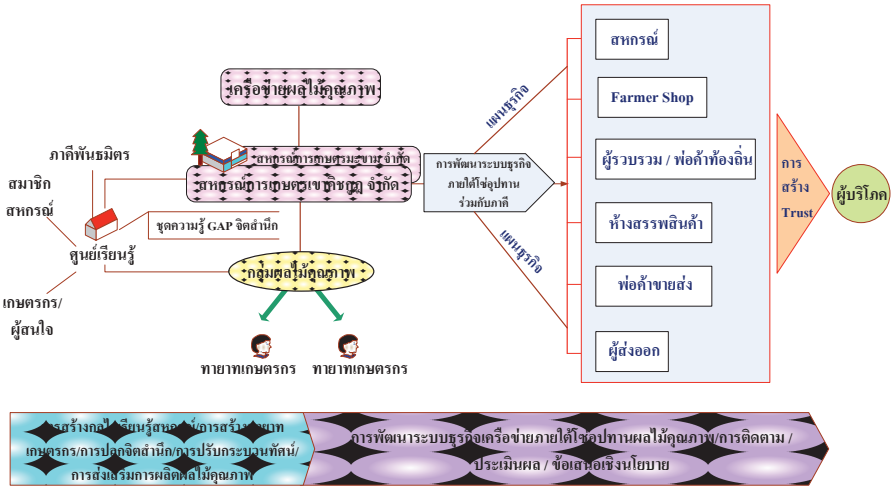

รูปที่ 3 กรอบคิดการขับเคลื่อนการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้ ระยะที่ 3

8. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 : การจัดเวทีถอดบทเรียนเครือข่าย การจัดเวทีกำหนดแนวทางกิจกรรมเครือข่ายที่นำทุนทางสังคม และทุนทางเศรษฐกิจของเครือข่ายคุณค่าผลไม้คุณภาพ มาขยายผลเพื่อการพัฒนาระบบธุรกิจเครือข่ายผลไม้คุณภาพภายใต้โซ่อุปทาน และการกำหนดแนวปฏิบัติการวิจัยของทีมวิจัยกับภาคี และ Farmer Shop

ขั้นตอนที่ 2 : การขับเคลื่อนแผนงานเครือข่ายโดยมีสหกรณ์การเกษตรเขาคิชกูฏ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรมะขาม จำกัด เป็นแกนนำและขับเคลื่อนธุรกิจเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน ทั้งในระดับการผลิตและการตลาดผ่านกลไก กลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ ทายาทเกษตรกรและภาคีผู้ประกอบธุรกิจภายใต้โซ่อุปทานสู่ผู้บริโภค

ขั้นตอนที่ 3 : การจัดเวทีสนทนากลุ่มเป้าหมายในหมู่ภาคีภายใต้โซ่อุปทานสหกรณ์ ผู้ส่งออก ร้าน Farmer Shop ผู้รวบรวม พ่อค้าคนกลาง และพ่อค้าขายส่ง เพื่อหาแนวทางการเชื่อมโยงธุรกิจเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจสหกรณ์ และการบรรลุเป้าหมายร่วม

ขั้นตอนที่ 4 : การจัดเวทีถอดบทเรียนกับผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจสหกรณ์ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ภายใต้โซ่อุปทานและข้อเสนอเชิงนโยบาย

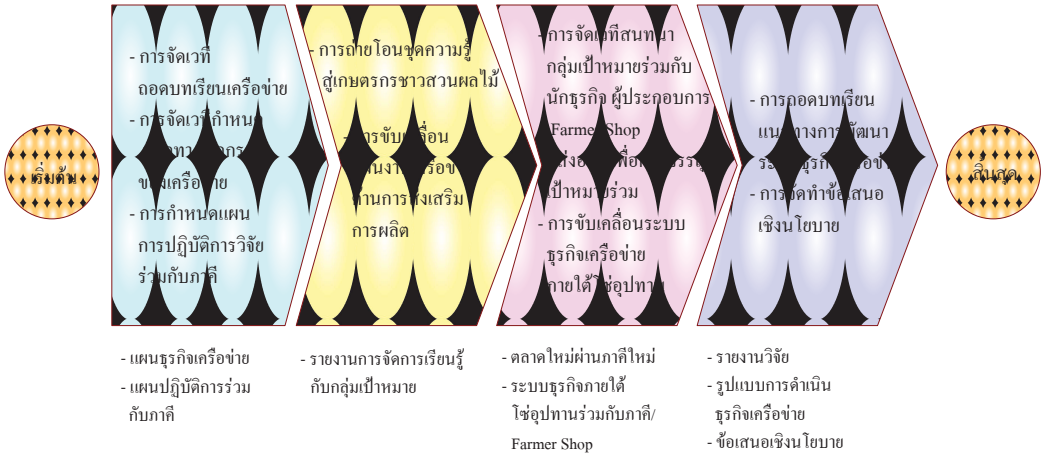

รูปที่ 4 ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้ ระยะที่ 3

9. แผนการวิจัย ระยะที่ 3

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. การจัดเวทีกำหนดกิจกรรมเครือข่าย–กำหนดแผนปฏิบัติการวิจัยร่วมกับภาคี	✓											
2. การขับเคลื่อนแผนงานเครือข่ายฯร่วมกับภาคีพันธมิตรด้านการส่งเสริมการผลิตผ่านกลไกกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
3. การขับเคลื่อนระบบธุรกิจเครือข่ายผลไม้ภายใต้โซ่อุปทาน		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	
4. การจัดเวทีสนทนากลุ่มเป้าหมายกับผู้ประกอบการ Farmer Shop และผู้ส่งออก			✓	✓								
5. การร่วมกิจกรรมกับ Farmer Shop		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
6. การประชุมถอดบทเรียน					✓					✓		
7. การนำเสนอรายงานความก้าวหน้า/รายงานฉบับสมบูรณ์						✓						✓

10. ผลงานวิจัยในระยะ 6 เดือน

10.1 แผนธุรกิจเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานที่ครอบคลุมกิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

10.2 รายงานสรุปแนวทางการให้การเรียนรู้ด้วยกลไกกลุ่มผู้ผลิตผลไม้คุณภาพ แก่เกษตรกรรุ่นใหม่

10.3 แผนการปฏิบัติการวิจัย การบริหารจัดการธุรกิจสหกรณ์ภายใต้โซ่อุปทาน

11. ผลการวิจัยในระยะ 12 เดือน

11.1 ตัวแบบระบบธุรกิจผลไม้คุณภาพของเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน

11.2 รายงานสรุปผลการดำเนินธุรกิจเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน

11.3 รายงานสรุปผลการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้สู่เกษตรกรเป้าหมาย

11.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แนวทางการส่งเสริมเกษตรกรชาวสวนผลไม้คุณภาพ และการพัฒนาธุรกิจผลไม้สหกรณ์การเกษตรภายใต้โซ่อุปทาน

12. ทีมวิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย : นางศศิธร วิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี
14 ถ.ศรียานุสรณ์ ต.วัดใหม่ อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000
โทรศัพท์ 0-3932-7262 โทรสาร 0-3932-7262 ต่อ 7

2. นักวิจัย
1. คุณสุรางค์ พุ่มโพธิ์ทอง
ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด
เลขที่ 62/6 ม.7 ต.ซากไทย อ.เขาคิชฌกูฏ จ.จันทบุรี 22210
โทรศัพท์ 0-3930-9215
2. คุณวิชัย ประกอบทรัพย์
ประธานกลุ่มเครือข่ายผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ
สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด จ.จันทบุรี
อ.เขาคิชฌกูฏ จ.จันทบุรี 22210
โทรศัพท์ 0-3930-9215

3. คุณวุฒิชัย ประกอบทรัพย์
ทายาทเกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ
สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด จ.จันทบุรี
อ.เขาคิชฌกูฏ จ.จันทบุรี 22210
โทรศัพท์ 0-3930-9215

4. คุณปรีชา พวงพิกุล
ทายาทเกษตรกรเครือข่ายผู้ผลิตมังคุดคุณภาพ
สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด จ.จันทบุรี
อ.เขาคิชฌกูฏ จ.จันทบุรี 22210 โทรศัพท์ 0-3930-9215

5. คุณวิภาภรณ์ ผลมา
ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรมะขาม จำกัด
เลขที่ 229/2 ม.1 ถ.เฉลิมพระเกียรติ ต.มะขาม อ.มะขาม
จ.จันทบุรี 22150 โทรศัพท์ 0-3938-9095

ข้อเสนอโครงการวิจัย
กลุ่มวิจัย การเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน
ชุดโครงการวิจัย การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม
ชื่อโครงการ : เครือข่ายคุณค่ายางพารา ระยะที่ 3

1. หลักการและเหตุผล

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งในด้านเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่ทำรายได้ให้เกษตรกรได้อย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี และเป็นแหล่งเงินตราต่างประเทศจากการส่งออก โดยจากข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553) ในปี 2552 มีเกษตรกรที่มีอาชีพทำสวนยางพารารวม 1.480 ล้านครัวเรือน มีเนื้อที่ปลูกรวม 17.223 ล้านไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 11.508 ล้านไร่ ได้ผลผลิตยางดิบ 3.176 ล้านตัน ซึ่งในปัจจุบันมีการปลูกยางพาราในเกือบทุกจังหวัดในประเทศโดยมีปลูกในภาคใต้มากที่สุด และมีการขยายพื้นที่ปลูกจำนวนมากไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปริมาณการส่งออกยางพาราของไทยในปี 2552 รวมเป็นปริมาณ 2.740 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่ารวม 146,263.6 ล้านบาทโดยประเทศคู่ค้าสำหรับยางแผ่นรมควัน ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา สำหรับยางแท่งได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ สำหรับน้ำยางข้น ได้แก่ มาเลเซีย และมีประเทศอินเดียเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพสูง

แม้ว่าราคายางพาราที่ประเทศไทยขายได้มีแนวโน้มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2545 ที่ราคายางแผ่นดิบในตลาดท้องถิ่นมีราคาเฉลี่ยประมาณกิโลกรัมละ 45 บาท จนถึงเดือนกรกฎาคม ปี 2551 ได้เพิ่มขึ้นเป็นราคากิโลกรัมละ 99 แต่หลังจากที่ได้เกิดภาวะปัญหาด้านการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาส่งผลกระทบเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไปทั่วโลก ทำให้ราคาน้ำมันลดลง ทำให้ราคายางพารามีแนวโน้มลดลงตลอดเวลา ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2551 เป็นต้นมา โดยในช่วงปลายปี 2551 ราคายางแผ่นดิบในตลาดท้องถิ่นมีราคาโดยเฉลี่ยกิโลกรัมละ 30.20 บาท แล้วตั้งแต่ต้นปี 2552 ราคายางพาราก็กลับมามีแนวโน้มที่สูงขึ้น กระทั้งถึงต้นปี 2553 ราคายางแผ่นดิบก็กลับมามีราคาสูงอยู่ที่ระดับสูงกว่า 100 บาทต่อกิโลกรัม จนถึงปี 2554 แต่ก็ยังมีการขึ้นลงที่ผันผวนของราคายางพาราที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกและทางลบแก่ผู้เกี่ยวข้องในโซ่อุปทาน ช่วงราคาสูงก็จะเกิดผลดีกับชาวสวนยาง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ผู้แปรรูปที่ใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบก็มีปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และเมื่อราคาตกต่ำชาวสวนยางก็เดือดร้อน เพราะทำให้รายได้ลดลง แต่ผู้แปรรูปได้รับผลดีที่ทำให้ต้นทุนการแปรรูปลดลง นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหากับผู้ทำหน้าที่การตลาดกลางน้ำ ทำให้มีรายได้ไม่ยั่งยืนและเกิดการขาดทุนในการทำธุรกิจในช่วงที่ราคาตกต่ำหากไม่มีการวางแผนเตรียมรับสถานการณ์การผันผวนของราคา ซึ่งเกษตกรชาวสวนยางพาราส่วนใหญ่มีสวนยางพาราขนาดเล็กและเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร หรือเป็นสมาชิกสหกรณ์กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์จากการเป็นสมาชิก

สหกรณ์ในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาดที่มีประสิทธิภาพได้ โดยการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

2. ความเป็นมาของการวิจัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้ดำเนินการชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมของสินค้าเกษตรที่สำคัญต่าง ๆ ของประเทศไทย ภายใต้ทุนการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์เพื่อการยกระดับความสามารถในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ เพื่อการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกรสมาชิกอย่างยั่งยืน ในส่วนของโครงการวิจัย“เครือข่ายคุณค่ายางพารา” ได้เลือกสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด เป็นแกนนำในการพัฒนาตัวแบบดังกล่าว โดยได้ออกแบบการวิจัยต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี

สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด เป็นสหกรณ์หนึ่งที่ได้ดำเนินธุรกิจยางพารามากว่า 25 ปี ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 4,000 ครัวเรือน และยังมีภาคีพันธมิตรทำธุรกิจยางพารา 11 องค์กร การดำเนินงานของ สกก.ย่านตาขาว จก. รวบรวมยางจากสมาชิกและสหกรณ์เครือข่าย โดยส่วนใหญ่เป็นยางแผ่นดิบและยางแผนรวมควันแล้วจำหน่ายผ่านตลาดกลางย่านตาขาว และตลาดกลางหาดใหญ่ สำหรับยางคัตติ้ง (ขี้ยาง) สกก.ย่านตาขาว จก.ขายโดยตรงให้กับผู้แปรรูปในท้องถิ่น

การดำเนินธุรกิจยางพาราของสหกรณ์ที่ผ่านมา สหกรณ์มีพันธมิตร ได้แก่ สำนักงานตลาดกลางหาดใหญ่ (ให้ความรู้และการอบรมเรื่องตลาดยางอุปกรณ์ และโกดัง) สำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยาง ให้การสนับสนุนโรงรมยาง จำนวน 3 โรงงาน อยู่ที่ ต.โพรงจระเข้ ต.เกาะเปียก และ ต.ในควน สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ให้เงินกู้แก่กองทุนพัฒนาการสหกรณ์ คิดดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี กลุ่มชาวสวนธารน้ำทิพย์ เบตง จ.ยะลา ให้ความช่วยเหลือในการส่งออกยางพารา และขอซื้อยางพาราจาก สกก.ย่านตาขาวในช่วงที่ยางมีไม่เพียงพอต่อการป้อนเข้าโรงงานยางคอมปาวด์เพื่อการส่งออกให้ทันตามสัญญา และขายโดยตรงให้บริษัทส่งออก ได้แก่ ยูไนเต็ดรับเบอร์ จ.ตรัง บ.ไทเทครับเบอร์ จ.ตรัง และ บ.เซาท์แลนด์รับเบอร์ หาดใหญ่

ในบรรดา สกก. ที่ทำธุรกิจยางพารา ซึ่งมีประมาณ 20 แห่ง อาจกล่าวได้ว่า สกก.ย่านตาขาว จก. เป็นสกก.อันดับแรกที่เน้นการทำธุรกิจยางพารา โดยในระหว่างปี 2550 – 2553 มีธุรกิจรวบรวมยางพารา 2,000 3,000 3,500 และ 4,000 ตัน ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วย น้ำยาง 30% ยางรมควัน 40% ยางแผ่นดิบ 20% และยางคัตติ้ง 10% คิดเป็นร้อยละ 30, 40, 20 และ 10 ของปริมาณทั้งหมดตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด ในฐานะแกนนำเครือข่ายยังคงดำเนินธุรกิจในตลาดท้องถิ่นและจังหวัดในเรื่องของการรวบรวมน้ำยางดิบและยางแผ่นรมควัน เพื่อส่งต่อให้คนกลางในพื้นที่เท่านั้น ทำให้มีทางเลือกในช่องทางขายน้อย สหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด จึงมีแนวคิดที่จะทำธุรกิจส่งออกยางพาในอนาคต แต่ในปัจจุบันยังต้องเพิ่มพูนความรู้

ทักษะ ประสบการณ์ ในเรื่องการทำธุรกิจ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก ซึ่งหากมิได้มีการเตรียมการและได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ อาจทำให้ธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะก่อให้เกิดการขาดทุนเหมือนที่เกิดขึ้นอยู่เนือง ๆ ในธุรกิจผู้ประกอบการยางพารา นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงต่อความแปรปรวนของราคา

ผลการวิจัยในปีที่ 1 ได้ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงธุรกิจยางพาราภายใต้โซ่อุปทานตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้นำเข้าจากต่างประเทศ โดยสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด เป็นแม่ข่าย มีการจัดทำแผนธุรกิจเบื้องต้นเพื่อการส่งออกยางพารา และการทำข้อตกลงด้านธุรกิจร่วมกับกลุ่มเกษตรกรทำสวนธารน้ำทิพย์ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา การศึกษาดูงานเรื่องการแปรรูปยางพาราคอมปาวด์ของบริษัทยูโรม่ารับเบอร์ ประเทศมาเลเซีย การศึกษาดูงานและเจรจาหาลู่ทางเชื่อมโยงพันธมิตรธุรกิจกับชุมนุมสหกรณ์การผลิตและการตลาดจีน (ACFSMC) ที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในส่วนของการจัดทำฐานข้อมูลชาวสวนยางพาราที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ พบว่า เกษตรกรยังคงเผชิญกับปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตสูง และมีปัญหาเรื่องคุณภาพปัจจัยการผลิต (ปุ๋ยเคมี) และสมาชิกที่ขายผลผลิตให้สหกรณ์มีเพียงส่วนน้อย ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการลงทุนสร้างโรงงานผลิตยางลูกขุน (การนำยางแผ่นรมควันมาอัดก้อนเป็นลูกเต๋าเพื่อส่งออก) ในขนาดการผลิตปีละ 5,000 ตัน โดยคาดประมาณว่าจะมีค่าใช้จ่ายลงทุน 9 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงานปีละ 381 ล้านบาท มีรายได้ปีละ 383 ล้านบาท อายุโครงการ 15 ปี ที่อัตราคิดลดร้อยละ 3 พบว่า มีความคุ้มค่าในการลงทุนในอัตราผลตอบแทนภายในโครงการร้อยละ 21.94 ระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 4.32 ปี ในส่วนของโครงการลงทุนโรงงานผลิตยางคอมปาวด์ ขนาดกำลังการผลิต 2,000 ตันต่อปี มีค่าใช้จ่ายลงทุน 150 ล้านบาท อายุโครงการ 15 ปี ที่อัตราคิดลดร้อยละ 3 มีความคุ้มค่าในการลงทุนในอัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 13.16 มีระยะเวลาคืนทุน 6.41 ปี

โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัยในปีที่ 1 สรุปได้ดังนี้

- ได้นำข้อเสนอโครงการลงทุนขอสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ 10 ล้านบาท ในรูปของเงินให้เปล่า เพื่อใช้ในการลงทุนซื้อเครื่องจักรสำหรับโรงงานแปรรูปยางคอมปาวด์
- การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการสหกรณ์ โดยในส่วนของธุรกิจยางพาราได้เชื่อมโยงฐานข้อมูลสมาชิกในการพัฒนาระบบธุรกิจยางพาราภายใต้โซ่อุปทาน (รูปที่ 1)
- การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ และสวนยางต้นแบบ

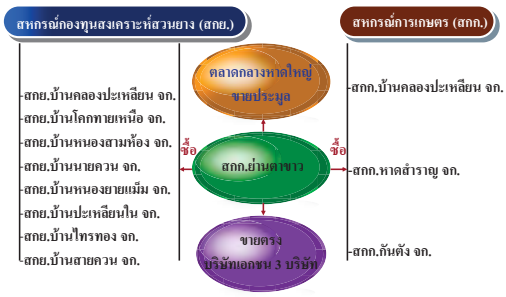

ก่อนการวิจัย

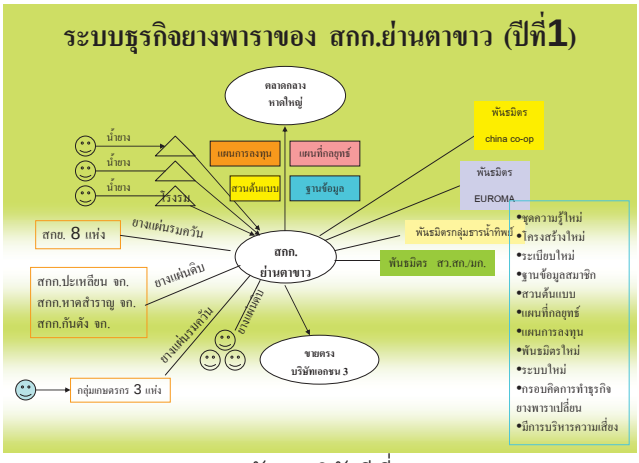

หลังการวิจัยปีที่ 1

รูปที่ 1 เปรียบเทียบระบบธุรกิจยางพาราของสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด ก่อนและหลังการวิจัยปีที่ 1

การวิจัยในปีที่ 2 ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การยกระดับฐานข้อมูลการผลิตของสมาชิกไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนธุรกิจสหกรณ์ในทิศทางของการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการและการวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจยางพารา ภายใต้ช่องทางการตลาด โดยคำนึงถึงความเสี่ยงทางธุรกิจ (business risk) ผลการวิจัยพบว่าในการพัฒนาเครือข่ายคุณค่ายางพาราในระดับต้นน้ำนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลชาวสวนยางพาราที่เป็นสมาชิก และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลผลิตของแผ่นดิบกับปริมาณปุ๋ยที่ใช้ของเกษตรกรตัวอย่าง ชี้ว่า ผลผลิตยางแผ่นดิบมีความสัมพันธ์กับปริมาณไนโตรเจน (N) และโปรแตสเซียม (K) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนฟอสฟอรัส (P) ไม่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตยาง ซึ่งแปลผลได้ว่าควรส่งเสริมเกษตรกรให้ใช้ปุ๋ยสูตร NPK ที่เหมาะสมเพื่อการประหยัดต้นทุนการใช้ปุ๋ย

ในส่วนของการวางแผนธุรกิจสหกรณ์ในทิศทางของการบริหารจัดการโซ่อุปทานนั้น ผลการวิจัยได้นำมาซึ่งการพัฒนาเครือข่ายคุณค่ายางพาราในระดับกลางน้ำ และปลายน้ำ โดยสหกรณ์ได้ดำเนินการรวบรวมทั้งน้ำยางสด ยางแผ่นดิบ ยางแผ่นรมควัน ยางฟอง และยางคัตติ้ง โดยรวบรวมจากโรงรมของสหกรณ์เอง 3 แห่ง รับจากเครือข่ายธุรกิจ 43 เครือข่าย และส่งยางแผ่นรมควันเข้าประมูลที่ตลาดกลาง โดยมีการประมาณการเงินลงทุนในปี 2555 ว่าจะใช้เงินลงทุน 718 ล้านบาท คาดประมาณรายรับที่ 737.2 ล้านบาท ประมาณการกำไรสุทธิ 19.19 ล้านบาท

ผลการวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจยางพารา โดยคำนึงถึงความเสี่ยงทางธุรกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ความเสี่ยงจากการที่สมาชิกขายยางให้สหกรณ์ลดลง ความเสี่ยงจากต้นทุนการแปรรูปสูงขึ้น และความเสี่ยงจากราคายางตกต่ำ จึงได้เสนอให้มีการสร้างแผนจัดการความเสี่ยง (Risk Management Planning) และมีข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ 1) เพิ่มจุดรับซื้อเคลื่อนที่ 2) การ

กำหนดเกณฑ์เพื่อพิจารณาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แก่เกษตรกรตามลำดับขั้น เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำธุรกิจกับสหกรณ์ 3) การให้ความรู้ที่ถูกต้องในการใช้ปุ๋ยเพื่อการลดต้นทุน 4) การจัดชั้นเครือข่ายธุรกิจยางพารา 5) การยกระดับศูนย์เรียนรู้ให้สหกรณ์เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 6) การพัฒนาระบบการประเมินผลการทำแผนจัดการความเสี่ยงไปใช้ในธุรกิจเพื่อการปรับปรุงอย่างทันท่วงที

ด้วยตระหนักดีว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจยางพาราของสหกรณ์นั้นมีทั้งโอกาส และอุปสรรคที่มาจากแนวนโยบายของรัฐ และความผันผวนของราคายางพารา ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่เกินความสามารถในการควบคุม แต่หากสหกรณ์สามารถสร้างระบบและกลไกในการบริหารความเสี่ยง และการขับเคลื่อนแผนธุรกิจภายใต้เป้าหมายร่วม ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีต่อธุรกิจสหกรณ์และความมั่นคงในการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราของสมาชิก ดังนั้น การดำเนินการวิจัยในปีที่ 3 จึงมุ่งเน้นไปที่การต่อยอดทุนความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยในปีที่ 1 และปีที่ 2 เพื่อการพัฒนาแบบจำลองธุรกิจภายใต้โซ่อุปทานของสหกรณ์ที่มีการบูรณาการการจัดการธุรกิจทั้งในระดับต้นน้ำ คือ การส่งเสริมการทำสวนยางพาราของสมาชิกที่เชื่อมโยงกับการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปของสหกรณ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมกลางน้ำเพื่อนำไปสู่การจัดการธุรกิจปลายน้ำร่วมกับภาคีพันธมิตรในทิศทางของการจัดการความเสี่ยง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการสร้างความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรชาวสวนยางพาราและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาต่อไป

3. คำถามวิจัย

1. การส่งเสริมเกษตรกรชาวสวนยางพาราที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ ควรเป็นอย่างไร

2. แบบจำลองธุรกิจยางพาราของสหกรณ์ ที่มีการจัดการความเสี่ยงทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ภายใต้โซ่อุปทานควรเป็นอย่างไร

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการทำสวนยางพาราแก่สมาชิกสหกรณ์ให้เกิดความมั่นคงในอาชีพ

2. เพื่อพัฒนาแบบจำลองธุรกิจยางพาราที่มีการจัดการความเสี่ยง

5. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

1. Platform การส่งเสริมการทำสวนยางของสมาชิกตามบริบทแวดล้อมที่แตกต่าง

2. ศูนย์เรียนรู้เพื่อการยกระดับการทำสวนยางพาราของเกษตรกรและธุรกิจยางพาราของสหกรณ์ในทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. แบบจำลองการจัดการโซ่อุปทานยางพาราในธุรกิจสหกรณ์ที่มีการจัดการความเสี่ยงทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

6. ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

1. ปรับกรอบคิดและแนวปฏิบัติในการทำสวนยางพาราของเกษตรกรและการทำธุรกิจของสหกรณ์ในแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. มีแนวปฏิบัติที่จะใช้ขยายผลให้การเรียนรู้แก่เกษตรกรชาวสวนยางพารา และการขับเคลื่อนธุรกิจสหกรณ์การเกษตรแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. ลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้งความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operation risk) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial risk) และความเสี่ยงด้านนโยบาย (Policy risk)

7. กระบวนการวิจัย

การดำเนินการโครงการจะเป็นไปตามกระบวนการวิจัย (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 กระบวนการวิจัยเครือข่ายคุณค่ายางพารา ปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 1 : การประชุมเตรียมการ การประสานงานผู้เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนปฏิบัติการวิจัยร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 : การจัดทำแผนธุรกิจที่มีการจัดการความเสี่ยงภายใต้ทีมที่ปรึกษา และการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 : การสร้าง Platform การส่งเสริมการทำสวนยาง และการจัดทำแผนปฏิบัติการ

ขั้นตอนที่ 4 : การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและ Platform การส่งเสริมสมาชิกชาวสวนยาง

ขั้นตอนที่ 5 : การติดตามประเมินผลทั้งในระดับเกษตรกร ระดับสหกรณ์ และระดับเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 6 : สรุปผล และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

9. แผนงานวิจัยปีที่ 3

กิจกรรม	ปีที่ 3 เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. การประชุมเตรียมการ/การประสานงาน/การจัดทำแผนปฏิบัติการวิจัย	✓											
2. การจัดทำแผนธุรกิจที่มีการจัดการความเสี่ยงภายใต้ทีมที่ปรึกษา		✓										
3. การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้เพื่อยกระดับการดำเนินธุรกิจภายใต้โซ่อุปทานเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร สหกรณ์ และเครือข่าย		→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
4. การจัดทำ Platform ส่งเสริมสมาชิกและดำเนินการโครงการทดลอง			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
5. การจัดทำทำแผนปฏิบัติการที่มีการจัดการความเสี่ยง						✓						
6. การจัดทำรายงานความก้าวหน้า						✓						
7. การดำเนินการตามแผนธุรกิจ			→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
8. การติดตามประเมินผลระดับเกษตรกร ระดับสหกรณ์ และระดับเครือข่าย					✓						✓	
9. เข้าร่วมเวทีเรียนรู้กับทีมประสานงานกลาง / การนำเสนอการวิจัย						✓			✓			✓
10. การสรุปผลการวิจัย จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์												✓

10. รายงานความก้าวหน้า (6 เดือน)

รายงานความก้าวหน้า รอบ 6 เดือน จะประกอบไปด้วย

1. รายงานความก้าวหน้า การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้และแผนส่งเสริมการทำสวนยางแก่สมาชิก
2. รายงานสถานการณ์การดำเนินธุรกิจภายใต้การดำเนินธุรกิจสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว
3. รายงานผลการจัดเวทีถอดบทเรียน ความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์
4. รายงานความก้าวหน้าการจัดทำแผนธุรกิจที่มีการบริหารความเสี่ยง

11. รายงานฉบับสมบูรณ์

1. แผนธุรกิจปี 2555 – 57 ที่มีรายละเอียด ต้นทุน ผลตอบแทน และความเสี่ยงจำแนกตามช่องทางการตลาด

2. ผลการประเมินตนเองที่คำนึงถึงแนวทางการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจยางพารา โดยคำนึงถึงความเสี่ยงในการดำเนินงาน (Operation risk) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial risk) และความเสี่ยงด้านนโยบาย (Policy risk)

3. ผลการประเมินความคิดเห็นระดับเกษตรกร และผลกระทบด้านเศรษฐกิจและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระดับสมาชิก สหกรณ์และระดับเครือข่าย

4. ศูนย์เรียนรู้แบบเสมือนจริง (Virtual learning center) เพื่อให้บริการสมาชิกและผู้สนใจ

5. ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการขับเคลื่อนแผนธุรกิจที่มีการบริหารความเสี่ยงสำหรับสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. คู่มือการส่งเสริมสมาชิกชาวสวนยางในแนวทางเพื่อความมั่นคงในอาชีพ

12. นักวิจัย

หัวหน้าโครงการ	รศ.ศานิต	เก้าเอี้ยน	อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์
หัวหน้าโครงการร่วม	คุณนุชรินทร์	อยู่อำไพ	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด
นักวิจัย	ผศ.ดร.ปิติ	กันตังกุล	อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์
ผู้ช่วยนักวิจัย	นิสิตปริญญาโท 1 คน		

ข้อเสนอโครงการวิจัย

ชุดโครงการวิจัย: “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม”

โครงการวิจัยหัวข้อ “การสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศสำหรับสถาบันเกษตรกรไทย: ศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์สมุนไพร”

“Constructing International Supply Chains for Farmer Enterprises in Thailand: A study of herbal products”

1. ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สถาบันเกษตรกร เป็นการจัดองค์กรรูปแบบหนึ่งที่ช่วยเพิ่มศักยภาพทางการค้าสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรรายย่อย โดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ให้ความหมายของสถาบันเกษตรกรที่ครอบคลุมทั้งการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกรนี้มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในทุกสังคม ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจที่ระดับฐานราก สร้างอาชีพ รายได้และค้ำจุนชีวิตความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ รวมถึง กลุ่มแม่บ้าน ผู้สูงอายุ เยาวชน และผู้พิการ นอกจากนี้ สายใยทางสังคมในหมู่สมาชิกยังช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้และความร่วมมือ อันนำไปสู่การพึ่งพาอาศัยและควบคุมดูแลกันเองในชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจครัวเรือน การป้องกันปัญหาสังคมและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน จากบทบาทเหล่านี้ จึงกล่าวได้ว่าสถาบันเกษตรกรเป็นหน่วยสำคัญของสังคมที่การกำหนดคุณภาพชีวิตและควรได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาธุรกิจของวิสาหกิจขนาดใหญ่

ในปัจจุบัน การดำเนินธุรกิจของสถาบันเกษตรกรกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน อาทิ การควบคุมช่องทางการจำหน่ายและระดับราคาโดยพ่อค้าคนกลาง การกำหนดมาตรฐานด้านต่างๆ ของสินค้า การเข้ามาของสินค้าเกษตรและอาหารจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศจีน สถาบันเกษตรกรจึงต้องมีพลวัตมากขึ้นเพื่อการปรับตัวและรับมือกับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต

รัฐบาลและองค์กรเกี่ยวข้องได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาธุรกิจของสถาบันเกษตรกร โดยเร่งเพิ่มพูนทักษะในการบริหารธุรกิจสหกรณ์ให้ทันสมัย มีการพัฒนาสินค้าให้มีคุณประโยชน์เพิ่มขึ้นและยกระดับราคาของสินค้าเกษตร ตลอดจนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดังจะเห็นตัวอย่างจากโครงการพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ไทยสร้างสรรค์ หรือ Creative co-op ซึ่งมีสหกรณ์การเกษตรเข้าร่วมโครงการกว่า 500 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายเครือข่ายการกระจายสินค้าของสหกรณ์ให้กว้างขวางออกไปในต่างประเทศ ในการบุกเบิกตลาดใหม่นี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ทำการคัดเลือกสหกรณ์การเกษตรที่มีศักยภาพในธุรกิจส่งออกมาจำนวนหนึ่ง ในขณะที่ กรมทรัพย์สินทางปัญญาให้การสนับสนุนด้านการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการปรับปรุง

หรือพัฒนานวัตกรรม กรมพัฒนาธุรกิจการค้าช่วยจัดการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ และเป็นตัวกลางเชื่อมความร่วมมือระหว่างธุรกิจสหกรณ์และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวเนื่องกัน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและกรมส่งเสริมการส่งออกมีบทบาทในประสานงานเพื่อการแสดงสินค้า ให้คำแนะนำทางการตลาดในต่างประเทศ ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า การตลาดด้วยพาณิชอิเลคทรอนิคส์ และการสร้างตราสินค้าของตนเอง นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากองค์กรภาคเอกชน เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและชุมนุมร้านค้าสหกรณ์แห่งประเทศไทย ในการกระจายข่าวสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสหกรณ์ในเครือข่าย การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชนนี้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพที่เพิ่มขึ้นของสถาบันเกษตรกรในการก้าวเข้าสู่การแข่งขันในตลาดสากล

อย่างไรก็ตาม การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมอาจต้องอาศัยการสร้างพันธมิตรกับธุรกิจระหว่างประเทศที่มีสมรรถนะสูงกว่า ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของการส่งเสริมธุรกิจแบบ Kerisu ของญี่ปุ่นหรือ Chaebol ของเกาหลีใต้ ซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจ SME ให้เข้าถึงตลาดที่กว้างขวางมากขึ้นโดยอาศัยการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้าในโซ่อุปทาน (Trading partners in supply chain) ภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐและเอกชนอย่างใกล้ชิด

จากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ท้าทายความสามารถในการแข่งขันของสถาบันเกษตรกรข้างต้น ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาธุรกิจรายย่อยของสถาบันเกษตรกร โดยจะศึกษาแนวทางส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรมีความร่วมมือกับธุรกิจระหว่างประเทศและพัฒนาไปสู่การเป็นคู่ค้าในโซ่อุปทาน และจากการค้นหาและทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีสถาบันเกษตรกรบางรายได้นำแนวทางการจัดการโซ่อุปทานระหว่างประเทศไปใช้แล้ว อาทิ สหกรณ์ส้มโออินทรีย์ อ. เวียงแก่น จ. เชียงราย โซ่อุปทานข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออก โดยสหกรณ์เกษตรอินทรีย์ จ. สุรินทร์ และโซ่อุปทานเพื่อการส่งออกปาล์มน้ำมันแบบยั่งยืน เป็นต้น ในการที่จะขยายผลของโครงการตัวอย่างข้างต้นให้แพร่หลายไปในกิจการของสถาบันเกษตรกร ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาต้นแบบของการนำแนวคิดการจัดการโซ่อุปทานระหว่างประเทศไปใช้ในกิจการของสถาบันเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนให้แก่สถาบันเกษตรกรที่มีความพร้อมได้เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติและผลลัพธ์ที่จับต้องได้ ตลอดจนเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนของภาครัฐและเอกชนต่อไป โดยจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะในหมวดสินค้าประเภทสมุนไพรซึ่งมีศักยภาพทางการตลาดทั้งในตลาดอาเซียนและตลาดโลก ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกับภาคการบริการสุขภาพและการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาต้นแบบของการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศสำหรับสถาบันเกษตรกรของไทย

2. เพื่อศึกษาอุปสรรคและความท้าทายในการส่งเสริมให้สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพให้สามารถสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้

3. เพื่อศึกษาแนวทางของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันเกษตรกร

3. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวความคิดของการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) กันอย่างกว้างขวาง ทั้งในประเด็นด้านการเพิ่มสมรรถนะของธุรกิจให้สามารถลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการลดความยากจน มลพิษและผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานโดยธุรกิจการเกษตรขนาดกลางและขนาดเล็กชี้ให้เห็นว่า การวิจัยที่ผ่านมานั้นให้ความสนใจกับปัจจัยที่จูงใจให้องค์กรธุรกิจนำแนวคิดการจัดโซ่อุปทานไปใช้เพื่อพัฒนาธุรกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนในท้องถิ่น (Local sustainability) โดยเน้นศึกษาถึงขั้นตอนการปฏิบัติ ผลประโยชน์ทางการเงินและปัจจัยความสำเร็จ ในการวิจัยนี้ ข้อมูลจากรายงานวิจัยในอดีตจะถูกใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสอบถาม เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล อาทิ การศึกษาโซ่อุปทานธุรกิจอาหารเพื่อการพัฒนาชนบทในสหภาพยุโรป การพัฒนาโซ่อุปทานธุรกิจนำเที่ยวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในลาตินอเมริกา การพัฒนาโซ่อุปทานการเกษตรเพื่อการพัฒนาชุมชนในแอฟริกา เป็นต้น ประสบการณ์และบทเรียนจากภูมิภาคอื่นๆ จะถูกนำมาปรับใช้ในส่วนของการค้นหาต้นแบบของการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศและเทียบเคียงเพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมสำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน

การวิจัยนี้มุ่งที่จะพัฒนาต้นแบบของการจัดการโซ่อุปทานระหว่างประเทศโดยสถาบันเกษตรกรเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างให้สถาบันเกษตรกรอื่นๆ ที่มีศักยภาพได้ใช้เป็นแนวทาง และค้นหาปัจจัยที่กั้นขวางไม่ให้สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพเหล่านั้นสามารถนำแนวทางการจัดการโซ่อุปทานระหว่างประเทศไปปรับใช้ได้ ในการบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีที่ว่าด้วยการแพร่หลายของนวัตกรรม (Diffusion of innovation adoption) ของ Rogers (1995) มาเป็นกรอบในการค้นคว้าทางทฤษฎี ซึ่ง Rogers ได้เสนอว่า องค์กรจะนำแนวคิดใหม่หรือนวัตกรรมไปปฏิบัติหรือไม่ และมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร จากแนวคิดเบื้องต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีที่มีความเฉพาะเจาะจงกับปัจจัยในแต่ละด้านดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะเก็บต่อไป

ในการค้นหาปัจจัย ผู้วิจัยอาศัยนแนวความคิดที่ว่า สถาบันเกษตรกรจะสามารถสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่ปัจจัยหลักๆ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) บริบททางสถาบัน (Institutional contexts) 2) ลักษณะเฉพาะขององค์กร (Organizational characteristics) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรธุรกิจที่ศึกษากับคู่ค้าในโซ่อุปทาน (Firm's relationships with trading partners) ตัวแปรต้นทั้ง 3 กลุ่มนี้ถูกแยกย่อยออกเป็น 11 ตัวแปร ตามที่แสดงไว้ในภาพด้านล่าง

ตัวแปรต้นในกลุ่มแรกอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันที่ควบคุมพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลและองค์กร (New institutional sociology theory) Hoffman (2001) เสนอว่าพฤติกรรมต่างๆ ขององค์กรธุรกิจมีแรงกระตุ้นมาจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจหรือบริบททางสังคมที่ชี้นำการตัดสินใจ กล่าวคือ องค์กรธุรกิจจะนำแนวคิดใหม่ไปใช้หรือไม่และปฏิบัติได้แค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) แรงบีบบังคับ (Coercive force) ซึ่งหมายรวมถึง กฎหมาย กติกา ข้อตกลงที่สังคมนั้นกำหนดไว้ 2) กระแสที่ทำตามกันไป (Mimetic force) ในการตัดสินใจนำแนวคิดหนึ่งไปใช้ องค์กรธุรกิจจะพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีทำและประโยชน์ของแนวคิดนั้นๆ ซึ่งได้ถูกนำไปใช้แล้วในองค์กรธุรกิจอื่น 3) บรรทัดฐานทางศีลธรรม (Normative force) ซึ่งรวมถึง ความรู้เกียวกับผลดีและผลเสียของพฤติกรรมที่องค์กรทำและส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ในสังคม หากสถาบันการเกษตรใดประเมิน (Perceive) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ณ เวลานั้นๆ ว่า มีความเอื้ออำนวยให้มีการพัฒนาธุรกิจระหว่างประเทศ สถาบันการเกษตรเหล่านั้นก็จะแสวงหาความร่วมมือกับคู่ค้าในต่างประเทศ กล่าวคือมีการพัฒนาโซ่อุปทานระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน การที่สถาบันการเกษตรยังไม่ตัดสินใจที่จะสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศก็มักเป็นผลมากจากอุปสรรคในแง่สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ประเมินโดยผู้บริหารซึ่งมีอำนาจตัดสินใจว่ายังไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร (institutional constraints)

ตัวแปรต้นในกลุ่มถัดมาครอบคลุมปัจจัยภายในองค์กรของสถาบันเกษตรกรเอง ตัวแปรในกลุ่มนี้มีพื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎี Resource–based view of the firm ผลการวิจัยของ Hart

(1995) ชี้ให้เห็นว่า องค์กรธุรกิจที่สร้างและสะสมทรัพยากรเฉพาะทางมาในระดับหนึ่ง จะมีความสามารถพิเศษซึ่งยากจะเลียนแบบหรือถ่ายโอนไปสู่องค์กรอื่นได้ เป็นทรัพยากรและความสามารถนี้จะช่วยให้องค์กรธุรกิจมีขีดความสามารถในการแข่งขันมากกว่าองค์กรธุรกิจอื่น ยกตัวอย่างเช่น สหกรณ์การเกษตรที่ได้มีการจัดสรรงบประมาณและบุคคลากรเพื่อการพัฒนาสินค้าเกษตรแบบออร์แกนนิก ก็มักจะมีการสื่อสารให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบถึงประโยชน์ของการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับที่สูงกว่าองค์กรอื่น ทำให้เกิดความพร้อมที่จะร่วมมือกับคู่ค้าได้เร็วกว่าและก้าวหน้ากว่าองค์กรอื่น ในขณะเดียวกัน หากสหกรณ์การเกษตรใดมีการสร้างสมประสบการณ์และความพร้อมด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศมาน้อยกว่า สหกรณ์นั้นก็จะประสบกับข้อจำกัดในการพัฒนาความร่วมมือกับคู่ค้าในต่างประเทศส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรนั้นๆ มีความสามารถในการแข่งขันที่ด้อยกว่าด้วย

ตัวแปรในกลุ่มที่ 3 เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรธุรกิจในโซ่อุปทาน วรรณกรรมด้าน Buyer–supplier relationship (เช่น Morgan and Hunt, 1994) เสนอว่า สมรรถนะขององค์กรธุรกิจขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างองค์กรธุรกิจและคู่ค้าที่อยู่ต้นน้ำและปลายน้ำ ในการวิจัยนี้ โซ่อุปทานระหว่างประเทศเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันเกษตรกรกับเกษตรกรผู้เป็นสมาชิก และในอีกด้านหนึ่ง ก็เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันเกษตรกรกับผู้ค้าทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงคู่ค้าที่ทำธุรกิจที่พักและธุรกิจนำเที่ยวด้วย การที่สถาบันเกษตรกรจะร่วมมือกับคู่ค้าในการพัฒนาธุรกิจระหว่างประเทศได้นั้น จะขึ้นอยู่กับความร่วมมือที่มีอยู่ระหว่างสถาบันเกษตรกรกับคู่ค้า หากมีการแลกเปลี่ยนระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอและเป็นที่น่าพอใจ สถาบันเกษตรกรก็จะมีความมั่นใจที่จะขยายความร่วมมือไปสู่การส่งออกและธุรกิจนำเที่ยวสำหรับชาวต่างชาติด้วย ในทาง กลับกัน หากความร่วมมือไม่เป็นที่น่าพอใจ สถาบันเกษตรกรก็จะไม่พร้อมที่จะขยายความร่วมมือไปสู่กิจกรรมอื่นๆ เป็นผลให้สถาบันเกษตรกรไม่สามารถพัฒนาโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้

4. โจทย์/คำถามการวิจัย

จากวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย รวมถึงการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดคำถามการวิจัยดังนี้

1. การสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศโดยสถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรควรมีรูปแบบอย่างไร
2. ปัจจัยใดที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศโดยสถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งมีศักยภาพ
3. ภาครัฐและเอกชนควรมีมาตรการใดเพื่อเอื้ออำนวยให้สถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศมีจำนวนมากขึ้น

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ค้นหากรณีศึกษาของสถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งมีการแสวงหาและพัฒนาความร่วมมือกับคู่ค้าในต่างประเทศมา 1 แห่ง

2. ศึกษาขั้นตอนและกิจกรรมในการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศของสถาบันเกษตรกรที่เลือกมา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสังเกตและการทบทวนเอกสาร เพื่อทราบถึงลักษณะของสถาบันเกษตรกรที่มีพร้อมในการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศและแนวทางการสร้างโซ่อุปทานโดยสถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร

3. จัดประชุม focus group เพื่อเป็นเวทีให้สมาชิกในโซ่อุปทานผลิตภัณฑ์สมุนไพร อาทิ เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์ ผู้รวบรวมผลผลิตและผู้ค้าส่งสมุนไพร ผู้ผลิตสินค้าแปรรูป ผู้ส่งออกและผู้นำเข้าในต่างประเทศ และผู้ให้บริการด้านสุขภาพและการท่องเที่ยว มาร่วมกันวางแผนพัฒนาผลผลิต การแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ การขนส่งและจัดเก็บ การตลาด การจำหน่ายและการนำไปต่อยอดด้านการบริการและการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับคุณภาพและมูลค่าของสินค้า ตลอดจนการเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น

4. ทำการคัดเลือกสถาบันเกษตรกรอื่นๆที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งมีศักยภาพในการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศมา 10 แห่ง เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และบทเรียนที่ได้จากกรณีศึกษาข้างต้น โดยคัดเลือกจากเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงความพร้อมในการพัฒนาการบริหาร (อาทิ ความพร้อมด้านบุคลากร ผลประกอบการในนรยะ 2–3 ปี ทัศนคติและประสบการณ์ของผู้บริหาร เป็นต้น) มีประสบการณ์ในการส่งออก ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายต่างๆ และผ่านการรับรองมาตรฐานสินค้าจากสถาบันหรือสมาคม เป็นต้น

5. นำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อค้นหาปัจจัยที่กั้นขวางให้สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพเหล่านั้นให้ยังไม่สามารถพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรธุรกิจระหว่างประเทศได้

6. นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์และอภิปรายผล

6. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ศึกษาขั้นตอนและกิจกรรมในการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศของสถาบันเกษตรกรต้นแบบ	←	→										
2. จัดประชุม focus group 1 ครั้ง เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาโซ่อุปทานระหว่างประเทศของสถาบันเกษตรกรแห่งนั้นและสังเกตพัฒนาการ		←	—	—	→							
3. ถ่ายทอดประสบการณ์และบทเรียนที่ได้จากกรณีศึกษาข้างต้นให้แก่สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพจำนวน 10 แห่ง					←	→						
4. สัมภาษณ์สถาบันเกษตรกร 10 แห่ง ที่มีศักยภาพเพื่อค้นหาปัจจัยที่กั้นขวางไม่ให้มีการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศ						←	→					
5. เขียนรายงานผลการศึกษา อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ								←	—	—	—	→
6. เผยแพร่ต้นแบบการสร้างโซ่อุปทานฯ และผลการวิจัย												↔

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ต้นแบบการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศโดยสถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร
2. ค้นพบเกี่ยวกับลักษณะของสถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพในสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศและสมควรได้รับการสนับสนุนเป็นกลุ่มแรก
3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่กั้นขวางไม่ให้สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพมีการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศ
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศโดยสถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร

8. ผลงานที่ต้องส่ง สกว.

8.1 รายงานความก้าวหน้า (5 เดือน) ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ

- ศักยภาพการค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรของไทย และความสำคัญ/ความจำเป็นที่ต้องสร้างโซ่อุปทานเพื่อการค้าระหว่างประเทศ
- การทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยการจัดการโซ่อุปทานเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการนำแนวทางการจัดการนี้ไปใช้ในธุรกิจขนาดย่อม
- ขั้นตอนและวิธีการทำวิจัยและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- สรุปขั้นตอนและกิจกรรมในการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศของสถาบันเกษตรกรต้นแบบที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร

8.2 รายงานฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย

- ผลการจัดประชุม focus group 1 ครั้ง เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาโซ่อุปทานระหว่างประเทศของสถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- ผลการถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้จากกรณีศึกษาข้างต้นให้แก่สถาบันเกษตรกรที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจระหว่างประเทศจำนวน 10 แห่ง รวมทั้งผลการสัมภาษณ์สถาบันเกษตรกร 10 แห่งนี้ เพื่อค้นหาปัจจัยที่กั้นขวางไม่ให้มีการสร้างโซ่อุปทานระหว่างประเทศ
- การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะทางนโยบายต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

9. คณะผู้วิจัย

1. ดร. ธนภัท แสงอรุณ สำนักยุทธศาสตร์การพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ โทรศัพท์ 02-507-5859, 084-769-7887 โทรสาร 02-594-0887 Email: uncleum@yahoo.com

- Ph.D. in Management (Logistics and Supply Chain), School of Management and Governance, University of Twente, The Netherlands
- M.A. in International Relations (International Trade), Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India
- B.A. in International Relations, Chulalongkorn University,
- Diploma in Export and Import Management, Indian Institute of Management and Technology, New Delhi, India

ประสบการณ์ด้านการวิจัยที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

- วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก หัวข้อเรื่อง Supply Chain Management for Sustainable Development in Thailand
- Focus group participant, Market Access Partnership through Sustainable Supply Chains between Thailand and EU, 2009

2. นางฝ้ายคำ ถิรพร ภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต โทรศัพท์ 089-011-8668 โทรสาร Email: faisunshine@yahoo.com

- Master in International Hospitality and Tourism Management, Griffith University, Australia
- B.S. in Business Administration, Central Florida University, USA

ที่ปรึกษาการวิจัย

1. สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาคารวิจัยและพัฒนา ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. โทรศัพท์ 02-940-6300

2. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อเอเชียแปซิฟิกศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตกล้วยน้ำไท กทม.

3. สำนักบริหารงานพาณิชย์ภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ ถนนนนทบุรี 1 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โทรศัพท์ 02-507-6902 โทรสาร 02-547-5290

4. ส่วนส่งเสริมธุรกิจการค้า สำนักส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โทรศัพท์ 02-547-5968 โทรสาร 02-547-5952

10. เอกสารอ้างอิง

Canning L, Hanmer-Lloyd S. (2001). Managing the environmental adaptation process in supplier-customer relationships. Business Strategy and the Environment, 10, 225-237.

De Bakker, F. and Nijhof, A. (2002). Responsible chain management: A capability assessment framework. Business Strategy and the Environment, 10, 225-237.

Hart, S. (1995). A natural resource-based view of the firm. Academy of Management Review, 20. 986-1014.

Hoffman, A. (2001) Linking organizational and field-level analysis: The diffusion of corporate environmental practice. Organization and Environment, 14(2), 133-156.

Morgan, R. M. and Hunt, S. D. (1994). The commitment-trust theory of relationship marketing. Journal of Marketing, July, 20-38.

Rogers, E. (1995). Diffusion of innovations. (4th ed.). New York, NY: The Free Press.

Schwartz, K., Tapper, R., Font, X (2008). A sustainable supply chain management framework for tour operators. Journal of Sustainable Tourism, 16(3), pp. 298-314.

Thailand Environmental Institue (2005). http://www.tei.or.th/ projects/H_bep_GSC.html

ข้อเสนอโครงการวิจัย

ชุดโครงการ การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ชื่อโครงการ : แนวทางการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันภายใต้โซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรไทย

1. หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์ของโลกแห่งยุคการค้าเสรีในปัจจุบัน ส่งผลให้ตลาดมีสภาวะการแข่งขันที่สูง มีความผันผวน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา มีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีหลายรูปแบบในตลาดการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งผู้บริโภคต่างให้ความสำคัญกับเงื่อนไขต่างๆในการบริโภคมากขึ้น เช่น การคำนึงถึงการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปลอดสารพิษ การเพิ่มความระมัดระวังในการบริโภคโดยเฉพาะมาตรฐานด้านคุณภาพ ความสะอาด ปลอดภัยและสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ซึ่งสถานการณ์ต่างๆเหล่านี้นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น

สำหรับภาคการเกษตรไทยก็ได้รับแรงกดดันจากสภาวะการณ์แห่งยุคการค้าเสรีเช่นกัน ด้วยลักษณะเฉพาะของสินค้าเกษตร คือเป็นสินค้าที่เสื่อมสภาพได้ง่ายหากไม่มีการบริหารจัดการและการแปรรูปตามระบบที่ได้มาตรฐานในระยะเวลาที่เหมาะสม มีความไม่แน่นอนของผลผลิตเนื่องจากการผลิตขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกเป็นหลัก เช่น สภาพภูมิอากาศที่ควบคุมไม่ได้ ปัญหาโรคแมลง สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบโดยตรงต่อทั้งคุณภาพ ปริมาณ และราคาสินค้า นอกจากนี้ตลาดสินค้าเกษตรส่วนใหญ่เป็นตลาดของผู้ซื้อ โดยเฉพาะพ่อค้าคนกลาง บริษัทผู้ผลิต บริษัทร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ผู้ส่งออกสินค้าเกษตร ซึ่งมีอำนาจต่อรองมากกว่าจึงเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขาย และผลักภาระแรงกดดันจากการแข่งขันสู่เกษตรกร ด้วยการถูกกดราคาจากผู้ที่มีอำนาจต่อรองมากกว่าในโซ่อุปทานเหล่านี้ ส่งผลให้ราคาซื้อขายผลผลิตจากเกษตรกรมีราคาต่ำกว่าราคาตลาดมาก หรือแม้ช่วงไหนที่ราคาสินค้าเกษตรโลกจะสูงขึ้นแต่เกษตรกรก็มักจะขายสินค้าได้ในราคาที่ไม่เป็นธรรม และถูกกดราคา ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของระบบการค้าที่ไม่เป็นธรรมของโซ่อุปทานในยุคแห่งการค้าเสรี ทำให้เกิดปัญหาต่างๆมากมายตามมา เช่น เกษตรกรผู้ซึ่งมีทรัพยากรในการผลิต มีเงินทุนหมุนเวียนที่จำกัด ต้องประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับต้นทุนการผลิต ไม่มีกำลังในการพัฒนาการผลิตสู่นวัตกรรมใหม่ๆ หรือการเพิ่มประสิทธิผลจากทรัพยากรที่มีอยู่ ยิ่งทำให้ขาดศักยภาพในการแข่งขันและนำไปสู่การละทิ้งอาชีพ ขายที่ดินทำกินเพื่อความอยู่รอด ถึงแม้จะมีการพยายามแก้ปัญหาโดยภาครัฐอย่างการรับประกันราคาพืชผลทางการเกษตร และการรับจำนำสินค้าเกษตร แต่ก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ระบบหรือกลไกอันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นผลที่ได้รับจึงทำให้ต้องเสียงบประมาณในการจัดทำโครงการเหล่านี้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี และก็ยังทำให้ปัญหาเหล่านี้ยังคงมีอยู่เรื่อยมา อันจะส่งผลกระทบต่อเนื่องสู่ระบบเศรษฐกิจ และระบบความมั่นคงทางอาหารของประเทศในระยะยาวในภาพรวม

สิ่งต่างๆเหล่านี้ยิ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการรวมตัวกันในรูปของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตต่างๆ รวมทั้งการรวมตัวกันในลักษณะสหกรณ์เพื่อเพิ่มอิทธิพลและอำนาจต่อรองให้แก่เกษตรกร

รายย่อย (COPA–COGECA, 2010) ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองของชุมชน ยกระดับรายได้ ลดภาวะความยากจน ก่อให้เกิดรายได้สู่ชุมชนในชนบทด้วยการแบ่งปันผลกำไรระหว่างกัน (USDA, 2002) สร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่สมาชิกภายใต้หลักการแห่งกลไกการค้าที่เป็นธรรม บนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลและความไว้เนื้อเชื่อใจกัน อันเป็นกลไกในการปกป้องสังคม และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์กับชุมชนนั้นๆแล้ว ยังเป็นการสร้างทางเลือกบวกต่อสังคมส่วนอื่นๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจอีกด้วย (United Nations, 2009) นอกจากนี้ภาคสหกรณ์ยังเป็นภาคส่วนของผู้ผลิตต้นน้ำที่สำคัญในโซ่อุปทานสินค้าเกษตรดังจะเห็นได้จาก สหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยมีจำนวนสมาชิกครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 9 จากจำนวนประชากรทั่วทั้งประเทศ มีทุนดำเนินการจำนวน 140,290.77 ล้านบาท สร้างมูลค่าธุรกิจจำนวน 234,514.66 ล้านบาท และมีแนวโน้มการขยายตัวของมูลค่าธุรกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา ทั้งนี้ “ข้าว” เป็นพืชเศรษฐกิจด้านอาหารที่โดดเด่นที่สุด (ดังแสดงในรูปที่ 1) โดยมีมูลค่าการรวบรวมข้าวเปลือกทั้งสิ้น 18,626.81 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 ร้อยละ 24.75

อย่างไรก็ตามสหกรณ์การเกษตรเป็นภาคส่วนที่มีอัตราค่าใช้จ่ายรวมต่อรายได้สูงที่สุดจากภาคสหกรณ์ทั้งหมดคือมากกว่าร้อยละ 97 อันเนื่องมาจากการขาดศักยภาพในการแข่งขัน (สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยคณะทางานการเกษตรและสหกรณ์, 2552) มีความร่วมมือในลักษณะการสร้างเครือข่ายเชิงพันธมิตรอย่างเบาบาง การถูกแทรกแซงเชิงนโยบายจากภาครัฐมาโดยตลอดทำให้สหกรณ์ขาดอิสระในการบริหารจัดการและพึ่งพาตนเองซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการสหกรณ์ และขัดกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550–2554 มาจนถึงร่างแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 3 ซึ่งต่างก็ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ควบคู่ไปกับการพัฒนา สร้าง–เชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกันในห่วงโซ่อุปทาน (ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) โครงการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 – 2559)

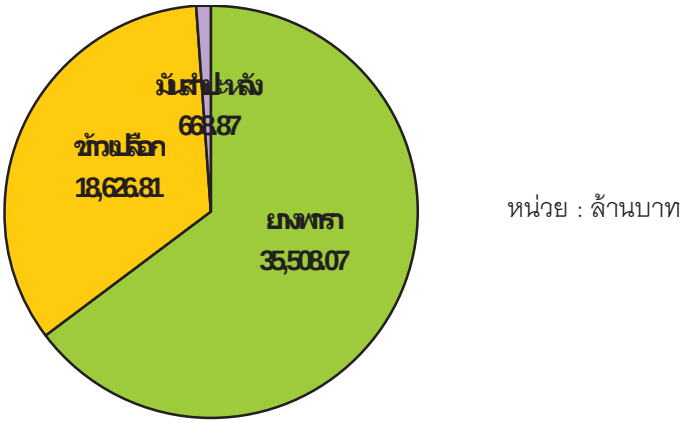

รูปที่ 1 : สัดส่วนมูลค่าการรวบรวมพืชเศรษฐกิจและพืชพลังงานสูงสุด 3 อันดับแรกของภาคสหกรณ์ไทยปี 2553 (ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) โครงการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 – 2559))

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเสริมสร้างความแข็งแกร่งเพียงแค่ศักยภาพของสหกรณ์และคงสถานะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของโซ่อุปทานอาจยังไม่เพียงพอสำหรับสถานการณ์ในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ แต่ต้องรวมถึงความร่วมมือกันในลักษณะเครือข่ายอย่างบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและสร้างความแข็งแกร่งแก่โซ่อุปทานของสหกรณ์ไทย อย่างไรก็ตามในกระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมืออย่างบูรณาการตั้งแต่ระดับเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ต้นน้ำ ระหว่างเครือข่ายสหกรณ์ผู้ผลิตและแปรรูป ไปตลอดจนผู้ซื้อบางครั้งเป็นไปได้ยากจากอุปสรรค ข้อจำกัดต่างๆ ทั้งจากปัญหาของสหกรณ์เองและอุปสรรคอันเกิดจากปัจจัยภายนอก ด้วยเหตุนี้การศึกษาทำความเข้าใจกับการบริหารจัดการความสัมพันธ์และความร่วมมือในโซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรไทยในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างของศักยภาพในการแข่งขันของความร่วมมือแต่ละรูปแบบ ทั้งรูปแบบโซ่อุปทานที่มีสหกรณ์การเกษตรเป็นแม่ข่ายแกนนำเพียงแห่งเดียวกับโซ่อุปทานในลักษณะเครือข่ายสหกรณ์ จึงมีความสำคัญอันจะนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อนำเสนอทิศทาง เครื่องมือ วิธีการที่จะช่วยพัฒนายกระดับความร่วมมือในโซ่อุปทานอย่างบูรณาการ ภายใต้กลยุทธ์ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่โซ่อุปทาน นำไปสู่ความกินดี อยู่ดีแก่สมาชิกในทุกภาคส่วนของโซ่อุปทานในที่สุด ในทางกลับกันหากความร่วมมือในโซ่อุปทานของภาคสหกรณ์การเกษตรยังคงมีลักษณะเบาบางอย่างในปัจจุบัน ยังขาดการบริหารจัดการโซ่อุปทานที่ดี ไม่เฉพาะแต่ภาคสถาบันสหกรณ์เท่านั้นที่จะได้รับผลกระทบ แต่ยังส่งผลต่อเกษตรกรสมาชิกซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนมากในประเทศ และจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. คำถามวิจัย

1. การบริหารจัดการโซ่อุปทาน และความร่วมมือของโซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรมีรูปแบบเป็นอย่างไร และมีความแตกต่างในด้านศักยภาพในการแข่งขันแต่ละมิติ ของแต่ละช่องทางอย่างไร

2. จะสามารถยกระดับความร่วมมือเชิงพันธมิตรและระดับศักยภาพในการแข่งขันแก่โซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรไทยได้อย่างไร

3. วัตถุประสงค์

1. ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ ในโซ่อุปทานธุรกิจข้าวหอมมะลิของสหกรณ์การเกษตร

2. ศึกษาประโยชน์ และอุปสรรคของความร่วมมือในโซ่อุปทานแต่ละช่องทาง

3. ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุน ผลตอบแทนในโซ่อุปทานธุรกิจข้าวหอมมะลิของสหกรณ์การเกษตรในแต่ละช่องทางที่แตกต่างกัน

4. นำเสนอเครื่องมือ และแนวทางกลยุทธ์เพื่อยกระดับความร่วมมือและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทานสหกรณ์การเกษตรไทยและยกระดับความกินดีอยู่ดีให้แก่สมาชิก

4. ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

1. สามารถขยายผลจากการศึกษารูปแบบโครงสร้างองค์ประกอบโซ่อุปทานธุรกิจข้าวหอมมะลิของสหกรณ์การเกษตรรูปแบบต่างๆ รวมทั้งลักษณะของความร่วมมือ ต้นทุนและผลตอบแทนที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรม การประเมินศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทานแต่ละรูปแบบเหล่านี้เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการในโซ่อุปทานของสหกรณ์การเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. แนวทางในการพัฒนาความร่วมมืออย่างบูรณาการในโซ่อุปทานของสหกรณ์การเกษตรไทย ภายใต้หลักการสหกรณ์และระบบการค้าที่เป็นธรรม อันจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านต่างๆแก่โซ่อุปทาน ซึ่งเป็นการสร้างความแข็งแกร่งแก่ภาคการเกษตรไทยอย่างยั่งยืน

5. ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ด้วยหลักการสหกรณ์ที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปันผลประโยชน์แก่สมาชิกด้วยระบบที่เป็นธรรมอันเป็นคุณสมบัติที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการภายใต้การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกในโซ่อุปทาน ทั้งนี้ความร่วมมือที่เกิดจากการแบ่งปัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสมาชิก โดยใช้หลักการค้าที่เป็นธรรมล้วนเป็นสิ่งที่น่าจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่แน่นแฟ้นแก่โซ่อุปทานโดยมีภาคสหกรณ์เป็นแม่ข่ายแกนนำได้เป็นอย่างดี ซึ่งความร่วมมือที่เหนียวแน่นเช่นนี้จะเป็นตัวช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันแก่โซ่อุปทานนั้นๆในระยะยาว

อย่างไรก็ตามความร่วมมือที่ดีระหว่างกันไม่ได้เกิดขึ้นได้โดยง่าย โดยเฉพาะในภาคของสหกรณ์การเกษตรไทยที่มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ ทั้งข้อจำกัดจากศักยภาพภายในองค์กรเอง และข้อจำกัดอันเป็นผลสืบเนื่องจากสภาวะการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลาในยุคแห่งการค้าเสรี สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นการบีบคั้นให้ภาคสหกรณ์การเกษตรไทยต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ไม่ใช่แต่เฉพาะศักยภาพของสถาบันเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมองภาพในสถานะของหน่วยธุรกิจหน่วยหนึ่งในโซ่อุปทาน ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีอย่างบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานนั้นๆ จึงจะทำให้โซ่อุปทานนั้นๆอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้หากภาคสหกรณ์สามารถมีบทบาทที่เข้มแข็ง สามารถเป็นแกนนำในการพัฒนาความร่วมมือในโซ่อุปทานได้แล้ว ไม่ใช่แต่หุ้นส่วนทางธุรกิจในโซ่อุปทานที่จะได้รับประโยชน์ แต่จะรวมถึงสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นบุคคลากรรากหญ้าของประเทศ และเครือข่ายผู้ซื้อที่เป็นผู้บริโภคปลาย

น้ำ จะได้รับประโยชน์จากความร่วมมือที่แน่นแฟ้นนี้ด้วย ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วการขับเคลื่อนการสร้างระบบการค้าที่เป็นธรรมด้วยการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการ จะเป็นการสร้างความแข็งแกร่งแก่ภาคการเกษตรไทย ช่วยลดความไม่เป็นธรรมทางการค้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน อันจะเป็นการช่วยเสริมความแข็งแกร่งแก่ประเทศชาติอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้การศึกษาเพื่อให้ทราบถึงรูปแบบความร่วมมือและกิจกรรมที่เชื่อมโยงโซ่อุปทานของสหกรณ์การเกษตรที่เป็นกรณีศึกษา รวมทั้งการวัดผลในศักยภาพการแข่งขันของโซ่อุปทานต่างๆ จะทำให้เข้าใจถึงปัญหา อุปสรรค จุดเด่น ประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งความคาดหวังที่สมาชิกในแต่ละภาคส่วนมีความต้องการมากขึ้น ซึ่งเมื่อมีความเข้าใจที่ดีแล้ว ก็จะสามารถจัดลำดับความต้องการที่สอดคล้องกัน นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุร่วมกัน และการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกัน รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่นำไปสู่ความร่วมมือในระดับที่เข้มแข็งขึ้นระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ภาคสหกรณ์จะมีตัวแบบเครื่องมือทางเลือกที่สามารถนำมาใช้ในการยกระดับความร่วมมือระหว่างกันในโซ่อุปทาน ทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานที่ดีในการสร้างความยืดหยุ่น เอื้อต่อการปรับตัว เปลี่ยนแปลง เพื่อตอบรับกับสถานการณ์ ในสภาวะการแข่งขันเสรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้แก่โซ่อุปทานสินค้าเกษตรไทยตามกลไกตลาดอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ผลจากการวัดศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทานสินค้าเกษตรไทยในมิติด้านต่างๆ จะทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐ เน้นย้ำให้เห็นคุณค่าของการสหกรณ์ในการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดระบบการค้าที่เป็นธรรม ด้วยหลักการการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งแก่ชุมชน นอกจากนี้การศึกษาปัจจัยต่างๆที่ก่อให้เกิดความต้องการร่วมมือกันในลักษณะเครือข่ายทำให้ภาครัฐและภาคอื่นๆที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสรรหามาตรการที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการรวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายโดยมีภาคสหกรณ์เป็นแม่ข่ายแกนนำมากขึ้น

6. กรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

6.1 การบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการ

ในโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรโดยทั่วไปประกอบด้วยหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในแต่ละกิจกรรมที่หลากหลาย ตั้งแต่กระบวนการผลิตต้นน้ำ ได้แก่ เกษตรกรผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ ปุ๋ย ยา เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ กระบวนการผลิตกลางน้ำ ได้แก่ องค์กรผู้รวบรวม แปรรูปผลิตภัณฑ์ และบรรจุ เช่น ภาคสหกรณ์ โรงสี ผู้ส่งออก ฯลฯ กระบวนการในการกระจายสินค้าสู่มือผู้บริโภค ได้แก่ ผู้ขนส่ง ร้านค้าปลีกต่างๆ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีภาคส่วนอื่นๆที่

เกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า เช่น หน่วยงานภาครัฐ หรือ องค์กรผู้สนับสนุนปัจจัยในการดำเนินงานอื่นๆ เช่น ผู้เป็นเจ้าของแหล่งเงินทุน เป็นต้น ซึ่งสมาชิกทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมต่างๆของโซ่อุปทาน ต่างมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการข้อมูล สินค้า บริการ เงินทุนและองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ผู้บริโภคขั้นสุดท้าย ด้วยเหตุนี้การบริหารจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กรในการเชื่อมโยงการไหลเวียนของสิ่งต่างๆเหล่านี้จึงมีความสำคัญ ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นการสร้างคุณค่าแก่ผู้บริโภคขั้นสุดท้ายเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่องค์กร หรือหน่วยธุรกิจในเครือข่ายโซ่อุปทานด้วยเช่นกัน (Wisner และคณะ, 2005; Handfield และ Nichols, 2002) ดังแสดงในรูปที่ 2

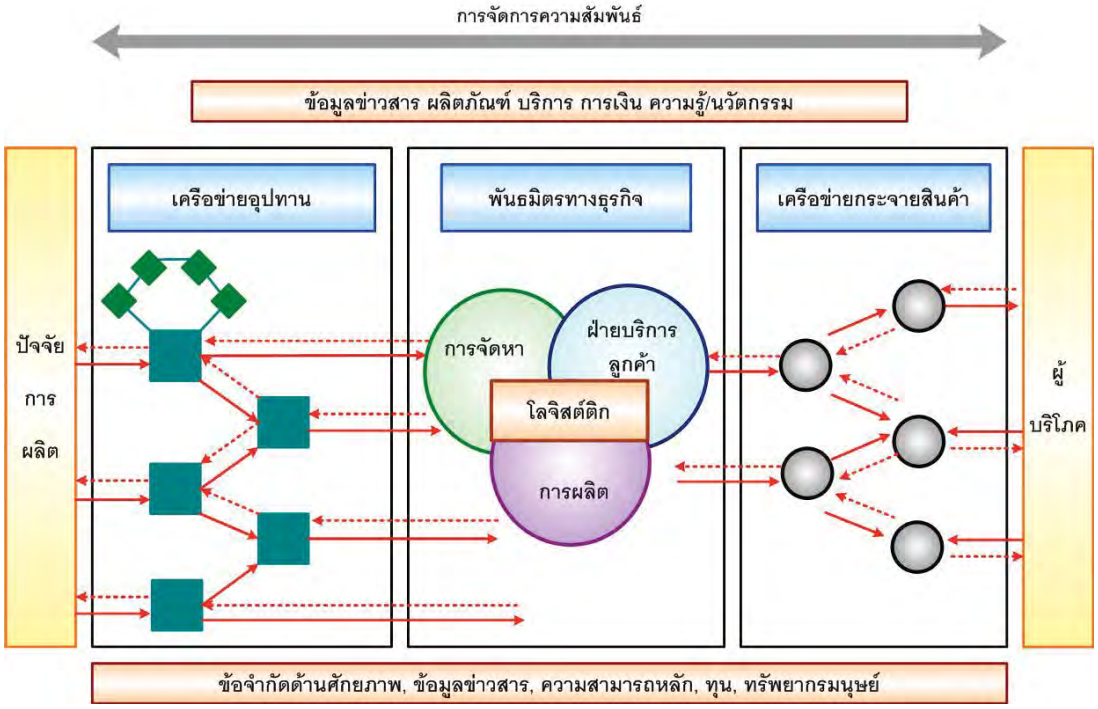

รูปที่ 2 : โมเดลการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการสู่ระบบสหกรณ์เชิงคุณค่า (จุฑาทิพย์ และคณะ, 2553 กรอบคิดการบริหารจัดการโซ่อุปทาน http://www.cai.ku.ac.th; ประยุกต์จาก Handfield และ Nichols, 2002)

ในการพัฒนาระบบธุรกิจสหกรณ์สู่ระบบสหกรณ์เชิงคุณค่า ได้นำแนวคิดของกลยุทธ์ความร่วมมือ (Co-operative Strategy) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่องค์กรธุรกิจใช้ในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายร่วม ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการสร้างคุณค่า เสริมพลังในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ลดต้นทุนในกระบวนการ ตลอดจนการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรธุรกิจทั้งจากการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดและที่สำคัญเป็นการช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้แก่สมาชิกในโซ่อุปทานเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การร่วมมือกันในลักษณะเครือข่ายคุณค่า (Value Network) ก็เป็นทางเลือกรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ตลาดมีการแข่งขันสูงในขณะที่มีระดับความร่วมมือระหว่างกันอย่างเบาบาง ทำให้ผู้ผลิตรายย่อย

ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากสภาพการค้าที่ไม่เป็นธรรมนี้ ซึ่งนอกจากการนำกลยุทธ์ความร่วมมือมาปรับใช้แล้ว กรอบคิดเรื่องการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการยังเป็นการต่อยอดกลยุทธ์ความร่วมมือดังกล่าวสู่การบริหารความสัมพันธ์ เชื่อมโยงพันธมิตรทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานที่เข้มข้นขึ้น เพื่อนำผลิตภัณฑ์และบริการจากสมาชิกผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค ทั้งในด้านการร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้/นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ บริการ การเงิน ภายใต้ระบบธุรกิจที่มีการออกแบบให้มีการบริหารจัดการร่วมกันตั้งแต่กิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยการนำทุนทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรมนุษย์ และความสามารถหลัก มาบริหารจัดการความสัมพันธ์ใหม่ เพื่อยกระดับความสามารถในการทำธุรกิจและการแข่งขัน ภายใต้เป้าหมายและแผนธุรกิจร่วมกัน (Nelson, 2550 ; จุฑาทิพย์, 2550)

อย่างไรก็ตาม การจะก่อให้เกิดการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการได้นั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโซ่อุปทานควรมีความเข้าใจในที่มา ความจำเป็นของความร่วมมือ ปัจจัยเสริมให้เกิดความร่วมมือ รวมทั้งรูปแบบ กระบวนการและโครงสร้างของโซ่อุปทานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก่อน จึงจะสามารถออกแบบโซ่อุปทานใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันด้านต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเครื่องมือที่สามารถแสดงให้เห็นโครงสร้างและความสัมพันธ์ในโซ่อุปทานได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ “Relationship Mapping” (รูปที่ 3) ซึ่งเป็นการวาดภาพรวมของโซ่อุปทานว่ามีใครเกี่ยวข้องในกระบวนการใด และมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในรูปแบบใด และ “Process Flowchart” (รูปที่ 4) เป็นการระบุกระบวนการดำเนินงานหลักในรายละเอียด ทั้งนี้สามารถที่จะระบุข้อมูลเพิ่มเติมอื่นได้ เช่น การไหลเวียนของข้อมูล (Information Flow) ระยะเวลาในแต่ละกระบวนการ (Time Requirement) (Handfield และ Nichols, 2002) ต้นทุนและผลตอบแทนในแต่ละกระบวนการ เป็นต้น

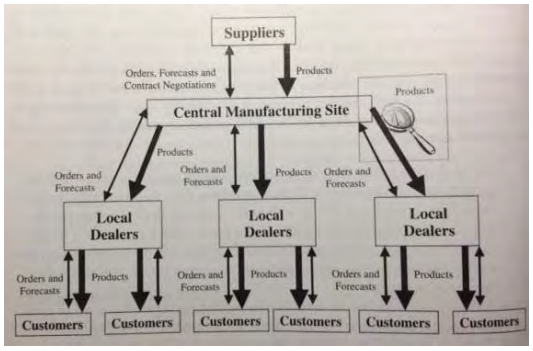

รูปที่ 3 : ตัวอย่าง Relationship Map (Handfield และ Nichols, 2002)

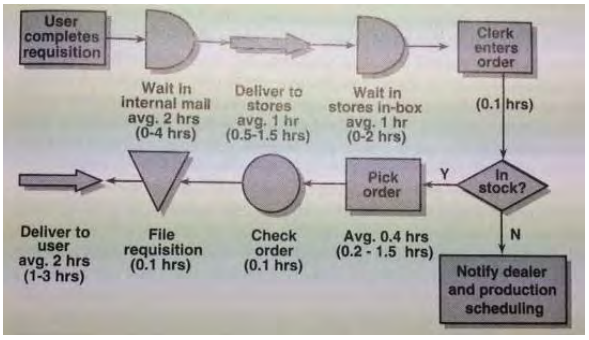

รูปที่ 4 : ตัวอย่าง Process Flowchart (Handfield และ Nichols, 2002)

6.2 รากฐานและแนวทางในการบริหารจัดการสัมพันธภาพในโซ่อุปทาน (Roots of Supply Chain Relationship Management)

ยุคแห่งการค้าเสรี (Globalization) ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ภาคธุรกิจต่างมุ่งเน้นในการแข่งขันด้านต้นทุน ให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าที่เป็นลักษณะเดียวกัน (Standardization) ในปริมาณที่มากเพื่อให้ได้ Economy of Scale มีการควบรวมกิจการในแนวดิ่ง (Vertical Integration) เพื่อลดความเสี่ยงอันเกิดจากความไม่แน่นอนทางด้านซัพพลาย มีความร่วมมือระหว่างโซ่อุปทานเบาบางทั้งความร่วมมือในฝั่งผู้ผลิตต้นน้ำ และความร่วมมือกับลูกค้าที่อยู่ปลายน้ำ แต่สำหรับในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการค้าเสรีที่มีการแข่งขันสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้ภาคธุรกิจต่างๆต้องปรับตัวไม่ว่าจะเป็นการใช้กลยุทธ์ Vertical Integration ควบคู่กับการพยายามเพิ่มอำนาจต่อรองในตลาด การแบ่งปันทรัพยากรต่างๆเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการดำเนินงาน สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นการสะท้อนถึงความสำคัญในการบริหารสัมพันธภาพระหว่างภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานเพื่อสามารถตอบสนองกับความต้องการของลูกค้าและสถานการณ์ของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาได้ (Handfield และ Nichols, 2002)

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้นเข้าถึงได้ง่ายขึ้นในต้นทุนที่ถูกลงในปัจจุบัน ทำให้การเชื่อมโยงด้านข้อมูลระหว่างกันเป็นไปได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วมากขึ้น อย่างไรก็ตามการจะนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆมาใช้ประโยชน์ให้ได้เต็มที่ได้นั้น สมาชิกที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโซ่อุปทานจะต้องมีความเข้าใจ มีความสัมพันธ์ที่ดี และเห็นประโยชน์ในการที่จะแบ่งปันข้อมูล ขยายความร่วมมือสู่ผู้เกี่ยวข้องในระดับอื่นๆและระหว่างกันให้มากขึ้นเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานให้ดีขึ้น (Handfield และ Nichols, 2002)

การตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มากขึ้น (Increased Customer Responsiveness) ด้วยหลักการบริหารจัดการโซ่อุปทานที่แต่ละหน่วยธุรกิจมุ่งเน้นในการดำเนินงานในกิจกรรมหลักที่ตัวเองมีความชำนาญ และ outsource ในกิจกรรมอื่นๆที่ไม่มีความชำนาญมากนักต้องลงทุนเพิ่มหรือมีต้นทุนในการดำเนินงานสูงกว่า ให้แก่หน่วยธุรกิจอื่นภายนอกองค์กรเพื่อบริหารจัดการให้เกิดความคุ้มทุนมากที่สุด ในขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองความต้องการที่เฉพาะเจาะจงและเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตรของผู้ซื้อได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้องค์กรต่างๆเหล่านี้จึงมุ่งเน้นที่จะทำธุรกิจกับลูกค้าบางรายที่เป็นลูกค้าชั้นดี มุ่งแสวงหาจุดคุ้มทุนร่วมกันด้วยการพยายามศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการและศักยภาพทางธุรกิจของแต่ละฝ่ายเพื่อยกระดับความร่วมมือ ทั้งนี้ผู้ซื้อเหล่านี้ก็ไม่ได้ให้เพียงแต่ผลตอบแทนด้านการเงินแก่องค์กรเท่านั้นแต่ยังมีการร่วมแบ่งปันข้อมูล (Information Sharing) เช่น การให้ประมาณการปริมาณสั่งซื้อและราคาในอนาคต มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อฝั่งซัพพลายเออร์ที่จะสามารถบริหารจัดการด้านต้นทุน และพัฒนาคุณภาพได้ เป็นต้น (Handfield และ Nichols, 2002)

ทั้งนี้ในโมเดลที่ใช้พัฒนาความร่วมมือเชิงพันธมิตรในโซ่อุปทานของ Schmitz และคณะ (1995) ได้ระบุกระบวนการไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 “Conception” เป็นการวางวัตถุประสงค์ ความคาดหวัง เป้าหมายที่ต้องการพัฒนาของสมาชิกในโซ่อุปทาน ขั้นที่ 2 “Pursuit”

เป็นการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินหุ้นส่วนพันธมิตรเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จ และเป็นการตระหนักถึงปัญหา อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ขั้นที่ 3 "Selection" จากการประเมินหุ้นส่วนด้วยเกณฑ์ต่างๆที่ระบุในขั้นตอนก่อนหน้า ทำให้สามารถหาหุ้นส่วน (supply chain partner) ที่มีความสอดคล้องกันมากที่สุด มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ความร่วมมือเชิงพันธมิตรประสบความสำเร็จ รวมทั้งสามารถระบุระดับความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ความต้องการลงทุนเพิ่ม รูปแบบในการร่วมลงทุน เป็นต้น และขั้นตอนที่ 4 "Implement" กำหนดเครื่องมือประเมินผลการดำเนินงาน วิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งถ้าประเมินแล้วผลออกมาดีก็จะรักษาระดับความร่วมมือในรูปแบบนี้ต่อไป แต่หากผลการประเมินไม่เป็นที่น่าพอใจหรืออยู่ในระดับกลางๆก็อาจมีการปรับเงื่อนไขความร่วมมือให้เหมาะสมมากขึ้น แต่ในกรณีที่ประเมินแล้วแต่ผลไม่เป็นที่น่าพอใจมาก ก็อาจนำไปสู่การตัดสินใจหยุดความสัมพันธ์ หยุดกิจกรรมร่วมต่างๆสำหรับช่วงเวลานั้นๆ อย่างไรก็ตาม การหยุดความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวอาจไม่ได้หมายถึงผลการดำเนินงานที่ไม่น่าพอใจ แต่อาจเป็นเพราะพันธมิตรในโซ่อุปทาน เปลี่ยนเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Goal) หรือ ได้บรรลุเป้าหมายร่วมกันแล้วซึ่งอาจเป็นเหตุผลนำมาสู่การหยุดความร่วมมือ อันเป็นการสะท้อนภาพของพลวัตรของอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาโดยเฉพาะในกรณีที่สินค้ามีวงจรชีวิตสั้น หรือเป็นสินค้าเทคโนโลยีที่มีความล้าสมัยเร็ว ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวจะมีการกำหนดกลยุทธ์และวิธีการในทางปฏิบัติที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้ในกระบวนการดังกล่าวควรมีการวัดประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เป็นพลวัตร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดียิ่งขึ้น ดังแสดงในรูปที่ 6 (Handfield และ Nichols, 2002)

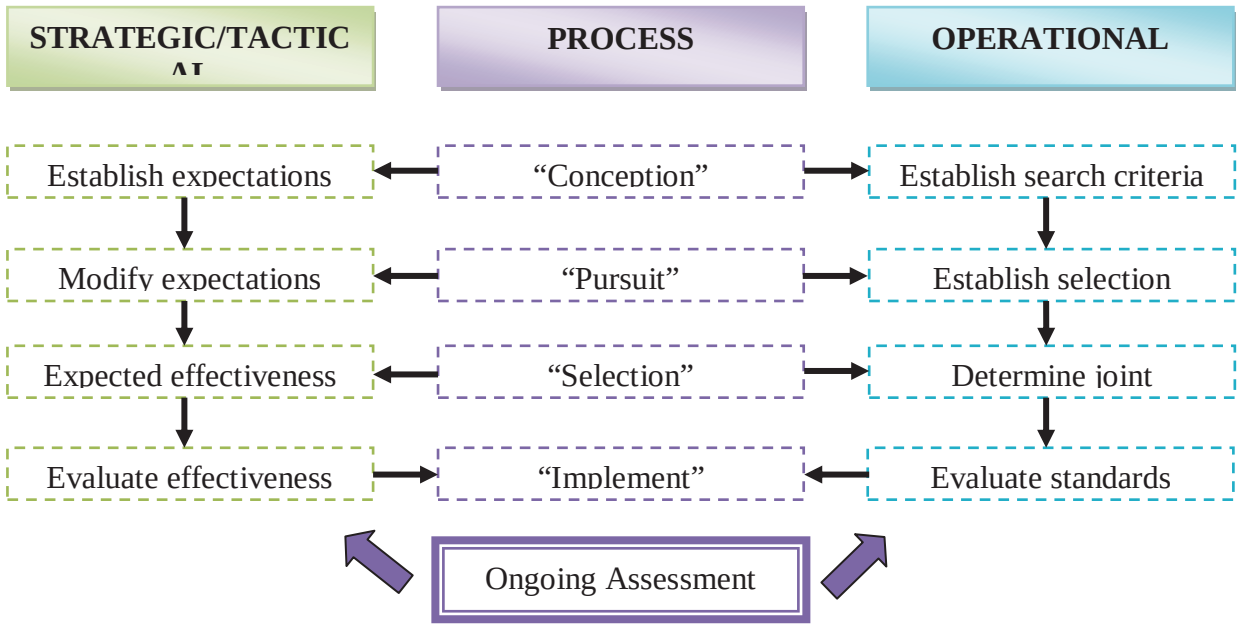

รูปที่ 6 : Strategic Alliance Conceptual Process (Schmitz และคณะ, 1995)

สำหรับกรณีที่การประเมินความร่วมมือเชิงพันธมิตรมีแนวโน้มที่ยั่งยืน การสร้างความเชื่อมั่น (Trust) ระหว่างหุ้นส่วนต่างๆในโซ่อุปทานจะเป็นการตอกย้ำความสัมพันธ์เชิงพันธมิตรให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นในระยะยาว

6.3 การสร้างความเชื่อมั่น (Trusting Relationship) ในโซ่อุปทาน

ความเชื่อมั่น (Trust) ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยง่ายภายในระยะเวลาจำกัด เพราะเกิดจากการสั่งสมผลการดำเนินงานที่ดีในอดีต และแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือในศักยภาพขององค์กรที่จะสามารถเชื่อมโยงเข้ากับหุ้นส่วนต่างๆในโซ่อุปทานได้ “Trust” สามารถพัฒนาได้หลายรูปแบบจากสาเหตุที่แตกต่างกัน ดังนั้นความเข้าใจถึงที่มาของ “Trust” จะนำไปสู่การสร้าง “Trusing Relationship” ซึ่งเมื่อใดที่มีความเชื่อมั่นเกิดขึ้นแล้วในโซ่อุปทานก็จะส่งผลต่อเนื่องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโซ่อุปทานได้รับประโยชน์ผ่านการบูรณาการโซ่อุปทาน เพราะทุกฝ่ายมีความเข้าใจ มั่นใจว่าเป้าหมายร่วมที่ได้กำหนดร่วมกันนั้นสามารถบรรลุได้ ในทฤษฎีการสร้าง “Trusting Relationship” มีนักวิจัยหลายท่านได้สรุปรูปแบบพื้นฐานของ trust ไว้ดังนี้ (Handfield และ Nichols, 2002)

ความไว้วางใจ (reliability) สามารถปฏิบัติตามพันธะสัญญาที่ได้กำหนดไว้

ความสามารถ (competence) สามารถทำในสิ่งที่องค์กรและหุ้นส่วนในโซ่อุปทานได้กำหนดร่วมกันอย่างถูกต้อง ด้วยความสามารถ ความรู้ และบุคคลากรที่มีประสบการณ์ในการบริหารความสัมพันธ์เชิงพันธมิตร

ความปรารถนาดี (goodwill) ผู้ที่จะมาบริหารความสัมพันธ์เชิงพันธมิตรร่วมกับหุ้นส่วนต่างๆจะต้องมีความรอบรู้เป็นอย่างดีในเทคโนโลยีและธุรกิจ ในขณะเดียวกันต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจดี ไม่เอารัดเอาเปรียบ ใจกว้างในการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ เพราะบุคคลนี้จะต้องเป็นผู้บริหารจัดการข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้นเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การยอมรับความเสี่ยง (Vulnerability) ในความร่วมมือที่จะต้องมีการพึ่งพากันในโซ่อุปทาน บางครั้งอาจมีความเสี่ยงเกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนต่างๆ ซึ่งองค์กรอาจต้องยอมรับในความเสี่ยงนั้นเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดี อย่างไรก็ตามการยอมรับความเสี่ยงเหล่านี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งปันข้อมูลที่ดี มีเหตุผล ซึ่งการแสดงข้อมูล หลักฐานที่ชัดเจน จะช่วยให้หุ้นส่วนอื่นๆเกิดความมั่นใจว่าได้รับการปกป้องผลประโยชน์เป็นอย่างดีแล้ว

ความซื่อสัตย์ (Loyalty) ความซื่อสัตย์จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความไว้วางใจในความสัมพันธ์ระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งไม่เพียงแต่มีความไว้วางใจระหว่างกัน แต่สามารถพัฒนาสู่การร่วมแสดงความรับผิดชอบ ช่วยเหลือในเหตุการณ์ที่ไม่ปกติได้ เช่น การยอมส่งสินค้าเร่งด่วนเมื่อหุ้นส่วนมีความต้องการสินค้าอย่างกระทันหัน เป็นต้น ซึ่งหากหน่วยธุรกิจใดแสดงให้เห็นได้ว่าสามารถดำเนินการตามที่หุ้นส่วนร้องขอหรือต้องการได้ก็จะยิ่งส่งเสริมความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นขึ้นในระยะยาว

อย่างไรก็ตามการตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ มีการกำหนดเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนสอดคล้องกัน รวมทั้งมีการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมที่ได้รับการยอมรับร่วมกันอย่างชัดเจน จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นไว้วางใจในระหว่างภาคีพันธมิตร ก่อให้เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในโซ่อุปทาน (จุฑาทิพย์, 2550)

6.4 การประเมินผลการดำเนินงานของโซ่อุปทาน (Supply Chain Performance Measurement)

การวัดผลการดำเนินงานของโซ่อุปทานเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการโซ่อุปทานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์สำหรับการดำเนินงานอีกด้วย ซึ่งเครื่องมือในการวัดผลการดำเนินงานในระดับองค์กร ที่มีการใช้อย่างแพร่หลายและเป็นที่รู้จัก ได้แก่ “Balance Scorecard (BSC)” ที่ริเริ่มโดย Kaplan และ Norton (1992) สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของโซ่อุปทานก็สามารถยกระดับการใช้ BSC ให้มีประโยชน์มากขึ้นในการใช้วัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่การคำนึงถึงเพียงแค่องค์กรเพียงมุมเดียว แต่เป็นการขยายมุมมองของผู้ประเมิน และเป็นการกระตุ้นให้ผู้ประเมินตระหนักถึงสถานะของตัวเองที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของโซ่อุปทาน อันมีส่วนทำให้เกิดความสำเร็จหรือล้มเหลวแก่โซ่อุปทานได้ (Wisner และคณะ, 2005)

ตามหลักการของ BSC จะมีการประเมินผลใน 4 มิติ ครอบคลุมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงินและไม่ใช่ด้านการเงิน ซึ่งมีผลครอบคลุมทั้งการวางแผนในระยะสั้นและยาว ประกอบด้วย 1) มิติด้านการเงิน เช่น ต้นทุน ผลตอบแทนที่ได้รับ 2) มิติด้านลูกค้า เช่น ระดับความพึงพอใจของลูกค้าในสินค้าและบริการ ระยะเวลาในการส่งมอบสินค้า ความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการเฉพาะด้านของลูกค้า 3) มิติด้านกระบวนการทางธุรกิจ เช่น การบริหารจัดการสินค้าคงคลัง คุณภาพสินค้า และ 4) มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน เป็นต้น ทั้งนี้การเสริมศักยภาพในการแข่งขันขององค์กรและโซ่อุปทานนั้นต้องกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อรักษาระดับศักยภาพในการแข่งขันของทั้ง 4 มิติอย่างพอดี ไม่ควรมุ่งเน้นหรือละทิ้งความสำคัญในมิติใดมิติหนึ่งเพราะทั้ง 4 มิตินี้มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน(Wisner และคณะ, 2005) ตัวอย่างเกณฑ์ประเมินสำหรับโซ่อุปทานดังแสดงในตารางที่ 1

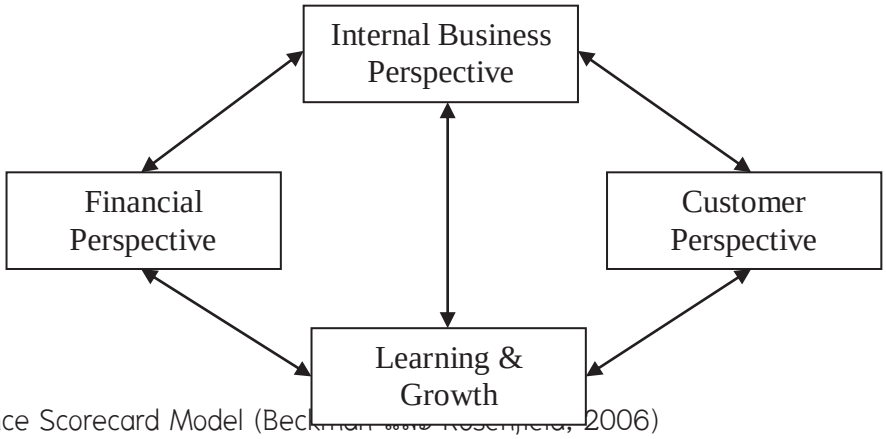

รูปที่ 5 : Balance Scorecard Model (Beckman and Rosenfield, 2006)

ตารางที่ 1 : ตัวอย่างเกณฑ์ประเมินผล Balance Scorecard สำหรับโซ่อุปทาน (Wisner และคณะ, 2005)

มิติ	ตัวอย่างเกณฑ์ประเมินผล
1) มิติด้านการเงิน	– ต้นทุนในโซ่อุปทาน รวมถึงต้นทุนในการจัดซื้อ การถือครองสินค้าคงเหลือ สินค้าเสื่อมสภาพ การส่งสินค้าผิดพลาด การส่งคืนสินค้า ฯลฯ – เปอร์เซ็นต์สัดส่วนในการบรรลุเป้าหมายด้านต้นทุนของโซ่อุปทาน – เปอร์เซ็นต์สัดส่วนผลตอบแทนที่ได้รับของโซ่อุปทาน
2) มิติด้านลูกค้า	– จำนวนจุดที่ลูกค้าต้องติดต่อในการสั่งซื้อสินค้าในโซ่อุปทาน – ระยะเวลาในการตอบสนองคำสั่งซื้อของลูกค้า – การรับรู้ของลูกค้าที่มีต่อคุณค่าของโซ่อุปทาน (Supply Chain Value)
3) มิติด้านกระบวนการทางธุรกิจ	– ระยะเวลาในกระบวนการเพิ่มมูลค่าของทั้งโซ่อุปทาน – รอบการสั่งซื้อในโซ่อุปทาน
4) มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต	– สัดส่วนจำนวนข้อมูลที่มีการแบ่งปันกันในโซ่อุปทาน/จำนวนข้อมูลทั้งหมด

6.3 เครื่องมือในการบริหารความร่วมมือในโซ่อุปทาน (Supply Chain Coordination Mechanism)

เครื่องมือและกลไกต่างๆได้ถูกนำมาใช้อย่างหลากหลายเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทาน ซึ่งสามารถรวบรวมในเบื้องต้น ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 : เครื่องมือและกลไกต่างๆที่นำไปสู่ความร่วมมือระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

รูปแบบ	รายละเอียดเครื่องมือ	เอกสารอ้างอิง
เครื่องมือที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	– การแบ่งปันทรัพยากรในการผลิต (Resource Sharing) – การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Style–Joint Decision Making) – การร่วมวางแผนการผลิต/การดำเนินงานร่วมกัน	(Xu และ Beamon, 2548)
เครื่องมือด้านการเงิน	– การร่วมแบ่งปันความเสี่ยง–ผลตอบแทน (Risk/Reward Sharing) – การร่วมลงทุนและแบ่งปันความรับผิดชอบ – การใช้สัญญาในโซ่อุปทาน (Supply Chain Contract)	(Soosay และคณะ, 2551)
เครื่องมือด้านข้อมูลข่าวสาร	– การแบ่งปันข้อมูล (Information Sharing) – การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแบ่งปันข้อมูล (Information Technology)	(Arshinder และคณะ, 2551)

ความร่วมมือในโซ่อุปทานนำไปสู่การเสริมสร้างความแข่งแกร่งในหลายๆด้าน ทั้งปัจจัยด้านการเงินและไม่ใช่ด้านการเงิน ซึ่งสามารถรวบรวมในเบื้องต้น ได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 3 : ตัวอย่างประโยชน์ที่ได้รับจากความร่วมมือในโซ่อุปทาน จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

ประเภทของประโยชน์	รายละเอียด	เอกสารอ้างอิง
ที่ไม่ใช่ด้านการเงิน	– การพัฒนานวัตกรรมใหม่ – ลดระยะเวลาในการส่งมอบสินค้า – ยกระดับการให้บริการแก่ลูกค้า – นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ – เพิ่มความยืดหยุ่นในการตอบรับกับความไม่แน่นอนของความต้องการของตลาด	(Simatupang และ Sridharan, 2548; Whipple และ Russell, 2550; Soosay และคณะ, 2551)
ด้านการเงิน	– ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น – ลดต้นทุนด้านสินค้าคงคลัง เช่น ลดระดับสินค้าคงเหลือค้างสต๊อก – ลดต้นทุนการผลิต – เพิ่มยอดจำหน่าย/ยกระดับรายได้	(Fisher และคณะ, 2537; Lee และคณะ, 2540; Horvath, 2544)

ในทางกลับกัน การขาดความร่วมมือที่ดีจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทาน เพราะจะนำไปสู่การประมาณการที่คลาดเคลื่อน ขาดศักยภาพในการนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เกิดปัญหาสินค้าคงคลัง เพิ่มต้นทุนในการจัดเก็บสินค้า สินค้า

เสียหาย มีปัญหาด้านคุณภาพสินค้า และลดระดับการให้บริการ ลดระดับความพึงพอใจของผู้บริโภค (Ramdas และ Spekman, 2543; Fisher และคณะ, 2537; Horvath, 2544)

อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้สมาชิกในโซ่อุปทานมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติเพราะแต่ละฝ่ายมีระดับความต้องการ ความสนใจ ความเข้าใจที่แตกต่างกัน (Arshender และคณะ, 2550) ทั้งนี้ความชัดเจนในด้านต้นทุนของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาหาปัจจัยความต้องการอื่นๆและระดับความสำคัญของปัจจัยเหล่านั้นจะช่วยเอื้อให้การเจรจาต่อรองเพื่อหาระดับที่ทุกภาคส่วนในโซ่อุปทานมีความพึงพอใจ ภายใต้เป้าหมายร่วมกันมีความเป็นไปได้มากขึ้น เช่นการคำนึงถึงปัจจัยด้านผลตอบแทนในด้านการเงินเพียงอย่างเดียว อาจเป็นไปไม่ได้ในบางสถานการณ์ แต่หากพิจารณาทางเลือกอื่นประกอบ เช่น การเพิ่มราคาแต่ก็เพิ่มคุณภาพ หรือยกระดับการให้บริการมากขึ้น ก็อาจทำให้มีโอกาสที่จะบรรลุผลการเจรจาได้มากกว่าการคำนึงถึงปัจจัยด้านการเงินเพียงอย่างเดียว เป็นต้น (Thompson, 2548) นอกจากนี้เครื่องมือในการยกระดับความร่วมมือในโซ่อุปทานแต่ละแบบมีลักษณะเฉพาะและให้ผลที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้สัดส่วนการนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้อย่างเหมาะสมในแต่ละอุตสาหกรรมก็อาจมีความแตกต่างกัน สำหรับภาคการเกษตรซึ่งมีลักษณะเฉพาะของผลผลิตคือมีการเสื่อมสภาพได้โดยง่าย ราคาจำหน่ายขึ้นอยู่กับคุณภาพ และปริมาณผลผลิตในตลาดเป็นหลัก ซึ่งคุณภาพและปริมาณผลผลิตก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสภาพภูมิอากาศ โรคแมลงต่างๆซึ่งสามารถควบคุมได้ยาก (Matopoulos และคณะ, 2549) นอกจากนี้สำหรับประเทศไทยยังมีปัจจัยด้านการแทรกแซงราคาตลาดของภาครัฐผ่านกลไกต่างๆ เช่น การรับประกันราคา หรือการรับจำนำผลิตผลทางการเกษตร เป็นต้น จากความผันผวนของตลาดทั้งในด้านอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ดังกล่าวทำให้เกิดการนำเครื่องมือในลักษณะรูปแบบเกษตรพันธะสัญญา (contract farming) มาใช้ในการบริหารความร่วมมือระหว่าง 2 ภาคส่วนในโซ่อุปทาน เช่น ผู้ผลิตวัตถุดิบและโรงงานแปรรูป ที่มีการกำหนดราคาซื้อขายล่วงหน้าเพื่อเป็นหลักประกันด้านผลผลิตแก่ผู้ซื้อ (โรงงานแปรรูป) เพื่อให้มีความมั่นใจว่าจะมีสินค้าเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานอย่างสม่ำเสมอตามแผนที่วางไว้โดยเฉพาะกับสินค้าเกษตรที่ต้องการเน้นเรื่องคุณภาพ ระบบการตรวจสอบย้อนกลับที่ได้มาตรฐาน เช่น ผัก ผลไม้เพื่อการส่งออก สินค้าเกษตรอินทรีย์ต่างๆ รวมถึงสินค้าเกษตรที่ต้องใช้พื้นที่ผลิตจำนวนมาก เช่น การทำเกษตรพันธะสัญญากับเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาล เป็นต้น ในขณะเดียวกันก็ยังเป็นหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้ขาย (เกษตรกร) จากรายได้ที่ได้รับจากการทำสัญญา แต่ในความเป็นจริงราคาที่ระบุในสัญญาส่วนใหญ่เป็นราคาที่ถูกกำหนดโดยผู้ซื้อ ซึ่งมีอำนาจต่อรองมากกว่า มีแนวโน้มในการมุ่งเน้นกำไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ซื้อ หรือผู้กำหนดราคาเป็นหลัก รวมทั้งมีการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงต่อเกษตรกรผู้ผิดสัญญา ซึ่งถึงแม้ผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับตามที่ระบุในสัญญาจะมีมูลค่าสูงเป็นที่น่าพอใจ แต่เมื่อปฏิบัติจริงแล้วทำให้ต้องลงทุนในกระบวนการเพาะปลูกและจัดส่งมากขึ้นเพื่อให้ได้สินค้าตามมาตรฐานที่กำหนด เหตุผลต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็น

ปัจจัยที่สะท้อนจากสถานการณ์ของสภาวะการค้าที่ไม่เป็นธรรม ทำให้เกษตรพันธะสัญญาถูกขนานนามว่าเป็นเสมือนสัญญาทาสของเกษตรกร นำไปสู่การผิดสัญญาของเกษตรกร และไม่สนใจเข้าร่วมทำพันธะสัญญา โดยยินยอมที่จะรับความเสี่ยงจากความผันผวนของตลาดด้วยตัวเอง สถานการณ์เหล่านี้จึงเป็นสถานการณ์ที่นอกจากไม่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่ดีขึ้นแล้ว ยังบั่นทอนความร่วมมือที่มีอยู่เดิม เป็นสถานการณ์ที่ไม่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวของภาคการเกษตรไทยต่อระบบเศรษฐกิจการค้าเสรีที่นับวันจะยิ่งรุนแรงขึ้นและหลีกเลี่ยงไม่ได้

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าความร่วมมืออย่างบูรณาการในโซ่อุปทานเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างมากในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน แต่ในกระบวนการที่จะทำให้เกิดบางครั้งเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นช่องว่างในการศึกษาหาวิธีการที่จะช่วยในการยกระดับความร่วมมือในโซ่อุปทานสหกรณ์การเกษตรตั้งแต่ระดับผู้ผลิตต้นน้ำ (สหกรณ์ผู้ส่งเสริมและรวบรวมผลผลิต) กลางน้ำ (สหกรณ์ผู้แปรรูปและขนส่ง) และปลายน้ำ (ร้านค้าปลีก) โดยพิจารณาถึงปัจจัยด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยด้านการเงิน (Financial Factor) และไม่ใช่ด้านการเงิน (Non–financial factors) ของทุกภาคส่วนในโซ่อุปทาน**อย่างบูรณาการ** ภายใต้กลยุทธ์ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่โซ่อุปทาน และเกษตรกรสมาชิกในที่สุด

7. ขั้นตอนและวิธีการวิจัย

ในงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาโซ่อุปทาน มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ใช้วิธีการศึกษาแบบเฉพาะกรณี (Case Study) ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่ทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจรูปแบบในการบริหารจัดการโซ่อุปทานได้อย่างชัดเจนขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถแยกแยะและอธิบายถึงตัวแปรต่างๆได้มากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาการบริหารจัดการโซ่อุปทานที่มีผู้เกี่ยวข้องในแต่ละโซ่อุปทานที่หลากหลาย ในหลายระดับ การเน้นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ที่เป็นปรากฏการณ์เชิงสังคม (Social Phenomenon) ที่ต้องอาศัยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น ด้วยเหตุนี้การนำไปสู่คำตอบของโจทย์การวิจัยดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับ*การบริหารจัดการและความร่วมมือของโซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตร และการยกระดับความร่วมมือเชิงพันธมิตรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันแก่โซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตร* จึงเลือกใช้วิธีการศึกษาแบบเฉพาะกรณีในโซ่อุปทานของสหกรณ์การเกษตรผู้ประกอบธุรกิจข้าวหอมมะลิในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ 4 จังหวัด ซึ่งเป็นแหล่งผลิต ข้าวหอมมะลิที่สำคัญมากที่สุดในประเทศไทยเป็นกลุ่มตัวอย่าง

จากทำเนียบรายชื่อสหกรณ์การเกษตรผู้ดำเนินธุรกิจในการรวบรวมข้าวในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดในทุ่งกุลาร้องไห้ ประกอบด้วย สหกรณ์ 3 แห่ง ในจังหวัดสุรินทร์ (อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม) สหกรณ์ 1 แห่ง ในจังหวัดมหาสารคาม (อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย) สหกรณ์ 1 แห่งในจังหวัดบุรีรัมย์ (อำเภอพุทไธสง) สหกรณ์ 19 แห่งในจังหวัดศรีสะเกษ สหกรณ์ 1 แห่งในจังหวัด

ยโสธร (อำเภอมหาชนะชัย) และ สหกรณ์ 9 แห่งในจังหวัดร้อยเอ็ด (อำเภอปทุมรัตต์ อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอสุวรรณภูมิ และ อำเภอโพนทราย) รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 34 แห่ง (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551)

การเลือกกรณีศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบตามจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) จากสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกในเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ในพื้นที่เขตทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ถูกพัฒนาขึ้นจากชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ใน 36 จังหวัด ตั้งแต่ปี 2550 ทั้งนี้การเชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่ายทำให้เกิดโซ่อุปทานรูปแบบใหม่เป็นโซ่อุปทานเชิงเครือข่ายคุณค่า ที่สมาชิกของเครือข่ายมีการวางกรอบทิศทางการดำเนินงานในการเชื่อมโยงกันในกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ กลาง น้ำ และปลายน้ำร่วมกัน (บุญเกิด และวันชัย, 2552) จนถึงปัจจุบันเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทยก็ยังร่วมกันดำเนินการจำหน่ายข้าวหอมมะลิภายใต้แบรนด์ของเครือข่ายคือแบรนด์ “เกิดบุญ”อยู่ อย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเหล่านี้ก็ยังคงดำเนินธุรกิจในโซ่อุปทานและจำหน่ายข้าวหอมมะลิภายใต้แบรนด์เฉพาะของตนควบคู่กันไป ด้วยเหตุนี้สหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายฯ จำนวน 4 สหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรพิมายจำกัด สหกรณ์การเกษตรปราสาทจำกัด สหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัยจำกัด และชุมนุมบุรีรัมย์จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ มีสมาชิกสหกรณ์จำนวนมาก และเป็นเจ้าของทรัพยากรในการแปรรูปสินค้าขั้นสุดท้ายก่อนการนำส่งสู่ผู้ซื้อสินค้าหรือเป็นเจ้าของกระบวนการที่เพิ่มมูลค่าแก่สินค้ามากที่สุดในโซ่อุปทาน นอกจากนี้สหกรณ์ทั้ง 4 แห่ง ยังมีรูปแบบความร่วมมือทั้งในมิติโซ่อุปทานของสหกรณ์เอง และมิติของการเป็นสมาชิกของเครือข่ายอีกด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทานเดี่ยว และศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทานที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายได้

การศึกษาโซ่อุปทานของทั้ง 4 กรณีศึกษา จะเริ่มจากการสำรวจหาข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ และกระบวนการดำเนินงานของโซ่อุปทาน กิจกรรมหลักในการดำเนินงานของแต่ละภาคส่วน ความร่วมมือที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ต้นทุน ผลตอบแทน และปัจจัยสิ่งที่คาดหวังจากความร่วมมือ ของหุ้นส่วนในแต่ละลำดับขั้นของโซ่อุปทาน อันประกอบด้วย

1) ระดับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ กับสหกรณ์
2) ระดับระหว่างสหกรณ์ (รูปแบบเครือข่าย)
3) ระดับสหกรณ์/เครือข่ายสหกรณ์ กับผู้ซื้อ/กลุ่มผู้บริโภค

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิด้วยการรวบรวมวิเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลงบการเงินของสหกรณ์ก่อนและหลังการร่วมมือในลักษณะเครือข่าย รูปแบบสัญญา เงื่อนไข การเสนอราคาซื้อขายระหว่างกัน บันทึกข้อตกลงความร่วมมือที่เป็นลายลักษณ์อักษร (ถ้ามี) รายงานการประชุม ผังโครงสร้างการดำเนินงานของเครือข่าย

บทบาท หน้าที่ของสหกรณ์แต่ละแห่งที่เป็นสมาชิกเครือข่าย กฎ ระเบียบ ปฏิญญา ข้อบังคับต่างๆ ของเครือข่าย เป็นต้น

นอกจากนี้ข้อมูลปฐมภูมิจะถูกเก็บเพิ่มเติมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มต่างๆในโซ่อุปทาน ได้แก่

– ระดับสมาชิกสหกรณ์ ใช้การทำ Focus Group Interview กับกลุ่มเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ ทั้ง 4 แห่ง ในการประชุมหลักของแต่ละสหกรณ์

– ระดับสหกรณ์และระหว่างสมาชิกเครือข่ายสหกรณ์ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้จัดการสหกรณ์ที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง

– ระดับผู้ซื้อ ได้แก่ กลุ่มผู้ซื้อที่เป็นเครือข่ายร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ห้างสรรพสินค้า โรงสี ร้าน Farmer Shop เป็นต้น ซึ่งจะใช้แบบสอบถามและการสุ่มสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อ/หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในการสั่งซื้อสินค้าจากสหกรณ์ ทั้งนี้แบบสอบถามจะถูกส่งไปล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีเวลาพิจารณาและตอบคำถาม

ข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์และกระบวนการจะนำมาสรุปในรูปแบบของ “Relationship Map” และ “Process Flowchart” ของแต่ละโซ่อุปทาน ผลที่ได้จากการวัดศักยภาพในการแข่งขันของแต่ละโซ่อุปทานทั้ง 4 มิติ ทั้งด้านการเงิน การคำนวณเปรียบเทียบต้นทุนรวม–ผลกำไรรวมของแต่ละโซ่อุปทาน และปัจจัยที่ไม่ใช่ด้านการเงิน จะถูกนำเสนอและสรุปด้วยแผนภูมิรูปภาพ ในส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเป้าหมาย ความคาดหวัง ความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกัน จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิค การตัดสินใจโดยใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ (Analysis Hierarchy Process) เพื่อเป็นการจัดลำดับความสำคัญนำไปสู่เกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ร่วมกัน และเป็นการจัดระดับความสำคัญความต้องการที่แตกต่างกันของสมาชิกในโซ่อุปทานแต่ละภาคส่วน และระดับความสำคัญของความเชื่อมั่น อันจะนำไปสู่การเสนอแนวทางในการยกระดับความร่วมมือและศักยภาพในการแข่งขันให้แก่โซ่อุปทานอย่างบูรณาการต่อไป

กรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันภายใต้โซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรไทย : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในธุรกิจข้าวหอมมะลิในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ดังแสดงในรูปที่ 7

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยมีลำดับขั้นดังต่อไปนี้ **ลำดับแรก** จะเริ่มจากการรวบรวมวิเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการโซ่อุปทาน และรูปแบบความร่วมมือประเภทต่างๆ หลักการในการเลือกใช้ ตัวแปรที่ต้องคำนึงถึง รวมถึงประโยชน์และอุปสรรคในการร่วมมือ และศึกษาปัจจัยต่างๆที่ใช้วัดศักยภาพในการแข่งขันของโซ่อุปทาน

ลำดับที่สอง รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของสินค้าเกษตร ลักษณะรูปแบบความร่วมมือในโซ่อุปทานสหกรณ์การเกษตร ที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสหกรณ์ผู้ประกอบธุรกิจการผลิตข้าวหอมมะลิ

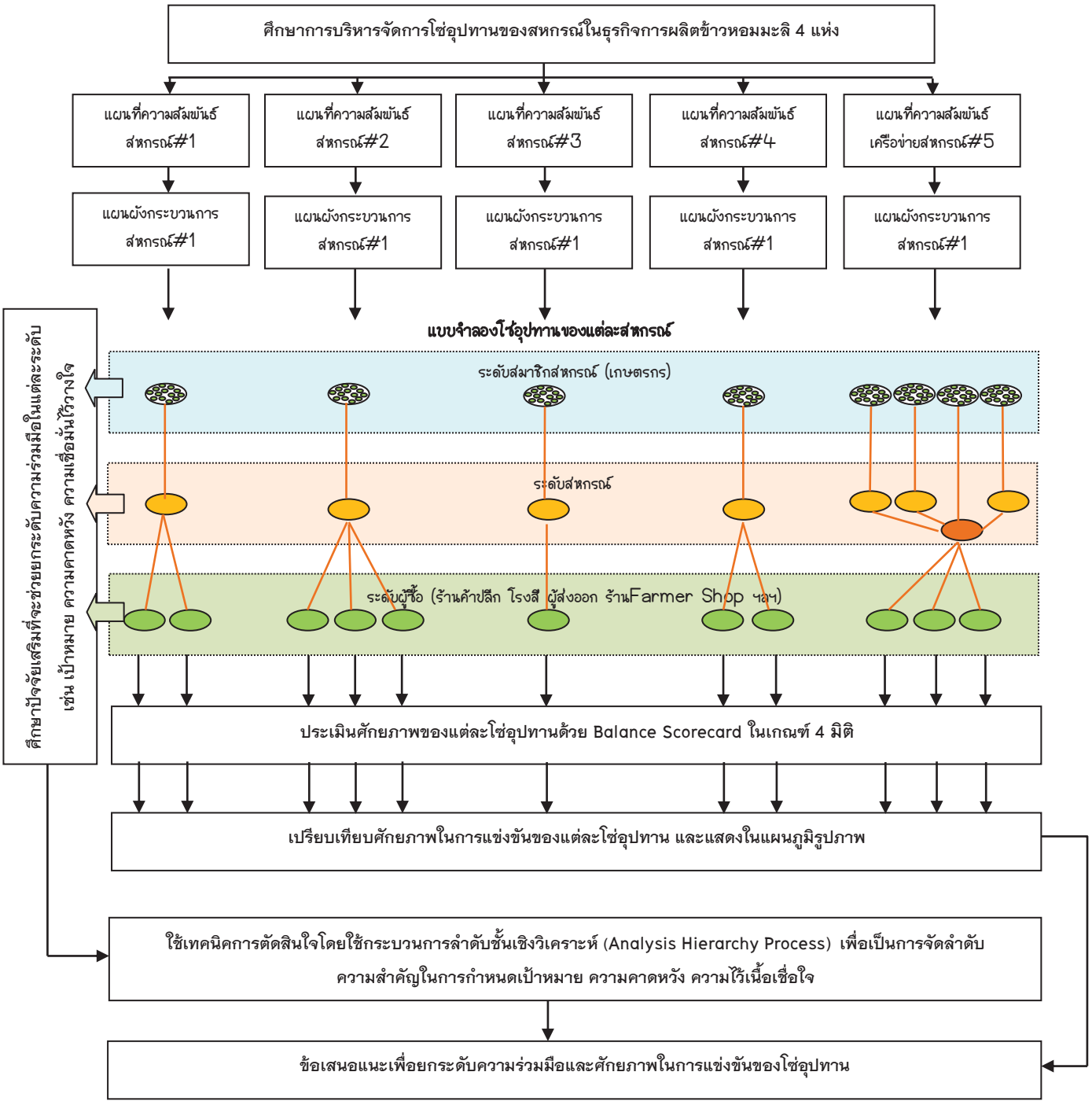

รูปที่ 7 : กรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันภายใต้โซ่อุปทานของธุรกิจสหกรณ์การเกษตรไทย : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในธุรกิจข้าวหอมมะลิในเขตพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ดังแสดงใน

ลำดับที่สาม ออกแบบแบบสอบถาม และเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์อ้างอิงจากข้อมูลทุติยภูมิที่ผ่านการรวบรวมและวิเคราะห์ในขั้นตอนลำดับที่หนึ่งและสอง ทดสอบแบบสอบถาม และทดสอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างข้อมูลที่ต้องการได้แก่ ข้อมูลด้านลักษณะความสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่การจัดทำ Relation Ship Map ข้อมูลด้านกระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมหลัก ต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับจากแต่ละกิจกรรมนั้น เพื่อนำไปสู่การจัดทำ Process Flowchart ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายที่ต้องการ ความคาดหวังจากความร่วมมือ และระดับความเชื่อมั่นไว้วางใจในพันธมิตรอื่นในโซ่อุปทาน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัย รวมถึงข้อมูลที่ใช้ประกอบการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการประเมินผลศักยภาพในการแข่งขันทั้ง 4 มิติของ BSC

ลำดับที่สี่ ชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นของงานวิจัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานทราบ โดยเฉพาะในส่วนของสหกรณ์ที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล

ลำดับที่ห้า นำส่งแบบสอบถามแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับต่างๆในโซ่อุปทานและกำหนดนัดหมายการเข้าเก็บแบบสอบถามและนัดสัมภาษณ์เพื่อตรวจทานข้อมูลจากแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ระบุในแบบสอบถาม สำหรับการเก็บข้อมูลในส่วนของผู้จัดการสหกรณ์ และผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อของหน่วยธุรกิจที่เป็นคู่ค้าในโซ่อุปทานแต่ละสาย สำหรับในระดับสมาชิกสหกรณ์ใช้วิธีสัมภาษณ์ Focus Group ในงานประชุมหลักของสหกรณ์

ลำดับที่หก สัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์ที่เป็นกรณีศึกษา สุ่มสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อของคู่ค่าและสมาชิกสหกรณ์แต่ละแห่งหากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามมีความไม่ชัดเจน

ลำดับที่เจ็ด นำข้อมูลที่ได้มารวบรวม จัดทำ Relationship Map และ Process Map ประเมินผลการวัดศักยภาพในการแข่งขันของแต่ละโซ่อุปทาน วิเคราะห์ประมวลผลปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆในการยกระดับความร่วมมือ โดยใช้เทคนิค Analysis Hierarchy Process

ลำดับสุดท้าย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์จะถูกนำมาสรุปเพื่อตอบโจทย์ในการวิจัยแต่ละข้อ เน้นย้ำความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลงานวิจัย ระบุข้อจำกัดของงานวิจัย และนำเสนอแนวทางการวิจัยในอนาคต

8. แผนการวิจัย

กิจกรรม	เดือนที่								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. รวบรวม วิเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง	←	→							
2. รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับรูปแบบและการบริหารจัดการโซ่อุปทานธุรกิจข้าวหอมมะลิของสหกรณ์การเกษตร	←	→							
3. ออกแบบแบบสอบถาม และเตรียมคำถาม และสุ่มทดลองการใช้แบบสอบถามเพื่อปรับแก้ให้เหมาะสมก่อนดำเนินงานจริง		←	→						
4. ชี้แจงรายละเอียดวิธีวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อขอความร่วมมือ			←	→					
5. นำส่งแบบสอบถามแก่สมาชิกในโซ่อุปทาน			←	→					
6. สัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์ และสุ่มสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อของคู่ค้าและสมาชิกสหกรณ์ในกรณีที่ต้องการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม				←	—	→			
7. จัดทำรายงานความก้าวหน้า (5 เดือน)					←	→			
8. รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ วิเคราะห์ศักยภาพในการแข่งขันของแต่ละโซ่อุปทาน ประเมินผลจาก							←	→	
9. สรุปผลการวิจัยและจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์									← →

9. ผลงานที่ต้องส่ง สกว.

9.1 รายงานความก้าวหน้า (5 เดือน) ประกอบด้วย

(1) รายงานการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) รายงานผลจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของโซ่อุปทานสหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 2 สหกรณ์

9.2 รายงานฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย

(1) รายงานผลการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของโซ่อุปทานสหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 สหกรณ์ ประกอบด้วย รูปแบบโครงสร้างองค์ประกอบโซ่อุปทาน ลักษณะของความร่วมมือ ประโยชน์และอุปสรรคของความร่วมมือในแต่ละช่องทาง

(2) สรุปผลจากการประเมินและเปรียบเทียบศักยภาพในการแข่งขันของแต่ละโซ่อุปทานในเกณฑ์วัดผลทั้ง 4 ด้าน (Balance Scorecard)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสริมอื่นๆ ทั้งด้านการเงินและไม่ใช่ด้านการเงิน ที่สมาชิกในโซ่อุปทานแต่ละระดับคาดว่าจะสามารถช่วยยกระดับความร่วมมือระหว่างกันได้มากขึ้น

(4) ข้อเสนอแนะในการยกระดับความร่วมมือเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันแก่โซ่อุปทานของสหกรณ์การเกษตรไทย

10. ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	ณัฐกานต์ สหวัชรินทร์
ที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2540	บช.บ. (การบัญชี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2544	บธ.ม. (การจัดการ) Surrey University
พ.ศ. 2555	อยู่ระหว่างการศึกษาหลักสูตร วศ.ด. (โลจิสติกส์) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2540–2541	ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ตรวจสอบบัญชี บริษัทสำนักงานตรวจสอบบัญชี เคพีเอ็มจี พีท มาร์วิค สุธี จำกัด
พ.ศ. 2544–2546	เจ้าหน้าที่ฝ่ายประสานงานตลาดต่างประเทศ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ จำกัด
พ.ศ. 2546–2550	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ บริษัท เซมินีส เวเจ็ทเทเบิ้ล สีดส์ (ประเทศไทย) จำกัด
พ.ศ. 2551–2553	หัวหน้าฝ่ายการตลาดและโครงการพิเศษ บริษัท เพาว์เวอร์ ยูนิตี้ จำกัด
พ.ศ. 2553	Associate Program Manager, Trade Facilitation Department สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำโขง
พ.ศ. 2555	เจ้าหน้าที่โครงการวิจัย สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

12. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551, “รายชื่อสหกรณ์ที่รวบรวมผลผลิต ประเภทข้าว แยกตามเขตตรวจราชการ” http://203.185.148.54/ewt/web_cpd/report3_51.html

ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 – 2559)

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิสหกรณ์ไทย ชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม โดย บุญเกิด ภานนท์ และ วันชัย จันทร์ประเสริฐ เมษายน พ.ศ. 2552

บทคัดย่อชุดโครงการ“การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่36 จังหวัด”โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ธันวาคม 2549 http://www.cai.ku.ac.th/ researchpaper.html

Arshinder, Arun Kanda, S.G. Deshmukh, 2008, Supply chain coordination: Perspectives, empirical studies and research directions, Int. J. Production Economics, Vol. 115, pp. 316– 335, available at www.elsevier.com/locate/ijpe

Arshinder, Arun Kanda, S.G. Deshmukh, 2008, Supply chain coordination: Perspectives, empirical studies and research directions, Int. J. Production Economics, Vol. 115, pp. 316– 335, available at www.elsevier.com/locate/ijpe

Arshinder , Arun Kanda , S.G. Deshmukh, 2009, A framework for evaluation of coordination by contracts: A case of two–level supply chains, Computers & Industrial Engineering, No. 56, pp. 1177–1191

Sara L. Beckman & Donald B. Rosenfield, 2006 Operations Strategy : Competing in the 21st Century P.399

COPA AND COGECA: Promoting farmers and agri–cooperatives positioning in the food supply, www.copa–cogeca.eu, accessed 7 July 2011.

Fisher, M.L., Raman, A., McClelland, A.S., 1994, Rocket science retailing is almost here: Are you ready? Harvard Business Review 72 (3), pp. 83–93.

Handfield, Robert B., Nichols, Ernest L.Jr., 2002, Supply Chain Redesign: Transforming Supply Chains into Integrated Value Systems, pp.26–27, 39,154–169

Horvath, L., 2001, Collaboration: The key to value creation in supply chain management. Supply Chain Management: An International Journal 6 (5), pp. 205–207.

Kaplan, Robert S., Norton, David P., 1996, Using the Balance Scorecard as a Strategic Management System, Harvard Business Review, 1996, pp. 75–85

Lee, H.L., Padmanabhan, V., Whang, S., 1997, Information distortion in supply chain: The bullwhip effect. Management Science 43 (4), pp. 546–558.

Simatupang, T. and Sridharan, R. , 2005, "An Integrative Framework for Supply Chain Collaboration", The International Journal of Logistics Management, Vol. 16, No. 2, pp. 257.

Schmitz, J.M., Frankel, R., Frayer, D.J., 1995, “ECR Alliances: A Best Practice Model”, Grocery Manufacturers Association, Washington D.C.

Soosay, C. A., Hyland, P. W. and Ferrer, M., 2008, "Supply Chain Collaboration: Capabilities for Continuous Innovation", Supply Chain Management: An International Journal, Vol. 13, No. 2, pp. 160–169.

United Nations, 2009, Cooperatives in Social Development, Report of the Secretary General, A/64/132, pp. 1–10.

United States Department of Agriculture, 2002, Agricultural Cooperatives in the 21st Century, Rural Business–Cooperative Service, Cooperative Information Report 60, pp. 1–9.

Whipple, J. M. and Russell, D., 2007, "Building Supply Chain Collaboration: A Typology of Collaborative Approaches", The International Journal of Logistics Management, Vol. 18, No. 2, pp. 174–196.

Wisner, Joel D.; Leong, G. Keong; Tan, Keah–Choon, 2005, Principles of supply chain management : A Balance Approach, International student edition, Thomson South–Western, USA, P.445–446

ข้อเสนอโครงการวิจัย

ชุดโครงการ การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม

ชื่อโครงการ: การสร้างสรรค์นวัตกรรมของขบวนการสหกรณ์ไทยในช่วงเวลาของแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ

1. หลักการและเหตุผล

ในยุคสมัยที่เรียกกันว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” ในปัจจุบันนั้น สหกรณ์ในฐานะกลไกทางเศรษฐกิจและสังคมแนวประชาธิปไตยของสมาชิกที่สำคัญมีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและเติบโตอย่างยั่งยืนในโลกของการแข่งขันและการร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมภายใต้ระบบทุนนิยมเสรี และในบรรดาการปัจจัยที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้น “นวัตกรรมขององค์การ” ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากต่อการปรับเพื่อความอยู่รอดและเติบโตอย่างยั่งยืนดังกล่าวขององค์การธุรกิจแบบสหกรณ์ ไม่ต่างจากองค์การธุรกิจประเภทอื่นๆ มากนัก

ในรอบเกือบหนึ่งร้อยปีของขบวนการสหกรณ์ไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2459 ที่ผ่านมา ประเทศไทยของเราไม่ได้ให้ความสำคัญโดยตรงมากนักต่อการเพิ่มขีดความสามารถของสหกรณ์ในมิติของนวัตกรรมขององค์การสหกรณ์ แต่กระนั้น นับตั้งแต่มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติตามกฎหมายสหกรณ์ฉบับใหม่ คือ พ.ร.บ. สหกรณ์แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขบวนการสหกรณ์ไทยดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติในกำกับของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมาแล้วสองฉบับ คือ แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่ง พ.ศ. 2546 – 2549 และ แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 ในการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติและมีแผนดังกล่าวที่ถือได้ว่าเป็นสื่อในการขับเคลื่อนและสร้างสรรค์งานของขบวนการสหกรณ์เพื่อส่งเสริมความมั่นคงในอาชีพ การผลิตสินค้าและบริการภายใต้ระบบเศรษฐกิจ และการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนของประเทศโดยรวมนั้น นับเป็นก้าวใหม่ของขบวนการสหกรณ์ไทย ที่เคยอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2511 ที่ไม่มีทั้งสองเรื่องนี้ คือ คณะกรรมการฯและแผนฯดังกล่าว มากก่อนถึง 31 ปี โดยขบวนการสหกรณ์ไทยภายใต้ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ดำเนินไปภายใต้สถาบันแห่งชาติแบบใหม่ คือ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ อันเป็นคณะกรรมการที่มีผู้แทนของประชาชน คือ รัฐมนตรี ผู้แทนหน่วยงานราชการ คือ อธิบดีกรมส่งเสริมหสกรณ์ และ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และ ผู้แทนสหกรณ์ต่างๆ คือ ประธานชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ รวมทั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ความสำเร็จผลของกฎหมายฉบับดังกล่าว หรือ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ หรือ แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติที่ออกโดยกำกับของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ อันเป็นกลไกหนึ่งที่แสดงถึงนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติของขบวนการสหกรณ์ไทยนั้น จากกลไกดังกล่าวนี้จึง

ย่อมสามารถพิจารณาต่อเนื่องหรือการเกี่ยวโยงอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในเชิงนวัตกรรมของขบวนการสหกรณ์ในมิติต่างๆ ด้วย

ฉะนั้นหากเราจะได้ทำการศึกษาถึงเรื่องนวัตกรรมของขบวนการสหกรณ์ อันหมายถึง รูปแบบธุรกิจ การบริหารจัดการ (เทคนิคทางการบริหาร การมีส่วนร่วมของสมาชิก งานบุคลากร การเงิน–งบประมาณ สารสนเทศ ฯลฯ) สิ่งประดิษฐ์ (เทคโนโลยี) บริการที่ให้แก่สมาชิก และอื่นๆ ตามมุมมองของผู้สร้างสรรค์นั้น ว่ามีอะไรบ้างและเกิดขึ้นได้อย่างไรในรอบหนึ่งทศวรรษแล้ว ข้อมูล บทเรียน หรือการเรียนรู้ที่ได้จากประสบการณ์ในอดีตก็จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์ทั้งตัวบุคคลและองค์การ การปรับปรุงแนวคิดและการดำเนินงานแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สาม พ.ศ. 2555 – 2559 และการปฏิรูปขบวนการสหกรณ์โดยทั่วไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาถึงนวัตกรรมภายในขบวนการสหกรณ์ทั้งในเชิงประเภท และคุณลักษณะของนวัตกรรมที่เกิดขึ้น ในรอบประมาณ 10 ปี (พ.ศ. 2546– 2554) หลังจากการประกาศใช้ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ด้านองค์การและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเกิดขึ้นของการพัฒนาหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ของนวัตกรรมภายในขบวนการสหกรณ์

2.3 เพื่อศึกษาถึงความเกี่ยวข้องกันของแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งและสองกับการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมภายในขบวนการสหกรณ์

2.4 เพื่อแสวงหาแนวคิดและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาและการบริหารนวัตกรรมของขบวนการสหกรณ์ในอนาคต

3. คำถามวิจัย

3.1 นวัตกรรมภายในขบวนการสหกรณ์มีอะไรบ้าง จำแนกเป็นประเภทๆ เช่น รูปแบบธุรกิจ การบริหารจัดการ (เทคนิคทางการบริหาร การมีส่วนร่วมของสมาชิก งานบุคลากร การเงิน–งบประมาณ สารสนเทศ ฯลฯ) สิ่งประดิษฐ์ (เทคโนโลยี) บริการที่ให้แก่สมาชิก และ อื่นๆ ได้อย่างไร มีคุณลักษณะอย่างไร และ ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรบ้างแก่องค์การและขบวนการสหกรณ์ไทย

3.2 การพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร มีปัจจัยด้านองค์การและปัจจัยอื่นๆ อะไรบ้างที่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมต่อการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดขึ้น

3.2.1 หน่วยงานต่างๆ ที่ปรากฏรายชื่อในแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติทั้งสองฉบับ อาทิ ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติประเภทต่างๆ (เจ็ดชุมนุม) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และ หน่วยงานภาคเอกชนบางแห่งที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการอะไรบ้างในการตอบสนองต่อการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรม และมีการดำเนินงานร่วมกันในรูปแบบความร่วมมือต่างๆ หรือไม่อย่างไร

3.2.2 ผู้เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ อาทิ กรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ผ็บริหารหน่วยงานของรัฐ และ ผู้นำสหกรณ์ มีความเข้าใจและเข้าถึงเรื่องการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมเพียงใด และมีส่วนช่วยให้นัวตกรรมในองค์การสหกรณ์เกิดขึ้นและมีคุณค่าแก่สมาชิกอย่างไร

3.3 แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งและสอง และ บริบทของการดำเนินการตามแผนดังกล่าวเกื้อหนุนต่อการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือไม่และอย่างไร

3.3.1 สาระของแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งและสองสะท้อนหรือบ่งชี้ถึงแนวทาง สาระ และ โอกาสการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมของขบวนการสหกรณ์หรือไม่และอย่างไร

3.3.2 โครงสร้างการขับเคลื่อนแผน ที่ คพช.กำหนดไว้ มีสมรรถนะในการพัฒนาหรือสร้าง สรรค์นวัตกรรมหรือไม่อย่างไร

3.3.3 กฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ สภาพแวดล้อม และ เงื่อนไข ที่เกี่ยวข้องเอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรม อย่างไร

3.3.4 โครงสร้าง กลไก และ สภาพแวดล้อม หรือ เงื่อนไขอะไรบ้าง ที่จะเอื้อต่อบรรยากาศในการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ในอนาคต เพื่อการยกระดับการพัฒนาสหกรณ์ไทยสู่ความเป็นปึกแผ่นและช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกและชุมชนตามอัตลักษณ์ของการเป็นองค์การธุรกิจฐานสังคมอย่างแท้จริง

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ศึกษาการเกิดขึ้นของการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การสหกรณ์ระดับชาติ อันได้แก่ ชุมนุมสหกรณ์เจ็ดประเภท (สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์บริการ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง) หน่วยงานของรัฐ

อันได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ หน่วยงานภาคเอกชนบางแห่งที่เกี่ยวข้องกับงานสหกรณ์ รวมทั้งหน่วยงานระดับชาติอื่นๆ ที่ปรากฏชื่อในแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งและสอง ภายใต้ช่วงเวลาของแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งและสอง พ.ศ. 22545 – 2549 และ 2550 – 2554 ทั้งที่เป็นไปตามยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และตัวชี้วัดต่างๆ ของแผน และ นอกเหนือแผนพัฒนาฯ โดยการศึกษานวัตกรรมนั้น จะจำแนกนวัตกรรมตามประเภทดังต่อไปนี้ คือ รูปแบบธุรกิจ การบริหารจัดการ (เทคนิคทางการบริหาร การมีส่วนร่วมของสมาชิก งานบุคลากร การเงิน–งบประมาณ สารสนเทศ ฯลฯ) สิ่งประดิษฐ์ (เทคโนโลยี) บริการที่ให้แก่สมาชิก และ อื่นๆ

4.2 ศึกษาบทบาทของ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติต่าง ๆ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ สมาคมนักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในการมีส่วนร่วมพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์

4.3 ศึกษาปัจจัยด้านองค์การ กฎหมาย และ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขบวนการสหกรณ์ที่มีผลต่อหรือสัมพันธ์กับความสำเร็จในการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์

4.4 ศึกษาบทเรียนจากองค์การที่ศึกษาและเครือข่ายต่อการสร้างสรรค์ และ แก้ไขปัญหาต่างๆ และในการบริหารนวัตกรรมของสหกรณ์ ทั้งในมิติของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพท์ และ การสะท้อนกลับเพื่อการปรับปรุงงานนวัตกรรมขององค์การสหกรณ์

5. แผนการวิจัย ระยะเวลา 8 เดือน

กิจกรรม	เดือน							
	ก.ย. 55	ต.ค. 55	พ.ย. 55	ธ.ค. 55	ม.ค. 56	ก.พ. 56	มี.ค. 56	เม.ย. 56
1. การประสานงาน ตรวจสอบเอกสาร และจัดทำ Inception report	✓							
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล		✓	✓	✓				
3. การสนทนากลุ่มเป้าหมาย				✓				
4. การนำเสนอรายงานความก้าวหน้า				✓				
5. การสัมภาษณ์เชิงลึก กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					✓	✓	✓	
6. การจัดทำรายงานวิจัยและนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์							✓	
7. การปรับปรุงรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ส่ง สกว.								✓

6. การทบทวนวรรณกรรม

6.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยจะอาศัยสามแนวคิดสำคัญ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยประเมินผล แนวคิดเกี่ยวกับขบวนการสหกรณ์ และ แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

6.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยประเมินผล

การวิจัยประเมินผล (Evaluation research) ช่วยให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ในระยะเวลาที่ผ่านมานับตั้งแต่ประกาศใช้แผนพัฒฯการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งจนจบฉบับที่สอง ว่ามีสภาพเช่นไร มีจุดอ่อน–จุดแข็ง และมีปัญหาในส่วนใด และ ทำให้สามารถได้ข้อมูลสะท้อนกลับที่เป็นผลวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ในอนาคตได้ การวิจัยประเมินผลดำเนินการได้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และสามารถใช้หลายวิธีร่วมกัน

(http://www.socialresearchmethods.net/kb/intreval.php) และการวิจัยประเมินผลในงานวิจัยครั้งนี้จะต้องแสดงถึงการวัดผลการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ และยังสามารถตรวจสอบถึงการดำเนินงานตามตัวชี้วัดต่างๆ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในมิตินวัตกรรม ตามที่แผนระบุไว้นั้น

6.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักการสหกรณ์สากล และ คุณค่าสหกรณ์

6.1.2.1 หลักการสหกรณ์สากล

ในทางสากลการดำเนินงานขององค์การสหกรณ์ทั่วโลกจะอยู่ภายใต้ขบวนการสหกรณ์สากล หรือ ปัจจุบันมีองค์การสัมพันธภาพสหกรณ์สากล (International Cooperative Alliance = ICA) โดยยึดถือหลักการสหกรณ์สากลเจ็ดประการ (โชคชัย สุทธาเวศ 2542) ในการประเมินผลแผนฯ เราสามารถตรวจสอบด้วยว่าขบวนการสหกรณ์ไทยภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 มีสภาพตามหลักการทั้งเจ็ดประการมากน้อยเพียงใด โดยปัจจุบันหลักการสากลของสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อ คือ

1) การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง :

“สหกรณ์เป็นองค์การแห่งความสมัครใจ เปิดกว้างสำหรับบุคลทั่วไปที่สามารถเข้ามาใช้บริการจากสหกรณ์นั้นๆได้และที่เต็มใจจะรับผิดชอบในฐานะเป็นสมาชิก โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติทางเพศ สถานภาพทางสังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือ ศาสนา”

2) การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย :

“สหกรณ์เป็นองค์การประชาธิปไตยที่มีการควบคุมโดยสมาชิกซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดและตัดสินใจเรื่องนโยบาย ชายและหญิงใดที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนจากการเลือกตั้งโดยสมาชิกจะต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก ในสหกรณ์ขั้นปฐมสมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง) และสำหรับสหกรณ์ในระดับอื่นๆย่อมจะดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน”

3) การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก :

“ในฐานะที่เงินทุนย่อมเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ สมาชิกจึงย่อมมีส่วนร่วมกันอย่างเสมอภาคกันและโดยการควบคุมอย่างเป็นประชาธิปไตยต่อเงินทุนของสหกรณ์ และโดยปกติสมาชิกจะได้รับผลตอบแทน (ถ้ามี) ในอัตราที่จำกัดจากเงินลงทุน (หุ้น) ตามเงื่อนไขของการเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกสามารถจัดสรรเงินส่วนเกินของสหกรณ์เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทุกอย่างดังนี้คือ : เพื่อการพัฒนาสหกรณ์โดยอาจจัดตั้งเป็นเงินทุนสำรองขึ้นซึ่งอย่างน้อยที่สุดของเงินทุนสำรองนี้พึงจะกันไว้ส่วนหนึ่งที่มิให้นำมาแบ่งปันกัน และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่มวลสมาชิกเห็นชอบ”

4) การพึ่งตนเองและความเป็นอิสระ :

"สหกรณ์เป็นองค์การที่พึ่งพาตนเองและช่วยเหลือตนเองโดยมีการควบคุมจากมวลสมาชิก เมื่อใดที่ สหกรณ์จะต้องมีข้อผูกพันกับองค์การอื่นใดซึ่งรวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลด้วย หรือจะต้องแสวงหาเงินทุนเพิ่มจากแหล่งทุนภายนอกสหกรณ์ สหกรณ์จะต้องกระทำการดังกล่าวในสถานภาพที่มั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกจะยังคงธำรงไว้ซึ่งอำนาจในการควบคุมสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตยและสหกรณ์ยังคงดำรงความเป็นอิสระ"

5) การให้การศึกษา ฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก :

"สหกรณ์พึงให้การศึกษาและการฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้จัดการและพนักงาน เพื่อให้บุคากรเหล่านี้สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิผล และสหกรณ์พึงให้ข่าวสารแก่สาธารณชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและบรรดาผู้นำทางความคิดทั้งหลายในเรื่องคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์"

6) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ :

"สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิผลสูงสุดและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยร่วมมือกันผ่านโครงสร้างการทำงานในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และ ระดับนานาชาติ"

7) การเอื้ออาทรต่อชุมชน :

"สหกรณ์พึงดำเนินกิจการต่างๆเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนตามนโยบายที่มวลสมาชิกเห็นชอบ"

6.1.2.2 คุณค่าของสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ทั้งเจ็ดประการนั้น มีรากฐานมาจากคุณค่าของสหกรณ์ (www.ica.coop/coop/principles.html) *อันได้แก่ การช่วยเหลือตนเอง* (self-help) ความรับผิดชอบด้วยตนเอง (self-responsibility) ประชาธิปไตย (democracy) ความเท่าเทียมกัน (equality) ความเสมอภาค (equity) และ ความสามัคคี (solidarity) นอกจากนี้ในทางประเพณีเดิมแล้ว ชาวสหกรณ์ยุคก่อตั้งยังมีความเชื่อในค่านิยมทางจริยธรรมของความซื่อสัตย์ (ethical values of honesty) ความเปิดเผย (openness) ความรับผิดชอบต่อสังคม(social responsibility) และ การให้ความห่วงใยต่อบุคคลอื่น (caring for others) อีกด้วย

6.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรม (Innovation Management)

การศึกษาการสร้างสรรค์นวัตกรรมอาจกระทำโดยการศึกษาเทียบเคียง (Benchmarking) และทำเป็นดัชนีวัดในเชิงการจัดการนวัตกรรม (Management Innovation Index) ออกมา การจัดการนวัตกรรมอาศัยการทำงานเชิงความคิดสร้างสรรค์ และ สามารถเกิดขึ้นได้เฉพาะตัวบุคคล และ การร่วมมือเป็นเครือข่ายของผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือ ทำงานเป็นทีม นวัตกรรมอาจ

เกิดขึ้นโดยกระบวนการหาแสวงหา การคัดสรร การปฏิบัติ การจดจ่อต่อการปฏิบัติ การหาทางเลือกเพื่อสนองตอบลูกค้า โดยมีระยะเวลาทำงานอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมมีหลายประการ เช่น วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม กลยุทธ์องค์การ การปฏิบัติเชิงนวัตกรรม ลักษระส่วนบุคคล ความเชื่อ และ ทัศนคติส่วนบุคคลของผู้บริหาร การใช้เทคโนโลยี (http://en.wikipedia.org/wiki/Innovation_management)

6.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation)

6.1.4.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย

การพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ หากพิจารณาเชิงระบบของขบวนการสหกรณ์ แล้ว สามารถเป็นกิจกรรมของการปฏิบัติตามแผนหรือเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมจากการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติมีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายประการ เช่น องค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนของนโยบาย คือ ตัวนโยบายสาธารณะ (Public policy) ผู้มีผลประโยชน์ได้เสียทางนโยบาย (Policy stakeholders) และ สภาพแวดล้อมของนโยบาย (Policy environment) (Dye 2005) โดยการปฏิบัติตามนโยบายจะมีตัวกลาง (Agency) สำคัญในการทำหน้าที่ ใช้อำนาจ และมีจุดยืนแทนประชาชน (ดูแนวคิดว่าด้วย Agency perspective: Public Administration as Agential Leaders โดย Wamsley 1990: 114–162) ในขบวนการสหกรณ์หน่วยงานราชการถือเป็นตัวกลางดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมส่งเสริมสหกรณ์นับว่าเป็นตัวกลางสำคัญที่สุด ในการประสานงานด้านแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและประชาชน ในฐานะที่อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ภายใต้แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่กำหนดไว้โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ให้รัฐต้องส่งเสริมและคุ้มครองระบบสหกรณ์ที่เป็นอิสระ

นอกจากนี้ ในการตรวจสอบการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ ที่มีนัยของการปฏิบัติตามนโยบายและแผนนั้น ยังจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของหน่วยงานและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เพราะความสำเร็จของการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ควรต้องเกิดอย่างเป็นองค์รวม (ดูประกอบเรื่อง Understanding Intergovernmental Relations โดย Wright 1995) ในงานวิจัยชิ้นนี้จะทำการศึกษาการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งและสอง โดยการรองรับของรัฐธรรมนูญและรัฐบาล ผ่านการกำกับของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นการจัดการเชิงสถาบันที่เกิดขึ้นใหม่ในรูปองค์คณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับประชาชน เราจึงอาจกล่าวได้ว่าการกำหนดนโยบายเช่นนี้เป็นตัวแบบ

การกำหนดนโยบายแบบสถาบันอย่างหนึ่ง (Institutional model) (Dye 2005) อันเป็นสถาบันย่อยภายใต้ระบบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารการวิเคราะห์การปฏิบัติตามและประเมินการปฏิบัติตามนโยบาย (Policy monitoring and evaluation) เป็นแบบแผนหนึ่งที่นิยมใช้กันในวงการวิชาการด้านนโยบายสาธารณะ (Hill 1993) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์จะเป็นไปตามกรอบการวิเคราะห์เชิงระบบ เช่น ระบบงานส่วนกลางของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน หน่วยงานราชการในระดับกรมและจังหวัด องค์การสหกรณ์ต่างๆ ข้าราชการ ผู้นำสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ ค่านิยม และระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในการทำหน้าที่ของหน่วยงานเหล่านี้ เป้าหมายสำคัญของการประเมินการปฏิบัติตามนโยบายหรือการปฏิบัติตามแผนแห่งชาติด้านสหกรณ์ก็คือ การปรับปรุงนโยบาย และทำให้แผนงานสหกรณ์ได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินผลนโยบายและการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายจึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างสัมพันธ์กัน (Pressman and Wildavsky 1984) การวิจัยประเมินผลจึงต้องมีค้นหาสภาพและกระบวนการที่เกิดขึ้นของการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ ปัญหาของการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ และแสวงหาทางเลือกหรือข้อเสนอใหม่ๆ ที่หลีกหนีจุดอ่อนของการปกิบัติที่ผ่านมาให้เกิดความเหมาะสมในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ยิ่งขึ้น

6.1.4.2 การประเมินผลเชิงระบบ

การประเมินการการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์สามารถพิจารณาเชิงระบบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการปฏิบัติ (Process) และ ผลที่เกิดขึ้น (ผลผลิต/ผลลัพท์/ผลกระทบ) (Product/Output/Outcome) และผลสะท้อนกลับ (Feed back) โดยการปฏิบัติจะอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมภายใน (Internal context) และภายนอกระบบงานราชการ (External context) (Easton 1965, Thompson 1967 และ Dye 2005) และ ดังนั้นปัจจัยเกี่ยวข้องที่ต้องทำการศึกษาคือ

1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่

1.1) แนวคิด และ สาระของแผนอันครอบคลุมหัวข้อที่เป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และ แผนด้านต่างๆ ตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 (Input –1)

1.2) โครงสร้างของหน่วยงานต่างๆ กลไก และเครือข่ายของหน่วยงานและองค์การที่เป็นตัวกระทำในการปฏิบัติตามแผน (Input –2) อาทิ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมนุมสหกรณ์แห่งชาติ สมาคมนักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สถาบันวิชาการต่าง ๆ และองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศ

ไทย และ เครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 และ ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่เกี่ยวกับแผนฯ (Input –2)

1.3) คนหรือบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์การต่างๆ ในเชิงตำแหน่ง ปริมาณ ทักษะ ความชำนาญ และ ค่านิยม ฯลฯ (Input –3)

1.4) งบประมาณ (Input –4)

1.5) เครื่องมือและ อุปกรณ์สำคัญๆ ในการทำงาน (Input –5)

1.6) อื่นๆ (Input –6)

2) กระบวนการปฏิบัติ (Process) ได้แก่ การพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ของชุมนุมสหกรณ์ประเภทต่างๆ และ ของหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนจากการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติทั้งสองฉบับ อันประกอบด้วย

2.1) การทำหน้าที่ของส่วนงานราชการ ในภารกิจที่รับผิดชอบตามแผน พัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 และส่งเสริมให้ส่วนราชการส่วนกลางและภูมิภาคปฏิบัติ (Process –1)

2.2) การจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผน (Process –2)

2.3) วิธีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามแผนในระดับส่วนกลางและพื้นที่ (Process –3)

2.4) การทำหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (Process –4)

2.5) การทำหน้าที่ของผู้นำหรือผู้บริหาร อาทิ อธิบดี ผู้นำสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ สหกรณ์ และนักวิชาการ (Process –5)

3) ผลที่เกิดขึ้น (ผลผลิต/ผลลัพท์/ผลกระทบ) (Product/Outcome/Impact) การพิจารณาผลที่เกิดขึ้นนั้น จะพิจารณาทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ที่เป็นผลกระทบระยะสั้น (Short–term results) และระยะยาว (Long–term results) ในเรื่องที่สามารถมีข้อมูลชี้วัดได้ ดังนั้น ผลผลิตที่ค้นหาในงานวิจัยนี้คือ รายการและคุณลักษระของนวัตกรรมที่เกิดจากโครงการหรือกิจกรรมการตามแผน หรือ นอกเหนือแผน และการจัดการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอันเกี่ยวเนื่องต่อการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ (P – 1, 2, 3....)

4) สภาพแวดล้อมภายในขบวนการสหกรณ์ (Internal context) ได้แก่ การสนับสนุนทางกฎหมาย พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 กฎและระเบียบ คำสั่ง และประกาศต่างๆ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (IC – 1, 2, 3....)

5) สภาพแวดล้อมภายนอกขบวนการสหกรณ์ (External context) ได้แก่ นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญ 2550 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล การกำกับและสนับสนุนโดยรัฐมนตรีว่าการและช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บรรยากาศทางการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคม สภาวะทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขบวนการสหกรณ์สากล และ กติการะหว่างประเทศ (XC – 1, 2, 3....)

6.2 การตรวจสอบเอกสาร (เบื้องต้น)

นับจาก พ.ศ. 2542 ขบวนการสหกรณ์ไทยดำเนินการภายใต้ พรบ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 แทนฉบับ พ.ศ. 2511 และมีการประกาศใช้แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2549 และ แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2550 – 2554 ขณะนี้ประเทศไทยกำลังจะประกาศใช้แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการยกร่างเกือบแล้วเสร็จและเสนออขออนุมัติคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ในรายงานการยกร่างแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 3 ของโครงการจัดทำแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 – 2559) โดยคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สนับสนุนทุนโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์) ได้ประเมินสถานการณ์ทั่วไปของระบบสหกรณ์ไทย อันแสดงถึงความสำเร็จและสำเร็จผลบางส่วน และปัญหาอุปสรรคไว้ดังนี้ (http://203.185.148.54/cpd/cpdinter/download/data.pdf หน้า 75 และ 103–105)

“การสหกรณ์ในประเทศไทยได้เจริญเติบโตมาโดยลำดับ จากการส่งเสริมของภาครัฐ สหกรณ์ภาคการเกษตร และสหกรณ์นอกภาคการเกษตรเติบโตสูงสุดในปี พ .ศ. 2546 แต่เริ่มมีแนวโน้มลดต่ำลงเรื่อยๆ ในช่วงปี พ .ศ. 2547 – 2550 แนวโน้มการเติบโตของจำนวนสหกรณ์ในภาคการเกษตรประมาณร้อยละ 2.37 และนอกภาคการเกษตร คิดเป็น ร้อยละ 3.30 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับการสหกรณ์ในประเทศไทย และจากผลการศึกษาวิจัยที่ได้อภิปรายข้างต้นชี้ว่าคนไทยจำนวนมากยังไม่เข้าใจหลักการสหกรณ์ และไม่ตระหนักเห็นความสำคัญของสหกรณ์และไม่มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง การดำเนินการของรัฐและเอกชนมีการแข่งขันช่วงชิงกลุ่มเป้าหมายเดียวกันกับสหกรณ์ การดำเนินงานของสหกรณ์ยังคงเป็นแบบต่างคนต่างทำไม่มีแผนการดำเนินงานที่ประสานประโยชน์ร่วมกันในภาพรวม ประกอบกับนโยบายการส่งเสริมสหกรณ์ของภาครัฐยังไม่สามารถดำเนินการตามเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนต่างๆ มีการดำเนินการในลักษณะแยกส่วน นอกจากนั้น สหกรณ์ยังแสดงความต้องการพึ่งพิงภาครัฐโดยเฉพาะเงินทุน โดยมีข้อเรียกร้องต่างๆ ที่แสดงถึงความไม่สามารถในการพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงปัญหาที่เกิดจากนโยบายของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น โครงการพักชำระหนี้ นโยบายรับจำนำพืชผลทางการเกษตร เป็นต้น ที่มีลักษณะการหยิบยื่นให้มากกว่าการมุ่งหวังให้มีการพึ่งพาตนเองตามหลักการของสหกรณ์”

ในการทบทวนผลการดำเนินงานแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 โดยสังเขปพบว่า (http://203.185.148.54/cpd/cpdinter/download/data.pdf หน้า 103–105)

“ทิศทางการพัฒนาการสหกรณ์ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 1 มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสหกรณ์ในฐานะการเป็นองค์การช่วยเหลือตนเองที่ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ (Co–operative Values) และการเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์การและความเป็นธรรมาภิบาล เพื่อสนองตอบต่อสมาชิก ชุมชน สังคม และประเทศ โดยได้ก าหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ (2) การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร) (3) การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และเครือข่าย (4) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ (5) การพัฒนาระบบสนับสนุน (ด้านวิชาการ การเงิน การตลาด เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ การบริหารจัดการ และการตรวจสอบ) และ (6) การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ ซึ่ง

ประกอบด้วยกลยุทธ์ทั้งสิ้น 29 กลยุทธ์ แนวทางการดำเนินการภายใต้กรอบกลยุทธ์ทั้งสิ้น 171 แนวทาง และได้กำหนดให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ดำเนินการผลักดันการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ และขบวนการสหกรณ์”

ปัญหาของการดำเนินการตามแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งทิศทางการพัฒนาการสหกรณ์ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 1 มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสหกรณ์ในฐานะการเป็นองค์การช่วยเหลือตนเองที่ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ (Co–operative Values) และการเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์การและความเป็นธรรมาภิบาล เพื่อสนองตอบต่อสมาชิก ชุมชน งคม และประเทศ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาคนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ (2) การพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์ (องค์กร) (3) การพัฒนาโครงสร้างขบวนการสหกรณ์และเครือข่าย (4) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ (5) การพัฒนาระบบสนับสนุน (ด้านวิชาการ การเงิน การตลาด เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ การบริหารจัดการ และการตรวจสอบ) และ (6) การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ ซึ่ง ประกอบด้วยกลยุทธ์ทั้งสิ้น 29 กลยุทธ์ 171 แนวทาง พบว่ามีการดำเนินการไม่ครบทุกแนวทางที่ตั้งเอาไว้ และ ขาดการกำหนดดัชนีวัดที่ครอบคลุมการวัดผลอย่างเพียงพอ

ทิศทางการพัฒนาการสหกรณ์ไทยภายใต้กรอบวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 เริ่มต้นจากการบริหารการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มคนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบสหกรณ์เพื่อนำไปสู่การตอบสนองสมาชิกและผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในระบบสหกรณ์ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการบรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า “มุ่งสร้างระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เพื่อการนำพาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ส่งเสริมให้คนในชาติศรัทธาและเชื่อมั่นในคุณค่าสหกรณ์ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) พัฒนาผู้นำและผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ให้มีศักยภาพและความพร้อมที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนสหกรณ์ไปในทิศทางของการเป็นองค์การพึ่งพาตนเอง (3) พัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์ให้เป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล มีธรรมาภิบาล (4) พัฒนาระบบเครือข่ายความร่วมมือในการเชื่อมร้อยห่วงโซ่อุปทานเพื่อประโยชน์สู่สมาชิกและสังคมอย่างเที่ยงธรรม และ (5) พัฒนาระบบการเงินสหกรณ์ที่เกื้อหนุนการพึ่งพาตนเองและการร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ประกอบด้วยแผนงาน 26 แผนงาน และโครงการ 80 โครงการ

สำหรับแผนฉบับที่สองที่เพิ่งจบลงไปนั้น มีการรายงานเดียวกันถึงสภาพปัญหาการดำเนินงานแผนไว้พอสังเขป ขอคัดมาส่วนหนึ่ง ดังนี้
(http://203.185.148.54/cpd/cpdinter/download/data.pdf หน้า 105)

“ผลการพัฒนาการสหกรณ์ที่ผ่านมามีปัญหาอุปสรรคในอดีตยังไม่มีความเข้มแข็งเท่าที่ควร สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังขาดการให้ความร่วมมือ ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการอุดมการณ์ และวิธีการของสหกรณ์อย่างแท้จริง ขาดการสร้างเครือข่าย การมีเครือข่ายร่วมกัน จะช่วยทำให้การบริหาร การจัดการหรือช่วยแก้ไขปัญหาบางอย่างร่วมกัน ขาดงานวิจัยเชิงพัฒนาและเชิงคุณภาพ ขาดคนที่มีจริยธรรม คุณธรรมและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์อย่างแท้จริงเข้ามาบริหารจัดการ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ยังล้มลุกคลุกคลาน มีปัญหาการกล่าวหาเรื่องการทุจริตอยู่ค่อนข้างมาก สหกรณ์ยังไม่ได้นำวิธีการของสหกรณ์ไปสู่ภาคการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม หรือชัดเจนเท่าที่ควร สมาชิกสหกรณ์มักให้ความสำคัญเรื่องการกู้เงินมากกว่าเรื่องอื่นๆ

ปัญหาอุปสรรคของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ฯ พบว่า มีประเด็นการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ค่อนข้างกว้างและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย แต่ละหน่วยงานให้ความสำคัญเฉพาะประเด็นที่เชื่อมโยงกับภารกิจของหน่วยงานเท่านั้น ทำให้การถ่ายทอดแผนฯ สู่การปฏิบัติขาดการบูรณาการ ขณะเดียวกัน ระบบการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่เอื้อต่อการพัฒนาในเชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องการการท างานร่วมกันของหลายหน่วยงาน ประกอบกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในช่วง ปี พ.ศ. 2551 – 2552 และวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศ ได้มีส่วนทำให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการสหกรณ์ฯไม่ประสบผล เนื่องจากรัฐบาลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจรวมถึงเร่งสร้างความปรองดองในสังคมไทย ขณะที่การเปลี่ยนรัฐบาลหลายชุดตลอดช่วงเวลาของแผนฯ ทำให้การ ขับเคลื่อนแผนพัฒนาสหกรณ์ขาดความต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ในระดับที่สูงกว่าแผน ในเชิงนโยบายแห่งรัฐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 บัญญัติในมาตรา 84 (9) ที่ว่า “(๙) ส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระ และการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตลอดทั้งการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อดำเนินกิจการด้านเศรษฐกิจ” อันพัฒนาความสืบเนื่องมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่บัญญัติไว้ใกล้เคียงกัน และจากแนวนโยบายดังกล่าว นับตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ขบวนการ

สหกรณ์ไทยให้ความสำคัญกับการยกระดับความสำคัญของสหกรณ์ไทยในระดับชาติมากขึ้น โดยเรียกร้องให้รัฐบาลประกาศให้สหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติ คณะกรรมาธิการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้ให้ความร่วมมือกับขบวนการสหกรณ์ไทยดำเนินการศึกษาเพื่อผลักดันในเรื่องนี้ มีความตอนหนึ่งของรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้สหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติ ในโอกาสทศวรรษครบ 100 ปี ของสหกรณ์ไทย โดยคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา รายงานไว้ตอนหนึ่งว่า

“สหกรณ์ยังมีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการยังขาดประสิทธิภาพ กลไกภาครัฐยังไม่ได้ให้การสนับสนุนที่เหมาะสม การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อแนวคิดของสหกรณ์ไม่ขยายไปสู่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องที่จะใช้ประโยชน์จากระบบสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้ระบบสหกรณ์เป็นระบบที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาความยากจนของประเทศได้อย่างยั่งยืน จึงเห็นสมควรเสนอให้ “สหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติ” โดยมีแนวทางดำเนินการหลังการประกาศ “สหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติ” ดังนี้

1. *การพัฒนาและขับเคลื่อนการรวมกลุ่มในชนบท ให้เป็นฐานรากสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน*
2. *ผลักดันให้รัฐกำหนดหลักสูตรสหกรณ์ไว้ในการเรียนการสอน และการศึกษาอบรมผู้นำทุกระดับ*
3. *การปฏิรูปโครงสร้างของหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ของภาครัฐ ให้มีความเป็นเอกภาพ และมีส่วนร่วมจากขบวนการสหกรณ์ รวมถึงปรับทิศทางการส่งเสริมสหกรณ์ มุ่งเน้นการกำหนดและพัฒนามาตรฐานสหกรณ์*
4. *รัฐต้องสนับสนุนด้านงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขบวนการสหกรณ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง*

ในสมัยปัจจุบันของรัฐบาลนายกยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ กรมส่งเสริมสหกรณ์มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดประเด็นการขับเคลื่อนสหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติ (กสส.) (http:// www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/download/data55/250455/18.pdf และ http://www.cpd.go.th/ cpd/cpdinter/download/data55/250455/SS.pdf) คณะกรรมการชุดนี้ ได้นำความเห็นในรายงานของคณะกรรมาธิการวุฒิสภาดังที่กล่าวแล้วข้างต้น มากำหนดแนวทางการขับเคลื่อนให้สหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติต่อไป ดังต่อไปนี้

1. *สนับสนุน พัฒนาและขับเคลื่อนการรวมกลุ่มของประชาชนให้เป็นฐานรากสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิธีการสหกรณ์*
2. *ขยายเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับการรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ของคนในชาติในทุกระดับ*

3. *การปฏิรูปโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมสหกรณ์ ให้มีเอกภาพ และมีส่วนร่วมจากขบวนการสหกรณ์ รวมทั้งปรับทิศทางการส่งเสริมสหกรณ์ มุ่งเน้นการกำหนดและพัฒนามาตรฐานสหกรณ์*
4. *รัฐต้องสนับสนุนด้านงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขบวนการสหกรณ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง*
5. *พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายสหกรณ์ ให้เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ภายใต้หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์*

ข้อมูลดังกล่าวจากแผนทั้งสองฉบับและนโยบายรัฐบาลในปัจจุบัน สะท้อนว่าในรอบประมาณสิบปีที่ผ่านมา มีนัยบางประการที่สื่อถึงหรือเปิดโอกาสให้มีการสร้างสรรค์และเร่งเร้าต่อความก้าวหน้าทางนวัตกรรมของขบวนการสหกรณ์ไทยเกิดขึ้น อาทิ การระบุถึงคุณค่าสหกรณ์ (และวัฒนธรรมสหกรณ์) ความรู้ ผู้นำและสมาชิก หลักสูตรการอบรมด้านสหกรณ์ การขับเคลื่อนการรวมกลุ่ม การขยายเครือข่าย การบ่งชี้เชิงการปฏิรูปโครงสร้างขบวนการสหกรณ์ ระบบการเงินและการจัดการงบประมาณ และ การปรับปรุงกฎหมาย และอย่างไรก็ตาม ก็มีบางสิ่งบางประการในอนาคตที่เป็นเงื่อนไขของการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ และมีอุปสรรคอยู่ด้วย อาทิ การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และ นโยบายด้านสหกรณ์โดยฝ่ายการเมือง และ การแปลงสารนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานราชการ เป็นต้น (ดังที่จะดำเนินการวิเคราะห์และประเมินเนื้อหาอย่างละเอียดในช่วงแรกของการเริ่มต้นการวิจัยต่อไป)

การขับเคลื่อนสหกรณ์เป็นวาระแห่งชาติที่คาดหวังกันทั่วไป จึงเป็นเป้าหมายร่วมของขบวนการสหกรณ์และรัฐบาลในปัจจุบันและอนาคต และแม้ว่าสาระสำคัญๆ อาจจะยังไม่บรรลุความเห็นร่วมกันอย่างเบ็ดเสร็จ แต่การประกาศวาระดังกล่าวย่อมจะมีผลต่อทิศทางของการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการจะเกิดขึ้นของการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ ในอนาคต ฉะนั้น การวิจัยเพื่อค้นหางการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ โดยเอาระยะเวลาและแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติทั้งสองฉบับเป็นตัวตั้งจึงมีคุณค่า ที่จะนำผลมาใช้ประโยชน์เพื่อเติมเต็มการบรรลุเป้าหมายของการเป็นวาระแห่งชาติของสหกรณ์ไทยอีกด้วย

7. วิธีการวิจัย

7.1 การวิจัยเอกสารครอบคลุมถึงเอกสารของขบวนการสหกรณ์และหน่วยงานราชการ อาทิ แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่ง สอง และสาม รายงานการประชุม/ การสัมมนา

รายงานวิจัยด้านสหกรณ์ เอกสารการประเมินคุณภาพ ผลงาน และมาตรฐานสหกรณ์ สิ่งประดิษฐ์ หลักฐาน บทความวิชาการ และอื่นๆ

7.2 การสำรวจความคิดเห็นของผู้นำสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมภายใต้ช่วงเวลาของแผนหนึ่งและสอง ประมาณ ๕๐๐ คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทนวัตกรรมที่เกิดขึ้น วิธีการสร้างสรรค์ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาและบริหารงานนวัตกรรม รวมทั้งข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างนวัตกรรมขององค์การสหกรณ์ประเภทต่างๆ และ ในภาพรวมของขบวนการสหกรณ์ในอนาคต

7.3 การจัดสนทนากลุ่มเป้าหมายของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมนุมสหกรณ์แห่งชาติ สมาคมนักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และสถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประมาณ ๓๐ คน เพื่อประเมินสถานภาพและสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการเกิดขึ้นและการจัดการนวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์

7.4 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารระดับนโยบายขององค์กรกลางในขบวนการสหกรณ์ต่าง ๆ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ประมาณ 20 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ผ่านมา รวมทั้งการจัดการนวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ในอนาคต

7.5 การศึกษาดูงานในสหกรณ์หรือองค์การบางแห่งที่มีการสร้างสรรค์หรือส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ที่เป็นจริง 5 วัน (ครั้ง) อาทิ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ (บางแห่ง) และ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ได้ข้อมูลที่แสดงถึงสิ่งประดิษฐ์ เทคนิคการจัดการ และ อื่นๆ ที่เป็นนวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์

8.2 ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จและความไม่สำเร็จของการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ ภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่สอง

8.3 ทราบถึงปัญหาต่างๆ ในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรม และแนวทางการจัดการนวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ ขององค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

8.4 ได้แนวคิดในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรม และแนวทางการจัดการนวัตกรรมในขบวนการ สหกรณ์เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปขบวนการสหกรณ์ ที่ควรจะเป็นในอนาคต

9. ผลงานที่ต้องส่ง สกว. ประกอบด้วย

1) รายงานวิจัยที่แสดงถึงรายชื่อนวัตกรรมและคุณลักษณะโดยสังเขปของนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในขบวนการสหกรณ์ ในรอบประมาณ 10 ปี (พ.ศ. 2546– 2554) หลังจากการประกาศใช้ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยจำแนกเป็นประเภทๆ เช่น สิ่งประดิษฐ์ เทคนิคการจัดการ และ อื่นๆ ตามสังกัดประเภทหน่วยงานและสหกรณ์ประเภทต่างๆ รวมทั้งประโยชน์ของนวัตกรรมเหล่านั้นแก่ขบวนการสหกรณ์ (และสังคม) ไทย

2) รายงานวิจัยที่พรรณนาและอธิบายถึงพัฒนาการ วิธีและกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรม ต่างๆ โดยคัดสรรเฉพาะนวัตกรรมเด่นๆ ที่เกิดขึ้น จากปัจจัยด้านองค์การ และปัจจัยอื่นๆ เช่น กฎหมาย และ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขบวนการสหกรณ์ที่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมต่อการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดขึ้น ครอบคลุมถึงการแสดงให้เห็นว่า:

2.1 หน่วยงานต่างๆ เช่น สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมนุมสหกรณ์แห่งชาติ สมาคมนักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และองค์กรต่าง ๆ ได้สร้างสรรค์นวัตกรรม มีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรม และได้ดำเนินการอะไรบ้างหรือไม่และอย่างไรในการตอบสนองต่อการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เกิดขึ้นในขบวนการสหกรณ์

2.2 ผู้เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติมีความเข้าใจและเข้าถึงเรื่องการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมมากน้อยเพียงใด

3) รายงานวิจัยที่อธิบายถึงว่าบริบทของการดำเนินการตามแผนพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติฉบับที่หนึ่งและสองเกื้อหนุนต่อการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือไม่และอย่างไร ครอบคลุมถึงการแสดงให้เห็นว่า:

3.1 โครงสร้างการขับเคลื่อนแผน ที่ คพช.กำหนดไว้ มีสมรรถนะในการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างไร

3.2 กฎหมายหรือกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ หรือ เงื่อนไข ที่เกี่ยวข้องเอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรม อย่างไร

3.3 โครงสร้างและกลไกอะไรที่จะเอื้อต่อบรรยากาศในการพัฒนาหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในขบวนการสหกรณ์ในอนาคต เพื่อการยกระดับการพัฒนาสหกรณ์ไทยสู่ความเป็นปึกแผ่นและช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกและชุมชนตามอัตลักษณ์ของการเป็นองค์การธุรกิจฐานสังคมอย่างแท้จริง

4) แนวคิดและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาและการบริหารนวัตกรรมของขบวนการสหกรณ์ ในอนาคต

11. ทีมวิจัยและที่ปรึกษา

11.1 ที่ปรึกษา

1. ศาสตราจารย์ อาบ นคะจัด	นายกสมาคมเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
2. วัฒนา พัฒนพงศ์ อาจารย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวลัยอลงกรณ์
3. รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท	ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
4. อ.วรเทพ ไวทยาวิโรจน์	ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

11.2 ทีมวิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย	ดร. โชคชัย สุทธาเวศ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และเลขาธิการมูลนิธินิคมจันทรวิทุร
2. ผู้ช่วยนักวิจัย	1) นางสาวน้ำฝน ส้มดี นักวิจัยสหกรณ์ 2) นายชัยยุทธ์ สายต่างใจ เจ้าหน้าที่ มูลนิธินิคม จันทรวิทุร

12. บรรณานุกรม

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ. 2546. **แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 1 (2546–2549)**.

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ. 2550. **แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (2550–2554)**.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

โชคชัย สุทธาเวศ (2542) **สหกรณ์ไทย : การปฏิรูปและทิศทางในยุคใหม่**. นครปฐม : กองทุนรวมพันธุ์สิวายะวิโรจน์.

Wamsley, Gary L. (1990) **Refounding public administration.** Newbury Park, Calif.:Sage Publications.

Wright, Deil S (1988) **Understanding Intergovernmental Relations**, Brooks/Cole Publishers Inc., London.

Dye, Thomas R. (2011) **Understanding Public Policy.** London: Longman.

http://203.185.148.54/cpd/cpdinter/download/data.pdf

http://en.wikipedia.org/wiki/Innovation_management

http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/download/data55/250455/18.pdf

http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/download/data55/250455/SS.pdf

http://www.socialresearchmethods.net/kb/intreval.php

http://www.ica.coop/coop/principles.html.

ข้อเสนอโครงการ

การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว

ผ่านแนวคิดเครือข่าย คุณค่าสหกรณ์ : กรณีศึกษาเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน

จังหวัดพังงา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญา คือ ศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้คนได้สั่งสมกันมาช้านาน เป็นความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ปัจจัยสี่ การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นความรู้ที่มีคุณค่า และ ดีงาม ที่ผู้คนได้ค้นคิดขึ้นมาไม่ใช่ด้วยสมองแต่เพียงอย่างเดียว แต่ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ญาณทัศนะ และจิตวิญญาณ (เสรี พงศ์พิศ , 2546) นอกจากนั้นภูมิปัญญายังแสดงถึงความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความจัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ ในการปรับตัว และดำรงชีพในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นเสมือน มรดกทางความรู้ ความศรัทธา และจิตวิญญาณท้องถิ่นที่จะต้องได้รับการจัดการ เพื่อสืบสาน และพัฒนาเป็นองค์ความรู้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนสามารถเป็นต้นแบบในการคิดค้นหา เรียนรู้ และบูรณาการความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

ปัจจุบันมีการยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าการท่องเที่ยวเป็นกระบวนการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นที่ผ่านมาจึงมีการนำเอาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มาเป็นสินค้าและต้นทุนทางการท่องเที่ยว มีทั้งที่ประสบความสำเร็จ และประสบความล้มเหลวเนื่องจากขาดความรู้ในการบริหารจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับ เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาซึ่งเป็นผลลัพธ์ 1ใน 6 เครือข่ายจากชุดโครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดพังงา ในระหว่างปี 2548–2549 และโครงการวิจัยเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์จังหวัดพังงา ในปี 2552 ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มชุมชนท่องเที่ยว 11 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะนก กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านสามช่อง กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านพรุใน กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะไม้ไผ่ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางเตยใต้กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านช้างนอน กลุ่มบางพัฒน์โฮมสเตย์ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านป่ากอ กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านทุ่งนางดำ และกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาใน (นารถพงศ์ สุนทรนนท์และคณะ 2552) เครือข่ายดังกล่าวได้รับการพัฒนาให้เป็นหนึ่งในกระบวนการขับเคลื่อนให้เป็นกลุ่มสหกรณ์ท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดพังงา โดยสหกรณ์จังหวัดพังงา แต่ด้วยการที่มุ่งหวังในเรื่องของการหวังผลทางธุรกิจท่องเที่ยว จึงเกิดการขายทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสนองธุรกิจท่องเที่ยวโดยไม่ได้รับการจัดการความรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เมื่อ

สมาชิกเครือข่ายท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่ประสบความสำเร็จเรื่องธุรกิจการท่องเที่ยว ก็เกิดอาการท้อแท้ และออกจากการเป็นสมาชิกเครือข่าย ทำให้การขับเคลื่อนกระบวนการไม่สามารถดำเนินการให้เกิดผลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในขณะที่แนวคิดเรื่องของคุณค่าของสหกรณ์ ที่ได้กล่าวถึงการร่วมมือกัน เชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร และการเป็นธรรมาภิบาลเพื่อสร้างความเข้มแข็งของสมาชิก ชุมชนสังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะให้เกิดการบูรณาการความสัมพันธ์การทำงานร่วมกัน ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนพังงาต้องเรียนรู้ และก้าวทันกระแสการท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนา เพื่อสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์ที่เน้นเรื่องของการก้าวทันการเปลี่ยนแปลง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความยั่งยืนของสมาชิกภาคีได้อย่างแท้จริง **โดยเริ่มจากการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น**ที่เป็นเสมือนฐานรากสำคัญในการค้นหาอัตลักษณ์หรือรากเหง้าทางความรู้ และวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกัน ทั้งภูมิปัญญาในกระบวนการผลิต รวมถึงแนวคิดในการบริหารจัดการ ซึ่งทั้งหมดจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว การสร้างต้นทุนทางการท่องเที่ยวที่มั่นคงยั่งยืน อันเป็นหัวใจของการพัฒนาเป็นกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์ท่องเที่ยวเชิงคุณค่าต่อไป

ปัญหาการวิจัย

เครือข่ายสหกรณ์ท่องเที่ยวพังงาจะสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ท้องถิ่นเพื่อเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิดสหกรณ์เชิงคุณค่าได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางในการดำเนินกระบวนการจัดการความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายสหกรณ์ท่องเที่ยวพังงา

2. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา 11 กลุ่ม

3. เพื่อบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิดเรื่องของคุณค่าสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา คือ ศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้คนได้สั่งสมกันมาช้านาน เป็นความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ปัจจัยสี่ การทำมาหากิน การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นความรู้ที่มีคุณค่า และ ดีงาม ที่ผู้คนได้ค้นคิดขึ้นมาไม่ใช่ด้วยสมองแต่เพียงอย่างเดียว แต่ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ญาณทัศนะ และจิตวิญญาณ (เสรี พงศ์พิศ , 2546) นอกจากนั้นภูมิปัญญายังแสดงถึงความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความจัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ ในการปรับตัว และดำรงชีพในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความจัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ ในการปรับตัว และดำรงชีพในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม (ศ.ดร เอกวิทย์ ณ ถลาง) และความเป็นชาติ หรือชุมชนที่ดำรงความเป็นชาติ หรือชุมชนขึ้นมาได้ย่อมต้องมีภูมิปัญญาแห่งชาติ (Nation wisdom) หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) อันผ่านการสังเกต ทดลองใช้ คัดเลือก และถ่ายทอดเป็นวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมา การพัฒนาใดๆ จำต้องคำนึงถึงภูมิปัญญาแห่งชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือไม่การพัฒนานั้นๆ อาจทำให้เสียสมดุลในชีวิต และสังคม (ศ.นพ. ประเวศ วะสี , 2530) โดยสรุปแล้ว องค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่น จะจำแนกได้ดังนี้ ความรู้เรื่อง อาหาร และยา ความรู้เรื่องระบบการผลิตและการจัดการทรัพยากร ความเชื่อ พิธีกรรม จารีตประเพณี และวิถีปฏิบัติ และวิธีคิด (ศ.ดร.ยศ สันตสมบัติ , 2542) นอกจากนั้น แนวคิดการผลิตใหม่ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นกระบวนการผลิตใหม่ ที่สืบสานมาจากจารีตประเพณีเก่า แต่นำมาใช้ในความหมายใหม่ในสถานการณ์ใหม่ที่ต้องการให้คนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนคุณภาพชีวิตของตนเอง มีการดึงความรู้จากที่อื่นมาผสมผสาน มีการปรับตัวเพื่อความหมายใหม่กับจารีตประเพณีเดิม สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ทำให้ความรู้ท้องถิ่นได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ผสมผสาน และปรับตัวตลอดเวลา (รศ.สายันต์ ไพรชาญจิตร์ ,2550)

บทบาทของภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้านก่อให้เกิดการประยุกต์วัฒนธรรมชุมชนเพื่อการพัฒนาชนบทภูมิปัญญาชาวบ้านมีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ผู้คนและชุมชนในชนบทจึงได้นำจุดเด่นนี้มาประยุกต์วัฒนธรรมชุมชน โดยเฉพาะการประยุกต์ประเพณี–พิธีกรรมต่างๆ เช่น การสืบชะตาแม่น้ำ การบวชป่า และผ้าป่าพันธุ์ไม้ เป็นต้น การประยุกต์ประเพณี–พิธีกรรมเหล่านี้ช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนค่อยๆฟื้นตัวขึ้น และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน ไม่ใช่การควบคุมหรือเอาชนะธรรมชาติอย่างที่ผ่านมา ภูมิปัญญาชาวบ้านก่อให้เกิดกลไกใหม่ทางสังคมวัฒนธรรม แม้ว่าการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดความเจริญทางวัตถุมากมาย ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น แต่อีกด้านของความก้าวหน้านี้กลับส่งผลให้ผู้คนและชุมชนถูกตัดออกจากกัน สังคมชุมชนในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และการพึ่งพาอาศัยกันอย่างในอดีต หรือการช่วยเหลือกันโดยตรงแบบให้พี่ปันน้อง ซึ่งเป็นกลไกทางสังคมวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมได้คลายพลังลงไปมากแล้ว

ชุมชนจึงได้สร้าง กลุ่มหรือองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกลไกใหม่ที่ช่วยให้คนในชุมชนหันกลับมาพึ่งพาอาศัยกันอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ภูมิปัญญาในชีวิตจริงของมนุษย์ หมายถึง อาหาร บ้านเรือน เสื้อผ้า ยารักษาโรค เครื่องใช้ เครื่องประดับ จารีต ประเพณี พิธีกรรม ล้วนสะท้อนความคิด ความเชื่อ ความใฝ่ฝัน และอุดมคติของผู้คน เป็นการสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก และความผูกพันที่คนมีต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บ้านเกิด เมืองนอน พ่อ แม่ ปู่ ย่าตายาย รากเหง้า เผ่าพันธุ์ บรรพบุรุษ ประเพณี และวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น “อร่อย” “สนุก” “สบาย” ฯลฯ คุณสมบัติที่บ่งบอก “ความลงตัว” “ความพอดี” แห่งวิถีชุมชน และภูมิปัญญาไทย (ดร.เสรี พงศ์พิศ ,2546)

มากไปกว่านั้น **การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นยังได้ทำให้เกิดการสร้างเมืองสร้างสรรค์** โดยองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้เปิดตัวเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2547 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของเมืองต่างๆ ทั้งในประเทศพัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนา โดยมีเมืองสร้างสรรค์ในสาขาต่างๆ ได้แก่

- City of Design (เมืองแห่งการออกแบบ): เบอร์ลิน,บัวโนสไอเรส, มอนทรีอัล, โกเบ, นาโกยา, เสิ่นเจิ้น, เซี่ยงไฮ้, กรุงโซล
- City of Gastronomy (เมืองแห่งอาหาร): โปปายัน (โคลัมเบีย), เฉิงตู (จีน), ออสเตอร์ซุนด์ (สวีเดน)
- City of Media Arts (เมืองแห่งสื่อศิลปะ): ลียง (ฝรั่งเศส)
- City of Film (เมืองแห่งภาพยนตร์): แบรดฟอร์ด (อังกฤษ)
- City of Literature (เมืองแห่งวรรณกรรม): เอดินเบิร์ก (สก๊อตแลนด์) ไอโอวาซิตี้ (สหรัฐอเมริกา) เมลเบิร์น (ออสเตรเลีย) ดับลิน (ไอร์แลนด์)
- City of Music (เมืองแห่งดนตรี): โบโลนญา (อิตาลี), เกนท์ (เบลเยียม), เซบียา (สเปน) กลาสโกว์ (สก๊อตแลนด์)
- City of Crafts & Folk Arts (เมืองแห่งหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน): อัสวาน (อียิปต์), คานาซาวา (ญี่ปุ่น), ซานตาเฟ (สหรัฐอเมริกา), อินชอน (เกาหลีใต้)

2. การจัดการความรู้ (Knowledge Management)

การจัดการความรู้ เป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากในแง่มุมของการสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรและสังคม การจัดการความรู้รวมถึงการบ่งชี้ความรู้ที่มีสะสมในองค์กร และการนำความรู้ที่สะสมดังกล่าวมาทำประโยชน์ให้กับองค์กร (Von Krogh, 1998) มีการศึกษาวิจัยพบว่า องค์กรส่วนใหญ่เชื่อว่า ความรู้ต่างๆ ที่องค์กรต้องการนั้น มีอยู่ในองค์กรอยู่แล้ว เพียงแต่ขาดการค้นหา และนำมาใช้ประโยชน์เท่านั้น (Cranfield University, 1998) นอกจากนั้นยังพบว่าการจัดการความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งของการเพิ่มนวัตกรรม (Innovation) และความรับผิดชอบ (Responsiveness) (Hackbarth, 1998)

ตามการศึกษาของ Davenport and Prasak (1998) กล่าวว่า โครงงานทางด้านการจัดการความรู้นั้น ส่วนมากแล้วจะมีวัตถุประสงค์ภายใน 1 ใน 3 ของวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ความรู้เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น และจับต้องได้ (visible)

2. สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ โดยกระตุ้นให้เกิดการแบ่งปันความรู้ในองค์กร และสรรหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม (knowledge intensive culture)

3. จัดโครงสร้างของความรู้ (build a knowledge infrastructure)

ความหมายการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

นักวิชาการบางท่านได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่า เป็นความพยายามของฝ่ายบริหารในการให้หลักประกันว่าทรัพย์สินด้านความรู้จะได้รับการพัฒนา แลกเปลี่ยน หรือใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างให้เกิดผลทางธุรกิจที่เหนือกว่า Ikujiro Nonaka เป็นนักวิชาการในสำนักการจัดการความรู้คนสำคัญ ผู้ริเริ่มนำแนวคิดเรื่อง การจัดการความรู้มาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า โลกยุคหลังโลกาภิวัตน์เป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based Economy) ดังนั้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืน จึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และการจัดการความรู้ ซึ่งในช่วงแรกพบว่า แนวความคิดดังกล่าวได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในกลุ่มประเทศที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น กลุ่มประเทศสมาชิก Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)

นอกจากนั้น Edvinsson ได้เสนอว่า ความรู้มีอยู่ 3 ประเภทคือ ความรู้เฉพาะบุคคล (Individual Knowledge) ความรู้ขององค์กร (Organization Knowledge) และความรู้ที่เป็นระบบ (Structural Knowledge) โดยความรู้ทั้ง 3 ประเภท สามารถเป็นได้ทั้ง Tacit และExplicit Knowledge ในขณะที่ Turban et al (2004 : 451) ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ช่วยองค์การในการระบุ คัดเลือก จัดระบบ เผยแพร่ และถ่ายโอนสารสนเทศและความเชี่ยวชาญที่สำคัญซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำขององค์การ ที่อยู่ในรูปที่ไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจน

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายว่า การจัดการความรู้ คือ กระบวนการในการสร้างและเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เราทราบเข้าไปใช้ในการทำงาน เพื่อทำให้องค์การมีการทำงานที่ดีขึ้นหรือมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น เช่น จากความรู้เป็นการกระทำ จากนวัตกรรมไปสู่การเปลี่ยนแปลงจึงสรุปได้ว่า การจัดการความรู้ คือ กระบวนการในการสร้าง ประมวล และใช้สารสนเทศที่มีคุณค่า เพื่อใช้ในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล

จะเห็นได้ว่า มีนักวิชาการที่มีชื่อเสียงมากมายได้ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของข้อมูล (Data) สารสนเทศ (Information) ความรู้ (Knowledge) และปัญญา (Wisdom) มากขึ้น นอกจากนี้ Nonaka และ Takeuchi ยังได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความรู้เฉพาะตน (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในขบวนการการจัดการความรู้ที่จะนำความรู้เฉพาะตน (Tacit Knowledge) มาถ่ายทอด รวมทั้งสร้างเป็นความรู้ใหม่ให้กับองค์กรและสังคม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อไป

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process)

นักวิชาการทางด้านการจัดการความรู้แบ่งขั้นตอนกระบวนการจัดการความรู้แตกต่างกัน อาทิ Turban et al (2004) แบ่งกระบวนการจัดความรู้ไว้ 6 ขั้นตอน คือ การสร้างความรู้ (Create) การกำหนดและรวบรวมความรู้ (Capture) การนำไปสู่การปฏิบัติ (Refine) การจัดเก็บความรู้ (Store) การจัดการความรู้ (Manage) การเผยแพร่ (Disseminate)

ในขณะที่ Holzner and Marx (1979) และ Peutland (1995) ได้กล่าวถึง ขบวนการจัดการความรู้มี 4 ขั้นตอนหลัก อันประกอบไปด้วย

1. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)
2. การจัดเก็บองค์ความรู้ (Knowledge storage / retrieval)
3. การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge transfer)
4. การนำความรู้ไปใช้งาน (Knowledge application)

โดยขบวนการดังกล่าวนี้ สามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้ขบวนการรับรู้ของแต่ละบุคคล และการสั่งสมจากประสบการณ์ ในการนำขบวนการจัดการความรู้ไปใช้งานอย่างสม่ำเสมอ และขบวนการดังกล่าว สามารถถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติในระดับของกลุ่มงาน องค์กร และขยายต่อไปยังสังคมได้

1) การสร้างความรู้ (Knowledge Creation Process)

Nonaka (1994) กล่าวถึงการสร้างความรู้ใหม่เกิดขึ้นได้ทั้งภายในแต่ละบุคคล (Individual) หรือเกิดขึ้นภายในสังคมหรือกลุ่มคน (Group) ที่มีความร่วมมือกันในการสร้างความรู้ แบ่งปันความรู้ ขยายความ และถ่ายทอดความรู้ภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม

Pentland (1995) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจาก Nonaka ว่า การสร้างความรู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ใหม่หรือทดแทนความรู้ที่มีอยู่ในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนระหว่าง Tacit Knowledge กับ Explicit Knowledge

Brown และ Duguid (1998) ได้กล่าวว่า ความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อ การทำงานด้วยกันในกลุ่มซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น โดยการสร้างความร่วมมือและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ

Holsapple และ Joshi (2001) ได้กล่าวถึง การสร้างความรู้ (Knowledge Creation หรือ Knowledge Generation) หรือการแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) ว่าเป็นกิจกรรมขององค์กรที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาหรือสร้างความรู้ใหม่ขึ้น

Nonaka และ Takeuchi เขียนหนังสือชื่อ “The Knowledge Company” พิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Oxford University Press ซึ่งต่อมาได้สร้างกระแสการจัดการความรู้ในองค์กร โดยนำเสนอโมเดลการสร้างองค์ความรู้ ด้วยการขยายผลจากชนิดของความรู้คือ ความรู้ที่อยู่ในสมองคนหรือความรู้เฉพาะตน (Tacit Knowledge) กับความรู้ที่สามารถหาได้จากสื่อภายนอกหรือความรู้แบบชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) โมเดลดังกล่าวมีชื่อว่า “SECI–Knowledge Conversion Process”

ฉะนั้น กระบวนการสร้างความรู้ เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง Tacit Knowledge กับ Explicit Knowledge ในระดับบุคคลและการแลกเปลี่ยนนี้ ได้ขยายจาก

ระดับบุคคลเป็นระดับภายในกลุ่ม ขยายต่อถึงระหว่างกลุ่ม เป็นระดับองค์กรและสังคมต่อไป โดยผ่านรูปแบบการสร้างความรู้ 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Socialization) เป็นการถ่ายโอนความรู้โดยตรงระหว่างกลุ่มคนหรือบุคคล กลุ่มคนจะมีการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์จากคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่ง โดยการพูดคุยเป็นหลัก ซึ่งเป็นการสร้างความรู้แบบเฉพาะตน (Tacit knowledge tacit knowledge) ซึ่งการสร้างความรู้ดังกล่าวนี้ สามารถสร้างได้โดย การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้กัน (Forum) หรือการจัดตั้งชุมชนปฏิบัติ (Community of practice) การแนะนำหรือการเทียงเคียง (Bench marketing)

2. การปรับเปลี่ยนสู้ภายนอก (Externalization) คือ การบรรยายหรือการถ่ายโอนความรู้แบบเฉพาะตน (Tacit knowledge) ออกมาสู่ภายนอก เป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ซึ่งทำให้ความรู้ที่ชัดแจ้งนี้ สามารถถูกจัดเก็บ และกระจายการใช้ความรู้ได้อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการสร้างค่านิยม และส่งเสริมให้ผู้รู้ที่มีความสามารถถ่ายทอดความรู้ที่มีอย่างเป็นระบบ และจริงจัง

3. การบูรณาการ (Combination) ในกระแสของการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ถือเป็นเรื่องที่จำเป็น การสร้างความรู้แบบชัดแจ้ง ให้เป็นความรู้แบบชัดแจ้ง (Explicit knowledge → explicit Knowledge) โดยการบูรนาการองค์ความรู้หรือสังเคราะห์ความรู้ที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เป็นการนำความรู้ของวิชาคอมพิวเตอร์ มาผสมผสานกับความรู้ด้านองค์กร และจัดการเกิดเป็นองค์ความรู้ในวิชา ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

4. การปรับเปลี่ยนสู่ภายใน (Internalization) คือ การสร้างความรู้แบบเฉพาะตน จากความรู้แบบชัดแจ้ง (Explicit knowledge → Tacit knowledge) โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติ ศึกษาจากความรู้ที่ได้เขียนไว้ในคู่มือ เอกสาร เพื่อเพิ่มพูนทักษะให้สูงขึ้น เช่น การซื้อตำราการทำอาหารแล้วนำมาฝึกฝนจนเกิดความรู้ความชำนาญ

สร้างความรู้ให้เป็นแบบ (To)

สร้างความรู้จาก (From)		**ความรู้แบบเฉพาะตน**	**ความรู้แบบชัดแจ้ง**
	ความรู้แบบเฉพาะตน	**ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (SOCIALIZATION)** การโอนความรู้แบบเฉพาะตนโดย การแลกเปลี่ยน พูดคุย หรือการมีประสบการณ์จากการฝึกอบรมหรือประสบการณ์ตรง	**การปรับเปลี่ยนสู่ภายนอก (EXTERNALIZATION)** พูดหรือบรรยายเกี่ยวกับความรู้เฉพาะตนโดยการใช้อุปมาอุปมัย การเปรียบเทียบหรือใช้ตัวแบบ

ความรู้แบบชัดแจ้ง	**การปรับเปลี่ยนสู่ภายใน (INTERNALIZATION)** เปลี่ยนความรู้แบบชัดแจ้งเป็นความรู้แบบเฉพาะตน โดยการปฏิบัติหรือดูจากคู่มือ เอกสาร หรือ หนังสือ	**การผสมผสาน (COMBINATION)** ผสมผสานความรู้แบบชัดแจ้ง โดยการแลกเปลี่ยนและสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความรู้ชัดแจ้งสาขาใหม่

ตารางที่ 1 การสร้างความรู้

ที่มา : Nonaka & Takeuchi, 1995a: 62.

ในการสร้างความรู้ใหม่นั้น สร้างมาแล้วมิได้เกิดจากรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวเท่านั้น แต่เกิดจากความสัมพันธ์หรือการพึ่งพาอาศัยกันของแต่ละรูปแบบดังกล่าว ซึ่งรูปแบบหนึ่งอาจส่งผลถึงอีกรูปแบบหนึ่ง

2) การจัดเก็บองค์ความรู้ (Knowledge Storage / Retrieval)

มีการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า ในขณะที่มีการสร้างความรู้นั้น ความรู้ก็มีโอกาสถูกลืมได้เช่นกัน (Argote et al, 1990; Darr et al, 1995) ฉะนั้น การจัดเก็บความรู้จึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการความรู้ การจัดเก็บความรู้ความ สามารถทำได้หลายๆ รูปแบบ เช่น การจดบันทึก การจัดเก็บสารสนเทศใน electronic database การจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบใน expert system (Tan et al, 1999) การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ไว้ในระบบฐานข้อมูล เพื่อให้ผู้สนใจสืบค้นได้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น Internet, Intranet เป็นต้น สำหรับเครื่องมือที่ช่วยในการถ่ายทอดความรู้ประเภทนี้ที่สำคัญได้แก่ Audio, Video, Conferencing tools การสัมมนาวิชาการ การเผยแพร่ผ่านสิ่งตีพิมพ์ เป็นต้น

3) การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer)

ความสำคัญของการจัดการความรู้ คือ กระบวนการของการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ ได้ถูกแสดงโดยลูกศร การถ่ายทอดความรู้ เกิดขึ้นได้ในหลายระดับ เช่น การถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคล (between individuals) การถ่ายทอดความรู้ระดับบุคคลไปสู่ระดับกลุ่ม (individual to group) การถ่ายทอดความรู้ระหว่างกลุ่ม (between groups) และการถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มคนไปสู่องค์กร (group to organization)

กระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication process) และการไหลเวียนของสารสนเทศ (Information Flows) เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge transfer), Gupta and Govindarajan (2000) ได้สร้างกรอบแนวคิดของการถ่ายทอดความรู้ โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ 5 ส่วนดังนี้ คือ

1. ยอมรับในคุณค่าของความรู้ (perceived value)

2. กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการแบ่งปันความรู้ (motivational disposition of the source)

3. จัดหาช่องทางของการถ่ายทอดความรู้ (transmission channel)

4. กระตุ้นให้เกิดความต้องการในการรับความรู้ (motivation disposition of the receiving unit)

5. คำนึงถึงความสามารถในการรับความรู้ของผู้เรียนรู้ และความสามารถในการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปใช้งาน

4) การนำความรู้ไปใช้งาน (Knowledge application)

การนำความรู้ไปใช้งาน คือการนำความรู้ที่เกิดขึ้น ถ่ายทอดสู่บุคคลอื่นหรือกลุ่มคนกลุ่มอื่น รวมถึงความสามารถถ่ายทอดสู่ระดับองค์กรโดยถ่ายทอดความรู้ เกิดขึ้นได้ในหลายระดับ เช่น การถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคล (between individuals) การถ่ายทอดความรู้ระดับบุคคลไปสู่ระดับกลุ่ม (individual to group) การถ่ายทอดความรู้ระหว่างกลุ่ม (between groups) และการถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มคนไปสู่องค์กร (group to organization)ถึง การนำความรู้ไปใช้งาน

3. เครือข่ายคุณค่าสหกรณ์

จากบทความของ จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ปี 2554 เรื่อง ว่าด้วยเรื่อง “เครือข่าย”กับการพัฒนาการสหกรณ์ ได้สรุปว่า คำว่า “เครือข่าย” หมายรวมถึง เครือข่ายทางสังคม (Social Network) เครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) เครือข่ายธุรกิจ(Business Network) และเครือข่ายที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายต่างๆ และในขบวนการสหกรณ์ “การเชื่อมโยงเครือข่าย” ได้ถูกกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญยุทธศาสตร์หนึ่ง ซึ่งภายใต้แผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546–2549) โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาสหกรณ์สิ้นสุดปี 2549 ว่า “เป็นองค์กรช่วยเหลือตนเองทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยึดมั่นในคุณค่าสหกรณ์ มีการร่วมมือกัน เชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร และการเป็นธรรมาภิบาลเพื่อสร้างความเข้มแข็งของสมาชิก ชุมชนสังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะให้เกิดการบูรณาการความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันของสหกรณ์ที่จดทะเบียน สหกรณ์ภาคประชาชน และผู้ประกอบการที่มี “ปณิธานร่วม” คือ “การพึ่งพาและร่วมมือกันบนหลักและวิธีการสหกรณ์” นอกจากนั้นการบริหารจัดการสหกรณ์ในทิศทางของการยกระดับการขับเคลื่อนสหกรณ์ตามอัตลักษณ์ของการเป็นองค์กรธุรกิจฐานสังคมเพื่อการนำประโยชน์สู่สมาชิกบนหลักการพึ่งพาตนเอง ในขณะเดียวกันยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานนั้นจะก่อให้เกิดภาคีพันธมิตร (Strategic Partner) ภายใต้โซ่อุปทาน และพัฒนาไปสู่โซ่คุณค่าในธุรกิจสหกรณ์ (Value Chain in Co-ops Business) ในที่สุด

กระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายที่ถูกออกแบบตามกรอบวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 1 นั้น มุ่งเน้นไปที่การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสหกรณ์ที่จดทะเบียนและสหกรณ์ภาคประชาชนโดยกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายจะเป็นไปในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ภายใต้ทีมพี่เลี้ยงนั้น ถูกแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ การจัดเวทีเรียนรู้ระหว่างกัน

การวิเคราะห์สถานการณ์และการออกแบบความสัมพันธ์แบบเครือข่าย และการขับเคลื่อนการดำเนินการเครือข่ายตลอดจนการติดตามประเมินผล ซึ่งผลการทำงานวิจัยดังกล่าวในช่วงเวลา 4 ปี ในพื้นที่ 45 จังหวัดนั้น ก่อให้เกิดผลลัพธ์เป็นเครือข่ายรวมทั้งสิ้น 127 เครือข่าย ประกอบด้วย เครือข่ายเชิงพื้นที่ เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายการเรียนรู้ อีกทั้งยังได้ชุดความรู้ใหม่ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” และข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาการสหกรณ์ในช่วงเวลาแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2

ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเชื่อมโยงเครือข่าย(คุณค่า) ที่สำคัญมี 5 ประการ ได้แก่ จิตสำนึก “การพึ่งพาและร่วมมือกัน”ของผู้นำ (Co-ops. Spirit) ความเชื่อถือไว้วางใจของภาคี (Trust) การมีกลไกการติดต่อสื่อสารที่สามารถเข้าถึงภาคี การจัดการความรู้เพื่อการปรับวิธีคิดให้ได้รู้เท่าทันสถานการณ์ (Knowledge Sharing) และการมีระบบการบริหารจัดการเครือข่าย (Network’s Management System) ภายใต้เป้าหมายร่วม (Target Goal)

กระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ เกิดความสัมพันธ์ใหม่ ซึ่งจะทำได้นั้น ต้องเกิดจากการประสานพลังจากภาคีหลายภาคส่วนทั้งภาคขบวนการสหกรณ์ ภาครัฐ ภาควิชาการและชุมชน ดังนั้น การเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเพื่อการยกระดับขีดความสามารถของสหกรณ์ในบริบทขององค์กรธุรกิจฐานสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าว แนวคิดของกลยุทธ์ความร่วมมือ (Co-operative Strategy) หรือที่รู้จักกันในนามของการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า จึงได้ถูกกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ควบคู่กับกรอบคิด “การบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการ (Integrated Supply Chain Management) เพื่อพัฒนาระบบธุรกิจสหกรณ์ภายใต้การบริหารจัดการตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “ระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า เพื่อการนำพาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

4. โซ่อุปทานการท่องเที่ยว

ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความหลากหลายแตกต่างกันไป ธุรกิจเหล่านี้ส่วนใหญ่จะใช้ทรัพยากรมนุษย์ในการขับเคลื่อน เนื่องจากเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ และธุรกิจแต่ละประเภทสามารถเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจแต่ละประเภท ซึ่งธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550)

1. ธุรกิจที่พักแรม
2. ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม
3. ธุรกิจนำเที่ยว
4. ธุรกิจสินค้าที่ระลึก
5. ธุรกิจคมนาคม
6. ธุรกิจประชุมนิทรรศการและการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล

จากธุรกิจดังกล่าวทั้ง 6 ประเภทในข้างต้นนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรต่างๆที่เพียงพอและมีคุณภาพมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิต ที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ประสบความสำเร็จ ถ้าพิจารณาเป็นห่วงโซ่อุปทาน จะเห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะเป็นการเชื่อมโยงกันของธุรกิจที่ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อที่จะให้การบริการต่างๆ นั้นไปถึงมือผู้บริโภค หรือลูกค้า เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้บริโภคนั้นได้รับความพึงพอใจสูงสุดจากการได้รับการบริการ ตั้งแต่การเคลื่อนย้ายผู้โดยสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง การให้บริการด้านความบันเทิง บริการอาหารการกิน ร้านอาหาร บริการการเดินทาง ตลอดจนโรงแรม ที่พัก นอกจากนี้ในส่วนของการนำเที่ยว โดยมีบริษัทนำเที่ยว หรือตัวแทนจากบริษัท ซึ่งก็คือไกด์นำเที่ยว พาเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ

นอกจากนี้การที่ลูกค้าจะติดต่อกับธุรกิจบริการต่างๆ เช่น ติดต่อห้องพัก โรงแรม สถานบันเทิง ตลอดจนการขนส่ง หรือหาพาหนะเดินทาง ผู้บริโภคหรือลูกค้าสามารถติดต่อผ่านเอเย่นต์ ตัวแทน หรือบริการทัวร์ แม้กระทั่งสามารถหาข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ได้ ซึ่ง**ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว**เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ให้บริการทางการท่องเที่ยว และตัวนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้ใช้บริการทางการท่องเที่ยว อาทิ ข้อมูลข่าวสารและสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ให้แก่คนในท้องถิ่น ข้อมูลข่าวสารและสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยว

ดังนั้นโดยสรุปโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวจึงแบ่งได้ออกเป็นกลุ่มต่างๆดังนี้

กลุ่มที่ 1 เจ้าของปัจจัยการผลิต

กลุ่มที่ 2 กลุ่มธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

จากแนวคิดในเรื่องเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์และโซ่อุปทานการท่องเที่ยว จึงนำไปสู่การสังเคราะห์ตัวแบบของเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์ในธุรกิจท่องเที่ยวได้ดังนี้

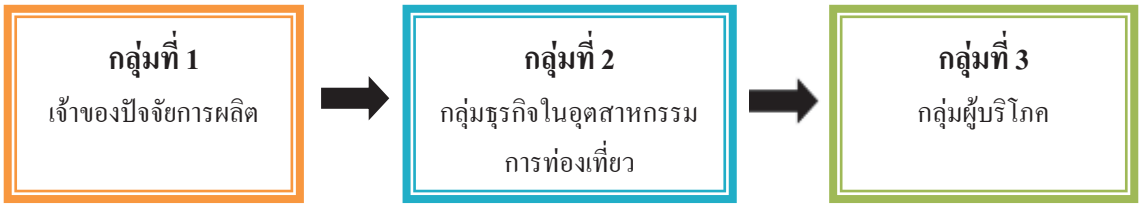

ภาพที่ 1 ตัวแบบเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์ในธุรกิจท่องเที่ยว

5. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว

การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุปทานการท่องเที่ยวไทย

จากวิกฤตการณ์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ในด้านคุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมที่ผ่านมานั้น แม้ว่าคุณภาพการบริการของไทยจะสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีความต้องการใน การเสริมมาตรฐานในหลายๆด้าน อาทิ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวรายสาขา การสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศเป้าหมายหลักของการเดินทางที่

สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้บนฐานความเป็นไทย (แผนยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2529: 40–42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้ คุณค่าของแหล่ง ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอานวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว และความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน

ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ จารุจน์ กลิ่นดีปลี (อ้างใน วิภา ศรีระทุ: 2551) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ 2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ 3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ และ 4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือสิ่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดาเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43–44) แบ่งองค์ประกอบที่นามาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ 1.ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน 2. ปัจจัยประกอบ 3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอานวยความสะดวก และ 4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ

การส่งเสริมพัฒนาและการจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวของไทย

นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพที่มีกำลังซื้อสูงและน่าจับตามองของโลกในปัจจุบันมี 2 กลุ่มประเทศ คือ 1) กลุ่มประเทศ BRIC ซึ่งประกอบด้วยบราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน เพราะเป็นกลุ่มประเทศกาลังพัฒนาที่มีประชากรจานวนมากและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ในปี 2551 BRIC มีส่วนส่งเสริมให้เศรษฐกิจโลกขยายตัวสูงถึงร้อยละ 59 และจากการคำนวณโดยอาศัยข้อมูลจาก IMF พบว่า ในปี 2552 BRIC จะมีสัดส่วนใน GDP โลกประมาณร้อยละ 15.4สะท้อนให้เห็นบทบาทของ BRIC ที่ทวีความสำคัญมากขึ้นต่อเศรษฐกิจโลก (โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2552, http://learners.in.th เข้าถึงวันที่ 25 มกราคม 2554) กลุ่มประเทศดังกล่าว จึงเป็นตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่ประเทศไทยต้องให้ความสนใจและแสวงหากลยุทธ์ในการเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพในกลุ่มประเทศนี้ 2) กลุ่มประเทศ GCC (Gulf Cooperation Council) ซึ่งประกอบด้วยกาตาร์ โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บาห์เรน คูเวตและซาอุดิอาระเบีย เป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่มีกาลังซื้อสูงที่สำคัญในอนาคต และตั้งแต่เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้นักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศนี้ หันเหการท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปสู่ภูมิภาคเอเชียมากขึ้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวจากตะวันออก

กลางนิยมเข้ารับบริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนในต่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเป็นจานวนมาก (กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ, http://sameaf.mfa.go.th เข้าถึงวันที่ 25 มกราคม 2554) นักท่องเที่ยว 2 กลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มสร้างรายได้สูงให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวไทยยังต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) ต้องรักษาฐานนักท่องเที่ยวเดิมไว้เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำและเกิดการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดยส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานความเป็นไทย (แผนยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

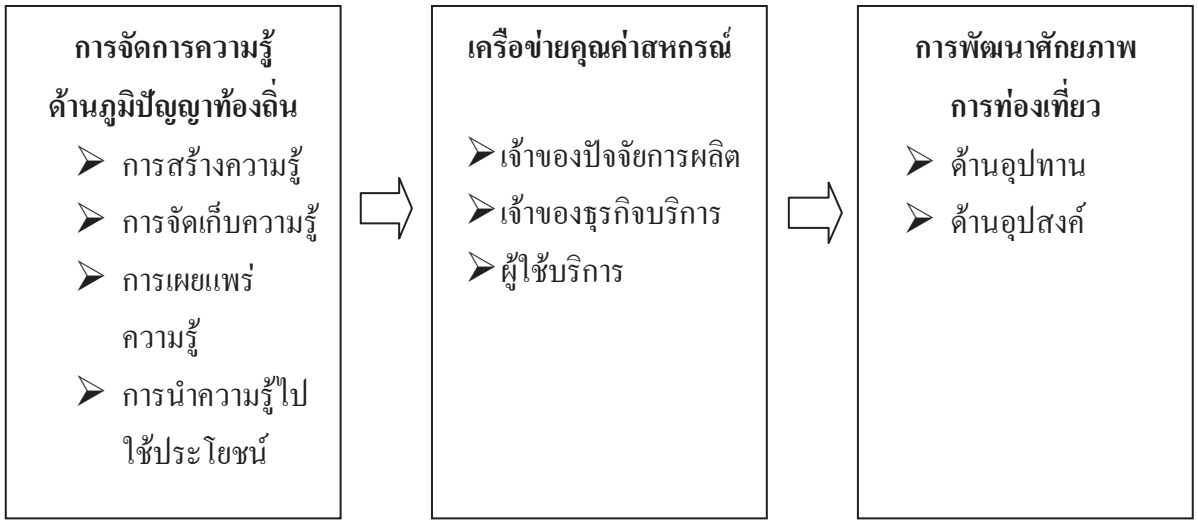

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพภายใต้พื้นฐานแนวคิดแบบการศึกษากรณีศึกษา (case studies) ซึ่งเป็นการวิจัยที่เน้นการสืบสวน/ค้นหา (investigation) ข้อมูลจากหน่วยศึกษาหน่วยใดหน่วยหนึ่งเท่านั้น (a single unit) ซึ่งในที่นี้หมายถึง การศึกษาแนวคิด และแนวทางการดำเนินงานของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาทั้ง 11 กลุ่มหรือโดยเริ่มจากการศึกษาสภาพทางสังคม ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ รวมถึงวิถี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละชุมชน ปัญหาอุปสรรคของการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าที่เกิดจากการขาดการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การค้นหาแนวทางของระบบการจัดการความรู้ของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา ที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จำแนกประเภทตามวิธีการเก็บรวบรวมแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ

การลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึก จากการสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาสู่การเป็นสหกรณ์ท่องเที่ยวเชิงคุณค่าได้อย่างยั่งยืน

การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

1. กลุ่มเจ้าของปัจจัยการผลิต
2. กลุ่มเจ้าของธุรกิจบริการ
3. กลุ่มผู้ใช้บริการ

ข้อมูลทุติยภูมิ

โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารราชการ เอกสารงานวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษา (analyzing case study data)ใช้การเปรียบเทียบรูปแบบ (pattern matching) รูปแบบที่เกิดขึ้นจากข้อมูลว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่มีอยู่แล้วหรือทฤษฎีทางเลือก (existing theories or alternative theories) หรือไม่ รวมถึงเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาอื่น ๆ และการสร้างคำอธิบาย (explanation building) เกี่ยวกับกรณีที่ศึกษา ด้วยการเชื่อมโยงปัจจัยต่าง ๆ และยืนยันคำอธิบายด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.ขอบเขตด้านพื้นที่ เน้นศึกษาเฉพาะเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงาทั้ง 11 กลุ่ม

2.ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นศึกษาเรื่องของกระบวนการจัดการความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของ เครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดพังงาทั้ง 11 ชุมชน แนวทางการบูรณาการความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นรูปแบบเครือข่ายคุณค่าสหกรณ์ในธุรกิจท่องเที่ยว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การจัดการความรู้** หมายถึง กระบวนการในการสร้าง ประมวล และใช้สารสนเทศที่มีคุณค่า เพื่อใช้ในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผล โดยมีกระบวนการจัดการความรู้ 4 ขั้นตอน

หลัก อันประกอบไปด้วย การสร้างความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการนำความรู้ไปใช้งาน

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ในการปรับตัว และดำรงชีพในระบบนิเวศ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ผ่านการสังเกต ทดลองใช้ คัดเลือก และถ่ายทอด เป็นวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมา องค์ประกอบของภูมิปัญญาท้องถิ่น จะจำแนกได้ดังนี้ ความรู้เรื่อง อาหารและยา ความรู้เรื่องระบบการผลิตและการจัดการทรัพยากร ความเชื่อ พิธีกรรม จารีตประเพณี และวิถีปฏิบัติ และวิธีคิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เกิดกระบวนการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดงงา 11 กลุ่ม

2. มีฐานข้อมูลเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา 11 กลุ่ม

3. เครือข่ายสหกรณ์ท่องเที่ยวพังงาสามารถบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดของคุณค่าแห่งสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธภาพและยั่งยืน

รายงานความก้าวหน้าของโครงการ

รายงานความก้าวหน้า (6 เดือน)

1. รายงานการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง
2. รายงานการศึกษาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา 4 กลุ่ม
3. รายงานความก้าวหน้าการจัดทำระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา

รายงานฉบับสมบูรณ์ (12 เดือน)

1. รายงานการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง
2. รายงานการศึกษาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา 11 กลุ่ม
3. รายงานการจัดทำระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา
4. รายงานการวิเคราะห์ข้อค้นพบจากโครงการวิจัย

5. รายงานการสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวด้านอุปทานการท่องเที่ยว และอุปสงค์การท่องเที่ยว จากการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา 11 กลุ่ม

ผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการ	ดร.ธวิช	สุดสาคร
2. นักวิจัย	นายนพเวช	บุญมี

แผนการวิจัย 12 **เดือน**

กิจกรรม	**เดือนที่**											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. การศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	→											
2. การสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล 2.1 ศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง 2.2 ศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ 2.3 การจัดสนทนากลุ่ม 2.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการ			→							→		
3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล									→		→	
4. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์												→